

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

De Venerabili Eucharistiæ Sacramento Decisiones Theologico-Legales

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

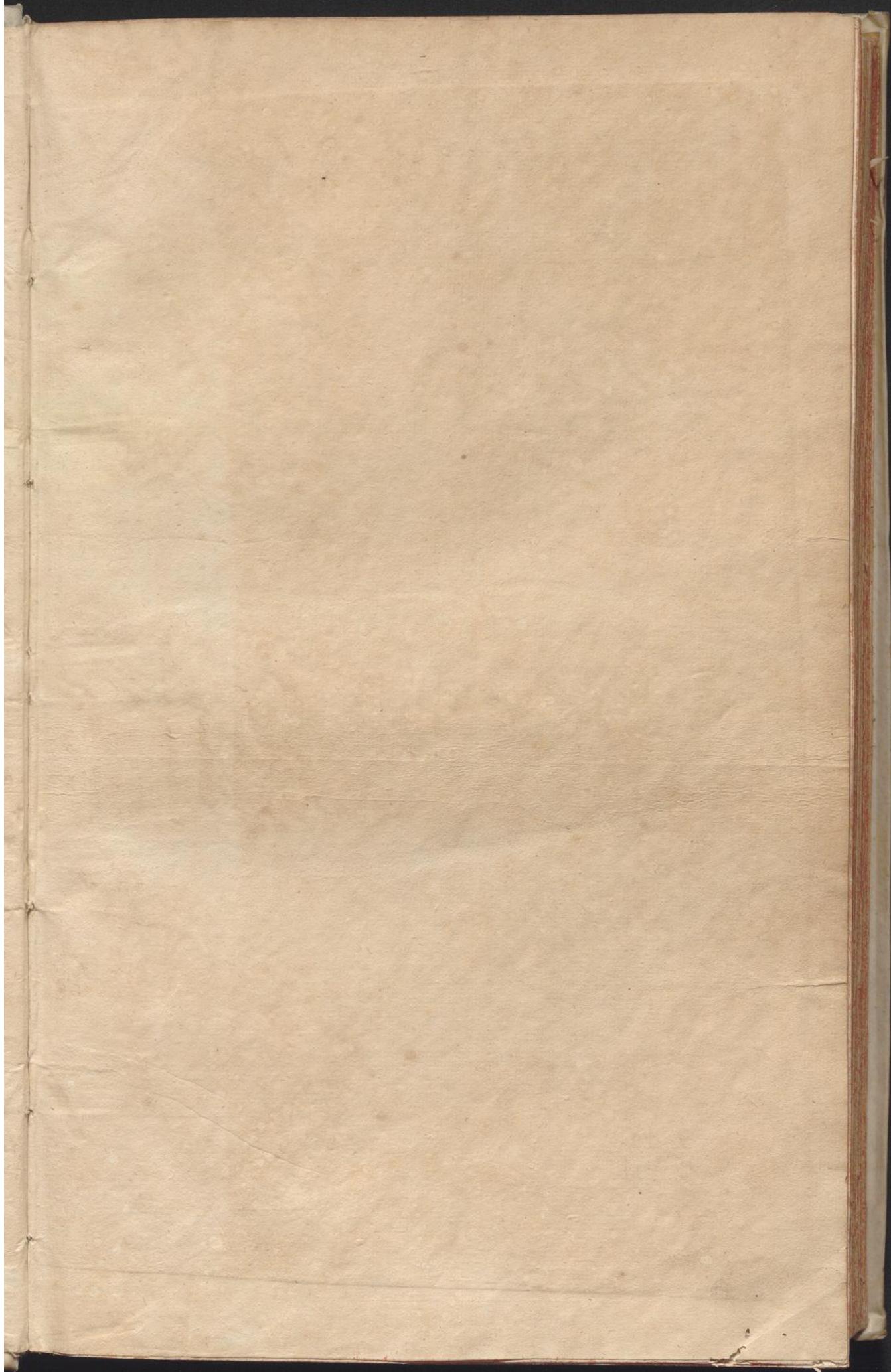
[urn:nbn:de:hbz:466:1-94643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94643)

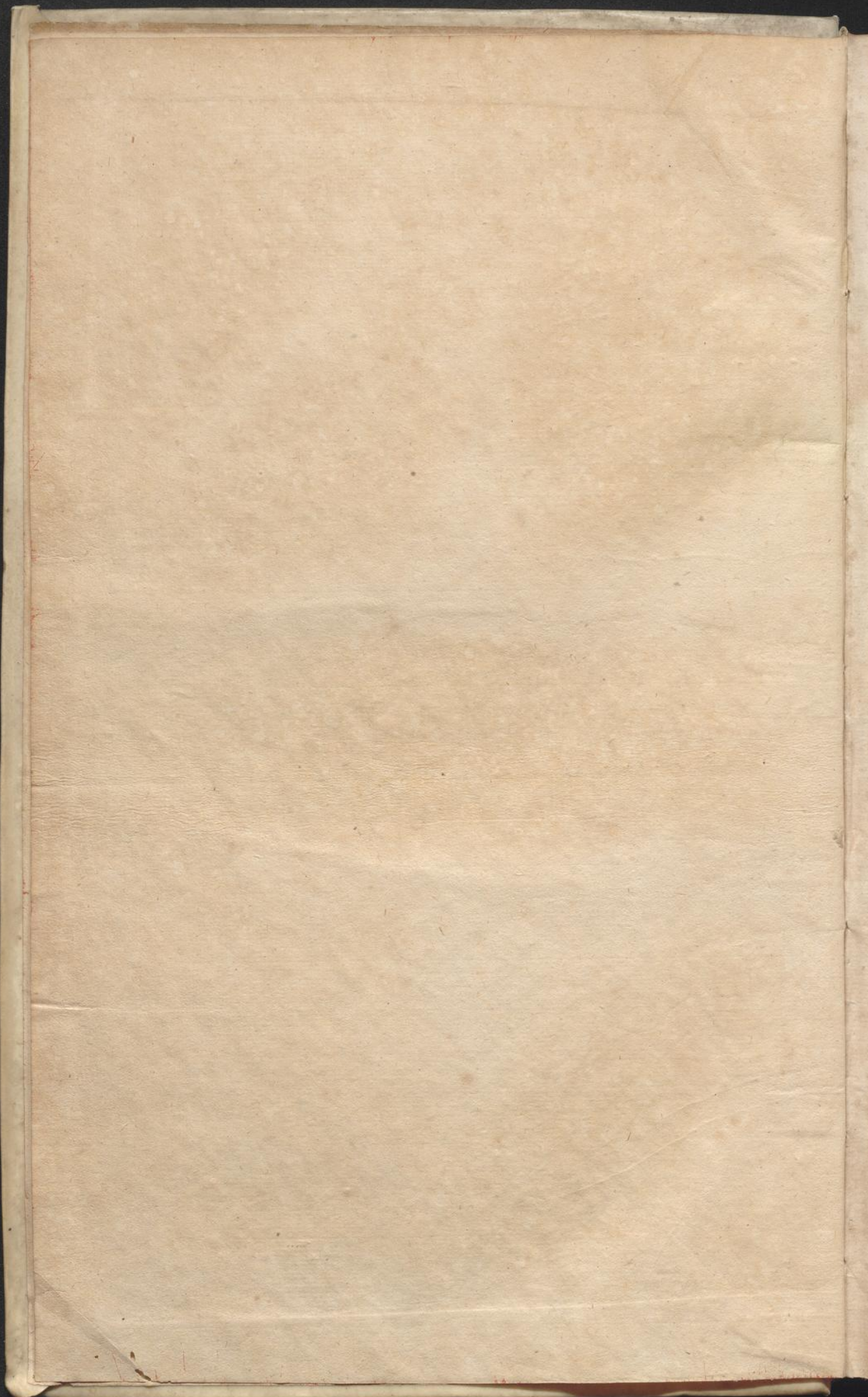
RICATI

1.
9

Th. 914a.

G. VII.
16.

DE VENERABILI
E U C H A R I S T I Æ
S A C R A M E N T O
D E C I S I O N E S

T H E O L O G I C O - L E G A L E S .

A U C T O R E

J O A N N E C L E R I C A T O
P R Æ P O S I T O P A T A V I N O

Juris utriusque Doctore, olim in Curia Episcopali
Patavina Advocato, & promotore Fiscali, deinde
Auditore, ac demum Vicario Generali.

I N Q U I B U S

Non solum præcipuæ Quæstiones, ex utraque Theologia Scholastica, & Morali selectæ
circa Materiam, Formam, Accidentia, ac Effectus SS. EUCHARISTIÆ tratan-
tur: sed etiam ejusdem Sacri Ritus antiqui, & moderni circa locum, tempus,
& dispositionem Ministrantium, atque Sumentium exponuntur.

Plurimæque Controversiæ, Dogmaticæ, Canonica, Forenses, Medicæ,
& Historiales, hoc Divinum SACRAMENTUM concernentes,
explanantur.

Episcopis, Vicariis, Animarum Rectoribus, Confessariis
Monialium, Religiosis, Sæcularibus, aliisque
eruditionum Studiosis utiles, ac jucundæ.

Triplici Indice, Argumentorum, Controversiarum, & Rerum ornata.

Ex Responsis Cleri Patavini Anno 1689. collectæ.

T O M I P R I M I L I B E R S E C U N D U S .

AUGUSTÆ VINDELICORUM

Sumptibus

MARTINI HAPPACH ET FRANC. XAV. SCHLÜTER,
MDCCXXX.

AUCTORIS

AD RR. PATAVINUM CLERUM

aliósque eruditos Lectores.

PARÆNESIS.

Studium meum erga studia vestra non pauci lamentantur infirmatum, vel extinctum esse, ob retardatas has Decisiones de Venerabili EUCHARISTIE Sacramento; quas tota hæc Patavina Diæcesis, pluresque aliæ virtutis emulæ præstolantur: Et jure quidem; nam lustrum evolavit sub silentio, quamvis triplici de causa; nimio scilicet pondere, quo in Vicarii Generalis munere premebar; longævis disputationibus ad firmandam concordiam inter utramque Mensam Episcopalem, & Capitularem habitis, quibus fui distractus, & corporis infirmitatibus, quæ subsequuntur sunt, & earundem Decisionum extensionem præpedivere. Nunc in lucem prodeunt, Altarium instar, quæ à Vobis pro sacratæ Hostiæ expositione adornantur, videlicet solemnî apparatu, ac multiplici candelabrorum ordine; hoc est Quæstionum Theologicarum, atque Canonicarum, materiam, formam, ministros, ac effectus Sanctissimæ EUCHARISTIE concernentium: pluribus luminibus, atque lampadibus, antiquitatis Ritus circa Divinum hoc Sacramentum elucidantibus; Angelorum simulacris, munditiam tum ministrantium, tum suscipientium illud invenientibus: Florum pretiosis vasculis, amœnos casus, non fictos, sed factos, ad hunc eundem tractatum attinentes, decidentibus: Chymis suffutibus, suavisque odoramentis, exemplis nempe Sanctorum, qui amore Sacre Synaxis exarserunt: tandem tapetibus, auleis, ac sacris Imaginibus; doctrinis scilicet variis ad utrumque forum spectantibus, ex Jurisprudentum, Philosophorum, Medicorumque fontibus haustis, quibus Prælati, Animarum Rectores, Confessarii, ac alii pii lectores erudiantur in his, qui circa Liturgiam, divinâque Mysteria eos decet agnoscere. Labore meum, aut verius labores vestros grato animo, juxta solitum, non diffideo Vos suscepturos: præsertim ob non vulgares Controversias, non pauca Decreta Apostolica; & frequentes historias sacras in hoc opere insertas; quibus & vestros intellectus instruere legendos & plebes vestras edocere, Doctrinam Christianam iisdem explanando, faciliè poteritis. Vestra me benignitas foreat; orationes, ac Sacrificia adjuvent, ut subsequenter de Sacrificio Missæ tractatum inceptum, quantocius perficere; & ad communem consolationem, studiosorumque profectum, typis mandare valeam. Interim in præsentî compilatione si quid incultum; si quid erratum reperitis, comiter excusate, corrigite, ac valete.

NOI REFORMATORI

Dello Studio di Padova.

HAvendo veduto per la fede di revisione, & approbatione del P. Fr. Ambrosio Lisotti Inquisitore, nel Libro intitolato: *De Venerabili Eucharistia Sacramento: Decisiones Theologico-legales.* Autore Jo. Clericato Præposito, non vi essere cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimenti per attestato del Segretario Nostro niente contro Principi, e buoni costumi, concedemo licenza, che possi essere stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle pubbliche Librerie di Venetia, e di Padova.

Data 10. Agosto 1696.

{ Ferigo Marcello Proc. Refform.
{ Afcanio Giustinian 2.º Kav. Refform.
{ Francesco Cornaro Proc. Refform.

Agostino Gadaldini Segretario.

IN.

INDEX ARGUMENTORUM DECISIONUM.

DECISIONIS I.

Ad Januarii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Agitur de Etymologia vocabuli EUCARISTIÆ, & exponitur hæc vox Etymologia. Notatur secundum Juristas differentia inter etymologiam, allusionem, derivationem, & descriptionem vocabuli, docetur, an valeat argumentum ab his vocibus deductum.

DECISIONIS II.

Ad Januarii Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Declarantur nomina, quibus à SS. Patribus consuevit nuncupari Sanctissima EUCARISTIA, tum ut sacrificium, videlicet, Missa, Hostia, Oblatio, Collecta, Dominicum, Agenda, Liturgia, Mystagogia, Latria, Anaphora, Dipnon, Telajon, & Telete. Tum ut Sacramentum, hoc est, Mystrium, Corpus, & Sanguis Christi, Communio, Synaxis, Corban, Eulogia, Reliquia, Confirmatio, & Viaticum.

DECISIONIS III.

Ad Januarii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Pro resolutione Casus: *An Parochus non jejunos possit celebrare, & consecrare pro communicando moribundo?* Ostenditur, quòd in initio Ecclesiæ & successivis temporibus, nonnisi jejunii Sacerdotes celebrabant & fideles pariter jejuni communicabant; quamvis Missæ essent Vespertinae, vel nocturnæ. Abusum celebrandi, vel communicandi absque jejuniis, semper ab Ecclesiâ damnatum, vel repressum; exceptis novem casibus, qui hic exponuntur. Inter hos definitur, non intrare casum superscriptum Parochi non jejuni, imò eundem Parochum esse puniendum ab Episcopo, comprobatur vel suspensione à Divinis, vel carcere, aut alia pœna arbitraria.

DECISIONIS IV.

Ad Januarii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Sacerdoti mortali culpa detentum, qui pluribus personis EUCARISTIAM ministrat, mortaliter peccare ostenditur, ratione, auctoritate Doctorum, & indignatione divina in Ozam, cujus percussio plures, & elegantes causas referuntur. Deterrentur Sacerdotes in peccato EUCARISTIAM ministrantes revelatione Sanctæ Birgittæ, & aliis exemplis, ex optimis Auctoribus hic relatis.

DECISIONIS V.

Ad Januarii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Recensentur rationes ad suadendas Moniales, ut frequenter Sacram EUCARISTIAM sumant. Illæ, quæ ob nimium timorem abstinent, motivis decem, & octo confortantur. Illæ autem, quæ ob indevotionem, & tepidam vitam raro communicant, aliis tredecim arguntur.

Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

DECISIONIS VI.

Ad Februarii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Traditur definitio Sacramenti EUCARISTIÆ; circa quam tria referuntur. *Unum* theologicè, an essentia hujus Sacramenti consistat in Corpore Christi? An in speciebus consecratis? An in his, & illo simul? *Alterum*, historicè quo referuntur sexdecim errores, ex tot Haresiarchis prodiiti contra hoc Venerabile Sacramentum, ab initio Ecclesiæ usque ad præsens. *Tertium* methodicè, quo exarantur argumenta concludenter probantia veram, & realem præsentiam Christi Domini in EUCARISTIA.

DECISIONIS VII.

Ad Februarii Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Continet undecim non inelegantes differentias inter hoc, & alia sex Sacramenta Ecclesiæ, quarum ultima est, EUCARISTIAM nutrire etiam corpora devotè communicantium; idque pluribus exemplis comprobatur.

DECISIONIS VIII.

Ad Februarii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an vir nobilis habens domi suæ Oratorium privatum ex Indulto Pontificio, possit in eo bis, tervè in hebdomada communicari? Ex hac occasione plenè explicatur, quæ sint Oratoria publica, & quæ privata? Docentur utrorumque conditiones, & prærogativæ? Ostenditur, posse Episcopum ob gravem causam concedere, ut aliquando celebretur Missa extra Ecclesiam exemplo Gauslini Episcopi Pataviani anno 980. in Villa Pulveraria, ubi miraculosè fuit repertum corpus Sancti Fidentii Paduani Antistitis. Probat, Oratoria palatiorum Cardinalium esse publica; nec non illa Episcoporum; & horum septem privilegia à Jure concessa, recensentur. Examinatur, an Regulares possint celebrare in Oratoriis privatis? Et veritas ex optimis Auctoribus hauritur. Tandem enucleantur singulæ clausulæ Litterarum Apostolicarum, quibus conceditur personis nobilibus oratorium privatum; pro resolutione plurium dubiorum in praxi occurrentium. Deinde proposito casui de communicando Patrono in Oratorio privato respondetur.

DECISIONIS IX.

Ad Februarii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Discutitur, an matrona jejuna, possit hora vespere ex devotione communicari? Ostenditur, olim fuisse plures species Communionis in Ecclesiâ; & declaratur, quæ & qualis sit Communio Papalis? Episcopalis? Sacerdotalis? Diaconalis? Subdiaconalis? & aliorum Clericorum? Traditur quamnam esset Communio Laicalis? Quæ Imperatorum, & Regum?

Index Argumentorum Decisionum.

Regum? Quenam puerorum, ac peregrinorum? nec non infirmorum, & mortuorum? Inquirunt, quid essent Agapes natalitiae, & funerales? Super praedictis omnibus, quidquid ex antiquis, & eruditis Scriptoribus haberi potest, pulchrè, ac compendiosè recensetur: & tandem resolvitur, matronam praedictam posse communicari.

DECISIONIS X.

Ad Februarii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Agitur de quotidiana communione; & examinatur, quomodo, quando, & cum quibus personis sit licita? Quid esset in usu ab initio Ecclesiae? Quid medio tempore, aperitur. Religiosorum Ordinum institutiones; eorumdemque Fundatorum nomina, ac tempora; qui promoverunt frequentiam Eucharisticae Communionis, referuntur. Contrariae Theologorum opiniones circa frequentiam Communionis conciliantur. Decretum Sacrae Congregationis Concilii diei 22. Februarii 1679. circa quotidianam Communionem Laicorum ponitur, & perpenditur.

DECISIONIS XI.

Ad Martii Quaesitum primum.

ARGUMENTUM.

Quaeritur: quae sit materia EUCHARISTIAE pro consecratione Corporis Christi? Ostenditur, esse panem azymum in Ecclesia Latina; fermentatum in Ecclesia Graeca. Ne ignoretur ratio, & causa diversitatis, probatur? in utraque Ecclesia consecratum semper fuisse panem azymum usque ad annum MLIII. quo tempore Michael Cerularius Patriarcha Constantinopolitanus cepit consecrare in pane fermentato. Breviter, sed concludenter discutitur acerrima haec controversia de fermentato, & azymo pane. Mendum detegitur asserentium, CHRISTUM Dominum non instituisse EUCHARISTIAM luna decimaquarta mensis Martii, neque passum, & crucifixum luna decimaquinta. Veritas aperitur, & firmatur. Orientalium argumenta evacuantur; & Ecclesiam Latinam jugiter in azymo consecrasse perhibetur: idque SS. Evangelistarum; Patrum, Conciliorum; historiarumque testimonio stabilitur.

DECISIONIS XII.

Ad Martii Quaesitum secundum

ARGUMENTUM.

Agitur de materia consecrationis Sanguinis Domini. Exponitur, quae sit materia dubia, quae incerta, quae certa? Colliguntur figurae ex Testamento Veteri circa vinum convertendum in Sanguinem Domini. Proponitur, & examinatur sollemnis quaestio: an aqua posita in Calice transeat in naturam vini? Id firmatur rationibus Philosophicis, & Theologicis, relatis prius Controvertistarum variis opinionibus.

DECISIONIS XIII.

Ad Martii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Proponit: an celebrata prima Missa in nocte Natalis Domini, licitum sit proseguere celebrationem aliarum duarum Missarum, & communicare populum ante Auroram? Explicatur, in Primitiva Eccle-

sia fuisse in usu Missas diurnas, & vespertinas. Item plures dies Polylyurgicos; in quibus ab uno Sacerdote plures Missae celebrabantur. Mysteria triplicis Missae in Nativitate Domini exponuntur. Tandem ad casum propositum datur negativum responsum ex rationibus à Jure Canonico desumptis, & ex Decretis Sac. Rituum Congregationis 20. Aprilis, & 7. Decembris 1641.

DECISIONIS XIV.

Ad Martii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Quaeritur: an liceat communicare cum speciebus vini consecrati moribundum, non valentem deglutire Sacram Hostiam? Ostenditur, in Primitiva Ecclesia fuisse in usu communicare fideles sub utraque specie. Agitur de qualitate Calicis, qui adhibebantur in Missa, & pro Communione populi. Exponuntur industriae Ecclesiasticorum Veterum, ne effunderetur Sanguis Domini in communicandis Laicis. Refertur, quomodo Communio Calicis in defectu ierit; & quando fuerit prohibita Laicis ab Ecclesia. Ex his negativè respondetur casui propositi.

DECISIONIS XV.

Ad Martii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Examinatur, an aliqua personae devota sint communicanda in die Sabbati Sancti post Missam? Rationes pro, & contra referuntur. Plures traditiones dantur circa Missam Sabbati Sancti, quae olim de nocte celebrabatur. Resolvitur casus sub distinctione.

DECISIONIS XVI.

Ad Aprilis Quaesitum primum.

ARGUMENTUM.

Proponuntur quatuor controversiae circa formam consecrationis Corporis Christi: *Hoc est Corpus meum.* Una ex Theologis volentibus, eam incipere debere à verbis: *Qui pridie, quam pateretur.* Altera ex Canonistis dicentibus, esse de forma etiam illa verba: *Accipite, & comedite.* Tertia ex Scripturistis, opinantibus, praeter verba, requiri etiam *Benedictionem.* Quarta ex Philosophis, secundum quos non videtur, posse formam proferri à multis simul consecrantibus eandem materiam, ut sit in ordinatione Sacerdotum, & consecratione Episcopi. Referuntur plures editiones Ecclesiasticae. Resolvuntur objecta, & firmatur, formam praedictam consistere in iisdem quatuor verbis: *Hoc est Corpus meum.*

DECISIONIS XVII.

Ad Aprilis Quaesitum secundum.

ARGUMENTUM.

Agitur de forma consecrationis Calicis. Plures Calices solitos fuisse apponere Judaeos celebrantes Pascha Azymorum ostenditur, atque eorum caeremoniae referuntur. Notantur variae opiniones Theologorum circa formam consecrationis Sanguinis; & firmatur, eam consistere in illis verbis: *Hic est Calix Sanguinis mei.* Vel: *Hic est Sanguis meus.* Redditur ratio, quare dicatur: *Hic est Calix?* Et quare apposita sint reliqua verba consecrationis, ut in Canone Missalis.

DECISIONIS XVIII.

Ad Aprilis primum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an Confessarius Monialium possit ingredi clausuram pro frequenti Communione Monialis

Index Argumentorum Decisionum.

lis laborantis febre non mortali? Declaratur, quid sit clausura Monasteriorum tum materialis, tum formalis? Agitur de ejus antiquitate, & ultima rigorosa firmitate. Discutitur, quando liceat Monialibus egredi de clausura? Quando viris eam ingredi? Quando accedere ad colloquendum cum Monialibus? Quae poenae sint statuta contra transgressores in iisdem casibus. Praecipue contra Regulares. Et resolvitur casus propositus affirmativè.

DECISIONIS XIX.

Ad Aprilis secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Inquiri: intra quot dierum spatium possit infirmus in periculo mortis iterum communicari per Viaticum; idest non jejunus? Agitur de obligatione communicandi in articulo mortis. Et resolvitur, praedictum infirmum, etsi non jejunum, posse communicari etiam quotidie.

DECISIONIS XX.

Ad Aprilis Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Quærit, & decidit: an melius sit communicare fideles adstantes Missæ, eâ completâ? an statim post Communionem Sacerdotis?

DECISIONIS XXI.

Ad Maji primum Quæsitum.

ARGUMENTUM.

Declarat, quid sit Transubstantiatio, quæ sit in consecratione EUCHARISTIAE? Docetur, esse necessaria quatuor requisita pro conversione unius substantiæ in alteram. Eaque Philosophicis, & Theologicis terminis explicantur.

DECISIONIS XXII.

Ad Maji secundum Quæsitum.

ARGUMENTUM.

Quærit, & resolvit, an in EUCHARISTIA simul cum Christo sit Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus.

DECISIONIS XXIII.

Ad Maji primum Casum.

ARGUMENTUM.

Continet, an Parochus teneatur communicare vulneratum vulnere mortali, qui pridie communicatus fuerat? Item alium, qui eodem mane Sacram Communionem receperat? Referuntur contrariæ DD. opiniones, & conciliantur.

DECISIONIS XXIV.

Ad Maji secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Examinat: an licet quis recipiat Communionem Paschalem in Ecclesia Regularium, Parocho invito? Agitur de præcepto Communionis Paschalis, & de privilegiis Regularium circa administrationem Sacramentorum. Resolvitur Casus negativè.

DECISIONIS XXV.

Ad Maji Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Investigat: quanto tempore conveniat differre sumptionem cibi corporis post sumptam EUCHARISTIAM? Explicatur varietas horarum pro Officiis Divinis apud antiquos. Ponderatur, quamdiu species Sacramentales durent in stomacho ex Medicorum opinione, ac Theologorum.

DECISIONIS XXVI.

Ad Junii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Scrutatur, an Christus in EUCHARISTIA possit ab intellectu creato cognosci? Quid de anima-

bus beatis? Quid de Angelis? Quid de demonibus? Quid de animabus Purgatorii? Et referuntur exempla notabilia; & non injucunda.

DECISIONIS XXVII.

Ad Junii Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Ponit: an Christus in EUCHARISTIA possit videri ab oculo corporeo? Referuntur dissidentium Theologorum opiniones, ac plurimum apparitionum testimonia. Quæsitum ipsum quinque conclusionibus declaratur; ac resolvitur, quid faciendum de Hostia conversâ in carne visibili?

DECISIONIS XXVIII.

Ad Junii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Examinatur: an sit communicandus concubinarus, qui profiteretur, non amplius tangere concubinam, sed pro gubernio domus eam tenere? Exponitur hoc nomen concubina; declarando, quid Jus Canonicum antiquum, quid Jus Civile, quid Ecclesia hoc tempore intelligat pro concubina? An Polygamia esset licita apud Gentiles, & apud Judæos? Casus propositus negativè resolvitur pluribus rationibus.

DECISIONIS XXIX.

Ad Junii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Seiscitatur: an Sacerdos, qui commodè celebrare non potest; seipsum possit communicare ex devotione?

DECISIONIS XXX.

Ad Junii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Ostenditur: an Sacerdos communicandus extra Missam debeat habere stolam? Declaratur, quid essent stola apud Hebræos, & apud Romanos? Quid sint apud Venetos, & apud Ecclesiasticos? Agitur de stolis, quas portant Parochi Patavini collegialiter incedentes; in signum quod olim erant, & adhuc sunt de gremio Ecclesiæ Cathedralis. Quare iidem Parochi non præcedant Capellanos ejusdem Cathedralis in Processionibus? Ostenduntur prærogativæ, quas habet Parochus ob stolam in functionibus Parochialibus; & præcipue in funeribus, & exequiis defunctorum. Tandem deciditur, an omnes Ecclesiastici teneantur de præcepto, feria quinta in Coena Domini communicare?

DECISIONIS XXXI.

Ad Julii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Indagatur, quomodo in EUCHARISTIA accidentia remaneant sine subjecto? Adducuntur rationes Theologicæ, & datur similitudo fulminis destructi gladium, remanente intacta vagina; evacuantis vinum, intacto subsistente dolio; & absorbentis substantiam ovi, sine offensione putaminis. Additur exemplum tecti Ecclesiæ Sanctæ Mariæ in Vallicella de Urbe, suspensi in aëre tempore Sancti Philippi Neri.

DECISIONIS XXXII.

Ad Junii Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Inquiritur, an in Calice consecrato remaneat Sacramentum, si in eo alius liquor misceatur? Theodorus Papa injecit Sanguinem consecratum in atramentarium, ut scriberet sententiam excommunicationis contra Pyrrhum Patriarcham hæreticum. Doctrina Sancti Thomæ de decisione Eucharistiæ ob mixtionem alterius liquoris. Quæstio resolvitur per distinctionem quinque casuum.

Index Argumentorum Decisionum.

DECISIONIS XXXIII.

Ad Julii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Edisserit, An liceat Sacerdoti celebranti, communicare Laicum cum parte Hostiæ sui sacrificii? Referuntur non ignorandi Ritus antiqui circa Communionem Laicorum.

DECISIONIS XXXIV.

Ad Julii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Docetur, quod in Altari ponendum sit Ciborium pro asservanda Sanctissima EUCHARISTIA? Referuntur de hac re Canones, & Decreta dignissima seu.

DECISIONIS XXXV.

Ad Julii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Agitur de instructione puerorum, qui noviter sunt admittendi ad Sacram Communionem. Tria demonstrantur, quæ sunt in usu apud Parochos Diocesis Patavinæ circa eandem instructionem.

DECISIONIS XXXVI.

Ad Augusti Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Declarat, quis sit minister consecrationis EUCHARISTIÆ? Et docet, esse Hominem Christianum, Viatorem, caractere Sacerdotali insignitum. Hinc cessare facultatem consecrandi in animabus Sacerdotum defunctorum, luculentis historiis comprobatur.

DECISIONIS XXXVII.

Ad Augusti Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Elucidantur duo: videlicet, Quæ requirantur in Sacerdote ad validam, & quæ, ad licitam EUCHARISTIÆ consecrationem? Pro primo tria requiri. Pro secundo, undecim demonstrantur non ignoranda à Sacerdotibus tum Sæcularibus, tum Regularibus.

DECISIONIS XXXVIII.

Ad Augusti primum Casum.

ARGUMENTUM.

Ostenditur obligatio Parochi, ut faciat ardere jugiter lampadem coram Sanctissima EUCHARISTIA. Lampadum varia symbola explicantur apud Hebræos, apud Gentiles, & apud Christianos. Discutitur, ad quem de jure spectet, manutenere lampadem ardentem in Ecclesia? Qua poena sit plectendus Parochus negligens circa lampadem? Refertur ex S. Petro Damiano tremenda punitio.

DECISIONIS XXXIX.

Ad Augusti secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Quod proponitur, est: An moriente Sacerdote ad Altare post consecratas species, pro quibus recondendis non est locus, neque alius Sacerdos haberi potest, quæ sacrificium compleat, & illas assumat; an inquam, Laicus devotus, & jejunos licite possit utrasque species consecratas propriis manibus sumere, & deglutire?

DECISIONIS XL.

Ad Augusti Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Agitur de ætate, & capacitate per Parochum attendenda in pueris, puellis noviter communicandis.

DECISIONIS XLI.

Ad Septembris Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Exponitur, quæ, & qualis intentio sit necessaria in Sacerdote, Sacram EUCHARISTIAM consecrante.

DECISIONIS XLII.

Ad Septembris Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Traduntur signa demonstrantia, intentionem virtutalem consecrandi EUCHARISTIAM esse in Sacerdote consecrante.

DECISIONIS XLIII.

Ad Septembris primum Casum.

ARGUMENTUM.

Discutitur, an licite agat Clericus in minoribus ordinibus constitutus, qui absentibus Sacerdotibus, ministrat Sacram Viaticum vulnerato mortaliter, poscenti Sacramento?

DECISIONIS XLIV.

Ad Septembris secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Exploratur, an cadentibus in terram sacris particulis, dum Moniales communicantur, intra clausuram, possint colligi, & elevari à Monialibus? Vel debeat Confessarius ingredi clausuram ad eas suscipiendas?

DECISIONIS XLV.

Ad Septembris Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Examinatur, an bene faciat Parochus, qui Hostiam delatam in Processione, vel expositam publicæ Orationi, dividit in quatuor partes, eas reponendo in Pixide, distribuendas Laicis communicantibus?

DECISIONIS XLVI.

Ad Octobris Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Inquiritur, quinam sint effectus, quos operatur EUCHARISTIA in anima illius, qui devotè eam suscipit? Docetur esse quatuor: scilicet, Augmentum gratiæ; Unionem spirituales cum Christo; Primam gratiam aliquando; & Remissionem culpæ venialium.

DECISIONIS XLVII.

Ad Octobris Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Investigatur, quos effectus producat EUCHARISTIA in corpore illius, qui dignè eam sumit? Ostenditur, esse quatuor præcipuos: Refragationem motuum carnalium. Dulcedinem spirituales. Nutrimentum vitæ præsentis; & Futuram Resurrectionem gloriosam cum dotibus Impassibilitatis, Agilitatis, Subtilitatis, & Claritatis; quæ omnia selectis Sanctorum exemplis confirmantur.

DECISIONIS XLVIII.

Ad Octobris primum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an qui communicat tempore Paschali, in Ecclesia Cathedrali, & non in propria Parochia, satisfaciatur præcepto *can. Omnis utriusque sexus, de Pœnitent. & Remiss.* Proponuntur argumenta pro affirmativa opinione. Deinde pro negativa, quæ amplectitur in resolutione casus, evacuatis argumentis contrariis; & relatis non inelegantibus eruditionibus circa Cathedrali Patavinam, & Congregationem Parochorum ejusdem Civitatis,

DE-

Index Argumentorum Decisionum.

DECISIONIS XLIX.

Ad Octobris secundum Casum.

ARGUMENTUM.

In trutina ponitur, an peccet mortaliter Monialis, quæ Communionem Sacram semel tantum in anno suscipit? examinatur Regula Sancti Benedicti, & declaratur, quid esset *Mixtum*, quod Lector Hebdomadarius sumebat *propter Sanctam Communionem*. Referuntur Constitutiones Urbanae pro Minoribus Conventualibus; ac Statuta Tertiæ Ordinis Sancti Francisci. Explicatur *Clem. Ne in agro. de statu Monachor.* Adducitur Concil. Trident. sess. 25. cap. 10. de Regular. Et plurimæ Synodales Constitutiones circa Communionem Monialium. Rationes pro utraque opinione ponderantur, & resolvitur, abstinentiam Monialis à Sacra Communionem per plures menses esse à culpa gravi inexcusabilem.

DECISIONIS L.

Ad Octobris Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Petit! utrum ad faciendam experientiam, an mulier patiens ecclases, & mira loquens, communiter credita energumena, verè sit talis, vel potius lunatica, epileptica, saga, maga, aut pythionissa, licitum sit, eam petentem Eucharisticam Communionem fallere, porrigendo illi Hostiam non consecratam? Declaratur, qui sint energumeni, lycæthropi, lunatici, epileptici, magi, sagæ, pythones, & quibus signis prædicti cognoscantur? exponuntur causæ, quibus Deus permittit in hac vita, homines à dæmonibus vexari? Et addantur remedia naturalia ad fugandos dæmones? Referuntur opiniones Doctorum circa resolutionem casus. Narratur factum mirabile Sancti Philippi Neri, ex consilio insignium virorum pro experimento spiritus Venerandæ Virginis Ursulæ Benincasæ Anno 1582. tempore Gregorii Papæ XIII.

DECISIONIS LI.

Ad Mensis Novembr. primum Quæsitum.

ARGUMENTUM.

Quæritur, quæ necessaria sint ad licitam EUCHARISTIAE perceptionem? & docetur, quatuor requiri in suscipiente; fidem, voluntatem suscipiendi, statum gratiæ, non ex sola contritione, sed præmissa Sacramentali confessione, exceptis tribus casibus hic notatis, & devotionem. Quæ omnia juxta sacrorum Theologorum doctrinam roborantur.

DECISIONIS LII.

Ad Mensis Novembris Quæsitum secundum,

ARGUMENTUM.

Statuuntur dispositiones ex parte Corporis necessariae ad licitè sumendum Sacram EUCHARISTIAM. Quatuor eas esse demonstratur: Naturale jejunium, modestiam vestimentorum, facultatem deglutiendi, retinendique Sacramentum in stomacho, & abstinentiam à copula conjugali. Tres primæ Doctorum auctoritate, & exemplis firman-
tur, remissa quarta dispositione ad Decisionem sequentem.

DECISIONIS LIII.

Ad Novembris primum Casum.

ARGUMENTUM.

Elucidatur, quantam abstinentiam habere debeant à conjugali copula uxorati, recepturi Sacram EUCHARISTIAM. Sacri Canones de hac re allegantur, ac plures rationes, & quatuor conclusionibus Casus resolvitur. Subinde duo corollaria ponuntur: unum de castitate conjugali primitivorum Christianorum; alterum de perniciè immoderatæ Veneris in conjugatis juxta Medicorum observationes.

DECISIONIS LIV.

Ad Novembris secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an sumptio tabacchi ante Missam, vel ante Communionem, frangat jejunium naturale, & reddat suscipientem inhabilem ad celebrandum, seu communicandum? Agitur de proprietatibus tabacchi, & de essentia jejunii naturalis, seu Eucharistici. Referuntur historiae de Indis, & militibus viventibus solo tabaccho, absque alio cibo. Examinantur rationes pro utraque opinione circa fractionem jejunii naturalis; & adducuntur Concilia, atque Decreta Summorum Pontificum, prohibentia sumptionem tabacchi. Distinguuntur tres modi sumendi tabacchum; & deciditur casus auctoritatibus, & rationibus, non solum Theologicis, sed Philosophicis, ac Medicis.

DECISIONIS LV.

Ad Novembris Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Exarantur omnes morbi, ac infirmitates, impedièntes administrationem Sacrae Eucharistiæ, seu Viatici, ne irreverentia committatur in Venerabile Sacramentum. Hi morbi ad quatuor capita reducuntur. Ad defectum *usus rationis*; ut in delirio, phrenesi, & dementia. Ad defectum *respirationis*, ut in affectibus anginosi, vulgò *Schiranzia*. Ad defectum deglutionis, ob convulsionem, vel paralytum oesophagi, vulgò *il Comaruzzo*, seu ob molestissimam tussim. Et ad *stomachi agrotationem*, ratione vomitus, singultus, volvuli, empyematis, vulgò *postema*, nausæ, bilis, flatus, & lyenteria. Quæ omnia juxta regulas Medicinæ, & monita Medicorum sapientum, breviter, atque eleganter recensentur.

DECISIONIS LVI.

Ad Decembris Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Quæritur, quo tempore, & quo instanti temporis EUCHARISTIA gratiam conferat? Quatuor opiniones diversæ Theologorum recitantur. Et non inutilia monita communicantibus proponuntur.

DECISIONIS LVII.

Ad Decembris Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Controvertitur, an Communio Eucharistica devotè sumpta proficiat ad satisfactionem præarum, quas communicans solvere debet, vel in hac vita, vel in Purgatorio? Declaratur, quid sit Satisfactio. Quibus operibus fiat. Quid sit satisfacere ex opere operato, vel ex opere operantis. Et resolvitur controversia cum distinctione.

DE-

Index Argumentorum Decisionum.

DECISIONIS LVIII.

Ad Decembris Quæstum tertium.

ARGUMENTUM.

Deciditur Quæstio, An Communio facta pro animabus Purgatorii, iisdem profit ad satisfactionem pœnarum? Exponuntur tria notanda. Unum, quod animæ torquentur in Purgatorio pro satisfactione suorum peccatorum. Alterum, quod juvantur à Viatoribus per Sacrificium Missæ, per Indulgentias, & opera satisfactoria iisdem applicata. Tertium, non solum si ipsa opera fiant ab existentibus in gratia secundum Thomistas; sed etiam secundum Scotistas à non existentibus in gratia. Concluditur, Communionem Eucharisticam esse satisfactoriam pro animabus Purgatorii ex decem rationibus hic consideratis; nec non auctoritatibus, & exemplis.

DECISIONIS LIX.

Ad Decembris primum Casum.

ARGUMENTUM.

Proponitur decidendum, quot peccata committat quidam ebrietatis vitio deditus, qui die Paschæ post Sacram Communionem susceptam, vadit ad tabernam, in qua inebriatus, deserit domum à bajulis, ubi uxor, & filii pauperes prandium præstolantur. Explicatur, quid sit ebrietas? Quale peccatum. Quæ pœnæ à Jure statutæ contra ebriosos. Et resolvitur, ab ebrio prædicto sex mortalia peccata commissa fuisse.

DECISIONIS LX.

Ad Decembris secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Examinatur, quæ licentia sit necessaria, pro exponenda Sacra EUCHARISTIA, causa publicæ orationis 40. horarum? Item pro eadem extra Ecclesiam processionaliter deferenda. Ulterius in quibus Ecclesiis, & qua veneratione sit asservenda. Agitur de solemnitate Festivitatis Corporis Christi, & de Processionibus in ejus Octava concessis. Referuntur Indulgentiæ à Summis Pontificibus concessæ pro

eadem Solemnitate; nec non Confratribus SS. Sacramenti. Tandem discutitur grave dubium, an Confratres, qui non sunt in gratia, sed præstant obsequia præscripta in honorem Venerabilis Sacramenti, lucrentur aliquas ex prædictis Indulgentiis?

DECISIONIS LXI.

Ad Decembris Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Requirunt industria, & cautelas servandas, à Parochis, tempore pestis, in administrandis Sacramentis, præsertim Sacra EUCHARISTIA. Ad ornatum hujus Casus declaratur, quid sit pestis? Quid Epidemia? Qui morbi contagiosi? Quæ horum causæ, & remedia. Et circa pestem, ac contagium referuntur doctrinæ selectiores Medicorum, Canonistarum, atque Theologorum, & exponuntur obligationes Episcoporum, Prælatorum, Canonicorum, Parochorum, Sacerdotum Sæcularium, & Regularium, nec non Laicorum tempore pestis. Tandem deciditur, an eo tempore licitæ sint Processiones?

DECISIONIS LXII.

Ad Decembris Casum additionalem.

ARGUMENTUM.

Disquirunt, Quomodo Anachoretæ, Eremitæ, aliique homines solitarii, præsertim in fastissimis desertis, reciperent Sacram Communionem, tum in vita, tum in morte? Declarantur varia genera Anachoretarum, & Inclusorum; nec non publicæ Pœnitentium, Lauritarum, & Eremitarum; & eorum omnium plurima exempla dantur ex historiis sacris non sine magno labore collecta. Tandem resolvitur Quæstio sub triplici distinctione circa Communionem omnium prædictorum. Ponitur Epistola Illustrissimi ac Reverendissimi Pompei Sarnelli Episcopi Vigiliarum de eadem Quæstione. Et explicatur, quomodo prædicti Solitarii, & Inclusi adimplebant præceptum de audienda Missa?

IN-

INDEX QUÆSTIONUM THEOLOGICARUM

Quæ habentur in his Decisionibus.

- 1 **I**N quot, & quibus casibus liceat sumere SS. Eucharistiæ sine naturali jejuni? Decis. 3. à num. 5. & seqq.
- 2 An liceat Parocho non jejuno celebrare causa communicandi moribundum per Viaticum? d. Decis. 3. à num. 7. & seqq.
- 3 Sacerdos mortali culpa dententus ministrans aliis SS. Eucharistiæ, an mortaliter peccet? Decis. 4.
- 4 Moniales raro communicantes quibus rationibus ad frequentiam Sanctissimæ Communionis suadenda? Decis. 5.
- 5 Essentia Sacramenti Eucharistiæ an consistat in existentia Corporis, & Sanguinis Domini? An in speciebus consecratis? An in speciebus consecratis, & ipso corpore, & Sanguine Domini simul? Decis. 6.
- 6 Quis primus hæreticorum impugnaverit Eucharistiæ Sacramentum? & qui aliis sequaces? Decis. 6.
- 7 Quæ sint Argumenta fortissima ad convincendos hæreticos negantes realem existentiam Corporis & Sanguinis Domini in Eucharistia, Decis. 6. à num. 6.
- 8 In quibus differat Sacramentum Eucharistiæ ab aliis Sacramentis? & dantur undecim propriæ differentia. Decis. 7. à num. 1.
- 9 An aliqui vixerint longo tempore, solo Eucharistico pane nutriti, & qui? Decis. 7. num. 2.
- 10 Communionis Vox, quot & quales significationes habeat in Ecclesia? Decis. 9. num. 1.
- 11 Quæ, & qualis sit Communio Papalis? Episcopalis? Sacerdotalis? Diaconalis? Subdiaconalis? & aliorum Clericorum? Quæ Laicorum? Imperatorum? Regum? Puerorum? Peregrinorum? Infirmorum, ac Mortuorum? Decis. 9. à num. 2. & seqq.
- 12 Cur Dominicani Patres se communicent manu sinistra, Decis. 9. n. 8.
- 13 Quid essent Eulogiæ, ac Agapes? Decis. 9. n. 20. 21. & 22.
- 14 An laici jejuni possint communicari post meridiem? Decis. 9. num. 23. & 24.
- 15 Utrum antiqui Christiani communicarentur semper cum utraque specie Eucharistiæ? Decis. 9. num. 11.
- 16 Communio laica, ad quam olim Clerici condemnabantur, quid esset? Decis. 9. nu. 13. Et quid Communio Peregrina? ibid. num. 16.
- 17 An mortui olim sepelirentur cum Sacra Eucharistia? Et quid esset Communio mortuorum? Decis. 9. n. 18.
- 18 Catechumenorum Communio quamnam esset? Decis. 9. num. 19.
- 19 Communio quotidiana an à laicis fidelibus in primitiva Ecclesia sumeretur? Quando fuit Communio facta de præcepto ter in anno? Deinde semel. Et an hodie laici possint quotidie sumere Sacram Eucharistiæ? Decis. 10. per totam; in

Doct. Clericari Tom. 1. Lib. II.

cujus fine Decretum S. Cong. Concilii diei 12. Februarii 1679. circa quotidianam Communionem laicorum.

An olim licitum esset laicis pluries in die Communicari? Decis. 10. num. 1.

Qui, & quot Ordines Regulares fundati sint, & à quibus fundatoribus, à principio Ecclesiæ usque ad annum 1576. Decis. 10. num. 5.

Materia Eucharistiæ quamnam sit in consecratione Corporis Christi? Decis. 11. num. 1. & seqq.

In quo casu Sacramenta confici possint cum materia dubia? Decis. 11. num. 4.

Controverbia de Azymo, & Fermentato inter Ecclesiam Latinam, & Græcam cur? quomodo? & quando orta fuerit? Decis. 11. num. 6. 7. & 8. ubi quod semper Ecclesia latina consecravit in Azymo.

Utrum Christus Dominus instituerit sui Sacramentissimi corporis, & Sanguinis Sacramentum luna decimatertia Mensis Martii? Vel luna decimaquarta? Decis. 11. à n. 10. & seqq. & an in pane Azymo, vel fermentato? ibid.

An Christus Dominus passus, & mortuus sit luna decimaquarta, vel luna decimaquinta Mensis Martii? Decis. 11. num. 17.

An aliquando Judæi ex traditione Rabbiorum incipiant comedere Azyma, & Agnum Paschalem luna decimasexta Mensis Martii? Decis. 11. à n. 18. & seqq.

Quæ sit materia pro Consecratione Sanguinis Christi? tam certa, quam inepta, & dubia? Decis. 12. à n. 1. & seqq.

An vinum Miraculosum possit esse materia Consecrationis Sanguinis Domini? Decis. 12. num. 10.

Ob quæ Mysteria misceamus aquam cum vino consecrando in Calice? Decis. 12. num. 11.

Aqua mixta cum Vino in Calice an transubstantietur in Sanguinem Christi? Dec. 12. n. 11. & seqq.

Numquid Beati in cælo edent, ac bibent? Decis. 12. num. 5.

Utrum modica aqua infusa post consecrationem in species vini consecrati, convertatur in Sanguinem, vel remaneat aqua, aut miraculoso quodam modo fiat vinum? Decis. 12. num. 19.

Quenam olim essent Missæ Vespertina? Et quibus de causis celebrarentur Missæ de sero? Decis. 13. à num. 1. & seqq.

An olim essent plures dies Polylyurgici in anno; in quibus ab uno, & eodem Sacerdote pluries litari liceret? Decis. 13. à n. 3. & seqq.

Quæ, & quot sint Mysteria, quorum causa omnis Sacerdos ter celebrat in die Natalis Domini? Decis. 13. num. 11. & 15.

A quanto tempore debeat esse jejunos Sacerdos celebraturus primam Missam in media nocte Natalis Domini? Decis. 13. nu. 12.

An licitum sit post celebratam primam Missam in media nocte Natalis Domini, statim prosequi celebrationem aliarum duarum Missarum; & com-

* *

muni-

Index Quaestionum Theologicarum.

- municare fideles adstantes? Decif. 13. num. 15. & num. 20. ubi Decreta Sac. Congregat. de Anno 1641. & num. 21. ubi rationes pro negativa sententia.
- 39 Antiquitas an omnes fideles communicarentur sub utraque specie quandocunque? vel tantum in Missa solemni? Decif. 14. num. 1.
- 40 Ex qua materia fabricarentur Calices in primitiva Ecclesia? Decif. 14. num. 2. & 3.
- 41 An Christus in ultima Cœna pro sui Sanguinis consecratione usus sit uno, vel pluribus Calicibus? Et ejus materiæ erant formati? Decif. 14. n. 5. & Decif. 17. num. 4.
- 42 A quibus Ecclesiasticis dispensabatur Sanguis Christi consecratus in Missa? Et quibus indultis, ad evitandas effusiones? Decif. 14. n. 6. & 7.
- 43 Quanto tempore, & apud quas nationes fuerit in usu Communio Panis consecrati intincti in Sanguine Christi? Decif. 14. num. 8.
- 44 Quomodo servetur Sacramentum Eucharistiæ toto anno à Græcis, à Moscovitis, & à Russiis pro communione infirmorum? Decif. 14. n. 9. & 10.
- 45 Quo tempore Communio Calicis cœperit in consuetudinem ire? & quibus de causis? Decif. 14. num. 12.
- 46 Hussitæ heretici quando fuerint? Et qui eorum errores? Auctor ipsorum Joannes de Huss ubi condemnatus, & quomodo punitus? Decif. 14. num. 13. & 14.
- 47 Ubi, & quando fuit ab Ecclesia, prohibita laicis Communio sub speciebus Vini consecrati, seu Calicis? Decif. 14. num. 15.
- 48 Utrum infirmus non valentem deglutire particulam Hostiæ consecratæ, liceat communicare pro Viatico cum speciebus Vini consecrati? Decif. 14. num. 17.
- 49 Quid agendum, si infirmus in articulo mortis guttur fauciatum ulceribus habeat, & non possit deglutire Sanctissimum Viaticum, ne eo privus remaneat? Decif. 14. num. 18.
- 50 Laici non infirmi an sint communicandi in die Sabbati Sancti? Rationes pro negativa opinione. Decif. 15. num. 1. & 4. 5. 6. 7. 8. & pro affirmativa num. 3. 9. & seqq.
- 51 Qua hora Christus Dominus resurrexerit à mortuis? Decif. 15. num. 19.
- 52 Forma Consecrationis Corporis Christi quæ sit? Decif. 16. num. 1. Et an sint de essentia verba illa: *Qui pridie, quam pateretur &c.* atque *Benedictio*? num. 4. & 5.
- 53 An eadem Hostia possit consecrari à pluribus Sacerdotibus simul, & eodem tempore? Decif. 16. num. 2. & seqq. & num. 17.
- 54 Quæ remedia adhibenda, dum plures ordinantur simul Sacerdotes, & concelebrant, & consecrant simul cum Episcopo; ne illum præveniant in forma consecrationis? Dec. 16. n. 21. 22. 23. 24.
- 55 Quæ sit forma consecrationis Calicis seu sanguinis Christi? Decif. 17. num. 1. & 5.
- 56 Quæ sint Cereemoniæ, quas hæc temporibus faciunt Judæi, dum comedunt Azyma, & Agnum Paschalem? Decif. 17. num. 1. & seqq.
- 57 Quod Calices adhibeant Judæi in Cœna Paschali? Decif. 17. num. 4.
- 58 An Christus Dominus ante consecrationem Panis, & Vini in suum Corpus, & Sanguinem; benedixerit ipsam signo Crucis? Decif. 17. n. 3.
- 59 An omnia verba consecrationis Calicis posita in Canone Missæ sint de essentia ejusdem consecrationis? Decif. 17. num. 6. ubi tres opiniones.
- An communicari per Viaticum in articulo mortis sit de Præcepto Divino, vel de Præcepto Ecclesiastico? Decif. 19. num. 3. & 4.
- Quo tempore cessavit consuetudo concedendi Eucharistiam Laicis, ut eam secum domi servarent? Decif. 19. num. 5.
- Qua de causa concessum sit communicare per Viaticum etiam non jejunos? Decif. 19. numero 8.
- Quid sit Transsubstantiatio, quæ sit in consecratione Eucharistiæ? Decif. 21. num. 1. & seqq.
- Quot requisita sint necessaria pro conversione unius substantiæ in alteram? Decif. 21. num. 2. & seqq.
- Quid significet Panem, & Vinum converti Syn-categorematicè in Corpus, & Sanguinem Christi? Decif. 21. num. 8.
- An in Eucharistia simul cum Christo sit Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus? Decif. 22. num. 1. & seqq.
- An Panis possit transsubstantiari in Deitatem, id est in Divinas Personas? Decif. 22. num. 5.
- Quanto tempore sit differenda sumptio cibi corporalis post sumptam Sacram Eucharistiam, Decif. 25. num. 1. & 5.
- Quanto tempore species Sacramentales durent in stomacho? & an augeatur gratia, dum eadem in stomacho durant? Decif. 25. nu. 7. & 8. Decif. 56. num. 5.
- Utrum Christus in Eucharistia possit ab intellectu creato lumine naturali cognosci? id est ab Animabus beatis? ab Angelis? à demonibus? & ab Animabus Purgatorii? Et an ab intellectu hominis Viatoris? Decif. 26.
- An Christus in Eucharistia possit videri ab oculis corporeis? Decif. 27. ubi plura exempla.
- Quot, & quibus modis possint fieri apparitiones Christi in Eucharistia? Decif. 27. numero 5.
- Quid faciendum de Hostia consecrata, si in ea appareat visibilis Caro Christi? Decif. 27. num. 6.
- An Sacerdos, qui commodè celebrare non potest, seipsum possit communicare ex devotione; si alius Sacerdos non adfit? Decif. 29.
- Utrum Accidentia in Eucharistia remaneant sine subjecto? Quotplex sit subjectum Accidentium? An Accidentia in Eucharistia sustententur à quantitate? Similitudines aliquæ, & exempla pro demonstranda subsistentia prædictorum Accidentium sine substantia? Decif. 31. per totam.
- An in Calice consecrato remaneat Sacramentum, si in eo alius liquor misceatur? Diversæ Theologorum sententiæ, de destinatione Eucharistiæ in Calice ob mixturem alterius liquoris. Decif. 32. per totam.
- De inolita consuetudine miscendi, & addendi Vinum cum speciebus consecratis in Calice, quando ejus usus erat omnibus communis? d. Decif. 32. num. 12.
- An liceat Sacerdoti celebranti, communicare Laicum cum parte Hostiæ sui Sacrificii? Decif. 33.
- Utrum Christus Dominus in ultima Cœna communicaverit seipsum? d. Decif. 33. num. 4.
- Puncta decem, tot articulos fidei continentia; 80

Index Quaestionum Theologicarum.

- de quibus instruendi sunt illi, qui noviter disponuntur ad Sacram Eucharistiam suscipiendam, Decif. 35. & ibi alia Puncta quatuor pro preparatione ad Communionem: & Tria pro gratiarum actione.
- 81 Quis sit Minister Consecrationis Eucharistiae. Decif. 36.
- 82 Utrum Angeli, seu Animae Sacerdotum Defunctorum possint valide consecrare Sacrosanctam Eucharistiam? d. Decif. 36. num. 3.
- 83 Quae requirantur in Sacerdote tum ad validam, tum ad licitam Eucharistiae consecrationem? Decif. 37. à num. 1. & seqq.
- 84 Quotuplex sit Potestas, quae confertur in ordine Presbyteratus? Et quando ea impediatur in Presbytero. d. Decif. 37. num. 2.
- 85 Lampadarum ardentium in sepulchris Defunctorum, repertarum in Diocesi Patavina exempla. Decif. 38. num. 8.
- 86 Utrum laicus possit sumere, & consumere utraque species consecratas in Missa, moriente Sacerdote post consecrationem earum; & nullo alio existente Sacerdote, qui possit illas consumere? Decif. 39.
- 87 In qua aetate pueri, ac puellae sint admittendi ad Eucharisticam Communionem? Decif. 40.
- 88 Quo Privilegio fruuntur pueri, & puellae in articulo mortis circa Eucharisticam Communionem? d. Decif. 40. num. 9.
- 89 Quae, & qualis intentio sit necessaria in Sacerdote Sacram Eucharistiam consecrante? Decif. 41.
- 90 Quomodo sit intelligendus S. Augustinus re-latus in cap. Dedit. 1. q. 1. & cap. Baptismus. De Consecr. dist. 4. ubi dicit, valere Sacramentum Baptismi ab ebrio collatum? Decif. 41. num. 6.
- 91 S. Thomas quomodo dixerit 3. par. q. 64. art. 8. ad 3. Intentionem habituales sufficere in conficiente Sacramentum ad ejus validitatem? d. Decif. 41. n. 7. & 8.
- 92 Quae sint signa denotantia, Intentionem Virtua-lem consecrandi Eucharistiam esse in Sacerdote? Decif. 42. ubi tria signa.
- 93 An Clericus in minoribus ordinibus constitutus possit ministrare Eucharistiam moribundo; si nul-lus reperitur Sacerdos, qui eam ministret? De-cif. 43.
- 94 An laico liceat in casu necessitatis tangere Ho-stiam consecratam? Decif. 44. num. 3. & seqq.
- 95 Qui sint effectus, quos operatur Eucharistia in anima illius, qui devotè eam suscipit? Decif. 46. Ubi quatuor esse, demonstratur; videlicet, Augmentum gratiae; Unionem spirituales cum Christo; Primam gratiam aliquando: & culpa-rum venialium remissionem.
- 96 Poenitens si inculpabiliter obliviscatur aliquod peccatum, an illud ei remittatur in absolutione à confessis? Decif. 46. num. 6.
- 97 Attritus si communicat, credens non habere mortalia; vel si habeat, deficiente Sacerdote cre-dat esse contritum, an recipiat in Communione primam gratiam? Decif. 46. num. 7.
- 98 Peccata venialia an remittantur per Eucharistiam ex opere operato, vel ex opere operantis? De-cif. 46. num. 13.
- 99 Qui sint effectus, quos Eucharistia producit in cor-pore illius, qui dignè eam sumit? Dec. 47. ubi quod sunt quatuor praecipui, Refrenatio motuum car-nalium; Dulcedo spiritualis; Nutrimentum Vi-tae praesentis, & Resurrectio futura cum dotibus Impassibilitatis, Agilitatis, Subtilitatis, & Cla-ritatis; quae omnia selectis Sanctorum exemplis confirmantur, d. Decif. 47. per totam.
- An corpora resurrectura gloriosa erunt lucida 100 diaphana; vel lucida densa, & opaca? Decif. 47. num. 17.
- Vita spiritualis, adinstar immortalis gloriosa fu- 101 turæ, habet quatuor mysticas dotes, Claritatis, Agi-litatis Impassibilitatis, & Subtilitatis; & in quibus hæ dotes consistant? Decif. 47. num. 18. & 19.
- Utrum ad faciendam experientiam, an mulier 102 patiens Ecstases, & mira loquens, communiter cre-dita Energumena, verè sit talis, vel potius Lu-natica, Epileptica, Saga, Maga, aut Pythoniis-la, licitum sit, eam petentem Eucharisticam Commu-nionem fallere, porrigendo illi Hostiam non con-secratam? Decif. 50.
- Qui sint Energumeni? Lunatici? Epileptici? 103 Magi? Saga? Pythones? & quibus signis prædi-cti cognoscantur? d. Decif. 50. num. 11. & seqq.
- Quibus causis Deus permittat in hac vita homi- 104 nes à dæmonibus vexari? d. Decif. 50. num. 31.
- An dentur remedia naturalia ad fugandos Dæ- 105 mones? d. Decif. 50. num. 33.
- An Aleis ungula sanet Epilepticos? Potiovè 106 sanguinis hominis decollati? d. Decif. 50. num. 8. & 9.
- Animæ defunctorum an obsideant Corpora vi- 107 ventibus? d. Decif. 50. num. 19.
- An liceat pacisci cum aliquo, ut qui ex eis 108 prior moriatur? appareat superstiti? Decif. 50. num. 25.
- Dæmon quomodo possit stare in corpore homi- 109 nis viventis, non autem in anima? Decif. 50. num. 26.
- Legio una dæmonum, quot dæmones conti- 110 neat? Decif. 50. num. 28.
- Energumeni quibus signis cognoscantur esse 111 tales? Decif. 50. num. 29.
- Utrum Animæ beatæ, vel existentes in Pur- 112 gatorio, aut etiam in Inferno possint apparere vi-ventibus? Decif. 50. num. 23.
- Quae dispositiones ex parte Animæ sint neces- 113 saria ad licitam Eucharistiae perceptionem? De-cif. 51. ubi quatuor requiri in suscipiente doce-tur. Fidem, Voluntatem suscipiendi, statum gratiæ, & devotionem.
- Cur non detur Eucharistia infantibus, ac per- 114 petuo amentibus? Decif. 51. num. 4.
- Quando possit dari Eucharistia phreneticis, vel 115 amentibus? d. Decif. 51. num. 4.
- An Parochi mortaliter peccent, si rusticos, & 116 idiotas non instruant de veritate Corporis, & San-guinis Domini in Eucharistia? Decif. 51. nu-mero 4.
- In quibus casibus sola contritio de mortali pec- 117 cato, absque actuali confessione sufficiat, pro li-cita Sacra Eucharistiae sumptione? Decif. 51. nu-mero 7.
- An peccet, qui habet peccata Venialia; & 118 cum illis suscipit Sacram Eucharistiam? Decif. 51. num. 9.
- Quae Dispositiones ex parte Corporis requi- 119 rantur in illo, qui dignè cupit sumere Sacram Eucharistiam? Dec. 52. ubi quatuor enarrantur.

Index Quæstionum Theologicarum.

- Naturale jejunium, Modestia vestimentorum, Facultas deglutendi, & retinendi Sacramentum in stomacho. Et abstinentia à copula Conjugali.
- 120 Quantam abstinentiam à conjugali copula habere debeant uxorati, recepturi Sacram Eucharistiam? Decis. 53.
- 121 Quo tempore? Et quo temporis instanti Eucharistia conferat gratiam? Decis. 56.
- 122 Cujus formæ essent particule consecratæ, quibus olim communicabantur fideles? Decis. 56. num. 2.
- 123 An recipiat gratiam ille, qui recepta Sacra Eucharistia, eam tenet in ore donec per nimiam salivam corrumpantur species Sacramentales? Decis. 56. num. 6.
- 124 Utrum Communio Eucharistica devotè sumpta proficiat ad satisfactionem penarum, quas communicans solvere debet vel in hac vita, vel in Purgatorio? Decis. 57. num. 5.
- 125 Quid sit satisfactio? Decis. 52. n. 1.
- 126 Qui, & quot sint actus tam interni, quam externi, per quos homo potest satisfacere in hac Vita pœnis per eum debitis ob peccata mortalia remissa, vel ob venialia? Decis. 57. num. 3. & 4.
- 127 Quinam est sensus, & vis hujus locutionis: Sacramenta producunt effectum ex opere operato, vel ex opere operantis? Decis. 57. num. 4.
- 128 An satisfieri possit pœnis debitis pro peccatis tam pro se, quam pro aliis non solum per opera pœnalia, sed etiam per quoscunque actus virtutum, nisi non pœnales? Decis. 57. nu. 7.
- 129 An Confessarius possit imponere Pœnitenti pro pœnitentia summptionem Sacra Eucharistia? Decis. 57. num. 9.
- 130 An Communio facta pro Animabus Purgatorii iisdem pro sit ad satisfactionem penarum? Decis. 58. num. 14.
- 131 Quibus operibus possint viventes suffragari animabus Purgatorii? Decis. 58. num. 7.
- 132 An non existens in gratia possit suffragari Animabus Purgatorii? Decis. 58. num. 11. & 12.
- 133 Utrum Animæ Purgatorii torqueantur ibi à Dæmonibus? Decis. 58. num. 2.
- 134 An eleemosyna sit magis satisfactoria, quam jejunium? Decis. 58. num. 15.
- 135 Ebrietas an sit peccatum mortale? Decis. 59. num. 6. 7. & 8.
- 136 An Medici possint suadere alicui infirmo ebrietatem pro remedio suæ infirmitatis? Decis. 59. num. 9.
- 137 Quomodo Noë, ac Loth possint excusari ab ebrietate? Decis. 59. num. 10.
- 138 Quæ sint remedia adhibenda ab ebriosis, ut caveant ab ebrietate? Decis. 59. num. 11. & 12.
- 139 Quot peccata committat qui se inebriat die Resurrectionis Paschalis post Sacram Communionem receptam? Decis. 59. num. 16.
- 140 An committat duo peccata qui peccat in die festo? Decis. 59. num. 17.
- An Maritus non nutriendus Uxorem, ac filios peccet mortaliter? Decis. 59. num. 18.
- An existentes in peccato mortali, & associantes SS. Eucharistiam, dum deferunt in Processione, vel ad infirmos lucentur Indulgentias concessas pro hujusmodi associatione? Decis. 60. n. 31. & 32.
- Utrum Uxor possit petere divortium, si maritus contraxerit morbum gallicum? Decis. 61. num. 20.
- Eucharistia, ac Extrema Unctio an sit danda manibus per Sacerdotem infectis Peste? Dec. 61. n. 28.
- An peccent mortaliter peste infecti si conversentur cum sanis, iisdem infectis, eos esse pestiferatos? Decis. 61. num. 31.
- An morientes in servitio peste infectorum, iisdem servientes ex motivo charitatis, sint Martyres? Decis. 61. num. 32.
- Quando sit danda Extrema Unctio peste infectis? Decis. 61. num. 35.
- Pestis tempore an Processiones sint licitæ? Et quibus cautelis sint practicandæ? Decis. 61. n. 38. & seqq.
- Episcopi an tempore Pestis teneantur residere in suo Episcopali Palatio? Et administrare Sacramenta in defectum aliorum Sacerdotum? Decis. 61. num. 21. & 22.
- Quænam sit obligatio Prælatorum Regularium tempore Pestis? Et an Regulares Sacerdotes tempore pestis sint obligati administrare Sacramenta? Decis. 61. num. 24. & num. 30.
- Simples Sacerdotes an compelli possint tempore Pestis, ut Sacramenta administrarent? Decis. 61. num. 29.
- Regulares Conversi in religionibus servientes quare vocentur Conversi? Decis. 62. num. 13.
- Qua de causa, plura defunctorum cadavera versantur pro sepultura cum habitu Capuccinorum, vel PP. Reformatorum S. Francisci? Dec. 62. n. 15.
- An pueri oblato à parentibus alicui Religioni teneantur in ea profiteri? Decis. 62. num. 16. & 17.
- Convertitæ an possint facere professionem regularem ante completum annum Novitiatus, & in quacunque ætate? Decis. 62. num. 19. & 20.
- Anachoretica Vita an sit perfectior, quam Vita Cœnobitica? Decis. 62. num. 24.
- Anachoretis, & Solitariis ob quas causas licitum erat deferere Anachoresim, vitamque solitariam? Decis. 62. num. 32.
- Anachoretæ, Inclusi, ac Solitarii, præcipue in vastissimis desertis, quomodo recipiebant Sanctissimam Eucharistiam tum in vita, tum in morte? Decis. 62. num. 33. & seqq.
- Cujus formæ, ac magnitudinis olim esset Panis in Missa consecrandus? Decis. 62. num. 38.
- An Sancti Angeli soliti fuerint ministrare Sacram Eucharistiam? Decis. 62. num. 45. & 46.
- Anachoretæ, & Inclusi quomodo adimplebant præceptum de audienda Missa? Decis. 62. nu. 51. & 52.

INDEX QUÆSTIONUM CANONICARUM

LEGALIUM, ac VARIARUM,

Quæ in his Decisionibus habentur.

- 1 **Q**uando valet argumentum ab Etymologia Vocabuli? Decis. 1. num. 2. & seqq.
- 2 Quæ pena sit puniendus Parochus negligens in administratione Sacramentorum? Decis. 3. num. 9. & 10.
- 3 Quæ sint Oratoria Publica, & quæ Privata? Decis. 8. num. 1. & seqq.
- 4 An Oratoria privata gaudeant immunitate Ecclesiastica, & sint capacia pollutione? Decis. 8. num. 4.
- 5 Utrum in Oratorio publico, habente Januam in Via publica, possit permitti aliud ostium, ex quo pateat ingressus in domum privatam, & per quod Patroni procedere possint in ipsum Oratorium? Decis. 8. num. 5.
- 6 An Episcopus in aliquo casu possit concedere, ut Missa celebretur extra Ecclesiam? Decis. 8. n. 12.
- 7 Oratoria Palatiorum, in quibus resident Rectores Urbium, & Arcium Serenissimæ Reipublicæ Venetæ an sint publica, vel privata? d. Decis. 8. n. 13.
- 8 Quinam possint celebrare in Oratoriis existentibus in domibus Cardinalium, vel Episcoporum, vel Regularium, vel Nobilium privatorum? d. Decis. 8. à num. 15. & seqq.
- 9 Quæ, & quot sint Privilegia à Jure Episcopis concessa? d. Decis. 8. à num. 18.
- 10 An Episcopus possit extra suam Diocesim celebrare Missam absque licentia Ordinarii, & dare benedictionem Episcopalem cum versu *Sit nomen Domini benedictum*? d. Decis. 8. n. 19.
- 11 Privilegia olim concessa Regularibus circa celebrationem Missæ in Oratoriis privatis, an sint revocata à Concilio Trid. d. Decis. 8. n. 22.
- 12 Qua de causa, & quo tempore prohibitum fuerit Episcopis, concedere licentiam celebrandi Missam in Oratoriis privatis? d. Decis. 8. n. 23. & 24.
- 13 Qua de causa, & quando Summi Pontifices ceperunt sibi mutare nomen? d. Decis. 8. n. 26.
- 14 Error nominis, aut cognominis, seu Civitatis, vel Diœcesis, an vitiet gratiam concessam in Breve Apostolico? d. Decis. 8. n. 28.
- 15 An Nobilis Venetus habens Breve Oratorii privati pro Civitate Venetiæ, possit eo uti etiam in Civitate Patavina, vel in Villa? d. Decis. 8. n. 31. & 34.
- 16 Quenam Nobilitas sufficiat pro habendo Breve Oratorii privati? d. Decis. 8. num. 32. & 33.
- 17 Oratorium privatum, an debeat totum esse constructum de muro? Decis. 8. num. 35.
- 18 Ordinarius an ad libitum possit visitare pluries Oratoria privata? Decis. 8. num. 36.
- 19 An detur appellatio à denegata licentia celebrandi Oratorio privato habent omnia requisita? Decis. 8. num. 38.
- 20 An per mortem Papæ expiret Breve Oratorii privati nondum executi? Decis. 8. n. 39.
- 21 An possint celebrari plures Missæ eadem die in Oratorio privato, vel à Sacerdotibus Sæcularibus vel Regularibus? Decis. 8. num. 40.
- 22 Utrum in eadem domo, in qua habitant duæ familiæ nobiles possint esse duo Oratoria privata? Et an vicissim utraque familia in alterutro possit audire Missam? Decis. 8. num. 41.
- 23 An sit nullum Breve secundum, impetratum pro Oratorio privato, vel pro indulgentia, si nondum primum sit expiratum? d. Decis. 8. num. 42.
- 24 Quæ sint Jura Parochialia prohibita exerceri in Oratoriis privatis? Decis. 8. n. 44.
- 25 Quinam sint dies festi Solemniores, in quibus non licet celebrare in Oratoriis privatis? Dec. 8. n. 46.
- 26 Quinam dicantur de familia, ut possint audire Missam in Oratorio privato? Et qui famuli, aut famulæ dicantur necessarii ad eundem effectum? Decis. 8. n. 47. & n. 50.
- 27 Hospites hobiles quales esse intelligantur; ut possint satisfacere præcepto, audiendi Missam in Oratorio privata domus, in qua hospitantur? d. Decis. 8. n. 48. Et quid de horum Hospitum nobilium famulis? num. 49.
- 28 An qui ex legitimo impedimento non potest ire ad Ecclesiam, sed potest audire Missam in Oratorio privato, teneatur sub mortali ibi eam audire? d. Decis. 8. num. 52.
- 29 Utrum habens Bullam Cruciatæ possit audire in Missam in quocunque Oratorio privato? d. Decis. 8. n. 53.
- 30 An liceat communicare audientes Missam in Oratorio privato? d. Decis. 8. n. 54.
- 31 An celebrata prima Missa in nocte Natalis Domini, licitum sit prosequi celebrationem aliarum duarum Missarum, & communicare populum ante Auroram? Decis. 13. n. 14. & seqq. & n. 20. & seqq.
- 32 Sacerdos, celebrans pluries in eadem die ex avaritia, qua pena sit ab Episcopo plectendus? Decis. 13. num. 6. 7. & 8.
- 33 An Regularis bis celebrans in die ex avaritia possit puniri ab Episcopo? Decis. 13. num. 9. Et an ab Inquisitoribus S. Officii? num. 10.
- 34 Decreta S. Congregationum Cardinalium an habeant vim Legis? Decis. 13. n. 16.
- 35 Legum Papalium validitati quando derogat non publicatio, vel inobservantia? Decis. 13. nu. 18. & 19.
- 36 Utrum Episcopus possit dispensare super irregularitate orta ex infamia ob Polyturgiam, vel Simoniam committam? Decis. 13. n. 8.
- 37 Utrum Declarationes, & Decreta Congregationum Eminent. Cardinalium tum S. Rituum, tum Concilii Tridentini, ac aliarum habeant vim Legis, & obligent in utroque foro? Decis. 13. num. 16.
- 38 An pro valore Legis Pontificiæ, & Decretorum Sacrarum Congregationum Eminent. Cardinalium sufficiat publicatio facta Romæ? Et quando contrarius usus derogat validitati ejusdem Legis, vel Decretorum? Decis. 13. num. 17. & 18.
- 39 Quis Papa statuerit, non esse credendum Decretis Sacrarum Congregationum Eminent. Cardinalium, nisi sint in forma probanti, idest cum sigillo,

Index Quaestionum Canon. Legal. ac Variar.

- & subscriptione Cardinalis Praefecti? Decif. 13. num. 19.
- 40 Utrum Confessarius possit ingredi Clausuram Monialium pro frequenti Communione Monialis infirmæ, febre non mortali laborantis? Decif. 18. num. 1. & num. 36. Et Utrum assistendo pro moribunda? num. 37.
- 41 Quando inceperit Clausura Sanctimonialium? Quo Jure sit introducta? A quo Pontifice sit stabilita sub pena excommunicationis? Quæ veniant sub nomine Clausura? Decif. 18. à num. 1. & seqq.
- 42 Quæ, & quot sint causæ, ob quas Moniales possunt licite egredi de Clausura? Decif. 18. num. 9. & num. 16. 17. & 18.
- 43 In quos, & quibus casibus Episcopi locorum Ordinarii habeant facultatem delegatam super Regularibus? Decif. 18. num. 12. ubi quatuor casus, nempe in iis, quæ concernunt Curam Animarum, Sacramentorum administrationem, prædicationem Verbi Dei, & Sanctimonialium Monasteria.
- 44 An Virgines Canonistæ, & Dimissæ simul conviventes teneantur Legibus Clausura? Decif. 18. n. 13. & 14.
- 45 An Monialis professæ animo non se obligandi ad Clausuram, sit ei adstricta? Decif. 18. num. 15.
- 46 Utrum Moniales Conversæ possint exire de Clausura ad quaestandum eleemosynas? Dec. 18. n. 19.
- 47 Circa violationem clausura Monialium, an detur parvitas materiae excusans à peccato tam in egressu, quam in ingressu? Decif. 18. num. 20.
- 48 Quibus poenis, ac censuris afficiantur Moniales exeuntes de clausura, & eas concomitantes vel recipientes? Et an ab Episcopo absolvi possint? Decif. 18. num. 21. & 22.
- 49 An Monialis Novitia, vel puella educanda de facto egredientes absque licentia de clausura incurrant excommunicationem? Decif. 18. num. 25.
- 50 Ingressum Virorum in Monasteria Monialium quibus de causis Episcopi possint concedere? Decif. 18. num. 27.
- 51 Quæ sint poenæ inflictæ contra ingredientes Monasteria Monialium sine licentia, ac justa causa? Decif. 18. num. 29.
- 52 Qui, & quot sint Casus reservati, à quibus Regulares etiam privilegiati non possunt absolvere poenitentes? Decif. 18. num. 30.
- 53 Quas poenas, & censuras incurrant tum Episcopi, tum Prælati Regulares ingredientibus Monasteria Monialium sine justa causa? Decif. 18. n. 31. Ubi quæ sint ab his servanda pro suarum Monialium Visitatione ad præscriptum Bullæ Alexandri Papæ VII. diei 19. Octobris 1664.
- 54 Utrum Moniales recipientes pueros, etsi discretionis annos non habentes in clausuram, sint excommunicatæ? Decif. 18. num. 32.
- 55 A quibus dandæ sint licentiæ pro ingressu in Clausuram Monialium subjectarum Regularibus, & pro locutione cum ipsis? Decif. 18. d. nu. 32. & 33.
- 56 Quæ, & quot sint jura emanata contra Regulares, ad eos coercendos per Episcopos, ne accedant ad crates Monialium sine debita licentia? Decif. 18. n. 34. Et an Regulares sine licentia Episcopi possint celebrare Missam in Ecclesia Monialium? n. 35.
- 57 Quæ, & quot Decreta Sacræ Congregationis sint attendenda, & observanda ab Episcopis circa Confessarios Monialium? Decif. 18. n. 38. 39. & 40.
- 58 Infirmum per Viaticum communicato, intra quot dierum spatium eidem in periculo mortis perdurant possit iterum Sacra Communio dari, etsi eam jejunus sumere non possit? Decif. 19. à num. 1. & seqq. & num. 10. & 11.
- Rubricæ Ritualis Romani an vim Legis habeant? Decif. 19. num. 9.
- An Parochus communicans infirmum, in extremo vitæ constitutum, teneatur dicere illa Verba: *Accipe Viaticum &c.* ut in Rituali Romano? Dec. 19. num. 12.
- An melius sit communicare fideles adstantes Missæ, ea completa? An statim post Communionem Sacerdotis? Decif. 20. num. 2. & 3.
- Utrum Parochus teneatur communicare vulneratum vulnere mortali, qui ipridiè communicatus fuerat? Item alium, qui eodem mane Sacram Communionem receperat? Decif. 23. à n. 1. & seqq.
- An licite quis recipiat Communionem Paschalem in Ecclesia Regularium, Parocho invito? Decif. 24. per totam.
- Qui sint Familiares Regularium, quibus ab ipsis Regularibus possint administrari Sacramenta? Decif. 24. num. 4.
- Quanto tempore ante, vel post Pascha possit adimpleri Præceptum de Communione Paschali? Decif. 24. num. 6.
- Ubi legantur Privilegia Apostolica, concessa Regularibus pro administratione Poenitentia, & Eucharistia, cuique de Populo in eorum Ecclesiis? Decif. 24. num. 9.
- Quas poenas incurrant Regulares administrantes Laicis Eucharistiam in die Paschatis sine licentia Parochorum? Decif. 24. num. 10. & 13.
- An Regulares in die Paschatis possint communicare Laicos illos, qui in hebdomada Sancta sunt communicati in sua Parochia, vel habent animum se communicandi in ipsa sequenti hebdomada post Pascha? Decif. 24. num. 11. & num. 15.
- Quanam esset horarum divisio tum de nocte, tum in die apud Hebræos, nec non apud primitivos Christianos? Decif. 25. nu. 2. 3. 4. & 5.
- An sit Communicandus Concubinarius, qui profitetur, non amplius tangere Concubinam, sed eam tenere pro gubernio domus? Decif. 28. n. 5. & 16.
- Nomine Concubina, quid intelligerent antiqui Canones? Decif. 28. num. 19.
- Polygamia cur permissa in Veteri Testamento? Decif. 28. num. 22.
- An Episcopus puniturus publicos Concubinarios teneatur præmittere trinam monitionem? Decif. 28. numero 10.
- Edictum Eminentissimi Cardinalis Barbadici Episcopi Patavini diei 10. Aprilis 1683. quo prohibet omnibus Confessariis Sæcularibus, & Regularibus suæ Diocesis absolvere Concubinarios non ejicientes Concubinas ex eorum domibus, Dec. 28. numero 18.
- An Sacerdos communicandus extra Missam debeat habere Stolam? Decif. 30. à num. 27. Variæ significationes Stola; tum apud Hebræos, tum apud Romanos, Venetos, & Ecclesiasticos. d. Decif. 30.
- An in feria Quinta Cæna Domini omnes Ecclesiastici teneantur communicare in Missa Solemni illius diei? d. Decif. 30. à num. 35.
- Orarium verè, & propriè quid sit, Decif. 30. n. 77. 13. & seqq. & num. 16. ubi quid essent Oratoria populi Romani?
- Quid significet Stola, tum apud Theologos, tum apud Canonistas? Decif. 30. numero 21. & 22.

Utrum

Index Quæstionum Canon. Legal. ac Variar.

- 79 Utrum Præcedentia debeat Parocho, vel Capitulo Ecclesiæ Collegiæ in danda sepultura alicui Parochiano? Decis. 30. num. 24.
- 80 An Regulares possint impedire Parochum, ne intret eorum Ecclesiam cum Stola, & Cruce, dum associat cadaver sui Parochiani ibi sepeliendum? Decis. 30. num. 25.
- 81 An licita sit consuetudo celebrandi aliquas Missas privatas in feria Quintæ Ccenæ Domini? Decis. 30. num. 37.
- 82 Utrum Theodorus Papa injecerit Sanguinem Domini consecratum in atramentarium, ut scriberet sententiam excommunicationis contra Pyrrhum Patriarcham hæreticum? Decis. 32. à num. 3.
- 83 Quo in Altari Ciborium sit ponendum, pro Sanctissima Eucharistia in Ecclesiis servanda? Decis. 34.
- 84 Quæ, & quot prudens Parochus docere debeat ueros, & puellas pro iisdem noviter introducendis ad Sacrosanctæ Eucharistiæ perceptionem? Decis. 35. & ibi Parænesis Eminentiss. Card. B. A. R. B. A. D. I. C. I. Episcopi Patavini ad suos Parochos pro instruendis prædictis pueris, ac puellis.
- 85 Utrum Episcopus possit punire Regulares admit- tentes Sacerdotes Sæculares peregrinos ad celebrandum in eorum Ecclesiis, absque ipsius Episcopi scientia, & licentia, Decis. 37. num. 7.
- 86 Lampadarum varia nomina, necnon varie signifi- cationes, & usus Decis. 38. à num. 1. & seqq.
- 87 Quot sint membra humani corporis secundum Rabbinos? d. Decis. 38. num. 1.
- 88 Quæ sit festivitas Chanuca, quam annuatim ce- lebrant Hebræi? d. Decis. 38. num. 3.
- 89 Quæ præcepta faciant Rabbini mulieribus He- bræis? ibid. num. 4.
- 90 Quanam essent illæ decem Virgines, quæ acce- ptis Lampadibus exierunt obviam sponso, & spon- sa? Matth. 25. 1. dicta Decis. 38. num. 5.
- 91 Lampadarum usus etiam in primitiva Ecclesia fuit apud Christianos, & miraculis approbatus. Decis. 38. num. 10. & 11.
- 92 Ad quem spectet facere expensas pro manute- nenda Lampade ardente coram SS. Eucharistia? An ad Parochum? Vel ad Parochianos? Decis. 38. num. 13. & 14.
- 93 An Parochus peccet mortaliter, si negligens sit in curando, ut Lampas semper ardeat coram San- ctissima Eucharistia? Et qua pœna sit ab Episcopo plectendus? Decis. 38. num. 15. 16. & seqq.
- 94 Quanam species peccati sit furari oleum destina- tum pro Lampade SS. Sacramenti? Decis. 38. num. 21. & 22.
- 95 An cadentibus Sacris Particulis in terram, intra clausuram dum Moniales communicantur, sint colligi, & elevari à Monialibus? Vel debeat Confessarius ingredi Clausuram ad eas suscipiendas? Decis. 44.
- 96 An benè faciat Parochus, qui Sacram Hostiam delatam in Processione, vel expositam Publicæ Orationi, dividit in quatuor partes, eas repo- nendo in Pixide distribuendas Laicis communican- tibus? Decis. 45.
- 97 An Concilia Provincialia obligent extra Provin- ciam; & Synodalia extra Diocesim, saltem dire- ctivè? Decis. 45. num. 2. 3. & 4.
- 98 An Laicis communicantibus possit dari simplex ablutio in Calice? Decis. 45. num. 6.
- Homines quot diebus vivere possint sine cibo? 99
Decis. 47. num. 10.
- Compendiosa relatio Nativitatis, & Virtutum Bea- 100
ræ Helenæ Enselminæ Nobilis Paduanæ, discipulæ
Sancti Antonii Confessoris, cujus Corpus integrum
servatur Paduæ per annos 450. apud Montales
ejusdem Beatæ Helenæ; quæ iudicè fuit decla-
rata Beata per Apostolicam Sedem Anno 1695. ut
in Decis. 47. n. 8. & 9.
- Utrum ille, qui in die Paschatis non commu- 101
nicat in Parochia sua, sed in Ecclesia Cathedrali,
satisfaciat Præcepto Ecclesiæ? Decis. 48. per totam.
- An peccet mortaliter Monialis, quæ semel tantum 102
in anno recipit Sacram Communionem? Decis. 49.
per totam.
- Quodnam Præceptum habeant Monachi Cassi- 103
nenses, ac Regulares mendicantes circa frequen-
tiam Sacræ Communionis à suis Constitutionibus?
d. Decis. 49. à num. 2. & seqq.
- Appellatione Monachorum nigrorum, de qui- 104
bus in Clem. Ne in agro. De Statu Monacher. qui
veniant? d. Decis. 49. à num. 8.
- Utrum Moniales gaudeant privilegiis concessis 105
Religiosis suorum Ordinum, etsi non sint subjectæ
Regularibus, sed Episcopis? dicta Decis. 49. à nu-
mero 16.
- An infirmus nolens recipere medicinam à medi- 106
co præscriptam peccet mortaliter? Et an liceat ine-
dia voluntaria abbreviare vitam? d. Decis. 49.
num. 29. & 30.
- Quidnam esset Mixtum, quod in Regula San- 107
cti Benedicti hebdomadarius præcipitur sumere,
antequam incipiat legere, propter Communionem
Sanctam? d. Decis. 49. num. 4.
- An peccet mortaliter Monialis si aliquo tantum 108
mense omittat Sacram Communionem ob impro-
visam animi perturbationem, qua forsitan invadi-
tur? Decis. 49. num. 34. & 35.
- Quid agendum, si vomitus accidat post Sacram 109
Eucharistiam receptam? Decis. 52. num. 6.
- Verbum Debet importat necessitatem, & indu- 110
cit præceptum. Decis. 53. num. 3.
- Oza, qui tetigit Arcam Domini, quare percussus, 111
& mortè punitus? Decis. 53. num. 4.
- An sit danda Communio Eucharistica conjugii, 112
qui nocte præcedenti debitum solvit conjugale? De-
cis. 55.
- Quæ, & quot sunt tempora in quibus conjuges 113
debent abstinere à debito conjugali? Decis. 53.
num. 17. & 18.
- Quæ, & quot mala proveniant ex immoderato 114
Veneris usu? Decis. 53. num. 19.
- An sumptio Tabacchi ante Missam, vel ante Com- 115
munionem, frangat jejunium naturale, & reddat
suscipientem inhabilem ad celebrandum, seu com-
municandum? Decis. 54.
- Quæ sint proprietates Tabacchi, & quos effe- 116
ctus pariat sive sumatur per masticationem, sive
per fumationem, sive per nates in pulvere? d.
Decis. 54. num. 9. & seqq.
- A quibus Summis Pontificibus sit prohibitum 117
celebraturis Sacerdotibus sumere Tabacchum sub
pœna censurarum? Decis. 54. num. 14.
- Quæ requirantur ad frangendum jejunium na- 118
turale? Decis. 54. num. 8.
- Utrum Tabacchus habeat vim nutritivam? De- 119
cis. 54. num. 18. & seqq.

Tabac-

Index Quaestionum Canon, Legal. ac Variar.

- 120 Tabacchus sumptus in ore, vel per masticationem foliorum, vel per fumationem frangit jejunium naturale? Decif. 54. num. 19.
- 121 An sola pituita possit nutrire hominem? Et an dentur animalia, quae longo tempore vivant sola pituita? d. Decif. 54. num. 20. & 21.
- 122 Quot sint genera morborum, & infirmitatum, quibus impeditur infirmus à receptione SS. Eucharistiae? Decif. 55.
- 123 Delirantes, Phrenetici, & Dementes quando sint communicandi? Decif. 55. num. 2. & 3. ubi novem Regulæ.
- 124 Schirantiae morbus ex quibus causis procedat, & quando impediat Communionem? Decif. 55. num. 5. & 6. ubi Regula pro Parochis.
- 125 Infirmitas si existat in Oesophago, vulgò *Cannaruzzo*, sive *Canna della gola* quando deneganda sit à Parocho Communio? Item si adsit nimia Tussis, seu Vomitus? Decif. 55. num. 8. & 9.
- 126 Volvulus si sit factus ob sui favorem appellatus *Miserere mei*, an sit danda Communio sacra illum patienti? Decif. 55. num. 11.
- 127 Habenti Flatum, Lienteriam, aut Cholerae commotionem an exhibendum Viaticum Sacrum? Decif. 55. num. 12. & 13.
- 128 Suffragium quot habeat significationes? Decif. 58. num. 6.
- 129 Quanam sit Etyologia Crapulae? Ebrietatis? ac Sobrietatis? Decif. 59. num. 1. & 2. Necnon Temulentiae, num. 4.
- 130 In quo differant Ebrius, & Ebriosus? Dec. 59. n. 3.
- 131 Quae sint poenae statutae contra Ebriosos? Decif. 59. num. 13. praecipue si sint Clerici? numero 15.
- 132 An mulier possit facere divortium, si ejus maritus sit Ebriosus? Decif. 59. num. 14.
- 133 Ob quae motiva servetur Sacra Eucharistia in omnibus Ecclesiis Parochialibus? Decif. 60. n. 2.
- 134 Utrum Eucharistia possit asservari in Ecclesiis non Parochialibus? Decif. 60. num. 4. & 5.
- 135 An expositio Sacrae Eucharistiae pro Oratione 40. horarum fieri possit absque licentia Episcopi? Decif. 60. num. 9. & seqq. & num. 20.
- 136 An Regulares possint admittere ad celebrationem in eorum Ecclesiis Sacerdotes externos sine licentia Episcopi? Decif. 60. num. 13.
- 137 Processio cum SS. Eucharistia in die Corporis Christi à quo sit facienda? Decif. 60. num. 21.
- 138 Regulares an omnes teneantur accedere ad Processionem in die Solemnitatis Corporis Christi? Decif. 60. num. 22.
- 139 A quibus fieri possit Processio cum SS. Eucharistia intra octavam Corporis Christi? Decif. 60. num. 23.
- Et à quibus singulis Mensibus? ioid. num. 27. 140
- Quanam sint Indulgentiae concessae Confraternitatibus Corporis Christi? Decif. 60. num. 29. & 30.
- An sit concessa Indulgentia recitantibus Angelicam Salutationem de mane, meridie, ac vespere? Decif. 60. num. 34.
- An Parochi teneantur enunciare Indulgentias populo, dum deferunt SS. Eucharistiam infirmis? Decif. 60. num. 37.
- Quid sit Pestis? Quid Epidemia? Quid Contagium? Et qui morbi contagiosi? Decif. 61. a num. 1. & seqq.
- Quot modis Contagium contrahatur? Decif. 61. 145 num. 6.
- An Scrophulae sanentur per contactum Regis Franciae? Decif. 61. num. 9.
- Utrum detur Pestis sive Contagio? Et quae sint praecipuae causae Pestis? Decif. 61. num. 11. 12. & 13.
- Quae remedia tempore Pestis sint adhibenda per Magistratus; & quae per personas privatas? Decif. 61. nu. 14. & 15.
- Utrum laborantibus Peste sit secanda vena; & sanguis extrahendus? Decif. 61. num. 16.
- Quae, & quot Privilegia sint à jure concessa tempore Pestis? Decif. 61. a num. 17. & seqq.
- An valeat testamentum scriptum à Parocho vel Confessario tempore Pestis? Decif. 61. n. 18.
- An conductor domus, eam deferens tempore Pestis teneatur solvere Affictum domino? Dec. 61. num. 19.
- Utrum Canonici tempore Pestis sint obligati ad Residentiam, & ad Chorum? Decif. 61. num. 25.
- Utrum privati possint beneficiis Parochi non residentes tempore Pestis? Decif. 61. num. 26.
- Quae Sacramenta teneantur Parochi administrare tempore Pestis; & quas industrias exercere pro sua, & Parochianorum salute? Decif. 61. num. 27. & num. 34.
- Inclusio, & detrusio in Monasteriis quotuplex antiquitus esset? & quibus ex causis fieret? Decif. 62. num. 1. & seqq.
- An poena pro delictis carnis sit hodie Judici arbitraria? Decif. 62. num. 5.
- Quid olim esset Poenitentia publica, seu sollemnis; & quot essent gradus publicae poenitentiae? Decif. 62. num. 6. & 7.
- An publici Poenitentes essent capaces Ordinum, ac beneficiorum? Decif. 62. num. 9.
- Quinam sint Anachoretæ? Lauritæ? & Ascetæ? Dec. 62. num. 22. & 23.
- Eremitæ quinam propriè dicantur? Decif. 62. 161 num. 27.

DE VENERABILI EUCHARISTIÆ SACRAMENTO.

DECISIONIS I.

Ad Januarii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Agitur de Etymologia vocabuli EUCCHARISTIÆ; & exponitur hæc vox Etymologia. Notatur secundum Juristas differentia inter Etymologiam, Allusionem, Derivationem, & Descriptionem Vocabuli. Docetur, an valeat argumentum ab his vocibus deductum.

SUMMARIUM.

- 1 Etymologia quid significet?
- 2 Etymologia facit argumentum negativum.
- 3 Allusio nominis quid sit?
- 4 Cadaver unde dicatur?
- 5 Etymologia Eucharistia unde sit?
- 6 Eucharistia continet sacrificia Veteris Testamenti.

QUÆSITUM PRIMUM.

Quenam sit Etymologia Vocabuli EUCCHARISTIÆ?

Professores humaniorum litterarum Cleri nostri Patavini præmiserunt, Etymologiam esse græcam vocem, indagantem originem Verborum, seu vocum. *Amalth. Onom. Verb. Etymologia.* Componitur enim ex

ἔτυμος derivante à vocibus *ἔτος*, *ἔτος*, ab *ἔω*, sive *ἔω*, quæ significant *Quod est*. Porro *ἔτος*, & *ἔω* sunt ejusdem naturæ; & idè Etymologia est sermo de etymis, hoc est oratio, qua exponitur nominis ratio. Vossius in *Etymol. lin. lat. Verb. Etymon*, ubi quod Theologia est quidem Sermo de Deo, Astronomia de astris, sed *ἔτυμος* non est sermo de nomine; sed ratio, & causa nominis; idèrco interpretatur non Veriloquium, sed Veriloquium.

Parochi verò Juris utriusque Doctores addiderunt, valde differre inter se Etymologiam, Allusionem, Derivationem, & Descriptionem Vocabuli. Siquidem Etymologia, ut dictum est, idem sonat, ac Veriloquium; eò quia etymologando veram exponimus Vocis, sive rei originem; exempli gratia *Mutuum* ex eo tale dicitur, quia ex *Meo* fit *Tuum*, Testamentum, quia est testatio mentis. Ecclesia Collegiata, quia in ea Clerici colliguntur. Vel *Conventualis*, nam in ipsa Clerici conveniunt. Idèo valet argumentum in Jure ab Etymologia vocabuli, sed negativè tantum; ut ex *Meo* non fit *Tuum*, ergo non est mutuum. Non est testatio mentis: Ergo non est Testamentum. Clerici non conveniunt simul, seu

Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

non colliguntur in Ecclesia: Ergo ipsa non est Collegiata, vel Conventualis. Everard. in *locis legalib. loc. 4.* Barbof. in *locis commun. loco 44. num. 1.* Decian. *conf. 43. n. 18. vol. 5.* Parisius de *Considen. q. 26. n. 8.* & Pichard. in *disput. de Moran. 5.* Porro Allusio est simplex consonantia vocum cum nomine, ut Possessio quasi *Pedum positio*. Pontifex quasi *Pontem morum faciens*. Et ex hac non deducitur in Jure argumentum concludens, neque negativè, neque affirmativè; ut probant Everard. & Barbof. d. *locis.* Cujacius lib. 11. *observ. 37.* idem Barbof. in *collect. DD. ad cap. Fundamentan. 18. De Elect. in 6.* Cæterum Derivatio est demonstratio rei ab affectu, ut *Mercatus à Merce*, *Tutor à tuendo*, *Rex à regendo*. Tandem Descriptio est indagatio qualitatis subjecti ab ipsa voce, seu nomine. Exempli gratia. Si Bonifacius dicatur esse *Vir bona faciens*. Justinianus *Vir faciens justitiam*. Cadaver, idèst *Caro data Vermibus*, ut eruditè Hieron. à Basilica Petri in Ephemer. *sacr. die 29. Mensis Januarii pag. 631.* ac similia. Et ex his pariter non datur in Jure argumentum efficax, prout advertunt DD. supracitati; etsi apud Rhetores admittatur in Oratione juxta Aristotelis præcepta 2. *Topic. cap. 2. loc. 19.* & ibi P. Sylvest. Maurus in *Commentar.*

His ita præmissis, respondentes quæsito dixere, Etymologiam EUCCHARISTIÆ venire ab *ἔω*, *ἔω*; quatum prima dictio significat *Bonam*; secunda verò *Gratiam*; & sic Eucharistiam denotare *Bonam Gratiam*, ea ratione, quia continet realiter CHRISTUM, qui est plenus gratia. S. Thom. 3. p. q. 73. art. 4. Gloss. in clem. 1. de *Privil. Verb. Eucharistia.* Catechism. Roman. De *Sacram. Euch. sect. 3.* ubi alia redditur ratio his verbis: *Nec verò minus aptè gratiarum actionem interpretamur (EUCCHARISTIAM) siquidem cum hanc purissimam Hostiam immolamus, immensas quotidie gratias pro universis in nos beneficiis Deo agimus atque in primis pro ejus gratia tam excellenti bono, quam nobis hoc Sacramento tribuit.* Et de hac abundantissima gratia, resultante ex EUCCHARISTIA, qua ipsi Deo Optimo Maximo gratias agimus novissimè tractat Paul. Segner. in suo devotissimo liberculo *l'Albero della Vita, consid. 4.* Et ante ipsum Emin. Card. Toletus in *Summ. lib. 2. cap. 4.* ubi demonstrat, in EUCCHARISTIA contineri omnia Sacrificia populi Judaici, videlicet *Holocaustum, Victimam placabilem, & Hostiam Pacificam*, quæ Deo offerebantur in gratiarum actionem. Quapropter didici à Sacerdote meo amicissimo, pium esse in elevatione Hostiæ, & Sanguinis in Missa, mentem quoque elevare, & dicere: *Suscipe, o Sanctissima Trinitas, hanc pretiosissimam Hostiam, & Sanguinem in honorem, & gloriam tuam: in satisfactionem peccato-*

A

peccatorum nostrorum, in gratiarum actionem pro beneficiis a tua Pietate datis, & dandis; & in suffragium Animarum Purgatorii. Nonnulli demum advertunt, EUCHARISTIAE nomine aliquando SS. Patres Basilium, Nazianzenum, & Cyprianum enunciasse Sacramenta tum Baptismi, tum Confirmationis, ut notat Emin. Cardin. Brancatius in suis eruditissimis Dissertationibus De Sacro Viatico pag. 149. & Hierolex. Macri in Verb. Eucharistia.

DECISIONIS II.

Ad Januarii Quæsitum Secundum.

ARGUMENTUM.

Declarantur nomina, quibus à SS. Patribus consuevit nuncupari Sanctissima EUCHARISTIA, tum ut Sacrificium, videlicet, Missa, Hostia, Oblatio, Collecta, Dominicum, Agenda, Liturgia, Mystagogia, Latria, Anaphora, Dipnon, Telaion, & Telete. Tum ut Sacramentum, hoc est, Mysterium, Corpus, & Sanguis Christi, Communio, Synaxis, Corban, Eulogia, Reliquia, Confirmatio, & Viaticum.

SUMMARIUM.

- 1 Eucharistia consideratur vel ut Sacrificium, vel ut Sacramentum.
- 2 Eucharistia, ut Sacrificium, pluribus nominibus nuncupatur; ut hic.
- 3 Eucharistia, ut Sacramentum, quor, & quibus nominibus explicetur.

QUÆSITUM SECUNDUM.

Quor, & quibus nominibus nuncupetur EUCHARISTIA?

- R**esponsum fuit sub hac distinctione. Sanctissima EUCHARISTIA consideratur vel ut Sacrificium, vel ut Sacramentum. Quatenus Sacrificium est, vocatur sequentibus nominibus. Primò Missa, de cuius nominis significatione, & antiquitate Sperellus in *Paranesi Teleturg.* cap. 2. & Emin. Cardin. Bona in *Rerum liturgicar.* lib. 1. cap. 2. & 3. & nos infra Anno 1690. Mense Martio quæsit. 3. Secundò nuncupatur Hostia, quæ in lege veteri figurabatur tam in Victima placabili, & pacifica, quam in holocausto, ut dictum est supra, & ostendit Eminentiſſ. Card. Toletus in *Summ.* lib. 2. cap. 4. Tertiò appellatur Oblatio; siquidem continet in se Agnum Mysticum, Christum Dominum, qui oblatus est æterno Patri, Agnum quidem sine macula. Pamelius ad lib. Tertullian. de cultu femina. cap. 11. Quartò Collecta, quia colligitur in unum populus, ut sacrificio intersit, juxta illud *Levit.* 23. & *Deut.* 16. Quintò Dominicum; nam maxima, & præcipua functio est, quæ ex Domini institutione, & præcepto in Ecclesia peragitur. S. Cyprian. *Epist.* 63. ad Cæcil. S. August. *Epist.* 86. versus finem, & in Martyrolog. Rom. 8. Cal. Januar. Sextò Agenda, sic enim agere præcepit Dominus in sui memoriam, ut ex Concil. Carthagen. ex S. August. & aliis, ostendit Emin. Card. Bona d. lib. 1. cap. 3. sub n. 2. Septimò Liturgia, id est Publicum munus. Octavò Mystagogia, videlicet Secreta actio. Nonò Latria, id est Cultus Dei. Decimò Anaphora, hoc est Supplicatio, & invocatio. Undecimò Prophora idem ac oblatio. Duodecimò Oeconomia nempe Dispensatio, ut eam vocat

S. Epiphanius *Hæres.* 75. Decimo tertiò appellatur Immolatio, quia Romani sacrificantes Victimam Idolis suis, eas aspergebant Sale, & Farre asse, quod dicebatur Mola; à quo verbo dictum est Immolare, & Immolatio. Ita P. Ant. Foresti in *Mappamundo rom.* 2. lib. 15. cap. 9. pag. 108. Demum Hierurgia, id est Actio sacra. Eulogia, id est Benedictio. Agathon hoc est Bonum. Dipnon scilicet Cæna. Telaion, id est Perfectio, Et Telete, nempe Sacrificium mysteriorum plenum, maximum, & honoratissimum, ut pluribus auctoritatibus Sanctorum Patrum comprobatur Eminentiſſ. Cardin. Bona, d. l. 1. cap. 3. per totum.

Quatenus verò Sanctissima EUCHARISTIA est Sacramentum, nuncupatur. Primò Mysterium, ob profunditatem mysteriorum in ea contentorum. Secundò Corpus, & Sanguis Christi, qui sub speciebus panis, & vini verè, & realiter continetur. Tertiò Communio, quia commercium cum Christo habemus, & carnem ipsius, & Divinitatem percipimus, S. Damascen. lib. 4. de Fide Orthodoxa cap. 14. Quartò Synaxis, id est Adunatio, quia fideles simul adunabantur ad communicandum; & christiana charitate in unione cordium vivebant, ideoque ante communionem ad invicem osculabantur, ut ex SS. Patribus notat Gratian *Disceptat. Forens.* cap. 4. 2. num. 17. Bzov. de Sign. Eccl. Dei lib. 14. cap. 5. & Emin. Cardin. Bona *Rerum Liturgicar.* lib. 1. cap. 21. sub num. 6. Quintò dicebatur Corban, quod verbum Arabicum est, significans Donum, juxta illud *Marc.* 7. 11. Corban quodcumque ex me tibi proderit. Videatur Macer in *Hierolex. Verb. Corban.* Sextò Eulogia pariter significans munus. Eminentiſſ. Cardinal. Brancatius de Sacro Viatico pag. 151. Septimò Reliquia; quia post Missam relinquitur, & conservatur in Tabernaculo ex Divo Clemente Papa. Macer in *Hierolex. Verb. Reliquia*, ubi notat, quod in Euchologio Græco Eucharistia dicitur *ἡ εὐχάριστα*, id est Sancta Reliquia; & à Sancto Germano vocatur *σῶμα τοῦ κυρίου*, hoc est Divina Reliquia. Octavò appellabatur Confirmatio, quia tempore persecutionum dabatur fidelibus, ut ea refecti confirmarentur in fidei confessione, & in martyrii persequutione. Emin. Card. Bona d. lib. 1. cap. 25. num. 4. Tandem nominatur Viaticum, quia est nobis, in hujus peregrinationis, & mortalis vitæ via ad celestem Hierusalem properantibus, mirificum alimentum, & robur; maxime imminente morte. Layman lib. 5. tract. 4. cap. 1. num. 6. Francisc. de Lugo lib. 4. in princ. ubi alia nomina enumerat. Emin. Cardin. Bona d. lib. 1. *Rer. Liturg.* cap. 3. & Macer in *Hierolex. Verb. Eucharistia*.

DECISIONIS III.

Ad Januarii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Pro resolutione Casus. An Parochus non jejunus possit celebrare, & consecrare pro communicando moribundo, ostenditur, quod in initio Ecclesiæ, & successivis temporibus, non nisi jejuni Sacerdotes celebrabant, & fideles pariter jejuni communicabant; quamvis Missæ essent Vespertinæ, vel nocturnæ. Abusum celebrandi, vel communicandi absque jejunio, semper ab Ecclesia damnatum, vel repressum, exceptis novem casibus, qui hic exponuntur. Inter hos definitur non intra-

intrare casum fuprafcriptum Parochi non jejuni; immo eundem Parochum esse puniendum ab Epifcopo comprobatur, vel fufpenfione à Divinis, vel carcere, aut alia poena arbitraria.

SUMMARIUM.

- 1 Euchariftia data à Chrifto Apoftolis non jejunis.
- 2 Jejunium ab Ecclefia femper requifitum in recipienda Euchariftia.
- 3 Miffa antiquitus nocturna, & vefpertina.
- 4 Primicerius S. Marci Venetiarum cantat Miffam in nocte Nativitatis Domini, fed adhuc jejunos.
- 5 Abufus celebrandi, vel communicandi absque jejuni femper repressus ab Ecclefia.
- 6 Euchariftia absque jejuniio fumi potest in novem casibus.
- 7 Parochum non jejunum poffe celebrare pro communicando moribundo alii afferunt, alii negant. Sed negativa est verior. num. 8.
- 9 Parochus, qui non fervat Euchariftiam pro infirmis, est puniendus ab Epifcopo poena fufpenfionis à Divinis. At etiam poena carceris. num. 10. Vel pecuniaria. num. 11.

PRIMUS CASUS.

OB generalem Communionem à Parocho post Miffam factam, nulla remansit Hoftia consecrata. Sequenti mane Parochus cassia dramnam fumpferat, cum de Parochiano in mortis articulo constituto monetur. Queritur, an, non jejunus possit celebrare, & consecrare ad communicandum moribundum praedictum?

Rectores Animarum hujus Patavinæ Diœcesis, quorum plures verfatissimi sunt in Ecclesiastica Historia, in lectione Sanctorum Patrum, & in antiquis Ecclesiæ Ritibus, pro majori explicatione præsentis casus præmiserunt quatuor.

Primum: quod quamvis Christus Dominus de hoc mundo discessurus ad Patrem, post esum Agni, & communem cum Discipulis carnem, adimpletis legalibus ceremoniis, ac sine imposito antiquis Sacrificiis, novum pretiosum Corporis, & Sanguinis sui instituerit Sacramentum, illudque Apoftolis non jejunis fuerit impertitus, nihilominus Ecclesia, ejusdem magisterio edocta præcepit, ut hoc Sacrosanctum Myfterium nonnisi à Sacerdotibus jejunis celebraretur; & à fidelibus jejunis naturali abfinitia, & (ut loquitur Tertullian. de jejun. cap. 6.) Virgine adhuc Saliva, tantum exciperetur. De quo præcepto, & ejus observantia, in ipsis Ecclesiæ incunabulis, & successivis temporibus inviolabiliter servata, testes sunt SS. Gregor. Nazianzen. Orat. 40. Basiliius hom. 1. de jejun. August. ep. 118. cap. 6. ad Januar. Chrysoft. Hom. 27. in Epist. 1. ad Cor. & ep. 125. & alii plurimi relati ab Enun. Card. Brancatio in Differtat. de Sacro Viatico; & Bona Rer. Liturgicar. lib. 1. cap. 21. & consonant textus in can. Sacramentor. 49. de consecr. dist. 1. in can. Liquido 54. de consecr. dist. 2. & docet S. Thomas 3. p. q. 80. art. 8. & Scotus in 4. sent. dist. 8. q. 3.

- 1
 - 2
 - 3
- Secundum Præmissum. Et quamvis in primordiis Ecclesiæ Sacrosanctum Miffæ Sacrificium, ut plurimum, tempore noctis celebraretur, pro securiori accessu fidelium tempore perfectionum, & essent Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

in usu Miffæ Vespertinæ, ad paulatim extinguendum ritum Synagogæ, quæ sacrificia manè, & vespere offerre consueverat; ut latius infra in Mense Martio ad Primum Casum, nihilominus Sacerdotes celebrantes semper erant jejuni, ut constat ex S. August. epist. 86. ad Casulanum; & ex pluribus SS. Patribus deducit Emin. Cardin. Bona d. lib. 1. Rerum Liturgicar. cap. 21. ubi advertit, per plura sæcula fuisse in usu nonnullas Miffas nocturnas, præsertim in Sabbato Sancto, de quo S. Hier. in Matth. cap. 25. & Tertullian. lib. 2. ad Uxorem cap. 4. & ideo in Oratione illius Miffæ, in Præfatione, & in Communicantes dicitur *Sacratissimam noctem*, quia celebrabatur media nocte; & ulterius in Quadragesima, & in Vigiliis quatuor temporum Miffa dicebatur hora Vespertina, protrahito semper jejuniio usque ad ipsam, quæ statio sera appellatur à Tertulliano lib. de jejun. & habetur in cap. Solent. de Consecrat. dist. 1. prout etiam in nocte Nativitatis Domini jejunium servabatur usque ad ejusdem noctis medietatem, in qua Miffa celebrabatur. Cap. Noctē Sancta de consecr. ead. dist. 1. quod adhuc servatur Venetiis in Basilica Ducalis Sancti Marci, in qua circa secundam horam noctis cantatur prima Miffa Nativitatis Domini à Primicerio adhuc jejuno; & in aliis Provinciis, & de aliis Miffis nocturnis refert eruditissimus Card. Bona d. lib. 1. cap. 21. n. 4. & 7. ubi notat quod post sæculum duodecimum tantummodo Miffæ in diebus Quadragesimæ, & jejuniorum cæperunt dici hora nona; & subinde tum universali usu, tum à Rubricis Missalis, & à Constitutione 4. S. Pii Quinti in Bullario (quæ incipit *Sanctissimus*) statutum est, ne deinceps Miffæ celebrarentur post meridiem, prohibitis omnino Miffis Vespertinis, & Nocturnis.

Tertium præmissum. Verum tamen est, quod præci illis temporibus vel ex aliqua honesta intentione, vel hæreticorum vafritie, aut incuria Episcoporum in pluribus Provinciis irrepperat abufus, ut aliquando non jejuni celebrarent, vel communicarent; ut de feria quinta in Cœna Domini narrat S. August. d. epist. 118. Socrates lib. 5. Hist. Eccl. cap. 21. Sozomenus lib. 7. cap. 19. & Nicephorus lib. 12. cap. 34. At ab Ecclesia fuit semper repressus, & damnatus hujusmodi abufus, contra quem prodire plures canones in pluribus Conciliis, de quibus apud Eminentissimos Cardinales Bonam d. lib. 1. cap. 21. n. 2. Brancatium de Sacro Viatico pag. 147. & de Lauræa in Epitome Canonum Verb. Euchariftia sub rubric. Euchariftia à quib. & qua dispositione. Et de Lugo de SS. Euchariftia disp. 15. à n. 22. & seqq.

Quartum tandem præmissum continet casus novem, in quibus licitum est sine naturali jejuniio sumere sanctissimam Euchariftiam. Primus est; si Sacerdos celebrans post assumptam Hoftiam, vel Vinum consecratum repererit, illam, vel istum non fuisse materiam aptam; debet enim iterum consecrare, Hoftiam triticeam, Vinumque verum, & licet non jejunus sumere, ut præcipit Rubrica Missalis. De defectibus in celebratione Missarum occurrentibus §. 3. num. 5. ubi hæc redditur ratio: Quia præceptum de perfectione Sacramenti majoris est ponderis, quam quod à jejuniis sumatur. Secundus casus est ille, quem narrat eadem Rubrica Missalis §. 10. num. 3. his Verbis: Si Sacerdos ante consecrationem graviter infirmetur, vel in sinopem incidit, aut moriatur, præmittitur Miffa: Si post consecrationem Corporis tantum, vel ante consecrationem Sanguinis, vel utroque consecrato id acciderit, Miffa per alium Sacerdotem expleatur

ab eo loco ubi ille defuit, & in casu necessitatis etiam per non jejunum. Et docuit S. Th. 3. par. q. 83. art. 6. ad 4. Sed deficientibus Sacerdotibus, an Laicus possit fumere Hostiam, & Sanguinem de calice in prædicto casu disputabitur infra in Mense Augusto Decis. 39. Tertius est casus si Sacerdos oblitus, se non esse jejunum, Missam inchoaverit, nam si recordetur post consecrationem, debet perficere Missam, & se communicare. Tamburin. In Methodo expedit. commun. cap. 2. n. 33. ubi id admittit, etiam si in memoriam veniat cibum sumptus ante consecrationem, quando esset imminens scandalum, vel infamia ex doctrina Præpos. in 3. p. q. 80 art. 8. dub. 2. n. 49. Quartus est, si post assumptam ablutionem videat in patena fragmentum consecratum, sive magnum, sive parvum, nam debet illud assumere vel in altari, vel in sacristia; tam ante, quam post exutas vestes sacras; etiam si relictum fuisset ab alio Sacerdote. Sylvest. Verb. Eucharistia 3. §. 8. Marchin. de ord. tract. 3. par. 3. cap. 3. n. 19. quem citat, & declarat Tamburin. d. cap. 2. n. 38. & 39. Quintus si sit periculum irreverentiae erga Sacramentum, puta quia hæreticus, vel sacrilegus sit in ipsum positurus manum, nam potest assumi à non jejunio, Card. de Lugo disp. 14. de Euchar. n. 3. Tamburin. ubi supra cap. 1. n. 76. & cap. 2. n. 41. Qui in tract. de triplici Jure lib. 4. cap. 5. §. 1. n. 6. addit, quod in tali casu posset Laicus sumere de calice Sanguinem Domini, Sextus, si particula Hostiae consecrata inhaeret fundo calicis post assumptum sanguinem; vel palato infirmi communicati; siquidem per assumptionem vini potest fieri deglutibilis, quamvis vinum prius descendat in stomachum; nam parva illa mora censetur moraliter eadem comestio. Card. de Lugo disp. 15. n. 79. Tamburin. d. cap. 2. num. 42. & 43. Septimus, ob metum mortis cadentem in constantem virum, nisi Sacerdos celebret non jejunus, dummodo non sit illatus metus in contemptum Religionis, sed ut aliquis Vir potens audiat Missam, Tamburin. citans Ochagaviam, & de Lugo d. cap. 2. n. 45. Octavus, si ex justa aliqua causa Papa dispense; prout Julium Tertium dispensasse cum Carolo V. Imperatore, quod propter stomachi languorem potuisset refici sacra Eucharistia etiam non jejunus cum Bulla ann. 1554. 19. Martii ex Famiano Strada lib. 1. Decad. 1. de Bello Belgico, notat Tamburin. d. cap. 2. num. 46. & refert Emin. Cardin. Brancatius de Sacro Viatico pag. 147. Tandem Nonus casus est, articulus, vel periculum mortis; nam ait Rituale Romanum in Rubric. de Commun. Infirmit. Potest quidem Viaticum brevi morituris dari non jejunis, Rationem hujus Indulgentiae reddit Emin. Card. Brancatius d. dissertatione de Sacro Viatico pag. 146. his verbis: Pia Mater Ecclesia nobis in patriam redituris, ut in fortitudine hujus cibi ad montem, qui Christus est, pervenire valeamus sacrum hoc Corpus, ac celeste Viaticum (ne casus aliquis opportunum subsidium Christianis militibus, extremis horis cum demone confligentibus, aliquando præcipere possit) non jejunis etiam exhiberi mandavit; multo magis existimans consentaneum, ut quis non jejunus Christi Corpus assumat, quam (ne irreverentiam aliquam infirmus committat) absque hujusmodi Pharmaco salutari decedat. Hanc autem permissionem in usu fuisse etiam in primordiis Ecclesiae constat ex eo, quod adultis, qui baptizabantur in periculo mortis, etiam praeibis dabatur Sacra Synaxis una cum baptismo. S. Jo. Chrysostom. Epist. 125. ad Cyriac. Severus Alexandrinus lib. de Baptismo, & Macer. in Hierolexic. Verb. Baptismus. Quomodo autem sit in praxi accipiendum periculum, seu arti-

culus mortis ad effectum communicandi non jejunum, docet Card. de Lugo cit. disp. 15. de Euchar. à n. 72. & seqq. Tamburin. dict. cap. 5. §. 10. & Gobat. in Experiment. Theolog. tr. 4. n. 182. & seqq. quos legere studiosum non pigeat.

His ita præmissis devenit fuit ad resolutionem propositi casus; videlicet:

An Parochus non jejunus possit celebrare & consecrare ad communicandum moribundum prædictum.

Relatus fuit ingens numerus Doctorum assentientium, & negantium, posse Sacerdotem in casu proposito celebrare; quorum nomina scribunt Diana part. 2. tract. 14. ref. 66. Item part. 3. tr. 4. ref. 33. Item part. 5. tract. 3. ref. 35. Quæ relident in Coordinato tom. 2. tract. 1. ref. 130. 131. & 132. & Franciscus de Lugo lib. 4. cap. 7. qu. 7. n. 78. Rationes affirmantium sunt, quia Præceptum communionis in articulo mortis est Juris Divini, quod debet prævalere Præcepto Ecclesiastico de jejunio. Qui sicut Ecclesia dispensat cum ipso infirmo à jejunio, ita censetur dispensare cum Sacerdote, ut possit communicare infirmum; & sicut Sacerdos qui libet in mortis articulo constitutus potest non jejunus celebrare, ut seipsum communique, ita pro communicando alio: siquidem ex lege charitatis quod pro nobis facimus, pro proximo facere debemus; & hanc opinionem præter ceteros tenet Quartus in Rubr. Missal. p. 3. tit. 9. sect. 1. dub. 7. Fundamenta illorum, qui negant, hæc sunt. Ellæ contra reverentiam tanti Sacramenti celebrare sine jejunio; cum hoc non liceat nisi in casibus ab Ecclesia expressis. Quod si admitteremus licere sine jejunio litare, dicendum esset, fore licitum celebrare sine vestibus, sine lumine, sine altari, quod esset magnum absurdum. Quod hoc Sacramentum non est absolute, & simpliciter necessarium ad salutem, & ejus Præceptum non obligat infirmum, quando non adest habilis minister, à quo illud recipiat; & hanc opinionem præter plures allegatos à Diana, & à Quarto ubi supra, amplexi sunt Azor. part. 1. lib. 1. cap. 30. q. 2. §. sed unde constat. Barbosa de offic. Parochi cap. 20. n. 40. Emin. Card. de Lugo de Eucharistia disp. 15. n. 68. Et Pignatelli. tom. 1. consult. 39. n. 2. Quamvis utramque opinionem admittant novissime Gobat. tract. 4. n. 334. Pax Jordan. lib. 3. tit. 3. n. 34. & Bissus in Hierurgia Sacra littera S. n. 29. §. 3. & 4. tom. 2. pag. 448.

Mihi tamen videtur omnino tenenda opinio negativa tam in Civitatibus, quam in Castellis, in quibus frequentes sunt Ecclesiae tam Sæculares, quam Regulares, ad quas haberi potest recursus, & inde deferri Sanctissima Eucharistia pro communicando moribundo; & idem videtur sentiendum in Villis, quæ parum inter se distant; sicut enim dimidium horæ ad minus requiritur, ut Sacerdos se præparet ad Missam, & celebret pro consecrandâ Hostia: ita per unius horæ spatium, seu parum plus posset properare ad viciniorem Parochialem, ad Sacramentum Venerabile obtinendum; & ad domum infirmi deportandum. Quod si tempus non sufficiat, satis erit infirmo, sacram Synaxim spiritualiter, & in Voto suscipere, siquidem, ut ait Gloss. super illud 1. Cor. 11. Qui manducat, & bibit indigne &c. Duo sunt modi manducandi, Unus Sacramentalis, & altus Spiritualis; & de hoc spirituali ita dixerit S. Thom. 3. part. quest. 80. art. 1. ad 3. videlicet: Effectus Sacramenti potest ab aliquo percipi, si Sacramentum habeat in Foro, quamvis non accipiat in re. Et ideo sicut aliqui baptizantur in baptismo fluminis propter desiderium baptismi antequam baptizentur baptismo aqua, ita etiam aliqui man-

manducant spiritualiter hoc Sacramentum antequam sacramentaliter sumant, propter desiderium sumendi hoc Sacramentum. Et quod sufficiat moribundo, ubi non potest habere Sacramentum Eucharistiae in re, suscipere illud in Voto, eruditè demonstrat Eminentiss. Card. de Lauræa de Eucharist. disput. 25. à n. 10. usque 24.

Non est autem omittendum, quod prædictus Parochus esset de Jure punibilis ab Episcopo ob nimiam negligentiam, quia sciens non remansisse in Pixide particulas consecratas, omisit celebrare, & consecrare, antequam medicinam sumeret; & hæc dicitur negligentia magna, quæ non solum est culpa l. Magna negligentia, ff. de verb. signific. sed etiam culpa lata, quæ æquiparatur dolo. l. Lata culpa ubi Gloss. in Verb. nimia, ff. de Custodia adhiben. reor. Idcirco Parochum negligentem in exhibendis Sacramentis populo suo esse punibilem, scripserunt Grilenzon conf. 171. per totum, & Diaz. in Pract. Criminal. cap. 45. ubi in addit. in fine subdit, vidisse in similibus negligentis imponi poenam suspensionis à divinis, & reclusionis ad tempus, idest carceris. Et quidem justè; siquidem ubi poena non est statuta à Jure, imponitur arbitrio Judicis, l. Hodie ff. de Pœnis Chartar. decis. criminal. 90. n. 13. & inter poenas arbitrarias circa Clericos primum gradum obtinet suspensio ab officio, idem Chartar. decis. 66. num. 120. Quo verò ad carcerem facit doctrina Menochi de arbit. jud. casu 571. num. 6. 7. & 8. dicentis, ex negligentia non esse judicem puniendum poena corporali, negligentia concurrente res humanas, secus si agatur de spiritualibus, & respicientibus religionem, & salutem animarum. Et quod poena arbitraria possit extendi etiam ad corporis afflictivam, excepta morte naturali, docent ex criminalibus Jul. Clar. §. fin. qu. 85. num. 10. Giurba conf. 14. num. 15. & ibi Card. Tuscus litter. P. cons. 236. n. 37. & 40. & confert ad prædicta Monald. vol. 2. conf. 32. num. 35. ubi plura cumulat circa poenas Prælati negligentis.

Et absque scrupulo possit puniri saltem poena pecuniaria, quia plectuntur Parochi negligentes in subministrando pueris pabulo doctrinæ christianæ, sumpto argumento de pane doctrinali ad panem Sacramentalem, Chartar. decis. 68. n. 7. Hinc in Synodo diocesana Eminentiss. Cardinalis Caroli Barberini anno 1685. cap. 9. num. 2. præcipitur, ut conferrentur sacra particula, ea copia, ut fidelibus communicari volentibus, & maxime infirmis nunquam desint; alioquin Parochi, quorum culpa defecerint, severe puniantur. Illa autem dicitur punio severa, quæ fit cum aliquo rigore, etsi justo. Alberic. à Rosate in suo Dictionar. Verb. Severitas, ubi Archidiaconus.

DECISIONIS IV.

Ad Januarii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Sacerdotem mortali culpa detentum, qui pluribus personis EUCHARISTIAM ministrat, mortaliter peccare ostenditur, ratione, auctoritate Doctorum, & indignatione Divina in Ozam, cujus percussione plures, & elegantes causæ referuntur. Deterrantur Sacerdotes in peccato EUCHARISTIAM ministrantes revelatione S. Birgitæ, & aliis exemplis, ex optimis Auctoribus hæc relatis.

- 1 Eucharistiam ministrare in mortali non est mortale. Contrarium verius num. 2.
- 3 Oza qua de causa percussus à Domino?
- 4 S. Birgitæ revelatio de malis Sacerdotibus.
- 5 Diaconi impudici exemplum ex Sancto Gregorio Turonensi.
- 6 S. Eudoxia Martyris exemplum de Eucharistia.
- 7 Pagani tangentes Eucharistiam, ab ea combusti.

SECUNDUS CASUS.

Sacerdos mortali culpa detentus Eucharistiam ministrat pluribus personis. Queritur, an mortaliter peccet?

Alios DD. affirmare, & alios negare dictum fuit. Nomina eorum, qui negant, esse peccatum mortale ministrare Sacram Eucharistiam à Sacerdote mortali culpa detento, referuntur à Franc. de Lugo de Sacram. lib. 1. cap. 2. quest. 5. num. 39. & à Diana coordinato tom. 2. tract. 2. res. 15. desumpta ex part. 2. tract. 14. res. 23. quibus adscriptus est Barbosa de Parocho cap. 20. num. 17. Horum ratio est, quia hæc administratio non est actio causativa gratiæ per se loquendo; & ministrans non censetur Minister Dei ad justificationem proximè sicut in aliis Sacramentis, sed tantum est, veluti applicans activa passivis, & hanc opinionem tutam in praxi vocat Gobatz, etsi probabilior putet contrariam in sua Theol. Experim. tract. 4. n. 387. & 388. Tamburin. de exped. Comm. cap. 1. §. 7. n. 59. Et Bisius in Hierurgia sacra Verb. Eucharistia n. 174. §. 4. & §. 5. Affirmantium nomina pariter referuntur ab eodem Franc. de Lugo ubi supra n. 40. inter quos Angelicus Doctor in 4. dist. 5. quest. 2. art. 2. in quest. 4. ad 2. ubi tenet, Sacerdotem ministrantem aliis Eucharistiam in peccato mortali peccare mortaliter; ea ratione quia hoc Augustissimum Sacramentum nunquam nisi à ministris Ecclesiæ ministratur, & quicumque in mortali existens, exhibet se ministrum Ecclesiæ, peccat mortaliter. Ultra quod negari non potest, gravissimam indecentiam committi ab eo, qui in sordidissimo statu peccati, & in inimicitia cum Deo, audet contrectare manibus Sacrosanctum Christi Corpus, ut considerat Emin. Card. de Lugo de Sacramentis in comm. disp. 8. n. 155. Et ideo cum hac opinione est nobis transeundum, quam amplexi sunt Possevin. de Offic. Curati cap. 5. n. 39. Cotonius Controv. celebr. lib. 2. controuv. 4. n. 173. Volpi in Resolut. Moralib. resol. 59. n. 7. & resol. 140. n. 19. Layman. lib. 5. tract. 1. cap. 5. n. 7. Busenbaum lib. 6. tract. 1. c. 1. dub. 2. §. 6. Caramuel in Theol. Fundament. n. 745. Bonacina de Sacram. Euch. disp. 4. quest. 5. pun. 2. n. 1. Reginald. lib. 29. n. 56. Sylvest. Verb. Eucharistia 3. n. 4. Sotus in 4. dist. 13. art. 3. Et præter Valentianum, Suarezium, Coninchium, Villalob. & Filliuc. Bordonus Variar. resolutionum part. 2. res. 64. à n. 22. & seqq. ubi acriter Dianam impugnat, atque iuribus, auctoritatibus, & rationibus probat, Sacerdotem ministrantem in peccato mortali Sacram Eucharistiam, peccare mortaliter.

Confirmatur hæc opinio punitione Ozæ, qui indignus tetigit Arcam Veteris Testamenti: nam Iratus est indignatione Dominus contra Ozam, & percussit eum super temeritate, qui mortuus est ibi juxta Arcam Dei. 2. Reg. 6. 7. licet enim Sacri Interpretes varii sint in assignanda causa hujus punitionis. Alii enim dicunt, punitum Ozam, quia more gentilium posuit

posuit Arcam in curru, cum à Levitis esset portanda. Alii quia non erat vestitus Ephod; Alii, quod illam tetigit nuda manu; quod non licebat, sed mediante Velo, quo cooperiebatur, ut videre est apud Abulen. d. loco quasi. 10. & apud Joseph. *An. iug. Judaic. lib. 7.* Communior tamen opinio est, quod Oza nocte præcedenti carnalem copulam exercuerit, & ideo immundus Arcam tetigerit, quod neque Sacerdotibus Gentilium licebat, ex Macrobi. *lib. 1. Saturn. c. 23.* & Menoch. *in Storeis par. 2. cap. 70.* Igitur eo magis puniendus Sacerdos novæ legis, qui mortali culpa detentus ministrat Sacram Eucharistiam, quæ in Arca figurabatur, Sperell. *in Paranesi Telurg. cap. 35. n. 4.*

Et ad tollendam vanam fiduciam illorum, qui admittunt excusationes fuitiles in peccatis, referendam censui lamentationem, quam Redemptor noster legitur fecisse cum S. Birgitta de Sacerdotibus in peccato mortali existentibus, expressam his verbis *lib. 4. Revelat. cap. 133. n. 4.* «Audite, o exercitus meus, & omnes Angeli: Elegi Sacerdotes præ omnibus Angelis, & iustis, & dedi eis solis potestatem, ut CORPUS MEUM TRACTARENT. Si enim voluissem, potuissem bene elegisse Angelum aliquem ad tale officium, sed tantum dilexi Sacerdotes, ut eis tantum honorem concederem, & constitui eos, ut starent ante me quasi in septem ordinibus. Deherent enim esse patientes, quasi oves. Stabiles quasi murus boni fundamenti. Animosi quasi milites. Sapientes quasi serpentes. Pudici quasi Virgo. Mundi quasi Angelus. Ardentes amore quasi sponsa ad cubile viri sui. Nunc autem averterunt se pessimè; sunt enim feri quasi lupi rapaces, qui in fame, & cupiditate sua nulli cedunt, nulli deferunt honorem, nihil erubescunt. Secundò instabiles quasi lapis in muro infirmo, quia dissidunt de fundamento, id est de Deo quod non possit eis dare necessaria, vel non velit sustentare eos. Tertiò sunt in tenebris, quasi fauces, ambulantes in tenebris vitiorum; sunt autem audaces quasi milites ad pugnandum pro honore Dei, vel ad aggrediendum opus virile. Quartò stant quasi Alnus, qui caput inclinat ad terram, sic ipsi stolidi, & insipientes, semper terrena meditantur, & præsentia, & nunquam futura. Quintò impudici sunt quasi meretrices, procedunt ad me in habitu meretricio, omnia membra habent ad luxuriandum. Sextò sunt quasi pice deformiter maculati; omnes, qui accedunt ad eos deturpantur. Septimò sunt abominabiles quasi vomitus, & levius, & melius esset mihi accedere ad vomitum, quam ad delectionem habendam cum eis. Ita autem abominabiles sunt, ut omnis exercitus cæli abominetur eos. Et paulò inferius sub n. 5. subdit. Ego dedi eis tractare CORPUS MEUM, quod nullus vestrum, si jacerem ante vos, auderet contingere. Idèò (concludit in fine) sicut Proditores, non sicut Sacerdotes judicabuntur, si se non emendaverint. Utinam omnes Sacerdotes frequenter, & cordatè meditentur hujus Verba revelationis.

5 A T devotos, & pudicos Ecclesiæ Ministros non tædeat observare sequentem narrationem Gregorii Turonensis *lib. 1. de gloria Martyrum cap. 86.* «Recolo (ipse ait) quod in adolescentia mea gestum audiui. Dies passionis erat Policarpi Martyris Magni, & in Ricomajensi Vico Civitatis Arvernae ejus solemnia celebrabantur. Lecta igitur passione, cum reliquis lectionibus,

«quas Canon Sacerdotalis invexit, tempus ad sacrificium offerendum advenit: acceptaque turre Diaconus (Turris erat Vas in figura turris formatum, in quo deferrebatur processionaliter Eucharistia. Macer *in Hierolex. Verb. Turris*) in qua Ministerium Dominicæ Corporis habebatur, ferre cepit ad ostium, ingressusque templum, ut eam Altari superponeret, elapsa de manu ejus, ferebatur in aëra; & sic ad ipsam aram accedens, nunquam eam manus Diaconi potuit adsequi, quod non alia credimus actum de causa, nisi quia pollutus erat in conscientia, (apud enim ab eodem adulteria ferebantur admitti). En igitur, an liceat absque peccato ministrare Sacram Synaxim. Memorentur Sacerdotes verba Divi Joan. Chrysost. *Hom. 83. in Matth. Quos radios solares non deberet excedere manus illa, qua hanc carnem tractat? Et illa, quæ habentur in lect. 6. Breviar. in Dominica infra octavam Corporis Christi. Quo (scilicet non oportet) solari radio non splendidiorem manum, carnem hanc dividit? Observeatur Verus Ecclesiasticus Josephi Mansii *lib. 3. cap. 4.* ubi probat, in Judam non introisse diabolum, quando furabatur, sed quando indignè recepit Eucharistiam. Post bucellam introivit in eum Satanus. Jo. 13.*

Tandem legatur Vita S. Eudoxiæ Martyris, quam ponit Calendis Martii Hieronymus, à Basilica Petri 6 Congreg. Oratorii Neapolit. in suis Ephemerid. sacris. Item in p. 5. *Metamorphos. Sac. Castigat. 85.* & reperietur, qualiter à Diogene iniquo Judice Idololatra in civitate Heliopoli, imperante Trajano, cum damnata fuisset Eudoxia Martyr ad verbera; dum quatuor milites eam vestibus exuebant, ab ejus pectore cecidit Sacra Particula EUCHARISTIÆ, quam eo tempore fidelibus sderendam concedebat Ecclesia, ut sumentes illam, fortiores redderentur in tormentis. Genuflexa statim Eudoxia & adorare, & sumere sacram Synaxim conabatur; at unus militum velocior eam arripuit, exclamante Eudoxia, cave, cave, ne tangas. Deus est, Dominus omnium, tremendus, colendus, metuendus. Irridebant illam pagani; & Diogenes Judex, Hostiam Sacram sibi tradi à milite jubet, quam cum porrectam manu reciperet, ad instar pulveris tormentarii exarsit 7 EUCHARISTIA in violentas flammis, quibus ipsi quatuor milites ceciderunt extincti; consumpta quo evasit manus, & brachium Judicis, reptantis præ dolore per humum, & ejulantis. Huic tremenda punitioni consimilis est illa, quam refert Emin. Card. Bona *Rev. liturg. lib. 2. cap. 17. sub n. 4.* ex S. Cyprian. *lib. de lapsis*, his verbis: Cum quadam mulier arcam suam, in qua Domini Sanctum fuit, manibus indignis tentasset aperire, igne inde surgente deterrita est, ne auderet attingere. Refert etiam Arsdekim. *in Theolog. Tripar. tom. 1. tract. 2. cap. 4. n. 4.* Vereantur itaque Sacerdotes (si qui sunt, quod non est credendum, culpa maculati mortali) tangere, & dispensare populo Sacra Mysteria.

DECISIONIS V.

Ad Januarii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Recensentur rationes ad suadendas Moniales, ut frequenter Sacram Eucharistiam sumant. Illæ, quæ ob nimium timorem abstinent, motivis decem, & octo confortantur. Illæ autem, quæ ob indevotionem, & tepidam vitam rarò communicant, aliis tredecim arguuntur.

SUM.

SUMMARIUM.

- 1 Moniales ex nimio timore, vel humilitate abstinentes à frequentia Eucharistia, quibus rationibus suadenda?
- 2 Amor preferendus timori erga SS. Eucharistiam.
- 3 Materia Eucharistia cur non aurum, margarita, vel lapides pretiosi?
- 4 Christiani in primitiva Ecclesia communicabant quotidie.
- 5 Matrone Romana vescentes carnibus Cervi, sana vivebant.
- 6 Mathilde Ducissa monita duo data à Gregorio VII.
- 7 S. Catharina Senensis quotidie communicabat.
- 8 S. Bonaventura ab angelo communicatus.
- 9 S. Petrus Coelestinus divinitus monitus, ut quotidie celebraret.
- 10 Hieronymus à Basilica Petri laudatus.
- 11 Exempla plurimorum, quibus coelestis fuit delata Communio.
- 12 Jo. Bonifacius Bagatta Cler. Reg. Theatinus commendatus.
- 13 Tepidorum in vita spirituali quae sint mala?
- 14 Cor hominis requiritur à diabolo.
- 15 Tepidorum Religiosorum punitioes, ac terrores.
- 16 Tepidis Religiosis quae auxilia danda?

CASUS PRUDENTIALIS.

Quibus argumentis suadenda sint ad frequentiam Sanctissimae Communionis Eucharisticae Moniales illae, quas raro eam sumere, vel difficiles ad frequenter sumendam, reperit Confessarius?

Doctissimi hujus Cleri cum distinctione responderunt Casui huic. Vel enim Moniales raro communicant, & sunt difficiles ad frequentiam communionis ex motivo timoris, ob summam reverentiam erga hoc Divinum Sacramentum, & ob profundam humilitatem? Vel ob libertinam vitam; videlicet, quia negligenter vivunt, neque perfectioni student Religiosae?

Moniales primi generis suadendas esse dixerunt

- I sequentibus rationibus, argumentis, & exemplis.

Primò: Timorem ipsarum erga Deum esse quidem bonum, atque earum humilitatem esse laudabilem; ex hac etenim, & ex illo provenit reverentia debita Sanctissimae Eucharistiae; sed amorem esse 2 preferendum timori, ut docet S. Thom. 3. par. quest. 80. art. 10. ad 3. ubi eleganter advertit, quod cum dixisset ob humilitatem Petrus ad JESUM, exi à me Domine, quia homo peccator sum: Luc. 5. 8. Respondit JESUS; Noli timere, suadens in Petro animabus fidelibus, & humilibus, ut praefcerant amorem timori, & confidenter accederent ad ipsum.

Secundò: hinc laudabilis quidem fuit reverentia Centurionis, ejusque humilitas dicentis, Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed laudabilior videtur amor, & fiducia Zachari, qui cum audisset, Dominum velle ad ejus domum venire, Festinans descendit, & excepit eum gaudens. Luc. 19. 6.

Tertiò: Idcirco docendae sunt, atque instruendae Moniales timidae, sed humiles, & devotae, quod earum amantissimus Sponsus CHRISTUS summo opere desideravit ab initio suae Incarnationis pascere divina carne sua animas fideles. Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum antequam patiar. Luc. 2. 15. Et hoc jam desiderate in praesenti circa ipsas, quas propterea vocat, & invitat ad frequentem assumptionem sui pretiosissimi corporis dicens:

Venite, comedite panem meum, & bibite Vinum, quod miscui vobis. Prov. 9. 5.

Quartò: Et hanc esse causam, ob quam CHRISTUS Dominus communem materiam, Panem scilicet, & Vinum, in suum Corpus, & Sanguinem selegit transubstantiandum; non autem margaritas, aurum, vel lapides pretiosos; prout videbatur convenire tanti mysterii dignitati. Licet enim celebraverit in Canaculo strato magno. Luc. 22. 12. & in Calice ex Agathe, ut notat Vistorell. in addit. ad Aphorism. Emanuelis Sà, Verb. Calix. Vel potius in Calice Argenteo, qui in Cathedrali Valentiae servatur. Baron. Ann. 34. n. 63. Card. Bona Rerum liturgicar. lib. 1. cap. 25. Barrad. rom. 4. lib. 2. cap. 11. & Menoch. in Storeis centur. 6. cap. 38. Nihilominus pro materia elegit Panem, & Vinum, ut facilis esset ipsa materia ad inveniendam, consecrandam, & animabus iustis porrigendam per manus Sacerdotum; quibus etiam liberam reliquit facultatem consecrandi absque restrictione quantitatis materiae, ut magis nos certiores faceret, desiderare, quod omnes fideles frequenter Eucharistiam sumant. S. Thom. 3. part. quest. 74. art. 3. in corp. juxta vaticinium illud: Venite, & emite absque argento: Isa. 55. 1.

Quintò: Sicut enim Rex generosissimus, qui Regnum suum percurreret, ut donis ditaret plebem, Cives, atque nobiles, laetaretur valde videns eosdem ad se properare: Ita DEI FILIUS, qui habet in femore suo scriptum Rex Regum, & Dominus dominantium. Apoc. 19. 16. concessione sui ipsius in Eucharistia locupletes facit sensus corporis nostri tamquam plebem, illos aptos reddens aeternae beatitudini. Sanctificat inferiores potentias tamquam cives per suam gratiam, & illustrat potentias superiores, Intellectum scilicet, & Voluntatem, gradum nobilium obtinentes, easque charismatum donis condecorat, Ut vitam habeant, & abundantius habeant. Joan. 10. 10. Hae autem omnia elargitur immenso amore, & charitate, & accedentes rem gratissimam faciunt illi; qui Memoriam fecit mirabilium suorum misericors, & miserator Dominus, escam dedit timentibus se. Psal. 110. 4.

Sextò: Imò amantissimus Dominus fecit se in Eucharistiam similem matri, vocanti ad se puerulum per ostensionem mamillarum; juxta illud: Mamilla Regum (idest Angelorum) lactaberis. Isa. 60. 16. Et illud. Panem caeli dedit eis: panem Angelorum manducavit homo. Psal. 77. 25. Et ideo ut diximus dulcè clamat, & amanter invitat: Venite comedite panem meum, & bibite Vinum, quod miscui vobis. Prov. 9. 5.

Septimò: Sed frequenter sumere oportet Sanctissimam Eucharistiam, ut peccata evitemus; sic suadentibus Doctoribus Sacris, relatis ab Angelico 3. par. quest. 80. art. 10. in corp. Idcirco primitivi 4 Christiani sanctè vivebant, quia quotidie communicabant; Erant enim perseverantes in communicatione fractione panis. Act. 2. 42. Et eos consulere monemur ab oraculo Divino in illis verbis: Interrogate de semitis antiquis, quae sit via bona, & ambulate in ea. Jerem. 6. 16. Inter Indos dicuntur esse aves incorruptibiles, quia aromatibus herbis vescuntur. Ita anima fidelis praeservatur à putredine peccati, quae pascitur Eucharistico cibo. Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum. Jo. 6. 58.

Octavò: Hortandae sunt etiam Moniales ex nimio timore, & reverentia abstinentes à communione Altaris hac vulgari, sed valida ratione: quod sicut ex de.

ex defectu cibi corporalis deficiunt vires corporis, ita ex neglectu spiritualis alimonie animæ virtutes debilitantur. *Percussus sum ut sanum, & auit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum* Ps. 101. Apes diu vivunt, quia cibo saluberrimo nutriuntur, nempe melle, *Arist. de longitud. vite cap. 3.* Igitur frequenter communicent, ut vires habeant ad vitam spiritualem servandam.

Nonò: Quod si dicant; pluribus aggravatas esse infirmitatibus spiritualibus: addat confessorius id, quod testabatur S. Ignatius Martyr. *Epist. 14. ad Ephes.* scilicet *Eucharistiam esse medicamentum purgans vitia, & omnia mala expellens.*

Decimò: Iterum iisdem considerandum proponat, militiam esse vitam hominis super terram *Job. 7. 1.* At panem Eucharisticum esse mysticum gladium ad pugnandum, quem in spiritu vidit Gedeon Dux exercitus. *Jud. 7.* & de eo dicitur: *Parasti in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me.* Ps. 22. 6. Et jure quidem valet ad debellandos inimicos spirituales, tum quia continet ipsum CHRISTUM, cui data est omnis potestas in Cælo, & in terra. *Matt. 28. 18.* tum etiam quia repræsentant ejus Sanctissimam Passionem; per quam attriti sunt demones, & ad ejus memoriam contremiscunt.

Undecimò. Et quidem ad tuendam animæ, & corporis puritatem, quam præsertim decet Virgines sacras, necessaria est Eucharistie frequens sumptio; quæ est *Panis electorum, & Vinum germinans Virgines.* *Zacchar. 9. 17.* ut dicitur probat S. Thom. 3. part. quest. 79. art. 6. & opus. 48. cap. 7.

3 Duodecimò: Narret Confessorius his Monialibus, quod scribit Plinius *lib. 8. cap. 3. 2.* Videlicet Romanæ quasdam Principes seminas, omnibus diebus matutinis carnem Cervi degustare solitas, longo ævo caruisse febribus. Ostendat deinde CHRISTUM Dominum assimilari Cervo à sponsa. *Similis est dilectus meus capree, hinnuloque Cervorum:* *Cant. 2. 9.* ideoque Moniales vescantur sæpe sua pretiosa carne, ut liberentur à febre culpæ. *Hoc enim Sacramentum est antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præservamur.* *Concil. Trident. sess. 13. cap. 2.*

Decimò Tertio Serius, gravibusque verbis ulterius exponat, esse diaboli astutiam, dum fideli animæ suggerit, abstinere diu à Communione, sub reverentiæ prætextu; juxta præceptum S. Cyrilli Alexandrini *lib. 4. in Joa. cap. 17.* scribentis: *Caveamus, ne loco laquei damnosam religionem diabolus nobis prætendat.* Si quidem erat, qui non munditiam animi, sed intervalla temporis longioris, meritum putat, ut docebat S. Joan. Chrysost. *Hom. 5. in Ep. 1. ad Timoth.*

6 Decimò Quarto. Confessorius doceat Moniales suas id, quod Gregorius Papa Septimus scripsisse Mathildæ Ducissæ refert Card. Baro. *ann. 1074. n. 12. & 13.* videlicet, duo prodesse ad perfectionem christianam acquiritendam; frequentiam scilicet sanctissimæ Communionis, & devotionem erga DEIPARAM.

7 Decimò Quintò: Iisdem narret, qualiter Sancta Catharina Senensis quotidie ex Divini Sponsi monitu communicabat. S. Antonin. 3. part. *Hist. tit. 23. cap. 14. §. 8.* & aliquando ad os illius Sacratissimam Hostiam fuisse miraculosè allatam.

8 Decimò Sextò: Sanctum quoque Bonaventuram, dum juvenili ætate abstinere præ nimia reverentia, & timore à Sacra Synaxis sumptione, eam fuisse

sibi ab Angelo oblatam; & ad frequenter sumendam exhortatum. *Sur. in ejus Vita tom. 3. die 13 Jul. Et in Chron. S. Franc. par. 2. lib. 2. cap. 2.* Prout etiam S. Petrus Cælestinus cum statuisset præ humilitate abstinere à frequenti celebratione Missæ, monitus fuit cælesti quadam Visione, ut quotidie celebraret, Ribadeneira *in ejus Vita in extravag. die 19. Maji.*

Decimò Septimò: Legat confessorius Sacras Ephemerides, idest Vitas Sanctorum extravagantes conscriptas à supradicto Hieronymo à Basilica Petri (qui olim nobilis Aulicus Eminentissimi Præsulis nostri, pius nunc est Presbyter Congregationis Oratorii Neapolis) & inveniet exempla plurima, eaque pulcherrima, narranda prædictis Monialibus devotis, sed timore perterritis, ut eas suadeat ad communicandum frequenter; nam die 5 Januarii n. 13. Sanctus Gerlacus Eremita fuit ab Angelo communicatus. Beata Ivetta, cum quidam Sacerdos recusasset illum communicare, apparuit S. Joannes Evangelista, qui Missam celebravit, & ei Sacratissimam ministravit Eucharistiam die 13 Januarii n. 28. Beata Veronica Monialis Mediolanensis pluries ab Angelis, bis à CHRISTO Domino fuit Sacra communione refecta. *Dicta die 13 Januarii n. 8.* S. Apollonius Abbas hortabatur suos Monachos, ut frequentissimè Sacramentum Corporis, & Sanguinis Domini fumerent die 25. Januar. n. 12. Beata Joanna de Valois, filia Ludovici XI. soror Caroli VIII. & uxor Ludovici XII. Regum Franciæ devotissima erat Sanctissimæ Communionis. *Die 14 Februarii n. 5.* Sanctus Iudanus Peregrinus communicatus fuit ab Angelis. *Die 12. Februarii n. 2.* B. Juliana Priorissa Montis Corneli, Leodii, vocabat EUCCHARISTIAM delicias gutturis sui. *Die 5. Aprilis n. 5.* Ven. Ida Virgo Lovanienfis tanto desiderio expetebat communicari, ut sibi frangeretur pectoris vena. *Die 13. Aprilis n. 7.* Et tanta exultabat lætitia in conspectu Sacratissimæ Hostiæ, ut phrenetica reputaretur. *ibid. n. 13.* Et aliquando, cum reperisset apertum Tabernaculum impetu amoris acta Pixidem extraxit, in qua Sanctissimum Corpus CHRISTI servabatur, & adoratione facta, non cessabat Pixidem osculari, ad suas genas admove, & stringere ad pectus. *ibid. n. 17.* Cumque semel accederet ad communionem, & perterrita à consideratione Majestatis Divinæ, & propriæ suæ indignitatis, vellet recedere, apparuit illi Deipara, ac Evangelista Joannes, illamque associantes ad accipiendum sacrum CHRISTI Corpus duxerunt. *ibidem num. 23.*

Decimò Octavo: Tandem Confessorius legat Admiranda orbis Christiani per Joannem Bonifacium 12. Bagattam Clericum Regularem Theatinum collecta (opus utique admirandum ob nimiam lectionem, eruditionem, & quasi infinitorum prodigiorum exempla prodigiosum) & in eis tom. 2. lib. 3. cap. 3. §. 4. reperiet, plures Sanctas, & devotas Virgines, ex humilitate non audentes accedere ad Sacram Eucharistiam sumendam, fuisse tum ab Angelis, tum à CHRISTO Domino eadem refectas; Ex quibus exemplis abundè hortari, & confortari poterunt Moniales hisce temporibus ad frequentiam Venerabilis Sacramenti, ob eximiam, & ineffabilem benignitatem Salvatoris, qui illud instituit, non ut clausum servaretur in Pixide, sed ut ab animabus puris, & devotis recipere, quibus se oblectare posset juxta illud: *Delicia mea esse cum filiis hominum.* *Prov. 8. 31.*

Monia

Moniales verò secundi generis, quæ rarè communicant, negligenter vivunt, & non satagunt religiosæ perfectionis, suadendas esse ad frequentiam Sanctissimæ Communionis, dictum fuit, sequentibus rationibus.

13 Primò, quia Monialis tepida Deum inhonorat, & ei displicet, undè dicitur causare vomitum, & nauseam Altissimo juxta illud Apoc. 3. 16. *Quia tepidus es, ego incipiam te eromere ex ore meo.*

Secundò, quia obtenebrat pulchritudinem, & splendorem totius communitatis, & Monasterii; est enim Monialis indevota tanquam filius inobediens, sponsa infidelis, & miles indisciplinatus, qui militarem ordinem perturbat.

Tertiò, quia privat se ipsam donis, & christinitatibus cœlestibus, & se præcipitat in cordis duritiem, & finalem impœnitentiam, rem quidem miseriam, juxta illud: *Dixi quod dives sum, & locupletatus, & nullius ego, & nesci, quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cacus, & nudus.* Apoc. 3. 17.

Quartò, quia Monialis vitæ tepidæ, & indevotæ dat scandalum aliis, & præcipuè adolescentulis, quæ de facili imitabuntur ejus exemplum. Scriptum est autem: *Vae homini illi, per quem scandalum venit.* Matth. 18. 7.

Quintò, idcirco ei inculcandum, quòd arcta est via, quæ ducit ad vitam, Matth. 7. 14. Undè S. Theresia in Admonit. 14. pag. 319. epist. par. 1. ait: *Amara più, e camina con più retitudine, perche il camino è stretto.* Idèò tantum abest ut liceat tepidè vivere, quòd immò oporteat, pro justitia agonizare, & usque ad mortem certare pro justitia. Eccles. 4. 33. siquidem, ut ait Apostolus 2. Timoth. 2. 5. *Qui certat in agone, non coronabitur, nisi legitime certaverit.*

Sextò, ulterius innuendum esse hujusmodi Moniali, quòd Deus postulat cor ejus, dicens: *Filia præbe mihi cor tuum.* Prov. 13. 26. diabolus autem conatur sibi illud arripere. Hinc S. Antonius Abbas cum invenisset diabolum insudantem inter suos Monachos, & interrogasset, quid prætenderet ab illis?

74 Respondit diabolus: *Præfendo medium luna, oculum bovis, & quartam partem rota; & evanuit;* Orans autem S. Abbas intellexit quòd diabolus prætendebat cor Monachorum expressum à diabolo supradictis verbis, quæ denotant has tres litteras COR. undè quidam Poëta cecinit.

*Dimidium sphaera, sphaeram, cum Principe Roma
Postulat à nobis divinus conditor Orbis.*

Ut refert Episcopus Osmen. in 1. partem Epistolar. S. Theresie in adnot. ad Admonit. 18. num. 8. 9. & 10. pag. 328.

Septimò, addendum, quòd Patres Eremitæ, teste Cassiano lib. 10. *Monastic. Instit. cap. 1.* docebant, tepiditatem vitæ esse Dæmonium Meridianum; de quo in Psal. 90. tum quia tentat in viridi ætate, tum quia transformatum in Angelum lucis impedit ne Religiosa tepida cognoscat periculum vitæ suæ; ut tradit Arefius 107. pag. 656.

Octavò, subinde oportet admonere Moniales tepidas, & se subtrahentes à frequentia SS. Communionis, mortiferum esse signum, cum infirmus cibum respuit & esse scriptum, quòd anima saturata calcabit favum, Proverb. 27. & cum Deus punire voluit Hebræos misit saturitatem in animas illorum. Ps. 105. 15. idest morbum saturantem, ut notat Genebrard.

Nonò, terrendas hujusmodi Moniales, & revocandas esse à tepiditate prædicta, quia eam sequitur violatio castitatis; undè scriptum est: *In lapide luteo lapidatus est piger.* Eccl. 22. 1. undè Sanctus Bonavent.

Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

tura ait: *Lapis luteus potest dici peccatum immundum, ad quod accidia facit, hominem primum, ac etiam Poëta cecinit:*

*Quaritur Egistus quare sit factus adulter?
In promptu causa est: desidiosus erat.*

Quapropter etiam in Paradiso voluptatis in sanctum fuit Adæ, ut operaretur, Gen. 2. 15. quia Religio Paradisus est, & Religiosa debet operari, & à desidia, & tepiditate cavere, quod etiam comprobatur ex eo, quia super Altare Domini panes propositionis debebant esse calidi, 1. Reg. 21. 6.

Decimò, idcirco Confessarius debet efficaciter hortari tepidas Moniales, ut fervorem, & calorem Spiritus assumant, & se disponant accedere frequenter ad sacram mensam; aliàs timeant, ne pereant; cum scriptum sit: *Qui elongant se à te, peribunt.* Psal. 72. 27. Et Petrus cecidit, ac Magistrum negavit, quia in ejus passione (cujus memoriale est Eucharistia) sequebatur eum à longè. Luc. 22. 54.

Undecimò, addendum per Confessarios, ne prædictæ Moniales tepidæ expectent senectutem, pro devotione habenda; siquidem: *Qui convertentur ad vespem famem patientur, ut canes.* Psal. 58. 7. Et virgines fatuæ, quia tardaverunt ornare lampades suas oleo fervoris, & devotionis, audierunt sponsum dicentem sibi: *Nescio vos.* Matt. 25. 12. Ideoque: *hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda vestra.* Psal. 94. 8.

Duodecimò addenda sunt exempla, quibus Sancti Patres animadvertunt in Religiosos tepidos; nam Sanctus Pacomius Abbas prohibuit exequias super Monacho tepido defuncto, ut in ejus vita cap. 39. Filius, qui obtinuit à matre, ut religionem ingrederetur, dicendo *volo salvare animam meam*, cum declinasset à fervore spiritus, habuit visionem, in qua raptus ante Dei tribunal judicandus, & condemnandus, vidit matrem suam, & audivit eam sibi exprobrantem, ita *salvast animam tuam?* Ruffin. de Viris Patrum n. 213. Alius Monachus tepiditate spiritus correptus, cum parum post obisset, visus fuit ab ejus Magistro orante, quod rapiebatur per fluvium igneum: Menoch. Hist. Sac. p. 3. §. 235. qui §. 303. subdit, Sanctam Birgittam virginem Scotam vidisse satanam jacentem prope Monialem, quæ desidia, & torpore in Religione vivebat; ex Sur. in ejus vita Kal. Februar. Et Sanctus Ignatius Religiosum tepidè operantem redarguit dicens: *Sic pro Deo operaris?* Philagia Tractament. 30. pag. 396.

Decimò Tertiò, ultra monita, & exempla hucusque adducta prudentis Confessarii intererit proponere auxilia, quibus Moniales tepidæ, & inde votæ fervorem acquirant, & devotionem. Hæcerunt, ut suscipiant voluntarias pœnitentias, quotidianas aliquas mortificationes, vel in comedendo, vel in silentio servando, vel à collocutoriis abstinendo; ex quibus paulatim accendatur in earum cordibus amor, & fiducia erga Deum, & devotio erga SS. Eucharistiam, quam frequentantes ex obedientia ipsius Confessarii, floreant sicut palma, & tamquam sponsæ dilectæ, die ac nocte desiderabunt Angelorum pane saturari: juxta illud: *In Lectulo meo quæsi quem diligit anima mea.* Cant. 3. 1. Inveni illum, & non dimittam, & repletæ amore divino, quæ prius tepidæ erant, frequenter exclamabunt: *O quam suavis est Domine Spiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo de celo præstato, esurientes reple bonis, fastidiosos divites dimittens inanes.* Antiph. ad Magn. in pr. Vesp. in fest. Corp. Christi.

Ultimò, ubi reperiretur aliqua Monialis ita contumax,

B

tumax,

tumax, ut hortari non posset rationibus, & exemplis ad frequentiam Sanctissimæ Communionis; eidem esset notificanda obligatio, quam ex præcepto tenet, vi professionis, ut falius probatur infra in Decif. 49.

DECISIONIS VI.

Ad Februarii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Traditur definitio Sacramenti EUCHARISTIAE; circa quam tria referuntur. *Unum* theologicè, an essentia huius Sacramenti consistat in Corpore Christi? An in speciebus consecratis? An in his, & illo simul? *Alterum* historicè quò referuntur sexdecim errores, ex tot hæresiarchis proditi contra Venerabile Sacramentum, ab initio Ecclesiæ usque ad præsens. *Tertium* methodicè, quò exarantur argumenta concludenter probantia, veram, & realem præsentiam Christi Domini in EUCHARISTIA.

SUMMARIUM.

- 1 Eucharistia. Sacramenti definitio.
- 2 Essentia Sacramenti Eucharistia in quo consistat?
- 3 Opiniones tres circa essentiam Sacramenti Eucharistia.
- 4 Errores hereticos sexdecim circa SS. Eucharistiam.
- 5 Iudas Iscariotes primus hæreticus contra Eucharistiam.
- 6 Argumenta probantia veritatem SS. Eucharistia.

QUÆSITUM PRIMUM.

Quid sit Sacramentum EUCHARISTIAE.

- 1 **R**esponsum fuit. Sacramentum Eucharistia esse signum sensibile Corporis, & Sanguinis Christi, veraciter contenti sub speciebus panis, & vini post consecrationem factam a Sacerdote, sub certis verbis, cum debita intentione prolatis ex institutione divina, significantibus Corpus Christi sub eis realiter contineri. Quæ quidem definitio est Scoti in 4. dist. 8. q. 1. sub 1. quam referunt Maffrius ibid. dist. 3. qu. 1. num. 1. & Eminentiss. Cardin. de Laurea in 4. lib. sent. tom. 1. disput. 17. num. 6.

Circa quam definitionem tria reperi notabilia ab eruditissimo Clero Patavino in responsionibus de prompta. *Primum* spectans ad Theologos speculativos. *Secundum* ad Ecclesiasticos Historicos. *Tertium* ad Missionarios Apostolicos.

- 2 *Primum* notabile spectans ad speculativos Theologos fuit, in quo verè, & propriè consistat essentia Sacramenti Eucharistia? Cum enim ad hoc Sacramentum perficiendum multa concurrant, scilicet consecratio, Corpus, & Sanguis Christi, species consecrata, & usus, sive sumptio Sacramenti, disputabant Theologi, in quibus ex istis omnibus essentia Sacramenti Eucharistia propriè, & intrinsecè consistat? Et quidem relictis opinionibus Novatorum, qui docuerunt consistere vel in sola consecratione, vel in sola sumptione ad tradita per Maffrium in Theologia Morali disput. 18. num. 4. Castrum de Hæresib. verb. Eucharistia Hæres. 11. & Eminent. Bellarm. lib. 4. de Eucharistia. Tres sunt
- 3 opiniones Catholicorum circa præsentem quæstionem, ut notat Lessi. in Opus. posthum. de Sacramento Eucharistia qu. 73. art. 1. num. 7. & Colleg. Salmaticen. tom. 10. de Sacrament. in genere tract. 4. cap. 1.

dub. 2. n. 13. Prima est, quòd essentia huius Sacramenti consistat in Corpore Christi, quòd continetur in recto sub Eucharistia, ut videtur sentire Thomas Valdensis tom. 2. de Sacrament. cap. 21. Sayr. libr. 1. cap. 1. de Sacrament. definit. q. 8. art. 6. §. Ad septimum. Card. de Lugo de Sacrament. Euchar. disp. 1. sect. 3. num. 36. & Colleg. Salmatic. dist. dub. 2. num. 15. & 16. ubi has rationes, & auctoritates cumulat. 1. Quia communiter loquendo, cum dicimus Sacramentum Eucharistia, intelligimus Corpus Christi. 2. Ex verbis Domini, qui ait: *Panis, quem ego dabo*; idest Sacramentum Eucharistia, caro mea est. 3. Quia Corpus Christi est res, & Sacramentum simul; ergo est Sacramentum Eucharistia; valet enim argumentum à propositione de prædicto copulato ad quamlibet ejus partem: ut Petrus est albus, & Musicus; ergo Petrus est albus, Petrus est Musicus. 4. Quia idem est Sacramentum Eucharistia, & Sacrificium, sed hoc in Missa est Corpus, & Sanguis Christi; ergo idem est Sacramentum. Cæterum hæc opinio communiter reprobat, eò quia cum de ratione Sacramenti sit esse, signum sensibile; Corpus, & Sanguis Christi (ut in Eucharistia existunt) non sunt signa sensibilia, & visibilia.

Secunda opinio est Scotistarum docentium, essentiam Sacramenti Eucharistia consistere in recto, in speciebus consecratis panis, & vini, connotantibus tamen Corpus, & Sanguinem Christi sub ipsis contenta in obliquo. Hoc probant. 1. ex Ecclesia, quæ in sequentia Missæ ait: *Fractio demum Sacramento, ne vacillet, sed memento, tantum esse sub fragmento, quantum toto regitur*. Fractio autem est specierum, non autem Corporis Domini sub eis contenti, nam sequitur Ecclesia dicere: *Signi tantum sit fractura, quæ nec status, nec statuta signati minuitur*. Ergo ipsæ species consecratae habent essentiam huius Sacramenti. 2. Ex collecta Missæ post Communionem incipiente *Purificent nos &c.* in qua dicitur *Sacramenta, quæ sumpsimus in numero plurali, ob pluralitatem specierum, in quibus Eucharistia Sacramentum consistit*. 3. Ex cap. Ego Berengarius de consecr. dist. 2. (sumpto ex actis Synodi Romanæ sub Nicolao Papa Secundo) in quo firmatur, *panem, & vinum, quæ in altari ponuntur, post consecrationem non solum sacramentum, sed etiam verum Corpus, & Sanguinem Domini nostri Jesu Christi esse*. Ergo Sacramentum est in speciebus panis, & vini consecratis. 4. Ex cap. cum Marthe 6. §. *distinguendum est de celebrat. Missar.* ubi Innocentius Papa Tertius docet, tria in hoc Sacramento esse distinguenda dicens: *Primum est Sacramentum, & non res (idest species consecrata). Secundum est Sacramentum, & res. (Videlicet species prædictæ, nec non Corpus, & Sanguis Christi). Tertium est res, & non Sacramentum, (hoc est ipsum Corpus, & Sanguis Christi) & ideo ibi subdit Gloss. in verb. Tertium in fine. Primum est tantum Sacramentum signans. Secundum est signans, & signatum. Tertium est signatum tantum. Ergo essentia Sacramenti stat in recto in speciebus consecratis, nempe primariò; secundariò autem, seu in obliquo in ipso Corpore, & Sanguine Domini sub ipsis contento. Ita Maffrius in 4. sent. d. dist. 3. n. 18. & in Theologia Morali d. dist. 18. n. 7. ac Emin. Card. de Laurea d. tom. 1. in 4. sent. dist. 17. art. 2. à n. 28. ubi etiam allegat verba Concilii Lateranensis, in quo dicitur: *Cujus corpus, & Sanguis in Sacramento Altaris continentur*; & idcirco concludit, quòd species panis, &*

vini

vini consecratae constituunt essentialiter Sacramentum Eucharistiae.

Tertia est opinio Recentiorum docentium: Sacramentum Eucharistiae proprie esse compositum ex speciebus, & Corpore Christi; sicut homo est ipsum compositum ex anima, & corpore, & Christus ex Deo, & homine. Hoc autem probant 1. Quia Sanctus Irenaeus lib. 4. contra haereses cap. 34. expresse docet, Eucharistiam constare duobus rebus, terrena, & caelesti: per terrenam intelligit species panis, & vini; per caelestem Corpus Christi, 2. Ex can. Hoc est, de consecrat. dist. 2. in quo habetur, Sacrificium Ecclesiae constare duobus, visibili scilicet elementorum specie, & invisibili corpore, & sanguine Domini, sicut Christi persona constat Deo, & homine. 3. Ex Sanctis Patribus Justino, Ambrosio, Theodoro, & aliis, qui comparant Eucharistiam cum Verbo Incarnato, quod sicut in Christo sunt duae naturae, divina, & humana, ex quibus unus est Christus: ita in hoc Sacramento sint duae naturae, scilicet Corpus Christi, & species externae, ex quibus unum constet Sacramentum. 4. Quia inter Corpus Christi, & species consecratas intervenit aliqua unio, nam ex illis fit quid unum; sicut ex speciebus, & substantia panis, in cuius locum Christus successit, quid unum fiebat; quamvis illa unio sit sublimior. Atqui hoc unum non est aliud quam hoc Sacramentum; quia hoc compositum ex speciebus, & Corpore Domini est unum signum efficax gratiae; ergo est unum Sacramentum. 5. Sacramentum Eucharistiae absolute est adorandum adoratione laicali ex Concil. Trident. sess. 13. cap. 5. Ergo si solae species haberent essentialiter Sacramenti, ipsae jure proprio expeterent latram, quae tamen eis nisi per accedens, & secundum quid debetur. Ita Lessius de Sacrament. Eucharist. d. q. 72. art. 1. num. 7. & 8. ubi citat S. Thom. in 4. dist. 8. q. 1. art. 1. Victoriam qu. 152. & Alanum lib. 1. de Eucharist. cap. 3. & seqq. Emin. Cardin. de Lugo de Sacram. Euchar. disp. 1. sect. 3. n. 35. & ibi Suarez disp. 42. sect. 2. & 3. Valentia 3. part. disp. 6. qu. 1. Coninch. qu. 73. art. 1. & Valquez disp. 167. cap. 5. Utraque opinio potest amplecti. Haec ultima videtur magis adaequata; siquidem species consecratae sunt signum externum, & sensibile. Caro autem Christi est cibus animae proveniens non ratione specierum, sed ratione Corporis Christi sub eis latentis, ut novissime notant Hermet. Theologic. part. 7. tract. de Eucharistia cap. 1. concl. 3. Layman lib. 5. tract. 4. n. 1. & 2. & novissime Agudius de Sacramentis part. 4. cap. 1. n. 32.

4 Secundum notabile ex responsis nostri Cleri collectum, spectans ad Ecclesiasticam Historiam continet sexdecim sequentes errores, quos evomit Infernus, & ejus miserrimi habitatores, Haeretici scilicet, & Haeresiarchae, à principio Ecclesiae, usque ad praesens, qui fuerunt.

5 I. Judas Iscariotes: Haeticorum primus, qui non credidit Christi Domini realem praesentiam in Eucharistia; & fuit unus ex illis, qui auditis ejus verbis: Caro mea verè est cibus &c. scandalizati sunt, & dixerunt: Durus est hic sermo, & quis potest eum audire? Joa. 6. 60. ubi subdit Evangelista, Redemptorem statim dixisse: sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt; sciebat enim ab initio quod ESUS, qui essent non credentes; & quis traditurus esset eum. Et ideo Judas conspirasse cum aliis ad oppugnandam Eucharisticam veritatem, docent S. Joan. Chrysost. Homil. 46. & D. August. tr. 27. uterque in dist. cap. 6. Joani. ut refert Sebastian. Salelles de materiis tribunali Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

lium S. Inquisitionis tom. 2. lib. 3. cap. 5. reg. 213. n. 8. ubi notat, quo possint Auctore gloriari omnes sectatores Haeticorum, impugnantium realitatem Corporis Christi in Eucharistia.

II. Montanistae, qui & Cataphrygae Haeretici, à quibus miscebatur sanguis infantis anniculi in Farina ad conficiendas Hostias consecrandas; ut ex D. August. haeres. 26. & ex S. Epiphano. haeres. 48. docet Emin. Card. Baron anno 173. num. 33.

III. Paulus Samosatrenus Episcopus Antiochenus, qui aiebat, Sanguinem Christi consecratum in Eucharistia esse corruptibilem. Emin. Cardin. Baronius, anno 265. num. 5. & 6.

IV. Manichaei, qui (ut erant impudicissimi) effundebant humanum semen in farinam, ex qua panem pro Eucharistia efformabant, negantes transsubstantiationem ejusdem panis in Carnem Christi, ut tradunt S. Cyrill. cath. 6. & S. Aug. de Haeres. n. 46.

V. Donatistae pariter negantes praesentiam Christi in venerabili Eucharistiae Sacramento, quod impie tradebant canibus, ut scribit S. Optatus Milevitan. lib. 2. contra Parmen. subdicens, ab ipsis canibus accensis rabie, eosdem Haeticos quasi latrones, & reos Sancti Corporis, dente vindice, laniatos fuisse, quod notat etiam Emin. Card. Bona. Rerum Liturg. lib. 2. cap. 17. num. 6.

VI. Nestoriani, qui sicut duas personas esse in Christo docebant Divinam unam, humanam alteram; ita in Sacramento Eucharistiae dicebant esse solam humanitatem Christi, absque Divinitate; ut ex Prateol. verb. Nestorius, & Gualter. cap. 8. saeculi quarti colligit idem Salel. regul. 144 n. 123. & 124. subdicens ibidem quod ipsi Nestoriani tenebant Eucharistiam esse sumendam in utraque specie, & in pane fermentato tam ab adultis, quam à parvulis.

VII. Tatianistae, qui Sacramentum Eucharisticum in sola aqua conficiebant, & ideo vocabantur hydroparastae Theodoret. Haetic. Fabul. lib. 1. & Emin. Cardin. Baron. Anno 174. n. 10.

VIII. Mahometani, ex impio Mahomete provenientes, qui negant realitatem Carnis Christi in Eucharistia, & ex eis impius Averroes, qui sugillabat Christianos, tanquam Deum suum manducantes. Prateol. verb. Mahomet. & Salel. d. lib. 3. cap. 11. reg. 273. num. 125.

IX. Photius Pseudo Patriarcha Constantinopolitanus, & ejus sectatores, qui docuerunt, inter alios errores, Sanctissimam Eucharistiam non posse confici in pane azymo, non esse immiscendam aquam in calice, Laicos esse communicandos sub utraque specie, Corpus Christi non esse consecrandum, nisi in Feria 5. Cerae Domini, ipsum esse dandum pueris statim post Baptismum, & homines malos non recipere Carnem Christi, ut latius scribit Prateol. verb. Graeci, Alphons. de Castro verb. Eucharistia haeres. 713. & Salel. reg. 262. à n. 314. usque ad 324.

X. Illuminati Haeretici, qui oculos clauderant, dum elevaretur SS. Eucharistia, & docebant, licitum esse etiam non jejunis communicare, & illum plus gratiae accipere, qui majorem Hostiam, minus verò, qui minorem deglutiret. Gualter. cap. 28. saeculi 17. & Salel. dist. lib. 3. c. 19. reg. 315 n. 464. 467. 484.

XI. Arrabonarii, quorum alii vocati sunt Metamorphistae, Tropistae, & Energici, qui omnes negabant verum Corpus Christi contineri in SS. Eucharistia, sed nobis dari in tropo, & figura, seu energia, & virtute, tanquam pignus, & arrhabonem investiturae Paradisi. Prateol. verb. Arrabonarii n. 65. Gualt. sec. 16. c. 96. & 98. Salel. reg. 296. n. 756. & seqq.

B 2

XII. Oeco.

XII. Oecolampadius natione Germanus, Sanctæ Birgittæ quondam Monachus, deinde Lutheri discipulus, & tandem Antilutheranus, qui docebat illa verba: *Hoc est Corpus meum*, importare: *Hoc significat Corpus meum: & Hoc est figura Corporis mei.* Prateol. in verb. *Joannes Oecolampadius.* Salell. Reg. 290. n. 304.

XIII. Martinus Lutherus, qui docuit esse quidem in Eucharistia verum Christi Corpus, sed tantum secundum usum, id est, eo dumtaxat tempore, quo manducatur, & sumitur; non autem per existentiam permanentem; & ideo post celebratam Missam non esse servandam Eucharistiam in Altari. Alphons. de Castro verb. *Eucharistia Hæres. 22.* Prateol. & Gualter. quos citat Salell. Reg. 288. n. 89. 90. & 91. ubi subdit eundem Lutherum docuisse, sumendam esse Eucharistiam sub utraque specie panis, & vini etiam à Laicis, & non esse necessariam Confectionem Sacramentalem ante Communionem, sed solam Fidem communicantium.

XIV. Theodorus Beza, qui docebat in defectu panis, & vini posse confici Eucharistiam ex quo vis alto cibo, & potu. Gualter. *secul. 16. cap. 26.* Prateol. verb. *Bezanita.* Salell. Reg. 293. n. 658. & seqq. ubi notat, Theodorum Beza fuisse natione Burgundum, legumque Licentiatum; de quo etiam habetur in vita Sancti Francisci Salelli lib. 1. cap. 12. prope finem, quod ipse Sanctus Franciscus Genevæ disputavit de Fide cum eodem Theodoro Beza, qui fallus fuit suos errores, sed ne dimitteret juvenulam concubinam, quam adamabat, & tenebat, recusavit Catholicam Veritatem amplecti, quamvis esset annorum septuaginta, & propterea eum tandem diabolus rapuit in Orcum.

XV. Monasterienses, & ipsi Hæretici Anti-Lutherani progeniti à quodam Joanne Bocheldi Leidense Sutore, à quo acceperunt, quod forma consecrandi Eucharistiam hæc esse debebat: *Accipe, ede, memento Domini.* Ita Prateol. verb. *Monasterienses, & Verbo Joannes de Leiden.*

XVI. Et ultimo Calvinistæ, qui à Joanne Calvino eorum Magistro didicerunt, in SS. Eucharistia non esse pretiosissimum Corpus, & Sanguinem Domini nostri Jesu Christi: eam tamen esse conficiendam ex pane fermentato, ejus transubstantiationem inficiabantur, denegantes Eucharistiæ adorationem, & vocantes Lutherum idololatram, eo quia dixerat, Eucharistiam esse adorabile Sacramentum; præter alias Blasphemias contra Sanctissimam Eucharistiam, & Missæ Sacrificium, quas fuse narrat ex scriptis ejusdem Calvini Salell. *disco lib. 3. cap. 18. Reg. 292. à n. 620. & seqq.* Ex quibus omnibus fideles colligere possunt quantus fuerit Amor Christi Domini in genus humanum, dum non recusaverit relinquere suum pretiosissimum Corpus, & Sanguinem in Venerabili Eucharistiæ Sacramento, quamvis sciret tor daemones, quot sunt Hæretici, & scelesti homines, insurrecturos in ipsum, ac blasphemias, injuriisque illum affecturos.

Tertium notabile pertinet ad Missionarios Apostolicos concernit argumenta, quibus probatur vera, & realis præsentia Christi Domini, ejusque Carnis, & Sanguinis in Eucharistia, & sunt sequentia. Primum: Verba ipsius Christi Matth. cap. 26. *Hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur. Hic est Sanguis meus, qui pro vobis effundetur.* Sicut enim verè, & realiter traditum fuit Corpus Christi, & verus ejus sanguis effusus, non autem figuraliter, sic in Eucharistia verè, & realiter continetur ejus Corpus, &

Sanguis, non autem sub figura, ut volunt Hæretici: Exemplo conversionis Aquæ in vinum factæ à Christo in Cava Galileæ; & similitudine probi, & prædantis patris, qui si promississet, se relictum filio auri summam, & in ultimo testamento traderet serinium ipsi filio cum his verbis: *hoc est aurum, quod tibi promisi: nemo dubitaret illic verum aurum contineri, & non figuraliter tantum.* Sic cum Christus promississet, se relictum Discipulis Corpus suum manducandum, quando postea ipsum illis in cœna exhibuit dicens: *Accipite, & comedite hoc est Corpus meum, de reali corpore non autem figurato loquutus fuit.* Secundum, ex verbis Pauli Apostoli, qui 1. Cor. 10. ait: *Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio Sanguinis Christi est? & panis, quem frangimus, nonne participatio Corporis Christi est? & iterum: Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit Corporis, & Sanguinis Domini.* Quomodo ergo reus erit Corporis Domini indignè manducati, qui non manducat Corpus Domini; sed tantum ejus figuram? Tertium. Testimonia Sanctorum Patrum, qui in primitiva Ecclesia apertè locuti sunt, in Eucharistia esse verè, & realiter Corpus, & Sanguinem Christi, siquidem ipsimet Hæretici fatentur, credendum esse scriptis SS. Patrum, qui sex primis sæculis floruerunt. Rich. Ardekim tom. 1. tract. 1. cap. 10. quest. 7. De ord. success. Pontificum Romanor. 6. & 7. sæculo pag. mihi 73. Idè S. Cyprian. sermon. de Cœna Dom. ait: *Panis iste, quem Dominus Discipulis suis porrigebat, non effigie, sed natura mutatus est, cum potentia verbi effectus est caro.* Quid quæso clariùs dici potest? Sanctus Hilari. lib. 8. de Trinit. scribit: *De veritate Carnis & Sanguinis non est relictus ambigendi locus.* S. August. serm. in Ps. 33. ait: *Ferebatur in manibus suis. Quomodo hoc intelligatur in Davide secundum litteram non invenimus, in Christo autem invenimus; ferebatur enim Christus in manibus suis, quando commendans ipsum Corpus suum ait: Hoc est Corpus meum; ferebat enim illud Corpus in manibus suis.* Concordat Sanctus Joannes Damascenus de Fide lib. 4. cap. 14. dicens: *Dominus dixit: hoc est non corporis signum, sed Corpus: non Sanguinis signum, sed Sanguis.* Palmer S. Epiphani. in 7. synodo ait 6. *Nunquam invenies (inquit) neque Dominum, neque Apostolos, neque Patres incrementum illud Sacrificium, quod à Sacerdote offertur, imaginem dixisse, sed ipsum Sanguinem.* Eandem veritatem apertissimis verbis professi sunt S. Ambros. & S. Cyrill. Jerosolimitan. in lectionib. 2. Noct. ser. 4. & 5. infra Octav. Corpor. Christi, & S. Cyrill. Alexandrin. in 3. Noct. Octav. ejusdem festi, adeo ut negare realem existentiam Corporis, & Sanguinis Domini in Eucharistia idem sit, ac dicere, supra dictos SS. Patres fuisse Hæreticos, & ab Ecclesia separatos. Quod quidem est horrendum dictu: cum imò ipsi fuerint primitivæ Ecclesiæ præcipui Doctores, ac defensores, & absque dubio constet, primitivam Ecclesiam nunquam negasse dictam realem præsentiam, sed illam semper docuisse, & per suos Patres, & Doctores posteris tradendam proposuisse. Quartum, & non leve argumentum hujusce veritatis sumitur ex illa manifesta accusatione, quam pagani faciebant contra fideles, primitivæ Ecclesiæ, vocando illos Antropophagos, id est commestores carnis humanæ, quia manducabant Christi Carnem & Sanguinem in SS. Eucharistia, ut scribit Tertullian. qui vixit secundo, circiter, Christi ævo; lib. 6. Apolog. contra Celsum cap. 7. & 9. Quomodo igitur primi Christiani verè, & primitivæ Ecclesiæ,

fuis-

fuisse accusati ab Ethnicis, ut *Antrophagi*, si in Eucharistia panem tantum, & vinum manducarent, non autem Carnem, & Sanguinem Domini? Quæ quidem argumenta latius enarrant Andr. de Castellana in *suo Mission. Apostolic. par. 4. Instruct. 5.* & novissimè Rich. Arsdekim in *Theolog. Tripartita dict. tom. 1. de Sacramento Eucharistia cap. 3.*

DECISIONIS VII.

Ad Februarii Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Continet undecim non inelegantes differentias inter hoc, & alia sex Sacramenta Ecclesiæ, quarum ultima est, EUCHARISTIAM nutrire etiam corpora devotè communicantium; idque pluribus exemplis comprobatur.

SUMMARIUM.

1. Differentia undecim inter Sanctissimam Eucharistiam, & alia Sacramenta.

2. Exempla eorum, qui vivebant sola Eucharistia absque alio cibo.

QUÆSITUM SECUNDUM.

Per quid differat Eucharistia à cæteris Sacramentis.

Undecim Differentias collegi ex Responsionibus transmissis. Prima ex materia, & forma, quæ est omnino diversa à materiis, & formis aliorum Sacramentorum. Emin. Card. de Lugo de *Sacramen. Eucharist. disp. 1. n. 2.* Secunda, ratione finis, nam Eucharistia instituta est ad conservandam, & augendam vitam spiritualem animæ, non secus, ac cibus materialis conservat vitam naturalem, qui finis non competit ex propria institutione alteri Sacramento *Concil. Trid. sess. 13. cap. 2.* Tertia, nam cætera Sacramenta materiæ ulu perficiuntur, dum scilicet alicui administrantur; at Eucharistia perficitur sola consecratione ipsius materiæ, & verum Sacramentum esse non desinit, quamvis in Pixide asservetur. *Catech. Roman. de Sacram. Eucharist. cap. 9. Less. de eod. Sacramen. quest. 78. n. 1.* Emin. Card. de Lauræa de *Eucharist. disput. 17. art. 3.* & Mastr. in *Theolog. Moral. disp. 18. n. 4.* Quarta; quia in conficiendis aliis Sacramentis nulla fit materiæ, atque elementi in aliam naturam mutatio; in Eucharistia verò substantia panis, & vini mutatur in Corpus, & Sanguinem Christi. *Cap. Panis est, de consecrat. disp. 4. Catech. Roman. d. Cap. 9.* Quinta, quia reliqua Sacramenta perficiuntur à Ministro, ut Minister est; sed Sacramentum Eucharistiæ perficitur à Ministro, ut immediate repræsentat Christi personam; sicut lex vetus data fuit ab Angelo, ut immediate repræsentante ipsum Deum; unde Angelus sape dicebat: *Ego Dominus*, ut observat Lessius d. *quest. 78. art. 1.* Sexta, quia Eucharistia semper habet effectum suum, id est Corpus Christi; alia autem Sacramenta non semper habent effectum realiter, ut ex Scoto in 4. *dist. 8. quest. 1.* notat Emin. Card. de Lauræa d. *disp. 17. art. 3.* Septima, quia Sacramentum Eucharistiæ est fons, & origo gratiæ, continens Christum Dominum, auctorem totius gratiæ; cætera verò Sacramenta sunt veluti rivuli, recipientia ab hoc fonte quicquid boni, & perfectionis habent: *Catech. Rom. de Sacram. Euchar. cap. 46. S. Thom. 3. par. 9. 79. art. 1.* Octava, quia Sacramentum Eucharistiæ adoratur cultu latræ, non autem reliqua; ut ex SS. Ambr. Chrysost. & August. demonstrat Layman. *lib. 5. tract. 4. cap. 1. num. 3.* & Baldellus *tom. 2. lib. 3. disp. 8. num. 15. 16. & 17.* Nona, quia cætera Sacramenta non sunt Sacrificia: at Eucharistia Sacramen-

tum est, & Sacrificium; in ea enim continetur Hostia mundissima, quæ offertur æterno Patri. Canus de *locis Theol. lib. 12. cap. 13. in fin.* Decima, quia alia Sacramenta conferunt gratiam in eodem instanti, quo recipiuntur; sed SS. Eucharistiæ Sacramentum diffundit suam gratiam in animam illud recipientem toto tempore, quo species Sacramentales durant in stomacho, eandem gratiam augendo, ut ex Cajetan. Valent. Suarezio, Averfa, Hiqueo, & aliis, probabilius esse ostendit Emin. Cardin. de Lugo de *Euchar. disp. 12. n. 48. & seqq. usque ad n. 66.* Mastr. in 4. *sent. disp. 3. n. 415.* & in *Theolog. Moral. dict. disput. 18. n. 54.* Undecima, quia Eucharistia præter plurimos spirituales effectus, quos operatur in anima, de quibus infra Mense Octobri, extendit etiam suam Virtutem ad corpora illorum, qui devotè eam sumunt; dum plurimi vixerunt longo tempore absque alio cibo, quam sacra Communionem, ut ex sequentibus exemplis.

I. Sanctus Gerasimus Abbas quadraginta dies absque cibo jejunos transibat, contentus sola Eucharistiæ participatione, Boland. in *Actis SS. Mart. tom. 1.*

II. Simeon stultices sapiens absque cibo, & potu quadraginta dies jejunavit, & nisi die Paschæ sumpto Christi Corpore quidquam sumebat, Theodoret. in *Hist. Reliq. cap. 26.*

III. S. Catharina Senensis à die Cinerum, usque ad Ascensionem Domini sine cibo perduravit, sola Eucharistiæ Communionem contenta, Friger. in *eius vita lib. 1. c. 8. n. 5.* & Blofius in *Monih. in append. ad d. Sanctam.* Idcirco de ea sic profertur, & profert Ecclesia in Missa ejusdem sanctæ post Communionem: *Æternitatem nobis Domine conferat, qua pasci sumus mensa cælestis, qua Beata Catharina Virginis vitam etiam aluit temporalem.*

IV. S. Rosa Peruana solo Eucharistico cibo satiata integras, nihil aliud degustando, transigebat hebdomadas. Bertolin. in *eius vita cap. 22.*

V. De Erone Monaco, non nisi per tres menses comedisse suscepta sola Communionem sacramentali, scribunt in *vitis PP. lib. 8. cap. 32.*

VI. Sancto Liberali Altinensi, cujus ossa Tarvisii honorantur, concessum fuisse, ut Dominico quoque die spiritali alimonia Corporis, & Sanguinis Christi, & sine ullo alio cibo reliquum tempus perageret, refert Petr. de Natal. *lib. 4. cap. 93.*

VII. S. Ebrulphus Abbas octogenarius, in gravem morbum lapsus, dies quadraginta septem vixit nihil prorsus esculenti, aut poculenti sumens præter aquam solam, & Corpus, & Sanguinem Christi, *Sur. tom. 6.*

VIII. Liduvina puella devota intra octo & viginti annos, nullo corporali cibo refecta, solo Dominici Corporis Sacramento per singulos dies Dominicos accepto, victitabat; corpus attenuatum solis nervis coherebat, & ossibus; carnes consumptæ vires ademerant, Circa Anno 1424. Krentizius in *Wandalia lib. 11. cap. 3.*

IX. B. Catharina Genuensis tempore Quadragesimæ, & Adventus nullo corporali cibo vescabatur, solaque Eucharistia nutrita illis temporibus vivebat, Hocque prodigium fuit in ea viginti tribus annis, tempore Quadragesimæ, & Adventus: reliquo etenim tempore cibum corporalem sumebat, *Ejus vita cap. 4. impressa Genuæ ann. 1677.*

X. B. Angela Pulginas tantam fortitudinem, & nutrimentum; ex hoc Sacratissimo reportabat Convivium, ut per duodecim annos continens nihil corporalis cibi degustaret, plenè satiata hac esca Cælesti,

quam quotidie digno sumebat fervore, ut habetur in *Annal. Minor.* anno 1309. n. 14.

XI. Columba virgo Perusina sola Eucharistia ad multos annos absque cibo vitam mirabiliter conservavit, ex *Krentzio d. lib. 11. cap. 3.*

XII. Nicolaus de Rupe Eremita Saxulæ in Helvetia, relicta conjugæ & liberis, in eremum secedens, Deo servivit, sine corporali cibo, sola Eucharistia nutritus, annis decem & novem, ac mensibus sex, *Odoric. Rainald. anno 1480. num. 42.*

XIII. In parte Aquilonari Angliæ, dicta *Nortfolchia*, fuit devota quædam in Christo puella dicta vulgariter *Joanna Metles*, idest sine cibo, quia nunquam cibum gustare, vel potum, per tempus annorum quindecim reperta est, sed solo Sacramento Dominici Corporis, diebus Dominicis vescabatur, ut refert *Thom. Valden.*

XIV. Anno Domini 1288. comperta est in Germania in *Vila Bykel* puella, quæ absque omni cibo annos triginta vixit, Eucharistiæ Sacrosancto Sacramento contenta: & cum aliquando Sacerdos Hostiam non consecratam obtulisset, & ipsa incauta assumpsisset, intra fauces hæsit, adeo, ut glutire non valuerit: mox verò cum Hostia consecrata oblata fuisset, absque ullo impedimento glutivit. Ita *Majol. Dier. Canicular. collat. 4.*

XV. S. Arsenius Constantinopolitanus eò perfectionis, extinctis propè sensibus devenit, ut nullo terrestri pastu indigeret, sed Angelorum pane, & immortalia Ambrosia pascetur. *Roder. in Viridar.*

XVI. Soror Dominica de Paradiso toto Quadragesimæ tempore nihil aliud cibi degustavit, nisi Sacram Eucharistiam, qua sola etiam vivebat integris hebdomadibus: Ignat. de Nente in *ejus vita* l. 2. c. 8.

XVII. Ursula Benincasa cælesti refecta cibo per tres, aut plures dies vivebat absque alio alimento, quam Eucharistico, ut in *ejus vita cap. 35.*

XVIII. Pauper Sacerdos, quem Portia, Cardinalis Baronii mater elemosynis sustentabat, vixit quadraginta dies nullo alio gustato cibo, nisi Sacrosancto Corpore, & Sanguine Christi, quod in Missæ Sacrificio quotidie assumebat, alendo prædictis elemosynis, plures nepotes pupillos, eosque mendicos, August. Manus *Hist. select. cap. 240.*

XIX. Beata Colleta Monialis Ordinis Sanctæ Clare, ad exemplum Salvatoris jejunavit quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, solo Eucharistico pane refecta. Wadingus in *Chron. an. 1406.* P. Leonard. à Neapoli in *Chronic. Relig. Seraphica part. 3. lib. 3. cap. 25. n. 103.*

XX. Soror Maria Villa Ordinis Prædicatorum nullo corporali cibo indigebat, nam tribus, quatuorve hebdomadibus jejuna perseverabat, sola Eucharistia refecta, & si ex obedientia cibum sumeret, violenter statim à stomacho rejiceret. Dominic. Maria Marches. in *ejus vita*, quem refert Jo. Bonifac. Bagatta in *Admirand. Orb. Christian. tom. 2. cap. 3. §. 5.* ubi plurima consimilia exempla, quæ brevitatis causa omittuntur, à piis lectoribus poterunt videri præter supradicta per eundem R. P. Bagattam relata.

DECISIONIS VIII.

Ad Februarii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an vir nobilis habens domi suæ Oratorium privatum ex Indulto Pontifi-

cio, possit in eo bis, tervè in hebdomada communicari? Ex hac occasione plene explicatur, quæ sint Oratoria publica, & quæ privata? Docentur utrorumque conditiones, & prærogativæ? Ostenditur, posse Episcopum ob gravem causam concedere, ut aliquando celebretur Missa extra Ecclesiam exemplo Gausini Episcopi Patavini a. 980. in Villa Pulveraria, ubi miraculosè fuit reperiunt Corpus Sancti Fidentii Paduani Antistitis. Ostenditur, Oratoria palatiorum Cardinalium esse Publica; nec non illa Episcoporum; & horum septem privilegia, à Jure concessa, recensentur. Examinatur, an Regulares possint celebrare in Oratoriis privatis? Et veritas ex optimis Auctoribus hauritur. Tandem enumerantur singulæ clausulæ Litterarum Apostolicarum, quibus conceditur personis nobilibus Oratorium privatum; pro resolutione plurium dubiorum in praxi occurrentium. Deinde propositio casui de communicando Patrono in Oratorio privato respondetur.

S U M M A R I U M.

- 1 Oratoria alia sunt publica, alia privata?
- 2 Oratoria sunt publica, si ostium in via publica habeant.
- 3 Oratoria publica gaudent Ecclesiastica immunitate: secus privata.
- 4 Oratoria privata non dicuntur capacia pollutionis.
- 5 Oratoria publica an possint habere januam, per quam habeatur ingressus in domum privatam? Opinio negativa 6. Opinio affirmativa 7.
- 8 Consuetudo interpretativa Litterarum Pape, & Decretorum Sanctæ Congregationis valet, & est attendenda.
- 9 Janua lateralis Oratorii publici, si nocet reverentia debita loco sacro, est muro claudenda.
- 10 Ecclesiæ plures Parochiales Urbis, & Diocesis Patavinae, præter januam publicam, aliam habent introeuntem in domum Parochi.
- 11 Oratoriis publicis potest Episcopus leges præscribere circa tempus celebrandi.
- 12 Episcopus ob gravem causam potest concedere, ut celebretur Missa extra Ecclesiam.
- 13 Capellæ existentes in Palatiis civitatum, ubi Magistratus conveniunt, censentur Oratoria privata.
- 14 In Capellis palatiorum, ubi residunt publicè Rectores in Serenissimo Dominio Veneto, celebratur Missa ex generali Indulto Apostolico: ac in Capellis pro carceratis.
- 15 Oratoria privata sunt in quadruplici differentia.
- 16 Oratoria privata Cardinalium admittunt celebrationem quorumcumque sacerdotum.
- 17 Cardinales circa celebrationem Missæ potiuntur iisdem privilegiis sicut Episcopi.
- 18 Episcopis septem privilegia sunt à jure concessa.
- 19 Episcopus potest ubique celebrare cum Altari portatili: non autem Romæ.

- 20 *Missam die Festo audiens in Oratorio privato Episcopi, satisfacit precepto; etiam absente Episcopo.*
- 21 *Regulares olim poterant ubique celebrare in Altari portatili.*
- 22 *Regularium privilegia circa Oratoria privata, per Concil. Trident. supposita sunt arbitrio, & licentia Episcopi.*
- 23 *Oratoria privata sunt prohibita à Concil. Tridentino.*
- 24 *Sacra Congregatio Concilii Anno 1615. jussu Pauli Papa V. prohibuit Episcopis, ne permitterent celebrationem Missæ in Oratoriis privatis.*
- 25 *Clausula Brevis Apostolici pro Oratorio privato declarantur.*
- 26 *Innocentius XII creatus Papa die 12. Julii 1691. vocabatur Antonius Cardinalis Pignatellus Neapolitanus.*
- 27 *Pontifices Romani ceperunt mutare sibi nomen anno 844. sub Sergio Papa secundum Platinam: sed verius sub Adriano III., vel Joanne XII.*
- 28 *Error nominis, vel cognominis in Breve Apostolico non vitiat gratiam: est tamen remittendum Romam pro correctione, nisi error esset in Syllaba. 29.*
- 30 *Error in Breve Oratorii privati circa Diocesim, non officit.*
- 31 *Privilegium Oratorii privati est personale, & illud habens eo utitur ubique.*
- 32 *Veneri Nobiles habentes Breve Oratorii privati, eo uti possunt etiam extra Venetias; & dicuntur Diocesani in toto Serenissimo Dominio Veneto.*
- 33 *Nobilitas ex privilegio, vel ex matre tantum sufficit pro Breve Oratorii privati.*
- 34 *Oratorium privatum vigore Brevis Papæ est semper approbandum ab Ordinario.*
- 35 *Oratorium privatum quot muris claudi debeat? & quomodo esse debeat liberum à domesticis usibus.*
- 36 *Oratorium privatum potest visitari quandocumque pro libitu Ordinarii.*
- 37 *Ordinarius peccat mortaliter approbando Oratorium privatum carens qualitatibus expressis in Indulto Pontificio.*
- 38 *Appellatio datur à denegata executione Brevis pro Oratorio privato.*
- 39 *Oratorii privati licentia non expirat per mortem Papæ, vel Episcopi.*
- 40 *Oratorium privatum habentes, peccant si ultra unam Missam in die faciant celebrare in eo: pro ut etiam peccant ipsi celebrantes. Secus de Regularibus, Episcopo annuente.*
- 41 *Oratoria duo privata possunt esse in eadem domo, in qua habitent due familie nobiles.*
- 42 *Breve secundum valet, nondum expirato primo pro Oratoriis privatis, seu Indulgentiis; si executio deferatur post expirationem primi.*
- 43 *Approbatum ad celebrandum in Diocesi, potest celebrare etiam in Oratorio privato.*
- 44 *Jura Parochialia quænam sunt?*
- 45 *Benedictiones, quæ sunt in Missali, fieri possunt à quocumque Sacerdote. Secus autem quæ sunt in Rituali.*
- 46 *Oratoriis in privatis, quibus diebus non sit celebrandum?*
- 47 *Familia nomine, quæ persone veniant, pro celebranda Missa in earum presentia in Oratorio privato?*

48 *Hospites nobiles qui sint, ut audire possint Missam in Oratorio privato?*

49 *Hospitum nobilium famuli satisfaciunt precepto, audientes Missam in Oratorio privato, ubi eorum Domini hospitantur.*

50 *Famuli necessarii qui sint, ut possint audire missam in Oratorio privato domus, die festivo.*

51 *Hortulanus, & Castaldus non satisfaciunt precepto, audiendo Missam in Oratorio privato sui Domini.*

52 *Missam tenetur audire in Oratorio privato Privilegiatus, etsi habeat impedimentum, propter quod non posset ire ad Ecclesiam.*

53 *Bulla Cruciatæ fruens potest habere Oratorium privatum in propria domo, non autem audire Missam, & satisfacere precepto in alienis Oratoriis privatis.*

54 *Oratorium privatum habens, potest in eo, dum Missa celebratur, recipere sacram Communionem ex devotione à celebrante.*

55 *Celebrans ex universalis consuetudine, & ex tacita licentia Episcoporum, & Parochorum, potest communicare adstantes sue Missæ.*

PRIMUS CASUS.

V Ir Nobilis ex Indulto Pontificio, Oratorium privatum domi sue habens; cupit, dum Missam audit in eo, communicari una cum uxore bis, ter in hebdomada à Sacerdote celebrante. *Quæritur, an liceat?*

Ad dignoscendum, an liceat administrare Sanctissimam Eucharistiam prædictis nobilibus conjugibus in eorum Oratorio, duo necessaria sunt notanda præmissa.

Primum est; quod Oratoria alia sunt Publica, alia Privata. Illa dicuntur Publica, quæ consecrata, vel benedicta sunt pro celebratione Missæ de licentia Episcopi, & quorum ostium est in publica via, ita ut ad illa cuilibet fidei sit liber accessus cap. *Auctoritate* il 4. de privil. in 6. Ventrighia in *Praxi fori Eccles.* tom. 2. Annot. 19. n. 3. & n. 14. Barbosa de *Jure Ecclesiastico Univ. lib. 2. cap. 8. n. 11. & seq.* Cæsar de Panimoll cap. 88. Annot. 1. n. 12. & 13. & Bissus in *Hierurgia* tom. 2. verb. *Oratoria* § 1. & 2. ubi notat, quod hæc publica Oratoria diversis nominibus nuncupantur, videlicet *Oraculum, Capellæ, Sacellæ*, id est *Sacra Cella*, & fusiùs prosequitur Pignatell. tom. 6. consult. 98. à m. 1. usque ad n. 31. qui eruditè ex antiquis Scriptioribus exhaurit denominationem Basilicarum, seu insignium Templorum; ad differentiam humilium Capellarum, seu Oratoriorum, de quorum publicitate est præsumendum; (cessante legitimo documento licentiæ Episcopalis) si in ipsis publicè Missæ Sacrificium celebratur, si extet Campanile, & Campana; si habeant dotem, Altare lapideum stabile, aut sit consecratum; Panimoll. d. decif. 88. Annot. 1. n. 12. & seqq. Ventrighia d. Annot. 19. n. 16. Loter, de *Re benefic. lib. 1. quest. 5. n. 66.* & Genuens. in *Praxi Curia Archiepisc. Neapol. cap. 17. n. 4.* Quæ sunt observatu digna, cum Oratoria publica gaudeant Ecclesiastica Immunitate. Mar. Ital. de *Immunit. Eccl.* cap. 4. §. 4. & Farinacius eod. tract. n. 267. & sint capacia pollutionis. Passerin. de *Pollut. Eccles. disp. 2. c. 5. n. 4.* Secus autem si sint Oratoria privata, quamvis in eis de licentia Papæ celebratur Missa. Passerin. ibid. dict. n. 4. & alios concordantes cumulat Diana part. 12. tract. 1. resol. 81. quæ in coordinatio est tom. 4. tract. 8. resol. 81. adeo ut luxurians in Oratorio privato non committat sacrilegium, neque teneatur in confessione hanc loci circumstantiam aperire. Pelli.

Pellizzar. in *Manuali Regular. tom. 2. tract. 5. cap. 3. n. 44.* Barbof. de *Jure Eccl. lib. 2. cap. 8. n. 16.* Pignatell. d. *tom. 6. consult. 98. n. 112.* & *Diana coord. d. tom. 4. tract. 2. resol. 63. delumpta ex part. 9. tract. 1. resol. 70.*

Et quoniam, ut diximus, præcipuum requisitum est Oratorii publici, ut ejus ostium sit in publica via, ita ut quilibet fidelis possit ingredi in ipsum; non est levis controversia, an in hujusmodi publicis Oratoriis possit Episcopus permittere, ut præter ostium in publica via, habeant aliam januam; ex qua pateat ingressus in domum privatam, & per quam Patroni procedere possint in ipsum Oratorium? Et nonnullis visum est respondendum, quod Episcopus dictam secundam januam non possit concedere; nam eatenus Summus Pontifex permittit

6 Episcopis facultatem approbandi, & licentiam concedendi, ut in Oratoriis, & Capellis privatorum, possit Missa celebrari, quatenus ipsa Oratoria, seu Capellæ habeant ostium, quod immediatè respondeat in viam publicam, & nullum habeant aditum, vel prospectum à loco privato, etiam si in privato solo constructa sint, & parietes non sint cum ædibus privatorum communes, ut ex mente S. Congregationis notat Fagnan. in *cap. Auctoritate n. 24. de Censibus tom. 5. pag. 287.* Immo Nicolius Lucubrat. *Caponic. lib. 5. tit. 3. sub n. 7. limit. 3. pag. 223.* refert Brevis Pontificii declaratorii hæc verba, videlicet: *Ut si Capella hujusmodi porta via publica adiaceat; & in ea nulla alia porta, qua ad aliquam domum ducat, existat; & quatenus existat, illa omnino claudatur: atque ita à privatis domibus separata sit, ut per eas ad eam accessus, aut prospectus nemini pateat.* Quæ verba transferibit etiam Pignat. *tom. 1. consult. 93. n. 24. in fine.* Et ideo Oratorium publicum non posse habere ostium, per quod ingrediatur in domos privatas dicit Quartus in *Rubr. Missal. par. 3. tit. 10. sect. 1. dub. 3. vers. Dico secundò.* Pallerin. de *Polur. Eccl. d. disp. 2. cap. 6. n. 3. vers. Sic etiam.* Et Barbof. de *Jure Ecclesiastico Univ. d. lib. 1. cap. 11. n. 28.* ubi legitur rescriptum S. Congregationis ad Episcopum Colimbricen. *diei primæ Jul. 1616.* in quo permittendam esse, ait, celebrationem Missæ in Oratorio prope ædes Andreæ Dalmeidæ Catholici Regis Senatoris extructo, dummodo idem Oratorium, seu Capella, publico in loco sita sit; atque ita à privatis domibus separata, ut per eas ad Capellam hujusmodi ire minime possit; ad eamq. liber accessus à via publica pateat.

Nihilominus, quamvis in Oratorio publico sit

7 alia janua, ingressum præbens in domum privatam; posse permitti ab Episcopo celebrationem Missæ, si ostium principale sit in via publica, docent Aversa *quest. 11. de Euchar. sect. 14.* Hurtad. *part. 2. resol. Moral. tract. 12. c. 1. n. 2193.* Bardi in *Quest. Select. lib. 4. q. 10. §. 10.* Quintanadven. *tom. 1. singul. tract. 7. singular. 33. n. 9.* Riccius *decis. 78. n. 5. part. 4.* Alphons. de Leone de *Offic. Capellan. quest. 3. sect. 1. in fin.* Pasqualig. *decis. 173.* Thom. Tambur. de *Sacrificio Missæ lib. 1. c. 4. n. 5.* Jordan. Episcopus Tragurien. *tom. 1. lib. 4. tit. 1. n. 161.* & novissimè Pignatellus d. *tom. 1. consult. 93. n. 27. & 28.* ubi reddit rationem, quia ingressus privatus, remanente publico, non tollit formam Oratorii publici; nam id publicum dicitur, quod est omnium usui destinatum, §. *fin. Instit. de rer. divi. l. Riparum. ff. eod. l. Prætor. ait. §. fin. ne quid in loco publ. Bart. in l. 1. ff. de Publ. jud. Alciat. in l. litus ff. de verb. signif.* Et licet Patroni ejusdem Oratorii ingrediantur in ipsum per viam privatam, tamen eo utuntur tanquam publico, cum sit usui publico destinatum; subsistit enim forma publicitatis ob januam

in via publica, & denominatio fit à forma l. *Cum ex aliqua ff. de acqu. rer. dom. leg. Queritur. ff. de statu hom. lib. 1. ff. de verb. signif.* Neque via publica, aut flumen perdunt suam publicitatem, quamvis ad illa pateat ingressus à domibus privatis.

Ad auctoritates autem, & Decreta contraria respondet ipse Pignatellus, esse intelligenda, quando ipsa Oratoria ita conjungerentur domibus privatis, ut janua progrediens ex iisdem noceret reverentiæ, quæ debetur loco sacro, secus si ipsa janua daret ingressum in cortile, atrium, aut vicidarium, ut passim servatur in omnibus publicis Oratoriis ædificatis per nobiles Venetos in hac Diocesi Patavina, quorum cum ingens sit numerus, & omnia præter principalem januam in via publica, habeant ostium laterale, præbens ingressum in cortilia, seu vicidaria Patronorum, constituunt universalem consuetudinem, quæ cum sit interpretativa Decretorum Sacræ Congregationis, & litterarum Papalium est admittenda, & attendenda. *Rota part. 9. recent. decis. 400. & part. 10. decis. 59. n. 13.* Eminentiss. Card. de Luca de *Jurisdic. disp. 42. n. 5.* & de *beneficiis discurs. 27. n. 17.* Ac etiam de *Parochis discurs. 14. n. 5.* videtur enim prohibenda celebratio in prædictis Oratoriis tantummodo, quando janua esset immediatè conjuncta loco indecenti domus privata, & offenderet decorem Oratorii, seu Ecclesiæ, ut ego reperi in hac Diocesi Patavina, in visitatione Ecclesiæ Parochialis Villæ Sclavoniæ, in cujus Sacristia erat ostium introducens statim in coquinam Parochi, quod, cum fungèret Visitatoris munere pro Eminentissimo Domino meo Cardinali Barbado Episcopo Patavino, mandavi illicò claudi muro. Cæterum ubi salva est reverentia loci sacri, nihil refert, si lateralis janua lateralis, præter ostium in via publica; prout experientia docet in pluribus Ecclesiis etiam Parochialibus non solum hujus Diocesis, sed etiam Urbis Patavinæ; videlicet S. Thomæ, S. Firmi, S. Cantiani, S. Lucæ, S. Julianæ, S. Danielis, & confimilibus, è quibus datur aditus ad domum parochialem, vel immediatè, vel mediante Sacristia. Et ab hac opinione non dissentit Passerinus ex adverso allegatus, d. *disp. 2. cap. 6. n. 3.* in cujus fine admittit, quod Episcopus possit dare licentiam celebrandi in publico Oratorio, quamvis præter januam publicam habeat etiam aliud ostium ad privatum ingressum; & citat DD. quibus adstipulantur alii apud Dianam *par. 9. tract. resolut. 21.* quæ in *Coordinato est tom. 4. tract. 2. resolut. 23.* & ibi Nald. Homobon. & Lezana.

Porro non est silentio involvendum, quod in hujusmodi publicis Oratoriis approbandis potest Episcopus leges præscribere circa modum, personas, & tempus celebrandi Missam in ipsis, & præcipue quod festivis diebus non celebretur ante Missam Parochialem, ut habetur in Synodo Barberina de anno 1685. *part. 1. cap. 10. n. 12.* & advertit Bisul d. *tom. 2. verb. Oratoria n. 109. §. 2.*

Tandem circa celebrationem Missæ in loco publico non est omittendum concedere concorditer Doctores, quod Episcopus possit licentiam dare celebrandi extra Ecclesiam pro aliqua vice ob justam, & gravem causam, puta tempore pestis, (quamvis hoc tempore tutius sit petere licentiam ab Apostolica Sede, ut dicam infra in Casu prudentiali mensis Decembris) vel occasione magni concursus populi, quem Ecclesia non caperet. Zerola in *praxi part. 1. verb. Missa pag. 226.* Valer. de *differ. utriusque for. d. verb. diff. 2. Navar. conf. 2. de Priv. n. 2.* Loterius *lib. 1. qu. 30. n. 15. in fin.* Barbof. de *offic. & potest. Episc. part. 2. alleg. 23. n. 2.*

2 n. 8. & 9. & in collectan. DD. super cap. ult. de privil. in 6. n. 6. Jordan. d. tom. 1. lib. 4. tit. 1. num. 121. & 122. Thom. Tambur. de Sacris. Missæ lib. 1. cap. 4. num. 7. Cujus facultatis exemplum habemus in lectionibus secundi Nocturni S. Fidentii Episcopi Patavini, cujus festum in hac Diocesi celebratur die 16. Novembris; ibi enim narratur, quod cum ejus sacrum Corpus jaceret incognitum in Villa Pulverariæ, Gauslinus Episcopus Patavinus Ann. 890. accepto nuncio de voce miraculosa Pulverariæ sæpius audita, quæ mandabat sibi referri ut illuc se conferret; cum clero, & populo, rus Pulverariæ perrexit, erectoq; in loco sibi viso (per soporem) altari offerens immaculatam hostiam, sensit sub se terram tremere, quo indicio magis confirmatus Sacrum peragit, & ibidem effudit, suisque voti compos invenit loculum, & in ejus opertorio has notas: Corpus B. Fidentii Episcopi.

- 13 Corollarii loco notandum, Capellas existentes in Palatiis Civitatum, in quibus Magistratus Publici conveniunt pro administranda justitia, esse Oratoria privata, ut declaravit Sacra Congreg. Concilii Anno 1648. apud Dianam Coordin. tom. 4. tract. 2. resol. 17. desumpta ex part. 9. tract. 1. ref. 35. At in Capellis, & Oratoriis Palatiorum, in quibus resident Publici Rectores Urbium, & Arcium nostræ Serenissimæ Reipublicæ Venetæ celebratur Missa, absque ulla limitatione ex Indulto Apostolico, teste Jordano d. tom. 1. lib. 4. tit. 1. n. 158.
- 14 ac etiam in Capellis pro publicis carceribus. Diana ubi supra, & Quartus d. par. 3. tit. 10. sect. 3. dub. 3. in fine.

Secundum Præmissum Oratoria privata dicuntur, quæ non in via publica, sed in Palatiis, & domibus constructa manent: Et hæc sunt in quaduplici differentia, alia enim sunt in Palatiis Cardinalium, alia in Aedibus Episcoporum, alia in Conventibus, seu Grangiis Regularium, & alia in Domibus Nobilium privatorum.

Quod attinet ad Oratoria erecta ad celebrationem Missæ in Palatiis Cardinalium S. R. E. in his celebrare possunt ipsi Cardinales, & in eorum præsentia sui Capellani, ac etiam iidem Cardinalibus absentibus, & non solum Capellani de familia; sed etiam exteri Sacerdotes; adeo ut non unica tantum Missa in die, sed plures à pluribus Sacerdotibus possint celebrari; & qui illis interfuerint, etiam si sint exteri, diebus festis, satisfaciunt præcepto; ut eruditè probat Eminentiss. Cardin. Brancatius in sua dissertatione de hac re composita, De privileg. Capell. Cardinal. quam posuit etiam Diana part. 6. tract. 8. ref. 40. Et quæ in opere Coordinato habetur tom. 9. tract. 7. resol. 49. quam lectores adire non pigebit, tanquam ornatam juribus, rationibus, & auctoritatibus Doctorum, concludentium Oratoria Cardinalium potiri mixto privilegio, personali scilicet, & locali; ideoque ibidem tum Cardinales, tum Capellani posse litare per duas horas ante ortum Solis, & per duas horas post meridiem; quia Cardinales gaudent omnibus privilegiis, quibus potiuntur

- 17 Episcopi, immò & amplioribus, Gloss. in cap. fin. de privil. in 6. Verb. Indulgemus. Manfred. in tract. de Cardinal. decis. 214. Villadieg. de Origin. Card. quest. 13. num. 63. Barbatia de Præstan. Cardin. quest. 3. part. 1. num. 6. Jacobat. de Concil. lib. 1. fol. 36. col. 2. Layman. lib. 1. tract. 5. part. 3. cap. 2. n. 1. Diana part. 5. per totum Doct. Clericali Tom. I. Liber II.

tractatum de potestate, & privil. Cardin. positum in Opere Coordinato d. tom. 9. tract. 7.

Quò verò ad Oratoria in Aedibus Episcoporum constructa, sciendum est: Episcopos habere septem privilegia, sibi à jure concessa, ut notat Gloss. in cap. fin. de privileg. in 6. 1. Quòd Episcopi etiam in loco interdicto possunt celebrare, vel coram se facere celebrare Missam, januis clausis, & exclusis excommunicatis, & populis interdictis, cap. Quod nonnullis 25. de privileg. 2. Quòd Episcopi possunt sibi eligere quemcumque Presbyterum in confessorium; cap. ult. de Penit. & Remission. 3. Quòd Episcopi non possunt immediate excommunicari à Judicibus delegatis, sed prius cum reverentia monendi, ab ingressu Ecclesiæ prohibendi, & ab officio suspendendi, cap. 2. de offic. & pot. jud. deleg. 4. Quòd Episcopi nullam censuram inflictam à Jure incurrunt, nisi sint expressè nominati, cap. Quia periculosum 4. de Sentent. excom. in 6. 5. Quòd Episcopi non tangunt Evangelia, quando jurant, cap. Ult. de juram. calumn. 6. Quòd Episcopi in recitatione Divini officii possunt juvari ab aliquo ex suis familiaribus, qui tenetur se conformare cum officio sui Episcopi, absque alia obligatione recitandi juxta proprium ritum, Clem. Dignum. de celebr. Missar. Et 7. quòd Episcopi possunt habere Oratorium privatum in propriis aedibus, & in eo Missam celebrare, vel coram se celebrare facere; etiam in itinere super altare portatili, cap. ult. de privileg. in 6. Quòd quidem privilegium non esse revocatum à Concilio Tridentino sess. 22. in Decret. de celeb. Missar. testantur Azor tom. 1. lib. 10. cap. 26. quest. 4. Beja p. 4. casu 33. Barbosa. de offic. & pot. Episc. alleg. 23. n. 5. Gavant. in Man. Verb. Episcopus n. 8. Ugolin. de offic. Episc. cap. 2. §. 2. n. 4. ubi sic declaratum ait à Sacra Congreg. Novar. in Sum. Bullar. p. 1. Commentar. 7. num. 4. Nicol. Lucubr. Can. lib. 5. tit. 33. n. 7. limit. 5. & Jordan. d. tom. 1. lib. 4. tit. 1. n. 132. qui subdit, quòd Episcopus celebrans etiam extra propriam Diocesim in Oratorio privato, vel altare portatili, potest dare Episcopalem benedictionem cum versu: Sit nomen Domini benedictum, & non tenetur petere licentiam celebrandi ab Ordinario loci, nisi ex quadam convenientia, ut 19 sibi rescriptum fuit à S. Congregatione anno 1633. dum Venetiis moraretur pro defensione jurium Ecclesiæ suæ Traguriensis; excepta tamen Urbe Roma, in qua propter reverentiam Pape non permittitur usus altarium portatili in privatis domibus absque assensu Sanctitatis Suae. Antonellus de loco legali lib. 1. cap. 5. n. 5. & 6. Et deinde aliam prærogativam habet Oratorium privatum in aedibus Episcopi, ut quicumque in eo audiverit Missam diebus festis, satisfaciatur præcepto. Diana part. 9. tra. 1. ref. 3. n. 4. reperienda in opere Coordinato tom. 4. tract. 2. ref. 42. 20 prout decisum fuisse à S. Congregatione Concilii die 22. Septembris 1640. testatur Emin. Card. Brancatius in citata sua eruditissima Dissertatione. 47. apud Dianam d. part. 6. tract. 8. resol. 40. Coordinatum autem tom. 9. tract. 7. resol. 49. Et in prædicto Oratorio si sit aedificatum, ut semper permaneat, poterit celebrari Missa, etiam absente Episcopo, & non solum ab uno, sed à pluribus Sacerdotibus quacunque die. Pellizzar. in Man. Reg. tom. 2. tract. 8. cap. 2. n. 173. Franc. de Lugo de Sacram. lib. 5. cap. 6. quest. 3. n. 25. Novar.

in Summa Bullar. part. 1. Comm. 80. n. 4. Thom. Tamburin. de Sacrific. Missæ dict. lib. 1. cap. 4. n. 13. Pasqualig. decif. 55. n. 3. Quartus in Rubric. Missal. par. 3. tit. 10. sect. 2. dub. 4. & novissime Billus Hierurgia tom. 2. d. Verb. Oratorium §. 18. & ratio est, quia huiusmodi privilegium Episcopale non est personale tantum; sed mixtum, idest personale, & locale, quo convenienter est, ut non solum tota familia Episcopi, & ejus hospites utantur, sed etiam exteri, ut praxis ubique demonstrat; quidquid docuerit Diana Coordinatus tom. 4. tract. 2. resol. 6. n. 3. desumpta ex part. 4. tract. 4. resol. 15. Qui tamen Diana admittit supradictam opinionem Pellizarii, si talis consuetudo in d. tom. 4. tract. 2. ref. 8. n. 4. coordinato. quæ extat in antiquo par. 3. tract. 1. resol. 41.

Quo verò ad Oratoria privata respectu Regularium, pro vero est supponendum, antiquitus concessum fuisse Regularibus, ut ubicumque fuerint, sine Parochialis juris præjudicio, cum Altari valeant viatico celebrare, tum ex cap. in his 30. de privileg. tum ex pluribus Indultis Apostolicis pro diversitate temporum Religiosis institutis per Summos Pontifices concessis; de quibus, ad satietatem, & ultra, testantur omnes scriptores Regulares; quorum plurimos refert Pasqualig. decif. 174. 175. 176. & 177. & Diana Coordinatus d. tom. 4. tract. 2. ref. 11. resol. 12. resol. 13. & resol. 14. quorum Privilegiorum vigore, allerunt Regulares, sibi licitum fore, tenere Oratoria privata pro celebratione Missæ non solum in suis Monasteriis pro infirmis, sed etiam in Grangiis, & domibus tualibus ad proprium commodum, atque Sacerdotum secularium ibi confluentium; & tandem in quocumque decenti, atque honesto loco, ac præcipue iter agendo, posse, Oratorium construere, & ibi super Altare portatili celebrare; & etiam si infirmetur, in aliqua domo seculari, Cespèd. de exempt. Regular. cap. 5. dub. 91. dub. 92. & dub. 94. Billus d. tom. 2. Verb. Oratoria §. 19. & Verb. Regulares n. 25.

Cæterum non levis est discordia inter eosdem Regulares, dum quarunt, an supradicta omnia Privilegia, quibus olim gaudebant circa Oratoria privata, sint revocata per Concilium Tridentinum d. sess. 22. in Decret. de Observ. in celebr. Missar. Quamvis enim Diana cum multis asseclis negativam sententiam sustineat in Opere Coordinato d. tom. 4. tract. 2. resol. 15. Quæ in Veteri est part. 4. tract. 4. resol. 106. & part. 9. tract. 1. resol. 34. quæ coordinato d. tom. 4. tract. 2. resol. 16. plurimam tamen affirmant, prædicta privilegia esse revocata, quia Concilium Tridentinum expresse loquitur de secularibus, & Regularibus. Navar. in Man. cap. 25. n. 82. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 81. sect. 3. in fine. Henriquez lib. 9. cap. 27. n. 2. in gloss. lit. S. Miranda in Manual. Prelat. tom. 1. quest. 40. art. 9. conclus. 4. Barthol. de Episc. alleg. 23. n. 4. Loterius lib. 1. quest. 30. n. 15. Jordan. d. tom. 1. lib. 4. tit. 1. n. 140. & Antonell. de loco legali lib. 1. cap. 5. n. 7. Nobis tamen placet, ob singularem, quam in Regulares profitemur, observantiam, eosdem ad concordiam reducere, dicendo; Concilium Tridentinum funditus non abrogasse privilegia prædicta, sed Episcopis dedisse facultatem, quatenus sibi bene videatur, prohibere iisdem Regularibus, ne in Oratoriis privatis celebrent, ait enim Concil. d. sess. 22. in cit. Decret. Neve patiantur privatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad divinum tantum cultum dedicata Oratoria, ab

iisdem Ordinariis designanda, & visitanda, Sanctum hoc Sacrificium a secularibus, aut Regularibus quibuscumque peragi. Igitur possunt uti antiquis privilegiis circa Oratoria privata, nisi ab Episcopis prohibeantur, quibus propterea competit facultas prohibendi. Quartus in Rubr. Miss. d. p. 3. tit. 10. sect. 2. dub. 8. Vers. Secunda Sententia. Diana, hanc distinctionem allequutus par. 6. tra. 8. ref. 39. Quæ coordinata est d. tom. 4. tract. 2. ref. 13. §. 1. & Eminentiss. Card. de Lugo De Sacr. Euch. disp. 20. n. 51. In hac autem Diocesi Patavina huiusmodi prohibitio legitur in Synodalibus Constitutionibus Part. 1. cap. 10. §. Nullus. Et bene facerent Episcopi, si visitarent in Conventibus Oratoria privata, in quibus Regulares celebrant Missam.

Hinc est, quod Sacra Cong. Conc. die 14. Nov. 1644. respondit Archiepiscopo Calaritano, posse procedere contra Sacerdotes, tam Sæculares, quam Regulares volentes celebrare in Capellis Palatii Civitatis, post edictum prohibitorium ipsius Archiepiscopi, Diana part. 9. tract. 1. ref. 35. posita in Opere Coordinato to. 4. tract. 2. ref. 17. Et in Civitate Genuensi, cum nonnulli Regulares præfumerent in Oratorio privato Nobilis personæ non solum semel in die, sed plures Missas celebrare (quod etiam vidi eos praticare in hac Patavina Diocesi in Villa Sermedulæ in Oratorio privato DD. Comitum de Borromæis) & id facerent etiam diebus solemnioribus in Brevi Apostolico exceptis, prætextu suorum privilegiorum; Archiepiscopus illius Urbis prohibitionem fecit sub pœna interdicti in Oratorium, & suspensionis in Regulares celebrantes, & re delata ad Sacram Rituum Congregationem die 23. Februarii 1667. responsum fuit ad favorem Archiepiscopi, ut refert Billus in Hierurgia tom. 1. in Verb. Altare num. 245. §. 3. ex quibus comprobatur remanere, Regulares subiectos esse auctoritati Episcopali circa celebrationem Missæ in Oratoriis privatis; & eorum privilegia nil valere, Episcopo prohibente, quod, quæto, notent Episcopi; dedecet enim eos ignorare proprias facultates.

Tandem quoad Oratoria privata, constructa in domibus Procerum, & nobilium personarum; sciendum est de jure fuisse prohibitum, Sacrum facere in domibus privatis, cap. Tabernaculum, & cap. Unicuique de consecr. disp. 1. Nisi ex justa causa Episcopus licentiam dedisset, cap. Missar. eadem disp. 1. cap. Quidam 18. q. 2. Porro tum ex Episcoporum nimia indulgentia, tum ex privilegiis Apostolicis superabundanter Regularibus concessis, ita excreverat abusus privatorum Oratoriorum, in quibus cum irreverentia sacrificium Missæ celebrabatur, ut Sacrum Tridentinum Concilium sess. 22. in Decreto supradicto de observ. & evitan. in celebrat. Missar. statuerit, non esse amplius extra publicam Ecclesiam celebrandum, & commiserit Episcopis, ne paterentur in privatis domibus Sacrum fieri. Verum quia Concilium modestis verbis usum fuit in hac prohibitione; plurimi Episcopi prædictum Decretum Conciliare non exquebantur, immò contra ipsum operabantur; unde Sacra Congregatio Concilii jussu Pauli Papæ Quinti die 10. Martii 1615. scripsit litteras Encyclicas, relatas à Nicol. Lucubrati. Canonie. d. lib. 5. tit. 33. n. 7. à Novario in Sum. Bullar. d. part. 1. Comment. 8. n. 2. & à Fagnano (tunc Secretario, & scriptore earumdem in cap. Auctoritate n. 18. de Censibus tom. 5. p. 286.) per quas 24 declaratum fuit, nulli Episcopo licere, facultatem

facere

facere cuicumque personæ in Oratorio privato audiendi, celebrandi Missam absque obtentu Apostolici privilegii. Igitur ab eo tempore circa omnes Episcopi abstinuerunt à prædicta concessione; & personæ nobiles cœperunt recurrere ad Apostolicam Sedem pro Indulto Apostolico privati Oratorii in suis domibus; cuius quidem Indulti nunc frequens est usus; ideoque ipsius clausulæ hic breviter, & summarie sunt ponendæ, exponendæ, atque explicandæ. Itaque Breve Apostolicum Oratorii privati incipit.

I. *Innocentius Papa Duodecimus*. Sic enim nominatur Summus Pontifex hodie regnans, creatus die 12. Julii anno 1691. qui antea vocabatur *Antonius Cardinalis Pignatellus Neapolitanus*, quem Deus felicissimis sospitet, continuæque protectione custodiat. Cœpit autem hæc nominis mutatio in *Sergio* huius nominis *Papa Secundo* circa annum 844. qui cum ante assumptionem ad Pontificatum vocaretur *Oporoch*, ob dicti nominis indecentiam, illud mutavit, & se *Sergium* appellavit. Platina in *ejus Vita in princ.* Jacob Philipp de Bergom. in *Chronico*. lib. 11. ann. 846. Menochius de *Arbitrar. Judic. casu* 318. n. 4. ubi fieri notat huius nominis mutationem, quam deinde post *Sergium* amplexi sunt omnes Romani Pontifices, ad denotandam Majestatem, & excellentiam Pontificatus, est enim iustum, ut qui omnibus præesse debet, non amplius nomine antiquo appelletur, sed novum nomen habeat, sicut de novo effectus est omnium Dominus, & Dei Vicarius. Concordant Gonzalez ad Reg. 8. Cancell. Gloss. 1. n. 44. & Bonacina de *Censuris in Bulla Cœna* tom. 3. disp. 1. quest. 1. punct. 2. n. 7. 8. & 9. Cæterum P. Antonius Foresti in *suo Mappamundo* tom. 3. in princ. cap. 3. n. 11. advertit ex Anastasio Bibliothecario supradictæ Platina narrationem esse fictitiam, & mutationem nominis in *Papa* fuisse introductam, vel ab Adriano III. vel à Joanne XII.

II. *Dilecto Filio* (exempli gratia) *Bonifacio Comiti de Borromeis*. Errorem nominis, seu cognominis, non vitare gratiam, quando constat de persona, cui concessa est, asserunt omnes Doctores Sanchez de *Matrim.* lib. 8. disp. 21. num. 37. Rota decis. 87. n. 3. decis. 319. n. 1. & decis. 566. n. 3. part. 2. recent. Layman. lib. 1. tract. 4. cap. 22. nu. 27. Diana part. 8. tract. 3. resol. 63. & 64. Que in Coordinato sunt tom. 3. tract. 2. resol. 107. & 108. Nam Papa intendit gratiam facere petenti, sive sit Petrus, sive sit Paulus, sive Franciscus; Justus de *Dispensat. Matrim.* lib. 1. cap. 4. n. 54. 55. & 56. ubi excipit: si petatur dispensatio in forma pauperum, ne detur locus fraudibus in emolumentis officialium Romanæ Curie. At hæc doctrina cum grano salis est intelligenda, ut scilicet Breve Apostolicum non sit invalidum; sed ad ejus executionem deveniri non possit, nisi prius remittatur Romam, & ibi error corrigatur. Thom. de Rosa de *Executor. Litter. Apostolic.* part. 1. cap. 5. n. 269. & 270. Lotter. lib. 3. quest. 34. per totum, & Amygden. de *Stylo Datarie* lib. 1. cap. 10. n. 4. nisi error nominis, aut cognominis versaretur in aliqua syllaba, vel littera, ut si impetrantis nomen esset *Antonius*, seu *Bernardinus*, & in Breve diceretur *Antonius*, vel *Bernardus*, aut vice versa; vel si Orator nominaretur duplici nomine, veluti *Joannes Maria*, *Antonius Maria*, *Joannes Petrus*, & unum tantum nomen esset scriptum: tunc enim Breve ex-

Doct. Clericali Tom. I. Liber II.

quendum foret. Loter. & de Rosa ubi supra, Corrad. de *Dispensationibus* lib. 7. cap. 5. n. 8.

III. *Civitas, vel Diœcesis Paduana*. Pariter si circa hanc clausulam irrepsisset error, & expressa fuisset alia civitas, vel Diœcesis, validum esse Breve Oratorii privati asserit Quartus in *Rubric. Miss. d. part. 3. tit. 10. sect. 3. dub. 1. difficult. 1.* cum Diana part. 1. tract. 10. resol. 36. jacente in *Coordin. d. tom. 3. tract. 2. resol. 109.* dummodo tamen sit certitudo circa personam impetrantis. Quandoquidem, si dubium esset, cuicumque personæ fuisset gratia concessa, in hoc casu opus esset correctione ante executionem; resultante incertitudine circa personam impetrantis; cum enim sint (exempli gratia) Comites de Borromeis Florentini, Mediolanenses, & Patavini; error civitatis, & Diœcesis incertum facit, cui ex his Comitibus Papa voluerit gratiam facere. Monet, de *Comm. ultim. volunt.* cap. 12. conclus. 9. num. 206. Justus d. lib. 1. cap. 4. à num. 59. & seqq. Non inficiamus, quod si post obtentum Breve, Comes de Borromeis Patavinus transferret Florentiam, seu Mediolanum habitationem suam, potiri posset eodem Breve. Tamburin. de *Sacrif. Missæ* lib. prim. cap. 4. §. 4. num. 2. Billus in *Liturg. d. verb. Oratorian* 109. §. 5. eâ ratione quia privilegium est personale, & sequitur personam, quocunque ierit. In Brevis Apostolicis, quæ impetrantur per Nobiles Venetos pro habendo Oratorio privato, ponuntur hæc verba: *ut in civitate, & Diœcesi Venetiarum* illud habere possint. Dubitatum fuit an virtute eorundem Brevis sit eis permittendum Oratorium privatum in Diœcesi hæc Patavina; Et bis respondi affirmativè ad favorem DD. de Critis, & DD. de Sagredis; tum ex supradicta doctrina, quod gratia est personalis, & sequitur personam, quocunque ierit, extra Diœcesim; tum quia totum Dominium Venetum dicitur Diœcesis Nobilium Venetorum, qui idecirco à quocunque Episcopo huius Serenissimi Domini possunt absolvi, dispensari, ac etiam ad ordines promoveri. Jordan. tom. 1. lib. 3. tit. 3. num. 89. & tit. 6. num. 66. ex rationibus, & Doctoribus ibi per eum allegatis.

IV. *Qui, ut asseris, de nobili genere procreatus existis*. Deficiente Nobilitate corrumpitur Indultum, quia hæc est conditio essentialis, propter quam Papa concedit Oratorium privatum. Felin. in cap. *Ad aures de Rescript.* Rota coram Ludovico, decis. 214. n. 2. & coram Merlino, decis. 229. num. 1. Tamburin. d. lib. 1. cap. 4. §. 4. n. 3. 4. 5. & Quartus d. part. 3. tit. 10. sect. 3. dub. 2. qui duo Auctores dicunt, non sufficere Nobilitatem ex privilegio, neque ex parte matris tantum. Sed contrariam esse veriùs, & utrumque sufficere in præsentia materia Oratorii privati docet Pignat. d. tom. 6. consult. 98. n. 44. & 45. nam dicta clausula non ponitur à Papa taxativè, sed demonstrativè, & de Jure nobiles ex privilegio admittuntur ad ea, pro quibus requiritur Nobilitas sanguinis, ut in praxi observatur in Republica Veneta circa nobiles noviter factos ex privilegio Serenissimi Magni Consilii, Grazia de *Nobilitate* gloss. 1. §. 2. num. 50. & gloss. 35. num. 48. Tiraquell. eod. tract. cap. 9. & qui natus est de matre nobili dicitur procreatus de parentela, & de genere nobili, quia Nobilitas ab ascendētibz provenit in descendentes l. fin. ff. de Senator. Rota coram Durano decis. 8. n. 7. & part. 3. rec. decis. 220. n. 1. Et in materia favorabili suf-

C 2

licit

ficit Nobilitas ex matre, Bald. *conf.* 183. *in fin. lib. 1.* Rota *decis.* 575. *num. 5. part. 4. recent.* Et solum attenditur Nobilitas ex patre, quando requiritur Nobilitas absoluta, & in stricta significatione. Rota coram Duran. *decis.* 294. *n. 8.* Non est autem necessaria probatio Nobilitatis, si nota sit Ordinatio, ad quem spectat executio Brevis, quia non committitur ei, ut se judicialiter informet, & sic sufficit, si notum sit fundamentum gratiæ: quod si nobilis advenisset noviter in Diocesim Episcopi; tunc esset justificanda Nobilitas extrajudicialibus probationibus, Pignatell. *d. tom. 6. conf.* 98. *n. 49.*

V. *Ut in privato domus tue solita habitationis Oratorio.* Ex hac clausula, si nobilis mutet habitationem posse novum Oratorium in nova habitatione construere, & in eo celebrare facere, tam in eadem civitate, & Diocesi, quam alibi docent DD. eo quia, ut supra notavimus, privilegium est personale, & sequitur personam. Tamburin. *d. lib. 1. cap. 4. §. 4. n. 6.* prævia tamen approbatione nova Episcopi. Quartus *d. part. 3. tit. 10. sect. 3. dub. 3.* Pignatell. *d. tom. 6. consult.* 98. *n. 58. 59. & 60.* ubi concedit, quod si nobilis solitis sit habitare diversas domos, exempli gratia unum in urbe, tempore hyemali, aliam ruri, tempore æstivo, poterit in utraque domo habere privatum Oratorium; quando verba Brevis Apostolici non stent restrictivè, & taxativè, sed posita sint demonstrativè; & in dubio stare demonstrativè docet Rota *part. 1. divers. dec.* 442. *num. 3.* & coram Merlino *dec.* 328. *num. 12.* Card. Parisius *lib. 4. conf.* 4. *num. 36.*

VI. *Ad hoc decenter muro extructo, & ornato; ab omnibus domesticis usibus libero;* idest in formam Capellæ cum Altari, & Sacra Imagine; at quatuor muri non sunt necessari, sed tres sufficiunt, si prospectus claudatur vel januis ligneis, aut tela. Super fornecem, aut tectum hujusce Oratorii potest tolerari cubiculum; sed per ipsum Oratorium non est tolerandus transitus ad alia cubicula: neque in illo conservandæ res domesticæ; ut docent Quartus *d. part. 3. tit. 10. sect. 3. dub. 4. per totum.* Tamburin. *d. lib. 1. c. 4. §. 4. num. 8. & 9.* & Pignatell. *d. conf.* 98. *n. 36. tom. 6.* Qui omnes advertunt, posse ad libitum Patroni dictum Oratorium iterum reduci ad domesticos usus, atque profanos, quia non est locus sacer, & non gaudet immunitate, neque per carnalem copulam in eo committitur sacrilegium, ut diximus supra.

VII. *Per Ordinarium loci prius visitando, & approbando;* idest per Episcopum, aut ejus Vicarium, vel alium Visitatorem ab eo delegatum, sive à Vicario Capitulari, sede Episcopali vacante; ac etiam à Prelato inferiori habente quasi Episcopalem Jurisdictionem, toties, quoties mutaretur, seu erigeretur novum Oratorium; ac etiam quandocunque sic placeret ipsi Ordinario, ad videndum, an manuteneatur cum debita decencia; semper tamen gratis, & absque procuratione. Tamburin. alios allegans *d. §. 4. n. 11. 12. & 13.* Quartus *d. sect. 3. dub. 5.* & Pignatell. *d. tom. 6. consult.* 98. *n. 38.* ubi advertit, Ordinarium peccare mortaliter approbando Oratorium, quod caret qualitatibus expressis in Indulto Pontificio, & licentiam, quam daret, esse nullam.

VIII. *Ac de ipsius Ordinarii licentia, ejus arbitrio duratura.* Si Oratorium sit decenter ornatum, Episcopus non potest licentiam celebrandi negare, & si illam concesserit, non valet absque justa causa eam revocare, aliàs in utroque casu datur appel-

latio; quia Papa non remittit executionem Brevis libertati voluntati Ordinarii, sed ejus arbitrio, quod significat arbitrium boni viri, & necessitatem exequendi, & non impediendi, nisi ex causa rationabili. Pignatell. *d. conf.* 98. *num. 41. & 42.* Tamburin. *d. lib. 1. de Sacrific. Missæ. cap. 4. §. 4. à numer. 14. usque 18.* Quartus *dict. sect. 3. dub. 5. difficult.* 2. ubi omnes advertunt per mortem Episcopi minimè expirare dictam licentiam; neque per mortem Papæ cessare gratiam Indulti concessæ, si, etiam si moreretur ante constructionem Oratorii, Pignatell. *ibid. num. 53. & 54.* Sufficit autem, quocunque modo constet de licentia Ordinarii sive per litteras, sive per Decretum, sive per Mandatum; cujus formulam extendit Thomas de Rola *d. tract. de Executor. litterar. Apostol.* in fine Operis *pag. 491.*

IX. *Unam Missam pro unoquoque die.* Et ideo peccarent mortaliter tum Sacerdotes celebrantes, tum Patroni Oratorii permittentes celebrari ultra unam Missam in die; quia esset Sacrum facere in loco inepto, deficiente voluntate Papæ, qui non concedit, nisi unam Missam in die. An autem Regulares virtute suorum privilegiorum possint eadem die plures Missas in Oratorio privato alicujus viri nobilis celebrare? diximus supra. Negat enim Pignatell. *d. tom. 6. conf.* 98. *n. 68.* tam circa ipsos Regulares, quam circa habentes Bullam Cruciatæ, quamvis contrarium doceant Moralistæ; quos allegat, & sequitur Tamburin. *de Sacrific. Missæ. d. lib. 1. cap. 4. §. 3. n. 3. & sequentib.* quibus non videtur contradicendum, cessante contradictione, seu prohibitione Episcopi; & concurrente communi observantia, atque consuetudine interpretativa Indulgentiarum Apostolicarum circa celebrationem plurium Missarum in Oratorio privato, eadem die, quam absque scrupulo præstant Regulares, ut ego pluries vidi in hac Diocesi *cap. Quod dilecto. de consang. & affinit.* Rota *part. 1. divers. decis.* 574. *n. 3. decis.* 944. *n. 6.* coram Buratto, & coram Alex. Octavo *decis.* 165. *n. 20.*

X. *Dummodo in eadem domo celebrandi licentia, quæ adhuc daret, alteri concessa non fuerit.* Si tamen domus esset ita ampla, ut in eadem habitarent duæ familiæ nobiles, ut Venetiis sæpe accidit, qualibet familia posset habere suum speciale Indultum, & proprium Oratorium Pignatell. *d. tom. 7. consult.* 98. *n. 61. & 62. & seqq.* ubi *n. 65.* bene advertit, quod locator medietatis domus non posset uti Oratorio existente in parte domus locatæ; ea enim pars non possidetur à locatore, sed à familia conductrice. Bart. *in l. 1. §. fin. n. 17. ff. Uti possidetis, & conf.* 40. *n. 6. lib. 4.* Rota *decis.* 315. *n. 2. part. 1. divers. & part. 2. recent. dec.* 208. *n. 2.* Quod si impetraretur secundum Breve pro Oratorio privato, nondum expirato primo, non esset nullum, quando expectaretur expiratio primi pro usu hujus secundi: quod ex nunc, & non ex tunc censetur datum, *lib. 1. §. 1. ff. de leg. 3. Gloss. in cap. Non firmatur. de Reg. Jur. in 6. & Calder. conf.* 2. *num. 3. de Constitut.* Pignatell. ubi supra *n. 66.* Quæ est doctrina notabilis pro Brevis Indulgentiarum impetratis antequam priora sint expirata.

XI. *Per quemcunque Sacerdotem ab eodem Ordinario approbatum sacularem, seu de Superiorum suorum licentia Regularem.* Idest generica approbatione ad celebrandum in Diocesi; quia non requiritur licentia specialis pro celebratione Missæ habenda in Oratorio privato. Tamburin. *d. lib. 1. cap. 4.*

cap. 4. num. 23. Bissus *dict. verb. Oratoria* §. 12. & Pignatell. *eod. consult.* 98. num. 83. & 84.

XII. *Sine tamen quorumcumque jurium Parochialium præjudicio.* Jura Parochialia sunt, receptio decimarum, & oblationum; administratio Sacramentorum; Jus sepulture, & similia, quæ in Oratoriis privatis fieri non possunt, absque Episcopi, vel Parochi expressa licentia. Tamburin. *dict. cap. 4. §. 4. n. 24. & 25.* Pignatell. *d. consult.* 98. n. 85. Bissus *d. verb. Oratoria* §. 13. & *in verb. Missa* n. 211. §. 15. ubi ex Tonell. in *Sacr. Enchirid. lib. 1. cap. 2. §. 2. n. 14.* ait: non videri illicitum in Oratorio privato benedicere candelas, cineres, & palmas; quæ assertio posset fulciri illa Magistrati doctrina Gavanti in *Rubric. Missal. part. 4. tit. 19. n. 1. & 20.* quam refert Pignatell. *tom. 5. consult.* 76. nu. 11. quod scilicet benedictiones existentes in Missali possunt fieri à quocunque Sacerdote citra præjudicium Jurium Parochialium; quæ verò sunt in Rituali à solo Parocho sunt faciendæ. Cæterum, ut ait Bissus *d. §. 15.* bonum est abstinere à novitatibus in Oratoriis prædictis.

XIII. *Paschatis Resurrectionis, Pentecostes, & Nativitatis D. N. Jesu Christi, nec non aliis solemnioribus festis diebus exceptis.* Idest prædictarum festivitatum dies prima tantummodo; non autem secunda, & tertia die festiva. Pro aliis solemnioribus festis diebus, intelliguntur festi dies Epiphania, Annuntiationis, & Assumptionis Deiparæ, SS. Apostolorum Petri & Pauli, ac Omnium Sanctorum, ex Decreto S. Rituum Congregationis. Pignatell. *d. tom. 6. conf.* 98. n. 75. qui rationem reddit, scilicet ob commemorationem magni beneficii, his diebus festis à Deo recepti, cujus causa convenit, ut fideles Ecclesiam adeant ad gratias agendas. Quoad festum Patronorum servandam esse Diocesis consuetudinem, docent Bardi, & Gavanti. apud Tamburin. *d. lib. 1. cap. 4. §. 4. num. 27.* & Pignatell. *d. consult.* 98. n. 76. & n. 77. subdens, non censeri prohibitum celebrare in Oratorio privato feria quinta, & Sabbato majoris hebdomadæ, Regulares autem non posse his solemnioribus diebus celebrare in Oratorio privato, si Episcopus prohibeat, diximus supra ex Decreto S. Rituum Congregationis die 23. Februarii 1667.

XIV. *In tua, & familia tua presentia celebrare facere.* Nomine familiæ veniunt omnes, qui attinent ad ipsum Patronum Oratorii, vel ratione Parentele, id est agnati, cognati, & affines; etiam spiritui, si secum in eadem domo convivant, vel ratione servitii, ob quod stipendium habeant, licet non sint ejus commensales, & non dormiant in eadem domo. Cardin. Tuschus *lit. F. concl.* 72. n. 11. 27. & 30. Pignatell. *d. consult.* 98. n. 91. & 92. & 103. Tamburin. *d. cap. 4. §. 4. n. 28. 29. & 30.* Bissus *d. tom. 2. verb. Oratoria* §. 15. & ideo ad hunc effectum dicitur de familia hortulanus, factor, villicus, capellanus, qui ut satisfaciatur præcepto audiendi Missam, celebrando in privato Oratorio, debet esse stipendiatus à Patrono pro hoc munere obeundo; alioquin, si vocetur ob manualementem elemosinam ad litandum, tenetur audire Missam in Ecclesia diebus festis, quod à paucis credo servari. Pignatell. *d. consult.* 98. nu. 97. & licet Bissus *d. §. 15.* doceat, quod convivens cum ipso Patrono ratione amicitiae, contubernii, si non sit consanguineus, vel stipendiatus, non satisfaciatur præcepto, audiendo Missam in Oratorio privato diebus festis; ego contrarium sentio; quia & is verè est de familia,

qui firmiter ibi habitat; puta si sit amicus ibi refugii causa degens, bannitus à sua patria, vel inimicitias habens, quarum causa deferuit propriam habitationem, ut frequenter accidit in hac civitate Patavina. At pedisseque, & famuli ad comitandum dominos, dum exeunt domo stipendiati, sed non conviventes secum in eadem domo, non satisfaciunt præcepto adstantes, dum Sacerdos litat in Oratorio privato. Trutlench. *lib. 1. in Bull. Cruc.* §. 1. dub. 5. n. 2. Pignatell. *d. consult.* 98. n. 106. Porro Missam celebrari posse in Oratorio privato, etiam absente Patrono, si aliquis de familia sit præsens, omnes DD. concedunt, nam ea verba: *in tua, & familia tua presentia*, non stant conjunctivè, sed disjunctivè, & sonant *in tua, vel in familia tua presentia.* Bissus *d. tom. 2. Hierurg. verb. Oratoria*, §. 15. *in fine.* Castropal. *part. 4. tract. 25. disp. unica punct.* 6. n. 9. & Pignatell. *d. tom. 6. consult.* 98. n. 99.

XV. *Nec non in hospitum tuorum nobilium presentia.* En duplex conditio, hospes ut sit, & nobilis. Illi sunt hospites, qui sunt recepti à Domino ad ejus mensam ex occasione temporanea, etiam si ut stent ad prandium ea die; vel ad videndam Processionem inde transituram. Gobat. *de Sacrament. tract. 5. n. 371.* Bissus *d. verb. Oratoria* §. 17. Nobiles non requiruntur ex genere; sed lato modo ex quacunque causa, ut sunt divites, Doctores, Medici, Advocati, & cives; dummodo non exerceant ea, quæ sunt contraria Nobilitati: Tiraquell. *de Nobilit. cap. 4. & sequen.* Garzias *eod. tract. gloss.* 48. §. 3. Pellizzari. *in Manual. Regul. tom. 2. tract. 8. qu. 13.* & Pignatell. *d. consult.* 98. nu. 100. 101. ubi advertit, quod hoc privilegium non extenditur ad famulos eorundem hospitum, quia ipsi famuli non sunt nobiles; sed hæc ratio me non convincit, siquidem benignitas Pontificis extendit gratiam ad famulos Patroni domi, quamvis non sint nobiles, eo quia sunt necessarii ipsi Patrono, ergo dicendum venit, quod famuli hospitum nobilium, quia sunt necessarii & ipsi suis dominis, ad quem effectum illos secum conducunt, debeant & ipsi participare de eadem gratia Pontificia, & satisfacere præcepto Missæ, eam audientes in Oratorio privato illius domus, ubi hospitantur: ne sint pejoris conditionis, quam famuli continui prædictæ domus, ubi enim est eadem ratio, ibi debet esse eadem Juris dispositio, l. *Illud, ff. ad L. Aquiliam.* Thomalett. *Reg. 319.* & quamvis privilegium sit strictè interpretandum. *cap. Porro, cap. Ex parte, & cap. Petitis, de privil.* tamen potest extendi, quantum extenditur mens concedentis, Cardin. Mantica. *de tacit. & ambig. tom. 1. tit. 5. n. 13.* Et est credendum, mentem Pontificis esse, dum admittit famulos necessarios Patroni nobilis ad hanc gratiam, admittebat fore etiam famulos necessarios hospitum nobilium: præcipuè si sint matronæ nobiles, quarum famulas non deceret, recedere ab ipsis, ut in aliqua distantia Ecclesia rurali Missam quaerere audierant.

XVI. *Volumus autem quod familiares servitiis tuis non necessarii, ibi Missa interessentes, ab obligatione audiendi Missam in Ecclesia diebus festis de præcepto minime liberi censeantur.* Quatuor sunt circa hanc clausulam notanda. Primum, quod illi censeantur familiares necessarii, qui non solum sunt necessarii servitio personali Patroni, sed etiam sunt necessarii servitio communi domus; atque adeo nemo excluditur ex his, qui sunt in aliquo actuali servitio, concernente domum privilegiati: & cum

neccēssitas, & utilitas in iure æquiparentur. *cap. in causis de Re Judic. & cap. Post translationem. de Renunciat. Abb. in cap. Ut super. de Reb. Eccl. non alien.* illi omnes dicuntur famuli necessarij, qui sunt utiles in aliquo servitio ipsi domino, attento statu, & dignitate ejusdem domini privilegiati, Pignatell. *d. tom. 6. consult. 98. n. 107. 108.* Et ideo cubicularij, & cubiculariæ, secretarius, auriga, coquus, parafrenarij, quibus non convenit deserere proprium dominum, eumvè solum domini relinquere, reputandi sunt necessarij ejus servitio; & capaces privilegij audiendi Missam in Oratorio privato illius domus. Secundum est, quòd ⁵¹ qui superflui sunt, vel servitio actuali tunc non necessarij, puta hortulanus, custos domus, vulgò *castaldo*, & si qui similes tenentur ire ad Ecclesiam, non attenda opinione Homoboni, Pellizzarii, & Castropalai, quos citat, & refutat Tambur. *d. lib. 1. cap. 4. §. 4. num. 34. & 35.* non est enim eorumdem bona ratio, quòd his temporibus cessante obligatione audiendi Missam in Parochiali Ecclesia, possit audiri in Oratorio privato, & sic satisfieri præcepto; nam ad præcepti satisfactionem requiritur, ut Missa audiat in Ecclesia publica, ut publicus cultus Deo reddatur secundum Ritus Sanctæ Matris Ecclesiæ, & Sacros Canones, tum antiquos *in cap. Tabernaculum, de Consecr. dist. 1.* tum Concilij Tridentini *d. sess. 22. in Decreto de Vitam. & obser. in celebrat. Miss.* Et ideo eorundem Homoboni, & Pellizzarii ratiocinationem Eminentiss. Cardin. Brancat. *in dissert. de privil. Capell. Cardin. pag. 30.* vocat fallam, & divinatoriam. Tertium est, quòd si quis non posset adire Ecclesiam diebus festis de præcepto, ad Missam audiendam, ob legitimam causam, non teneretur eam audire in privato Oratorio, etiam si ibi eam posset audire, & non esset ex privilegiatis; præceptum enim non obligat ad id, per quod adimpleri non potest. Pignatell. *dict. consult. 98. n. 108.* Diana Coordinatus *tom. 4. tract. 2. resol. 42. §. 5.* quæ desumpta ⁵² est ex *part. 9. tract. 1. ref. 3.* Quartum est, quòd privilegiatus audire Missam in Oratorio privato, tenetur ibi eam audire, cessante legitimo impedimento accedendi ad Oratorium, puta gravis infirmitatis; quamvis eo impedimento excusaretur accedere ad Ecclesiam publicam. præceptum enim audiendi Sacrum diebus festis obligat omnes non impeditos; at privilegiatus, habens datum privatum, non est impeditus respectu privilegij, quòd datum est non ad tollendam obligationem audiendi Missam, sed ad facilitandum ad implementum obligationis: ut si Papa mihi concederet, ut jejunare possem comedendo carnes, essem obligatus semel in die carnem, cibumque sumere, & sic jejunare. Nugnus *3. part. qu. 83. art. 6. dub. 3.* Pignatell. *d. conf. 98. n. 110.* alias rationes adducens contra Sarezium, & Dianam contrarium docentes *in d. §. 5. ref. coord. 42. tom. 4. tract. 2.*

Tandem quia plurimi Regulares allegati per Tamburin. *de Sacrif. Missæ dict. lib. 1. cap. 4. §. 4. n. 37.* pro certo supponunt, habentem Bullam Cruciatæ posse die festo audire non solum unam, sed ⁵³ plures etiam Missas; non tam in Oratorio privato propriæ domus, quàm alienæ; advertit Pignatell. *d. tom. 6. consult. 98. n. 109.* suppositum non esse verum; siquidem ad summum Bulla Cruciatæ concedit, ut ea fruens possit de licentia Ordinarii, & Commissarii obtinere Oratorium privatum in propria domo; & subdit rationem quia cum ferè om-

nes habeant Bullam Cruciatæ, etiam homines infimæ conditionis, si possent in quibuscumque privatis Oratorijs unam, vel plures Missas diebus festis audire, destrueretur publicus cultus Divinus, qui litando in publicis Ecclesijs Deo redditur, & ideo Sacra Congr. Concilij die 4. Novembris 1648. interrogata ab Archiepiscopo Calaritano: An privilegium Bullæ Cruciatæ pro hujusmodi Oratorijs, & Altaribus, ac Missarum celebratione in dicta Dioecesi possit suffragari? Item, an quatenus dicta Capella sub Decreto S. Concilij, nec non dicto Decreto Pauli V. & litterarum prohibitionem comprehendantur, & Bulla Cruciatæ non suffragetur, liceat Archiepiscopo contra Sacerdotes tam Saculares, quàm Regulares in eisdem Capellis celebrare volentes, post edictum Archiepiscopi publicatum, seu intimatum procedere; & quibus penis illos punire? Respondit: Privilegium Bullæ Cruciatæ non suffragari: ideo licere Archiepiscopo contra Sacerdotes tam Saculares, quàm Regulares in eisdem Capellis celebrare volentes, post edictum Archiepiscopi publicatum, procedere etiam ad penas censurarum. Quam declarationem asserit Pignatell. *d. tom. 6. consult. 98. n. 117.* subdens, quòd Tridentinum Concilium *d. sess. 22. in Decreto de evit. & obser. in celebrat. Miss.* revocat, quoad Oratoria privata, omnia privilegia, & sic etiam Bullam Cruciatæ, quæ licet à Summis Pontificibus prorogetur pro Regnis Hispaniarum, illa prorogatio non addit de novo; sed solum extendit ad ulterius tempus, ut dixit Rota coram Seraphino *decis. 523. n. 2. in fine,* coram Merlin. *decis. 533. n. 11.* & coram Ludovis. *decis. 522. n. 17.* & notat Fagnan. *in cit. cap. auctoritate n. 10. de Censib.*

His ita enucleatis pro intelligentia Canonum, & Brevium concernentium Oratoria tum publica, tum privata, in quibus Sanctissima Eucharistia, & conficitur, & dispensatur; deveniendo ad resolutionem propositi casus, omnes dixerunt: *licitum esse viro nobili, ex indulto Pontificio Oratorium privatum domæ suæ habenti, dum Missam audit in eo, una cum uxore, bis, tervè hebdomada à Sacerdote celebrante Communionem accipere.* nulla enim est prohibitio vel respectu suscipientium vel respectu loci, vel respectu administrantis.

In suscipientibus nulla est prohibitio, quia non solum licet Laicis bis, tervè in hebdomada ex devotione communicare; sed etiam quotidie data debita devotione, & præparatione, de qua infra, sicut in Primitiva Ecclesia omnes Christiani faciebant, Emin. Card. Bona *Rerum Liturgicar. lib. 2. cap. 17. n. 2.* ubi probat hanc fidelium devotionem quotidie communicandi perdurasse usque ad initium quinti sæculi, & eam renovari optasse Concil. Trident. *sess. 22. de Sacrific. Missæ cap. 6.* tanquam proficuum populo fidei, ut testantur SS. Patres, & probat Grassius *de Arbitr. Confessar. lib. 1. cap. 30.* & latius infra in Casu Prudentiali.

Respectu loci nulla est prohibitio, quia cum Papa concesserit huic viro nobili, ut in propria domo Oratorium habere possit, & in eo Sacrificium Missæ celebrare faceret; per consequens concessisse censetur, ut in eo Sacram Communionem valeat percipere, cui enim conceditur, quod est majus, dicitur etiam concessum, quod est minus. *cap. Ex parte 3. Extr. de decim. Megalla tom. 2. Promptuar. verb. Euchar. Administer. n. 17. Bordon. Par. Resol. part. 3. ref. 144. n. 17. & Volpi ref. 61. n. 20.* Tantò magis quia ex instituto Ecclesiæ, & ex præscripto Ritualis Romani

Romani De Communionem, ea est praebenda in Missa, statim post communionem celebrantis; ne fideles priventur illis precibus, quas post Communionem Ecclesia recitari jubet, spectantes tum ad Sacerdotem, tum ad alios fideles, qui facram Eucharistiam ibi sumperunt; ut observat Emin. Cardin. Brancatius in *disserat. de Sacro Viatico* p. 157. Summa Diana Verb. Communio n. 71. & Hierolex. Macri in Verb. Communio in princ. subdens, quod idcirco in Sabbato Sancto non recitatur in Sacrificio Postcommunio, ea namque die non distribuitur Eucharistia. Sed de hoc in Prudentiali Casu sequentis Mensis Aprilis.

Respectu postea administrantis non est prohibitio; quia si celebrans est Sacerdos Regularis, huic licita est Eucharistia: administratio vigore privilegiorum. Portell. p. 3. cas. 39. Diana Coordinatus tom. 4. tr. 2. resol. 44. desumpta ex part. 4. tract. 4. res. 14. ac etiam Bordon. d. part. 3. resol. 144. n. 16. 17. & 18. ubi plurimos DD. allegat sic docentes; licet enim antiquitus Regulares communicare non possent Laicos absque Parochorum licentia, sub excommunicationis poena, per Clement. Religios. De priv. Miranda in *Manual. Pralat. qu. 42. art. 1.* Nihilominus ex subsecquentium privilegiorum concessione dicta facultas fuit Regularibus impertita, excepto die Paschatis, & Viatico. P. Augustin. à Virgine Maria de privileg. Religios. Verb. Eucharistia. Bord. d. res. 144. n. 18. Bissus in Hierurg. tom. 2. Verb. Missa n. 211. §. 16. Tonell. in S. Enchirid. lib. 1. cap. 2. §. 2. n. 14. Gobat. de Eucharist. tract. 5. num. 368. Quartus in Rubr. Missal. part. 3. tit. 10. num. 1. dub. 9. Et Emin. Card. de Lauræa de Eucharist. disp. 24. num. 77. Quod si celebrans sit Sacerdos secularis, etsi stricto iure non possit dispensare Sanctissimam Eucharistiam fidelibus, nisi sint sibi subditi, & habeat in eos jurisdictionem vel ordinariam, vel delegatam, Emin. Cardin. de Lugo de Sacrament. Eucharist. disp. 18. n. 36. Pignatell. d. tom. 6. conf. 98. n. 86. & Layman. lib. 5. tract. 4. cap. 7. n. 3. Tamen ex universali Ecclesiae consuetudine, & ex communi placito Doctorem, quilibet Sacerdos, praecipue dum celebrat, potest communicare fideles ex tacita licentia Episcoporum, & Parochorum; ac eorumdem interpretativa voluntate; quae in administranda SS. Eucharistia sufficit, excepto (ut diximus) Paschali, ac mortis tempore. Eminentiss. Cardin. de Lugo dict. disp. 18. num. 37. & de Lauræa dict. disp. 24. num. 78. hanc rationem allegantes, scilicet, quia in omnibus, quae cadunt in commodum, & beneficium Domini, ac Superioris, potest quis uti ejus voluntate interpretativa, nisi aliàs constet, Dominum esse invitum. At cadit in commodum Episcopi, & Parochorum, quorum interest, fidelis populi devotionem fovere, & sacrae Eucharistiae pabulo nutrir; si Eucharistia debita cum reverentia pie poscentibus dispensetur. Ergo Simplex Sacerdos licite illam dispensat ex interpretativo consensu Superiorum; & ita concedunt Barbof. in collect. DD. ad Concil. Trident. d. sess. 22. de Sacrif. Miss. cap. 6. Bonacina de Sacrament. Euchar. tom. 1. disp. 4. qu. 5. puncti. 1. num. 7. Candidus disquisit. 47. art. 2. n. 4. Bordon. Var. resolut. part. 1. resolut. 20. num. 26. Gavant. in Rubric. Missal. part. 2. tit. 10. num. 6. Quartus ibid. par. 2. tit. 10. sect. 3. dub. & difficult. prima in fine. Navar. in Man. cap. 21. n. 52. Mastrius in Theolog. Moral. disp. 18. n. 72. Bissus in Hierurg. Verb. Eucharistia num. 174. §. 2. tom. 1. pag. 405. & in puncto tenuit Beja part. 4. casu 14. ubi praeter supradictas rationes, ulterius consideravit; quod cum Ecclesia reservaverit Parochis communionem suorum Parochianorum tempore Paschali, & causa Viatici tempore mortis; sequitur, aliis temporibus administrationem Eucharistiae non esse Parochis reservatam; siquidem inclusio unius est exclusio alterius. Cap. Nonne de Praesumpt. l. Cum Praetor. ff. de Judic. Barbof. Axiom. 120. Et ulterius S. Trident. Concil. in sess. 13. cap. 8. agens de Eucharistia dixit, Ministros hujus Sacramenti, quo ad usum, & sumptionem fidelium esse Sacerdotes celebrantes; non autem dixit esse Parochos tantum.

Tandem; licitam esse in Oratorio privato supradictam Dominici Corporis, dum Missa celebratur, dispensationem, probat Decretum S. Congregationis Concilii die 11. Februarii 1679. De quotidiana Communionem (infra relatum sub Casu Prudentiali) in quo S. Congregatio jubet, doceri, Sanctissimam Eucharistiam esse sumendam vel in Ecclesiis, vel in Oratoriis privatis, concessis ex Pontificia dispensatione ad celebrandum; non autem esse deferendam secreto in crumena argentea ad domi existentes, vel lecto cubantes.

DECISIO IX.

Ad Februarii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Discutitur, an Matrona jejuna, possit hora Vesperarum ex devotione communicari; Ostenditur, olim fuisse plures species Communionis in Ecclesia, & declaratur, quae, & qualis sit Communio Papalis? Episcopalis? Sacerdotalis? Diaconalis? Subdiaconalis? & aliorum Clericorum? Traditur quanam esset Communio Laicalis? Quae Imperatorum, & Regum? Quanam Puerozum, ac Peregrinorum, nec non Infirmorum, & Mortuorum? Inquiritur, quid essent Agapes Natalitiae, & Funerales? Super praedictis omnibus, quidquid ex antiquis, & eruditis Scripturis haberi potest, pulchre, ac compendiose recensetur: & tandem resolvitur, Matronam praedictam posse communicari.

SUMMARIUM.

- 1 Communio vocis in primitiva Ecclesia multiplex significatio?
- 2 Communio Papalis quanam sit?
- 3 Papa sumit Sanguinem Domini à Calice cum fistula aurea.
- 4 Communio etiam sub specie vini die Pascha dabatur in Ecclesia Patavina viris, & mulieribus seculo tertio supra millesimum.
- 5 Communio Episcopalis quanam esset?
- 6 Forma consecrationis an possit à pluribus simul proferri?
- 7 Communio Sacerdotalis quae dicatur?

- 8 Dominici Sacerdotes cur se communicent sinistra manu?
- 9 Communio Diaconorum, Subdiaconorum, & aliorum minorum Clericorum in quo situ Altaris fiebat?
- 10 Communio Laicorum qua? & ubi dabatur?
- 11 Communio, sub utraque specie, antiquitus dabatur omnibus fidelibus in Missa: sed extra Missam sub specie panis tantum.
- 12 Communio olim dabatur viris in manu, mulieribus in sudario.
- 13 Communio Laica triplex interpretatio.
- 14 Imperatorum, & Regum Communio sub utraque specie ex privilegio Pontificio.
- 15 Communio puerorum qua?
- 16 Peregrinorum Communio quam olim fuerit?
- 17 Communio infirmorum idem, ac Viaticum.
- 18 Communio mortuorum qua?
- 19 Communio Catechumenorum erat elargitio panis benedicti.
- 20 Eulogia quid essent?
- 21 Eulogiarum loco sunt benedictiones comestibilia, de quibus in Rituali Romano.
- 22 Agapes erant Convivia, quae inter Christianos habebantur.
- 23 Laici jejuni communicari possunt etiam post meridiem.
- 24 Consuetudo negativa non probatur ex contraria affirmativa.

SECUNDUS CASUS.

Matrona, quae professioni Monialium festo die adstitit, revertitur ad Ecclesiam Parochialem hora Vesperarum, & cum adhuc sit jejuna, petit Communionem. Queritur, an licet, & an sit exaudienda?

- 1 Occasione petita Communionis ab hac Matrona, pro intelligentia casus, eruditi quidam de Clero praemiscent, in Primitiva Ecclesia aequivo- cum fuisse nomen Communionis; alia enim Communio dicebatur respectu Mystici Corporis Christi, & erat commercium inter fideles; & alia dicebatur Communio Veri Corporis Christi; & erat distributio, & participatio Eucharistiae. Haec Communio Consecrationis; illa Communio benedictionis, & orationis; utraque autem diversis nominibus nuncupabatur juxta diversos ritus, & ceremonias, quae tunc erant in usu, ut observat Casalius de Veteribus Sacris Christianorum Ritibus. cap. 21. Macer. in Hierolexic. Verb. Communio; & notissime Emin. Cardin. Bona Rerum liturgicar. lib. 2. cap. 19. n. 3.

Communio consecrationis, in qua dabatur verum Christi Corpus in Eucharistia, quia aliis, & aliis ritibus administrari solebat, ideo alia erat Papalis, alia Episcopalis, alia Sacerdotalis, & Diaconalis, alia Subdiaconalis, & minorum Ordinum, alia Laicalis, Vivorum scilicet, & Mulierum secularium; alia Imperatorum, & Regum, alia Puerorum; alia Peregrinorum, alia infirmorum, & tandem alia Defunctorum. Singulae breviter explicantur.

- 2 Papalis Communio dicitur, quam facit Papa, dum solemniter Missam celebrat; ipse enim non recipit stando ad Altare, Sacrosanctum Corpus, & Sanguinem Christi, sed sedendo in Cathedra sub Throno (ut ego vidi in Inconsecratione utriusque Pontificis Clementis Noni anno 1667. &

Clementis Decimi anno 1670.) ad denotandum, quod sicut Salvator consecravit panem, & vinum in cenaculo; deinde in Calvario Sacrificium consumans, seipsum in conspectu totius populi Deo Patri obtulit; ita Papa, (qui est ejus Vicarius) consecrat super Altare, quod est cenaculi figura, ac in sublimi Throno Communionem sumit ad imitandum Christum in monte crucifixum; ut ex S. Bonaventura in exposit. Psal. 21. notat Macer in Hierolex. Verb. Communio col. 1. ubi allegat etiam Durand. lib. 4. de divin. offic. cap. 54. docentem sic communicare Papam, quia cum sit superior omnium viventium in Ecclesia militanti, perfectius, & sublimius repraesentat ipsum Christum, qui est caput totius Ecclesiae. Et Innocent. III. de Myster. Missae lib. 4. cap. 9. scribentem, quod Romanus Pontifex ideo non communicat, ubi frangit; sed ad Altare frangit, & ad sedem communicat; quia Christus in Emaus coram duobus discipulis fregit, & in Hierusalem coram Apostolis manducavit. Sumit autem Papa Sanguinem Domini de calice cum calamo, seu fistula aurea, quae appellabatur Siphon, ut ex Anastasio Bibliothecario Davantria, Lindaro, & Angelo Rocca in tractatu de Communionem Summi Pontificis, demonstrat Macer in Hierolex. Verb. Siphon, advertens, quod antiquitus omnes fideles cum Siphone exforbeant Sanguinem Domini, ad evitandam effusionem; ideoque in Monasterio Montis Cassini ostenditur antiqua fistula, qua utebantur Abbates ad sugendum Dominicum Sanguinem; & in antiquis Carthusianorum Statutis de ea sub his verbis fit mentio: Ornamenta aurea, vel argentea, praeter Calicem, & calamum, quo Sanguis Domini sumitur in Ecclesia non habemus, in libro veteri hujus Ecclesiae Patavinae, De ordine Divinorum Officiorum. In die Paschae, post Missam solemnem Episcopi pag. 100. sic legitur: Ite Missa est Alleluja: Et tunc ille, qui ministravit Episcopo, confert Corpus Christi Viris, & Mulieribus, & Diaconus in sinistra parte Altaris tenens Calicem cum Sanguine Christi, confert omnibus sumere volentibus cum quadam Vitrea Virga. Liber praedictus ex conjecturis fuit scriptus saeculo secundo supra millesimum. Porro in die feriae quintae in Coena Domini Papa communicat seipsum super Altare sine Ministris, & non cum calamo, sed cum Calice sumit Sanguinem Domini, ad imitandam Christi humilitatem. Macer, d. Verb. Siphon.

Episcopalis Communio dicebatur, quam faciebat Episcopus solemniter celebrans pluribus Sacerdotibus sibi adstantibus, & concelebrantibus, de quibus Emin. Card. Bona Rerum liturgicar. d. lib. 2. cap. 17. num. 4. & ex Innocent. lib. 3. de Myster. Missae cap. 19. atque lib. 4. cap. 25. refert Diana part. 8. tract. 1. ref. 44. posita in Coordinato tom. 3. tract. 1. ref. 48. §. 5. & in eodem Diana Coordinato tom. 4. tract. 8. ref. 91. n. 4. desumpta ex part. 12. tract. 1. resol. 91. quibus in locis discitur, quid sentiendum, si unus ex Sacerdotibus concelebrantibus proferret formam consecrationis priusquam ab Episcopo celebrante ipsa forma enunciaretur; Quam dubitationem trahunt Moralistae ad Neomystas, id est Sacerdotes noviter ordinatos, qui cum Episcopo ordinante concelebrant etiam nostris temporibus circa quos plura agunt Marchini. de Sacram. Ordin. tract. 2. part. 8. cap. 10. n. 11. Emin. Card. de Lugo de Eucharist. disp. 11.

disp. 11. fcl. 8. per totam, & Diana par. 12. tract. 1. resol. 89. 90. & 91. quæ reperiuntur collocate in Coordinato tom. 4. tract. 8. ref. pariter. 89. 90. & 91. Sed de hac infra in Primo Quæsito mensis Aprilis.

7 *Sacerdotalis Communio* est illa, quam Sacerdos stans sumit in medio Altaris, ad differentiam aliorum communicantium, qui genuflexi recipiunt Sacrosanctum Christi Corpus, excepto Diacono in celebratione solemni Pontificis Romani, à quo stans communicatur, Emin. Card. Bona d. lib. 2. cap. 17. in fine. & exceptis communicantibus ritu Græco, quæ stantes prono capite, & demissis oculis Eucharistiam percipiunt, ut ex S. Cyrillo *Cateshes.* 5. & S. Chrysostomo *Orat. in Eucania*, probat idem Emin. Cardin. Bona l.c. Nec omittendum, quod omnes Sacerdotes se communicant dextera manu, præter Dominicanos, qui d. sinistra sumunt Sacrum Christi Corpus, non quidem in pœnam Hostiæ veneno mixtæ, per Fratrem Bernardum à Monte Pefulano Henrico VII. Imperatori traditæ, ut invidi calumniatores scripsere; sed ad magis custodiendum calicem manu dextera, ne versetur, ut notat Macer in *Hierolex.* verb. *Communio* col. 2. vel, ut significetur eorum promptitudo ad pugnam contra Hæreticos, & ad vibrandum, dextera non impedita, contra peccatores ensem Sermonis Dei, qui est *efficax*, & *penetrabilior omni gladio ancipiti.* Hebr. 4. 12.

9 *Diaconalis, Subdiaconalis, & aliorum Clericorum* minoribus Ordinibus insignitorum, *Communio* nuncupatur, quam hi omnes faciebant in limine Sanctuarii, sive in Choro, & intra cancellos statim post Communionem celebrantis. Laym. lib. 5. tract. 4. cap. 5. num. 15. ad differentiam Laicorum, qui extra Chorum Eucharistiam sumebant, ut Concil. Tollet. 4. cap. 17. & ex *Bracarense* 1. cap. 31. demonstrat Emin. Card. Bona d. lib. 2. cap. 17. num. 8. ubi refert, à S. Ambrosio expulsum à Sanctuario fuisse Theodosium Imperatorem, qui consueverat illud Constantinopoli ingredi, eâ monitione, quod Purpura faciebat Imperatorem, non Sacerdotem; & confirmatur in cap. *Sacerdotum de consecr. dist. 2. & in cap. 1. De Vita & honest. clericor.* & aliis Conciliorum Decretis, allegatis per eundem Emin. Card. Bona lib. 1. cap. 20. & lib. 2. cap. 9. à quibus prohibitus erat Laicis ingressus in Sanctuarium, Itaque omnes Ministri Ecclesiastici Communionem recipiebant in Missa solemni per manum celebrantis, qui mos adhuc servatur Romæ in insignioribus Basilicis. Eminentiss. Cardin. Bona d. lib. 2. cap. 17. in fine.

10 *Laicalis Communio* erat illa virorum, ac mulierum secularium; non quidem in sola specie Panis consistens; sed quæ fiebat extra cancellos Altaris, tum sub utraque specie Corporis, & Sanguinis Domini, quando fideles adstant Sacrificio Missæ, quod & hodie ferè omnes Orientales, & Ecclesia Græca observat. Pignatell. tom. 6. consul. 41. num. 41. tum sub unica tantum specie panis, quando extra Missam erant communicandi, ut eruditè probat Casalius de *Veter. Sacris Christian.* Ritib. cap. 19. per totum, & Eminentiss. Cardin. Bona *Rer. Liturgicar. dist. lib. 2. cap. 18.* id docens ex SS. Patrum, & Conciliorum auctoritate; & demonstrans, fuisse in usu Communionem Laicalem fidelium sub utraque specie à primordiis Ecclesiæ usque ad sæculum duodecimum, ut infra ostendemus mense Martio in Casu secundo.

Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

Cæterum consuetudinem Communionis Laicæ, sub una tantum specie panis, servabant primitivi Christiani, dum extra Missam eam recipiebant, quam etiam ad propriam domum asportabant, ut illam ad libitum sumerent, præcipuè fervescens persecutionibus. Emin. Card. Baron, ann. 57. Pignatell. d. tom. 6. consul. 41. num. 43. Siquidem communicare sub unica tantum specie, nihil derogat perfectioni Sacramenti, ut docet S. Thom. 3. part. quæst. 80. art. 12. & conformat Conc. Trid. sess. 21. cap. 2. feriens anathemate illos, qui dicerent, ex Dei præcepto, vel ex necessitate salutis omnes & singulos Christi fideles, utramque speciem Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti sumere debere; salva tamen potestate Summi Pontificis concedendi usum calicis alicui vel nationi, vel regno, juxta suam singularem prudentiam, ut in *Decreto super petitione concessionis Calicis* sess. 22. in fine. Denique non ignorandum; quod antiquitus viris communicantibus dabatur Eucharistia in manibus, ut sibi ori apponerent; mulieribus autem non in manibus, sed in nitido sudario, quod ipsæ exhibebant, ponebatur. Pignatell. d. tom. 6. consul. 41. n. 42. Macer in *Hierolex.* verb. *Dominicale.* Cardin. Baron, anno 590. num. 38. & Mabillon. de *Liturgia Gallicana* lib. 1. cap. 5. num. 25. Sanguinis verò sumptio aliquando per traditionem calicis, aliquando cum cochleari, & aliquando cum fistula fiebat, ut plenè deducunt Casalius ubi supra cap. 14. Eminen. Cardin. Bona d. lib. 2. cap. 17. sub. n. 3. ex pluribus SS. Patrum auctoritatibus; & Macer in *Hierolex.* verb. *Forceps* & verbo *Sumptorium*.

Ex his desumi potest intellectus antiquorum Canonum loquentium de Communione Laica, ad quam condemnabantur Clerici delinquentes; ut habetur in cap. *Si qui Presbyteri* 1. quæst. 7. can. 5. dist. 84. can. *Eos, quos de consecr. dist. 4. & in cap. 2. Conc. Sardicen.* nec non cap. 18. *Conc. Illiberitani.* Est enim triplex opinio Doctorum; Una, quod Laica Communio esset receptio Eucharistiæ sub specie panis tantum. Altera, quod laicè communicare consisteret in recipienda Eucharistia etiam sub utraque specie in Missa, sed non intra Sanctuarium, seu in choro cum cæteris Clericis, at extra cancellos Altaris in pœnam, ubi Laici communicabant. Tertia, quod Laica Communio, quæ Clericis delinquentibus, & penitentibus concedebatur esset sola participatio orationum, & associatio in Ecclesia cum Laicis; non autem perceptio Eucharistiæ, quæ, ob summum disciplinæ rigorem, denegabatur antiquitus etiam in articulo mortis, cap. *Si quis Episcopum* 2. quæst. 3. scilicet iis, qui deliquerant graviter, & præcipuè *machia, idololatria, aut homicidio*, etiam si penitentiam egissent. Casal. de *Veter. Sacris Christian.* Ritib. in *Notabilib.* pag. 406. Macer in *Hierolex.* Verb. *Communio Laica* & Emin. Card. Bona d. lib. 2. cap. 18. num. 3. & 4. Notent Parochi argumentum ad ostendendam populis gravitatem homicidiorum, & adulteriorum, quæ his temporibus sunt frequentia.

Imperatorum, & Regum Communio ita vocatur ob privilegium communicandi sub utraque specie, post prædictam calicis prohibitionem, nonnullis Regibus, & Imperatoribus per Summos Pontifices concessum; videlicet Imperatoribus Constantinopolitanis, teste Curopalata cap. 17. n. 44. in ipsorum coronatione Christianissimo Galliarum Regi,

D

qu

qui Communionem recipit sub utraque specie, quando consecratur cum Sacra Ampulla, & in extremo ejus vitæ per Viaticum ex privilegio Clementis VI. quod illud concessit etiam Federico III. Imperatori, Odoni Duci Burgundiæ anno 1345. ut refert Casalius de Veter. Sac. Christ. Ritib. cap. 1. in fine Macer in Hierol. d. verb. Communio col. 3. Diana d. par. 8. tract. 1. ref. 24. §. 11. repolita in Coordinato tom. 3. tract. 1. ref. 49. nec non in part. 12. tract. 3. & Miscell. 4. resol. 3. quæ reperitur in Coordinato d. tom. 3. tract. 1. ref. 102. §. 4. & ibi Callotius de Hierarch. Eccles. lib. 5. cap. 17. §. 2.

15 Puerorum Communio dicebatur, quia in primitiva Ecclesia Eucharistia præbatur etiam pueris, Layman. lib. 5. tract. 4. cap. 4. num. 2. non solum grandioribus, & devotam indolem præferentibus, (ut de se testatur Nicephorus Callixtus lib. 17. cap. 25. & Gregor. Turonen. lib. 1. de gloria Martyr. cap. 10. ubi narrat historiam filii, quem pater Judæus projecit in ardentem fornacem, eò quia mixtus cum aliis pueris Christianis Eucharistiam in Ecclesia perceperat,) sed etiam ipsismet infantibus statim post Baptismum sub specie vini; ut fuse demonstrant Macer in Hierolex. verb. Baptismus, col. 2. Casalius de Veterib. Sac. Christ. Ritib. capit. 5. vers. post Baptismum, pag. 48. & Enim. Card. Bona d. lib. 2. cap. 18 & 19. n. 1. & 2. subdens, quod etiam nunc Græci more antiquo dant infantibus Eucharistiam sub sola specie vini, cochlear sanguine intinctum ori ipsorum inferentes, ut lambant, quibus postea matres, vel nutrices, ubera præbent, ut sanguinem simul cum lacte deglutiant.

16 Peregrinorum Communio quamnam fuerit? sudant tum Canonistæ, tum antiquitatum studiosi in explicando: quandoquidem cum hæc Clericis delinquentibus imponeretur in pœnam; ut habetur in cap. Contumaces dist. 50. Et in Concil. Agaten. can. 5. Ilerden. can. 16. nec non in can. 3. Synodi Rejenfis plures plura dixere; nempe quod erat obligatio ad peregrinandum, sæpe enim qui gravi piacula committerant, peregrinationes pro pœnitentia assumebant, ut passim legitur in actis Sanctorum, & præcipue de S. Guilielmo Duce Aquitanie apud Ribadeneiram tom. 2. die 10. Februarii, & de S. Gerlaco apud Hier. à Basilica Petri die 5. Januarii. Vel quod Peregrina dicebatur communio, quia hi communicabantur tantummodo in fine vitæ, tanquam ad alium mundum peregrinaturi. Vel quod inter Laicos, & non amplius inter Clericos permanebant in Ecclesia, quasi peregrini, hospites, & advenæ; non autem cives Sanctorum, & domestici Dei. Vel quod cogeantur communicare ultimo loco una cum Clericis peregrinis, quibus non erat concessum Missam celebrare, sicut teras dimissoriales, aut testimoniales, quas tunc Formatas nuncupabant, non exhibebant. Vel tandem quod peracta pœnitentia reciperentur quidem ad Communionem laicam, sed carerent ministerio Ordinum, ad instar Romanorum, qui prius deportati, & extorres, & quæ juris civilis erant, amittebant; retinentes, quæ juris sunt gentium, l. 1. §. 2. & 4. ff. de leg. 3. & l. 7. ff. de Penis; & restituti in urbem dicebantur Peregrini, ut scribit Sueton. in Claudi cap. 16. ac pluribus auctoribus citatis ostendit Eminent. Card. Bona d. lib. 2. cap. 19. num. 5. & 6. cui ad stipulatur Casalius de Veter. Sac. Christ. Ritib. cap. 21. vers. Communio Peregrina. Macer in Hierolex. eod. verb. & agit Eminent. Cardin. Baronius Anno 400. num. 67. & 68. & in eod.

Spondan. num. 11. qui videntur sentire, nihil aliud fuisse Peregrinam Communionem, quam solam participationem orationum cum fidelibus: aut potius subtracæ administratione reddituum Ecclesiasticorum, solam communicationem elemosynarum. Cabasutius in Notitia Concilior. ad Concil. Agathen. pag. 264.

Infirmorum Communio illa erat, quæ in discrimine vitæ versantibus tradebatur, & dicebatur Viaticum, Ephodion, & Benedictio Bestica, ut explicat Macer in dd. verbis, & Casalius d. cap. 21. vers. Viaticum circa quam Communionem advertere licet, quod olim infirmis deglutire Sacram Hostiam non valentibus dabatur Sanguinis Christi sub specie vini cap. 15, qui pœnitentiam. 26. q. 6. Quod an hæc temporibus fieri possit, disputabitur infra, in secundo Casu mensis Martii.

Mortuorum tandem erat Communio, quia mortui ab aliquibus communicabantur, & cum Eucharistia sepeliebantur. Casalius de Veter. Sac. Christ. Ritib. cap. 21. vers. Primis temporibus, præcipue si ab Ecclesia exclusi ob delictum, obiissent ante absolutionem; ut sic crederentur communioni Ecclesiæ restituti. Emin. Card. Bona d. lib. 2. cap. 8. sub. n. 6. & cap. 17. num. 6. ubi tamen nimia facilitate videtur dicere, etiam Sanctos Patres peculiari instinctu, vel consuetudine consuevisse mortuis Eucharistiam dare; motus duobus exemplis. Uno S. Benedicti relato à S. Gregorio lib. 2. Dialog. cap. 24. qui iussit Eucharistiam super pectore defuncti Monachi reponi, & sic sepeliri, ne terra defossus cadaver projiceret, sicut antea bis acciderat. Altero in vita S. Basilii apud Suringium tom. 1. ubi legitur, ante ejus obitum Sacram Hostiam in tres partes divisisse, unamque sumpsisse, alteram reservasse, ut secum sepeliretur, tertiam verò in columba aurea pendente reposuisse. Cæterum non est credendum quod Sancti Patres darent Eucharistiam mortuis, vel conspeliarent cum cadaveribus; quamvis aliqui idiotæ, vel superstitionis homines id facerent, quod fuit ab Ecclesia prohibitum; Siquidem apud Macrum in Hierolex. verb. Communio col. 1. & verb. Viaticum col. 3. Latinus Latinus diligentissimus rerum Ecclesiasticarum observator docet, S. Basilium reservasse partem Hostiæ consecratæ, sumendam in extremo vitæ suæ spiritu; non autem ut super suo cadavere positam sepulture traderetur; & similiter notat, quod aliquando mortui dicebantur recipere Communionem, non per immisionem Eucharistiæ in os; sed per reconciliatoriam manuum impositionem super illos, qui pœnitentes quidem obierant, at nondum reconciliati, ut habetur in cap. Qui recedunt. 26. quest. 2. quæ reconciliatio post mortem dicebatur Mortuorum Communio. Et tale ego crederem fuisse factum S. Benedicti supra relatam, ut scilicet Monachus contumax reconciliaretur, imposita super ejus pectore Eucharistia, non autem ut Sacra Hostia cum illo in sepulcro poneretur; porrit enim reponi super pectore defuncti ad eum reconciliandum; deinde statim auferri; & ipsa Sacra Hostia ablata, cadaver sepeliri.

Quapropter hujusmodi Communio Mortuorum magis referenda est ad secundum genus, quod supra diximus Communionis spectans ad Mysticum Christi Corpus; cum enim quis ob gravem culpam privatus foret tum Sacramentorum perceptione, tum communi conversatione fidelium, & orationibus, si humilis

humilis pœnitentiam suscepisset, & egisset, per solemnem manuum impositionem recipiebatur ad communionem, idest ad confortium, & orationes fidelium etiam ante reconciliationem decessisset; siquidem gratæ erant oblationes, quæ à defuncti parentibus, ejus nomine dabantur; ut ex *can. 12. Concilii Arelatensis II.* demonstrat Casalius d. cap. 21. *vers. Primis temporibus, & vers. Viaticum*, & plene disserit Emin. Card. Bona d. lib. 2. cap. 8. num. 6.

Catechumenorum etiam referenda hic est, quæ olim dabatur iisdem, Communio: scilicet Panis benedictus, non tamen consecratus, de quo loquitur S. Augustin. lib. 2. de *Peccator merit. & remiss.* cap. 26. prout observant Cardin. Bellarm. lib. 2. de *Sacram. in genere* cap. 24. Card. Baronius anno 313. num. 65. Spondan. *ibid.* & Vasquez tom. 2. in 3. part. disput. 166. cap. 4. num. 52.

Fovebant autem antiqui Christiani mysticam communionem, & mutuam inter se confortium, præcipue per *Eulogias*, scilicet munuscula benedicta, quæ in signum Communionis Catholicæ, ad invicem accipiebant; deducta hac formula loquendi ab Hebræis, qui munus benedictionem appellabant, ut lib. 1. Reg. cap. 25. *Accipe benedictionem, quam attulit ancilla tua*; ubi in textu Hebræico est *BERACAH*; in Græco, *Eulogia*, quæ voces idem significant. Proprie autem *Eulogia* erant panes oblati à fidelibus ad Altare, qui supererant consecrationi, quos benedictos, non autem consecratos, in particulas dissectos in fine Missæ Sacerdotes distribuabant iis, qui ob aliquod impedimentum non poterant Sacramentum Eucharistiam sumere, Vasquez disput. 204. cap. 3. num. 22. Ciampinus de *Azymo* cap. 4. Classe 3. §. 3. & Mabillon, de *Liturg. Gall.* lib. 5. cap. 5. num. 26. Quamvis successu temporis, etiam communicatis illos dabant; ut pluribus textibus conciliaribus citatis, probat Emin. Card. Bona d. lib. 2. cap. 19. num. 7. Emin. Card. Baron. anno 313. num. 51. & seqq. P. Macedo in *disquisit. Theologica de Ritu Azymi & fermentati* c. 7. a pag. 88. & seqq. Hieronym. à Basilica Petri in *Vita S. Richmiri Abbatis* die 17. Januarii num. 9. & Macer in *Hierolexic. verb. Eulogia*, ubi hoc nomine quamcumque oblationem, & munus vult esse intelligendum. Concordat Casal. *dict.* cap. 21. *vers. Communio per Eulogias*: addens quod à Matrice Ecclesiæ panis in missa benedictus per singulas Parochias mittebatur. Sed cum *Eulogia* in desertudinem ierint, prout etiam oblationes panis, & vini, successerunt oblationes denariorum, quæ adhuc sunt in Villis, & recipiuntur per Parochos in Missa à suis Parochianis; ad quorum solamen Ecclesiæ ordinavit benedictiones comestibilem, quæ habentur in Rituali Romano, & in Missali, de quibus multa congerit Gretserus lib. 2. de *Benedictionibus*, & novissime Quartus in eod. tractatu de *Benedictionibus* tit. 3. sect. 5. *Prælaud.* 1. atque Layman lib. 4. tract. 6. cap. 7. qui num. 3. ostendit: *Eulogiarum* alias fuisse *Publicas*, quæ scilicet à Ministris Ecclesiæ uti talibus dispensabantur; & de his loquitur Ordo antiquus Ecclesiæ Patavinæ pag. 97. tergo & pag. 100. dum dicit, quod super Altare ponebatur panis benedicendus in Missa solemnī, & distribuendus populo, ultra Corpus Christi. Alias verò *Privatas*, quas amici inter se mit-

Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

tere solebant in signum amicitie; & allegat *Epist. 1. S. Paulini Nolani ad Severum*; & *Epist. 31. S. Augustini*, quas Lectores vidisse non pigebit.

Tandem antiquorum Christianorum reciproca charitas, & communicatio nutrebat per *Agapes*; idest Sacra Convivia, quæ post completam Missam, & Sanctissimam Eucharistiam receptam fiebant, primum in Ecclesiâ, deinde in privatis domibus. Macedo in *Disert. de Azymo* cap. 6. in *Perergon. de Obl. ad Alt.* & in cap. 7. Menoch in *Alt. Apostol. lib. 1. cap. 11. num. 4.* Quæ erant triplicis generis, aliæ enim erant *Agapes connubiales*, occasione nuptiarum, & ad illas invitabatur Episcopus cum suis Clericis nec non affines, cognati sponsum, & alii plurimi; quem morem servari adhuc in Gallia Cispalpina narrat D. Dominicus Laghius Bononiensis in *suo Itinerario* anno 1670. ad S. Jacobum Compostellæ cap. 4. ubi ait, cum ingressus fuisset Delphinatum, in Parochiali Ecclesiâ Terræ Sasanæ, se interfuisse solemnī convivio in celebratione matrimonii habito à pluribus incolis illius terræ; cognatis, affinibus, & amicis sponsum, qui ejusdem Laghi Missam prius devotè audiverant. Deinde cum ad prandium secum coegerunt. Aliæ autem erant *Agapes natalitie*, dum in festivitibus Sanctorum Martyrum convivia fiebant in Ecclesiis. Aliæ *Agapes funerales* ob convivia populo exhibita in Exequiis defunctorum. De his Agapis habentur textus in c. 1. c. 3. & c. 5. dist. 42. & pluribus SS. Patrum allegatis Epistolis. De Agapis tractant Emin. Card. Baronius in *Annum* 57. ubi Spondan. in *Epitome* num. 39. Emin. Card. Bona d. tract. *Rer. Liturgicar.* lib. 1. cap. 1. num. 4. & Macer in *Hierolexic. verb. Agape*, ubi postquam notaverit prædicta Agapæa convivia fuisse à Sacris Conciliis sublata; obdeperditam primitivorum Christianorum veram simplicitatem, & introducta varia scandala, subdit, in Orientali Ecclesiâ usque ad præsens Agapes durare, quibus ipse interfuit in Monte Libano anno 1624 dum ibi pro Sanctæ Sedis Apostolicæ negotiis accessisset.

His de antiquitatibus pro ornamento decidendi Casus Collecti; pro ejus resolutione Parochi dixere, Matronam, petentem Communionem hora Vesperarum, licet petere; & cum sit jejuna, esse exaudiendam; atque Eucharistia sacra communicandam; omnes enim Moralistæ concorditer docent, nullam esse in Jure prohibitionem, vel restrictionem temporis circa Communionem Laicorum; & tantummodò observandum, ne suboriri possit scandalum, quod in præfenti casu cessat; cum, ex supposito, Matrona sit notæ pietatis, & ob impedimentum interessentiæ Mortalium festivitati non potuerit citius Communionem petere, nec obist contraria consuetudo; quæ non insurgit ex eo, quod solitum sit apud Parochos communicare Laicos ab auro usque ad meridiem tantum, quia esset probanda consuetudo negativa, idest non communicandi petentes post meridiem; juxta doctrinam Bart. in lib. 1. §. hoc. *interdicto* num. 8. ff. de *linere, actus, priv. & int.* 1. ubi etiam Bald. C. de *servitutib. & aqu.* quam canonizavit Rota coram Seravino *decis. 1102. num. 8.* coram Buraeto *decis. 572. num. 13.* & coram Bichio *decis. 322. num. 16.* Doctores autem concedentes, posse Communionem dari jejunis qualibet hora diei sunt Sylvest. *verb. Eucharistia* 3

D 2

quest.

quæst. 1. & eodem verb. Sâ. num. 19. Angelus num. 36. Tabienæ verb. Missa n. 6. Azor. 1. part. lib. 10. cap. 25. quæst. 7. Bonacina tom. 1. disp. 4. de Sacra. Euch. quæst. 7. punct. 1. num. 12. Quintanadven. in Append. ad Commun. general. Jubil. tract. 1. dub. 11. num. 3. Scortia de Sacrific. Missa lib. 4. cap. 29. num. 10. Colleg. Salmanticens. in Cursu Theolog. Moral. tom. 1. tract. 4. cap. 8. num. 39. Gobat. in Theol. Experim. tract. 4. num. 48. Billus in Hierurgia Sacra verb. Eucharistia num. 174. §. 17. Volpi eod. verb. ref. 62. num. 8. & 9. Castropalaus part. 4. tit. 21. disp. unic. punct. 16. num. 3. Pax Jordan. tom. 1. lib. 3. tit. 3. num. 36. Cotonius lib. 2. contr. 4. cap. 8. num. 175. Tamburin. de Expedit. Commun. cap. 6. §. 1. num. 5. Diana part. 2. tract. 14. resol. 54. Item part. 9. tract. 7. ref. 43. & novissime p. 1. tract. 7. ref. 22. in qua confutat Pasqualigum docentem in Theolog. tom. 2. disput. 109. sect. 3. n. 17. exhibitionem Communionis, & celebrationem Missæ pari passu ambulare; & sicut non licet celebrare ante Auroram, & post Meridiem; ita neque debet esse licitum communicare, nam Diana negat paritatem, aliâs, inquit, sicut in die Natalis Domini licitum est ter celebrare, ita liceret ter Laicis communicare. Supracitata Dianæ resolutiones in opere coordinato jacent tom. 2. tract. 2. ref. 37. resol. 41. & resol. 47.

DECISIONIS. X.

Ad Februarii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Agitur de quotidiana Communione, & examinatur, quomodo, quando, & cum quibus personis sit licita? quid esset in usu ab initio Ecclesiæ? quid medio tempore? aperitur. Religiosorum Ordinum institutiones; eorumdemque Fundatorum nomina, ac tempora; qui promoverunt frequentiam Eucharistiæ Communionis, referuntur. Contrariæ Theologorum opiniones circa frequentiam Communionis conciliantur. Decretum Sacræ Congregationis Concilii diei 12. Februarii 1679. circa quotidianam Communionem Laicorum ponitur, & perpenditur.

SUMMARIUM.

- 1 Quotidie omnes Christiani communicabant in Primitiva Ecclesiâ; & hoc usque ad initium quinti sæculi.
- 2 Communio quotidiana in Primitiva Ecclesiâ non erat de præcepto.
- 3 Communio ter in anno facta est de præcepto à S. Fabiano Papa.
- 4 Communio annua imperata est anno 1215. in Concil. Lateran.
- 5 Communionis frequentia omni tempore apud aliquos fideles conservata & instaurata à religiosis viris.
- 6 Ordinum Monasticorum, & aliorum Religiosorum origines.
- 7 Exempla animalium, à quibus venerata fuit Sacra Eucharistia.
- 8 Communio quotidiana expetita ex pluribus rationibus à Jo: Sancio.

9 Non concessa ab aliis DD. ob plures cautiones.

10 Communionis frequentia qualiter concedenda ex DD. opinionibus.

11 Decretum S. Congregationis Concilii diei 12. Februarii 1679. circa quotidianam Laicorum Communionem.

CASUS PRUDENTIALIS.

Expectatur opinio prudentum Confessariorum circa quotidianam Laicorum Communionem.

Varii varia dixerunt; & eorum responsis sequentes conclusiones collegi pro casus resolutione.

Prima Conclusio: In Primitiva Ecclesiâ omnes Christiani quotidie communicabant; nam, ut habetur Act. 2. 42. Erant (fideles) perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus. Quod notat Casalius de Peter. Sacra. Christi. Ritib. c. 18. & Emin. Card. Bona. Rer. Liturgic. d. lib. 2. cap. 17. num. 2. scribens, quod quotidiana Communio à fidelibus Laicis usque ad initium quinti sæculi observabatur, immò alicubi qui plures Missas in die audiebant, pluries eadem die communicabant, teste Uvalfrido Strabone cap. 22. qui vivebat nono sæculo; idemque ab Alexandro Papa Secundo, qui vivebat Anno 1060. prohibitum fuit plus, quam semel in die recipere Communionem, cap. Sufficit § 3. de consecr. dist. 1. Sed an Communio quotidiana esset de præcepto in Primitiva Ecclesiâ? dubitat Diana par. 8. tract. 1. resol. 27. collocata in Coordinato tom. 3. tract. 1. resol. 52. ubi n. 4. quamvis, ait, videatur affirmandum ex Decreto S. Anacleti Papæ in can. Episcopus. de consecr. dist. 1. in can. Peracta. de consecr. dist. 2. ubi dicitur: Peracta consecratione omnes communicent, qui noluerint Ecclesiasticis carere liminibus; sic enim & Apostoli statuerunt, & Sancta Romana tenet Ecclesiâ. Nihilominus negativa cum Bellarmino lib. 2. de Miss. cap. 10. ad arg. 8. & Suarezio in 3. part. tom. 3. disp. 60. sect. 2. inclinatur, & supradicto Decreto respondet, esse intelligendum tantum de Clericis, qui ministrabant in Missa, Caballut. in Notitia Conciliorum ad Concil. Antiochenum Primum Anno. 341. vers. Quo ad priorem partem. Non autem de Laicis, quos oportebat præcipue conjugatos, ob tanti reverentiam Sacramenti, aliquando à Communionem abstinere cap. Omnis homo 21. de consecr. dist. 2.

Secunda Conclusio: Refrigescente charitate fidelium, plures cessare ceperunt, non solum à quotidiana, sed etiam à frequenti Communione adeo ut à S. Fabiano Papa, vivente in tertio sæculo, statutum fuerit, quod: Etsi non frequentius, saltem, in anno ter Laici homines communicent, in Paschate videbunt, & Pentecoste, & Natali Domini. Ita legitur in cap. Etsi 16. de consecr. dist. 2. Et à Concilio Agathensi cap. 18. (celebrato Anno 506.) fuit definitum: Quod sæculares, qui in Natali Domini, Pascha, & Pentecoste non communicaverint, Catholici non credantur, nec inter Catholicos habeantur. cap. Sæculares 19. de consecr. dist. 12. Idem notat Caballutius in Notitia Conciliorum ad Concilium Agathense can. 18. Hujusmodi præceptum communicandi saltem ter in anno renovatum fuit in Concilio II. Turonensi, Anno 813. sub Leone Papa Tertio Baptaglin in Hist. Univ. Concil. dist. Anno 813. num. 2. Emin. Card. Bona. dist. lib. 2. cap. 17. num. 2. advertens, quod citius in Oriente, eorum, qui sacris mysteriis intererant, Communio desuit; nam S. Jo: Chryso-

Chrysoftomus, S. Athanasius, atque alii Patres Græci sæpe in eorum homiliis ad populum de infrequentia communicantium conqueruntur Deum labente per universum orbem religionis studio, Hæreticorum, Sacracenorum, & Imperantium frequentium mutationum causa, cum rarior in dies fieret usus Communionis; mandatum fuit, Anno 1215. in Concilio Lateranensi sub Innocentio III.

4 singulis fidelibus, ut cum ad annos discretionis pervenerint, semel saltem in anno peccata sua confiteantur, & in Paschate Sacram Eucharistiam recipiant. *cap. Omnis utriusque sexus 12. de penit. & remission. Refert Caballutius in d. Nor. Concil. 4. Later. can. 21. Baptaglin. in d. Hist. Univ. Concil. d. Anno 1215. num. 9. can. 21. & Odoric. Rinald. in Annalib. Etcl. d. An. 1215. num. 11.*

Tertia Conclusio: Quamvis frigefcente mundo Catholico ob bella, hæreses, & dissidia Regum, cessaverit in Laicis frequentia Communionis Eucharistiae; ejus tamen amor semper exarsit tum in religiosis viris, tum in animabus vitam spirituales colentibus quarum nonnulla exempla adduximus in Casu Prudentiali mensis Januarii; & quarum cultores præter Parochos sæculares, & Episcopos, erant
5 Canonici Regulares Lateranenses à SS. Apostolis instituti, & per plures Romanos Pontifices instaurati, nec non Monachi Benedictini, atque Eremitæ S. Augustini ab eodem Sancto fundati Anno 387. præter alios Religiosos; qui pietate erga Deum, & zelo animarum ferventes operarii extiterunt in Sacramentorum administratione; ad quorum exemplum fundatæ fuerunt postea aliæ Regulares familiæ. Siquidem Anno 910. institutus est Ordo Cluniacensis à Bernone Abbate Balmenfi Ordinis S. Benedicti Anno 967. Ordo Camaldulensium à S. Romualdo. Anno 1030. Ordo Vallisumbrosæ à S. Joanne Gualberto. Anno 1084. Ordo Carthusianus à S. Brunone. Anno 1092. Ordo Cisterciensis à S. Roberto Abbate. Anno 1120. Ordo Præmonstratensis à S. Norberto Nobili Lotharingo. Anno 1170. Ordo Comenfi; qui postea fuerunt suppressi Anno 1571. à S. Pio V. ob exoneratum scolopum in dorisum Sancti Caroli Borromæi. Anno 1179. Ordo Carmelitarum fuit collectus in Monte Carmeli ab Almerico Legato Apostolico, & Patriarcha Antiocheno. Anno 1197. Cruciferorum Ordo, quem cadentem vidimus sub Alexandro VII. Anno 1658. Ordo Trinitatis pro redemptione captivorum erectus à SS. Joanne de Matha, & Felice de Valois. Anno 1207. Ordo Franciscanorum à S. Francisco. Anno 1208. Ordo Prædicatorum à S. Dominico. Anno 1216. Ordo Servitarum fundatus à septem mercatoribus Florentinis. Anno 1218. Ordo Militaris S. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum institutus à Petro Rege Aragoniæ, à S. Petro Nolasco, & à S. Raymundo de Pennafort. Anno 1222. Ordo Monialium S. Claræ ab eadem Sancta sub Regula S. Francisci. Anno 1269. Ordo Monachorum Silvestrinorum à B. Silvestro Abbate. Anno 1273. Ordo Cælestinorum à S. Petro de Monte Murone, qui creatus Papa assumpsit nomen Cælestini Quinti, ex quo dictus est Cælestinorum Ordo. Anno 1319. Ordo Olivetanus à B. Bernardo Tolomeo, & Ambrosio Piccolomineo Senensibus. Anno 1355. Ordo Jesuatorum institutus à B. Joanne Colombino Senensi, & extinctus à Clemente Nonno; Anno 1373. Ordo Monacho-

rum, & Monialium S. Birgittæ, ab ipsa Sancta erectus, & à Gregorio XI. confirmatus Anno 1400. Ordo Minorum observantiæ, dictus Lignipedum, seu Soccolantium institutus à S. Bernardino Senensi, reformante Ordinem S. Francisci. Anno 1404. Congregatio Canonorum Sæcularium S. Georgii in Alga ab Antonio Corratio, & Gabriele Condulmerio fundata, & à S. Laurentio Justiniano aucta, tandem sub Clemente Papa Nonno extincta, cujus insigne Monasterium, & Ecclesiâ S. Mariæ de Vantio in hac Urbe Patavina Eminentissimus, & Vigilantissimus Cardinalis Gregorius Barbadius Antistes à Legato Apostolico Venetiarum acquisivit, & suo Seminario, Clericorum Diocesanorum dicavit, studiisque, linguis, & disciplinis, insignivit, anno 1669. Anno 1406. Mendicantes Fratres S. Hieronymi Fesulis, vulgo *Magdalenum*. Anno 1408. Canonici Regulares S. Salvatoris, aliàs *Scoperini* à templo dicto de Scopeto Florentiæ; seu de *Candiana* ab insigni Cœnobio in hac Diocesi Patavina fabricato. Anno 1420. Moniales Turris Speculorum Romæ fundatæ à S. Francisca Romana. Anno 1436. Ordo Minimorum à S. Francisco de Paula Anno 1519. Eremitæ Camaldulenses Montis Coronæ, aliàs *de Rua*, Fundati à Paulo Justiniano Veneto. Anno 1524. Clerici Regulares dicti *Theatini* à Joanne Petro Carafa Archiepiscopo Theatino, à S. Cajetano Thieneo Nobili Vicentino, & Sociis, qui Carafa fuit electus Summus Pontifex, & vocatus Paulus Quartus. Anno 1525. Capuccinorum Ordo fundatus à Fr. Matthæo Balcio. Anno 1531. Congregatio Clericorum Somachorum instituta à B. Hieronymo Emiliano. Anno 1534. Instituta Societas JESU à S. Ignatio Loyola; approbata anno 1540. à Paulo III. Anno 1562. Ordo Carmelitarum Discalceatorum reformatus à S. Theresiæ, & approbatus à S. Pio Quinto. Et Anno 1576. Congregatio Oratorii fundata à Philippo Nerio & confirmata à Gregorio XIII. quæ omnes Religiones, Congregationes, & Regularia instituta; præter alia multa, de quibus Barbosa *de Jure Eccles. Univers. lib. 1. cap. 41.* eorumque Patriarchæ & fundatores genuerunt innumeros spirituales filios & filias, à quibus incessanter verbo, opere, & exemplo propagata fuit frequentia Sacramentorum, & præcipue Communionis Eucharistiae inter fideles, prout notissimum est cuicumque legenti eorumdem Annalia, Chronica, & Vitas. Conferunt ad hanc frequentiam comprobendam, quæ adduximus exempla, suprâ in Casu Prudentiali mensis Januarii, & in secundo Quæsto mensis Februarii, sanctarum animarum, quæ sola Communionem Eucharisticam per plures hebdomadas, menses & annos vivebant; quibus liceat adjungere obsequia ab irrationabilibus animalibus præstita Hostiæ Sacrosanctæ, relata per R. P. Bagattam *de Admir. 7 Orbis Christiani tom. 1. lib. 7. cap. 3.* & signanter de genuflexione, & adoratione præstita à Jumento triduana inedia macerato, ut confunderentur Hæretici, Divo Antonio Patavino prædicante. Ab agnacula, quam habebat S. Franciscus, quæ cum elevaretur Sanctissimum Christi Corpus inter Missarum solemnias, flexis curvabatur poplitibus, arguens reverens pecus de irreverentia indevotos homines; & ab agnello, quem tenebat B. Coleta quipariter ad Missam se submittebat in genua;

ita ut adimpletum esset divinum oraculum Isaia. 1.
3. *Cognovit bos possessorem suum, & asinus praesepe Domini sui. Israel autem me non cognovit; & populus meus non intellexit.*

Quarta Conclusio. Circa quotidianam Communionem duae sunt contrariae opiniones, Una Joannis Sancio in *Selectis disp.* 22. ubi pluribus argumentis probare nritur, magis expedire etiam Laicis, qui à mortali culpa sint innoxii, quotidie Sacram Eucharistiam sumere; & movetur ob exhortationes SS. Patrum, ob usum Primitivae Ecclesiae, ob desiderium Sacri Concilii Tridentini sess. 22. cap. 6. *Incipit Operaret quidem Sacrosancta Synodus.* Ob fructum Sacramenti qui ex opere operato datur, ubi non est obex peccati mortalis, nempe augmentum gratiae, & virtutum. Ac demum ob auctoritatem Pauli Apostoli, requirentis ad dignè communicandum, munditiam à mortali, ibi: *Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat.* 1. Cor. 11. 28. Altera est opinio Emin. Card. de Lugo de Sacram. Euchar. 9. tota disp. 17. in qua deductis, & perpenlis utriusque partis argumentis concludit, non expedire omnibus Laicis, etiam immunibus à mortali, communicare quotidie; tum ob reverentiam venerabilis hujus Sacramenti; tum ob utilitatem communicantium, quorum interest, cum fame spirituali, & corde puro accedere ad Sacram Eucharistiam; ideoque opus esse consilio, & obedientia prudentis Confessarii, qua de causa noluit Dominus, ut Laici à se Sacram Synaxim sumerent, sed à manibus Sacerdotum, *Quibus sic congruit, ut sumant, & dent ceteris.* Logonem sequuntur Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 49. sect. 4. vers. *Tertio dico,* & innumeri, quos numerat Diana Coord. tom. 2. tract. 2. resol. 36. desumpta ex part. 11. tract. 7. resol. 15.

Quinta Conclusio. Nullus est, cui mensura Communionis consuli non possit. Pauci, quibus Communionio hebdomadaria sit prohibenda. Paucissimi, quibus quotidiana sit concedenda. Ita Gobat in *Theol. Experim. tract.* 4. num. 62. subdens nihilominus num. 63. Cum longe plurimi Laici utriusque sexus Sacerdotes, & Regulares aequè innocentem, aut etiam innocentem vitam dixerint, & ducant ac Sacerdotes, quibus nemo sobriè sapiens interdicere quotidianam celebrationem Sacrificii, ideo non esse interdicendum quotidianum accessum ad Angelicam Mensam iisdem Laicis, & aliis charactere Sacerdotali non insignitis, si Angelicam vitam ducant. Equidem in Ecclesia S. Thomae Martiris Congregationis Oratorii hujus urbis Antenorae, cum adolescens eam frequentarem, vidi, quotidie plures utriusque sexus fideles communicari, fateor tamen quotidianos commensales praedictos, viros, & mulieres, à mundi vanitatibus alienos, & Christianis virtutibus praeditos fuisse.

Sexta Conclusio. Ecclesia Catholica nunquam prohibuit quotidianam Communionem fidelibus, etiam Laicis existentibus in gratia. Vult tamen eos pendere à prudentis Confessarii judicio; & omnino abstinere ab abusibus, quos Sacra Congregatio Concilii damnavit in Decreto diei 12. Februarii 1679. quod hic non me tædet transcribere; ut ex ejus lectura Parochi, atque Confessarii veram praesentis Casus resolutionem obtineant.

DECRETUM.

De quotidiana Communione

Cum ad aures Sanctissimi D. N. fide dignorum testimonio pervenerit, in quibusdam Dioecibus vigere usum quotidiana Communionis, etiam in Feria sexta Parasceve; & simul affirmari, eandem quotidianam Communionem preceptam esse à fure Divino; quin etiam in illius administratione aliquos abusos inolevisse, videlicet, quod aliqui non in Ecclesia, sed in privatis Oratoriis, & domi; immò cubantes in lecto, & non laborantes ulla gravis infirmitatis nota, sumant Sacrosanctam Eucharistiam; quam argentea theca inclusam in erumena, aut secreto illis deferunt Sacerdotes Sacerdotes, aut Regulares: alique in Communionem accipiant plures formas, ac particulas, vel grandiores solito, ac tandem quis confiteatur peccata venialia simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Cum autem hac Sanctissimus consideranda commiserit Sacra Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum; Eadem Sacra Congregatio, pravia matura discussione super praedictis, unanimi sententia ita censuit.

Et si frequens, quotidianusque Sacrosanctae Eucharistiae usus à Sanctis Patribus fuerit semper in Ecclesia probatus, nunquam tamen aut sapius illam percipiendi, aut ab ea abstinendi certos singulis mensibus, aut hebdomadis dies statuerunt, quos nec Concilium Tridentinum praescripsit, sed quasi humanam infirmitatem secum reputaret, nihil precipiens, quid cuperet tantum indicavit, cum inquit: *Operaret quidem Sacrosancta Synodus, ut in singulis Mensis fideles adstantes Sacrament. Euchar. perceptione communicarent.* Idque non immerito; multiplices enim sunt conscientiarum recessus, varia ob negotia spiritus alienationes; multa è contra gratia, & Dei dona parvulis concessa, quae cum humanis oculis scrutari non possumus, nihil certe de ejusque dignitate, atque integritate, & consequenter de frequentiori, aut quotidiano vitalis panis usu potest constitui. Et propterea quod ad negotiatores ipsos attinet, frequens ad sacram alimoniam percipiendam accessus Confessariorum, secreta cordium explorantium, judicio est relinquendus; qui ex conscientiarum puritate, & frequentia fructu, & ad pietatem processu Laicis negotiatoribus, & conjugatis, quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis praescribere debent. In conjugatis autem hoc amplius animadvertent, cum Beatus Apostolus nolit, eos invicem fraudari, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacent orationi, eos serio admoneant, tanto magis ob Sanctissimam Eucharistiam reverentiam continentia vacandum, puriorque mente ad celestium epularum Communionem esse conveniendum. In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ut à frequenti, aut quotidiana Sacra Communionis sumptione unica precepti formula aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituentur; sed magis quid singulis permittendum per se, aut Parochos, seu Confessarios sibi decernendum putet; illudque omnino provideat ut nemo à Sacro Convivio seu frequenter, seu quotidie accesserit, repellatur, & nihilominus dei operam, ut unusquisque dignè devotionis, & preparationis modo rarius, aut crebrius Dominici Corporis suavitatem degustet. Idem Moniales quotidie Sacram Communionem petentes admonenda erunt, ut in diebus ex earum Ordinis institutis

to præstitis communicent. Si qua verò puritate mentis eniteant, & fervore spiritus ita incaluerint, ut digne frequentiori, aut quotidiana Sanctissimi Sacramenti perceptione videri possint, id illis à Superioribus permittatur. Proderit etiam præter Parochorum, & Confessariorum diligentiam, opera quoque Concionatorum uti, & cum eis constitutum haberi, ut cum fideles ad Sanctissimi Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accenderint, statim de magna ad illud sumendum præparatione orationem habeant, generatimque ostendant, eos, qui ad frequentiore, aut quotidianam salutiferi cibi sumptionem devoto studio excitantur, debere sive Laici negotiatores sint, sive conjugati sive quicunque alii suam agnoscere infirmitatem, ut dignitate Sacramenti, ac Divini iudicii formidine discant celestem Mensam, in qua Christus est, revereri. Et si quando se minus paratos senserint, ab ea abstinere; seque ad maiorem præparationem accingere. Episcopi autem in quorum Diocesium viget huiusmodi devotio erga Sanctissimum Sacramentum, pro illa gratias Deo agant; eamque ipsi, adhibito prudentia, & iudicii temperamento, alere debebunt, & ab eorum officio postulari sibi maxime persuadebunt, nulli labori, aut diligentie parcendum, ut omnis irreverentia, & scandali suspicio in veri, & immaculati Agni perceptione tollatur, virtutesque, ac dona in summentibus augeantur. Quod abunde contingeret, si ii, qui devoto huiusmodi studio, divina præstante gratia, tenentur, seque Sacratissimo Pane frequentius refici cupiunt, suas vires expendere, seque probare cum timore, & charitate assueverint; quibus Christum Dominum, qui se fidelibus manducandum, & se pretium in mortem tradidit, atque in celesti Regno se premium est daturus, precatur Sacra Congregatio, ut suam opem ad dignam præparationem, & sumptionem largiatur. Porro Episcopi, & Parochi, seu Confessarii redarguent asserentes, Communionem quotidianam esse de Jure Divino; doceant in Ecclesiis, seu Oratoriis privatis, ex dispensatione, seu privilegio Pontificis, de manu Sacerdotis, sumendam Sanctissimam Eucharistiam; nec eam ullo modo deferendam in crumena, aut secreto ad existentes domi, vel cubantes in lecto, præterquam ad infirmos, qui ad illam suscipiendam ad loca prædicta accedere non valeant, & ad eos, si ab Ecclesia deferatur, publice, & cum pompa juxta formam Ritualis Romani; si vero ab Oratorio privilegiato, cum forma decenti. Curent etiam, ut circa Communionem in feria sexta Parasceve Missalis Rubrica, & Ecclesie Romane usus serventur. Insuper admoveant, nulli tradendas plures Eucharistie formulas, seu particulas, neque grandiores, sed consuetas; nec permittant, ut venialium confessio fiat simplici Sacerdoti, non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Si Parochi, & Confessarii, etiam Regulares, aut quicunque alii Sacerdotes secus egerint, sciant Deo Optimo Maximo rationem reddituros esse; neque defuturam Episcoporum, & Ordinariorum justam, ac rigorosam animadversionem in contrasacientes, etiam Regulares, etiam Societatis Jesu, facultate ipsis Episcopis, & Ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apostolicam specialiter attributa. Et facta de præmissis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione, Sanctitas Sua approbavit, ac præfens Decretum typis dari, ac publicari voluit. In quorum &c.

Datum Romæ 12. Februarii 1679.

F. Card. Columna Præfectus.

S. Archiepisc. Brancatius Episc. Viterb.

Secretarius.

Die 15. Mensis Februarii 1679.

Supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit per urbem ad valvas Curia, & in acie Campi Flora, ut moris est, per me Aegidium Felicem SS. D. N. Papa Cursorem.

Pro D. Mag. Curforum Gregorius Staggius
Apost. Curs.

DECISIONIS XI.

Ad Martii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Quæritur, quæ sit materia EUCHARISTIÆ pro consecratione Corporis Christi? ostenditur, esse panem azymum in Ecclesia Latina; fermentatum in Ecclesia Græca. Ne ignoretur ratio, & causa diversitatis, probatur, in utraque Ecclesia consecratum semper fuisse panem azymum usque ad annum MLIII. quo tempore Michaël Cerularius Patriarcha Constantinopolitanus cœpit consecrare in pane fermentato. Breviter sed concludenter discutitur acerrima hæc controversia de fermentato, & azymo pane. Mendum detergitur asserentium, CHRISTUM Dominum non instituisse EUCHARISTIAM luna decimaquarta Mensis Martii, neque passum, & crucifixum luna decimaquinta. Veritas aperitur, & firmatur. Orientalium argumenta evacuuntur; & Ecclesiam Latinam jugiter in azymo consecrassè perhibetur; idque SS. Evangelistarum, Patrum, Conciliorum, historia, rumque testimoniis stabilitur.

S U M M A R I U M.

1. Materia Eucharistia quanam sit in consecratione Corporis Christi?
2. Materia ejusdem quæ sit inepta?
3. Materia dubia Eucharistia quæ?
4. Materiam dubiam consecrare non licet; & opinio contraria est damnata ab Innocentio XI. anno 1679.
5. Panis azymus in Ecclesia Latina, & fermentatus in Ecclesia Græca est materia Eucharistia; ex Decreto Concilii Florentini sub Eugenio IV. & ex Constitutione 12. Sancti Pii Quinti.
6. Controversia de azymo, & fermentato inter Ecclesiam Latinam, & Græcam cur, quomodo, & quando orta fuerit?
7. Azymo in pane Ecclesiam Orientalem per decem prima sæcula Eucharistiam consecrassè probatur septem præcipuis rationibus.
8. Azymo pane semper usa est Ecclesia Latina in consecratione Eucharistia.
9. Michaël Cerularius Patriarcha Constantinopol. anno 1053. cœpit consecrare Eucharistiam in pane fermentato.
10. Michaeli, Cerularii error, quod Christus consecraverit in fermentato.
11. Judei die decimaquarta mensis Martii ad vespas comedebant azyma, ablato penitus fermento.

12. Phase

- 12 Phasæ erat comestio agni cum azymo pane, & lactucis agrestibus die decimaquarta Martii ad vespere.
- 13 Azymorum comestio durabat à vespere diei decimiquarti per septem dies sequentes apud Hebræos.
- 14 Dierum legalium, naturalium, & artificialium differentia.
- 15 Christus Dominus consecravit Eucharistiam in pane azymo.
- 16 Dies festus Pasche Hebræorum erat decimus quintus mensis Azartii.
- 17 Dies Mortis Christi fuit decimaquinta mensis Martii, festiva Pascha.
- 18 Judæorum Principes anno, quo occiderunt Christum, distulerunt Pascha ad diem decimam sextam Martii, ex traditione Rabbiorum contra preceptum legis.
- 19 Nicolaus de Lyra, seu Lyranus, fuit primum Judæus, & Rabbini, postea Christianus, & Religiosus Ordinis Seraphici S. Francisci.
- 20 Julius Maurocenus primum Judæus, & Rabbini, scripsit anno 1683. librum contra Hebræos.
- 21 Peritis in arte standum est.
- 22 Pentecostes dicitur à Pente, idest quinque, & à Coste, idest, decem, quia quinquies decem dies decurrebant à festo Pasche ad Pentecostem.
- 23 Dominicus Macer laudatur.
- 24 Ebionitæ Heretici volebant imitari sacrificium Judæorum de agno, pane azymo, & lactucis agrestibus.
- 25 Fermentum nominatum in Epistolis Pontificum Melchiadis, Siricii, & Innocentii Primi, erat Panis benedictus, seu Eulogia, non autem Eucharistia.
- 26 Particula consecrandæ, olim appellabantur Oblata, hodie Hostiæ. Et cur?
- 27 Honorius Papa III. præcepit, imaginem Crucifixi inscribi in Hostiis consecrandis.

QUÆSITUM PRIMUM.

Quanam sit Materia Eucharistiæ in consecratione Corporis CHRISTI.

- F**uit in responsis dictum, esse Panem triticeum, aqua naturali confectum, igne per modum assationis decoctum azymum in Ecclesia Latina, in Græca autem fermentatum. Ita ex S. Thom. 3. part. q. 74. art. 3. 4. nec non ex Scoto in 4. dist. 11. part. 2. q. 6. docent Emin. Cardin. de Lauræa in 4. Sent. tom. 1. disp. 18. art. 1. Mastrius in eodem disp. 3. q. 3. art. 1. & in Theolog. Moral. disp. 18. à num. 16. Collegium Salmanticen. in Cursu Theolog. Moral. tom. 1. tract. 4. de Sacram. in genere cap. 4. punct. 1. Lessius in Opere posthum. de Sacram. Euchar. q. 74. art. 3. & alii DD. per me allagati in Decisionibus anni 1687. de Sacramentis in genere, ubi docui esse materiam ineptam invalidam pro conficienda Sanctissima Eucharistia panem ex avena, hordeo, rideo, castaneis, ex mellica, fargo, seu frumentono, ac ex farina Amydi; & ulterius eadem ineptitudine, & invaliditate affici panem triticeum, si coagulatus fuerit aqua rosacea, vel alio liquore majorem quantitatem aquæ naturalis superante, vel si sit compositus cum multo butyro, adipe, pipere, melle, aut saccharo, quales sunt vulgò i buzzoladi, & fogacciette. Et tandem non esse ma-

teriam sufficientem triticeum panem crudum, vel aqua elixum veluti pasta cruda, lagana, pulis, & pastilli farinacei, vulgariter Macheroni, ex traditis à Bonacina t. 1. de Sacram. Euchar. disp. 2. q. 2. punct. 1. à Vulpio in Resol. Moral. resol. § 1. à Laymano lib. 5. tract. 4. c. 2. à Summa Diana verb. Materia Euchar. & Gobato in Theol. experim. tract. 3. à n. 26. qui omnes Auctores advertunt, esse Eucharistiæ materiam dubiam panem è zea idest (spelta) filigine, seu secula, aut farre; vel si cum farina triticea immisceatur aliquid olei, butyri, mellis, piperis, seu adipis; vel conficiatur Hostia ex Tipha, aut cum aqua maris, vel cum cinabrio rubro, quales sunt Hostiæ ad figillandas litteras, aut etiam cum aqua rosacea, eâ ratione quia panis triticeus, ut sit materia apta ad consecrandum Corpus CHRISTI, debet esse panis usualis, quo usus est ipse Dominus in consecratione; videlicet compositus ex farina triticea, & aqua naturali, & ita coctus igne, ut per eum asileur, vel torreatur, sive in furno, sive sub cineribus, sive in frixorio, aut ferro calido.

Ex quibus sequitur, non esse licitum celebrare Missam, seu consecrare Eucharistiam cum materia dubia. Diana Coordinatus tom. 2. tract. 2. resol. 1. desumpta ex part. 3. tract. 6. resol. 95. Alanus lib. 1. de Euchar. cap. 11. Chapeavil. De modo administr. Sacram. tempore pestis cap. 4. qu. 19. & Suarez de Euchar. disp. 44. sect. 1. vers. tertio. Quos bene citat, sed male deserit, contrarium etiam probabile dicens Gobato in sua Theolog. exper. tract. 3. n. 33. & 34. Præcipue post damnatas propositiones ab Innocentio XI. die 2. Martii 1679. Propositione prima, ut novissime notat P. Thyrlus Gonzalez in Fundament. Theol. Moral. dissertatione X. n. 19. subdens Ministrum Sacramentorum teneri ad apponendam materiam, & formam certam, graviterq; peccare, & Sacrilegium committere, si extra casum necessitatis utatur materia, vel forma dubia, aut incerta, omissa certa; etiamsi id faciat sequendo opinionem prabilem speculative; aut etiam probabiliorum, vel probabilissimam de veritate, & sufficientia illius ad Sacramenti valorem. Porro Eucharistiam non esse medium necessarium salutis, saltem in re, habetur ex S. Thom. 3. part. q. 73. art. 3. ex Scoto in 3. dist. ult. quæst. unica. D. & docent inter Scholasticos, Gonetius tom. 5. de Sacrament. Euchar. secundum se disp. 2. art. 4. §. 2. Emin. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. in 4. sent. disp. 26. art. 1. & inter Morales Villalob. in summa tom. 1. tract. 7. diffie. 5. n. 5. Reginald. lib. 29. num. 2. & Bonacina, alios cumulans, tom. 1. de Sacrament. Euchar. disp. 4. qu. 1. punct. 3.

Fuit autem dictum, quod panis, pro materia Eucharistiæ, debet esse azymus in Ecclesia Latina, at fermentatus in Ecclesia Græca. quia et si utroque pane valide consecratur Corpus Christi, ut definitum fuit ab Eugenio IV. in Concilio Florentino, & ibi habetur in Litteris Unionis, §. Item in azymo: & notant omnes Theologi, inter quos idem Emin. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. disp. 18. num. 20. & Emin. Cardin. de Lugo de Sacram. Euchar. disp. 4. n. 7. Gonet. d. tom. 5. de Materia Euchar. disp. 3. n. 7. Mastrius d. tom. 4. in 4. sent. disp. 3. n. 80. & in Theolog. Morali disp. 18. n. 17. Nihilominus prohibitum fuit à S. Pio Quinto in Constit. XII. incipien. Providentia Romani Pontificis, tam Latinis consecrare in fermentato quam

quàm Græcis in azymo, sub quovis prætextu, sub poena suspensionis à Divinis; à qua, non video, quomodo præservare transgressores possit opinio Moralistarum aliter sententium, quos allegat, quamvis non sequatur, Diana Coordinatus tom. 2. tract. 1. res. 205. & 206. quarum prior est in Veteri part. 3. tract. 6. res. 99. Posterior part. 10. tract. 16. res. 40.

Et quoniam dedecet Ecclesiasticos ignorare causam, & tempus diversitatis Rituum, quos utraque Ecclesia servat; Occidentalis scilicet, & Latina consecrando panem azymum; Orientalis verò, & Græca panem fermentatum; referenda hic summam est historia, & controversia de azymo in tribus sequentibus conclusionibus.

Prima Conclusio. Utraque Ecclesia Occidentalis, & Orientalis, Græca, & Latina celebravit in azymo ab initio Christiana Religionis usque ad tempus Michaelis Cerularii Patriarchæ Constantinopolitani, videlicet usque ad annum millesimum quinquagesimum tertium, sub Leone Nono Summo Pontifice Romano. Hujus conclusionis propugnator est Emin. Card. Bellarminus lib. 4. de Eucharist. cap. 7. cujus hæc sunt verba: Hæc controversia circa annum Domini MLIII. est orta, ut Leo Nonus Papa testatur in Epist. ad Michaelē Episcopum Constantinopolitanum cap. 1. tunc enim primum Græci reprehendere ceperunt Latinos, quod azymum panem in Sacram. Euchar. assumerent. Quod autem ipsa Ecclesia Græca per prædictum decem sæculorum cursum semper consecraverit in azymo, & abstinerit à fermentato, probatur.

Primo: quia Sancti Patres Græci tenuerunt, & docuerunt, Christum Dominum instituisse Sanctissimam Eucharistiam in azymis (quod inferius demonstrabitur) ac proinde eos fuisse semper sectatos exemplum Christi; qui non adhibuit in consecratione sui Corporis fermentatum panem; ut docent Origenes tract. 35. in Matthæum. S. Jo. Chrysostomus in eundem homil. 35. Theophilus qu. 24. in Exod. & alii, quos citant Emin. Card. Bellarm. lib. 4. de Eucharist. cap. 8. Vasquez disp. 172. cap. 2. Hugo Cardin. in Comment. in Joann. c. 13. & novissime duo Græci eruditi scriptores, Gennadius in Apologia adversus Marcum Ephesum; & Arcudius lib. 3. de Sacram. Eucharistia cap. 5. & 6.

Secundo: probatur ex verbis S. Epiphani, qui referendo errores Ebionitarum hæres. 30. sic ait: Baptisma porro etiam ipsi accipiunt præter hoc, quod quotidie baptizantur, & in aquis se mergunt. Mysteria autem faciunt ad imitationem Sanctorum in Ecclesia, ab anno in annum per azymos, id est non fermentatos panes; & alterum mysterii partem per aquam solum. Si igitur celebrabant mysteria, id est Sacrificium Missæ, per azymos, ad imitationem Sanctorum, ipsi Ebionitæ, qui in primo sæculo fuerunt. Cardin. Baronius, & Spondan. Anno 34. dicendum sequitur, Sanctos Patres Græcos primi, secundi, tertii, & quarti sæculi solitos fuisse consecrare in azymo, teste S. Epiphanio Salaminae Cypri Episcopo, qui floruit quarto sæculo sub Valente Gratiano, & Theodosio Augustis. Eminentiis. Cardinal. Bellarm. de Scripturis Ecclesiasticis. Anno 370.

Tertio: probatur ex verbis S. Jo. Chrysostomi in epist. 1. ad Corinth. c. 5. sic dicentis: Primum autem dicamus, quamobrem ex omnibus finibus fermentum expellitur. Quodnam hoc anigma? O-

Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 11,

portet ut omnem malitiam fidelis abiciat; ut enim Judæus perit, cum apud eum vetus invenitur fermentum; sic apud nos is, in quo invenitur malitia. Ex hac fermenti derefectione S. Jo. Chrysostomum in azymis consecrasse, & apud alios SS. Patres Græcos eundem ritum azymorum in usu fuisse, tenet Theophylactus Commentar. in Matth. cap. 26. Marc. c. 14. Luc. c. 22, & in Epist. 1. ad Corinth. c. 5. & Arcudius d. lib. 3. de Sacram. Euchar. c. 5. & 6.

Quarto: probatur ex communi sententia gravissimorum virorum, quos citat P. Macedo in Disquisit. de Azymo cap. 13. Et Emin. Card. Bona Rer. Liturgic. lib. 2. cap. 23. num. 1. attestantium Armenos à tempore S. Sylvestri Papæ semper fecisse in azymo, quod corroboratur tum ex Metaphraste apud Surium die 30. mensis Septembris, tum ex Epistola 1. Gregorii Papæ VII. lib. 8. Epistol. sic dicentis ad Episcopos Armenos: Quia cognovimus Ecclesiam vestram azymo sacrificare, & ob hoc à Græcis dumtaxat imperitis, quasi de hæresi reprehendi. Porro in Synodo Trullana, quæ celebrata fuit anno 707. in Canon. 32. Armeni reprehenduntur, quia solum vinum sine aqua admixtione in Sacro Altaris ministerio adhibebant; nulla autem nota iisdem inferitur, quod in azymis conficerent. Ergo validum resultat argumentum, quod Ecclesia Orientalis ejus Episcopi Græci dicto anno fuerant ad Synodum convocati in Trullo, id est Constantinopoli, in Imperiali Palatii Secretario, superne fornicato; ritum panis azymi retinebat, & nequaquam in fermentato SS. Eucharistiam consecrabat; aliàs redarguissent Armenos non solum, quod sine aqua consecrarent, sed etiam quod fermentatum panem non adhiberent.

Quinto: pariter probatur ex insigni illa molestia, quam Photius Patriarcha Constantinopolitanus anno 867. intulit Nicolao Papæ, & toti Latine Ecclesiæ, illam eriminando, quod Sabbato jejunaret, quod Presbyteris nuptias prohiberet, quod iisdem, ne infantes in fronte Sacro Chrysmate signarent, veteret, & alia, de quibus Emin. Card. Baronius d. anno 867. sed inter cetera, quod permitteret in Paschate agnum assum benedicendum in Altari poni; nihil autem Photius locutus fuit de pane azymo, in quo Occidentalis Ecclesia consecrabat, unde desumitur concludens argumentum, quod eadem Ecclesia Orientalis non erat in hoc ritu difformis à Latina; alioquin si hanc suggillabat, quod more Judæorum admitteret agnum assum in Altari; quomodo eam Photius non esset criminatus, quod etiam azymum panem consecraret; nisi omnes Græci eundem ritum panis azymi tunc retinissent? Ita erudito calamo P. Macedo d. Disquis. de Azymo cap. 3. pag. 36. vers. Adhibeamus.

Sexto: idem probatur, quia Michael Cerularius dicto anno 1053. alive Græci Patres, contra quos disputarunt Legati Apostolici missi à Leone Nono Constantinopolim, super prætenso ritu fermentati, nunquam allegarunt antiquam, seu immemorabilem consuetudinem; quod quidem fecissent, si panis fermentatus in anteaetis sæculis fuisset in usu; ut constat ex Opusculo Humberti Cardinalis adversus eosdem Græcos in Bibliothec. Patrum tom. 11. Quod neque fecerant in Concilio Florentino tempore Eugenii Quarti, in quo disputarunt de sufficientia panis fermentati

E

pro

pro consecratione, non autem de immemorabili consuetudine ab initio Orientalis Ecclesiæ; & priscorum Patrum ejusdem.

Septimò. Quia cum Nestorius Hæresiarcha anno 428. docuisset, esse consecrandum in fermentato, ut diximus suprà Dec. 6. pag. 17. statim Oecumenica Concilia Orientalia ejus doctrinam damnarunt, ut docet Salelles lib. 3. cap. 9. Regul. 244. num. 127. quod non fecissent, si Ecclesia Orientalis solita fuisset conficere Eucharistiam in pane fermentato.

Quod autem Occidentalis, & Latina Ecclesia ab initio, & semper servaverit ritum azymi panis in consecratione Divinæ Eucharistiæ pariter probatur.

Primò ob exemplum CHRISTI DOMINI, de quo infrà; & traditionem Apostolorum, à quibus hunc ritum, præcipue ab Apostolorum Principe fuit edocta; ut bene Leo IX. in epist. 1. c. 5. contra eundem Michaëlem Cerularium deducit his verbis: Ecce jam post mille, ac ferme viginti à Passione Salvatoris nostri annos, incipit per vos discere Romana Ecclesia, qualiter memoria Passionis sit recolenda; quasi nihil ei contulerit præsentia, conversatio, & institutio, seu qua glorificavit Deum mors pretiosa illius Senis, cui specialiter Christus Dei vivi dicit: Beatus es Simon Bar-Iona. Et in eadem Epist. cap. 6. Non ergo perpendistis, quanta imprudentia dicatur Patri, qui est in Cælis, abscondisse à Principe Apostolorum Petro cultum, sive ritum visibilis Sacrificii, per dispensationem Unigeniti Filii sui, cui per semetipsum revelare dignatus est illud ineffabile arcanum invisibilis Divinitatis ejusdem Filii sui. Fatetur apertè in his verbis Romanus Pontifex, Ecclesiam Romanam servare ritum panis azymi in Sacrificio Missæ; receptum ab Apostolorum Principe Petro. Idem professus est Greg. VII. in lib. 8. Epist. Pontific. ep. 1. & Innoc. III. lib. 4. de Myst. Missæ c. 4. ibi: Non fermentatum, & azymum consecramus, nam secundum Apostolum Pascha nostrum immolatus est Christus; itaque epulemur non in fermento veteri, nec in fermento malitiæ, & nequitia; sed in azymis sinceritatis, & veritatis. Quare Humbertus Card. in superaddito Opusculo subdit: Vestra dupliciter suo fermento contenta, Romana, & Latina simplicitati azymum extorquere desinat; & mox: Prima scilicet Ecclesia ad hac moderna tempora, sicut ab Apostolis accepit, fideliter retinuit. Non hæc dixissent Romani Pontifices, & eorum Legatus in faciem totius Ecclesiæ Orientalis; si semper, atque semper Ecclesia Occidentalis ritum azymi panis, ab Apostolis acceptum non custodisset.

Secundò probatur ex eo, quod per decem integra sæcula, à principio scilicet Ecclesiæ usque ad motam controversiam de fermentato per Michaëlem Cerularium, nullus ex tot, & tantis Doctoribus, & Scriptoribus Ecclesiasticis annotavit, Ecclesiam Latinam in fermentato pane consecrassè, sed è contra omnes Sancti scribentes summis laudis azyma extulerunt, & fermentum execrati sunt, cum istud malitiam, illud puritatem exprimat; quod quidem non fecissent, nec facere potuissent, si Sanctissimam Eucharistiam conueissent in pane fermentato consecrare. Extant memorie varietatis aliorum rituum, seu caeremoniarum in diversis Ecclesiis, scilicet Ambrosiana, Aquilejensi, Gallicana, Hispanica,

Aphricana, de quibus S. August. in Epist. ad Casulanum. & lib. 6. Confess. Sed mutationis panis azymi nullum est testimonium; ea ratione quia concorditer semper, atque semper omnes Ecclesiæ in azymo consecrarunt, sequitur exemplum Apostolorum, & Præceptum Divi Pauli. 1. Cor. 5. Itaque epulemur non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ, & nequitia; sed in azymis sinceritatis, & veritatis.

Tertiò ad probationem majorem sunt referenda hæc nonnulla SS. PP. testimonia. Anno 160. S. Cyprianus Martyr in Sermonem in Cæna Domini, loquens de SS. Eucharistia ait, inter cætera: Panis itaque hic azymus, cibum verum, & sincerus, per speciem, & Sacramentum nos taliter sanctificat, fide illuminat, veritate Christo conformat, & sicut panis communis, quem quotidie sumimus, vita est corporis, ita panis iste Super-substantialis vita est anima, & sanitas mentis. Et paulò post: Quibus unus est panis unum est corpus, & omnium cor, & anima una uni Christo adherens; cætera omnia quasi fermentata resurgens in unius azymi sinceritate latetur. Et inferius: Non oportet esse fermentarios novi testamenti ministros; puras, sinceræque mentes sanctum querit Convivium. Ann. 390. S. Gaudentius Episc. Brixie ita scripsit tract. 2. in Exod. Caro etiam Agni cum azymis panibus, & lactucis agrestibus est edenda, ut cum Corpus Redemptoris accipimus, nos pro peccatis nostris sletibus affligamus. Anno 410. S. Hieronymus in cap. 1. Epist. ad Titum propè finem inquit: Si quis Pascha agit non in azymis sinceritatis, & veritatis, ut exterminet ex anima sua omne vetus fermentum malitiæ, & nequitia; iste attendit fabulis, & umbras sequitur. Ann. 420. S. August. Sermon. 6. de Verbis Apostoli c. 5. ita subdit: Celebratur Pascha in veteri populo sicut Nobis occasione agni cum azymis. Notetur ly sicut Nobis. Et notans differentiam inter nostrum Pascha, & illud Judæorum eam tantum ponit in diversitate agni, dicens lib. 2. contra litt. Petiliani. Aliud est Pascha, quod adhuc illi de eve celebrant: aliud autem quod nos in Corpore, & Sanguine Domini accipimus; servata scilicet in reliquo azymi panis qualitate. Et lib. 32. c. 11. contra Faust. facta comparatione utriusque Paschæ, mysterium explanans subdit: Azyma verò, qui recta fidei Christiane sunt, non in fermento veteris vite; sed in ipsius fidei veritate, & sinceritate custodiunt. Anno 600. S. Greg. Magnus relatus à S. Thom. 3. par. quæst. 74. art. 4. dicit in Registro: Romana Ecclesia offert azymos panes, propterea quòd Dominus sine ulla commixtione suscepit carnem. Sed quoniam hodie hoc testimonium in libris S. Greg. non invenitur, quamvis valde deferendum sit auctoritati S. Thom. illum referentis, etiam lib. 4. Genes. cap. 69. & in Opusc. 1. contra errores Græcor. circa finem cap. 68. alius locus affertur potest scilicet rom. 2. Rom. 23. ibi: Edent Carnes, & azymos panes; ubi S. Doctor explicat. Nolite agnum comedimus, quia modo in Sacramento Dominicum Corpus accipimus, quando adhuc invicem nostras conscientias non videmus. Et paulò post: Panes sine fermento comedit, qui recta opera sine corruptione vanaglorie facit. An. 835. Rabanus Maurus natione Germanus, Abbas Fuldenis, & Episc. Moguntinus in lib. 1. de Instit. Cleric. c. 31. lo-

31. loquitur manifestè his verbis: Ergo panem in fermentatum, & vinum aqua mixtum in Sacramentum Corporis, & Sanguinis Christi sacrificari oportet. Et iterum: Quod autem panem sacrificii sine fermento esse oporteat, testatur liber Leviticus, ubi commemoratur, Dominum per Moysen ita præcepisse: omnis, inquit, oblatio, qua offertur Domino, absque fermento fiat. Plurima SS. PP. loca alia, quibus probari potest antiquis illis temporibus panis fermentati proscriptio ab Eucharistica Mensa in Ecclesia Latina, congerit P. Macedo in citat. *disquis. de Azymo* c. 6. & Ciampinus *cod. tract. c. 3.* ubi ex professo de sæculo in sæculum adducit testimonia probantia, ab initio Ecclesiæ, per annos mille, semper apud Latinos Eucharistiam fuisse confectam in azymo pane.

Quarto: confirmatur inveteratus, & semper custoditus ritus azymi panis in Ecclesia Latina testimonio omnium DD. qui post motam controversiam à Michæle Cerulario, eandem impugnarunt; omnes enim professi sunt, per omnia evoluta sæcula juxta traditionem Apostolorum, & exemplum Christi, Occidentalem Ecclesiam Eucharistiam in azymo pane confecisse, ut videri potest, præter S. Thom. S. Bonav. & Scotum, apud Abulen. *part. 2. defens. in X. capit. Franciscum Ribera* lib. 5. de Templo cap. 3. & seq. Marcell. Francolin. de Horis Canonicis cap. 5. & seq. Card. Bellarm. de Sacram. Euchar. lib. 4. à cap. 4. ad XII. Suarez. de Euch. dist. 44. Henric. de Sacram. Euchar. c. 10. & Vasquezium de *cod. Euch. Sacram. dist. 162.* Et hæc de prima conclusione.

Secunda Conclusio: Michæle Cerularius Patriarcha Constantinopolitanus, & cum eo Nicetas Abbas Pectoratus, alique Græci, dislo sæculo 1053. introduxerunt panem fermentatum in consecratione Eucharistiæ; falso opinantes. CHRISTUM DOMINUM consecrasse suum Sanctissimum Corpus in pane fermentato, non quia id egerit, non decima quarta luna in Vespere, quando comederetur agnus cum azymis, & lactucis agrestibus; sed luna decima tertia: ita ut passus non fuerit luna decima quinta, qua erat prima dies solemnis Pasche Azymorum, sed die præcedenti. Hoc esse fundamentum Ecclesiæ Orientalis, & fuisse motivum 10 Michælis Cerularii, & sequacium testantur tum Leo Nonus in *Epistol. 6.* dicens: Adstruere conantur, fermentatum fuisse panem, quo Dominus Apostolis suis Corporis sui mysterium in cœna commendavit. Tum Innocentius Tertius lib. 4. de *Myster. Missæ* c. 4. in illis verbis: Græci, in suo pertinaces errore de fermentato consueverunt; afferentes in Parasceve lunam decimam quartam extitisse; in qua Verus Agnus est immolatus, ut legis impleatur figura qua luna 14. primi mensis Paschalem agnum iusserat immolari. Tum etiam S. Thomas qui in 4. dist. 11. q. 2. ad 3. inquit: Græci asserere voluerunt, Dominum in fermentato confecisse. Et quia tres Evangelistæ concorditer dicunt, primam die Azymorum Dominum instituisse hoc Sacramentum, in eandem insaniam quidam ex eis proruperunt, ut dicerent, Evangelistas illos falsum scripsisse, & à Joanne fuisse correctos.

Ut autem manifestè cognoscatur error prædictus, cui Græci innituntur; supponendum est: Primo, præceptum fuisse Judæis, ut quolibet primo mense anni, idest Martio, die decima quarta ad Vesperas comederent agnum altum, cum pane azymo. Clericali Tom. 1. Lib. 11.

mo, & lactucis agrestibus, ablato penitus fermento per septem dies sequentes; sic enim legitur, *Exod. c. 12.* Decima die mensis hujus tollat unusquisque agnum per familias, & domos suas, Et servabitur eum usque ad quartam decimam diem mensis hujus; immolabitque eum universa multitudo filiorum Israël ad Vesperam. Et edent carnes nocte illa assasigni, & azymos panes, cum lactucis agrestibus. Et infra: Habebitis autem hanc diem in monumentum; & celebrabitis eam solemnem Domino in generationibus vestris cultus sempiterno. Septem diebus azyma comeditis: in die primo non erit fermentum in domibus vestris; qui nunquam comederit fermentum, peribit anima illa de Israël, à primo die usque ad diem septimum. Dies prima erit sancta, atque solemnitas, & dies septima eadem festivitate venerabilis. Nihil operis facietis in eis, exceptis his, qua ad vescendum pertinent. Et paulo post iterum: Primo mense, quatuordecima die Mensis ad Vesperam comeditis azyma usque ad diem vigesimam primam ejusdem mensis ad Vesperam. Septem diebus fermentatum non invenietur in domibus vestris. Hæc eadem solemnitates præcepit Deus in *Levit. cap. 23.* ibi: Mense primo; quatuordecima die mensis ad Vesperam Phase Domini est: & quatuordecima die mensis hujus solemnitas Azymorum Domini est. Septem diebus azyma comeditis; dies primus erit vobis celeberrimus, sanctusque; omne opus servile non facietis in eo. Supponendum Secundo: quod in decima quarta die, hujusque primi mensis incipiebant duæ solemnitates; Una, quæ dicebatur 12 Phase, & consistebat in comestione agni ad Vesperas, cum azymis, & lactucis agrestibus; & hæc dicebatur comedere Paschas; fiebatque semel in Vespere ipsius diei decimæ quartæ tantum. Alia solemnitas erat manducatio azymorum, quæ 13 durabat usque ad diem vigesimam primam ejusdem mensis inclusive. De prima dicitur. *Lev. 23. 5.* Mense primo, quatuordecima die mensis ad Vesperam, Phase Domini est. Item *Deuter. 16. 6.* Immolabis Phase Vespere ad Solis occasum, quando egressus es de Egypto. De secunda autem: *Levit. cod. cap. 23. 6.* Quatuordecima die mensis hujus solemnitas Azymorum Domini est. Septem diebus azyma comeditis. Dies primus erit vobis celeberrimus, sanctusque; omne opus servile non facietis in eo. Item *Deut. 16. 3.* Non comedes in eo panem fermentatum. Septem diebus comedes absque fermento afflictionis panem. Supponendum est Terrio: quod aliter accipiebantur dies legales, aliter dies naturales, & aliter dies artificiales. Incipiebant legales dies à Vespere præcedentis diei, 14 usque ad Vesperam subsequenter juxta illud *Levit. 23. 32.* A Vespere usque ad Vesperam celebrabitis Sabbata vestra. Eo modo, quo nunc in Ecclesia festa incipiunt quoad officium à prima Vespere usque ad secundam. S. Thom. in 4. dist. 11. q. 2. art. 2. *questiunc. 3. ad 3.* Dies naturales accipiebantur vel à media nocte antecedenti usque ad mediam noctem subsequenter, Sive ab ortu Solis in ortum subsequenter, ut innuit D. Thom. *ibid.* Dies artificiales distinguebantur etiam sicut modò contra noctem; itaut comprehenderent tantum illud spatium, in quo lux Solis apparebat. *Gonet, tom. 5. de Sacram. Euchar. dist. 2. n. 99.*

His præsuppositis facillè probatur CHRISTUM DOMINUM instituisse SS. Eucharistiam in pane azymo;

azymo; siquidem id egit die decimaquarta primi mensis ad Vesperam; quando comedendus erat agnus, & prohibitum erat fermentum juxta supranotatas scripturas. Id testantur expresse omnes Evangelistæ. Nam S. Mattheus 26. 17. ait: *Prima autem die Azymorum accesserunt discipuli ad Jesum, dicentes: Ubi vis paremus tibi comedere Pascha?* Sed Pascha comedebatur die decimaquarta primi mensis ad Vesperam; & tunc incipiebat primus dies legalis Azymorum. Deinde: *Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Jesus, & paraverunt Pascha, Vespere autem facto discumbebat cum duodecim discipulis suis.* Et paulo inferius: *Cœnantibus autem eis accepit Jesus panem, & benedixit, ac fregit: deditque discipulis suis, & ait: Accipite, & comedite: Hoc est corpus meum.* At in hoc Vespere, ut notatum est, panis fermentatus haberi non poterat. Ergo Dominus IESUS consecravit Corpus suum in pane azymo. Pariter S. Marcus Evangelista cap. 14. 12. scribit. *Et primodie Azymorum, quando Pascha immolabant, dicunt ei discipuli, quò viscamus, & paremus tibi, ut manduces Pascha?* Et facta præparatione sequitur: *Vespere autem facto, venit cum duodecim, & discumbentibus eis, & manducantibus ait IESUS: scabuno ex eis esse tradendum; Deinde: Et manducantibus illis, accepit IESUS panem, & benedicens fregit, & dedit eis, & ait: Sumite, Hoc est Corpus meum.* Similiter S. Evangelista Lucas cap. 22. 7. ita narrat: *Venit autem dies Azymorum, in qua necesse erat occidi Pascha:* Ergo die decimaquarta mensis primi ad Vesperam. Sequitur textus: *Et paraverunt Pascha. Et cum facta esset hora discubuit, & duodecim Apostoli cum eo. Et ait illis: desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum, antequam patiar.* Subindè: *& accepto pane, gratias egit, & fregit, & dedit eis dicens: Hoc est Corpus meum, quod pro vobis datur, hoc facite in meam commemorationem.* Tandem S. Joannes Evangelista notat cœnam paschalem factam à Domino cum discipulis ante diem festum Pasche. *Joan. 13. 1.* Sed dies festus Paschæ erat dies decimus quintus mensis ex Exod. 12. & Levit. 23. supra relatis. Ergo concludentissime constat, Salvatorem nostrum Sanctissimam Eucharistiam consecrassè luna, seu die decimaquarta primi mensis, post illius diei secundas Vesperas, quæ erant primæ Vespere diei decimaquintæ, festivæ, tanquam primæ ex septem diebus Azymorum: cumque dicto Vespere lunæ decimaquartæ prohibitum esset panis fermentatus, totus panis azymus fuit in cœna; & in eodem azymo suum Corpus consecravit. Ita semper tenuit, & tenet Ecclesia Latina, de hac veritate à SS. Apostolis edocta, ut tradunt omnes Catholici Scriptores. S. Thomas 3. part. quæst. 74. art. 4. & in 4. Sent. dist. 11. quæst. 2. ibid. S. Bonaventura art. 2. quæst. 1. & Scotus dist. 11. quæst. 6. Emin. Card. Bellarmin. lib. 4. de Euchar. cap. 8. Card. Baronius in Annalib. ann. Christi 34. Sallianus ad annum Mundi 4086. num. 5. & 14. Torniellus ad Mund. annum 4084. n. 8. Et ex Scholasticis modernis Gonet. dist. 5. de Sacram. Euchar. d. dist. 2. art. 5. Agudius de Sacram. Eucharistia part. 4. c. 2. nec non Eminent. Card. de Lauræa d. tom. 1. in 4. Sent. dist. 18. art. 2. atque Leonardus Lessius quæst. 74. de Sacrament. Eucharist. art. 4.

Cæterum Orientalis Ecclesia, quæ tuetur fermentatum, plurima huic veritati opponit,

Primò: Dies ille, quo Dominus est occisus, non fuit festus. Ergo non occisus luna decimaquinta; sed decimaquarta; & ex hoc sequitur, Redemptorem comedissè Pascha die decimaquarta ad Vesperam, quo tempore erat licitus panis fermentatus. Probant antecedens. 1. Quia Judæi dixerant in Concilio, esse quidem tradendum morti CHRISTUM, sed non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo Marc. 14. 2. Quia diebus festis prohibita erant Judicia; & eo die 15. mensis Judæi accusarunt, & condemnarunt Christum. 3. Quia in die festo non erat licitum emere, & vendere, sed eodem die mortis Domini Joseph emit Sindonem Marc. 15. Et mulieres paraverunt aromata, Luc. 23. Sed respondetur ad Primum: Timuisse quidem Judæos in Concilio, ne fieret tumultus in populo, si Christus detineretur in die festo; sed cum Judas obtulisset, se cum nocte traditurum, cessavit timor, & in die festo morti tradiderunt. Ita Lessius in Opere posthum. de Sacram. Euchar. dist. q. 74. n. 20. in fine. Ad Secundum respondetur: Non constare ex scriptura, actus Judiciales in festo fuisse prohibitos: & quatenus esset prohibitio, Judæi prævaricare legem non timuerunt, parati innocentem occidere. Gonet. dist. dist. 2. n. 114. ad Quartum, & Lessius ubi supra dist. num. 20. in fin. Ad Tertium respondetur: Emptionem, & venditionem pro operibus misericordiæ non fuisse prohibitam in die festo, prout erat mortuum sepelire; Sanctus Thom. ubi supra in 4. dist. 11. quæst. 2. Emin. Card. Baron. anno 34. n. 33. exemplificans de Tobia cap. 2. & de circumcissione, quæ fiebat etiam in die festo. Agudius d. tract. de Sacram. Eucharist. part. 4. cap. 1. à num. 12. & seqq.

Secundò: obijciunt Græci, quòd Christus non sit mortuus decimaquinta luna mensis primi, sed decimaquarta, eo quia de Judæis dicitur, quòd in die Passionis Domini, ipsi non introierunt in Prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. Joan. 18. 28. Et quòd erat Parasceve Pascha Joan. 19. 14. idest Præparatio, seu Vigilia Paschæ; Et insisterunt apud Pilatum, ne remaneret in cruce corpora Sabbato: *Erat enim magnus dies ille Sabbati.* Joan. 19. 31. Ex quibus inferunt Græci eam diem, qua Christus mortuus est, fuisse decimaquartam, in cujus Vespere Pascha manducandum erat, & incipiebat prohibitio panis fermentati; & per consequens Redemptorem instituisse Eucharistiam antecedenti die ad Vesperam, in qua adhuc erat licitus panis fermentatus; idest, luna decimaquarta.

Unica responsione evacuant supradicta objecta Lyranus, Paulus Burgensis, Catherinus, & alii quos citant, sed non sequuntur Lessius d. q. 74. n. 22. & Gonet. dist. dist. 2. n. 111. dicendo quòd Judæi ex suorum Rabbiorum doctrina, & dispensatione distulerant commestionem agni ad Vesperam diei Veneris decimi quinti; ita ut prima dies Azymorum fuit pro ipsis dies Sabbati; qui propterea dicebatur Magnus ob duplicem solemnitatem, & quia erat Sabbatum, & quia erat primus dies Azymorum; At Salvator noster juxta legem manducavit Pascha in Vespere diei Jovis præcedentis, ut supra probavimus. Hæc responsio non est spernenda, ut infra videbimus.

Cæterum, quia pluribus Doctoribus non arridet, cum eis non videatur innixa solido fundamento; respon-

respondent, quod Judæi non introierunt in Prætorium, ne contaminarentur, sed ut manducarent Pascha: intelligentes, pro ly Pascha non esum agni, qui fuerat immolatus Vespere antecedenti, sed esum panis azymi, & aliarum victimarum Paschaliū, quæ Deo offerebantur singulis illis septem diebus. Agudius d. part. 4. cap. 1. nu. 13. Præterquam quod omnes septem dies Azymorum dicebantur Pascha, ut notat Barrad, in *Itiner. Filior. Israël*, lib. 2. cap. 22. n. 23. ubi allegat exemplum Herodis, qui cum carcerasset S. Petrum in diebus Azymorum volebat post Pascha producere eum populo. *Act.* 12. Pariter respondent, quod ea dies mortis Domini dicebatur Parasceve Pascha, idest dies Veneris secunda Azymorum, in qua Judæi de more præparabant cibos pro sequenti die Sabbati; & ex hoc vocabulo nihil deducitur, quod demonstrat, Sabbatum sequens fuisse primum diem Azymorum, nam omnis sexta feria vocabatur Parasceves. Et non sine mysterio in Evangel. postea vocatur Parasceves Judæor. 70. 19. 42. ut sciremus esse solitum diem, quo Judæi præparabant necessaria pro sequenti die Sabbati. Tandem institerunt Judæi, ne remaneret in cruce corpora Sabbato, quia secundum legem suspensi in patibulo eadem die sepeliendi erant. *Denter.* 21. 23. Dicebatur autem: Magnus dies ille Sabbati; quia, præter solitam Sabbatinam festivitatem, erat unus ex septem diebus azymis, in quorum singulis victimæ Deo mactabantur; juxta illud *Denter.* 16. 2. *Immola bis Phasce Domino Deo tuo de ovibus, & de bobus.* Et 2. *Paralip.* 35. 8. Dederant Sacerdotibus ad faciendum Phasce pecora commixta duo milia sexcenta, & boves trecentos. *Levita* quinque milia pecorum, & boves quingentos. Ita supracitati DD. Lessius d. quæst. 74. n. 22. & 23. Gonet. d. disp. 2. de Sacr. *Euch.* n. 114. & Em. Card. de *Lauræa* d. tom. 1. in 4. sent. disput. 18. n. 32. Qui cum aliis suprà allegatis firmant, esse veritatem irrefragabilem, quod CHRISTUS FILIUS DEI, qui venerat, non solvere legem, sed adimplere. *Matth.* 5. 17. manducavit Pascha cum discipulis suis, non luna decimateria, sed luna decimaquarta post Vesperas illius diei, quando jam incæperat præceptum legale panis azymi, & in eo consecravit suum Sacratissimum Corpus.

Ego autem supracitatorum DD. opinionem veneratus, & eorum sufficientes responsiones amplexus; non essem difficilis in admittenda sententia, quæ dicit: Judæorum Principes, Rabbiorum traditiones sequutos, distulisse agni cœnam legalem ad lunam decimam quintam post Vesperam; idest sero diei Veneris Sancti, in quo passus est FILIUS DEI, & primum festum diem Azymorum esse celebratum, eo anno, ab eis luna decimasepta, idest die Sabbati sequentis. Moveor ad hanc sententiam approbandam, *Auctoritate, & Ratione.* Desumo *Auctoritatem* ab omnibus DD. & SS. PP. quicam docuerunt, quos citat Vasquez disp. 172. c. 2. & Maldonatus *Matth.* 26. inter quos S. Ioan. Chrysost. *hom.* 84. in *Joan.* & Rupertus Abb. in *Exod.* 19. præcipue Nicol. de Lyra; qui primum fuit Rabbini inter Judæos, antequam ad fidem Christianam converteretur, & ingrederetur Seraphicam Religionem; quam decoravit eruditissimis libris relatis à Card. Bellarm. *lib. de Scriptur. Ecclesiast. an.* 1320. cui jungo modernum quidem alium Rabbini, sed conversum ad Christianam fidem sub Pontificatu Alexandri VII. vocatum in Judaismo

Samuelem Nahmiam Venetum; renatum verò salutari aqua Baptismatis Julium Maurocenum Lectorem lingua Hebraice in Collegio de Propaganda Fide Romana: qui in Opere suo Italico, typis dato Romæ anno 1683. cujus Titulus *Via della Fede mostrata à gli Hebrei* Part. 2. c. 29. p. 544. ita scribit *Stabilita in questa guisa da Dio la notte del giorno 14. di Nisan, per la celebratione della Pasqua, & il 15. giorno per primo giorno de gli azimi festivo. per memoria dell' uscita dall' Egitto de' vostri Padri; stupisco, che habbiate havuto ordine di opporro alla legge del Signor Iddio quella de i vostri Rabbini* לעוריד פסח לאכריו פסח lo Badi Pesach Lenyholam, cioè che non si celebri mai in eterno la PASQUA, o il primo giorno festivo nella feria seconda, o Lunedì: feria quarta, o Mercoledì: feria sexta, o Venerdì. Sopra la qual finta regola appoggiati alcuni incanti publicarono, che se il Nostro Signore GIESU CHRISTO morì di Venerdì, non morì il giorno di Pasqua. Ma ciò si convincerà dall' Evangelio in un altro Capitolo; Et paulo post p. 546. sequitur. Quando fosse introdotta l' usanza, o la legge schivare la Pasqua nell' tre giorni del כדו Badi, non si può cavare dalla Scrittura, che è contraria, provandosi, che Israele in Galgalasece di Venerdì la prima Pasqua, secondo, che si raccoglie da Giosué al cap. 4. vers. 19. e cap. 5. vers. 11. Et paucis interjectis, subdit: Vanno perciò immaginandosi, che quando era in piedi il secondo Tempio, fosse da i Sacerdoti imposta la Regola di non fare in certi giorni le feste, e tra le altre quella לאכרו פסח lo Badi Pesach, la Pasqua non haverli a fare nel Lunedì, Mercoledì, e Venerdì. His attentis relationibus de Rabbini traditione transferendi Pascha, primumque festivum diem Azymorum in sequentem diem, quando veniebat in feria sexta, satis mihi videtur probabile, quod, anno Passionis Redemptoris nostri, Princeps Judæorum, & Pharisei distulerint primum diem Paschalem ad diem Sabbati incedentes non secundum præscriptum legis Moysæ, sed secundum Calendarium Rabbiorum, de quorum numero cum fuerint cum Tyrannus antiquus, tum Maurocenus iste modernus, & uterque attesteretur ita apud Judæos servari, iidem est deferendum, juxta regulam Juris: Standum est peritis in arte. l. 1. in princ. ff. de *Ventre inspicien.* ubi Gloss. & Bart. cap. *Proposui*, & ibi Felin. & omnes scribentes. de *Probation.* Menoch. *conf.* 311. n. 16. ubi citat Nevizan. *lib. 5. Sylv. Nupt.* n. 69. dicentem, posse recedi à recepta Doctore opinione ob dictum periti in arte. Concordat Maschard. de *Probation.* concl. 1174. infinitos DD. cumulans, & declarans n. 20. Regulam esse infallibilem, quando ad minus periti sunt duo; iique boni nominis, ac famæ, ut in casu nostro.

Ratione autem moveor ad tenendum, quod Judæi anno, & die Dominicæ Passionis, idem non introierint Prætorium, ne contaminarentur, sed ut manducarent Pascha post occasum Solis ejuldem feriæ sextæ; & sic distulerint primum diem Paschalem ad diem Sabbati sequentis; nam dies Pentecostes eodem anno venit in die Dominica; si autem Pascha aut primus dies Paschalis, seu Azymorum fuisset celebratus à Judæis feria sexta; festivitas Pentecostes incidisset in diem Sabbatum. Pro intelligentia sciendum; quod Hebræi post Pascha Azymorum

22 morum habebant aliud solemnissimum Pascha, quod vocabatur *Pentecostes*, post dies quinquaginta à die prima Azymorum; nam *Pentecostes* dicitur à *Pente*, idest quinque; & à *coste*, idest decem, quia quinquies decem dies sunt inter festum Resurrectionis, & *Pentecostes*, computato utroque festo. Gloss. in *Clem. unica*, §. *Pentecostes*, de *Reliquiis*, & *Venerat. Sancti*. Celebrabant Judæi *Pentecostem* in memoriam legis datæ à Deo per Moysen in monte Sinai, quinquagesima die post eorum egressum ab Egypto. S. Leo *Serm. 1. de Pentec.* Bedæ *Hem. Vig. ejusdem festi*. S. Hier. *mens. 12.* Rabanus *de instit. Cler. lib. 2. cap. 31.* & S. Thom. 1. 2. *quæst. 102. art. 4. ad decimum*. Idcirco incipiebat numerus horum quinquaginta dierum à die secundo Paschæ Azymorum inclusivè; & expleto primo die ejusdem Paschæ Azymorum, in quo Israël exivit ab Egypto, in quo quidem secundo die Azymorum offerebatur in Templo manipulus primitiarum, ut his verbis præcipitur in *Levitic. 23. 15.* *Numerabitis ab altero die Sabbati* (idest Festi primi Azymorum) *in quo obtulistis manipulum primitiarum septem hebdomadas plenas, usque ad alteram diem expletionis hebdomade septima, quinquaginta dies, & sic offeretis sacrificium novum Domino.* Et vocabitis hunc diem celeberrimam, atque Sanctissimum; omne opus servile non facietis in eo. Igitur videtur dicendum, Judæos, anno quo CHRISTUS passus est, celebrasse Pascha, diemque primum Azymorum, non feria sexta, ut ex præcepto legis tenebantur, sed Sabbato juxta Rabbinoſum traditionem; quandoquidem post Sabbatum cœpit prima dies ex quinquaginta, qui denumerandi erant usque ad *Pentecostem*, & sic eo anno Festum *Pentecostes* venit die Dominico; de quo dubitare non licet, nam Ecclesia Catholica ab Apostolis edocta semper celebravit, & celebrat *Pentecostem* die Dominico. Motivum autem Rabbinoſum transferendi Pascha in diem Sabbati, quando veniebat in feria sexta, non fuit timor transgrediendi Sabbatum, colligendo spicas pro formando manipulo primitiarum, offerendo per Sacerdotes Deo in Templo; ut innuere videtur Barrad. *tom. 4. Concordant Evangelist. lib. 10. c. 1. vers. non leve argumentum*. Quia illa collectio spicarum erat à lege permilla, quemadmodum permittebatur in Sabbato mactare victimas pro sacrificiis; sed quia si celebrabant Pascha Azymorum die Luna, aut die Mercurii festum *Chepur* scilicet expiationis, quod occorrebat in mense septimo, cadebat in diebus Veneris, & Dominicæ respectivè, & sic Judæi sentiebant nimium incommodum ob prohibitam in dictis diebus ciborum coctionem, & præparationem. Differre autem Pascha ad Sabbatum, si veniebat feria sexta ne festum *Scenopegiarum* hoc est *Tabernaculorum* veniret in Sabbato; in quo tenebantur cadere ramos ex arboribus, ex *Levítico præcepto 23. 40. ibi: Sumetisque vobis die primo fructus arboris pulcherrimos, spatulasque palmarum, & ramos ligni densarum frondium, & salices de torrente, & letabimini coram Domino Deo vestro*. Putabant autem hujusmodi casuram esse Sabbati prævaricationem. Ita Dominicus Macer, versatissimus in linguis, & plagis Orientalibus, quas adivit missus ab Apostolica Sede, in suo eruditissimo *Hieroglyph. verb. Pentecostes*; cujus verba me delectat transferre ad majorem Lectoris instructionem.

PENTECOSTES πεντηκοστή, idest, Quinquagesima, quia hoc solemnissimum Pascha post quinquaginta dies à Pascha Azymorum celebratur, in qua Hebræi traditionem legis à Deo Moysi factam solemniter commemorabant. Appellatur etiam *Quinquagesima*, Festum Hebdomadum, Festum Messis, Festum Primitiarum. Et penes Hebræos incipiebant prædictæ dies quinquaginta à secunda die Azymorum numerari, in quo die spicas metabant, ut Domino offerrent. In eo vero anno, in quo Redemptor noster mortem subierat, dies secunda Azymorum in Sabbato acciderat; in qua die cum prohibitum sit Hebræis omnes servile opus, ideo in alterum diem, nempe Dominicum Resurrectionis, obtulerunt manipulum spicarum Hebræi, quod non sine Providentiæ Divinæ mysterio occurreret; nam manipulus ille, in altum elevatus (juxta eorum ritum) Christi Resurrectionis Symbolum fuit. Itaque eo anno, cum ab Hebræis principium eorum *Quinquagesima* numerari inciperet à Dominica; sic etiam eorum *Pentecostes* in Dominica concludebatur, eo prorsus die, quo supra sacrum Apostolorum Collegium Spiritus Sanctus descenderat. Hoc enim pacto dubium, à multis agitatum, solvitur; quomodo, nimirum, eo anno in die Dominica Hebræicum *Pentecostes* occurreret, apud Bellarm. in *lib. 3. de Cultu Sanctior. cap. 3.* Melius tamen prædictum dubium, si Rabbinoſam observationem admitteremus, resolveretur; quod observatione cavetur in eorum Calendario, ne Azymorum Pascha in die Luna, Mercurii, ac Veneris ob sequentes rationes incidat. Non enim de die Luna, aut Mercurii celebrant prædictum Pascha, ne scilicet dies *CHEPUR* in Veneris, aut Dominica diebus cadat. *CHEPUR* siquidem Remissionem significat, quod in septimo mense celebratur, in quo die coquere, aut cibos præparare nequeunt, & jejunare debent à primis Vesperis *CHEPUR* usque ad sequentes festivas Vesperas, cum apud eos maximus culparum venia destinatus sit. Itaque si in Luna, vel Mercurii diebus Pascha celebraretur, caderet *CHEPUR* in Veneris, vel Dominica diebus, & sequeretur, quod per biduum abstineri debuissent à cibis, dum in Sabbato, vel antecedenter ad *CHEPUR*, si caderet in Dominico, vel subsequenter, si idem in die Veneris veniret, cibos præparare, aut coquere nequirent.

Subterfugiant alterius Pascha in die Veneris (notetur) ne cadens postmodum in Sabbato primus *Scenopegiarum* dies, prætermittere tenerentur, ramos ex arboribus cadere, cum sit opus servile, & in Sabbato prohibitum; nam ex *cap. 23. Levitici*, in prima die *Scenopegia* præscribitur eis talis ramorum casura, ut dicitur in dictione *HOSANNA*.

In anno igitur, in quo passus est CHRISTUS, juxta lunarem computum Hebræicum, Pascha venerat in die Veneris, quemadmodum idem Redemptor observaverat, qui Rabbinoſas traditiones minime curans, agnum comederat in die Jovis ad Vesperas Paschæ sequentis, sed secundum Rabbinoſam observationem incedentes Hebræi Pascha in die Sabbati celebrarunt, ne illud ex adductis observationibus in diem Veneris incideret, & ideo comestio agni Hebræica ad cenam Veneris facta fuit; in quo die, ut JOHANNES Evangelista c. 18. vers. 8. bene notavit: Ipsi non introierunt in Prætorio, idest in die Veneris, quando nempe CHRISTUS spatiebatur, quia in illis Vesperis manducaturi erant Agnum Paschalem, ideoque subdit, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. Idemque manifestavit idem Evangelista, quod tale Parasceve Pascha non erat juxta Moysæam institutionem, & Apostolicam obser-

observationem; nam CHRISTUS cum Apostolis pridie, quam pateretur, idest, in Jovis die ad cenam, comestione agni celebraverat; illa autem posticipata celebratio Hebræorum Rabbinnica fuerat. Paucis omiffis sequitur.

Qua traditio, si pro vera habeatur, dicendum necesse est, quod manipulus spicarum in die Dominico tunc oblatus fuisset, cum Pascha in die Sabbati celebrata esset. Qua responsio magis consona videtur; non enim pro divina oblatione prohibitum erat spicas colligere, messenque exercere in die Sabbati; cum in ordine ad sacrificandum permiffum quidem sit servile opus in eodem Sabbato; sicut & pro Sacrificio maculare Victimam licitum erat: prima igitur opinio absque suppositi fundamenti insulcita remanet.

In eodem autem die, (notetur & hoc Divinæ Providentiæ arcanum) in quo penes Hebræos, propter festum Pentecostes recens frumentum Domino offerebatur, sub eadem frumenti specie CORPVS CHRISTI Divus Petrus sacrificavit; primam enim Missam in hac die intra Cœnaculum Sion celebraverat. Pamellius tom. 1. Liturg. Eccles. Latina.

Tertia Conclusio. Tandem ad maiorem confirmationem Ritus Panis Azymi semper retenti ab Ecclesia Latina, nec non ab Ecclesia Græca, quousque in ea illum proscripsit Michael Cerularius, duo proponenda, & resolvenda remanent obiecta.

Primum est historia Ebionitarum hæreticorum, qui asserbant, legem Moysaycam unâ cum lege CHRISTI esse servandam, & ideò consecrabant Corpus CHRISTI in azymo, ut imitarentur Judæos; quapropter fertur ab Ecclesia constitutum, ut donec dicta hæresis extingueretur, consecratio fieret in pane fermentato. Ita S. Thom. in 4. dist. 11. quæst. 2. art. 2. ad 3. quæst. S. Bonaventura in 4. dist. 11. art. 2. quæst. 1. in fin. Scotus in eod. lib. 4. dist. 11. quæst. 6. in fine. Et alii, quos citat P. Macedo in d. Disquis. de Azymo cap. 3. pag. 34. Non leve est obiectum, quia magna est auctoritas Scholarum Principum supra reatorum, qui dictam historiam commemorant. Cæterum cum de ea apud Historicos tum antiquos, tum modernos nullum reperiatur vestigium, ut testatur idem P. Macedo d. cap. 3. pag. 35. dicens: *Evolvi plurima litterarum monumenta, ut scibi aliquod fundamentum ejus historie invenire potuissem, illud in medium afferrem, & propalarem, ut eorum (S. Thomæ, S. Bonaventuræ, Scoti, & aliorum) existimationi consulerem; sed nihil invenire potui, quo fidem eorumdem vindicaret. Non absque causa eam negant sapientissimi Auctores, inter quos Gabriel Vasquez in d. disput. 172. Henriquez de Euchar. c. 10. Card. Baronius anno 34. & Lindanus in Apolog. pro Liturgia Petri; siquidem mutationem azymi ajunt factam à Leone Pontifice; sed cum novem habeamus Pontifices hujus nominis, in decem primis Ecclesiæ sæculis, non expriment, qualis ipse fuerit; & non est verisimile, mutationem ita solemnem decretam fuisse ab Ecclesia absque Papali, vel Conciliari, insigni, & Magistrali Constitutione, quæ vel in Corpore Juris Canonici, aut Conciliorum, aut Bullarii reperiatur. Referunt Platina in Vita S. Alexandri Primi Papæ, & Martyris, nec non Ciacconius in eadem Vita; Atque Polydorus Vir-*

gilius De Rerum Inventorib. lib. 5. cap. 10. pag. 444. quod ipse Sanctus Pontifex præcepit, ut oblatio in azymo, non autem in fermentato, in omnibus Ecclesiis conficeretur; cumque creatus fuerit Pontifex S. Alexander anno 118. & hæretici Ebionitæ extiterint in primo sæculo, ut notant Card. Baron. Ann. 74. & Salelles lib. 3. Reg. 216. num. 81. est potius credendum, quod aliqui Episcopi, seu Sacerdotes, vel Græci, vel Latini; ut se exciperent à prædictorum hæreticorum nota, proficentium esse celebrandum in azymo in continuationem legis Moysaycæ; incæperint consecrate in fermentato versus finem prædicti sæculi primi, quod statim ac Sedes Apostolica intellexit, in principio secundi sæculi, sedente in ipsa Alexandro Primo, promulgaverit Decretum de continuando ritu Panis Azymi in consecratione juxta exemplum CHRISTI, & traditionem Apostolorum; adeò ut introductio fermentati panis in Mensa Eucharistica facta non fuerit ab Universali Ecclesia, vel à Summo Pontifice in odium Ebionitici erroris, sed à nonnullis Sacerdotibus, seu Episcopis ex bono, sed particulari instinctu, quod facile potuerit accidere, præsertim in longinquis Diocæsibus, & in Armeniæ remotis regionibus, ubi erant Ebionitæ, ut observat Ciampinus d. tract. de Azymo cap. 6. pag. 141.

Secundum obiectum est, quod facit Emin. Card. Bona Rer. Liturg. lib. 1. cap. 23. num. 8. ex his, quæ leguntur in Vita Pontificum Romanorum Melchiadis, Siricii, & Innocentii Primi. Nam de Melchiade hæc habentur: *Hic fecit, ut oblationes consecrata per Ecclesias ex consecratu Episcopi dirigerentur, quod declaratur fermentum.* Ergo, si oblationes consecratæ dicebantur fermentum; Eucharistia fiebat in fermentato, ipsa enim sola venit appellatione oblationis consecratæ. De Siricio, sic: *Hic constituit, ut nullus Presbyter Missas celebraret per omnem hebdomadam, nisi consecratum Episcopi loci designatus susciperet declaratum, quod nominatur fermentum.* Illud declaratum consecratum non videtur esse nisi Eucharistia. Ergo conficiebatur in fermentato. De Innocentio Primo in ep. ad Decentium cap. 5. sic: *De fermento, quod die Dominico per titulos mittimus, superflue nos consilium voluisti, cum omnes Ecclesia nostre intra civitatem sine constituta; quarum Presbyteri, quia die ipsa propter Plebem sibi creditam nobiscum convenire non possunt, idcirco FERMENTVM à nobis consecratum per Acolythos accipiunt, ut se à nostra communione, maxime illa die, non judicent separatos. Quod per Parochias fieri debere non puto; quia non longè portanda sunt SACRAMENTA.* Igitur, si fermentum, quod mittebatur à Papa, die Dominico à se confectum, ad Ecclesias urbis, erat Sacramentum, signat Eucharistiam in pane fermentato. His motus obiectis Emin. Card. Bona loc. supracit. comminiscitur, jugem non fuisse ritum Azymi in Ecclesia Latina.

Sed contrarium tenendum est cum Emin. Card. Baronio, & Spondano ad Annum Christi 113. & 25 aliis, quos citat, & sequitur P. Macedo in d. Disquis. de Azymo cap. 11. & Ciampinus cap. 4. per plures §§. sequentes, ubi post varias sapientum hominum interpretationes illius vocis Fermenti, eruditè demonstrant, oblationes illas, Fermentum appellatas, non fuisse, SACRAMENTVM EUC-

CHA-

CHARISTIAM, sed *Eulogias*; idest panem simpliciter benedictum, quem Papa mittebat ad Presbyteros, & Plebem in signum fraternæ charitatis, & unionis, ut illis temporibus erat in usu, & ostendimus suprà in explicatione Eulogiarum. Probatur. 1. Quia indecens fuisset mittere Sacrum CHRISTI Corpus per Parochias, ad solum finem demonstrandi fraternam charitatem. 2. Tantò magis per manus Acolytorum, quibus nunquam fas fuit attingere, vel deferre SS. **EUCHARISTIAM**. 3. Maxime quia ipsi Presbyteri Missam celebrabant, eam consecrabant, & sic populus Eucharistia non indigebat. 4. Nec turbat, quòd illud **FERMENTUM** nominetur **OBLATIONES CONSECRATÆ**, nam ex S. Aug. lib. 12. de Civitate Dei cap. 6. Omne opus, quod agitur, ut sancta societas inhaereatur Deo, dicitur **OBLATIO**, & *Sacrificium*. Immo ex Turian. lib. 5. cap. 4. contra Magdeburgen. conspersio salis, & aquæ benedictæ appellatur *Oblatio spiritualis*. 5. Etiam in Rituali Romano res, quæ simpliciter benedicuntur, dicuntur consecrari, ut in orationibus pro benedicendis Sacerdotalibus indumentis, Mappis, & Corporalibus; & est mos loquendi antiquus, nam Corporale ab Episcopo benedictum, dicitur consecratum in cap. Consulto 46. de consecr. dist. 1. 6. Immo ex Emin. Card. Baronio anno 314. Sacra **EUCHARISTIA** non nominabatur Sacramentum, quod est nomen genericum, sed **SACRA MYSTERIA**, vel **COMMUNIO**. 7. Hinc simplicem panem benedictum, & Catechumenis concessum vocavit Sacramentum S. August. lib. 2. de Peccator. merit. & remiss. cap. 26. quod observant Card. Bell. lib. 2. de Sacram. in gen. cap. 24. Card. Baronius anno 313. nu. 65. Henriquez lib. 1. de Sacram. cap. 2. Suarez t. 3. in 3. part. dist. 46. s. 6. ad fin. Valquez tom. 2. in 3. part. disp. 166. cap. 4. de Ceremon. Baptism. n. 52. & alii allegati per Ciampinum in d. cap. 4. cap. 5. cap. 6. & cap. 7. & per Macedonem d. Disquis. c. 6. pag. 103. Qui in toto opere evacuant reliquas conjecturas compactas per defensores panis fermentati; in quarum relatione non immoror; sunt enim evidenter æquivocæ, & inconcludentes, quæ de jure nullam probationem faciunt. Rota decis. 620. num. 6. & decis. 629. num. 24. part. 4. recent. tom. 3. Conciol. allegat. 6. num. 32.

Tandem, corollarii loco, in hoc primo Quæsto, notandum: materiam ex azymo, quæ utitur Ecclesia Latina in consecratione **EUCHARISTIÆ**, antiquitus consuevisse appellari **OBLATAM**, quia à fidelibus offerebatur; ut ex cap. 1. Concilii Arelatensis V. & ex supradicta responsione Cardinalis Humberti ad Michaëlem Cerularium demonstrat Emin. Card. Bona d. lib. 1. c. 23. sub n. 10. 11. advertens ibidem, **OBLATAS** semper fuisse formæ rotundæ. At hodie communiter denominari **HOSTIAM** notat Dominic. Macer d. verb. in Hierolexic. sic dictam ab hoste victo; repræsentat enim passionem, & mortem **REDEMPTORIS**, qui mortem nostram moriendo destruxit, & vitam resurgendo reparavit. Diversas verò effigies in **HOSTIA** fuisse olim impressas, utpote **CHRISTI** ad columnam alligati, vel è sepulchro emergentis, & resurgentis docet Aloysius Novarin. in Agno Eucharistico cap. 69. Honorium autem Papam III. præcepisse anno 1220. ut in Hostiis consecrandis imago Crucifixi impri-

meatur, subdit Macer in d. verb. *Hostia*. Et ita servati nostris temporibus videmus.

DECISIONIS XII.

Ad Martii Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Agitur de materia consecrationis Sanguinis Domini. Exponitur, quæ sit materia dubia, quæ inepta, quæ certa? Colliguntur figuræ ex Testamento Veteri circa vinum convertendum in Sanguinem Domini. Proponitur, & examinatur solemnis Quæstio: an aqua posita in Calice transeat in naturam vini? Id firmatur rationibus Philosophicis, & Theologicis relatis prius Controversiis varii opinionibus.

SUMMARIUM.

- 1 Materia Sanguinis Christi consecrandi quæ sit?
- 2 Materia inepta pro consecratione Sanguinis.
- 3 Romana matrona non poterant bibere vinum, sed loram tantum.
- 4 Materia dubia pro consecratione Sanguinis, quæ sit?
- 5 Materia Sanguinis certa est vinum ex vitibus.
- 6 Beati in celo nun edent, aut bibent?
- 7 Noë ante Diluvium nescivit, quid esset vinum.
- 8 Vinum quòd futurum esset materia consecrationis Sanguinis antiquitus figuratum.
- 9 Aqua bullitacum vino, si excedat ejus quantitatem, facit illud materiam ineptam ad consecrandum.
- 10 Vinum miraculosum est materia apta consecrationis.
- 11 Aqua purissima est miscenda in calice ob plurima mysteria.
- 12 Gracibus miscent aquam in Calice, prius frigidam, dein calidam.
- 13 Aqua mixta cum vino in Calice an transubstantietur in Sanguine Christi opinionis quæque.
- 14 Aqua, secundum communioem opinionem, posita in Calice prius convertitur in vinum, deinde in Sanguinem Christi.
- 15 Aqua in Calice secundum aliquos immediate convertitur in sanguinem.
- 16 Utraque opinio probabilis.
- 17 Aquam in Calice statim converti in vinum probatur rationibus Philosophicis.
- 18 Vinum habet magnam activitatem ob abundantiam spirituum ignitorum, quibus constat.
- 19 Agens physicum debilitatur in agendo, & reperiuntur à contrario.

QUÆSITUM SECUNDUM.

Quæ sit Materia in consecratione **SANGUINIS CHRISTI**.

Responsum fuit esse Vinum ex vitibus defacuum cum admixtione modicissima aqua in Calice.

Calice. Ex quibus verbis desumuntur quatuor
1 Resolutiones; quarum *Prima* excludit materiam
consecrandi Sanguinis ineptam. *Secunda* ponit ma-
teriam dubiam. *Tertia* firmat materiam certam.
Quarta declarat tria dubia concernentia admixtio-
nem aquæ cum vino in Calice.

Prima Resolutio excludit materiam ineptam; in
qua validè consecrari non potest Sanguis CHRI-
2 STI, videlicet. 1. *Vinum*, seu *Aquaticum*, vulgò
Aquarello, *Aequaticcio*, *Graspiæ*; in quo major, live
maxima est pars aquæ superinfusa. *cap. Pernicio-*
sus. 13. de celebr. Missar. Emin. Card. de Lauræa d.
tom. 1. in 4. sent. disp. 18. num. 55. Quartus in Rubr.
Missal. part. 2. tit. 7. sect. 1. dub. 6. ratio est, quia hæc
vineta verè non sunt vinum; teste Plinio l. 4. cap.
10. ubi ait: *Non possunt dici vina, quæ Græci Deu-*
terias appellant: Cato, & nos loram, maceratis aqua
vinaceis; quamvis inter vina operaria numerentur.
Dicitur enim *lora*, quasi *lota*, quia est aqua, cum
qua vinaceæ, ablato musto, sunt *lota*. Hinc quam-
vis Romanorum leges prohiberent bibere vinum
3 Matronis Romanis, licitum iisdem erat potare lo-
ram; prout scribit Gellius lib. 10. cap. 23. his ver-
bis: *Qui de victu, atque cultu Populi Romani scripse-*
runt, Mulieres Romæ, atque in Latio etatem abstemias
egisse, hoc est, vino semper, quod Temetum prisca lingua
appellabatur, abstinuisse dicunt: institutumque ut cognatis
osculum ferrent, deprehendendi causa, ut odor indi-
cium faceret, si bibissent. Bibere autem solitas ferunt
loram. Quod confirmat Varro de vita Populi Ro-
mani dicens: *Antiqua mulieres, majores natu, bibe-*
bant loram. 2. Excluditur *Agræste*, & *Acetum*. Illud,
quia licet sit in via vini, adhuc non est vinum.
Istud, nam etsi fuerit vinum, non est amplius tale
ob corruptionem, & eo homines non utuntur ad
potandum; immò potius ad comedendum. Exem-
plum habemus in libro Ruth. cap. 2. num. 14. ubi
Booz eidem puellæ Ruth ait: *Quando hora vespæn-*
di fuerit, veni huc, & comede panem, & inunge buccel-
lam tuam in aceto. 3. Mustum coctum, vel Sapa
non est materia apta ad consecrandum; nec etiam
mustum in uvis contentum *cap. Didicimus; &*
cap. seqq. de consecrat. disp. 2. quia horum nullum
est potabile, & fluidum, ideoque neque vinum im-
bibitum in ossa panis, vulgò *Zuppa* Emin. Card. de
Lauræa d. disp. 18. num. 50. 51. & seqq. Matrius in
Theolog. moral. disp. 18. num. 18. & Colleg. Salman-
tic. in cursu Theolog. moral. tom. 1. tr. 4. c. 4. punct. 2.
4. Excluduntur tandem quæcunque vina, quæ
non sint ex vite, nempe mororum, malorum gra-
natorum, cerevisia, hordeo, & aliis succis; ut
passim omnes DD. neque etiam aqua vitis, quæ
est spiritus lambicatus per ignem ex vino. Emin.
Card. de Lauræa d. disp. 18. num. 60. vers. Pro-
batur. 2.

Secunda Resolutio ponit materiam dubiam con-
4 secrationis Calicis. Talis est vinum acidum, vi-
num congelatum, & vinum expressum ex uvis
pallis. Hæc vina dicuntur materia dubia; quia
vinum congelatum esse materiam sufficientem; at
insufficientem vinum expressum ex uvis pallis te-
net ipse Emin. Card. de Lauræa d. disp. 18. num. 56.
& num. 60. E contra vinum ex uvis pallis esse aptam
materiam, non etiam vinum congelatum docent
Gonet. d. tom. 5. disp. 3. de Mat. Eucharist. art. 2. Et
Gobat in Theolog. Experim. tr. 3. num. 49. & 55. Ex

Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

his descendendum, cum non liceat consecrare in materia
dubia, ab iisdem speciebus abstinere oportere.

Tertia Resolutio firmat: quod vinum ex viti-
bus sit materia certa consecrationis Sanguinis Do-
mini; & probatur, non solum ex *cap. Firmiter*,
de Summa Trinit. & Fide Cathol. ex Concil. Florentino,
& ex Trident. sess. 13. can. 2. Sed etiam ex Evange-
lio Matth. 26. & Marc. 14. ubi Salvator statim
post consecrationem sui Sanguinis, illum porrigen-
do discipulis ait: *Non bibam amodo de hoc genimine*
viris usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum no-
vum in Regno Patris mei. Ergo materia consecrata
à CHRISTO in Calice fuit vinum ex vite. Sed
numquid Beati in Cælo bibent vinum juxta præ-
dicta Domini verba? & illa apud S. Lucam cap. 22.
vers. 29. & 30. *Vos estis, qui permansistis mecum in*
temptationibus meis, & ego dispono vobis regnum, ut eda-
tis, & bibatis super mensam meam in Regno meo? Re-
sponderetur, quod Beati in cælo: *Non esurient, neque*
sitient amplius. Isa. 49. Siquidem *Surgit corpus spiri-*
tuale 1. Cor. 14. & sic non erit opus alimentis. Quo-
6 circa etsi pro indubitato admittant Theologi, quod
sensus visus, auditus, & tactus exercebunt actus suos
in cælo, de cæteris sensibus nihil certum habent.
Non est enim Regnum Dei esca, & potus, sed justitia,
& pax, & gaudium in Spiritu Sancto Rom. 14. 17. in
quem locum ait S. Hieronym: *Hic manifeste mon-*
stratur, quoniam Regnum colorum cibum, & potum non
habet, temporalem; sed illic spiritualiter vivitur. Igi-
tur edere, & bibere in Regno Dei intelligitur tro-
pologicè, de satietate gloriæ, juxta illud: *Satiabor,*
cum apparuerit gloria tua. Psal. 16. 15. Et inebriabun-
tur ab ubertate domus tuæ. *Psal. 35. 9.* Quod bene ex-
plicat Eminent. Cardin. de Lauræa in 4. Sent. tom. 4.
disp. 21. de beatitudine corporum art. 8. & Matrius
in Theol. Mor. disp. 25. n. 91.

Quod autem vinum ex vite futurum esset ma-
teria consecrationis Sanguinis Redemptoris, præ-
figuratum fuit in Scriptura Sacra, non quidem an-
te tempora Noë; quia, ut scribit ipse S. Hieron.
7 lib. 1. contra Jovinian. *Ante diluvium nec fuit usus car-*
niæ, nec repudium uxorum, nec circumcisio, nec potus
vini, & ideo excusatur Noë ab ebrietate, cum bi-
bisset vinum, nescius potentia, & efficacia illius.
Gobat. in *Quinario de Ebrietate tract. 5. cap. 7. n. 14.*
Potrò post Noë, legitur quod Melchisedech Rex, &
Sacerdos obtulit panem, & vinum. *Gen. 14.* de quo
8 S. August. Epist. 95. ad Innocent. Papam sic ait: *Mel-*
chisedech prolatum Sacramento mensa Domini, novit eter-
num ejus Sacerdotium figurare. Item cum Patriar-
cha Jacob benediceret filium suum Judam, dixit:
Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de femore ejus,
donec veniat, qui mittendus est, & ipse erit expectatio
gentium. Lavabit in vino stolam suam, & in sanguine
uve pallium suum. Gen. 49. 10. quod resumens Ter-
tullian. lib. 4. advers. Marcionem inquit: *Stola, &*
pallium carnem demonstrat, & vinum sanguinem; ita
& nunc Sanguinem suum vino consecravit, qui tunc
vinum in sanguine figuravit. Item vaticinans *Isaias*
63. 2. exclamavit: *Quare ergo rubrum est indamen-*
tum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torcu-
lari? Quod de vino Calicis Eucharistici exponit
S. Cyprianus. Sed & in Sacrificiis legis veteris
non solum offerebatur panis Domino, sed etiam
vinum, ut legitur *Levit. 23. 13.* Liba quoque
vini quarta pars hini. Et numer. 15. 5. Et vi-
num ad liba fundenda ejusdem mensura dabit in
holocaustum, & cap. 29. pluries præcipiuntur

F

cum

cum victimis offerri etiam libamina, id est vinum, ut observat Julius Maurocenus in dict. *Tract. Via del. la Fede part. 2. cap. 21. pag. 390.* Qui cap. 51. ad pag. 930. advertit à Rabbis prohiberi cuicumque Judæo, ne bibat vinum Christianorum, quod vocant **יין נפֿשׁ** *Jain Nefech*, idest, vinum libaminis, aut idololatriæ, in odium tum benedictionis, quam Christiani facere solent super vino, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; tum Sacrificii incruenti Mislæ: Subdit autem pag. 914. quod apud Turcas, ubi Judæi habent suos **ממונִים** *Memunim*, idest Gubernatores, & Judices, puniuntur etiam corporaliter, si bibant vinum Christianorum, & narrat de ipsis Judæis hanc lepidam annotationem: Quando succede trà essi qualche disparere (poiche nella loro usanza, chi più grida, & alza la voce, quello ha più ragione) per vituperarsi uno l'altro, rinfacciandosi i loro misfatti, dice uno all'altro: Che mi puni dire! Che io habbia fornicato? adulterato? E' vero: ma non mi potrai dire, che io habbia bevuto *Vino Nefech*. Da qui si comprenda, in che conto sia tenuto trà gli Ebrei chi beve vino de' Christiani, essendo tenuto trà essi per iscommunicato, & Idolatra, Reo di colpa maggiore, che quella della fornicatione, e dell' adulterio.

Sed revertamur ad ipsam consecrandi Sanguinis Dominici materiam, videlicet vinum ex uvis defacatum; aut etiam mustum in casu necessitatis: cap. *Omne crimen. 7. de consecr. dist. 2.* Quod quidem vinum debet esse merum, aut ebullitum in vinaceis cum aqua non excedente ejusdem musti quantitatem, nam si aqua excedat, non censetur materia sufficiens. cap. *Perniciosus. 13. De Celebrat. Missar.* Emin. Card. de Lauræa d. *disp. 18. num. 66.* ubi concedit, æqualem quantitatem aquæ posse ebulliendam in musto cum vinaceis apponi. Sed ad evitandos scrupulos aut nulla, aut pauca est aqua in vino ebulliendo cum vinaceis ponenda; quod advertere debent tum Parochi, tum Montales, quibus incumbit, tempore vindemiarum, parare vinum pro Mislæ celebratione.

Sed nunquid poterit Missa celebrari cum vino miraculoso; idest non facto ex vite, sed producto per miraculum ex aqua, quale fuit illud in Nuptiis Canæ Galilææ? Frequenter Sanctos homines signo Crucis convertisse aquam in vinum legimus in eorum vitis, & exempla septuaginta narrat Baggatta de *Admirandis Orbis Christiani tom. 1. lib. 4. cap. 2. §. 1.* inter quæ pluries litatum esse affirmat cum ipso miraculoso vino; idcirco materiam aptam, & licitam illud fatentur Heniquez lib. 8. c. 12. in *princ. Savantus in Rubric. Missal. part. 3. tit. 4. n. 1. & Quartus eod. tract. p. 3. tit. 4. dub. 11.*

Quarta Resolutio. Est autem admiscenda cum vino paucissima aqua naturalis in Calice, tum ob exemplum Christi, ut habetur ex liturgia S. Jacobi in tom. 6. *Biblioth. Patr. ex S. Clemente Papa Primo in lib. 8. Constit. Apostol. cap. 17. ex Concil. Florentino in Decreto Fidei, & ex Trident. sess. 22. cap. 7.* tum ob plurima mysteria, videlicet ad denotandum, quod ex latere Christi exivit *Sanguis, & Aqua* Joan. 19. 34. & quod per mixtionem aquæ significantis populum (juxta illud *Apoc. 17. 15. Aquæ, quas vidisti, populi sunt*) demonstratur unio populorum, idest Ecclesiæ in Christo, qui repræsentatur in vino; Casal. de *Veter. Sacr. Christi. Ritib. cap. 10. De offerro lit. D.* Et ideo aqua benedicitur, antequam ponatur in Calice, non autem vinum, nam Christus non eget benedictione; quemadmodum po-

pulus; cujus salus fieri non poterat sine Sanguinis Dominici effusione. Item aqua miscetur vino in Calice, ut Divinitas, & Humanitas Christi in una persona conjunctæ esse inseparabiliter intelligantur; cap. 1. & 2. de *Consecr. dist. 2.* Durand. de *Divin. offic. lib. 4. cap. 10. a num. 18. & seqq.* Emin. Card. de Lauræa d. *disp. 18. De Eucharist. art. 4.* ubi num. 73. advertit cum S. Thom. 3. part. quæst. 74. art. 7. & Scot. in 4. dist. 11. q. 6. §. *Ad secundam B.* mixtionem aquæ in Calice non esse de necessitate Sacramenti, neque ex Præcepto Divino, sed tantum ex Præcepto Ecclesiastico, ut ex Concil. Trid. *dist. sess. 22. cap. 7.* ideoque Sacerdos spontè omittens mixtionem aquæ in Calice validè consecraret, sed reus esset mortalis culpæ; quod si ex oblivione omisisset, & recordaretur ante consecrationem, statim eam ponat; si post consecrationem, non amplius eam addat, S. Thom. 3. part. quæst. 83. art. 6. ad 2. *Rubric. Missalis, & ad eam Gavanti. d. p. 3. tit. 4. num. 3.*

Græci verò bis aquam miscunt in Calice; semel frigidam, cum in prothesi (idest Altariolo) sancta dona præparant, pungente Sacerdote panem sancta lancea, & dicente: *Unus militum lancea latus ejus aperuit, statimque exivit sanguis & aqua, & Diacono infundente vinum, & aquam.* Deinde calidam post consecrationem, immediatè ante Communionem, petente Diacono à Sacerdote, ut aquam fervidam benedicat; illo verò benedicente his verbis: *Benedictus fervor Sanctorum tuorum jugiter, nunc, & semper, & in secula seculorum Amen.* Tum Diaconus infundit in Calicem dicens: *Fervor fidei plenus Spiritu Sancto Amen.* Et per eam intelligi volunt, tum fervorem Sancti Spiritus; tum quod aqua calida exiverit à latere Christi. Ita Emin. Card. Bona *Rer. Liturg. lib. 2. c. 9. num. 4.* ex Goar. in *notis ad Missam Chrys. n. 167.* & ex Arcudio lib. 3. *sua concordia cap. 39. & Casalius cap. 91. pag. 394.* ubi notat Innocentium Papam Quartum in sua Bulla incipien. *Sub Catholice;* quæ in Bullario est XIV. decrevisse, tolerandum hunc morem aquæ calidæ.

Sed utrum aqua, quæ ante consecrationem Sanguinis miscetur cum vino in Calice, fiat transubstantiatio in Sanguinem Christi? insignis est, & antiqua quæstio, de qua tractant omnes Scholastici, & eorum Principes S. Thom. 3. part. quæst. 74. art. 8. Scotus in 4. d. 11. quæst. ult. nec non Canonistæ in celebri cap. *Cum Marthe 7. De celebrat. Missar.* Circa quam reperiuntur quinque opiniones. Una dicens: aquam vino in Calice admixtam converti in aquam, quæ de Christi latere exivit, vinum verò in Sanguinem. Altera, ipsam aquam converti in humorem phlegmaticum Christi, supponendo, aquam illam, quæ ex ejus latere exivit, non fuisse elementarem aquam, sed Phlegma. Tertia tenens: solum vinum converti in sanguinem, aquam verò in Calice remanere inconvertam. Quarta docens: aquam in Calice prius in vinum converti, deinde vinum in Sanguinem transubstantiari. Quinta, aquam non converti in vinum, sed tam vinum, quam aquam immediatè converti in Sanguinem Christi. Tres primæ opiniones reprobantur, in d. cap. *Cum Marthe 7. & in cap. In quadam 8. De celebr. Missar.* ideo altercatio Doctorum versatur circa quartam, & quintam opinionem. Qui defendunt quartam, quæ etiam est communior, & probabilior, sic argumentantur,

Primò. Solum vinum est materia consecrationis Calicis; Ergo si aqua ei mixta in Calice non converti-

convertitur in vinum, non potest consecrari in Sanguinem. Antecedens patet tum ex Ecclesia canente: *Fisque Sanguis CHRISTI merum*; tum ex Evangelio: *Non bibam amodo de hoc genimine vitis*; tum etiam ex cap. Firmiter de Summ Trinit. nec non ex Decreto Unionis in Concil. Florent. atque ex Concilio Trident. sess. 13. can. 2. quibus in locis definitur, panem transire in Corpus, & vinum in Sanguinem.

Secundò: Si aqua non converteretur in vinum, sed maneret in propria substantia, & immediatè cum vino converteretur in Sanguinem Christi, remaneret post consecrationem non solum species vini, sed etiam species aquæ. Sed hoc est contra definitionem Concilii Tridentini in d. sess. 13. can. 2. ubi terminat, post consecrationem remanere solas species panis, & vini; Ergo.

Tertiò: Si aqua in Calice non converteretur in vinum, Eugenius Quartus, & Catechismus Romanus de Eucharist. n. 17. non præciperent Sacerdotibus, ut miscerent modicam aquam, immò modicissimam. Sed de hoc uterque est sollicitus, igitur ob præconversionem aquæ in vinum.

Quartò: Innocentius III. in dist. cap. Cum Martha, vocat probabiliorē opinionem dicentem, aquam prius in vinum converti, & inde in Sanguinem; & nec verbum facit de opinione contraria, quod scilicet, aqua immediatè in sanguinem convertatur; Ergo.

Quinto: Ex Conciliis, & Canonibus sufficienter deducitur, aquam misceri cum vino in Calice, non tanquam materiam consecrationis, quæ est solum vinum, sed solum per modum cuiusdam ceremoniæ ad mysticas significationes, de quibus suprâ. Ergo debet prius converti in vinum, quod prædicatur in recto de materia consecrationis, ut & ipsa aqua convertatur in Sanguinem.

Sexto: Sacramentum Eucharistiæ institutum est à Christo in materia panis, & vini, de per se apta ad nutriendum corpus, ipsumque alendum, ut ab effectu cibi corporalis in corpore significaretur effectus spiritualis, qui ab hoc Sacramento fit in anima suscipientis. Ita Eugenio IV. in cit. Decret. Union. Sed vinum valet nutrire corpus. Galen. lib. 3. de Aliment. facult. cap. 40. Grossus de cib. & pot. qu. 8. Raccius de Natura vini lib. 3. cap. 4. & 5. Eminentiss. Brancatius de potu Chocolat. pag. 168. Aqua verò non est apta nutrire. Idem Galen. lib. 4. de Usu partium cap. 5. Ergo aqua immediatè non potest converti in Sanguinem Christi.

Septimò: Eodem modo asseritur à Conciliis, & Patribus vinum esse materiam Eucharistiæ in Calice, ac panem triticum esse materiam illius in Hostia. Sed si Hostia aliquid admisceatur, quod non sit panis triticus nullo modo convertitur in Corpus Christi. Ergo neque aqua admixta vino, nisi prius convertatur in vinum.

Octavò: Si aqua non converteretur in vinum, sed immediatè converteretur in Sanguinem; sequeretur Sanguinem existere sub speciebus aquæ, non solum unitæ vino, sed etiam si ipsæ species aquæ separarentur à speciebus vini. Sequela probatur ex Concil. Trident. sess. 13. can. 3. ubi dicitur: *In Venerabili Sacramento Eucharistiæ sub unaquaque specie, & sub singulis cuiusque speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri.* Sed hoc non est dicendum; quia ex Conciliis, Sanguis Christi non est nisi sub speciebus vini. Ergo.

Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

Nonò: Si aqua immediatè converteretur in Sanguinem, posset apponi in magna quantitate in Calice contra text. in cap. Perniciosus 13. de celebr. Missar. Immo sola aqua posset consecrari, quod est hæreticum. cap. 2. de consecr. dist. 2. Ergo.

Decimò: Confirmatur hæc opinio auctoritate Catechismi Romani d. num. 17. dicens: *Ecclesiasticorum Scriptorum sententia, & iudicio aqua illa in vinum convertitur.* Et libri Sacerdotalis Romani part. 1. tract. 10. cap. 2. ubi ait: *Aqua, quæ in Calice vino miscetur, debet esse in modica quantitate, quia eam in vinum converti oportet.*

Hanc opinionem amplexi sunt S. Thomas, S. Bonaventura, Scotus, Suarez, Vasquez, Azorius, Bonacina, & innumeri, quos numerat Colleg. Salmantic. de Sacram. in genere tract. 4. cap. 4. n. 79. quibus ego addo Eminentiss. Cardinalem de Lauræa d. tom. 1. in 4. Sentent. de Eucharist. disput. 18. art. 5. Mastium in 4. disp. 3. q. 3. art. 1. & novissimè Agudium de Sacrament. Eucharist. part. 4. cap. 2. n. 8. & 9. nec non Emin. Cardin. Capisuchium in suis Controversiis Theologicis selectis, controversia prima; in qua per 35. Paragraphos in foliis 152. tutatur hæc sententiam, & solvit argumenta contraria, mox referenda.

Porrò Recentiores, qui tenent, nequaquam aquam in vinum converti, sed positam in Calice remanere inconvertam, & in sua substantia, ideo quæ immediatè converti in Sanguinem Christi, sic argumentantur.

Primò: Sancti Patres absolute dicunt vinum, & aquam in Sanguinem Christi converti. Nempe S. Justinus Apolog. 2. S. Ireneus lib. 4. contra Hæres. cap. 57. S. Cyprian. Epist. 63. S. Ambros. lib. 4. de Sacram. cap. 5. Theodoret. Dialog. 1. circa medium. S. Paschalius de Eucharist. cap. 11. & Algerius eod. tr. libr. 1. cap. 16. Ergo aqua non convertitur in vinum.

Secundò: Innocentius Tertius in cit. cap. Cum Martha. de celebr. Missar. videtur hanc opinionem probare, asserit enim: *Aquam cum vino in Sanguinem transmutari, ut expressus eluceat proprietas Sacramenti, quæ est populum Christianum, designatum per aquam, incorporari Christo.* At si aqua vino mixta non converteretur immediatè in Sanguinem, non aptè significaret, populum Christo incorporari, & velut in ipsum transmutari. Ergo.

Tertiò: Idem Innocentius Tertius ibidem videtur non assentiri contrariæ opinioni: Nam Physici, inquit, contrarium asserunt, qui affirmant, aquam a vino per artificium separari; & infra absolute decernit, esse probabile, aquam, & vinum converti in sanguinem.

Quartò: Quia opus est longo tempore, ut aqua mixta cum vino convertatur in vinum. Sed hoc longum tempus non habetur, cum paulò ante consecrationem ponatur aqua in Calice: Immo statim ante Consecrationem potest infundi, si præcessit oblitio, juxta Rubricas Missalis; Ergo.

Quintò: In Liturgia s. Jacobi legitur, quod Christus accipiens Calicem, & permiscens ex aqua, & vino, benedixit; Ergo absque dilatione consecravit, & sic aqua immediatè in suum Sanguinem fuit conversa.

Sextò: Si aqua non converteretur immediatè in Sanguinem Christi, non verificarentur verba formæ: *Hic est enim Calix Sanguinis mei*, quando statim ante consecrationem impolita est aqua, quæ non esset conversa in Sanguinem; Ergo.

F 2

Septi-

Septimò. Ulterius in elevatione Calicis populus adoraret aquam, remanentem ibi inconvertibilem, adoratione latræ. Quod esset error in fide.

Octavò. Item sacerdos assumpto sanguine non remaneret jejunus, propter aquam inconvertibilem, simul cum eo sumptam, & sic in die Natalis Domini non posset bis, & ter celebrare.

Nonò. Concilia, & Patres dicunt materiam Calicis esse vinum de vite. Sed aqua, etsi prius converteretur in vinum, dum ponitur in Calice, non esset pro sua portione vinum ex vite. Ergo vel immediate convertitur in sanguinem, vel neutro modo potest converti.

Dicimò. Aqua est tenacissima suæ naturæ; nam ad ignem applicata, non convertitur in ignem; sed resolvitur in vapores, qui remoto igne, permanent in priore aquæ naturæ. Sed ignis est prædictus majori activitate, & vi, quam vinum. Ergo aqua non convertitur à vino in vinum. Consequentia probatur; nam si quis continet immittere paulatim aquam in vinum; tandem reperiet, vinum esse corruptum ab aqua, & non esse amplius vinum, sed aquam; quod non eveniret, si priores guttæ aquæ, misce in vinum, essent conversæ in vinum; siquidem per continuatam immisionem augetur quantitas vini, & non transcederet vinum in aquam. Igitur cum aqua non convertatur in vinum, remanet in sua propria substantia, quamvis mixta vino, & sic immediate transmutatur in sanguinem Christi.

His, & aliis argumentis moti hanc opinionem sustinent Alan. cap. 13. Toletus in Summa lib. 2. cap. 25. Coninch. tom. 1. de Sacrament. quæst. 74. art. 8. Cardinal de Lugo disp. 4. sect. 3. ubi alios citat, videlicet, Pesantium, Scottiam, Præpositum, Arelum, Layman. quibus Sodales adjungit Diana Coordin. tom. 2. tract. 1. resol. 208. decreta ex part. 3. tract. 4. resol. 49.

Lector eligat ex his, quam mavult opinionem; ¹⁸ ego primam amplector; sed contrariis argumentis non respondeo, cum superabundè ipsis satisfaciunt Mästius in 4 disp. 3. q. 4 art. 2. Em. Card. de Lauræa d. tom. 1. de Euch. disp. 18 art. 5. per totum. Gonet. d. tom. 5. disp. 3. de Eucharist. art. 4. Collegium Salmant. in Cursu Theol. Mor. d. tom. 1. de Sacram. in genere tract. 4 cap. 4. à n. 84. & seqq. & novissimè Enin, Card. Capisucchi in d. Controv. prima in qua nihil intactum reliquit. Illud non videtur omittendum; clarum esse in bona Philosophia, modicam aquam mixtam vino in Calice, statim converti in vinum; siquidem quando agens, & patiens sunt similia generis, at dissimilia specie, agens agit in passum contrarium, & istud statim corrumpitur, & facta ejus corruptione transformatur per generationem in ipsum agens. Est doctrina Arist. 1. de Gen. & corrupt. text. 51. Porro vinum, & aqua sunt similia genere, quia liquida, & humida; at dissimilia, & contraria specie, nam vinum est calidum, aqua est frigida. Igitur cum minor aqua miscetur cum majori vino, istud agit in illam, & ab ipso corrupta, tanquam debilis, & divisa in minimas partes, per generationem transmutatur in vinum. Sicut è contra si gutta vini immittatur in magnam aquæ quantitatem, vinum dividitur, & corrumpitur ab aqua, & subinde transmutatur in aquam. Ecce verba Aristotelis 1. de generat. & corrupt. text. 88. Activorum autem, & passivorum quæcumque sunt facile divisibilia. Multa quidem paucis, & magna parvis composita non faciunt mixturem, sed augmentationem dominantis.

Mutatur enim alterum in dominans. Idè gutta vini decem millibus congiis aqua non miscetur. Solvitur enim forma, & mutatur in universam aquam. Hinc est, quod Collegium Complutense, in Artium Cursu de gener. & corrupt. lib. 1. disp. 9. quæst. 1. num. 2. assignando condiciones necessarias ad mixturem faciendam ex Arist. eod. lib. text. 83. ait: Secunda est, quod licet miscibilia mutuo sint activa & passiva, nihilominus una non debet nimis excedere alterum, sed in eam activitatis, quam resistentia proportionem constitui, quæ sufficiat, ut simul corrumpantur, & aliud tertium resultet. (Exempli gratia, ut loquar cum Juristis, de quibus ego sum; Si ex vino, & melle fit mulsum, aut ex auro, & argento electrum. §. si duorum 27. Instit. de Rer. div.) Et reddendo rationem sequitur dicens Collegium Compluten. ad propositum nostrum. Ratio est, quoniam si vinum ex miscibilibus plus aquo dominaretur alteri traheret omnino illud ad propriam formam, & generaret aliud individuum ejusdem speciei; ac proinde ibi non intercederet vera mixtio; sed nuda, & sola generatio. Nemo inficiabatur, vinum in calice plus aquo dominari aquæ ibi per celebrantem infusæ, respectu quantitatis, & activitatis. Per consequens, ut fatetur, oportet, aquam omnino trahi ad propriam formam vini, & converti in vinum.

Et ad comprobendam vini activitatem obabundantiam spirituum ignitorum, quibus constat, me delectat transcribere quod de navigantibus ad Groenlandiam, Novamque Zemblam scribit P. Daniel Bartoli in Opusculo de Glacie, tract. 1. cap. 27. ex relatione Helmonti. Bascos inquit, frigore præventi, vina cocta, aliàs generosa habebant congelata. Circulis ideo à cado adeptis, nudam vini glaciem, formam, vasis pristini sub dio exposuerunt, ut unica deinceps nocte residuum penitus congelaretur. Quo facto glaciem terebrabant, ac circa glaciei centrum occurrebat liquor, colore Amethysti, VINI MERUS SPIRITUS, & IGNEUS, vitalisque liquor, glaciari nescius. Glaciem itaque vini liquatam ipsi bibebant, reddito sibi liquoris illius vitalis tantillo. Igitur si adeo ignei sunt spiritus vinei, ut in regionibus polaribus, in quibus condensatur frigore totus Oceanus, ipsi resistant, nec gelu extinguantur, quanta erit eorum activitas in trahenda modicissima aqua ad naturam vini?

Neque obstat, quod dictum est in ultimo argumento; continua immisione aquæ in vinum corrumpi ipsum vinum, & fieri aqueum; siquidem procedit, nam omne agens physicum in agendo debilitatur, & repercutitur à contrario; idcirco vinum quanto magis agit convertendo aquam, eò magis debilitatur, consumendo suos subtiliores, & activiores spiritus; quibus amissis, non potest se in pristinum statum reducere; ut patet de calore naturali animalis, quanto enim magis cibum in substantiam aliti convertit, tanto plus etiam virtus ejus debilitatur, & tandem deficit; ut in puncto docet Arist. d. lib. 1. de Gener. & corrupt. text. 42. & ibi Sylvest. Maurus tom. 3. num. 7.

Corollarii loco, antequam terminetur hoc Quæst. 19 situm; cum supra dictum sit, à Græcis post consecrationem, & immediate ante communionem infundi modicam aquam calidam in Calicem, & misceri cum sanguine Christi; interrogabit aliquis, convertiturne ipsa aqua in sanguinem Christi; Huic interrogationi satisfit mense Julio in secundo Quæsito. Interim respondetur, prædictam aquam calidam non mutari in sanguinem Christi; sed converti

verti in substantiam vini; & ibi remanere tanquam vinum. Lessius in 3. part. D. Thom. quest. 77. art. 8. n. 15. Vel quia in speciebus consecratis manet virtus ad agendum, sicut agerent si retinerent substantiam vini, juxta doctrinam D. Thomæ 3. part. quest. 77. art. 8. quam explicat Aretinus in 4. dist. 12. quest. 4. art. 7. Vel quia eadem aqua convertitur in vinum immediate à Deo in ratione agentis universalis, suppletis defectum naturæ, non novo, sed antiquo miraculo, quo decrevit, circa species consecratas Eucharistiæ, permittere, eas omnes mutationes fieri, quæ fierent, si adesset panis, & vini substantia, ad occultandum miraculum tanti Sacramenti, juxta doctrinam Scoti in 4. dist. 12. quest. 4. litt. F. §. Si ergo quæras, ut advertit Mastrius in 4. disp. 3. quest. 16. num. 93. Et hæc de secundo quaesito.

DECISIONIS XIII.

Ad Martii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Proponit, an celebrata prima Missa in nocte Natalis Domini, licitum sit proficui celebrationem aliarum duarum Missarum, & communicare populum ante Auroram? Explicatur, in Primitiva Ecclesia fuisse in usus Missas diurnas, & Vespertinas. Item plures dies Polyliurgicos; in quibus ab uno Sacerdote plures Missæ celebrabantur. Mysteria triplicis Missæ in Nativitate Domini exponuntur. Tandem ad easum propositum datur negativum responsum ex rationibus à Jure Canonico desumptis, & ex Decretis Sacrorum Rituum Congregationis 20. Aprilis & 7. Decembris 1641.

SUMMARIUM.

- 1 Missæ de mane, & de sero celebrabantur in Primitiva Ecclesia.
- 2 Missæ Vespertine quibus diebus dicebantur?
- 3 Polyliurgici dies, qui essent, in quibus ab uno plures litabatur.
- 4 Missæ tres ab eodem Sacerdote celebrabantur in diebus Nativitatis Domini, S. Joannis Baptiste, & S. Laurentii.
- 5 Missa unica in die hodie est celebranda à quovis Sacerdote.
- 6 Celebrans pluries in die peccat mortaliter, & est puniendus ab Episcopo poena arbitraria, sed gravi.
- 7 Sacerdos, qui Patavii bis in die celebravit ex avaritia, fuit ad triremes per biennium condemnatus anno 1660.
- 8 Sacerdos condemnatus ob Polylationem efficitur infamis, & irregularis.
- 9 Regularis bis celebrans in die potest puniri ab Episcopo.
- 10 Sacerdotes celebrantes bis in die sunt suspecti de heresi, & possunt puniri ab inquisitoribus.
- 11 Ter celebrat quisque Sacerdos in Natali Domini ob plura mysteria.

- 12 Qui in Natali Domini vult unam tantum Missam dicere, melius facit, si dicat tertiam, quia concordat cum officio.
- 13 Missa una, & non tres, est de precepto audienda in Natali Domini.
- 14 Missæ tres post mediam noctem de Natali Domini, an continuatæ possint dici? Affirmant plures, sed negativa est tenenda. n. 15.
- 15 S. Congregationis Rituum Decreta habent vim legis.
- 16 Legum Papalium, & Decretorum S. Congregationis sufficit publicatio facta Romæ.
- 17 Legum Papalium validitati non derogat inobservantia, nisi sit cum ejus scientia, & tolerantia.
- 18 Decretis SS. Congregationum Cardinalium non creditur, nisi exhibeantur in authentica forma.
- 19 Decreta S. Congregationis, quod nocte Natalis Domini non liceat celebrare secundam, & tertiam Missam neque populum communicare.
- 20 Tres Missæ in nocte Natalis Domini ob plures rationes non sunt celebrande.
- 21 Mulierum consortium semper periculosum.

PRIMUS CASUS.

Parochus celebrat primam Missam in nocte Nativitatis Domini statim post mediam noctem. Deinde incipit reconciliare, & communicare Parochianos suos, qui ad Nocturnam Missam convenerant; & Capellanus proseguitur in eadem nocte suas tres Missas celebrare; quibus completis, Parochus secundam Missam celebrat per duas horas ante Auroram. Quaeritur: An licite hæc omnia fiant? Ad ornatum hujus.

Tria sunt præmittenda. Unum: In Primitiva Ecclesia fuisse in usu Missas diurnas, & Vespertinas; quæ celebrabantur tum de mane, tum de sero, vel exemplo Synagogæ, quæ matutinum, & vespertinum Sacrificium offerebat; quamvis enim Mosayca Sacrificia cessassent, fideles, qui erant ex circumcissione, non statim veterum rituum poterant oblivisci, ut considerat Emin. Card. Bona Rer. Liturg. d. lib. 1. cap. 21. n. 3. Vel quia, gliscientibus tyrannorum persecutoribus, cogerentur Christiani potius de nocte, quam in die Divina Officia canere, & in Altaribus incruentum Sacrificium litare. Tertullian. De Corona Milit. cap. 3. & S. Cyprian. Epist. 63. ad Cecilium. Emin. Cardin. Baronius Ann. 257. n. 11. & Emin. Cardin. Brancatius in Dissert. de Privileg. Capell. Cardinal. pag. 6. qua de causa ipsi Fideles appellabantur Amelucani, Latebrofi, & gens Lucifugæ, ut loquitur ad Trajanum scribens Plinius lib. 10. Epist. 97. Porro post Constantini Imperatoris conversionem ad fidem, & pacem redditam Ecclesiæ, etsi statutum fuerit, ut celebretur Missa de die, & non de nocte; quia est sacrificium gratiæ, significatum nomine diei, juxta illud: Nox præcessit, dies autem appropinquavit. Rom. 13. 12. & advertit Franc. Leo Theaur. for. Eccles. part. 3. cap. 4. n. 64. Nihilominus servatus fuit usus plurium Missarum Vespertinarum, videlicet in Feria Quinta Cenzæ Domini ob exemplum Salvatoris, in Sabbathis ante Dominicam Resurrectionis, & Pentecostes, in quarum Vigiliarum Missis tum in Præfatione, tum inter Communicantes retenta sunt illa verba: Hanc sacratissimam noctem. Navar. de

Orat. cap. 3. num. 42. Item in Quadragesima, in Sabbatis, quatuor temporum, & in aliis diebus jejuni-
juniorum de præcepto, in quibus Sacrificium Mis-
sæ deferebatur post horam diei nonam, idest ad
ultimam partem diei, & occasum Solis, ob præ-
ceptum jejunii, ad cujus observantiam cibus non su-
mebatur a fidelibus, nisi in Vespere; de qua ceci-
nit Prudentius (qui vivebat anno 390.) *Hymn. post
jejun. qui est VIII. quotidian.*

*Nona submissum: rotat hora Solem,
Partibus vix dum tribus evolutis
Quarta devexo superest in axe
Portio lucis.*

*Nos brevis voti dape vindicata
Solvimus festum, fruimurque mensis
Assatim plenis, quibus imbuatur*

Prona voluptas.

Nec non S. Paulinus Nolanus Episcopus (qui ex
Card. Baronio tom. 5. annal. obiit. anno 431.) in-
ter sua poemata in illo de Nat. 7. S. Felicis ita :

*Noctis eum morem, ut jejunare soleamus
Ante diem, & sero, libatis Vespere Sacris,
Quique suas remeare domos.*

Idem testatur S. Ambrosius, sacris illis vatibus se-
nior (vivebat enim anno 374. explicans enim Ps.
118. vers. 62. ait: Indictum est jejunium, cave ne ne-
gligas. Et si te fames quotidianum cogit ad prandium,
tamen celesti magister serena convivio. Non epularata ex-
torqueant, ut celestibus sis vacuus Sacramentis. Differ
aliquantulum, non longe est finis diei: imò plerique sunt
ejusmodi dies, ut statim meridianis horis adveniendum sit
in Ecclesiam, canendi hymni, celebranda oblatio. En quod
in diebus jejuni-
juniorum Missa celebrabatur in occa-
su Solis, & solum Missa completa & recepta Com-
munionem Sacra fideles procedebant ad prandium.
cap. Solent. 50. de consecr. dist. 1. & pluribus ex anti-
quis allegatis Auctoribus probant Casalius de Ve-
ter. Sacr. Christian Ritib. cap. 9. pag. 70. Et Emin.
Card. Bona d. lib. 1. cap. 21. num. 6. & 7. ubi docet:
durasse hanc Ecclesiæ laudabilem consuetudinem
usque ad duodecimum sæculum, in quo pristin-
a severitate paulatim relaxata, mollior successit
disciplina; & ne proflus vetustas veneranda ex-
tingueretur, præscriptum fuit tempus pro cele-
brandis Missis solemnibus in Choro, ita ut illud
esset referendum non amplius ad horas planeta-
rias, sed ad horas Canonicas, ut legitur in Ru-
bric. Missal. §. 15. videlicet: Missa conventualis so-
lemnis sequenti ordine dici debet. In festis duplicibus,
& semiduplicibus, in Dominicis, & infra octavas dicta
in Choro hora Tertia, festis simplicibus, & feriis per an-
num dicta Sexta. In Adventu, Quadragesima, Qua-
tuor temporibus, & Vigiliis, quæ jejunantur, post No-
nam. Stant horæ nominatenus, & cum relatione
ad horas Breviarium; nam horæ celebrandi antiqui-
tus, Tertia, Sexta, & Nona importabant medium
manè, meridiem & ultimam partem diei. Franco-
lin. de Horis Canonic. cap. 34. Emin. Bona dicta n. 7.
& Divina Psalmodia cap. 3.

3 Alterum præmittendum est, fuisse in Ecclesia
per plura sæcula quosdam dies Polyturgicos, in
quibus ab uno Sacerdote plures Missæ dicebantur,
sicut hodie fit in die Natalis Domini. Hinc Leo-
nem Papam III. septem quandoque, imò, & no-
vem Missas una die celebrasse ex Walfredo Strab.

cap. 21. refert Card. Baronius tom. 9. *Annalium.*
An. 816. Sanctum Uldaricum Episcopum Augu-
stanum bis, & ter in eadem die litasse scribit Ber-
no Augien. in ejus vita. Idem de S. Norberto, &
de S. Alberto Monaco testatur Surius; & de S. Li-
bentio Episcopo Bremensi Kranzius lib. 4. cap. 11.
Alia exempla congerit Eminentiss. Card. Bona d.
lib. 1. cap. 18. num. 5. & 6. ubi authenticis testimo-
niis ostendit, solum fuisse celebrari duas Missas
prima die Januarii unam de Octava Nativitatis,
alteram de S. Maria. Tres in feria quinta Cæ-
næ Domini ab Episcopo, quarum prima erat pro
reconciliatione penitentium; secunda pro confi-
ciendo chrismate; tertia serotina de ipsa diei so-
lemnitate, cum Oratione: Deus, à quo & Judas.
Duas in Vigilia Ascensionis, Duas in quatuor tem-
poribus Pentecostæ. Item multiplex Sacrificium
fiebatur in Natalis Sanctorum; videlicet die 20.
Januarii. Unum pro S. Fabiano, alterum pro
S. Sebastiano. Die 3. Maji. Unum de inventione
S. Crucis, alterum de SS. Alexandro, Eventio, &
Theodulo, die 28. Junii. Unum de S. Leone, aliud
de Vigilia Apostolorum; & hac die in libro Sacra-
mentorum S. Gregorii edito ab Hugone Menardo, an-
te secundam Missam extat hæc nota: Quando A-
postolicus duas Missas celebrat una die, inter eas non
lavatur os, nisi post officium, sed abque intervallo, fi-
nita priore incipitur alia; nimirum ut jejunus cele-
bret; quod servabant semper alii Sacerdotes, quan-
docunque pluries in eadem die Sacrum faciebant.
Sic etiam Papa in die Apostolorum bis olim cele-
brabat, semel in Basilica S. Petri, & iterum in Ba-
silica S. Pauli, ut pariter testatur prudentius Hym.
12. de Coronis:

*Aspice per bifidas plebs Romula funditur plateas,
Lux in duobus servet una festis.
Transhyberina prius solvit Sacra pervigil Sa-
cerdos.*

Mox hic recurrit, duplicatque vota.

Tres Missæ pariter dicebantur in die Nativitatis
S. Joannis Baptiste, & in die S. Laurentii, ut no-
tat Emin. Card. Baron. ad Martyrol. die 24. Junii.
Casalius d. cap. 9. pag. 71. & in Notabilib. pag. 399.
& Emin. Card. Bona d. lib. 1. cap. 18. num. 7. vers.
Postrema; subdens bis in die solum celebrari ab
uno Sacerdote, si præter Missam de Sancto, litare
oportebat pro aliqua necessitate, aut pro defuncto
sepeliendo, juxta text. in cap. Sacramenta Altaris.
de consecr. dist. 1. à quo secunda Missa vetatur, si
Sacerdos non sit jejunus; ergo è contra permilla
erat, si jejunium nondum fregerat. Gloss. in c. Suf-
ficit 53. verb. Alteram. de consecr. dist. 1. Item alia
Gloss. in cap. Consulisti 3. in verb. Necessitatis de Ce-
leb. Missar.

Cæterum, excepta solemnitate Natalis Domini,
(de qua infra) hodie non licet celebrare Missam,
nisi semel in die, d. cap. Sufficit de consecr. dist. 1. c. Con-
sulisti 3. & cap. Te referente 12. de celebr. Missar.
in quibus juribus verbum Sufficit stat taxativè ad
unam Missam in die tantum, Gloss. in cap. Statutum
vers. Canonicis, & ibi Geminiani. de Rescript. Abb.
in cap. fin. n. 3. de Sponsal. Roman. in l. Cum mulier. ff. So-
luto. Matrim. Et cum dicta jura sint inserta in Corpo-
re Juris Canonici, habent vim legis obligantis; adeo
ut si quis Sacerdos hisce temporibus bis, vel pluries
in die Missam celebraret (exceptis casibus necessita-
tis, quos referunt Card. Tolet. in Summalib. 2. c. 3. &
alii

alii apud Pasqualig. *De Sacrific. novæ legis à Quas.*
 6 371. quitamen non tantum in usu & peccaret mortaliter, S. Thom. 3. part. qu. 83. art. 2. ad prim. Vázquez disp. 233. cap. 5. num. 42. Suarez de Euch. disp. 80. sect. 3. Et esset graviter puniendus ab Episcopo pœna arbitraria, sed gravi; attenta qualitate personæ, notorietate scandali, vel avaritia delinquentis. Diaz. in *Praxi Crimin.* cap. 35. num. 2. Menoch. de *Arbitrar. cas.* 407. num. 51. Genuens. in *Praxi Neapol.* cap. 64. num. 2. Pignatell. tom. 4. consult. 1. ubi eruditè demonstrat, aliquando sufficere pœnam pecuniariam; sed ut plurimum, cum hac Polylicitate committatur ob avaritiam, cum populi scandalo, & cum violatione duplicis præcepti, videlicet de non bis celebrando, & de non assumendo Sacramentum per non jejunum, pœna debet esse vel exilii cum pœnitentis salutaribus, vel carceris, vel etiam trecentium, ut practicum fuit hic Patavii anno 1660, dum ego officio Promotoris Fiscalis in hac Curia junior fungerer; contra Presbyterum advenam, qui celebraverat in Ecclesia Monialium S. Annæ, deinde statim venit ad Ecclesiam Cathedralen, ubi eodem die iterum celebravit, & ab adstantibus accusatus, carceratus, confessus, & convictus, fuit per biennium ad triremes condemnatus ex doctrina supradictor. D.D. quam laudat Pignatell. d. consult. 1. qui n. 7. & 8. cum Thesaur. de *Pœnis verbo Missa* cap. 5. num. 4. bene notat talem condemnatum effici infamem infamia Juris, cum omnis injuria contra Religionem sit delictum publicum Jul. Clar. §. fin. in princ. quest. 1. quod infamat, sequuta sententia condemnatoria. Angel. in *Summa verb. Crimen* quest. 6. Sylvest. eod. verb. quest. 3. Sanchez opusc. *Moral* lib. 6. cap. 3. dub. 6. num. 14. Et per consequens ita condemnatus efficitur irregularis ob infamiam, tum ex crimine contra Religionem, tum si celebrasset bis ob pecuniam, ex Simonia; adeo ut Episcopus non possit super tali irregularitate dispensare, ut contra Salzed. ad Diaz cap. 146. in fine tenet Thesaur. ubi suprà, Et Pignatell. ibid. n. 8. Qui ulterius notabiliter num. 9. advertit, Episcopum posse punire hujusmodi delinquentem, etiamsi esset Regularis vigore Decreti S. Concilii Trid. sess. 22. de *Observ. & evitan. in celebr. Missar.* Idcirco cum hoc anno
 9 quidam Regularis exterius iter agens, bis in die celebrasset in hac Diocesi Patavina in agris attestinis, fuit captus à Villanis, & ductus in carceribus potestatis illius terræ, qui scripsit ad Excelsum Consilium decem Serenissimi Domini Venetiarum, & ab eodem Piissimo, & Supremo Magistratu fuit re-scriptum, ut eum transmitteret huic Curia Episcopali puniendum; prout factum fuisset, si nocte antecedenti fractis carceribus non effugisset. Neque est omittendum, quod hi delinquentes, cum sumant Corpus, & Sanguinem Domini secunda vice non jejuni, redduntur suspecti de hæresi, eo quia recentes hæretici docent, consultius esse sumere Eucharistiam post susceptum cibum. Chlitor. de *Offic. Missæ contra Luther.* cap. 20. ac proinde ob hujus hæresis suspicionem possunt etiam puniri ab inquisitoribus fidei. Alphons. de Leone de *offic. & potest. Confess. resol.* 22. Trafnier. lib. 3. de *Polygam. quest.* 2. n. 55. & Pignatell. d. tom. 4. consult. 1. num. 9.

Tertium tandem præmittendum adnotatum hujus casus est, quod in Solemnitate Natalis Domini nostri JESU CHRISTI licet cuilibet Sacerdoti ter celebrare; primo, in media nocte, se-

cundo, in aurora, & tertio, in die juxta morem universalis Ecclesiæ, concedentis hanc trinitatem in die celebrationem Sacerdotibus, qui in nocte, aurora, & non celebraverunt. cap. *Nocte sancta* 48. de *consecrat. dist.* 1. Et hoc ob infra scripta mysteria. Primo, ad denotandam Redemptionem, (ad quam faciendam Filius Dei incarnatus, & natus est) illorum, qui fuerunt tempore legis naturæ per primam Missam in media nocte, repræsentativa spirituum tenebrarum illius status: tempore legis scriptæ, quæ aliquam Dei cognitionem majorem attulerat, expressam in Missa secunda, aurora splendens: & tempore legis gratiæ, in qua summam Dei notitiam habemus, significatam in Missa tertia, quæ canitur in die. Ita Glossa in cit. cap. *Nocte sancta*, ubi ponit hos versus:

Nocte prior, sub luce sequens, luce suprema.
 Sub Noë, sub David, sub Cruce, Sacra lito.

Secundo dicuntur tres Missæ propter tres Nativitates Christi, scilicet, Aternalem, Spiritualem, & Temporalem. S. Thom. 3. part. quest. 83. art. 2. ad 2. Prima Missa significat Nativitatem, quam habet Filius Dei ab æterno; ideo introitus incipit: Dominus dixit ad me; Filius meus es tu: ego hodie genui te, ubi ly hodie importat æternitatem, in qua omnia sunt Deo præsentia; & quia hæc nobis est obscura juxta illud: generationem ejus quis enarrabit? Isai. 53. 8. idcirco canitur in media nocte. Secunda Missa denotat Nativitatem Christi Spiritualem, quæ fit in cordibus nostris per illuminationem gratiæ divinæ juxta illud: Et lucifer oriatur in cordibus vestris, 1. Pet. 2. 20. quare cantatur in aurora; & incipit introitus Missæ: Lux fulgebit hodie super nos. Tertia Missa innuit ejus Nativitatem temporalem, quæ manifestata est omnibus gentibus, ideo celebratur in die, hora tertia, & incipit introitus Missæ: Puer natus est nobis, & filius datus est nobis. Cæterum Card. Toletus dict. lib. 2. c. 3. n. 3. ait: primam Missam in nocte potius significare Nativitatem Christi Temporalem; ideo in ea legi Evangelium partus Virginis, cujus Impleri sunt dies, ut pareret, & peperit filium suum primogenitum. Luc. 2. Tertiam verò Missam denotare Nativitatem Aternalem; idcirco in ea legi Evangelium S. Joannis: In principio erat verbum; & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Et quia Missa secunda innuit Nativitatem Spiritualem; legitur Evangelium, in quo Pastores, admoniti per Angelos, Venerunt festinantes, & invenerunt Mariam, & Joseph, & Infantem positum in præsepio. Luc. 2.

Tertio alia mysteria harum trium Missarum refert Durandus in *Ration. divin. offic.* lib. 6. cap. 43. à num. 19. & seqq. quem devoti adeant, & Quartus in *Rubr. Missal. part. 1. tit. 15. num. 4.* nec non Gloss. in cit. cap. Consultuisti 3. De *Celebr. Missæ*, ubi hæc alia carmina:

Tres in Natali debent Missa celebrari;
 Quarum prima Sacram Christi signat genitum;
 Altera venturi designat gaudia Christi.
 Tertia jam factum, quod Lex fore Sacra figurat.

Et referuntur etiam à Macro in *Hierolexic. verb. Missa Nativitatis Domini*, ubi eadem mysteria recollit; & Gavant. in *Rubr. Missal. part. 4. tit. 3. num. 8.* qui num. 5. notat, quod celebraturus primam Missam in media nocte, debet esse jejunus ex quadam

con-

congruentia saltem per sex horas ante celebrationem; & num. 6. advertit, quod qui ex his tribus
 12 unam tantum Missam vult celebrare, potest eam pro arbitrio eligere, melius tamen faciet tertiam celebrando, cujus oratio concordat cum officio. Demum & illud notandum, quod qui celebrat singulas tres Missas debet abstinere à purificatione sumenda in prima, & secunda, ne frangat jejunium.
 13 Gavant. *ibid.* Fideles autem non tenentur de præcepto audire ipsas tres Missas, sed unam tantum. Nald. in verb. *Miss.* num. 10. Sylvest. *cod. verb.* 2. n. 1. vers. 7. Barbol. in cap. *Consulisti* num. 4. de celebr. *Missar.*

His præcognitis deveniendo ad resolutionem
 14 casus, dictum fuit ex communi opinione Doctorum, post celebratam primam Missam in media nocte Natalis Domini, licitum esse prosequi celebrationem Missarum, & communicare fideles adstantes. Diana *part.* 10. *tract.* 12. *resolut.* 58. quæ reposita est in *Coordinato tom.* 2. *tract.* 1. *res.* 99. in qua allegat triginta sex Auctores Theologos, & Canonistas ita sentientes; quibus addi possent Commentatores quatuor in *Rubric. Miss.* videlicet Gavant. *d. par.* 4. *tit.* 3. num. 6. Quartus *d. part.* 1. *tit.* 15. *dub.* 7. Castaldus *lib.* 3. *sect.* 2. c. 4. n. 2. & Bauldry *par.* 4. *cap.* 2. n. 32. & ultra prædictos etiam Arnaud, in *Epitome Theaur. Sacr. Rit. d. part.* 4. *tit.* 3. *sub.* n. 2. & Volpi in verb. *Eucharistia resolut.* 62. n. 8. 9. & 10.

Potro contrarium est resolvendum, non solum ex
 15 sententia Auctorum ita docentium, videlicet Ugolini. de *Potest. Episc.* cap. 16. num. 6. Navar. in *Summa cap.* 25. num. 87. Miranda in *Manuali Prælator par.* 1. *quest.* 40. *art.* 8. *concl.* 2. Sylvest. Angel. Tabien. Arm. verb. *Missæ*, & alii relati à Diana *part.* 2. *tract.* 14. *res.* 35. sedente in *Coordinato tom.* 2. *tract.* 1. *res.* 98. eam rationem allegantium, quod in prima Missa habetur in Canone *Communicantes*, & hanc *Sacratissimam Noctem celebrantes*. Sed etiam ex Auctoritate Sacre Rituum Congregationis, quæ de hoc casu interrogata die 20. Aprilis 1641. & die 7. Decembris ejusdem anni, auditis Procuratoribus, & Advocatis Regularium asserentium licere, respondit, non licere, & id esse prohibendum tam Sacerdotibus celebrare volentibus, quam confluentibus in media nocte ad Ecclesias, & Communionem deposcentibus. Lantusca in *Theat. Regul. verb. Missa* & Pignatell. *tom.* 7. *consult.*
 16 ubi extensa sunt ejusdem S. Congregationis Decreta; quæ habent vim legis, & obligationem inducunt in utroque foro. Barbol. de *Jure Eccl. Univ.* *lib.* 1. *cap.* 4. n. 83. latè Fagnan. in *cap. Quoniam. de Constitutionib.* Idem Pignatell. *tom.* 2. *consult.* 43. n. 8. & *tom.* 5. *consult.* 5. num. 30. Adden. ad Burrat. *decis.* 479. num. 21. Quæ quidem doctrina habet locum circa quascunque Eminent. Cardinalium Congregationes, ut dixit Rota in *Aleat. Abbacia* 19. Junii 1628. coram Dunozet. & Nicol. Lucub. *Can. in Proam.* n. 13. Idcirco concludendum est, ut diximus, neutrum licere, ex his, quæ proponuntur in casu; quia omnia sunt prohibita. Billus in *Hierurgia Sacra litt. M.* num. 242. § 2. ubi subdit, quod Mendo in *Epitom. verb. Eucharistia* num. 9. ait: In praxi hoc Decretum non observari, eo quod forte non sit sufficienter publicatum; Sed videtur merum diffugium; quia circa publicationem, quamvis ea sit necessaria, ut lex obliget in omnibus Provinciis ex Soto de *Jus. sit.* & *Jur.* *lib.* 1. *qu.* 1. *art.* 4. Angel. verb. *Lex.* n. 13. & Navar. in *Man. cap.* 23. num. 44. nihilominus in
 17 legibus Pontificis & Ecclesiasticis, qualia sunt De-

creta S. Rituum Congregationis, atque Concilii Tridentini, sufficit publicatio facta Romæ, quæ est Metropolis totius Reipublicæ Christianæ, in qua omnes ferè nationes mundi commorantur, & à quibus notitia Decretorum Papalium, & SS. Congregationum ad suas regiones deferretur. Baldell. de *Legib.* *lib.* 5. *disp.* 17. num. 1. Suarez de *Legib.* *lib.* 4. *cap.* 15. num. 3. Reginald. *lib.* 13. num. 155. & Bonacin. *disp.* 1. de *Legibus q. 1. punct.* 4. num. 16. §. *Respondet tertio.* Et in specie de Declarationibus S. Congreg. Emanuel. *qq. Regul. tom.* 1. *qu.* 11. *art.* 1. & 2. Barbol. de *Jure Eccl. Univ.* *lib.* 1. *cap.* 4. n. 83. Quod si diceret Mendo *supra citatus*, hanc declarationem S. Congregationis non esse in usu; & contrarium à Sacerdotibus, & Parochis Sæcularibus, ac Regularibus observari; adhuc replicabitur, non observantiam Decretorum, & Constitutionum Summi Pontificis non derogare validitati eorum; nisi sit cum scientia, & tolerantia ipsius Papæ. Abb. in *c. ult.* num. 4. de *Tregua, & Pace.* Felin. in *cap.* 1. num. 13. *cod. tit.* Rota coram Cardin. Cavaller. *decis.* 77. num. 3. & *decis.* 91. num. 8. & 9. Fagnanus in *cap. Monachi* num. 75. ubi plures DD. & decisiones Rotaes cumulat, de *Statu Monachor.* Et in *cap.* 1. à num. 47. usque in *finem de Tregua, & Pace.* Baldellus *d. lib.* 5. *disp.* 18. n. 5. Rota post Dianam *Coordinatum tom.* 8. *decis.* 8. & *decis.* 11. & novissime Emin. Card. de Luca in *Theatro Veritatis tract. de Parochis discurs.* 22. num. 6.

Potior obiectio esset, tanquam magis juridica, adversus ipsa Decreta S. Congregationis, quod non sint in forma authentica, cum sigillo, & subscriptione Cardinalis Præfecti; ideoque non esse eis credendum juxta S. Congregationis Concilii declarationem, jussu Urbani Octavi factam die 2. Augusti 1631. de qua Barbol. *d. lib.* 4. *cap.* 4. num. 83. & juxta ejusdem Sacre Rituum Congregationis consimile Decretum diei 11. Augusti 1632. in quibus de mandato ejusdem Urbani Octavi statutum est, suis Declarationibus tam circa Ritum, quam circa Concilii interpretationem, sive impressis, sive manuscriptis, nullam fidem adhibendam esse, tam in judicio, quam extra, nisi solis illis, quæ in authentica forma, solito sigillo, & subscriptione Emin. Card. Præfecti, ac Secretario ejusdem Congregationis pro tempore existentium munitæ fuerint. Nicol. in *Lucubrat. Civil. tom.* 1. *lib.* 1. *tit.* 10. num. 76. quo loco subdit, ab Innocentio Decimo die 30. Julii 1652. Ratutum fuisse: *Declarationes Sacre Congregationum exhibitæ in supradicta forma probant, habere vim legis, & ab omnibus, & singulis esse inviolabiliter observandas;* quod fieri desiderabat Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 96. in *fine.* Et *part.* 11. *tract.* 8. *resol.* 53. quarum prima locata est in *Coordinato* 1.6. *tract.* 1. *resol.* 22. Secunda verò *ibid.* *resol.* 24.

Decreta autem prohibitoria casus nostri, relata tum à Lantusca, tum à Pignatello, sunt tenoris 20 sequentis.

Pisauren.

Patres Sancti Caroli, Congregationis Clericorum Regularium, petierunt responderi: An liceat in Nocte Nativitatis Domini post cantatam primam Missam, alias duas immediate celebrare; & communicare fideles: Et Sacra Congregatio respondit, nullo modo licere, sed omnino prohiberi. Die 20. Aprilis 1641.

Aliud

Aliud

Cum superioribus diebus consulta hac Sacra Rituum Congregatione, an esset permittendum celebrari in media nocte Nativitatis Domini, post Missam decantatam, successive alias duas Missas, & in eis Sacram Communionem exhibere fidelibus, illam deposcentibus; & respondisset, non esse permittendum; sed omnino utrumque prohiberi: Nihilominus nonnulli Regulares, asserentes hoc licere, supplicarunt audiri. Et S. Congregatio ipsi auditis, cum Procuratoribus, & Advocatis, ad relationem Emin. Palotti stetit in Decretis; & respondit iterum prohibendum, tam Sacerdotibus celebrare volentibus, quam confluentibus in media nocte ad Ecclesias, & Communionem deposcentibus. Die 7. Decembris 1641. Quorum Decretorum duplicata expedita fuerunt die 9. Augusti 1653.

C. Episc. Hostien. Card. Medic. Praefect.
Loco † Sigilli

Bern. Roccius S. Rit. Congr. Secr.

In Regist. fol. 144.

Haec Decreta, à me reperta penes duos supra allegatos Auctores, satis me suatum faciunt, non esse apocrypha, sed vera, & ideo eorundem observantiam amplectendam censeo; tanto magis, quia eis etiam circumscriptis, opinio contraria caret ratione; siquidem ad celebrandas tres Missas, post medium illius Sanctae Noctis, opus est duplici dispensatione; una, ut quilibet Sacerdos possit ter celebrare, altera ut celebratio fiat tempore nocturno; utrumque enim est prohibitum de iure communi, & de Universali Ecclesiae consuetudine d. cap. Sufficit. de consecr. dist. 1. cap. Consulisti 3. & cap. Te referunt 12. de celebrat. Missar. Concil. Trident. sess. 22. cap. Quanta, ibi, Caveant, ne Sacerdotes aliis, quam debitis horis celebrent. S. Pius V. in sua Const. 4. Et Rubrica Missalis tit. 15. n. 1. & num. 4. ubi in specie praescribitur tempus celebrandi dictas tres Missas in Nativitate Domini, videlicet. Prima dicitur post mediam noctem; Secunda in aurora; Tertia vero in die. Modo Thelephorus Papa concessit privilegium singulis Sacerdotibus, & dispensavit, ut in Nativitate Domini celebrent tres Missas cap. Nocte Sancta 48. de consecr. d. 1. Sed quia non dixit in textu, quod de nocte ipsae tres Missae possint celebrari, recurrendum est ad universalem consuetudinem, à qua privilegium recipit interpretationem cap. Quod dilectus, de consanguin. & affinit. Rota part. 3. recent. decis. 29. nu. 2. Card. Mant. decis. 320. num. 5. Porro consuetudo universalis est, ut prima Missa in nocte; Secunda autem in aurora; servato silentio, & proscriptis celebrationibus, tempore nocturno perecurrente inter has duas Missas. Ergo ab hac consuetudine interpretativa non est recedendum. Probus ad Monachum in Rubr. de privil. num. 5. lib. 6. Neque relevat, si aliqui Regulares, vel alius Sacerdos contrarium observasset, quia cum eorum observantia sit difformis ab usu Ecclesiae universalis, non est attendenda; ex doctrina Bartoli in l. 2. n. 22. ff. Solut. Matrim. Rota coram Merlino decis. 99. n. 6. & Pignatell. tom. 6. consil. 98. n. 70.

Præterquam quod, ut observat Emin. Cardin. Brancatius in d. Dissert. de privil. Capell. Cardinal. pag. 7. & 8. semper fuit in usu petere facultatem à Summo Pontifice celebrare faciendi Missam nocturno tempore, & ante auroram; prout concessit Urbanus IV. Marchioni Misinensi

Doct. Clericali Tom. I, Liber II,

anno 1264. Bonifacius VIII. Catharina Imperatrici Constantinopolitanae anno 1301. Clemens V. Philippo Principi Tarentino anno 1312. & Joannes XXII. Philippo Regi Franciae anno 1316. ut refert Odoricus Raynald. in suis Annalib. Ex quibus bene infertur, non esse licitum de iure communi celebrare Missam nocturno tempore, cum ad sic celebrandum opus sit privilegio. Gloss. in cap. 1. de Rescript. Fagnanus in cap. Pastoralis num. 10. de Appellation.

Illud videtur laudandum, & concedendum, quod Parochi habentes ter, vel quatuor millia animarum, quibus danda est Sacra Communio in Solemnitate Natalis Domini, possint, post celebratam primam Missam in media nocte, audire confessiones virorum, eorumque reconciliationes Sacramentales, & in aurora eos communicare; deinde orta luce confessiones mulierum excipere; quas non decet nocturno tempore, id est, prima Missa mediae noctis completa, ad sedem confessionalem admittere, resistentibus Synodalibus nostris Patavinis Constitutionibus part. 2. cap. 14. vers. Fidelium confessiones in templo, non autem in privatis adibus; Mulierum vero non ante Solis ortum, non post occasum quis excipere praesumat. Quod potuit esse motivum Sacrae Rituum Congregationis proferendi doctrinam eorum, qui asserabant, licere eam nocte sanctam continuo celebrare, & communicare fideles; ne scilicet daretur occasio alienius scandali, detinendo mulieres in Ecclesia nocturno tempore, earumque confessiones excipiendo ante lucem; mulierum enim consortium semper est periculosum. cap. Diffinitus. 18. q. 2. cap. mulieres. 2. de iudiciis, in 6. 22

DECISIONIS. XIV.

Ad Martii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Quæritur, an liceat communicare cum speciebus vini consecrati moribundum, non valentem deglutire Sacram Hostiam? Ostenditur in Primitiva Ecclesia fuisse in usu communicare fideles sub utraque specie. Agitur de qualitate Calicum; qui adhibebantur in Missa, & pro Communionem populi. Exponuntur industriae Ecclesiasticorum veterum, ne effunderetur Sanguis Domini in communicandis Laicis. Refertur, quomodo Communio Calicis in defuetudinem ierit; & quando fuerit prohibita Laicis ab Ecclesia. Ex his negativè responderetur Casui proposito.

SUMMARIUM.

- 1 Communio sub utraque specie olim dabatur fidelibus in Missa solemniter tantum; extra vero sola sub specie panis.
- 2 Patavina in Ecclesia Cathedrali ad Missam solemnem Episcopi fideles communicabantur sub utraque specie adhuc saeculo duodecimo.
- 3 Calices olim lignei, deinde vitrei, marmorei, aerei, ex aurichalco, & stannum.
- 4 Virgilius Spada Presbyter Congreg. Oratorii Roma laudatus.

G

5 Ca-

- 5 Calices plures adhibiti in Cœna à Christo Domino.
- 6 Diaconi in Missis solemnibus dispensabant Sanguinem fidelibus communicantibus.
- 7 Virga, seu fistula fideles sorbeant de Calice Sanguinem Domini.
- 8 Communio cum pane intincto in Sanguine Domini dabatur.
- 9 Communionem sacrati panis intincti in Sanguine dant Græci fidelibus etiam in hodiernum diem.
- 10 Communio, quam Græci dant infirmis, quam sit?
- 11 Moscovitæ, & Russi Communionem recipiunt ex pane sacro intincto in Sanguine Christi.
- 12 Communio sub utraque specie cepit in desuetudinem ire ob frequentes effusiones cum irreverentia Sacramenti.
- 13 Hussita heretici dicebant Communionem sub utraque specie esse necessariam ad salutem.
- 14 Joannes Hus Bohemus Hæresiarcha anno 1407. à Concilio Constantia condemnatus, & igne combustus.
- 15 Concilium Constantie anno 1415. confirmavit consuetudinem communicandi populum sub sola specie panis: & prohibuit Communionem sub specie vini.
- 16 Infirmus non valens deglutire particulam, non est communicandus sub specie vini.
- 17 Communio sub specie vini prohibita ob tres causas.
- 18 Infirmo non valenti particulam consecratam deglutire, potest illa ei dari simul cum pauca aqua, aut pauco vino.
- 19 Communio est de precepto Divino facienda saltem semel in vita. Quo verò ad tempus Paschale, & pro viatico tempore mortis, est de precepto Ecclesiæ.

SECUNDUS CASUS.

Mortalis tantis ulceribus sauciatus guttur habet, sicut solam liquidam possit deglutire. Febris acuta indicat vicinam mortem. Queritur, an sub speciebus Vini consecrati sit communicanda

Pro resolutione casus præmittenda sunt tria.

Primum, quod in Primitiva Ecclesiâ (ut dictum est supra de Laicali Communionem in secundo Casu mensis Februarii) omnes fideles tam Clerici, quam Laici recipiebant Sacram Eucharistiam sub utraque specie, quando communicabantur in Missa solemnem; nam si extra Missam communicari volebant, vel in domibus privatis ob ægritudinem, sub specie tantum panis Sacra Communio impertiebatur. Eminent. Card. Bona dict. lib. 2. Rev. Liturgic. cap. 18. n. 1. & Casalius de Veterib. Sacris Christian. Ritib. cap. 11. in princ. ubi allegat S. Gregor. Homil. 22. in Evangel. sic dicentem ad populum Romanum in mystica explicatione illorum verborum Exodi 12. 7. Sument de sanguine Agni &c. Videlicet: Quid namque sit sanguis Agni, non jam audiendo, sed bibendo didicistis. Bibebant enim & ipsi Laici de Calice Sanguinem consecratum in Missa. Hoc idem probat supradictus liber antiquus Ecclesiæ Cathedr. Paduanæ pag. 100. ubi agitur de Missa solemni Episcopi, in cuius fine dicitur, quod dabatur Corpus Christi viris, & mulieribus, qui etiam sumebant de Calice Sanguinem Christi cum quadam vitrea virga,

Ad hunc effectum formabantur Calices vastiores, idest summæ magnitudinis; & dicebantur Calices Ministræles, ut notatur à Macro in Hierolexic. eod. verb. quorum unus extat in Thesaurio Ducalis Ecclesiæ Sancti Marci Venetiarum, quem ego vidi, & contineret mediam situlam vini. Materia autem Calicum antiquitatis erat lignea cap. Vassa 44. de consecrat. dist. 1. ubi illa non ignoranda verba: Quondam Sacerdotes aurei ligneis Calicibus utebantur; nunc è contrario lignei Sacerdotes aureis utuntur Calicibus. Sed quia bibuli imbuebantur Sacro Sanguine, in vitreos mutati fuerunt à S. Zephyrino Papa, ut ex S. Hieronymo ad Rusticum, & ex S. Gregorio Turonensi de Gloria Martyr. cap. 16. tradit idem Casalius d. cap. 11. in princ. & Macer. in verb. Calix col. 2. subdens col. 3. Ex quibus mihi unum videre contigit, quem eximia veneratione penes se Virgilius Spada Innocentii X. Elemosynarius, adservabat, cui duæ ex eadem materia collaterales ansæ adjunctæ erant, juxta vetustum morem. Fuit prædictus Virgilius Spada frater germanus Emin. Joan. Baptistæ Cardinalis Spadæ, & Presbyter Congregationis Oratorii S. Philippi Neri in Alma Urbe, pietate, ac virtutibus insignis, benemeritus ob complementum fabricæ Ecclesiæ S. Mariæ in Vallicella, cujus testamentum auro, & eximiiis picturis exornavit, ut testatus est mihi Pater Leander Colloredus anno 1667. nunc S. R. E. Cardinalis amplissimus. Porro cum nimis essent fragiles è vitro Calices, fuerunt prohibiti. cap. Ut Calix 45. ead. dist. 1. de consecr. & loco eorum succedere Calices marmorei, ærei, & ex aurichalco. Casalius d. cap. 11. & Macer. d. verb. Calix col. 4. At proscripti, & hi fuerunt ob æruginem, & nauseosum gustum, atque odorem; & concessus Calix ex stamno. d. cap. Cum Calix. Siquidem, stamnum illitum æneis vasibus saporem gratiosorem facit, & compefcit æruginis virus, ut disserit Plinius lib. 24. cap. 17. Hæc tamen stamnei Calicis concessio deserviebat pro pauperibus Ecclesiis, nam S. Urbanus Papa, & Martyr omnia sacra ministeria fecerat argentea anno 226. immò temporibus Sancti Laurentii Martyris vasa sacra erant aurea, ut constat ex S. Ambrosio lib. 2. cap. 48. & ex S. Prudent. in Hymn. 8. S. Laurent. anno scilicet Domini 142. temporibus quoque S. Augustini Calices erant aurei, & argentei, ut ex eod. l. 3. contra Crescon. Gramm. cap. 29. quibus inhiabant Donatistæ sacrilega prophanatione, teste Optato Milevitano lib. 6. contra Donatistas. Hinc refert Amalarius à B. Remigio donatum fuisse Ecclesiæ suæ Calicem ministralem, cui inscripsit hos versus.

Hauriat hinc populus vitam de Sanguine Sacro,
Infecto, æternus quem fudit vulnere Christus.

Remigius reddit Domino sua vota Sacerdos.

Calicem, quo in ultima Cœna Christus Dominus conlectaverat, argenteum fuisse, notat Emin. Card. Baronius anno 34. & Bedæ temporibus, idest post annum 700. imple Calix Hierosolymis ostendebatur, ut ipsemet testatur lib. de loco Sancti. cap. 2. Valentia verò Hispania alium Dominicum Calicem Agathæ lapidis conservari affirmat Carthagenæ Hom. 26. forsitan quia plures in Sacra Cœna contactu, & dispensatione Sanguinis Salvatoris nostri consecrati fuere, ut arbitratur Macer in Hierolex. d. verb. Calix col. 5. Barad. in concord. Evangel. tom. 4. lib. 2. cap. 11. Victorell. in addit. ad Aphrosim. Emanuelis Sæ verb. Calix. Et Me. noch

nochi in *Storis centur.* 6. cap. 38. & 39. ubi ad probandum etiam in Primitiva Ecclesia fuisse usitatos Calices aureos, & argenteos in Sacrosancto Missæ Sacrificio, refert hæc carmina ejusdem Aurelii Prudentii Poëtæ Christiani, qui floruit in fine quarti sæculi:

*Libent ut auro Antistites,
Argenteis scyphis ferunt.
Fumare Sacrum Sanguinem,
Auroque nocturnis sacris
Adstare fixos cereos.*

Secundum præmissum: Manus dispensandi Sanguinem Christi fidelibus, communicantibus in Missarum solemnibus, erat Diaconorum; juxta illud, quod S. Ambros. *lib. 1. Officior. cap. 41.* scribit in persona S. Laurentii loquentis ad Summum, Sanctumque Sixtum Antistitem: *Nam degenerem me probasti? Experire certo utrum idoneum ministrum elegeris; cui commissi Dominici Sanguinis dispensationem.* Idem probat prædictus liber vetustus Ecclesiæ Paduanæ p. 100. ibi: *Diaconus in sinistra parte Altaris tenens Calicem cum Sanguine Christi confert omnibus sumere volentibus cum quadam vitrea virga.* Et quia ob multitudinem populi, inevitabiles erant effusiones Sacri Sanguinis, diversæ fuerunt industriae ad eas impediendas. Una fuit, ut Sanguinem consecratum biberent, non per appositionem laborant ad Calicem: sed fistula, seu calamo illum è Calice fugendo, ut diximus supra in secundo casu mensis Februarii circa Papalem Communionem, ubi notavimus, quod prædicta fistula vocabatur Siphon, de qua ait Anastasius Bibliothecarius, & Abbas Romanus, qui floruit anno 858. *Obrulit Calicem majorem fundicum cum siphone pensantem libras triginta,* ut refert Macer in *Hierolex. verb. Siphon*, subdens hæc verba: *Etiam Laici, quando antiquitus sub utraque specie recipiebant Sacramentum, per hanc fistulam Sanguinem sorbeant.* Quod est conforme memoriæ hujus rei registratæ in antedicto libro Ordinis Officiorum Ecclesiæ Paduanæ. Immo ipsa fistula erat alicubi inserta, & affixa eidem Calici immobiliter, scribente Lindano in *Panop. Evangel. l. 4. cap. 46.* *Quia Sanguinis effusio propter incultioris populi rusticitatem merito timebatur, Calicibus canna est ferruminata, affabreque inserta.* Alia testimonia ejusdem siphonis, seu calami, vel fistulæ, quæ etiam Canna dicebatur, allegant idem Macer *dict. verb. Siphon*, & Casalius de *Peterib. Sacri. Christi. Ritib. dist. cap. 11.* quos legisse non pœnitebit antiquitatis studiosos. Altera fuit industria porrigere Eucharistiam intinctam in ipso Dominico Sanguine, cum parvi cochleari; frangebatur enim in frustula panis consecratus; (olim enim non erat in usu panis tenuissimus, quem nos appellamus hostias, seu particulas, Emin. Cardin. Bona *d. lib. 2. cap. 18. sub. num. 3.*) & comminutus in minutulas particulas, quas Græci *μαζαχριν* idest Margaritas vocabant. Macer in *Hierolex. eod. verb.* ponebantur in Calice sacri liquoris pleno; & easdem particulas Divino Sanguine perfusas Sacerdos parvo cochleari extrahebat, singulis singulas porrigens, quas omnis populus ore excipiebat. Hunc morem communicandi sub utraque specie in Ecclesia Occidentali & Latina extitisse legitur in *cap. Cum omne crimen 7. de consecr. dist. 2.* & quamvis videatur ibi prohibitum, nihilominus viguisse testantur *Micrologus*, qui vixit anno 1077. tempore Gregorii VII. in *cap. 19.* Et Ivo Carnotensis Episcopus, qui floruit anno Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

1088 tempore Urbani II. in *2. part. cap. 11. & 85.* Et de eadem Communione, cum pane intincto in Sanguine Christi, in antiquis consuetudinibus Monasterii Cluniacensis *lib. 2. cap. 30. tom. 4. Spicilegii*, dicitur: *eam permitti propter novitios, & alios rudes, qui si Sanguinem separatim acciperent, vix fieri posset, quin aliquam negligentiam incurrerent.* In Anglia pariter adeo erat propagatus usus intinctæ Communionis, ut eum prolixè defenderit Ernulfus Rossensis Episcopus in *Epist. ad Lambertum d. Spicileg. tom. 2.*

In Ecclesia autem Orientali mos intinctæ Synaxis & usitator, & antiquior fuit, itaut suspiceretur Arcudius de *concordia Eccles. Orient. & Occident. lib. 3. cap. 53.* tempore S. Joannis Chrysostomi originem habuisse ex facto cujusdam mulieris Macedonianæ, quæ se Catholicam simulans, de manu ejusdem Sancti Eucharistiam suscepit, quam ancillæ oculo dedit, & panem non consecratum ab eadem acceptum ori imposuit, qui in lapidem versus est. Quidquid sit de origine moris prædicti apud Græcos, eos hanc consuetudinem, sibi à majoribus suis traditam, populum communicandi sub utraque specie, non seorsum, sed simul mixta, servare usque in hodiernum diem profitetur Emin. Cardin. Bona *Rer. Liturgic. d. lib. 2. cap. 18. num. 3.* Immo ipsi Græci feria quinta majoris hebdomadæ panem recentem solito majorem præparant, & consecrant, servandum toto anno pro Communione infirmorum; quem panem ita consecratum Sanguine Christi leviter humectant, tum sacro disco ignem subjicientes illum exsiccant, & indurescere faciunt, ne per totum annum corruptioni subiaceat. Cùm autem contingat communicare ægrotum, particulam dicti panis consecrati, & Christi Sanguine jam delibuti tollunt & in cochleari vino communi perfundunt ut emollescat; eaque sic emollita communicant infirmum, ut diffuse scribit Leo Allatus *Epist. 2. ad Nibysum in suis Symnithis lib. 1.* & refert Laudatus Card. Bona *d. lib. 2. cap. 18. num. 2.* Porro talem consuetudinem improbat Innocent. IV. in *cit. Constit. 14. incipien. Sub Catholica*, quam ponit etiam Quaranta in *Summ. Bullar. verb. Græcorum ritus pag. mihi 349.* in qua præcipitur, Eucharistiam pro ægrotis renovari per singulos quindecim dies ab iisdem Græcis, quorum consimilem ritum insectatur etiam Humbertus Cardin. Sylva Candida in *lib. advers. calumn. Græcor. polito in Biblioth. Patrum. tom. 11.* Porro etiam his temporibus apud Russios, seu Moscovitas vigere consuetudinem communicandi populum, dando unicuique panem consecratum intinctum, & perfusum Sanguine Christi, illum porrigendo in cochleari ad evitandum periculum effusionis, testantur Henriquez *lib. 8. de Euchar. cap. 44. num. 7.* & Petr. Comestor. in *Hist. Eccl. cap. 151.* quos citat Diana *part. 8. tract. 1. resol. 25.* Quæ est in *Coordinato Opere tom. 3. tract. 1. resol. 50.*

Tertium tandem præmissum: Cùm minimè sufficientes forent hæc industriae ad impediendas frequentes irreverentias in Communione populi sub utraque specie, ob effusiones Dominici Sanguinis, quæ contingebant ex Ministrorum Ecclesiæ, & rudium fidelium incuria; live cùm Calicem propinandum porrigebant, live cùm siphone ad sugendum, live etiam cùm intinctam Eucharistiam in cochleari dabant, præter prohibitionem intinctæ Communionis, de qua in *cit. cap. Cum omne crimen 7. de consecratione dist. 2.*

Concilii Claramontani anno 1095, de quo Cabafutius in *Notitia Concil.* pag. 394. can. 28. Paschalis Papæ II, de qua Emin. Card. Batonius Anno 1118. num. 2. Et Concilii Anglicani sub Richardo Archiepiscopo Cantuariensi Anno 1175. cap. 15. paulatim cœpit in defuetudinem ire Calicis Communio in Ecclesia Latina; Prælati ubique nitentibus, populum sub unica tantum specie panis communicari, tum ad tollendos abusus in usu Calicis inevitabiles, illum minus cauti, seu attenti de manu alterius recipiendo; tum ad eliminandum errorem, saltem in rudioribus, opinantibus sub specie panis consecrati non contineri Sanguinem Domini; ejus causa Rodolphus Abbas S. Trudonis, qui vivebat Anno 1110. removeri à Laicis Calicem suavit his versibus:

*Hic, & ibi cautela fiat ne Presbyter agris,
Aut sanis tribuat Laicis de Sanguine Christi:
Nam fundi posset leviter; simplexque putaret,
Quod non sub specie sit totus JESUS utraque.*

Igitur cum ferè ubique esset introducta consuetudo communicandi Laicos sub sola specie panis, insurrexerunt Hussitæ hæretici, (ita nominati ab eorum Authore Joanne Hus,) asserentes Communionem sub utraque specie esse toti populo ad æternam salutem necessariam; quapropter convocato generali Constantiæ Concilio Anno 1415. (ad quod citatus personaliter accessit Hæresiarcha Joannes Hus Sacerdos Bohemus, qui ceperat inficere Ecclesiam suo hæreseon veneno, Anno circiter 1407. teste Salellio lib. 3. cap. 17. regul. 285. convictusque de erroribus, & in eis pertinax existens, fuit condemnatus, degradatus, & traditus brachio sæculari, & per illud vivus igne combustus; ejus quidem Hæresiarchæ condemnationis sententiam ex Bzovio Anno 1415. fol. 425. transferibit Salell. in cit. regul. 285. a. n. 34. & inter cæteros Hussitarum errores cum fuisset proscriptus & ille, *Impium inventum, & Evangelio contradicere esse Communionem in solo pane, excluso Calice*; tandem Concilium Constantiense prædictum sess. 13. definiit: *Receptam dudum consuetudinem communicandi populum sub sola panis specie sic approbat Synodus Constantiensis, ut aliter fieri sub Excommunicatione veter.* Et hoc Decretum, ad compescendos Lutheranos, & Calvinistas, eundem errorem de Communionem sub utraque specie suscitantes, confirmavit Concilium Trident. sess. 21. c. 1. & 2. & subinde can. 1. & 2. in quibus Anathemate percutitur, *Si quis dixerit, ex Dei præcepto, vel necessitate salutis, omnes, & singulos Christi fideles utramque speciem Sanctissimi Eucharistia Sacramenti sumere debere. Vel Sanctam Ecclesiam Catholicam non iustis causis, & rationibus adductam fuisse, ut Laicos, atque etiam Clericos non conscientibus, sub panis tantummodo specie communicaret, aut in eo errasse.* Objectiones Novatorum contra hæc Conciliaria Decreta, & earum solutiones ponunt Scholastici, & erudite quidem Leonard. Lessius in *Opere posthumo* qu. 80. de *Sacrament. Eucharist.* art. 12. dub. 1. Gonetius tom. 5. de *Euchar.* disp. 9. art. 3. Eminent. Card. de Lauræa in 4. sent. tom. 1. disp. 25. art. 5. & novissimè P. Richardus Ardekin. in *sua Theol. Tripartita* tom. 1. tract. 2. cap. 5. à num. 5. & seqq. necnon Agudius de *Sacram. Eucharist.* part. 4. cap. 6. num. 14. & 15.

His ita enucleatis respondendo casui proposito:
16 *An sub specie vini sit communicanda Monialis in articulo mortis, cum non posset deglutire particulam? fere omnes dixere, non esse sub specie vini*

consecrati communicandam; ut docent Fagundez Pitigianus, Suarez, Mercerus, & Sylvius, quo allegat Diana part. 5. tract. 3. resol. 34. repolita in *Coordinato tom. 2. tr. 2. resol. 98.* quibus ego adjungo Pacem Jordanum tom. 1. lib. 3. tit. 3. num. 34. Gobatum in *Theolog. Experim. tract. 4. num. 27.* Barbosam de *Parecho* cap. 20. num. 44. & Emin. Card. de Lugo in *Respons. Moralib. lib. 1. dub. 10. num. 8.* Horum ratio est, quia Sacramentum Eucharistia non est simpliciter necessarium ad salutem, & non obligat nisi cum debitis circumstantiis, præscriptis ab Ecclesia; quarum una est, ut administretur Laicis, & Clericis non conscientibus sub specie panis tantum, ad reprimentam hæresim eorum, qui negant contineri Sanguinem Christi sub specie panis; nec non errorem illorum, qui asseriebant, esse præceptum Christi de communicando sub utraque specie; ac etiam ad evitandum periculum effusionis: adeocon convenit Catholico Populo Ecclesiæ mandatis obedire, & Decretis Conciliaribus parere ob tam relevantia motiva. Nonnulli contrarium scripserunt, sequentes Petrum Ochagaviam de *Sacram. tract. 2. de Eucharist. effect. q. 18. num. 9.* & Nugnum in 3. part. tom. 1. qu. 80. art. 12. conclus. 3. putantes dictam infirmam esse communicandam sub specie vini consecrati, ea ratione, quia supponunt, Communionem in articulo mortis esse de Præcepto Divino, cui cedere debet Præceptum Ecclesiasticum de abstinendo à speciebus vini, prout cedit illud de jejuniis. Ceterum, cum non conveniant, sed dissentiant Theologi, an Viaticum sit sumendum in articulo mortis ex Præcepto Divino; negant enim Cajetan. in *Summa verb. Communio.* Armilla eod. verbo num. 4. Sylvest. verb. *Eucharistia* 3. Ledelma 1. part. 4. qu. 21. art. 11. dub. 2. & Emin. Cardin. de Lauræa dict. disp. 25. num. 38. & num. 47. Quamvis affirmet Suarez, disput. 69. sect. 3. Valquez, disput. 214. cap. 2. & 3. Sotus in 4. dist. 12. quest. 1. art. 11. & alii, quos allegat, sequitur Collegium Salmanticense in *Cursu Theologiae Moralit.* tom. 1. tract. 4. cap. 8. num. 4. Tutius est adhærendum opinioni negativæ, & dicendum, infirmam prædictam non esse sub speciebus vini communicandam, sed juxta monitionem Pacis Jordanii, lib. 3. tit. 3. num. 34. ei præbendam fore particulam Hostiæ consecratæ immixtam aqua, vel vino ordinario, ut eam sic possit deglutire; cum enim sit adeo tenuis, & modica quantitas particulæ consecratæ, vel etiam dimidium, aut quadrans unius particulæ, (quod quidem sufficit ad Communionem prædictam) si porrigatur, ut absorbeat eam cum aqua, vino ordinario, recipiet Sacramentum sine offensione legis prohibitoria speciei vini consecrati, quam ob gravia motiva sub Anathemate Ecclesia condidit, & quæ æstimatur pluris lege jejunii; siquidem super præcepto jejunii expresse dispensat Ecclesia pro dando Viatico in articulo mortis, ut omnibus patet; sed non dispensat super prohibitione speciei vini. Ex his penitus reprobatur esse debet consilium illius Theologi, de quo Gobat d. tract. 4. num. 28. & Bissus in *Hierurgia Sacram.* tom. 1. lit. L. num. 119. §. 7. qui Bissus & Gobat etsi docti, & eruditi, tamen in resolutione hujus casus modò asserunt, & modò negant, & lectorem studiosum sinunt ancipitem. Igitur ratio opinionis negativæ est, quia sumere Eucharistiam est de Præcepto Divino quo ad obligationem suspendi illam, saltem semel in

ita. Quo vero ad plures vices communicandi, & sic quoad tempus illam sumendi, sive semel in anno, sive tempore mortis, est de praecepto Ecclesiae, ad quam spectat declarare, quando fideles debeant communicare; prout declaravit eos obligatos semel in anno tempore Paschali, cap. Omnis utriusque sexus, de Penitent. & Remiss. & in articulo mortis, cap. De his 9. 26. q. 6. ut demonstrabimus infra in primo Casu mensis Septembris ex doctrina Eminent. Cardin. de Laurea d. disp. 25, art. 2. & art. 3. ubi expresse probat: Communionem in articulo mortis esse de praecepto Ecclesiae, non autem de praecepto Divino.

DECISIONIS XV.

Ad Martii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Examinatur, an aliquæ personæ devotæ sint communicandæ in die Sabbati post Missam? Rationes pro, & contrā referuntur. Plures traditiones dantur circa Missam Sabbati Sancti, quæ olim de nocte celebrabatur. Resolvitur Casus sub distinctione.

SUMMARIUM.

- 1 Sabbato Sancto Laicis non infirmis non est danda Communio? & quibus rationibus? num. 4.
- 2 Communio in Missa Sabbati Sancti cur non dicatur?
- 3 Laici sani possunt communicari in Sabbato Sancto.
- 5 Exceptio in uno casu firmat regulam in contrario.
- 6 Inclusio unius est exclusio alterius.
- 7 Sabbati Sancti Missa olim dicebatur à solo Episcopo, & de nocte.
- 8 Consuetudo universalis habet vim legis.
- 9 Concessum dicitur, quicquid expresse prohibitorum non reperitur.
- 10 Sabbato Sancto possunt Sacerdotes Missam privatim celebrare secundum aliquos DD.
- 11 Cap. Sabbato. de cons. dist. 3. censetur abrogatum.
- 12 Feria sexta Parasceves nullus Laicus sanus est communicandus.
- 13 Hebraei vigilabant in nocte ante diem Pasche.
- 14 Sabbato Sancto an Missa cantaretur in principio noctis, an media nocte?
- 15 Christiani antiquitus communicabantur in nocte Sabbati Sancti ad Missam.
- 15 Communio Antiphona est signum letitiae.
- 17 Christus Dominus quā hora resurrexerit?
- 18 Consuetudo est in pluribus Ecclesiis communicandi fideles Sabbato Sancto.
- 19 Consuetudo particularis praefertur generali.
- 20 Consuetudo negativa in facultativis non praesudicat.
- 21 Favores sunt ampliandi.
- 22 Devotio est actus Religionis.

CASUS PRUDENTIALIS

Mos est nonnullis Ecclesiis, in quibus devotio circa Eucharistia frequentem sumptionem colitur, ut Sabbato, completa illius diei solemnī Missa, accedant devota persona Sacram Communionem

receptura. Queritur à prudentia Parochorum: Utrum sint communicandæ?

Alii responderunt negativè cum Gayando in Rubric. Missal. p. 4. tit. 10. num. 38. & 46. Cotonio lib. 2. controversi. 4. num. 174. Volpi resol. 62. num. 2. Azotio tom. 1. lib. 10. cap. 24. quas. 3. & 4. Arnaudo in Epitom. Sac. Rit. part. 4. tit. 10. num. 29. Francolino de Floris Canon. cap. 30. num. 12. Marchino de Sacram. Ordinis tr. 3. part. 3. cap. 8. num. 3. & novissimè cum Macro in Hierolexic. verb. Communio, ubi ait: In Missa Sabbati Sancti hæc Antiphona (Communio) idè non dicitur, quia Communio populi non fit. Itaque abusus etiam censendus est illorum, qui Communionem concedunt in hac die.

Alii verò responderunt affirmativè cum Bauldry in Manuale Sacrar. Ceremoniar. part. 4. cap. 11. art. 5. num. 15. Quintanadven, tract. 4. Singular. 6. Castaldo in Praxi Ceremoniar. lib. 3. sect. 8. cap. 5. num. 14. Qui in puncto concedunt, posse Laicos communicari, completa Missa solemnī in die Sabbati Sancti; & cum sequentibus etiam Theologis (idem asserentibus non bene in die Veneris Sancti) videlicet Quarto in Rubric. Missal. part. 2. tit. 10. sect. 3. dub. 3. in fine Pellizar. in Manual. Regular. tom. 2. tract. 8. cap. 2. num. 108. Tamburini. de Expedit. Commun. cap. 6. num. 4. Victorelli. in addit ad Possévin. de offic. curat. cap. 8. Joannes Sanci in Selectis disp. 22. n. 20. Diana part. 6. tr. 6. resol. 19. & part. 9. tract. 7. res. 24. quæcum hæc ultima est in tom. 2. Coordinato tract. 2. resol. 46. prior verò in tom. 8. tract. 4. resol. 46. & utrobique plurimos Moralistas idem docentes allegat, quibus novissimè adhæret Colleg. Salmant. in Cursu Theol. Mor. tom. 1. de Sacram. in genere tr. 5. cap. 4. num. 5.

Rationes opinionis negativæ sunt. Primò: ob cap. Sabbato 13. de consecrat. dist. 3. ubi Innocent. Papa I. ait: Utique constat Apostolos biduo isto (Veneris Sabbati Sancti) & in morare fuisse, & propter metum Judæorum se occultasse. Et idè subdit Traditio Ecclesie habet, isto biduo Sacramenta penitus non celebrari. Secundo verba rubra Missalis feria quinta majoris hebdomadæ, statim ante Communionem hujuscemodi tenoris: Hodie Sacerdos consecrat duas Hostias, quarum unam sumit, alteram reservat pro die sequenti in quo non conficitur Sacramentum: reservat etiam aliquas particulas consecratas, si opus fuerit, pro infirmis. Ergo qui non est in statu infirmitatis mortalis, non est communicandus in hoc biduo; nam exceptio in uno casu firmat regulam in contrario l. Quæstum 5. Denique ff. de Fundo instruct. Gloss. in Rubr. de Regul. jur. in 6. Barbofi. Axiom. 85. num. 4. Et si Rubrica Missalis includit infirmos in reservatione particularum consecratarum, excludit sanos; siquidem inclusio unius est exclusio alterius cap. Qualis 25. dist. 1. Cum Prætor ff. de Judic. Thomalett ad Flor. legum, regul. 159. Barbofi. in Locis commun. loco 55. ubi DD. Tertio: quia respondit S. Rituum Congregatio die 9. Maji 1606 servandam esse universalis Ecclesie præsentem consuetudinem, non ministrandi Eucharistiam in die Veneris Sancti, nisi infirmis: Ita Gavanti. par. 4. Rubr. Missal. tit. 9. num. 25. Et iterum idem præcepit die 19. Februar. 1622. teste Barbofi. de Paroch. cap. 20. num. 16. Quarto: quia Missa solemnī quæ celebratur Sabbato Sancto, non est Missa diei illius, sed noctis sequentis, in qua

7 in qua Episcopi tantum litabant in memoriam Resurrectionis Dominicæ, ideoque in oratione dicitur: *Deus qui hanc Sacratissimam Noctem*. Et idem repetitur in Præfatione, dicendo: *Te quidem Domine in omni tempore, sed in hac potissimum nocte*. Necnon infra actionem communicantes, & *Noctem Sacratissimam celebrantes*. At in eadem Missa noctis nullus, præter sacrificantem Præsulem, admittebatur ad Communionem; & hæc de causa, statim assumpto Sacramento, cantantur Vesperæ, & omittitur Antiphona *Communio*, quæ in aliis Missis dicitur; scilicet, quia non administrabatur Sacramentum adstantibus eidem Missæ, ut notavimus supra ex mente Macri in *Hierolexic. d. verb. Communio*. Quinto: quia consuetudo universalis est non communicandi populum in Sabbato Sancto, quæ vim legis censetur habere *cap. fin. de consuetud. c. Consuetudo dist. 1. l. De quibus ff. de legib. Barbosa Axiom. § 6. n. 4.* Eo magis quia innuitur rationi, & æquitati, quæ vult, abstineri à latinitia convivii, durante mœrore Passionis Christi, & mœstitia Apostolorum; utriusque enim repræsentatio durat usque ad diem Dominicæ Resurrectionis. Volpi *dict. resol. 62. n. 6.*

9 Rationes verò eorum, qui adhærent affirmativæ opinioni, sunt, Primo: quia cum Ecclesia nunquam prohibuerit communicari aliquos fideles devotos in die Sabbati Sancti, censetur permittere, juxta Juris regulam: *Concessum dicitur, quidquid expresse prohibitum non reperitur l. Nec non §. quod ejus, ff. Ex quibus causis major. Barb. Axiom. 46. n. 1.* Et quod non reperitur à lege vetitum, non debet superfluitis prætensionibus præsumi prohibitum. *cap. 2. de transact. Calderin. cons. § 2. alias 6. de Elect. Barbos. Axiomat. 178. n. 2.* Secundo: quia anticipatio in celebrando mysterio Resurrectionis Dominicæ sicut concedit Sacerdotibus celebrare Missam in Sabbato Sancto, saltem privatim ex magis communi Moralistarum opinione, de qua Emin. Card. de Lugo de Sacramento *Euchar. disp. 20. a. n. 18. & seqq.* ita debet prodesse devotis fidelibus, ut possint eodem die Sabbati Sancti Sacram suscipere Eucharistiam. Optat enim Sancta Mater Ecclesia, ut in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicent. Concil. Trident. de *Sacris. Missæ sess. 22. cap. 6.* Tertiò: quia in pluribus Provinciis inolevit, ut in die Sabbati Sancti, completa Missa solemni, accedant personæ piæ viuentes, & specialem devotionem erga Venerabile Sacramentum Altaris profitentes, ad Sacram Communionem recipiendam ex suorum Confessoriorum consilio, à quibus communicantur, ut de Hispania, Germania, & Italia, testantur Sancius, Quintanadven. & alii pro hac opinione à Diana citati in *ad. resol. 46.*

11 Ad argumenta verò, seu rationes contrarias respondent. *Ad Primum*: quod in *c. Sabbato de cons. dist. 3.* prohibentur celebrari Sacramenta, non administrari. Immo cum textus ille abrogatus sit etiam quoad celebrationem in die Sabbati Sancti, eo minus obesse potest administrationi Eucharistiæ, post completam Missam. *Ad Secundum*: quod verba Missalis nominat infirmos, tanquam motivum principale reservandi Eucharistiam, sed non excludit sanos præcipue in die Sabbati Sancti; in quo conceditur, his temporibus consecrare. Et exceptio in uno casu firmat regulam in contrarium, quando expresse sic declaravit faciens re-

gulam. Barbos. *dict. Axiom. 85. n. 5.* Et inclusio unius non est exclusio alterius, quando alia dispositione alter est inclusus. Menoch. *lib. 4. præsumpt. 39. n. 32.* *Ad Tertium*: Decreta S. Rituum Congregationis loqui de Communione in die Veneris Sancti tantum, & iisdem promptè parent fideles apud nos; quia nullus extra periculum mortis, communicat in die Veneris Sancti; & merito tum ob mysterium mœrore ex Passione Christi, tum ob debitam obedientiam eidem Sacræ Congregationi, cuius Decreta vim legis habent. Coron. *lib. 3. contror. 3. n. 45.* neque sunt approbandi Doctores adhuc asserentes: posse administrari Communionem in die Parasceve etiam sanis, cum contrarium his declaraverit Sacra Rituum Congregatio, cui tandem se submisit Diana in *ind. tom. 2. tract. 2. resol. 46. n. 2. in fine*, ibi: *Verum suppositis dictis declarationibus, ego nunc existimo in feria sexta Parasceve non esse administrandam Eucharistiam, nisi infirmis.* Respondetur *ad Quartum*: Missam Sabbati Sancti olim de nocte solummodo cantari consuevisse, non autem de die. Nam etiam Hebræi vigiliabant in nocte ante primum diem Paschæ Azymorum, quæ Nox appellabatur *ליל שמונים* *Le Scimuni*, id est *Nox Vigiliarum*, teste Julio Mauroceno in *cir. Opere Via della Fede par. 2. cap. 31.* in principio. Incertum est autem an pro ea cantanda expectaretur medium noctis, vel ipsius noctis initium: siquidem Emin. Card. Bona *Rer. Liturgic. lib. 1. cap. 21. n. 4.* contendit probare, quod expectabatur medium noctis Sabbati Sancti pro cantanda Missa ex S. Hieronymo in *Matth. cap. 25.* & Tertullian. *lib. 2. ad Uxorem cap. 4.* quod etiam docet Duran. in *Rat. Divin. offic. lib. 6. cap. 78.* E contra Emin. Card. de Lugo de *Sacram. Euchar. disp. 20. a. n. 16. & seqq.* astruit: Missam Sabbati Sancti ab antiquis solum decantari statim post occasum Solis, & sic in principio noctis, unde *n. 18.* inferi: ultra Missam illam solemnem, Presbyteros potuisse, & solitos fuisse, Missas privatas celebrare. At quidquid sit de hora, in qua celebrabatur Missa in nocte Sabbati Sancti, verisimile est enim, quod antiquissimis temporibus, (in quibus ferventes erant fideles erga Redemptionis Mysteria) non statim post occasum Solis, sed tardius inciperent Officia celebrare; cumque, & benedictio Ignis, Incensi, & Cerei non cursim, sed devotè fieret, sensusque mysticus Sacramentum illarum Cereemoniarum explanaretur populo, & Catechumeni baptizarentur, medietas noctis appropinquaret, dum Missa decantaretur. Quod autem præter Missam solemnem recitarentur eadem nocte aliæ Missæ privaræ testatur *Nicrologus*, (qui vivebant anno 1077. teste Card. Bellarmin. de *Scriptorib. Ecclesiasticis*.) quem allegat Card. de Lugo *cit. disp. 20. n. 18.* Et quod administraretur Eucharistia devotis personis, campentibus, eadem nocte Sabbati Sancti, demonstrat ipse Emin. Card. Bona *d. cap. 21. n. 4.* ex Theodoro Ballamone (qui vivebat anno 1191.) in *can. 90. Trullano* scribente: *Christianos religiosos toto illo Sabbato in Ecclesia manere solitos, & sexta noctis hora, id est media nocte divinis Sacramentis communicare.*

Neque obstat, quod in Missa Sabbati Sancti non cantetur Versus, seu Antiphona *Communio*, sed omittatur, eo quia nullus alius communicabat, præter celebrantem; ut autumant Gavantus, & Macer supra allegati; nam hæc consequentia negatur, & respondetur, non cantari Antiphonam *Communio*, quia illa est signum lætitiæ ex doctrina ejusdem

ejusdem Gavanti in *Mystica expositione Missæ part. 2. tit. 16. num. 28.* nondum autem advenit lætitiæ tempus Resurrectionis Domini; juxta illud: *Ad vesperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia. Psal. 29.* Etenim Dominus noster JESUS CHRISTUS surrexit à mortuis, non in media nocte, sed summo mane, & in aurora, illucescente die Dominico, ut ex SS. Patrum testimoniis probat Batradas in *Concord. Evangel. tom. 4. lib. 8. cap. 2.* Torniel. ad *Ann. Mundi 4084. num. 28.* & Menoc in *Vita Christi lib. 8. cap. 1. num. 7.* qui ita Ecclesiam profiteri observat in hymno illo Dominicæ ad Laudes.

Aurora Cælum purpurat. &c.

Rex ille dum fortissimus,

De mortis inferno specu.

Patrum Senatum liberum

Educit ad vitæ jubar.

Et quamvis omittatur Antiphona *Communio* durante per totam noctem moreore Passionis Christi, & ejus loco intonentur statim Vesperæ, ut in Missali, nihilominus ex oratione, quæ cantatur post Magnificat, desumitur, fuisse administratâ Sacram Communionem etiam aliis à celebrante; dicitur enim in illa, *Spiritus nobis Domine tuæ charitatis infunde, ut quos Sacramentis Paschalibus satiasti, tuâ facias pietate concordare.* Ecce, quod Ecclesia testatur, non unum celebrantem tantum, sed plures fideles, præter illum, fuisse Sacramentis Paschalibus satiatis, idest Eucharistia refectos; loquitur enim Ecclesia in plurali, quia plures supponit communicasse in eadem Missa, & posse communicare.

Ad Quintum tandem argumentum contrarium, quod fundatur in consuetudine universali non administrandi fidelibus Eucharistiam in die Sabbati sancti; respondetur: non ob stare, tum quia in pluribus Ecclesiis extat consuetudo particularis communicandi fideles magis devotos, Eucharistiam in Sabbato sancto petentes; ut, præter attestaciones Doctorum tenentium affirmativam opinionem in hoc quæsito, ergo vidi per annos quadraginta, & ultra in Ecclesia Divi Thomæ Martyris hujus Civitatis Paduæ; & de Jure consuetudo particularis præferretur generali. Rota coram Ubaldo decis. 80. num. 7. & coram Card. Cavalier. decis. 95. num. 3. Tum etiam quia in facultativis non usus non nocet, & consuetudo negativa non præjudicat. Potius de *Manut observ. 78.* Emin. Card. de Luca de *Praeminem. discurs. 30. num. 7.* Et quamvis tempus proprium lætitiæ, & convivii Paschalis sit in Dominica Resurrectionis, nihilominus cum Sancta Mater Ecclesia præveniat in officio ipsum tempus lætitiæ, possumus prævenire accipiendo dona, quæ dantur tempore ipsius lætitiæ: favores enim sunt ampliandi. l. *Cum quidam ff. de liber. & posthum. Barbof. Axiom. 96. num. 4.*

Ex quibus præferenda censetur opinio affirmativa in hujus Casûs Prudentialis resolutione, donec aliud terminetur à S. Rituum Congregatione; congruum est enim favere fidelium devotioni, quæ est Religionis actus S. Thom. 2. 2. quæst. 82. art. 2. & Emin. Cardin. de *Lauræa in 3. Sent. tom. 2. de Virtutibus in genere disp. 25. num. 25.*

DECISIONIS XVI.

Ad Aprilis Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Proponuntur quatuor controversiæ circa formam Consecrationis Corporis Chri-

sti: *Hoc est corpus meum*, Una ex Theologis, volentibus eam incipere debere à verbis: *Qui pridie quam pateretur.* Altera ex Canonistis dicentibus, esse de forma etiam illa verba: *Accipite & comedite.* Tertia ex Scripturistis, opinantibus, præter verba, requiri etiam *Benedictionem*. Quarta ex Philosophis, secundum quos non videtur, posse formam proferri à multis simul consecrantes eandem materiam, ut sit in ordinatione Sacerdotum, & consecratione Episcopi. Referuntur plures eruditiones Ecclesiasticæ. Resolvuntur objecta, & firmatur forma prædicta consistere in iisdem quatuor verbis: *Hoc est Corpus meum.*

S U M M A R I U M.

- 1 Forma Consecrationis Corporis Christi quæ sit?
- 2 Presbyteri in sua ordinatione concelebrant, & consecrant cum Episcopo. & num. 17.
- 3 Clerus Patavinus emicat viris doctissimis.
- 4 Verba: *Qui pridie*, quam pateretur, an sint de essentia consecrationis?
- 5 Benedictio Hostiæ ante consecrationem, an sit de essentia?
- 6 Christus an sola benedictione consecraverit Eucharistiam?
- 7 Causa plures totales non possunt concurrere ad eundem numero effectum.
- 8 Sacerdos consecrando loquitur in persona Christi.
- 9 Verba: *Qui pridie &c.* sunt de præcepto tantum.
- 10 Enim dictio non est de essentia in consecratione.
- 11 Hispani difficulter proferunt T. post S.
- 12 Verba recitativa non consecrant.
- 13 Christus consecravit Eucharistiam proferendo verba formæ.
- 14 Benedictio accipitur pro consecratione.
- 15 Christus an consecraverit, quando fuit in Castello Emmaus?
- 16 Christus dicto, & facto voluit instruere Ecclesiam circa Eucharistiam.
- 17 Presbyteri plures simul consecrando dicuntur causa partiales.
- 18 Presbyteri noviter ordinati dum communicantur ab Episcopo, non dicitur Consecror.
- 19 Cardinales olim consecrabant simul eandem Hostiam cum Papa.
- 20 Canonici olim concelebrabant cum Episcopo.
- 21 Periculum preventionis Episcopi in consecratione cum noviter ordinatis.
- 22 Intentio Ministri non potest suspendere vim verborum formæ in Eucharistia.
- 23 Presbyteri noviter ordinati carent præferre verba consecrationis simul cum Episcopo.
- 24 Pasqualigi verba pro Sacerdotibus noviter ordinatis consecrantibus unâ cum Episcopo.
- 25 Cereemoniarum Magistri obligatio, dum ordinantur novi Sacerdotes.
- 26 Presbyteri dum ordinantur, ne dissent multum ab Altari.

QUÆSI-

QUÆSITUM PRIMUM.

Quæ sit forma consecrationis Corporis CHRISTI in Eucharistia?

Dixerunt omnes formam consecrationis Corporis Christi consistere in illis quatuor verbis **HOC EST CORPUS MEUM** ut ex Concilio Florentino in Decreto Eugenii IV. & ex Catechismo Romano sess. 19. de Euch. Siquidem hæc verba prolata à Sacerdote in persona Christi efficiunt id, quod significant; scilicet conversionem substantiæ panis in Corpus Christi, qui hanc vim, & virtutem prædictis verbis attribuit, cum ipse primum hoc Divinum Sacramentum sui Corporis iisdem verbis instituit, atque consecravat; & per hanc formam conficitur Corpus Christi, non solum si ab uno tantum Sacerdote proferatur super materiam; sed etiam si pluribus simul ut sit in consecratione
2 Episcopi novi, & in collatione Ordinis Presbyteratus; novi enim Presbyteri concelebrant cum Antistite ordinantem; & novus Episcopus cum Episcopo consecratore, ut constat ex Pontificali Romano, & docent S. Thom. 3. part. qu. 82. art. 2. Mastrius in 4. Sent. disp. 1. num. 59. & in Theolog. Moral. disp. 18. num. 41. Scotus in eod. lib. dist. 33. art. 3. Emin. Card. de Lauræa tom. 1. in 4. Sentent. disp. 24. art. 4. & Diana Coordinatus tom. 4. tract. 8. resol. 89. 90. & 91. quæ residet in antiquo part. 12. tract. primo resolut. pariter 89. 90. & 91.

At quatuor difficultates reperi invecas contra hanc responsionem, *Unam à Theologis, alteram à Canonistis, tertiam à Scripturistis, quartam à Philosophis*; Emicat enim Clerus Patavinus ingentium Professorum numero.

Prima difficultas Theologorum fuit ista: Hæc verba **HOC EST CORPUS MEUM**, prolata à Sacerdote, significant corpus ipsius Sacerdotis, non autem Corpus Christi. Ergo illa verba non constituunt integram formam; idcirco de ejusdem formæ essentia, & integritate videntur esse alia verba præcedentia videlicet: *Qui pridie; quam pateretur, accipit panem in sanctas, ac venerabiles manus suas & elevatis oculis in celum ad te Patrem suum Omnipotentem, Tibique gratias agens benedixit, fregit, deditque discipulis suis dicens: Accipite, & manducate ex hoc omnes; HOC EST ENIM CORPUS MEUM.* Igitur hæc omnia verba unita simul denotant id, quod consecratur, esse Corpus CHRISTI, non autem Sacerdotis consecrantis, ut autumat Scotus in 4. dist. 8. quæst. 2. Angelus in Summa verb. Eucharistia num. 24. Pasqualig. in Sacra Morali doctrina disp. 95. num. 14. Idem ad stipulatur Rubrica Missalis Romani de defectibus in celebrat. Missar. occur. §. 3. num. 6. ubi præcipit, quod si deprehendatur defectus panis post sumptionem Sanguinis, apponi debet rursus novus panis & vinum cum aqua, & facta prius oblatione, ut supra Sacerdos consecret, incipiendo ab illis verbis: **QUI PRIDIE**, &c.

Secunda difficultas Canonistarum desumitur ex tex. in Can. Non omnis panis 61. de consec. dist. 2. ubi dicitur: Non omnis panis, sed accipiens benedictionem Christi. Iste Corpus Christi Et Glotia explicans ly; Benedictionem subdit. Institutam à Christo, quæ est: *Accipite, & comedite, hoc est Corpus meum* Confirmatur ex S. Ambrosio. l. 4. de Sacram. cap. 4. qui ita dicit: Cum venit, ut consecratur Sacramentum, Sacerdos non propriis sermonibus, sed sermone utitur Christi dicens:

Accipite, & comedite, Hoc est corpus meum. Ergo necessaria sunt verba præcedentia, per quæ Sacerdos loquens in persona Christi, consecrando significat Corpus Christi.

Tertia difficultas Scripturistarum fuit: quod Christus Dominus videtur consecrasse suum Corpus sub specie panis, non verbis formæ prædictæ; sed sola benedictione; dicunt enim Evangelistæ, quod benedixit & fregit, deditque discipulis suis dicens: *Accipite, & manducate: Hoc est Corpus meum*, consecratum scilicet antehæc verba. Hinc etiam habetur Luc. 24. quod Salvator recumbens cum duobus discipulis euntibus in Emmaus *Accipit panem; & benedixit, & fregit, & porrigebat illis*, id est suum Corpus, quod ibi consecravat per solam benedictionem. De hac etiam dicit Apostolus 1. Cor. 10. *Calix, cui benedicimus, nonne participatio Domini est*; Ergo per solam benedictionem fit consecratio Corporis Christi; & ita videtur fuisse de mente Innocentii III. lib. 4. de Sacro Altaris mysterio cap. 6. in his verbis: *Sane potest dici, quod Christus virtute divina consecrat, & postea formam expressit, sub qua posteri benedicere; ipse namque pro se virtute propria benedixit, nos autem illa virtute, quam indidit verbis.* Ergo Christianus non consecravat verbis, sed divina virtute præcedenter ad verborum prolationem.

Quarta difficultas: Philosophorum est talis; Si plures Sacerdotes simul proferant verba consecrationis, nihil videntur agere; ratio est, quia repugnat, plures causas totales concurrere ad eundem numero effectum, & necesse est, ut ipse effectus multiplicetur, sicut multiplices sunt influxus à causis totalibus provenientes, quæ produciunt effectum; ut disserit Colleg. Compluten. lib. 2. Physicor. disp. 15. à num. 17. P. Nicolaus Arnù in eodem lib. 2. Physicor. quæst. 6. art. 3. & Mastrius disp. 9. Physicor. quæst. 3. art. 2.

His tamen minimè obstantibus vera est responsio data ad Quæsitum; scilicet, formam consecrationis Corporis Christi consistere in his quatuor verbis tantum: **HOC EST CORPUS MEUM**. Neque subsistit prima difficultas à Theologis invecas quamvis enim hæc verba prolata sine aliis verbis præcedentibus videantur ex sui natura significare corpus Sacerdotis proferentis; nihilominus, quia Sacerdos cum illa profert, intendit Corpus Christi, idcirco significant Corpus Christi; & non corpus Sacerdotis; Sacerdos enim loquitur in persona Christi; & profert illa verba tamquam instituta ab ipso Christo, cum intentione efficiendi id, quod instituit Christus; ut ex doctrina S. Thomæ, S. Bonaventuræ, Alensis, Tatarcti, & aliorum Scotistarum adstruit Mastrius in 4. Sentent. disp. 3. quæst. 6. art. 1. & 2. advertens, contrarium scripsisse Scotum disputationis gratia, non ut firmaret se in illa opinione. Cui nihil favet Rubrica Missalis, nam ordinat, ut reassumatur consecratio ab illis verbis: *Qui pridie &c.* non tanquam consecrationis, sed dispositivis ad consecrationem. Præterquam quod illa verba: *Qui pridie quam pateretur &c.* non nominant personam Christi; & opus esset altius repetere Canonem, si necessariò desumendus foret sensus verborum formæ à verbis præcedentibus, ut legere scientibus manifestè patet. Itaque verba præcedentia sunt de præcepto Ecclesiæ, non autem de essentia consecrationis, neque de forma, prout neque ly *Enim*, ut passim notant omnes Scholastici, & Moralistæ, S. Thomas d. part. 3. quæst. 78. art. 2.

art. 2. Gonet tom. 5. disp. 7. de Eucharistia forma
art. 1. & habetur in cap. Cum Martha, de celebr.
Missar. Thom. Tamburin. de Jure Divino lib. 4.
10 cap. 2. n. 15. ubi ait: Particulam Enim sine pec-
cato mortali omitti, præciso contemptu, ex ma-
teriarum parvitate; & n. 19. ex Soto addit, valide
consecrare Sacerdotem ex defectu linguæ dicen-
tem *es*, pro *est*, & *meum*, pro *meum*; nam Hispani
ex difficultate linguæ non bene proferunt T,
post S, neque M, in fine syllabæ.

Ad secundam difficultatem Canonistarum res-
pondet Suarez de Euchar. disp. 59. sect. 1. & Re-
ginal. in Praxi. 29. sub n. 30. Glossam referre
verba concernentia usum Eucharistiæ, & sunt illa:
Accipite, & comedite. Et concernentia formam
consecrationis, & sunt ista: *Hoc est Corpus meum.*
Itaque verba *Accipite, & comedite* non concernunt
formam consecrationis; & hinc est quod à S. Lu-
ca fuerunt omiſſa, ait enim cap. 22. *Et accepto*
pane gratias egit, & fregit, & dedit eis dicens:
Hoc est Corpus meum. Ad Auctoritatem autem
S. Ambrosii respondet Mastrius in cit. disp. 3. n.
147. his verbis: S. Ambrosius illa verba adducere,
quia licet non sint de necessitate consecrationis, ad-
huc tamen sunt de necessitate præcepti, ut supra di-
ctum est: & idem Ambrosius verba illa alibi præter-
misit: Uterius advertit idem Mastrius in sua
Theologia Morali disp. 18. n. 32. communem esse
doctrinam Thomistarum, & Scoticarum, quod
Sacerdos profert recitative verba illa: *Qui pridie*
quam pateretur &c. profert autem significative il-
la verba: *Hoc est Corpus meum.* Certum est au-
tem verbis recitativis, & per viam historię prola-
tis non consecrari Hostiam, sed tantummodo per
verba significativa.

Ad tertiam difficultatem Scripturarum respondet
Gonet d. tom. 5. de Eucharist. disp. 7. n. 49. con-
cedens, fuisse opinionem Innocentii Tertii, sed tan-
quam privati Doctoris, item Mayri, Catharinis, &
aliorum, quorum fundamenta congerit, sed non
retinet Salmeron tom. 9. tract. 13. quod Christus
consecraverit suum corpus absque verbis per ex-
cellentiam suæ potestatis. Sed contrarium est ten-
endum, ut docent SS. Patres relati ibidem à Go-
neto, videlicet Tertullian. lib. 4. contra Marcion.
ante finem; ubi ait: *Acceptum panem, & distri-*
butum discipulis Corpus suum illud fecit. *Hoc est*
13 *Corpus meum, dicendo.* Item S. Cyprian. de Cæna
Domini: *Summus Sacerdos Panem profert, & vi-*
num: Hoc est, inquit, Corpus meum. Pariter S.
Ambrosius relatus de consecr. dist. 2. cap. Panis, ait:
Cum panem accipiens diceret, Hoc est Corpus meum,
planè monstratur, verbum illud operatorium fuisse,
& aliis omiſſis hæc veritas reperitur decisa à Sacro
Tridentino Concilio sess. 13. cap. 1. ibi: *Quotquot*
in vera Christi Ecclesia fuerunt, qui de SS. hoc Sa-
cramento differuerunt, apertissime professi sunt, hoc
tam admirabile Sacramentum in ultima Cæna Re-
demptorem nostrum instituisse, cum post panis, vi-
nique benedictionem, se suum ipsum Corpus illis præ-
bere, ac suum Sanguinem (notetur) disertis, ac
perspicuis verbis testatus est. Quæ verba à Sanctis
Evangelistis commemorata, & à D. Paulo postea re-
petita, cum propriam illam, & apertissimam signi-
ficationem præferant, secundum quam à Patribus
intellecta sunt; indignissimum sane flagitium est,
ea à quibusdam contentiosis & pravis hominibus ad
fictitios, & imaginarios tropos, quibus veritas Car-
Doct. Clericali Tom. I. Liber II.

nis, & Sanguinis Christi negatur, contra univer-
sum Ecclesiæ sensum detorqueri. Igitur cum Chri-
stus Dominus testatus sit, post benedictionem pa-
nis, & vini instituisse suum Corpus, & Sanguinem
disertis, ac perspicuis verbis, idest determinatis, &
clare exprimentibus Corpus suum, neque alia ver-
ba diserta, determinata, & manifestè exprimen-
tia Corpus suum habeantur, nisi illa: *Hoc est Cor-*
pus meum, constat his verbis à Salvatore fuisse
consecratum sub specie Panis Corpus suum; ut
bene concludit Emin. Cardin. de Lauræa de Eu-
charist. disp. 19. num. 185. & seqq. ubi alia ar-
gumenta cumulat, & congruentias hujus verita-
tis annectit.

Neque obstat, quod per benedictionem tantum
videatur hoc Sacramentum institutum, quia ut
habetur in cit. Decreto Concilii Trid. fuit institutum
post benedictionem; & institutio facta fuit per
verba, ut testatur S. Ambrosius relatus in cap. Re-
vera 69. de consecr. dist. 2. versus finem, ita di-
cens: *Quod si tantum valuit humana benedictio, ut*
naturam converteret, quid dicimus de ipsa conse-
cratione Divina, ubi verba ipsa Domini Salvatoris,
operantur? Ergo benedictio accipitur pro consecra-
tione, quæ fit per verba Salvatoris, idest, *Hoc est* 14
Corpus meum; ut docet S. Bonaventura in 4. dist. 8.
part. 1. art. 2. quæst. 3. ad ultim. quem citat, &
sequitur Emin. Cardin. de Lauræa dict. disp. 19.
num. 199. Idem sentit Emin. Cardin. Capisuc-
chius Controversia secunda, de Benedict. Euchar.
quæst. unica §. 1. Et concordat S. Thom. lect. 4.
super illis verbis Apostoli 1. Cor. 10. *Calix bene-*
dictionis, cui benedicimus: quæ sic ab Angelico
declariantur, videlicet: *Cui benedicimus, idest,*
quem nos Sacerdotes consecramus.

Nec concludit factum Christi resuscitati cum
discipulis in Emmaus; nam multi DD. tenent, tunc
Christum non consecrasse suum Corpus, sed por- 15
rexisse panem simpliciter de more à se benedi-
ctum; vel si ibi consecravit Eucharistiam, usum
fuisse verbis formæ jam institutæ; quamvis Evan-
gelista brevitate gratia ea omiserit, ut respondet
Gonet d. tom. 5. disp. 7. de Eucharist. n. 53.

Opinio Innocentii Tertii cedere debet Concilio
Tridentino; nam (ut diximus) ita scripsit tan-
quam Doctor privatus; ut advertit Eminentiss.
Cardin. de Lauræa d. disp. 19. num. 192. & ratio
contra Innocentium est manifesta; quia Christus 16
dicto, & facto voluit instruere, & informare suam
Ecclesiæ in consecratione hujus admirabilis Sacra-
menti; & sic voluit consecrare appositis verbis,
quibus ipsa Ecclesiæ uteretur pro forma.

Quarta difficultas selecta à Philosophis (quod
plures Sacerdotes videantur non posse simul concele-
brare, & consecrare eandem materiam) vocatur
gravis difficultas, & quæ torquet doctorum homi-
num ingenia à Diana Coordinato tom. 4. tr. 2. res.
89. decerpta ex antiquo ex p. 12. tr. 1. resol. 89. Et
non absque ratione, est enim biceps, an scilicet
prædicta simultanea consecratio fiat valide; & an
fiat licite. Cæterum quod valide plures simul Sa-
cerdotes eandem Hostiam consecrare possint, tes-
tantur communiter Scholastici, inter quos Emin.
Card. de Lauræa d. tom. 1. in 4. Sent. disp. 24.
art. 4. Mastrius pariter in 4. Sent. disp. 2. num. 59.
& in sua Theologia Morali disp. 18. num. 41.
Pasqualig. in Sacra Morali Doct. disp. 102. sect. 4.
Gonet d. tom. 5. de Baptismo disp. 2. n. 21. & 22. &
alii plurimi, quos cumulat Diana Coordinat. d. t. 4.
tr. 8.

tr. 8. ref. 89. 90. & 91. quibus, ex Philosophis, consentiunt idem Collegium Compluten. d. 1. 2. *Physic. disp. 15. n. 18.* & P. Arnūcit. qu. 6. art. 3. n. 40. Ratio Philosophorum, & Theologorum est, quia plures Sacerdotes concelebantes sunt causæ instrumentales, morales, agentes in virtute causæ principalis, qui est Christus, nihil autem repugnat in moralibus, ut plures causæ totales producant eundem numero effectum, ut si plures personæ dignæ concurrant cum suis precibus ad obtinendam eandem numero gratiam. Præterquam quod, ut docet Mastrius *dis. disp. 2. num. 63.* prædicti Sacerdotes possunt dici causæ

17 partiales, quia licet quilibet Sacerdos esset causa totalis consecrationis, si solus celebraret; tamen quia celebrando cum aliis pluribus, pendunt omnes à principali causa, quæ est Christus, in cuius persona omnes proferunt verba consecrationis; & cui in consecrando subordinantur; idcirco censentur causæ partiales eundem effectum producentes, virtute causæ principalis, idest, Christi.

Quod autem hæc concelebratio, & simultanea consecratio fiat licite, constat ex antiqua consuetudine, immo ex præcepto Sanctæ Matris Ecclesiæ, quæ in Pontificali Romano, approbato per Clementem Octavum, & per Urbanum pariter Octavum, in titulo de Ordinatione Presbyteri; & in titulo de Consecratione electi in Episcopum mandat, ut Pontifex Secretas morose dicat, ut ordinati ad Sacerdotium possint illas cum eo dicere, debet enim ex consuetudine concelebrare, & etiam verba consecrationis proferre; & inde fit, ut ante Communionem eorumdem Presbyterorum noviter ordinatorum non dicitur *Confiteor*, neque *Misereatur*, neque *Indulgentiam*, quia sunt concelebantes, & ea dixerunt à principio, ut observat Castald. in *præxi Sacrar. Ceremon. lib. 2. sect. 15. cap. 5. n. 10. pag. 345.* In cuius consuetudinis antiquissimæ probationem plures Canones, & auctoritates SS.

19 Patrum refert Emin. Cardin. Bona *Rerum Liturgic. lib. 1. cap. 18. num. 9.* quibus demonstrat olim Cardinales solitos fuisse concelebrare cum Papa, & cum ipso eandem Hostiam consecrare, quod etiam notat Mæcer in *Hierolex. verb. Cardinalis col. 6. pag. 126.* Similiter omnes Canonicos consuevisse simul celebrare, & Corpus, 20 ac Sanguinem Domini consecrare cum Episcopo ex Innocentio lib. 4. de *Myster. Missæ cap. 25.* refert Diana Coordinatus d. tom. 4. tract. 8. ref. 91. in fine; quamvis hac tempestate usus servet, ut Canonici Sacerdotes, Episcopo Pontificalia exercente, assumant tantum planetam, recitent cum Episcopo introitum, & alias partes Missæ, Canone excepto, à quo abstinere, qui amplius non consecrant, ut olim faciebant unitim cum Episcopo; unum, & idem Sacrificium simul conficientes; quod tamen hæcenus servatur à Græcis.

Porro non levis est labor Theologorum; & ut ait Diana, eorum ingenia torquentur, in excogitandis remediis contra incommoda, quæ evenire possunt in hac concelebratione, & præcipue si unus præveniat alios in proferenda forma consecrationis. Est enim manifestum periculum, quod alii committant sacrilegium consecrando materiam jam consecratam, vel unus consecret Corpus, alius vero non Corpus, sed Sanguinem; immo ipse Episcopus ordinator potest præveniri in consecratio-

21 ne ab uno ex ordinatis; & sic ipse nihil agat, non celebret, non conficiat Eucharistiam; & eam

postea sumat sub utraque specie contra præceptum Ecclesiæ; ut considerat Emin. Card. de Lauræa d. disp. 24. art. 4. num. 53. Emin. Cardin. de Lugo de *Eucharist. disp. 11. num. 161.* Lessius in *Opere posthum. eodem tract. de Eucharist. art. 2.* Collegium Salmanticen. in *Theologia Moral. de Sacram. Euchar. tract. 4. cap. 9. punct. 1.* & Diana Coordinatus d. resol. 89. 90. & 91.

Plurimi plurima dicunt. Alii, quod hi Sacerdotes noviter ordinati debeant habere intentionem conditionatam, consecrandi tunc, quando Episcopus ipse consecrat, quamvis ipsi illum præveniant in prolatione formæ. Sed non est bonum remedium, quia intentio Ministri non potest suspendere effectum Sacramenti, quem causat forma consecrationis in ultimo instanti prolationis verborum. Alii, quod hic ordinati dicant formam consecrationis *recitative*, non autem *significative*, idest absque intentione consecrandi. Sed hoc esset malum; quia concelebrent, & Ecclesia vult, quod & ipsi consecrent. Alii, quod non intendant consecrare, neque non consecrare, sed generaliter facere, quod intendit Ecclesia. Sed non est rectum, quia præcisè debent intendere consecrationem. Alii alia dicunt, sed omnes se involvunt, itaut neque seipsos intelligant, neque ipsi intelligi valeant; vel ob obscuritatem, vel ob ambiguitatem, vel ob insubstantiam remedii, quod proponunt, ut observare quilibet poterit in ipsis cardinalibus Theologiæ, nempe in Cardinalibus de Lauræa, & de Lugo locis supracitatis.

Mihi satius est, perpensis omnibus remediis, amplecti illud practicum, & speculativum, quod suggerit Pasqualigus in *Decisionibus Moral. decis. 422. à num. 9. & seqq.* videlicet, quod in praxi curent Sacerdotes noviter ordinati proferre verba consecrationis, quantum possibile est, si 23 mul cum Episcopo, & cum expressa intentione consecrandi eandem Hostiam, & eundem Calicem unà cum ipso Episcopo; & hoc satis esse, neque ulterius quaerendum circa supposita incommoda, examinata à Doctoribus; cessant enim omnia de per se, ea ratione, quia (ut ipse Pasqualigus speculatur) Episcopus est principalis consecrans, Sacerdotes autem ab eo ordinati, sunt accessorii in eadem consecratione; forma autem consecrationis, quam ipsi proferunt cum Episcopo, est moraliter adjuncta, & alligata cum illa, quam profert Episcopus; unde fit, ut quamvis verba Sacerdotum paulò ante compleantur, sive paulò post, quam illa Episcopi, censetur esse moraliter simul, & constituere unitim eandem consecrationem. Non me piget in gratiam Lectorum, transcribere verba Pasqualigi in cit. decis. 422. à num. 9. quæ sunt ista:

Ut autem tradita doctrina melius teneatur, sciendum est, quod Episcopus ordinans est principalis consecrans; ceteri autem sunt adjuncti, & accessorii. Ex quo fit, quod tanquam ipsi (Episcopo) 24 subordinati debeant sequi motum ejusdem; & quod etiam actio consecratoria uniuscujusque ex intentione Ecclesiæ, qua ipsos Episcopo adjungit, fit subordinata actioni consecrative Episcopi; & proinde habeat ponere effectum cum dependentia ab actione consecrative Episcopi.

Ratione autem hujus subordinationis, omnes illi consecrantes, quamvis singuli seorsim sint sufficientes ad consecrandum, constituunt unam adaequatam causam

nam consecratiuam; Sicut enim sunt causa moralis consecrationis, ita etiam ununtur in unam causam moralem, quia habentur per modum unius, cum ordinentur omnes ad eandem materiam consecrandam; & ad eundem effectum consecrationis. In hac autem causa Episcopus, seu principalis consecrans se habet veluti forma dans unitatem, & motum, quia ceteri omnes ipsi adiunguntur ut accessorii.

Ex hoc autem fit, quod ex institutione Ecclesiæ significatio forme consecrationis, quæ est vis operativa, seu potius ipsa operatio, quæ est ab accessoriis, fit adiuncta significationi verborum principalis consecrantis, & veluti ipsi alligata; unde ducitur ab ipsa ad causandum; & ideo ponit effectum ut coniuncta significationi principalis consecrantis, & ut præsens sequens motum ipsius.

Et ideo siue verba paulò ante compleantur, quam compleantur à principali consecrante, siue paulò post, censentur esse moraliter simul; & constituere unicam causam illius effectus, determinatam morali modo in ipso principali consecrante; & consequenter quilibet moraliter concurrat ad effectum consecrationis, quia significatio verborum cuiuslibet est unita moraliter, & simul significationi verborum principalis consecrantis, siue in esse completo paulò ante præcedat, siue paulò post subsequatur; quia hoc parvum discrimen non tollit similitudinem moralem. Corpus autem, & Sanguis Christi ponitur sub speciebus, quando primò completur significatio verborum principalis consecrantis, tanquam ea, cui omnes alie subduntur.

- 25 Corollarii loco pro conclusione hujus Quæstioni duo sunt colligenda notanda. Unum, quod Magistri Ceremoniarum in ordinatione Sacerdotum, eos exactè moneant proferre verba consecrationis Panis, & Calicis simul, & unitim cum Episcopo. Alterum, quòd non permittant, eosdem noviter ordinatos Sacerdotes stare in nimia distantia ab Altari, ob doctrinam Bonacinæ disp. 4. de Euchar. quæst. 2. punct. 6. n. 11. & Thomæ Tamburini de Jure Divino lib. 4. cap. 2. de Eucharist. n. 8. dicentium, incertissimum esse, an materia Eucharistiæ consecratur à Sacerdote distante per triginta passus.

DECISIONIS. XVII.

Ad Aprilis Quæsitum secundum,

ARGUMENTUM.

Agitur de forma consecrationis Calicis. Plures Calices solitos fuisse apponere Judæos celebrantes Pascha Azymorum ostenditur, atque eorum ceremoniæ referuntur. Norantur variæ opiniones Theologorum circa formam consecrationis Sanguinis; & firmatur, eam consistere in illis verbis: *Hic est Calix Sanguinis mei.* Vel: *Hic est Sanguis meus.* Redditur ratio, quare dicatur: *Hic est Calix?* Et quare apposita sint reliqua verba consecrationis, ut in Canone Missalis.

SUMMARIUM.

- 1 Judæorum mores, dum comedunt Agnum Paschalem primo die Azymorum.

Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

- 2 Judæi plures benedictiones faciunt in mensa.
- 3 Crucis signo an Christus benedixerit panem, & vinum consecrandum in ultima Cena?
- 4 Calices plures adhibebant Judæi in Cena Paschali.
- 5 Forma consecrationis Sanguinis Domini.
- 6 Calicis consecrationis verba an sint omnia essentialia? Tres opiniones.
- 7 Methonymia figura accipit continens pro contento.
- 8 Calicis nomen cur Ecclesia adhibeat in consecratione Sanguinis.
- 9 Verborum consecrationis Calicis significatio.

QUÆSITUM SECUNDUM.

Quæ sit forma consecrationis Calicis, seu Sanguinis Christi.

PRæmittendum: morem fuisse, & nunc esse Judæorum comedentium cenam Paschalem, primo die Azymorum post Vesperas, singulis commensalibus Calicem vino plenum præparare, quem quater exhauriunt hoc ordine. Ante Vesperas illius die adornant domum, & seipsos & parant קערגא Kengarà idest canistrum, in quo ponunt agnum asinum igne, שמורים Scimurim hoc est tres panes azymos, eodem die confectos, lactucas, aliasque herbas amaras, veluti cichoream, & intubum; item scutellas duas, in una quarum sic acetum, in altera חרסת Charòserb idest mixtura fructuum, & aromatum, habens speciem cretæ, seu Calicis, in symbolum illius, quam struebant in Ægypto; addentes (ex traditione, siue superstitione Rabbiorum) in eodem canistro pisces, ova, & nûces, cum amygdalis. Facto vespere ponunt idem canistrum in mensa, in qua tot sunt calices vino pleni, quot sodales sedentes ad illam, cum pluvini ad sinistram, cui inhaerent aliquantulum, ad denotandum antiquorum usum comedendi in lectis, seu ad innuendam libertatem, & requiem acquisitam in exitu Israël de Ægypto. Quindecim sunt ceremoniæ, quas faciunt ad hanc mensam, his vocibus collectæ.

קדש Kadesch hoc est, benedictio, quia benedictionem quandam recitant, & statim Calicem evacuant, epotantes vinum.

ורחץ Urchaz, idest lotio, quia illicò omnes lavant manus.

כרפס Carpas, significatque res virides, herbas scilicet agrestes, quas è canistro desumunt, ac intingunt vel in aceto, vel in mixtura Charòserb supradicta.

יחץ Jachatz, videlicet divisio nam paterfamilias dividit unum panem azymum, cujus medietas absconditur subtus tobaleam ad significandum, quòd in exitu ab Ægypto detulerunt in mappis pastam erudam absque fermento.

מגיד Maghidb, scilicet narratio; narrat enim primus in mensa, quomodo eorum patres manducabant in Ægypto panem afflictionis, sed inde educti, post esum agni, potiti sunt libertate; & omnes commensales canunt diversos Rhythmos, enunciantes plagas Pharaonis, & gratias à Deo Hebræis elargitas; & interim præ gaudio extollunt eorum calices mero plenos, eosque bibendo evacuant iterum.

H 2

רחץ

רחצה Rochzà, videlicet lotio, nam denuò manus lavant, ex superstitiosa Rabbiorum institutione.

מוציא רצה Motzi, Matzà idest benedictio secunda; Herus enim facta nova benedictione brevi, frangit unum ex panibus integris, & alium jam ante dimidiatum; & utriusque parum omnes manducant, simul cum agno alfo.

מרור Maror, hoc est comestio lactucarum agrestium, intingendo illas in aceto, & in mixtura Charoset.

כורך Corèche idest revolutio, quia fracto tertio pane azymo, & frustula ejus revoluta herbis prædictis comeduntur ab omnibus, at in modica quantitate.

שולחן עורר Sciulchan & Nghorèche significans appositionem in mensa, portantur enim cibi communes, quos cœnantes edunt ad satietatem, & Calices lætanter bibunt.

צפון Zapum scilicet absconditum; extrahunt enim mellum illum panem azymum, quem absconderant subius mappam, & de eo omnes comedunt, quantum est unica oliva.

ברך Barèch scilicet benedictio, nam replent iterum calices vino, lavant manus, benedicunt Deo pro gratiarum actione, & bibunt, floctentes humerum, & caput ad pulvinar.

הלל Hallel, idest recitatio Psalmorum sex, quorum primum est. In exitu Israël de Egypto. Et denuò implent cyathos mero, & Psalmo completo, attollentes Calices ipsos, maledicunt populo Christiano, cum appellantes **גוים** Ghoim, invehentes in ipsum verba Psalmi 68. Effunde iram tuam in gentes, quæ te non noverunt; & in regna, quæ nomen tuum non invocaverunt.

נמצה Nirtzà, nempe Amen, Amen, fiat, fiat; & in hac spe bibunt ultimò Calicem vini, adhærentes, ut antea, suo pulvinari; & surgentes à cœna dormitum vadunt. His ceremoniis utuntur Judæi in vigilia Paschæ, dum incipiunt panes azymos, & Agnum Paschalem manducare, ut latius narrat Julius Maurocenus, olim Rabbini, in citato opere *Via della Fede* part. 2. cap. 30.

Ex his duocolliguntur: Unum quòd sicut hodie, ita antiquis temporibus solitum fuit apud Hebræos plures facere benedictiones in mensa, præcipuè in solemnitatibus, & in cœna Agni Paschalis, quæ benedictiones consistebant vel in recitatione Psalmorum, vel aliorum orationum, quibus laudabant Divinam Majestatem, & hinc sequitur, Redemptorem nostrum in institutione Venerabilis Sacramenti sui Corporis, & Sanguinis, gratias egisse suo Aeterno Patri, & benedixisse panem, & vino consecrando per recitationem aut Psalmorum, aut aliarum orationum, antequàm deveniret ad consecrationem; non autem per signum Crucis, ut voluit Salméron tom. 9. tr. 12. & Barradas in *Evang.* tom. 4. lib. 2. cap. 2. column. 6. Siquidem signum Crucis, quo nos oblata benedicimus, est institutum ab Ecclesia ad significandam præsignationem Passionis Christi factam in cœna, ut docet Sanctus Thomas 3. part. quest. 83. art. 1. ad 3. & observat Emin. Cardin. Capisucchi d. *Contravers. de benedict. Eucharistica* §. 1. vers. Deinde. Alterum est, in cœna Agni Paschalis esse, & fuisse solitos Hebræos adhibere plures Calices ad bibendum; ex hoc autem redditur verisimile,

non unum tantum Calicem fuisse consecratum à Christo in eadem cœna; & sic plures in diversis Orbis partibus Calices venerari, ut diximus supra ad secundum Casum mensis Martii ex Hierolex. Macri in verb. *Calix* column. 5. Barrad. d. tom. 4. lib. 2. c. 11. Et ex Storeis Menochii cap. 38. & 39. Centur. 6.

Modò respondentes ad Quæsitum dixerunt: formam consecrationis Sanguinis Eucharistici esse illam, quæ habetur in Canone Missæ, videlicet: *Hic est enim Calix Sanguinis mei; Novi, & æterni Testamenti; Mystrium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

Gravis autem difficultas est & celebris controversia inter Scholasticos, an omnia prædicta verba sint de essentia formæ consecrationis Calicis? Et quidem tres sunt opiniones. Una est, formam consecrationis vini requirere omnia verba prædicta essentialiter; subindeque si aliquod ex illis prætermittatur, non fieri consecrationem Sanguinis. Ita ex S. Thoma 3. part. quest. 78. art. 3. & in 4. Sentent. dist. 8. quest. 2. art. 2. & ex cap. Cum Martha. de celebrat. Missar. tenent Thomistæ plurimi, quos citat, & sequitur Eminent. Cardin. Capisucchi *Contraver. tertia de Forma consecrat. Vini Euchar.* in viginti §§. quem etiam laudat Gonet *dict. tom. 5. de Eucharist. disp. 7. art. 2.*

Secunda opinio docet, de essentia formæ esse illa verba: *Hic est Calix Sanguinis mei*, vel æquivalentia: *Hic est Sanguis meus*; cætera verò esse de integritate formæ; sicut in homine nasus, aures, digitus sunt de integritate, non autem de essentia hominis, & secundum gravissimos Theologos in Sacramento Pœnitentiæ satisfactio censetur pars integralis, non autem essentialis. Ita Cajetan. Scotus, & alii citati ab eodem Gonet *dict. art. 2. num. 14.* & novissimè Agudius de *Sacrament. Eucharist. part. 4. cap. 3. punct. 2. n. 7. 8. & 9.*

Tertia opinio defendit, sola illa verba: *Hic est Calix Sanguinis mei*; seu *Hic est Sanguis meus*, esse de essentia consecrationis Calicis; alia verò sequentia esse tantum de præcepto Ecclesiæ, & ad majorem explicationem effectus Sanguinis Christi. Ita Suarez, Vasquez, Eminent. Cardin. de Lugo, Becanus, Meratius, ex modernis; Alensis autem, Scotus, & S. Bonaventura ex antiquis, ut probat Maffrius in 4. Sent. disp. 3. q. 7. art. 1. & in *Theol. Morali* disp. 18. num. 30. & 31. ubi hanc esse communem testatur, ea ratione, quia illa sola verba sunt de essentia consecrationis Calicis, quæ sufficienter significant præsentiam Sanguinis Christi sub speciebus vini. Sed hæc tantum verba: *Hic est Calix Sanguinis mei*; sive: *Hic est Sanguis meus*, id sufficienter significant. Ergo ipsa sola sunt de essentia. Item quia non sunt minoris efficacis verba prædicta in consecratione Calicis, quàm ista: *Hoc est Corpus meum*, in consecratione panis. Ergo sicut hæc sufficiunt ad conversionem panis in Corpus Christi; ita & illa ad conversionem vini in Sanguinem. Et hac opinione retenta, duo sunt breviter notanda. Unum, quòd dicitur in canone Missæ: *Hic est enim Calix Sanguinis mei* methonymicè, idest per figuram *methonymiam*, quæ accipit continens pro contento; eo modo, quo nos dicimus ad amicum: *bibe hunc calicem vini*,

vini; videlicet hoc vinum, quod est in calice. Utitur autem Ecclesia hoc nomine Calicis in consecratione Sanguinis, ad melius significandum, eum esse portabilem; nam aliàs de sui natura Sanguis non est idoneus potui. Alterum est, cetera verba in forma consecrationis Calicis apposita tres præcipuos effectus Sanguinis Christi explicare. Primum, adeptio- nem vitæ æternæ, quam veluti hæreditatem per Christi Sanguinem, tanquam testamentum, mor- 8 te ejus sancitum expectamus; ideò dicitur: *Novi, & æterni Testamenti*; nam vetus permittebat bona tem- poralia; novum autem æterna. Secundum, fidei Christianæ professionem, quam præcipue in hoc Sa- cramento exercemus, & sic ponitur *ly Mysteriū Fidei*. Tertium remissionem peccatorum, siquidem aman- tissimus Redemptor dilexit nos, & lavit nos à peccatis nostris in Sanguine suo; unde subjungitur in conse- cratione Calicis: *Qui pro vobis, & pro multis effun- detur in remissionem peccatorum*; legatur Gobat in Theolog. Experim. tract. 3. num. 77. & Agudius d. par. 4. cap. 3. punct. 2. à num. 11. & seqq.

DECISIONIS XVIII.

Ad Aprilis primum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an Confessarius Monialium pos- sit ingredi Clausuram pro frequente Com- munionem Monialis laborantis febre non mortali? Declaratur, quid sit Clausura Monasteriorum tum materialis, tum for- malis? Agitur de ejus antiquitate, & ul- tima rigorosa firmitate. Discutitur, quan- do liceat Monialibus egredi de Clausura? Quando viris eam ingredi? Quando acce- dere ad colloquendum cum Monialibus? Quæ pœnæ sint statutæ contra transgresso- res in iisdem casibus? Præcipue contra Regulares. Et resolvitur casus propositus affirmativè.

SUMMARIUM.

- 1 Clausura alia materialis, alia formalis.
- 2 Clausura Monialium est de jure Ecclesiastico.
- 3 Clausura Monialium antiquissima. Etiam in lege Mosai. a.
- 4 Clausura virginum Deo dicatarum etiam in lege nature.
- 5 Monasteria Monialium in principio Ecclesiæ.
- 6 Clausura Monialium erat de præcepto etiam an- tiquis temporibus.
- 7 Bonifacius Papa VIII. indixit legem generalem Clausuræ perpetuæ Monialibus.
- 8 Excommunicatio ipso facto incurritur ingredi- endo Clausuram Monialium sine licentia ex Concil. Trid.
- 9 Cause tres, quibus Moniales à Clausura possunt exire.
- 10 Excommunicatio lata sententia, & reserva- ta Papa contra Moniales à Clausura exeuntes.
- 11 Clausura Monialium ingressus prohibitus à Gre- gor. XIII. & Paulo V.
- 12 Episcopi habent jurisdictionem in Regulares circa Clausuram Monialium.
- 13 Canonis in Germania non sunt adstricta per-

petuæ Clausuræ.

- 14 Dimisse in Italia non habent legem Clausuræ.
- 15 Moniales omnes professæ tenentur stare in Clau- sura perpetua.
- 16 Aliuvio, & bellum sunt cause licite Moniali- bus exeundi de Clausura.
- 17 Clausuram egrediendi non sufficit causa par- ticularis, sed universalis Monialium.
- 18 Monialis etiam cum legitima causa non exiit à Clausura absque licentia Sacr. Congreg.
- 19 Conversæ Moniales an possint exire de Clau- sura ad quarendas elemosynas?
- 20 Parvitas materia an detur circa egressum, vel ingressum Clausuræ?
- 21 Moniales violantes Clausuram quas pœnas in- currant?
- 22 Monialis in casu occulto violationis Clausuræ potest absolvi ab Episcopo. Secus in egressu no- torio num. 23. nisi periculum aliquod esset in mora num. 24.
- 23 Novitiæ, vel puellæ egredientes de Clausura non incurrunt excommunicationem Papa- lem, sed pœnas impositas ab Episcopo.
- 24 Clausura Monialium utilis, & necessitas ex moribus etiam Gentilium.
- 25 Clausura Monialium pro ingressu requiritur causa boni communis, vel particularis earum; vel aliquando exterorum pro arbitrio Episcopi.
- 26 Clausura Monialium pro ingressu aliquando suf- ficit licentia oretenus data.
- 27 Clausuram Monialium, ingredientibus absque justa causa, & absque licentia quas pœnas in- currant?
- 28 Casus septem, à quibus absolvere non possunt Regulares etsi privilegiati, ex Decreto Cle- mentis Papa VIII.
- 29 Clausuram Monialium Superiores ingredientibus absque causa, quas pœnas incurrant?
- 30 Pueros in Clausuram Moniales recipientes sunt excommunicati.
- 31 Licentia alloquendi Moniales danda est ab Epi- scopo.
- 32 Regulares ut coerceantur ab Episcopo circa ac- cessum ad Monasteria Monialium quinque jura attendenda.
- 33 Regulares non possunt celebrare Missam in Ecclesiis Monialium absque licentia Episcopi.
- 34 Confessarius potest ingredi Clausuram, quoties- cunque Monialis infirma petit Sacramenta.
- 35 Confessarius potest in Clausura assistere Monia- li moribunda.
- 36 Confessarius Monialium plura decreta Sac. Congr. concernentia.
- 37 Vicarius Episcopi non debet esse Confessarius Monialium.
- 38 Regulares non possunt esse Confessarii Ordinarii Monialium.

PRIMUS CASUS.

Q Uotidiana, sed non mortali febre Monialis labo-rans: cupit singulis festivis diebus, prout conso- rores sana faciunt, Eucharistiam sumere. Queritur, an Confessarius possit Clausuram ingredi ad has fre- quentes Communiones exhibendas?

Pro hujus casus canonica resolutione quatuor sunt theoremata notanda.

Primum est: Quod Clausura sumitur vel ma- terialiter tantum, & significat locum clausum, à quo aliquibus exire, vel in quem ingredi non licet.

licet l. 3. §. Subvenitur, ff. ad. Senat. Consult. Syllan. & sic intelligitur Gynæceum, Claustrum, aut Monasterium muris, & januis septum, in quo habitant Moniales. Giballin. de Clausura Regular. disquisit. 1. in princ. vel Clausura sumitur formaliter, & est lex prohibens tria, scilicet egressum de Monasterio, ingressum in illud, & accessum ad crates seu januas ad colloquendum cum Monialibus; Giballin. ibid. & Bonacina de Clausur. Monial. quest. 3. punct. 1. & 2. quæ quidem lex est de solo Jure Ecclesiastico Azor. par. 1. lib. 13. cap. 8. quest. 2. Sanchez lib. 6. in Decalog. cap. 15. num. 3. & Ascan. Tamburin. de Jure Abbatissar. disp. 18. quest. 3. rejecta opinione allentium esse de Jure Divino ob illa verba Psalmi 26. 4. Unam petii à Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vite meæ.

Secundum theorema est: Antiquissimam esse Clausuram Monialium, & virginum Deo consecratam, non solum quia fuit instituta ab initio Ecclesiæ, ut infra probabimus, sed quia originem trahit tum à lege Moysæ, in qua mulieres Deo dicatæ segregabantur à consortio hominum, ut de Anna Prophetissa filia Phanuel, quæ non discedebat de templo jejuniis, & obsecrationibus serviens nocte, ac die. Luc. 2. 36. de Virginibus comorantibus in exedris Templi, de quibus dicitur 2. Machab. 3. 19. Sed. & virgines, quæ conculse erant, procurrebant ad Oniam. De Juditha, quæ in superioribus domus suæ fecerat sibi secretum cubiculum, in quo cum puellis suis clausa morabatur. Judith. 8. 5. & de mulieribus, quæ stabant ante portam Templi, quas fuisse Deo dicatas ostendit Canisius lib. 1. de Maria Deip. cap. 12. & observat Sallian. in Annalib. ad Mundi annum 4041. num. 3. & Cardin. Baronius in Apparatu Annal. num. 70. & 51. Tum à lege naturæ, in qua Tithæa, uxor Noachi docuit nepotes, & puellas, à filiis suis statim post diluvium oitas, & se Dei servitio mancipare; & in ejus cultum ignem sacrum inextinctum custodire, quem postea Deus præcepit Moyse, Levit. 6. in suo Tabernaculo semper ardere; unde ipsa Tithæa post mortem Effa vocata est, id est mater ignis; & ab eadem apud Gentiles, & Romanos nomen sumpserunt Virgines Vestales, quæ servabant ignem perpetuum, & de tonæ sub Clausura vivebant, ita ut neque Senatus ad eas accederet, ut erudit Tholosan. in Syntagm. juris part. 2. lib. 15. cap. 17. & Serra de Synonim. in verb. Vestales. Porro quidquid fuerit de his, certum est, quod statim ab initio Ecclesiæ fuerunt in usu Monasteria Virginum Deo addictarum, quas salutat S. Ignatius Martyr Epist. 10. 12. & 15. & de eis meminit S. Clemens Romanus apud Epiphani. heres. 30. & testantur S. Ambrosius lib. 3. de Virginib. S. Hieronymus lib. 1. advers. Jovinian. & S. Augustinus epist. 109. Quibus quidem virginibus indicta erat lex Clausuræ, non quidem absoluta; quia aliquando ob urgentes causas poterant ex Monasterio exire; S. Antonin. in Summa 3. part. tit. 20. cap. 2. §. 3. vers. Egressum autem Monialium. sed necessaria erat licentia Abbatissæ, & comitatus Seniorum Monialium; ut ex pluribus Conciliorum & Sanctorum Patrum Decretis, in primis Ecclesiæ sæculis emanatis, ostendit Giballin. de Clausur. d. disquis. prima cap. 1. §. 2. redarguens Tamburinum de Jure Abbatissar. disp. 18. q. 2. n. 3. & qu. 3. num. 1. dicentem Clausuram præcis illis temporibus fuisse tantum de consilio; siquidem erat de præcepto;

adeo ut neque Monialibus liceret exire de Monasterio absque licentia cum urgente causa, ut diximus, neque viris permixtus esset ingressus in earum claustra, nisi pro causis necessariis, & cum licentia; & interdicta foret etiam collocutio cum exteris, quamvis religiosis. cap. Definimus. cap. In nullo loco. & cap. Perniciosam 18. qu. 2. præter innumera Conciliaria Decreta, quæ cumulantur à Giballino d. cap. 21. cap. 2.

Tertium theorema: Porro vel ob excedentem malitiam hominum, vel ob nimiam calamitatem temporum, cum Synodalia Decreta, & Prælatorum leges pro custodia virginalis innocentie non sufficerent, Bonifacius Octavus Summus Pontifex propè finem tertii decimi sæculi Sanctionem universalem publicavit, de qua in cap. Periculoso. de Statu Regular. in 6. per quam indixit omnibus, & quibuscumque Monialibus perpetuam Clausuram, ita ut iisdem non liceret amplius à Monasteriis egredi, nisi ex causa morbi contagiosi; neque ad eas daretur vicis ingressus, vel accessus, nisi ex rationabili causa, & cum licentia Superiorum; quam Sanctionem confirmavit Concilium Tridentinum sess. 25. de Regular. cap. 1. addita pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ contra ingredientes septa Monasterii sine licentia in scriptis; pro cujus Conciliaris Decreti executione Sanctus Pius V. fecit Bullam incipien. Circa Pastoralis, anno 1466. cui aliam adjecit anno 1570. quæ incipit: Decori & honestati; in qua declaravit, causas liciti egressus à Monasterio pro Monialibus cum Superiorum licentia esse debere Magnum incendium, infirmitatem Lepre, aut Epidimie, præter quas causas prohibuit egressum eorumdem sub pœna excommunicationis lata sententiæ Summo Pontifici reservatæ, tam ipsi Monialibus, exeuntibus, quam licentiam dantibus, comitantibus, & recipientibus, necnon privationis dignitatum, & officiorum contra Superiores prædictum exitum permittentes. Et ad impediendum ingressum personis Laicis in Monasteria Monialium emanarunt Constitutiones alie, videlicet Gregorii XIII. la 18. Pauli V. la 74. quæ revocavere quascunque licentias, quibuscunque personis à Sede Apostolica clargitas, ingrediendi Monasteria Monialium; & quia non est possibile eas non concedere Reginis, Ducibus, & aliis Matronis excelis status Urbanus VIII. per aliam suam Constitutionem la 29. declaravit, concessas eis non suffragari, nisi consensus Monialium accedat capitulariter, & per secreta vota de earumdem ingressu admittendo. Et quia propter exemptiones Virorum Regularium & Monialium, sub eorum gubernio viventium, plures exortæ erant controversiæ cum Episcopis locorum Ordinariis, prodiit Constitutio Gregorii XV. anno 1622. quæ incipit: Inscrutabili &c. in qua Episcopis delegata est facultas super iisdem Regularibus, & Monialibus in iis, quæ concernunt animarum curam, Sacramentorum administrationem, prædicationem Verbi Dei, & Sanctimonialium Monasteria, prout ex tenore ejusdem Bullæ, & ex resolutionibus dubiorum super ipsa per Sacram Congregationem factis, & ab Urbano VIII. approbatis, quam Constitutionem, & dubia ponit Cherubin. in Bullario pag. 296. 297. tom. 3. Tamburin. de Jure Abbatissarum disp. 16. quest. 2. & 3. Barbosa post tractatum de offic. & pot. Episc. in Constitutionibus Apostolicis la prima. Ex quibus omnibus sequitur.

Quartum

Quantum theorema resolvens breviter infra-
scriptos non injucundos casus, de facili occurren-
tes in praxi, tam circa egressum Monialium à Clau-
sura, quam circa ingressum exterorum in illam;
nec non circa accessum ad colloquendum cum Mo-
nialibus præcipue pro personis Religiosis.

- Quo ad egressum. I. Omnibus Monialibus pro-
fessis prohibitus est egressus à Clausura; sed Mo-
niales non sunt, neque ad Clausuram tenentur Can-
onice in Germania, Flandria, & Lotharingia,
de quibus Azor. tom. 1. lib. 13. cap. 9. Tamb. de
Jure Abbatissar. disp. 7. quest. 4. & Giballin. de Clau-
sur. Mon. disquis. 1. cap. 9. quibus similes sunt pia,
religiosæque virgines, dimissæ vocatæ, quæ in
Congregatione vivunt hinc Patavii, Vicentiæ, &
Thienis, sub certis Constitutionibus ab Augusto
Cardinali Valerio Episcopo Veronen. & Visitatore
Apostolico, anno 1584. approbatis. Et de quibus
agunt Menoch Consil. 948. Tondut. de Benefic.
part. 1. cap. 112. num. 15. Pignatell. tom. 1.
consil. 65. à num. 9. & segg. & Card. de Luca de Ju-
risd. disc. 45. II. Si Monialis profiteretur animo
non se obligandi ad Clausuram, quamvis irritam
ejus professionem dicant DD. apud Tambur. disput.
18. de Jure Abbatissar. quest. 5. contrarium sentit
Giballin. dict. disquisit. 1. cap. 4. num. 18. cum
Bonacina de Clausur. q. 2. num. 5. quia hæc obliga-
tio non pendet à voluntate profitentis, sed à lege
Ecclesiastica illam imperante, sicut castitatem in
Subdiaconatu; quare, qui suscipit illum statum,
obligatur legibus, quas Superior illi statui impos-
uit, nisi professio esset sub expressa conditione
non servandi Clausuram, & quod aliàs non valeret,
tunc enim esset invalida ex defectu voluntatis. Gi-
ballin. ubi supra. & de Jure Canonico part. 1.
lib. 4. de Involuntario III. Quamvis Sanctus Pius
V. in Bulla prædicta Decoris, & honestatis, expresse
tres causas liciti egressus Monialium à Clausura,
scilicet Magnum incendium, Morbum lepra, & Epi-
demiæ; quas stare taxativè, itaut alias consimiles
non liceat admittere, dicant Azor. tom. 1. lib. 13.
cap. 8. q. 1. ad fin. Barbosa allegat 102. num. 16.
cum aliis citatis à Giballin. dict. disp. 1. cap. 6. num.
33. Contrarium tamen, & quod exemplificativè
locutus sit S. Pius V. docent Sanchez. in Decalog.
lib. 6. cap. 15. num. 37. Novarius in Summ. Bull.
part. 1. comm. 51. num. 14. Ventriglia tom. 1.
annot. 5. 6. 2. num. 25. & Zacchias in Quest.
Medicolegal. lib. 3. tit. 3. q. 6. num. 10. necnon
in Consil. 64. cum aliis, quibus adhæret ipse Gibal-
lin. d. num. 33. qui num. 52. adjungit etiam allu-
sionem fluminis, vel procellam, aut sæviens bel-
lum; ex quibus immineret ruina Monasterii, vel
direptio Monialium. Quod si talis esset morbus
alicujus Monialis, ut intra Monasterium sanari non
posset, sed equidem extra ipsum, disputant hinc
inde DD. an teneretur servare Clausuram; nam
lex Ecclesiastica non obligat cum periculo vitæ.
Tamburin. de Jure Abbatissar. disp. 20. quest. 3.
Riccius in Praxi 4. part. resol. 194. num. 3. Con-
trarium tamen tenet Zerola par. 2. verb. Moniales,
ad fin. & alii citati per Ventrigliam d. tom. 1. an-
not. 5. §. 2. num. 37. ea ratione, quia ad egredi-
endum, requiritur causa respiciens bonum totius
Communitatis, non unius Monialis particularis
tantum; idèoque, citatis pro utraque opinione Au-
thoribus, esse casum dubium definit Giballin. d.
disq. 1. cap. 6. num. 45. & 46. ad quem remitto

curiosum. IV. At communi calculo DD. non sunt
legitimæ causæ pro egressu Phthisis, Rabies, Lues
Venerea, Hydrophobia, Variola, Disenteria, et si
popularis, (qualis fuit Viennæ ann. 1683. obellæ
à Turcis) neque febres malignæ cum lenticulis,
puncticulis, seu peticulis, vulgò Petrechie, Scrophula,
seu Struma; & consimiles morbi. Giballin. d. cap.
6. num. 35. & segg. qui tamen si pestilenciales to-
rent, petenda esset licentia à S. Congregatione, 18
prout quando ageretur de puniendi Moniali con-
tumaci, quæ in eodem Monasterio ob adhærentes,
vel factiones puniri non possent, vel si vellet Monia-
lis transire ad strictiorem Regulam; seu ad fundan-
dum, vel reformandum aliquod aliud Monasterium
ut eruditè demonstrat idem Giballin. d. cap. 6. usq.
ad num. 58. Antonell. de Regim. milit. Eccl. lib. 7.
cap. 7. per totum Novarius in Summ. Bullarii par. 2.
Comment. 37. num. 11. Et pro licentia exeundi
Moniales à Monasterio requiri licentiam Sedis Apo-
stolicæ, & non sufficere concessionem Episcopi,
dicit etiam Ventriglia d. tom. 1. annot. 5. P. 2.
num. 29. Nisi temporis angustia aliud suadeat.
Molfes. ad Consuet. Neapol. part. 1. cap. 5. num. 32.
tom. 1. & Ventrigl. ibid. V. Sed utrum licitum sit
mittere Moniales Conversas extra Clausuram ad 19
quæstionandum elemosynas per civitatem, & Dico-
cesim? discordes, & obscuri valde sunt DD. in re-
solvendo; alii enim asserunt, alii negant, ut videre
est apud Hyacinth. Donatum Rer. Regular. tom. 4.
tract. 3. quest. 18. Cæterum videtur deferendum
consuetudini; qua extante, servandæ sunt condi-
tiones istæ; quod scilicet Conversæ ipsæ sint qua-
dragenariæ, probatæ vitæ, binæ incedant, non
pernoctent extra Monasterium, & exeant de Epi-
scopi licentia; & quamvis sanctum esset, hanc con-
suetudinem omnino tollere, ad evitanda scan-
dala; adhuc tolerari in aliquo loco colligitur ex Ni-
colio in Floscul. verb. Conversus num. 8. ubi Decre-
tum S. Congregationis. VI. Non dari parvitatem
materiæ excusantem à peccato mortali, & à censu-
ris in egressu à Clausura (idem in ingressu) est 20
tutior opinio, quam tuerentur DD. citati à Donato
d. tom. 4. tr. 4. quest. 24. & 25. contra Grassium,
Naldum, & Pellizzarium de Monialib. cap. 5. sect.
1. q. 11. num. 19. à quibus caveant Confessarii,
nam Clausura consistit in indivisibili, ut ait Pig-
natell. t. 6. consult. 85. n. 275. Neque obstat, quod
parvitas materiæ excuset à mortali, quod est basis, &
fundamentum excommunicationis; quia, ut respon-
det Donatus d. quest. 25. num. 3. violatio Clausuræ
non attenditur ex parte loci, seu spatii localis, in
quo cadit parvitas materiæ, sed ex transgressione
legis Clausuræ, quæ est mortalis, sive fiat ad duos
pedes, sive ad centum passus. Concedunt tamen
omnes, quod si Monialis toto corpore non exeat à
limine Clausuræ, sed extendendo tantum brachia,
vel pedem, non erit Clausuræ violatrix, quia actus
non est completus, Donatus dict. quest. 24. &
quest. 25. Giballin. ubi supra disquis. 1. cap. 2. §.
17. num. 33. & 34. & Sanguet lib. 6. cap. 16.
num. 70. in Decalog. VII. Tandem pœnæ inflig-
tæ contra Moniales violantes Clausuram peregres-
sum, præter peccatum mortale ex cap. Periculoso,
de Statu Regular. in 6. & ex Concil. Trid. sess. 25.
de Regular. cap. 5. ut advertit Donatus d. tom. 4.
tract. 3. q. 14. sunt etiam excommunicatio latæ
sententiæ Summo Pontifici reservata; necnon
privatio dignitatum, & officiorum tam cir-
ca ipsas Moniales, quam eas in dicto egressu coad-
juvantes,

- juvantes ut habetur in Bulla Piana incipien. *De-*
cori la 8. de qua late tractant Sanchez in *Decal. lib.*
6. cap. 15. à num. 63. Barbof. in d. *cap. 1. de statu*
Regular. in 6. Ventriglia d. tom. 1. annot. 5. §. 1.
 22 *num. 49. & Donatus d. tom. 4. tract. 4. quest. 8.* ubi
 docent, si violatio Clausuræ per egressum Monia-
 lis esset occulta, posse obtineri ab Episcopo facul-
 tatem eam absolvendi ab excommunicatione in foro
 Sacramentali per Concil. Trid. *sess. 24. cap. 6. de re-*
form. quod admittit etiam Bonacina de Censur. disp.
1. quest. 22. punct. 2. num. 2. & de Clausura quest.
1. punct. 5. num. 2. & Thesaurus de Penis Ecclesiast.
part. 2. verb. Clausuram. violans cap. 8. vers. Absolve-
re. Sed an possit Episcopus etiam dispensare in
 alijs penis de quibus supra? Discordant Doctores,
 affirmat enim Donatus d. *quest. 8. num. 8. & 9.*
 ubi responder contrariis; ut negat Sanctarell. de
 Hæresi *cap. 5. dub. 1. & Ventriglia d. annot. 5. §. 1.*
num. 50. Et quo ad concomitantes, vel alios reci-
 pientes Moniales, injuste egressæ de Clausura, nulla
 pœna hi afficerentur, neque censura, si bono fine
 id agerent ad eas custodiendas, vel reducendas; aut
 à majori scandalo præservandas. Bonacin. de *Cla-*
sura q. 1. punct. 4. Donatus d. quest. 8. num. 13.
 23 Quod si egressus Monialis esset notorius, non excu-
 saretur à petenda absolutione ab Apostolica Sede ob
 sexus fragilitatem, vel corporis debilitatē, seu per-
 petuæ subjectionis impedimentum ex *cap. De cetero*
cap. Mulieres. cap. Ea noscitur, & cap. de Moniali-
bus. de sentent. excommunic. ut bene donatus dict.
quest. 8. num. 4. & 5. qui tamen excipit, si pericu-
 lum aliquod esset in mora, tunc enim posset Epi-
 scopus impendere beneficium absolutionis, rece-
 pta cautione de parendo mandatis Apostolicæ Sedis
 juxta Glossam in d. *cap. Mulieres verb. Laborem &*
Thesaurum de Penis p. 1. cap. 24. Porro si Monia-
 lis Novitia, mutata voluntate, exiret absque li-
 centia à Monasterio, & ab amasio reciperetur,
 neuter esset excommunicandus, quia Bulla Piana
 loquitur de professis. Ita Giballin. de *Clausur. disp.*
 25 *1. cap. 8. num. 4. in fine. & Pellizar. de Monialib.*
cap. 5. num. 187. qui intelligendi sunt de excom-
 municatione Papali, secus de imposita per Episco-
 pum volentem, (ut hic Patavii) novitias, & puel-
 las educandas in Monasteriis, teneri ad pœnas vio-
 late Clausuræ: si enim absque licentia exirent,
 essent excommunicatæ; Nam, quod educandæ,
 & aliæ mulieres degentes in Monasteriis Monialium,
 de Superiorum licentia, teneantur legi Clausuræ
 est una ex præcipuis conditionibus, quæ ponuntur
 pro earum ingressu; ut ex Decretis Sac. Congr.
 apud Quarantam. *verb. Monasteria Monialium. pag.*
449. Barb. de *jure Ecclesiast. lib. 1. cap. 44. num.*
51. Nicolium in *Floscul. verb. Clausura num. 10. &*
11. & Pignatell. tom. 8. Consult. 47. num. 37. 44. &
45. Igitur si legi Clausuræ sunt adstrictæ, violan-
 tes eandem legem incurrunt censuras ab Episco-
 po inflictas, pro Clausura servanda. *l. Non dubium*
5. C. de Legibus & ita videntur concordandi Georg.
Polaccus par. 2. Vacat Epidem. cap. 2. num. 5. &
Tamburin. de jure Abbatisar. disp. 2. quest. 2. num.
14. docentes, supradictas puellas egredientes, abs-
 que licentia à Monasterio incurrere excommunicati-
 onem.
 26 Et ne alicui Sanctimoniali displiceat status perpe-
 tuæ Clausuræ in Monasterio, non utile erit, eam
 docere utilitatem, & necessitatem non exeundi,
 quam etiam antiqui Romani agnoverunt, apud quos
 Virgines Vestales, tonsis capillis, in Clausura vi-

vebant, ut ex Plinio *lib. 16. Hist. Nat. cap. 44.*
 notat Tholosan. in *Syntagm. Jur. lib. 16. cap. 1. n.*
 17. Sinenfes puellis infantibus tam stricte taceis,
 & linteolis pedes alligant, ut vix ambulare in adul-
 ta valeant ætate, ne extra domus in quibus semper
 reconditæ manent, possint de facili exire; ut ex
Observat. Hier. Brusonii ad Boter *par. 1. de Morib.*
Sinensum. Immo Turcarum fœminæ abstinent à
 conspectu virorum, & non nisi velatæ, & coopertæ
 per viam incedunt, teste Gabriele Bremond. in *Iti-*
nerib. per Egyptum lib. 3. c. 5. nam mulieribus
 cursitate periculofum, ut de Dina *Gen. 24. 2. &*
 de Sara *Gen. 20. 2.* Hinc Menander apud Stobæum
 canit: *Intrare manere mulierem oportet bonam, egre-*
dientes autem foras nullius pretii sunt. Et Alcicius in
 Emphemate testudinis sub Veneris pede,

Alma Venus quænam hæc facies? quid denotat illa,

Testudo, molli quam pede Diva premis?

Me sic effinxit Phidias, sexumque referri.

Femineum nostra jussit ab effigie.

Quod remanere domi, & tacitas docet esse puellas,

Supposit pedibus talia signa meis.

Quo verò ad violationem Clausuræ per ingres-
 sum, ut iste sit licitus, requiritur justa, & gravis
 causa concernens, vel bonum commune Monaste-
 rii, & sic intrant bajuli, vectores currum, & alii,
 de quibus Gloss. in *cit. cap. 1. de Statu Regular. in*
 6. vel bonum particulare alicujus Monialis cujus
 respectu ingrediuntur Confessarius, Medicus, Chi-
 rurgus, si sit infirma; Et aliquando ancillæ & mu-
 lieres laicæ, quæ ministerijs vilitioribus, & operoso-
 ribus inserviant; aut moniali morbo periculoso
 affectæ assistant, ut pluries vidi servari hic Pata-
 vii, ad tradita per Barbof. *allegat. 102. num. 60.*
 Bonacinam *quest. 3. de Clausura punct. 4. num. 10.*
 Crispinum in *Visitar. Pastor. p. 2. §. 42. n. 99.* vel
 bonum exteriorum; idcirco datur ingressus puel-
 lis educandis, vel mulieribus ob abientiam, vel
 discordiam maritorum; seu ad res pretiosas custo-
 dia causa in claustris sanctimonialium vehendas, &
 circa justitiam, & gravitatem causæ pollet arbitri-
 um Episcopi, ut disserunt Giballin. de *Clausur. disp.*
1. c. 7. §. 1. Tamburin. de jure Abbatisar. disp. 24.
quest. 1. & Donatus d. tom. 4. tract. 5. quest. 19.
 Ultra justam, & gravem causam requiritur licen-
 tia Superioris in scriptis; et si in pluribus casibus
 consuetudo faciat, sufficere etiam licentiam sine
 scriptis; videlicet pro personis cognitis, & res ne-
 cessarias in Monasterio exequentibus, ut docent
 Miranda d. *Monial. quest. 3. art. 2. Homobon. p.*
2. de Castib. refer. cas. 5. Bellocch. Theol. Mor. quest.
2. num. 162. Bordonus Var. resol. tom. 3. par. 2.
resol. 76. n. 79. & Diana part. 3. rr. 2. resol. 129.
 qui contrarium docentes allegat sed non sequitur.

Pœna de Jure inflicta contra ingredientes Mona-
 steria Monialium absque legitima licentia, & justa
 causa, est excommunicatio lata sententia, nulli
 tamen reservata ex Concilio Trid. *cap. 5. sess. 25.*
de Regularib. Sed quia Greg. XIII. in Bulla *Ubi gra-*
tia. Et Paulus V. in Bulla *Monialium status,*
 ferunt excommunicationem Sede Apostolicæ re-
 servatam contra ingredientes prætextu licentiarum,
 ab eadem Sede prius obtentorum, pugnant
 acriter inter se Moralistæ, quærentes an
 hæc excommunicatio reservata extendatur etiam
 ad ingredientibus absque dicto prætextu licentiarum?
 Utriusque opinionis assertores cumulat Donatus de
Regularib. d. tom. 4. tract. 5. quest. 1. & qu. 2. ubi
 refert rationes hinc inde, & adhæret affirman-
 tibus

tibus, quia talis censetur stylus Curiae Romanae, & usus totius Italiae; contra quem assertum stylum recalcitrare pluribus argumentis Campanil. in *divers. Jur. Can. rubr. 11. cap. 16. num. 24.* testatur Ventriglia d. tom. 1. Annot. 5. §. 1. num. 34. Sed rumor Campanilis videtur spernendus, & tenendam extensionem, quia pluries declaravit Sacra Congregatio Episc. & Regularium, ingredientes Monasteria Monialium, non ex prae-textu licentiarum, sed ex propria voluntate, incurrere excommunicationem Papae reservatam ut legitur apud Pignatellum tom. 6. consult. 85. num. 251. & 252. Quod multo magis concedunt omnes, si ingressus foret ad malum finem juxta Decretum S. Congregationis, jussu Clementis VIII. editum die 9. Januarii 1601. in quo declaravit, casus non absolventes à Regularibus privilegiatis esse. 1. Contentos in Bulla Cœnz Domini. 2. Reservatos per Ordinarios locorum. 3. Violationem Immunitatis Ecclesiasticae. 4. Duellum. 5. Manus violentas in Clericos. 6. Simoniam realem, necnon confidentialem in beneficiis. Et 7. Ingressum in Clausuram Monialium ob malum finem; quos casus, & Decretum inveniet Lector apud Pignatell. d. consult. 85. num. 165. & 166. & Donatum tom. 2. p. 3. tract. 11. quest. 17. de Regularibus. Et non solum ingredientes efficit prædicta excommunicatio reservata, sed etiam admittentes, & recipientes, sive prae-textu licentiarum, sive non; prout sive sint Superiores, ut Priorissa, & Abbatisa, sive Moniales privatae, aliæve personae. Filliuc. tract. 15. num. 119. & Ventriglia d. Annot. 5. à num. 37. & seqq. Quod si ingredienti sine causa sint ipsi Superiores, puta Episcopi, vel Prælati Regulares, hi ex alia Bulla Gregorii XIII. incipien. *Dubius, qua emergunt*, aliis poenis afficiuntur; scilicet Episcopi pro prima vice ab ingressu Ecclesiae; pro secunda, suspensione à Divinis; pro tertia, excommunicatione. Prælati vero Regulares incurrunt privationem omnium officiorum, ac excommunicationem; sed hæc excommunicatio non est reservata. Ventriglia *ibid.* num. 43. 44. 45. 46. ubi has poenas, ait, non incurrere Vicarios Episcopi, tanquam in dicta Bulla non nominatos. Donatus d. tom. 4. tract. 5. quest. 22. explicans quo comitatu, cum Superiores intrant ex iusta causa, intrare debeant; & si deficient in illo, quamvis peccent non incurrere excommunicationem. Attamen hisce temporibus Prælati Regulares volentes visitare Clausuram Monialium sibi subiectarum debent observare Bullam Alexandri VII. latam anno 1664. 19. Octobris incipien. *Felici Sacrarum Virginum*; in Bullario tom. 6. la. 153. videlicet, ingrediendo semel in anno Clausuram, & non ultra, nisi de Episcopi licentia. Non effugiant autem Moniales excommunicationem recipientes in Clausuram pueros, etsi discretionis annos non habentes, ut asseverant idem Donatus d. tract. 5. quest. 11. Camitol. Resp. Moral. lib. 6. quest. 19. num. 6. & quest. 22. Naldus v. *Clausura* num. 3. Et ita decusum, contra Moralistas contrarium scribentes, à Sac. Congregatione referunt etiam Pignatell. d. tom. 6. consult. 85. num. 244. & Nicol. in *Flocculis v. Clausura* n. 29. quod attendant Confessarii Monialium. Demum pro ingressu licito in Clausuram Monialium subiectarum Regularibus non sufficit licentia Prælati Regularis Superioris earundem, sed etiam Requiritur licentia Episcopi ordinarii illius loci, ut notant Bordon. Var. Resol. d. part. 2. resol. 76. num. 80. & 81. & Donatus d. tom. 4. tract. 5. quest. 17. ubi

Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

de hac re plura Decreta refert Sacra Congregationis, & num. 12. adjungit anno 1630. 21. *Maji* decusum, Sanctissimo approbante, servandam esse consuetudinem, ubi vigeret; dandi prædictas licentias ab Episcopo tantum; & privativè quoad Regulares; quod etiam habetur apud Barbosam de *Jure Eccl. Univ. cap. 44. n. 107. in fine. & decis. Apostol. collectan. 452. n. 14.* & advertit Emin. Cardinalis de Luca in *Annotation. ad S. C. Trid. discurs. 36. n. 6.*

Ultimò, quoad violationem Clausuræ per allocationem cum Monialibus, etiam si sint subiectæ Regularibus, spectat ad Episcopum coëcere inobedientes, & dare licentias alloquendi; nam; ut ait prædictus Emin. Card. de Luca d. disc. 36. n. 7. superintendere his allocationibus concernit custodiam Clausuræ, ac etiam missionibus Epistolarum, his enim contrahuntur illi amores, ex quibus violatio Clausuræ resultat. Et cum non sit dubium de coërcitione Episcopali circa Clerum sæcularem, & populum S. Antonin. in *Summa* 3. p. tit. 20. c. 2. §. 1. vers. *Monasteriorum Monialium*, etiam pro Monasteriis exemptis ex Conc. Trid. d. sess. 25. c. 5. de Regular. & ex Bulla S. Pii V. *Circa Pastoralis*. Zerola in verb. *Moniales* ad 4. & ad 8. *Quasi*. Crispinus in *Visitat. Pastoralis* par. 2. §. 42. n. 70. late Pignatellus d. tom. 6. consult. 85. à num. 1. & seqq. & præcipuè à n. 17. ubi plurima Decreta, & Declarationes S. Congreg. & in puncto n. 5. ubi sic: Die 17. Junii 1605. in *Januensi* Sacra Congregatio censuit, accessum ad collocutoria, vel rotas, vel alias Monasteriorum Monialium partes, esse materiam pertinentem ad Clausuram, & per consequens spectare ad Ordinarium etiam in Monasteriis subiectis Regularibus, qui ea ad libitum visitare possunt. Tota inspectio reducit ad coërcitionem Regularium accedentium sine debita licentia Episcopi ad colloquendum cum Monialibus; contra quos quinque Jura sunt observanda. Primum est Decretum Sixti V. anno 1590. quo prohibuit Regularibus accessum ad collocutoria Monialium absque licentia Sacrae Congregationis; ut legitur apud Quarantam in *Sum. Bullar. verb. Monasteria Monialium* pag. 349. Peyrinum tom. 2. in *Constit. S. Pii V. Bonacinam de Clausur. quest. 3. punct. 4.* & Donatum d. tom. 4. de Regularibus tract. 6. quest. 4. cujus transgressio est peccatum mortale, ut omnes DD. scribunt. Secundum Jus est Bulla Gregorii XV. incipien. *Inscrutabili*; in qua ut diximus supra, mandat Episcopis, ut puniant Regulares delinquentes circa Clausuram Monialium; cujus Clausuræ appellatione venire accessum ad colloquendum cum ipsis Monialibus declaratum fuit in dubiis propositis ad dictam Constitutionem, quam ponunt per extensum Barbos. post tract. de *Potest. Episcopi Constit. Prima*. Et Donatus de Regularibus tom. 1. part. 2. post tractatum 13. de *Exempt. Religiosorum*; ubi etiam ipsa dubia, cum declarationibus. Tertium Jus est Decretum sub Urbano VIII. publicatum anno 1623. quod legitur apud eundem Donatum tom. 4. d. tract. 6. quest. 20. apud Novarium in *Summ. Bull. part. 2. Comment. 40. num. 15.* apud Nicolium Lucubr. *Utriusque Juris* tom. 2. lib. 3. tit. 1. sub num. 16. & apud Pignatell. d. tom. 6. consult. 85. num. 166. in quo conceditur facultas Ordinariis locorum dandi licentiam in scriptis, quater in anno, Regularibus colloquendi cum Monialibus suis consanguineis in primo, & secundo gradu, cum assistentia Confessarii, & auscultatricum, sed non in diebus festis, seu Vigiliarum. Quartum Jus est Decretum sub Clemente IX. anni 1669. impres-

impressum apud Pignatell. d. tom. 6. consult. 85. num. 35. in quo damnatur opinio Regularium affirmantium, sibi licere sine peccato alloqui Moniales absque licentia ad quadrantem horæ cum dimidio: & decernitur, colloquutionem cum Monialibus non licere neque per modicum temporis spatium; & Regulares contrafacientes peccare mortaliter, & puniri posse ab Episcopis etiam per censuras. Et ne credantur presentium temporum supradicta Decreta nimis rigorosa, legantur illa antiquorum Conciliorum, colloquia cum Monialibus prohibentia, quæ referuntur à Giballino de *Clausura* disquis. 1. cap. 1. §. 3. num. 10. & à Donato dict. tom. 4. tract. 6. quest. 2. Postremo Quintum Jus est responsum Sacre Congregationis, ad hæc quæ sita: 1. An Regularibus missis ad crates Monialium, pro munere prædicationis obeundo prohibitum sit sub peccato mortali, censuris, & penis &c. immediate post eum ipsis Monialibus, absque expressa licentia ad colloquendum, immiscere sermones cum questionibus, vel dubiis spiritualibus, aut materiis ipsius concionis? 2. An talis prohibitio intelligatur tam de colloquutione cum aliquibus Monialibus, quam cum una tantum (omnibus tamen aliis audientibus) immediate post concionem.

Die 21. Maji 1668. S. Congreg. Emin. S. R. E. Card. Concilii Trident. Interpretum ad utrumque respondit affirmativè. Et hoc Decretum est impressum in Synodo Diocesana Emin. Card. Caroli Barberini anno 1686. inter appendices in fine. 35 Hinc non ignorandum; Regulares non posse celebrare Missam in Ecclesiis Monialium absque Episcopi licentia, ut eadem Sacra Congregatio declaravit die 9. Decembris 1651. apud Pignatell. d. tom. 6. consult. 85. num. 165.

His ad ornatum muneris audiendi Confessiones Monialium, & ad majorem Confessariorum notitiam enucleatis, deveniendo ad resolutionem propositi casus, fuit concorditer decissum, posse Confessarium ingredi Clausuram singulis festis diebus ad communicandam Monialem quotidiana febri, etsi non mortali, laborantem, ut docent Sanchez in Decalog. tom. 2. lib. 6. cap. 16. num. 45. Quintanadven. in Singularib. tract. 4. sing. 3. Giballin. de *Clausura* dict. disquis. 1. cap. 7. num. 4. Joan. Saneius in select. disp. 22. num. 22. Pellizarius de Monial. cap. 10. num. 220 & 221. Novissimè Gobat de Sacramentis tract. 4. num. 190. & Billus in Hierurgia tom. 1. verb. Eucharistia sub num. 180. §. 13. Ratione, & auctoritate firmatur hæc decisio. Ratio est, quia si licitus est ingressus virorum pro corporalibus necessitatibus Monialium, quare debet esse prohibitus pro spiritualibus? Intrat hortilio ad evellendas urticas, & purgandam à gramine humum; & non intrabit Sacerdos ad poliendam infirmæ Monialis conscientiam, Apostolo dicente ad Coloss. 3.9. Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis? Intrat cæmentarius ad dealbandam parietem, & non intrabit Confessarius ad purificandas animas immaculati Agni, Sanguine, de quo scriptum est, Apoc. 7. 13. Et laverunt stolas suas, & dealbaverunt eas in Sanguine Agni? Intrat pistor cum canistris panis, & non intrabit Mystra, ut ægotanti Religiosæ præstet Panem de Cælo, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suavitatem Sap. 16. 20. Intrat Medicus ad curandam febrem corporis, & ad curandas febres animæ, de quibus ait S. Ambrosius lib. 4. in cap. 4. Lucæ: Fe-

bri nostra ambitio est, febris nostra iracundia est, non intrabit Sacerdos, & cum eo divinus ille Medicus, qui de se dixit in Isai. 41. 1. Misit me ut mederer contritis corde? Hinc sapientissimi Doctores concedunt, posse Confessarium ingredi Clausuram ad confessionem infirmæ Monialis excipiendam, si commodè ipsa descendere ad locum confessionum non valeat; & ad administrandam eidem Sacram Synaxim, non solum quando aliæ Moniales eam sumunt juxta regulam, vel consuetudinem Monasterii, vel secundum quod erat solita communicare se in sanitate; sed toties, quoties ipsa postulat; siquidem, ut notat S. Antonin. in Summa 3. p. tit. 14. c. 12. in fin. Eucharistia dat robur in tribulatione, idè dicitur in Psalm. 130. Et panis cor hominis confirmet, & valet ad tuitionem animæ, & corporis; & idcirco in Exod. 12. legitur, quòd Angelus exterminator minimè nocuit domibus illis, qui erant linitæ Sanguine Agni.

Auctoritas autem desumitur ex Decretis Sacre Congregationis relatis per Nicolium Lucubrat. Utriusque juris tom. 2. lib. 3. tit. 1. sub num. 9. & per Pignatell. d. tom. 6. consult. 85. num. 232. & 233. ubi fiegitur: Cum SS. D. N. Bulla cautum sit, ne quis Monasteria Monialium sine urgentibus necessitatibus ingrediatur; Queritur: An Sacerdotibus in Monasterium sapius introire liceat, ut iis Monialibus, quæ perpetuo, aut diuturno aliquo morbo laborant, Penitentia, & Eucharistia Sacramenta sapius administrent, licet alias, cum ægotare ceperunt, semel Sacram Eucharistiam sumperint? S. Congreg. Concilii die 18. Maji 1570. censuit licere. Item concedendus est ingressus eidem Confessario ad assistendum morienti, ejusque animam Deo ritè commendandam; tanta est enim necessitas exi-stentium in articulo mortis, ut ei nulla diligentia par esse possit. S. Cong. Episc. in Lucensi 29. Martii 1589. & 22. Dec. 1620.

Et quoniam apud eundem Pignatell. d. tom. 6. consult. 85. num. 238. plura alia habentur Decreta concernentia personam Confessarii Monialium, ejusque officium, quæ alibi non ita passim reperiuntur, non me piguit ea transcribere, & sunt sequentia: Confessarii Monialium, triennio elapso, non possunt amplius audire Confessiones in eodem Monasterio per aliud triennium absque licentia S. Congregationis, alias declarantur suspensi ab audiendis confessionibus, Eadem S. Congr. in Comensi 4. Martii 1591. in Ragutina 2. Octobr. 1626. & die 27. Martii 1647. ac alibi. Quod habet locum etiam in Confessario Conventorii puellarum, vel aliarum quarumcunque mulierum. Eadem S. Congr. 18. Martii 1649. & in Lucensi 25. Junii 1655. cap. Indemnitatibus 43. §. Supradicta siquidem, de Elect. in 6. Confessarii verò Dominicani, vel Cassinenses non possunt durare in hujusmodi officio audiendi confessiones Monialium nisi per biennium ex eorum Constitutionibus. Ead. S. Cong. 17. Nov. 1645. & 8. Junii 1657. Generaliter verò ab Episcopi approbati, non possunt, vigore illius generalis approbationis, confessiones Monialium audire, sed egent speciali approbatione: & approbatus ad audiendas confessiones Monialium unius Monasterii, non potest audire confessiones Monialium alterius Monasterii. Extraordinarius toties approbatus debet, quoties deputatur, nec sufficit esse semel approbatus; nisi pro iis, quæ obtinuerint Indultum Sacre Penitentiariæ eligendi ex approbatis per Monialibus semel tantum. Vicarius Episcopi non potest esse Confessarius Monialium, quia Moniales de ipso non confederent. S. Congreg. in Sorana 23. Julii 1587. in Mutinensi 3. Februarii 1597. Neque Parochus, seu Curatus, si

exin-

exinde cura notabiliter pateretur : Ead. S. Congreg. in Venetiarum 26. Julii 1594. in Parmensi 7. Martii 1652. in Taurinensi 2. August. ejusdem anni, & alibi passim. Neque minores Conventuales, quibus id prohibitum fuit à S. Pio V. Eadem S. Congreg. in Ortonen. 30. Junii 1599. & in Neapolitana 20. Martii 1621. Neque Observantes Provinciae Reformatae S. Antonii Lusitaniae, quibus prohibitum fuit à S. Congr. sub die 40. Nov. 1653. Et generaliter Regulares non solum non possunt esse Confessarii Ordinarii, sed neque Capellani Monialium Ordinario subiectarum. Ead. S. Congreg. in Pistoriensi 16. Maji 1653.

DECISIONIS XIX.

Ad Aprilis secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Inquiri, intra quot dierum spatium possit infirmus in periculo mortis iterum communicari per Viaticum, id est non Jejunus? Agitur de obligatione communicandi in articulo mortis. Et resolvitur, praedictum infirmum, etsi non jejunum, posse communicari etiam quotidie.

SUMMARIUM.

- 1 Viaticum quot habeat significationes?
- 2 Viaticum per Antonomastiam significat SS. Eucharistiam.
- 3 Viaticum in articulo mortis an sit sumendum ex praecepto Divino?
- 4 Eucharistia quo ad sumptionem est de Praecepto Divino. Quo ad tempus sumptionis est de Praecepto Ecclesiastico.
- 5 Eucharistia olim dabatur fidelibus, domi deferenda, ac detinenda. Et cur?
- 6 Communio in Primitiva Ecclesia dabatur sanis in Missa. Extra Missam solis infirmis.
- 7 Jejunium naturale semper fuit necessarium ad Communionem.
- 8 Jejunium cur non attendatur in communicandis per Viaticum?
- 9 Rubrica Missalis Romani habet vim legis.
- 10 Viaticum an saepius dari possit infirmis non jejunis?
- 11 Viaticum etiam quotidie infirmo non jeuno potest ministrari.
- 12 Viaticum praebens Sacerdos debet dicere illa verba: Accipe Viaticum &c.
- 13 Rubrica directiva an obliget sub praeecepto?

SECUNDUS CASUS.

Communicate Moniali per Viaticum, in periculo mortis diu perduranti; Queritur, intra quot dierum spatium possit iterum, atque iterum Viaticum dari.

Pro intelligentia tria sunt praemittenda. Primum est, quod verbum Viaticum plures habet significationes; aliquando enim significat pecuniam necessariam pro itinere agendo l. Eum quem, 79. ff. de iudiciis, vel pro trahenda Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

mora extra patriam; ideoque scholare proficiente in alienam civitatem studiorum causa, quidquid ei datur à patre in cibariis, vel in pecunia ad se ibi sustentandum, dicitur Viaticum. l. Cum filiusfamilias. 17. ff. de Reb. Creditis, vel etiam Viaticum l. Si longius 18. §. Si filiusfamilias in fine ff. de iudic. forsitan quia tenuis est contributio paterna, quae juvenibus studentibus datur. Aliquando Viaticum significat Altare Portatile, quod deferunt Episcopi secum in itinere, ut commodè possint in quocunque honesto loco super eo celebrare, vel facere celebrare Missam, juxta privilegium sibi concessum à jure. cap. Quoniam. 12. Privileg. in 6. Sed per Antonomastiam Viaticum significat Sanctissimam Eucharistiam, quae datur constitutis in articulo mortis. cap. Qui recedunt. 26. qu. 6. cap. Quod in te. 11. de Penitent. & Remiss. Confer enim vires animae fideli ad iter agendum in aeternitatem, & ad actus diabolicos superandos; siquidem in transitu uniuscujusque Draco infernalis descendit ad tentandum, habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet. Apoc. 12. 12. Et quamvis SS. Basilius, & Gregorius Nazianzenus appellaverint Baptismum Viaticum, eò quia tunc temporis plurimi solebant suscipere baptismum in extremo vitae constituti; & S. Cyprianus nominaverit eleemosynam hoc vocabulo Viatici, ut eruditè notatur in Hierolexic. Macri verb. Viaticum. Nihilominus antonomastice significatur Corpus CHRISTI delatum iis, qui sunt proximi mortis; quod plenè probat Macer ibid. subdens, quod olim illi communicabantur post susceptum Sacramentum Extremæ Unionis, & refert ex Surio exempla S. Guilielmi Archiepiscopi, & S. Stephani Regis.

Secundum praemissum: Magna est controversia apud Theologos Scholasticos. An Viaticum sit sumendum in articulo mortis ex Praecepto Divino, vel tantummodo ex Praecepto Ecclesiastico? Alii enim volunt esse Divinum Praeceptum de sumenda Sanctissima Eucharistia in articulo mortis, cum enim sit instituta ad conferendas vires pro vincendis tentationibus, sanè in articulo mortis ea opus esse nemo dubitat, cum ibi majores tentationes fiant. Ita ex SS. Patribus, & ex Soto, Victoria, & Paludano Gregorius de Valentia tom. 4. de Eucharistia disp. 6. qu. 8. punct. 4. vers. Quamobrem, Diana, alios cumulans part. 3. tract. 6. ref. 95. quae in opere coordinato est tom. 2. tr. 2. resol. 1. Novissimè Collegium Salmanticense tom. 10. de Sacrament. in genere tract. 4. cap. 8. num. 4. & Mastrius in 4. Sentent. disp. 1. n. 370. Alii è contra volunt à solo Praecepto Ecclesiastico hanc obligationem communicandi in articulo mortis provenire; quia nulla invenitur lex Divina, quae praecipiat hanc Communionem in articulo mortis sub peccato: Eminentiss. Cardin. de Lantæa in 4. sent. tom. 1. disp. 25. de Necess. Euchar. num. 38. Ergo quoad tempus mortis obligatio communicandi provenit à Praecepto Ecclesiastico, quandoquidem sic semper Ecclesia praecipit, ut habetur in variis Conciliis, & Decretis Pontificiis relatis in cap. De his verb. 26. q. 6. cap. Penitentes. dist. 50. cap. Super eo, de Haereticis in 6. Ita tenent Cajetan. in Summa verb. Communio Sacramentalis. Armilla eod. verb. num. 4. Sylvester verb. Eucharistia 5. Ledesmi. 1. part. 4. quæst. 12.

quest. 21. art. 11. dub. 2. & alii. Ceterum Eminentiſſ. Cardinalis de Lauræa in cit. tom. 1. diſp. 25. de Eucharist. à num. 25. & ſeqq. concordat hanc diſcrepantiam Theologorum, dicens; obligationem ſumendi Sacram Eucharistiā procedere quidem à Præcepto Divino, quod cum ſit affirmativum, & non obliget ſemper, & ad ſemper; ideo circa tempus communicandi, attenditur determinatio Eccleſiæ, cui Chriſtus Dominus reliquit facultatem præſcribendi tempus; ipſe enim voluit legem expreſſam, circa tempus ſumendi Corpus, & Sanguinem ſuum promulgare; & ſicut eadem Eccleſia diverſis temporibus definivit diverſa tempora pro fidelibus ſanis, ſumendi Sacram Eucharistiā, ita poſuit ſub præcepto tempus, in quo imminet periculum mortis, ut obſervat idem Emin. Card. de Lauræa diſt. diſp. 25. num. 37. à quo non diſſentit Diana, & DD. ab eo allegati part. 9. tract. 9. reſol. 47. quæ collocata eſt in Opere Coordinato tom. 2. tr. 2. reſ. 70. ubi plurimi DD. tenentes: Sacram Viaticum non eſſe de neceſſitate mediæ, ſeu neceſſarium ſimpliciter ad ſalutem, cum quibus concordat Gloſſa in cap. Quod in re. 11. verb. concedimus: de Penit. & Remiſſ. Et Cameracensis in Theol. Fundament. num. 2004.

Tertium præmiſſum: Tanta ſemper extitit Eccleſiæ ſollicitudo, ne à fidelibus in articulo mortis Sacram Eucharistiā ſuſceptio omitteretur, ut primitivis temporibus, grallante perſecutione, concederet iſdem fidelibus Sacram Hoſtiā apud ſe detinendam, ad hoc, ut mortis caſus ſi accideret, eam aſſumendam præſtò haberent. Pax Jordan. lib. 3. tit. 3. num. 5. Emin. Cardin. Baronius ad annum 57. à num. 149. & ibi Spondan. num. 44. Caſalius de Sacris Ritib. par. 2. cap. 13. Pignatellus tom. 6. conſult. 41. num. 41. Barboſa de Parocho cap. 20. num. 12. quod etiam notat Macer in Hierolex. d. verb. Viaticum; ſubdens, fuiſſe conceſſam etiam Monachis in deſerto degentibus; quod fuit poſtea prohibitum ſub Hormiſda Papa (qui anno 514. ad Sedem Pontificalem aſcendit) in Eccleſia Occidentali; at in Orientali diutius id duravit. Sed etiam Laicis notæ probitatis permittebatur Sacram Eucharistiā detentio, & in itinere deductio, ob aliquod mortis periculum, in quo ſtatim ſe communicarent, teſte S. Ambroſio de fratre ſuo Satyro; & S. Gregorio Magno de S. Maximo Syracuſano Epifcopo, ut narrat Macer d. verb. Viaticum. Ad hunc eundem effectum communicandi pro Viatico infirmos, reddita pace Eccleſiæ, ceptum fuit conſervare Hoſtias conſecratas in Altari cap. Presbyter. 93. de conſecr. diſt. 2. olim namque fideles in ſanitate communicabantur à Sacerdote in Miſſa; at extra Miſſam tantummodo infirmi, ut doctè 6 probat Joan. Mabillon. de Liturgia Gallicana lib. 1. cap. 9. ubi num. 14. demonſtrat antiquorum Patrum teſtimoniis, in columbis aureis, vel argenteis, eos conſueviſſe ſervare Sacraſſimam Eucharistiā pro Communione infirmorum. Hinc 7 licet à primordio Eccleſiæ ad dignè communicandum eſſet neceſſarium jejunium naturale, ut oſtendit S. Auguſtin. Epistol. 118. cap. 6. ad Januar. & ut ſi leſes accederent ad Sacram Menſam, Virgine adhuc Salva, ut ait Tertullian. de Jejun. cap. 6. quod habetur in Can. Liquido 154. de conſecr. diſt. 2. cap. Sacramenta 59. de conſecr. diſt. 1. cap. Nihil 7. q. 1. cap. Ex parte. de celebr. Miſſa, quod diximus ſuprà in primo Caſu menſis Januarii hu-

jus anni, & probat S. Thom. 3. p. q. 80. art. 8. Attamen Pia Mater Eccleſia nobis in patriam redituris, ut in ſortitudine hujus Cibi ad Montem, qui CHRISTUS eſt pervenire valeamus, Sacrum hoc Corpus, ac celeſte Viaticum (ne caſus aliquis opportuni ſubſidium Chriſtianis militibus, extremis horis cum dæmone conſigentibus, aliquando præripere poſſit) non jejunis etiam exhiberi mandavit, ut paſſim teſtantur DD. & pluribus SS. Conciliorum Decretis probat Emin. Card. Brancattus in erudito Opusculo de Sacro Viatico à pag. 146. & ſeqq. P. Quartus in Rubr. Miſſal. part. 3. tr. 9. ſect. 1. Dubio 6. & Emin. Cardin. de Lugo de Eucharist. diſp. 15. num. 58. ubi prudenter advertit, licentiam communicandi in articulo mortis infirmos non jejunos maxime probari conſuetudine, quæ ubique ſervatur ab immemorabili tempore; & in facto nullum reperio Canonem de communicandis infirmis non jejunis expreſſe loquentem præter Concil. Conſtantiense ſeſſ. 13. ubi potius conſuetudo Eccleſiæ reſertur, dum dicitur: Sacrorum Canonum auctoritas, & approbata conſuetudo Eccleſiæ ſervavit, & ſervat, non poſſe recipi à non jejunis, niſi in caſu infirmitatis, aut alterius neceſſitatis à Jure, vel ab Eccleſia conceſſo, vel admiſſo. Et præter Rubricam Ritualis Romani de Communione infirmorum; ibi: Poſſit quidem Viaticum brevi morituris dari non jejunis; quæ quidem Rubrica, tanquam approbata à Summo Pontifice Paulo V. habet vim legis, Gratian. diſcep. forenſ. cap. 151. num. 7. Loter. lib. 1. q. 16. num. 123. & Sperell. deciſ. 179. n. 23.

His ita prænotatis, ac præmiſſis, reſolvendo caſum propoſitum, intra quorū dierum ſpatium poſſit iterum dari Sacrum Viaticum Moniali non jejunæ, perduranti in periculo mortis, variæ circa ipſum leguntur Moralitarum, & Doctōrum opiniones. Alii enim requirunt ſpatium triginta dierum. Ita Navarrus Conſ. 41. lib. 5. de Penitent. & Remiſſ. Alii octo, vel decem dierum; ut Suarez, Henriquez, & alii apud Dianam Veterem part. 2. tract. 14. reſol. 77. quæ in Coordinato eſt tom. 2. tract. 2. reſol. 85. Alii dierum ſex. Poſſevin. de Offic. Curati cap. 8. num. 21. Jordan. tom. 1. lib. 3. tit. 3. num. 28. Trium autem dierum intercapedinem requirit Diana, ita ut ſi infirmus non jejunus fuit communicatus ob periculum mortis feria ſecunda, durante eodem periculo poſſit iterum communicari feria quinta non jejunus (eſto quòd jejunus non poſſit Sacram Communionem recipere, quia ſi poſſet ante cibum communicari jejunus, ceſſaret diſputatio). Ita Diana p. 9. tract. 9. reſol. 48. alias 47. quæ in Coordinato eſt d. tom. 2. tract. 2. reſol. 87. Fundatur Diana in illis verbis Ritualis Romani de Com. Inſir. Si eger ſumpto Viatico, dies aliquot vixerit, vel periculum mortis evaſerit, & communicare voluerit, ejus pio deſiderio Parochus non deerit. Nam pluralis loquutio duorum numero eſt contenta. cap. Pluralis. 40. de Regul. Jur. in 6. Gloſſ. in cap. Is cui. §. 1. de Præben. cod. lib. Dianam ſequitur Volpi. v. Eucharistia reſol. 59. num. 12.

Nihilominus plurimorum Doctōrum infrà citandorum Sententia piſſima tenet, quòd altera die à Sacro Viatico per non jejunum infirmum recepto, ſi daret idem mortis periculum, poſſit idem infirmus Sanctiſſimam Eucharistiā, quamvis

vis non valeat servare jejunium ante Communionem, recipere; & sic quod liceat Parocho etiam quotidie infirmum prædictum non jejunum per Viaticum communicare; talis enim præsumitur mens Sanctæ Matris Ecclesiæ, quæ sciens de hora in horam à Medicis demandati remedia sumenda pro viribus corporis refocillandis, noluit hac de causa filios suos, adhuc in periculo mortis exstantes, privari excellenti subsidio Communionis Sacrae, ad pugnandum cum hoste maligno; & ad arripiendum tutò iter æternitatis, ut ostendit in verbis præscriptis pro communicando infirmo per Viaticum; scilicet: *Accipe Viaticum Corporis Domini nostri Jesu Christi, qui te custodiat ab hoste maligno, & perducat in vitam æternam*, quæ verba non sunt omittenda à Sacerdote, Communionem per Viaticum præbente, quia valde sunt proficua ex opere operantis, tanquam ab Ecclesia ordinata, movente, & docente illam Spiritu Sancto, ut ex Tamburin. de Sacrif. Missæ, & ex Quarto in Quest. Proemiali sect. 7. observat Emin. Card. Brancatius in cit. Opusculo de Sacro Viatico pag. 156. ubi tuetur supradictam opinionem communicandi etiam quotidie infirmum non jejunum in articulo mortis; non solum rationibus, sed exemplo R. P. Joannis Everardi Nithardi, (postea Generalis Societatis Jesu) qui Regi Hispaniarum Philippo IV. diu in periculo mortis versanti, & jejunium non valenti servare, quotidie Sacrum Viaticum Regiæ illi Personæ, devotissimè poscenti, & recipienti, licet non jejunæ, ministrabat. Igitur hanc opinionem Emin. Card. Brancatii in d. Opusculo de Sacro Viatico, amplectuntur Emin. Card. de Lugo. de Sacram. Euchar. disp. 16. n. 42. Layman, lib. 5. tract. 4. cap. 6. n. 20. Castropalaus tom. 4. tract. 21. disp. unica. Punct. 13. num. 14. Hurtadus, Baunius, Leander, Escobar, Balleus, & Serra, quos citat Diana d. part. 9. tract. 9. resol. 48. num. 1. Quibus adherent Quintanadven. in Theolog. Morali tom. 1. tract. 4. singul. 14. num. 5. Tamburin. in Methodo Exped. Com. cap. 5. §. 11. num. 24. & Gobat, (qui etiam allegat Decastillum) tract. 4. à num. 315. & seqq. de Euchar. & novissimè Philippinus de Privil. ignor. tom. 2. Append. ad cap. 23. privil. 1.

Neque subsistit fundamentum, in quo pedem fixit Diana, idest, verba illa Ritualis Romani. *Si ager sumpto Viatico dies aliquot vixerit &c.* quorum verborum vi, duos, vel tres dies censuit esse expectandos: Nam Emin. Card. Brancatius in d. Opusculo pag. 158. respondet: Rubricam illam esse directivam, non præceptivam, & sic non obligare ad expectandum transitum duarum, vel trium dierum, ut iterum ager in periculo mortis perseverans non jejunus communicetur. Ultra quam responsionem, salvo semper obsequio debito eminenti doctriinæ ejusdem Eminentiissimi Auctoris, mihi videtur dicendum: Verba illius Rubricæ non obstare; quia loquuntur de Communionem danda ægrò jejunò; & sic non tangunt casum nostrum. Quod autem hoc sit verum, constat consideranti eandem Rubricam, quæ hortatur Parochos, ut sint diligentes in communicandis infirmis, utique jejunis; nam de non jejunis paulò inferius loquitur. Itaque vult Rubrica, quod Parochi dent Eucharistiam per modum Viatici ægris, cum probabile est, quod eam amplius sumere non possint, idest cum illis verbis: *Accipe Viaticum &c.* tanquam proficuis, & majorem devotionem exci-

tantibus, ut diximus supra. At supponit Rubrica, eosdem infirmos posse ante cibum jeunos communicari; & ideo sequitur, quod si infirmi vixerint per aliquot dies, vel periculum mortis evaserint, & pro devotione cupiant iterum jejunii Communionem, Parochi non recusent, eam illis deferre; scilicet servato jejunio; aliàs sequeretur absurdum, quod etiam extra periculum mortis possent non jejunii communicari. Igitur non obstant illa verba: *per aliquot dies*, quia concernunt Communionem faciendam quidem ab infirmo, per modum Viatici, & in periculo mortis, sed valente servare jejunium; reiterandam etiam post aliquot dies, si vixerit, vel si periculum evaserit, servato semper jejunio. De non jejunio autem communicando loquitur Rubrica in verbis istis sequentibus: *Potest quidem Viaticum brevi morituris dari non jejunis*; quibus, licet non jejunis, durante eodem periculo imminenti mortis, si ita exigat eorum pietas, & devotio, posse pluries, & per singulos dies Sacrum Viaticum ministrari, firmat resolutio propositi casus de Moniali in eodem periculo diu perdurante.

DECISIONIS XX.

Ad Aprilis Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Quærit, & decedit, an melius sit communicare fideles adstantes Missæ, ea completa? an statim post Communionem Sacerdotis.

SUMMARIUM.

- 1 Fideles olim communicabantur in Missa statim post Communionem Sacerdotis.
- 2 Communionem in Missa danda est populo statim post Sacerdotis Communionem.
- 3 Confratrum spiritualium mos communicandi in Missa.
- 4 Distio Quandoque significat aliquando, non passim; sed ut minus.
- 5 Communionem quibus in casibus danda populo, non in Missa, sed extra.

CASUS PRUDENTIALIS.

An melius sit, Laicos communicari à Sacerdote celebrante statim post ejus Communionem; an tota Missa completa?

Sciendum pro responsione, quod de jure antiquo fideles recipiebant Sacram Communionem in Missa, statim ac celebrans seipsum communicaverat; quod censetur habuisse originem à Sanctis Apostolis; & ideo fuit instituta Antiphona illa, in quacunque Missa, quæ vocatur *Communio*, decantanda cum Psalmis à choro, donec administraretur Sanctissima Eucharistia fidelibus Laicis, qui Missæ astabant; & cum cepisset refrigescere fervor ille, qui vigeat in primis Ecclesiæ sæculis, circa frequentem participationem Sacrae Synaxis in Missa, emanarunt decreta obligantia fideles astantes, ut communicarent, de quibus in cap. Omnes fideles. 62. de consecr. dist. 1. cap. Peracta 10. & cap. Tribus gradibus 23. de consecr. dist. 2. Et de more præ-

dicto antiquissimo communicandi fideles in Missa, statim post Communionem celebrantis, concludentia testimonia SS. Patrum allegant Eminent. Cardin. Bona *Rerum Liturgicar. lib. 2. cap. 17.* Joan. Ciampinus de *Azymo & Fermentato cap. 12.* & Jo-
an. Mabillon, in *Liturgia Gallicana lib. 1. cap. 9. n. 26.* subdens, quod antiquitus, (ut notavimus supra) ex asservata Eucharistia soli communicabant infirmi; non sani; quibus vix unquam extra missam Communio à Sacerdote porrigebatur.

Novissimo autem jure, emanante ex Rubrica Ritualis Romani de Sacramento Eucharistia; datur celebrantibus Sacerdotibus præceptum circa Communionem astantium his verbis: *Communio autem populi intra Missam statim post Communionem Sacerdotis celebrantis fieri debet (nisi quandoque ex rationabili causa post Missam sit facienda) cum Orationes, quæ in Missa post Communionem dicuntur, non solum ad Sacerdotem, sed etiam ad alios communicantes spectent.* Et hoc idem ordinatur in Rubricis Missalis: *De ritu servando in celebratione Missæ cap. 10. num. 6.*

His stantibus, melius esse videtur communicare populum statim post Communionem Sacerdotis, more antiquo; ut sentit Eminent. Card. Brancatius in cit. *Opus. de Sacro Viatico pag. 157.* ubi ait: *Damnandi nostra sententia videntur Sacerdotes illi, qui contra Ritualis præscriptum, in titulo de Communione, præbent abque necessitate populo Sacram Eucharistiam in fine Missæ; privant enim fideles illis precibus, quas post Communionem Ecclesia recitari jubet; quaque non solum ad celebrantem, sed etiam ad ceteros communicantes aperte spectare noscuntur.* Et sententiæ doctissimi hujus, ac Eminentissimi Doctoris, ac purpurati consimilis est etiam opinio Macri in *Hierolexic. verb. Communio*, ita scribentis: *Communio ita appellatur Antiphona posita in Missa, quæ canebatur in Choro, dum distribuebatur Eucharistia fidelibus, à D. Gregorio instituta. Gem. lib. 1. cap. 90.* dicitur etiam Transitorium. vide suo loco. Quare contra Rubricam abusus invaluit Communionem post Missam, vel ante eam facere, nulla urgente necessitate.

Ceterum inficiari nemo potest, quod in Rituali Romano datur regula cum sua exceptione. Regula est: ut populus communicetur intra Missam statim post Communionem Sacerdotis; & ita servatur in Oratoriis plurimum Confratrum spirituum, qui post exercitia devota audiunt Missam, & communicant in ipsa; & præcipue in Oratorio SS. Hieronymi, & Philippi Neri hic Patavii, in quo singulis festivis diebus communicantur centum circiter viri summæ pietatis, & devotionis; & idem faciunt non pauci Parochi in villis; qui, auditis confessionibus suorum Parochianorum à summo mane usque ad horam celebrandi Missam, in ea eosdem communicant statim post suam Communionem præcipue in solemnioribus diebus.

At hæc regula habet suam exceptionem ab eodem Rituali Romano insinuatam in illis verbis: *Nisi quandoque ex rationabili causa post Missam sit facienda scilicet Communio populi.* Verbum quandoque significat aliquando, non passim; sed ut minus, & per viam exceptionis à regula stante in contrarium Menoch. *consil. 99. num. 157.* Barbosa. *Dict. 309. num. 1.* Causa autem rationabilis reputatur, si plures audiant Missam, qui non sint com-

municaturi, & eos tædere possit longioris moræ resultantis ex eadem Communionem populi, ut notant Quartus in *Rubr. Missæ. part. 2. tit. 10. sub n. 6.* & Gavant in *issa. Rubr. part. 2. tit. 10. n. pariter 6.* Quapropter non est angustiandum arbitrium celebrantis, qui juxta locum, tempus, & concursum fidelium, pro sua prudentia poterit vel differre Communionem populi post Missam; vel eam intra Missam exequi, statim post Communionem suam; reflectendo tamen ad Rubricam Ritualis Romani, statuentis pro regula, & ut plurimum, Communicandos esse fideles in Missa; sed post Missam, ut minus, & per viam exceptionis, aliqua rationabili causa concurrente. Idcirco si sit dies destinatus ad generalem populi Communionem, & major pars populi astantis Missæ Parochiali parata sit recipere Sacram Synaxim, melius erit, & melius faciet celebrans, si statim post suam Communionem communicaverit populum; quod si talis dies non occurrat, & major populi pars non sit communicatura, sed finito Sacro ad suas reverentia domos, poterit Sacerdos completa Missa communicare communicandos, ne cæteros, forsan advenas, vel iter agentes, tædeat dilationis, expectantes Missæ complementum.

DECISIONIS XXI.

Ad Maji primum Quæsitum.

ARGUMENTUM.

Declarat, quid sit Transsubstantiatio, quæ sit in consecratione EUCHARISTIÆ? Docetur, esse necessaria quatuor requisita pro conversione unius substantiæ in alteram. Eaque Philosophicis, & Theologicis terminis explicantur.

SUMMARIUM.

- 1 Transsubstantiatio in consecratione Eucharistiæ quid sit?
- 2 Transsubstantiationis Eucharisticæ requisita quatuor.
- 3 Transsubstantiatio differt à productione, seu creatione: & à destitutione, seu annihilatione.
- 4 Destitutio substantiæ panis, & vini sit in Transsubstantiatione Eucharisticæ.
- 5 Lutherana Hæresis dicere solet impanationem in Eucharistia.
- 6 Connexio est inter destitutionem substantiæ panis, & positionem Corporis Christi in Eucharistia. Et qualis?
- 7 Transsubstantiatio requirit aliquid commune inter terminum à quo, & terminum ad quem.
- 8 Panis, & vinum transsubstantiatur in Eucharistia Syncategorematicè.

QUÆSITUM PRIMUM.

Quid sit Transsubstantiatio, quæ sit in consecratione Eucharistiæ?

Dictum fuit: Transsubstantiationem Eucharisticam esse transitum substantiæ panis, & vini in substantiam Corporis, & Sanguinis Domini nostri JESU CHRISTI. Siquidem vi verborum, quæ proferuntur in consecratione Panis, & Cali-

Calicis, sit conversio totius substantiæ ejusdem panis, & vini in Corpus, & Sanguinem CHRISTI, quæ conversio appellatur *Transsubstantiatio* à Concilio Roman. sub Gregorio VII. & Nicolao III. à Lateranense sub Innocentio III. à Constantiense sess. 8. & à Tridentino sess. 13. cap. 4. ibi: *Sancta hæc Synodus declarat, per consecrationem panis, & vini conversionem fieri totius substantiæ panis in substantiam Corporis CHRISTI Domini Nostri; & totius substantiæ vini in substantiam Sanguinis ejus; quæ conversio convenienter, & proprie à Sancta Catholica Ecclesia Transsubstantiatio est appellata.*

Porrò ad majorem tanti mysterii intelligentiam sciendum est, quatuor esse requisita necessaria conversionis unius substantiæ in alteram; quæ quidem omnia breviter recensenda sunt; siquidem omnia interveniunt in Eucharistica Transsubstantiatione.

Primum requisitum est; ut conversio sit inter duos terminos positivos, quorum unus habeat rationem termini à quo; alter termini ad quem; quorum terminorum vigore conversio differt tum à productione, seu creatione; tum à desitione, seu annihilatione. Nam in productione, & creatione reperitur terminus positivus, qui incipit, non tamen positivus, qui desinit. Et è contra in desitione, & annihilatione est terminus positivus, qui desinit; non tamen alius, qui incipit. Hi duo termini interveniunt in Eucharistica Transsubstantiatione; quæ, ut diximus, est vera conversio substantiæ panis, & vini in substantiam Corporis, & Sanguinis Christi Domini; nam terminus à quo est desitio substantiæ panis, & vini, terminus ad quem est inceptio substantiæ Corporis, & Sanguinis Domini. Hinc desitio panis, & vini non potest dici annihilatio: quia panis, & vinum non desinunt in purum nihil; sed remanentibus accidentibus, substantia panis convertitur in Corpus CHRISTI & substantia vini in ejus Sanguinem. Similiter in Eucharistia Corpus CHRISTI non potest dici productum, seu creatum, quia in ea incipit esse ob desitionem panis, juxta ordinem à Deo statum, ut ex vi desitionis panis incipiat esse Corpus Christi sub ejus accidentibus; & ut cum desitione vini conjunctus sit Sanguis Christi. Ita Mastrius in 4. Sent. de Venerabili Eucharistia Sacramento disp. 3. q. 12. à num. 275. & seqq. ubi num. 278. ostendit, posse desitionem panis, & vini in Eucharistica Transsubstantiatione improprie vocari annihilationem, eo quia in ea terminus ad quem potest considerari dupliciter; Negativè, & est nihil sui; Positivè; & est entitas, vel positio Corporis, & Sanguinis Christi sub speciebus panis, & vini. Ratione termini negativæ; panis, & vinum annihilantur, & dici potest annihilatio. Ratione termini positivi panis convertitur in Corpus Christi, & vinum in Sanguinem, & dicitur Transsubstantiatio; quod etiam concedit Eminentiss. Cardin. de Lugo de Eucharist. disput. 1. sect. 12.

Secundum Requisitionem veræ conversionis est, ut terminus à quo secundum eam rationem, quia in aliud convertitur, desinat esse; quod enim convertitur, transit in id, quod convertitur, & non fieret conversio, si id, quod convertitur retineret suum esse & non definitur esse; numquam enim album diceretur in nigrum converti, nisi desineret esse album; quamvis tum Theologi, tum Philosophi sint discordes in definiendo, an hæc desitio termini à quo debeat esse

simpliciter, vel secundum quid? ut videri potest apud eundem Card. de Lugo disp. 7. sect. 1. num. 10. & Mastrius in Physic. disp. 11. q. 9. num. 141. & in 4. Sent. dict. disput. 3. num. 280. Quidquid sit de hac formalitate desitionis, certum est, & de fide, in Eucharistica Transsubstantiatione desinere omnino substantiam panis, & vini; & esse hæresim Lutheranam, impanationem appellatam, asserere, quod unà cum Corpore, & Sanguine Christi in Eucharistia sit substantia panis, & vini; contra quam novissimè arguit P. Richard. Ardekin in Theologia tripartita tom. 1. tract. 2. cap. 4.

Tertium requisitum est ad veram conversionem, ut inter desitionem termini à quo, & positionem termini ad quem sit aliqua connexio, vel physica, vel saltem moralis; ita ut una ex altera aliquo modo sequatur; oportet enim, quod res, quæ recedit, & desinit, recedat, & desinat ex vi introductionis, & inceptions alterius; & è contra, quod res, quæ accedit, & incipit, accedat, & incipiat ex vi desitionis alterius. Hoc pariter habetur in Transsubstantiatione Eucharistica; in qua ideo cessat entitas panis, & vini ad prolationem verborum consecrationis; quia eorum virtute statim incipit esse Corpus, & Sanguis Christi; ut docuimus supra in quaestis mensis Aprilis.

Quartum denique requisitum, secundum aliquos Theologos, est, quod ad veram conversionem detur aliquid commune utrique termino à quo, & ad quem, quod idem perseveret cum utroque; ut docet Emin. Card. de Lauræa de Eucharistia disput. 20. art. 2. num. 26. secundum cujus opinionem in Eucharistica Transsubstantiatione accidentia panis, & vini videntur adimplere hoc requisitum; cum in eadem superficie perseverent sub utroque termino. At hoc necessarium non esse opinatur Mastrius in 4. Sent. d. disput. 3. num. 288. cum Gavatio, & Rada ibi allegatis; subdens: quia, etiamsi accidentia panis, & vini converterentur in Corpus, & Sanguinem Christi, esset vera conversio, & transsubstantiatio.

Colligitur ex his, in Eucharistica Transsubstantiatione destrui totum panem, & totum vinum, non solum quo ad materiam, & formam, sed etiam quo ad existentiam, & substantiam; & subinde totum panem, & totum vinum syncategorematicè, idest secundum omnes suas partes, transsubstantiari, & converti in Corpus, & Sanguinem Christi, cap. Firmiter. §. Una verò. de Summa Trinit. cap. Quia corpus 135. de consecr. dist. 2. & cap. Panis 155. ead. Concil. Trid. de sess. 13. de Sacrosancto Eucharist. Sacramento can. 2. & can. 3. Utrum autem Transsubstantiatio dicenda sit Productiva, vel Conservativa, vel Adductiva, seu per quam actionem ipsa fiat, non levis est controversia apud Scholasticos, de qua disputant S. Bonaventura, Bellarm. Vasquez, Beccanus, & alii apud Mastrius d. disp. 3. art. 2. & Emin. Card. de Lauræa dict. disp. 20. art. 7. & art. 8. ad quos studiosi recurrant.

DECISIONIS XXII.

Ad Maji secundum Quæsitum.

ARGUMENTUM.

Quærit, & resolvit, an in EUCHARISTIA simul cum CHRISTO sit Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus.

SUM-

S U M M A R I U M.

- 1 Trinitatis personæ sunt omnes in re creatæ per essentiam, præsentiam, & potentiam.
- 2 Corpus, & Sanguis CHRISTI continetur sub utraque specie, aut vi verborum, aut per concomitantiam.
- 3 Pater, & Spiritus Sanctus quomodo sint in Eucharistia?
- 4 Pater, & Spiritus Sanctus non supponant humanitatem Christi.
- 5 Verbum Divinum est in Eucharistia per immediatam concomitantiam ob unionem hypostaticam cum Christi humanitate. Pater, & Spiritus Sanctus per concomitantiam mediatam.
- 6 Panis non potest transsubstantiari in Divinas Personas.

QUÆSITUM SECUNDUM.

An cum CHRISTO in Eucharistia sit etiam Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus?

- D**ictum fuit. Primò, esse de fide, quòd omnes Tres Personæ Sanctissimæ Trinitatis, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus reperiuntur in omni re creatæ, sive materiali, sive spirituali per essentiam, præsentiam, & potentiam; juxta illud Jer. 23. Cælum, & terram ego impleo, dicit Dominus, & Act. 17. Non longè est ab unoquoque nostrum. In ipso enim vivimus, & movemur, & sumus. Hoc enim est proprium suæ immensitatis, de qua S. Augustinus lib. 5. de Trinitate cap. 1. Deus ubique est, sine ullo situ præsens, sine habitu omnia continens, sine loco ubique totus. Et quidem non circumscripivè, neque definitivè, sed alio perfectiori modo, licet inexplieabili. Abelly part. 1. tract. 2. cap. 2. sect. 6. Secundò, pariter de fide esse, quòd omni, quæ pertinet ad Christi constitutionem, & integritatem; nimirum Corpus, Sanguis, Anima, Divinitas, & substantia, idest Persona Verbi Divini, verè, & realiter continetur sub utraque specie panis, & vini; vel vi verborum, vel ob concomitantiam, idest naturalem connexionem, quam inter se habent; ut declaravit Conc. Trident. sess. 13. cap. 3. adeò ut vi verborum Corpus contineatur sub speciebus panis; & Sanguis sub speciebus vini; cætera verò sub utraque specie per concomitantiam, Gonet tom. 5. tract. 4. de Eucharist. disp. 6. art. 1. Tertiò, esse communem omnium Theologorum sententiam, quòd Pater, & Spiritus Sanctus sunt in Eucharistia non solum per attributum immensitatis, & per Dei illapsum in omnia creatæ; sed etiam alio quodam speciali modo, tum quia ibi assistunt cum Filio ad operandos effectus mirabiles gratiæ, tum etiam quia Pater, & Spiritus Sanctus existunt in Filio specialiter propter Divinarum Personarum inseparabilitatem, & mutuum unius in alteram existentiam; quam Græci *πρὸς ὅλον* appellant, Latini verò Circumcisionem. Gonet dict. art. 1. n. 17. Suarez de Eucharistia q. 75. disp. 5. sect. 6. art. 1.

His præmissis pro casus resolutione alii responderunt, Patrem, & Spiritum Sanctum unà cum Verbo per concomitantiam, esse in Eucharistia, juxta opinionem Bonacini Tom. 1. de Sacramentis disp. 4. q. 3. punct. 5. propof. 4. num. 16. Emin. Card. de Lugo

de Sacramento Euchar. disp. 8. n. 125. ubi hæc verba: Restat difficultas, an Pater, & Spiritus Sanctus sint etiam in hoc Sacramento? In quo, licet aliqui nimis formidaverint dicentes, solum Christum esse in hoc Sacramento; non tamen videtur dubitandum, quin etiam alia Personæ adsint; non solum ut in aliis rebus, sed speciali titulo propter conjunctionem cum Verbo: nam sicut unio anima cum corpore sufficit; ut, posito Corpore Christi, ponatur etiam Anima per concomitantiam: cur etiam non dicimus, adesse per concomitantiam personam Patris, & Spiritus Sancti, cum adsit Divinitas, quæ cum illis non solum unitur, sed realiter identificatur.

Nihilominus alii negarunt cum Alvarezio, Ledesma, Nunno, Serra, & aliis Thomistis, quos citat, & sequitur Gonet d. tom. 5. de Euchar. tract. 4. disp. 5. art. 1. num. 16. & 17. ubi concedit quidem, Patrem, & Spiritum Sanctum esse præsentem in Eucharistia tum ratione Immensitatis Divinæ, tum specialibus modis supradictis, præcipue ob inseparabilitatem Divinarum Personarum cum Verbo; sed contendit, ex illa speciali præsentia non posse inferri ad concomitantiam Sacramentalem; ea ratione, quia, ad hoc ut aliquid sit in hoc Sacramento per concomitantiam, requiritur, ut in unitate suppositi uniantur cum humanitate Christi, & ideo cum Patre, & Spiritu Sancto non supponant humanitatem Christi, neque uniantur unitate suppositi ejus Corpori & Sanguini, non continentur in Eucharistia per concomitantiam Sacramentalem; prout continetur Verbum, quòd hypostaticè est unum cum Corpore, & Anima Christi. Hinc est, quòd cum Eucharistia sit etiam sacrificium, dicimus in altari offerri, & sacrificari Filium Dei, non autem Patrem, & Spiritum Sanctum.

Videntur tamen concordandæ hæc opiniones, quæ discrepant in solo modo loquendi, si dicamus, Verbum Divinum esse per concomitantiam immediatam in Eucharistia ob unionem hypostaticam cum Christi humanitate; At Patrem, & Spiritum Sanctum per concomitantiam mediatam, quatenus scilicet sunt uniti, & consubstantiales ipsi Verbo; ut distinguit Gabriel in Canone lect. 42. propof. secunda, Suarez de Euchar. dict. q. 75. disp. 5. sect. 6. art. 1. vers. Quarto, & ultimo. & Lessius in Opere posthum. in 3. part. q. 76. art. 2. num. 9.

Verum an panis possit transsubstantiari in Deitatem, & sic in Divinas Personas, ut transsubstantiatur in Corpus Christi? disputat Gandavensis Quodlib. 11. quest. 4. & Zuccolius Camaldulen. ubi resolvunt questionem negativè ex pluribus: sed præcipue, quia id, quòd est finitum non potest transsubstantiari in id, quòd est infinitum.

DECISIONIS XXIII.

Ad Maji primum Casum.

A R G U M E N T U M.

Continet, an Parochus teneatur communicare vulneratum vulnere mortali, qui pridè communicatus fuerat? Item alium, qui eodem mane Sacram Communionem receperat? Referuntur contrariæ DD. opiniones, & conciliantur.

S U M

SUMMARIUM.

1. Eucharistia toties ministranda petentibus, quoties illam rationabiliter, & devote petunt.
2. Viaticum est dandum existenti in periculo mortis, qui pridie sanus communicaverat.
3. Præcepto non satisfacit, agens quod est in præcepto ante tempus positum in Præcepto?
4. Audiens Missam die festo ignorans esse diem festum; an satisfaciat præcepto?
5. Communicare non licet bis eodem die.
6. Communicandus est per Viaticum moribundus, licet sanus eodem die communicasset.
7. Communicandus est per Viaticum eodem die infirmus, qui mane communicavit.

PRIMUS CASUS.

Igneis globulis duo mortaliter feriuntur: quorum unus eadem die, alter pristina communicaverant. Quæritur an Parochus debeat statim utriusque Communionem deferre?

Cum duo sint vulnerati, qui proponuntur in casu, etsi ambo mortaliter; unus autem illa die receperit ex devotione Sanctissimam Communionem; alter verò die præcedenti, pro resolutione opus est loqui prius de uno, postea de altero.

- Quoad vulneratum, & communicatum antecedenti die, vel quærimus, an Parochus licet possit Sacram Eucharistiam ei dare; vel etiam antea teneatur; itaut si ipse Parochus omitat absque legitimo impedimento eundem vulneratum communicare, peccet mortaliter? Circa primam partem quæsitæ, adhuc subdistingendum; vel ipse vulneratus nondum cibum accepit & est jejunos, & absque dubio Parochus potest ei sacram communionem præbere, si plagatus sit dispositus, prævia sacramentali confessione, aut reconciliatione, reverenter illam suscipere; siquidem toties est ministranda petentibus, quoties illam devote, & rationabiliter petunt; Navar. in cap. Placuit. num. 152. de Penit. dist. 6. Bonacina de Sacram. disp. 4. quæst. 5. punct. 1. num. 15. Barbosa de Parocho cap. 20. num. 15. Aut vulneratus non est jejunos, & vulnus non solum est mortale, sed dubitare facit proximam esse mortem, itaut moraliter judicando, expectari non possit sequens dies; & in hoc casu non solum Parochus poterit illum communicare per Viaticum. Summa Diana verb. Communio num. 49. Barbosa d. cap. 20. num. 37. Bonacina d. disp. 4. de Eucharistia quæst. 6. punct. 2. num. 21. sed etiam tenebitur, & erit obligatus ad illum communicandum, ut satisfaciat præcepto divino de Communionem recipienda in periculo mortis; licet enim controversant Theologi, & Moraliste, utrum huic præcepto satisfactum sit per communionem receptam paulò ante quam talis incurreret in periculum mortis? uti asserit Vasquez de Euchar. disp. 214. cap. 2. Henriquez eod. tract. lib. 8. cap. 4. litt. P. & Emin. Card. de Lugo de Sacram. Euchar. disp. 16. à num. 36. & seqq. Diana par. 3. tract. 4. ref. 40. & p. 5. tract. 3. resol. 41. quæ resident in Opere Coordinato tom. 2. tract. 2. resol. 71. & 72. qui omnes, cum aliis per eos citatis, tenent; per communionem paulò ante periculum mortis factam satisfactum esse præcepto de sumendo Viatico;
3. Nihilominus securior videtur opinio contraria, ea ratione, quia nemo potest satisfacere præcepto faciens id, quod præceptum est, ante tempus positum in præcepto; ut patet in illo, qui jejunaret ante diem vigiliæ, vel audiret Missam ante diem festum, vel recitaret Officium Divinum pridie quam

Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

acciperet ordinem Subdiaconatus. Turrianus in Summa par. 2. cap. 58. dub. 2. num. 3. Ochagavia de Euchar. quæst. 14. n. 7. Diana par. 5. tract. 3. ref. 33. reposta in Coord. d. tom. 2. tract. 2. resol. 74. num. 2. Leander de Euchar. tract. 7. disp. 2. quæst. 6. & alii quos allegat & sequitur Compilerator Colleg. Salmanticens. tom. 10. de Sacram. tract. 4. cap. 8. num. 7. & 8. ubi respondet argumentis contrariis. Et hanc nostram opinionem amplectitur etiam Emin. Card. de Lauræa de Euchar. d. disp. 25. num. 50. ubi rationem reddens ita scribit: Quod præcipitur in aliquo tempore implendum ex circumstantia aliqua, impleri non potest in alio tempore; si enim præcipitur jejunium pro die Veneris, non implet præceptum, qui jejunat die Jovis.

Quo verò ad alium vulneratum mortaliter, qui eadem die communicaverat, majus dubium videtur esse, nam in eo non militat supradicta ratio; & cum communionem sacram receperit die illo, censetur satisfecisse præcepto de sumendo Viatico pro periculo mortis, etsi non habuerit intentionem satisfaciendi huic obligationi; exemplo ejus, qui audisset Sacram in die festo, ignorans tunc esse festum, talis enim non teneretur eodem die iterum aliud Sacram audire, postquam cognoverit, esse diem festum. Præterquam quod finis præcepti est, ut homo communionem sacram suscipiat pro Viatico, imminente tempore mortis, ne imparatus discedat ex hoc mundo; cui fini censetur satisfactum per communionem sumptam illo die, tametsi non cogitaverit de morte; siquidem omnis homo prudens facit opera sua; ut satisfaciat suis obligationibus, quamvis præcisum reflexum ad illas non habeat; ut ratiocinantur DD. decem cumlati per Dianam par. 5. tract. 3. ref. 33. transcripta in Coordinato d. tom. 2. tr. 2. ref. 74. quibus adstipulantur etiam Tamb. de expedita Commun. cap. 5. §. 6. Franciscus de Lugo de Sacram. lib. 4. cap. 19. quæst. 4. à num. 23. & Emin. Cardin. de Lugo de Eucharist. d. disp. 16. n. 55. ubi argumentatur tum ab inconvenienti, quod sequeretur, si vulnus fuisset illatum paulo post communionem acceptam, esset enim iterum communicandus ipse vulneratus, modo dico temporis spatio inter utrumque communionem interveniente; tum à prohibitione, quam habemus in Jure Canonico, ne quis communice bis in eodem die. cap. Sufficit de Consecr. dist. 1. cap. Consulisti. De Celebr. Missar. S. Thomas 3. p. q. 80. art. 11.

Nihilominus, vulneratum nostrum posse, immò debere à Parocho iterum Sacram Eucharistiam per Viaticum sumere, contrariam opinionem supradictæ amplectens, & defendens ex professio docet Diana par. 5. tract. 3. ref. 33. Quæ sedet in Coordinato d. tom. 2. tract. 2. ref. 74. §. 2. ubi respondet argumentis contrariis, dicendo, præceptum Divinum de Communionem sacra sumenda in articulo mortis præponderare, & prævalere præcepto Ecclesiastico de non communicando bis in die, & non jejunè; cui quidem Præcepto Divino non fuit satisfactum per præcedentem Communionem, etsi illo die factam, cum eo tempore non advenisset periculum mortis, & voluntas non extitisset adimplendi hanc obligationem; debet enim satisfactio fieri in tempore præscripto, & cum explicita voluntate, neque paratus dici potest ipse moriturus ex præcedenti communionem, quia illam recepit non pro Viatico, & pro discessu ex hoc mundo. Hanc opinionem confirmat Diana etiam par. 6. tract. 6. ref. 18. & p. 10. tract. 11. ref. 40.

K

quarum

quarum prima in Opere Coordinato est d. tom. 2. tract. 2. ref. 75. secunda verò ibid. ref. 81. in quibus allegat concordantes Hurtadum, Turrianum, Ochagaviam, Megallium, Bresserum, Martinum à S. Joseph, Leandrum, Pellizzarium, Quintanadvenam, Ludovicum à S. Joanne, & Dicastillum. Quibus ego addo Nicolium in *Flosculus verb. Eucharistia* n. 12. & Colleg. Salmanticen. d. tom. 10. De Sacramentis in genere tract. 4. cap. 8. n. 8. ubi notatur, dici posse, secundam Communionem parum distare à prima respectu temporis, sed non parum distare quoad obligationem, & præceptum de sumendo Viatico, cui per primam, ex sola devotione factam, non fuit satisfactum; & subdit ibidem duo exempla Patrum Societatis Jesu, scilicet P. Guasconis, & P. Claudii Aquavivæ Præpositi Generalis, qui etiam manè celebrassent, & Sacram Eucharistiam recepissent, vespere ejusdem diei, cum in periculum mortis ex morbo inopinato incidissent, iterum Sacrum Viaticum devote sumpserunt; quod etiam testatur P. Diana in cit. res. etiam P. Claudium Aquavivam manè non celebrasse, sed communicasse ex devotione cum esset infirmus, & ingravescente morbo, cum evidenti periculo mortis, post mediam noctem subsequentem sumpsisse Sacrum Viaticum scribat Gobat in *Theol. Experim. Sacram.* d. tr. 4. num. 177.

Quid igitur dicendum in hac controversia? Quid tenendum, cum hinc inde sint rationes, & Doctores gravissimi, sibi ipsis invicem contrarii? Quibus adhaerendum? En prudens, docta, & in praxi observanda distinctio; quam (recedendo à sua prima opinione negativa) ponit Tamburin. in cit. Opuscul. de Expedita Commun. cap. 5. §. 6. in fine, his verbis: *Vel manè quis communicavit bene valens, & deinde incidit in morbum periculosum, ita ut credatur non porrecturus vitam ad diem sequentem, & hunc iterum posse eodem illo die, immo debere communicare per viaticum probabile erit ex auctoritate tot Doctorum; nec aliud ipsos velle, si eorum verba, & rationes perpendantur, existimo. Vel manè quis dum laboraret periculoso morbo, pro quo si illud periculum advertebatur, poterat ei dari (Viaticum) ipse tamen communicavit ex devotione; & hunc non posse iterum eodem die communicare, si recrudescat tunc morbus, ob quem judicetur eodem die moriturus, constanter affirmo. Et de hoc casu ego sum locutus in hoc num. 10. locutus enim sum de eo, qui communicavit in manè (infirmus) deinde incidit in periculum. Ratio utriusque partis distinctionis est, quia in priori casu, (scilicet sanitatis) ex probabili sententia non est satisfactum præcepto communicandi in periculo mortis; ille enim in periculo non erat, quando (sanus) communicavit. At in posteriori casu satisfactum est, quia jam erat in periculo, quamvis non putaretur esse, vel quamvis cum ea intentione non communicaverit. Sicut si manè diei festi audis Sacrum, licet nescias illum esse diem festum, satisfacis præcepto; quia tunc rem præceptam jam implevisi, neque Missam aliam teneris audire post scientiam Festi, ut alibi docuimus in Decal. lib. 4. cap. 2. §. 2. num. 18. Ecclesia enim præcipit auditionem Missæ simpliciter, non intentionem satisfaciendi præcepto; Igitur cum percussus in nostro casu igneis globulis communicasset eadem die, non infirmus, sed sanus ex simplici devotione, erit iterum statim à Parocho communicandus, etiam non jejunus, & per Viaticum, si periculum mortis imminet.*

DECISIONIS XXIV.

Ad Maji secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Examinat, an licitè, quis recipiat Communionem Paschalem in Ecclesia Regularium. Parocho invito? Agitur de Præcepto Communionis Paschalis, & de Privilegiis Regularium circa administrationem Sacramentorum. Resolvitur Casus negativè.

SUMMARIUM.

- 1 Fideles olim tenebantur audire Missam in propria Parochia; & ibi recipere Sacramenta.
- 2 Monachi, & Regulares, olim non ordinabantur Sacerdotes, & erant subiecti Parocho loci, ac Episcopo in omnibus, & per omnia.
- 3 Monachi, atque Regulares, licet olim fierent Sacerdotes, nulla Sacramenta administrabant laicis.
- 4 Familiarium appellatione apud Regulares veniunt servientes, & degentes in eorum claustris die, ac nocte.
- 5 Eucharistia olim ter in anno sumenda erat de Præcepto. Nunc semel in Paschate.
- 6 Paschatis tempus pro Præcepto Communionis adimplendo, quale sit?
- 7 Parochus potest prorogare tempus Paschatis pro præcepto Communionis adimplendo.
- 8 Monachis injunctum est Præceptum de Communicando semel in mense; ac etiam Clericis.
- 9 Regulares administrant Sacramentum Eucharistia laicis ex Privilegiis Apostolicis toto anno; excepto Paschate Resurrectionis.
- 10 Regulares ministrantes Eucharistiam laicis in Paschate incidunt in excommunicationem Papalem; & possunt ab Episcopo suspendi à Divinis.
- 11 Privilegia, quæ derogant juri communi, debent strictè interpretari.
- 12 Laicus communicans in Pascha in Ecclesia Regularium non satisfacit Præcepto; & peccat mortaliter.
- 13 Regularis Communicans Laicum in die Paschatis peccat mortaliter.
- 14 Suppositio in re prohibita non sufficit, sed opus est certitudine.

CASUS SECUNDUS.

Parochianus Parocho non benevolus communionem Paschalem in Ecclesia Regularium recipit. Queritur, an licitè?

Ad majorem intelligentiam materiæ, de qua in casu, præmissa fuerunt quatuor notanda.

Primum, quod olim omnes CHRISTI fideles tenebantur audire Missam, Divinaque Officia festivis non diebus in propria Parochia; adeo ut non licebat adire aliam Ecclesiam. cap. Primatus 6, dist. 71, cap. in Dominici 4. & cap. nullus. §. 9. q. 2. Et

Et multò minus permiffum erat iisdem fidelibus percipere Sacramenta extra fuam Ecclefiam Parochialem, aut ab alio Sacerdote, quàm à proprio Parocho, vel ab ejus delegato. *cap. Placuit. ult. de Penit. diff. 6. & est repetitum in cap. 2. de Parochiis.*

Secundùm. Cessabat autem priscis temporibus occasio se absentandi à Parochiali Basilica, & divertendi ad Ecclesias Regularium pro Divinis Officiis, & Missis audiendis, atque pro Sacramentis participandis, tum quia Regulares omnes sive Monachi, sive Mendicantes non fiebant Sacerdotes; immò prohibebantur ordinari; tum etiam quia vivebant more reliqui populi secularis sub Parocho, & ab eo Sacramenta, aliaque Divina recipiebant; & eidem solvebant Decimas, & erant in omnibus, & per omnia subditi Episcopo, ac Ordinario loci, tam quo ad personam, quàm quo ad Ecclesias. Fagnan. in *cap. Nimis prava num. 2. De excessib. Prælator. Rota dec. 17. num. 2. par. 1. rec. Emin. Card. de Luca De Regularib. disc. 1. n. 5. & de jurisdict. disc. 28. num. 8. Emp. Card. de Albitis De jurisdict. Card. in suis Titulis Discip. 2. à num. 4. & seqq. Et de prædicta subjectione Regularium constat ex *cap. Constitutus. cap. Cum Venerab. & cap. Cum dilectus filius. De Religios. domib.**

Tertium. Et quia cursu temporis pro bono communi Ecclesiæ recessum fuit ab antiqua simplicitate, & concessum fuit Regularibus, ut ad sacros Ordines promoverentur; & in suis Ecclesiis per se ipsos Missam, & Divina Officia celebrarent, non per hoc poterant administrare Eucharistiam personis laicis. Pignatell. tom. 6. *consult. 98. num. 86.* Cumque de facto capissent aliqui Regulares eam distribuere, & orta essent jurgia inter eos, & Parochos dolentes, quod à Regularibus non solum testatores retraherentur, ne legata relinquerent Matricibus Ecclesiis, sed etiam quod ipsi Regulares avocarent laicos ab accessu ad Ecclesias Parochiales; ac iisdem administrabant Sacramenta Eucharistiæ, Extremæ Unctionis, & Matrimonii; idcirco ad obviandum his indolentiis, in Concilio Vienneſi anno 1312. sub Clemente Papa Quinto, promulgata fuit excommunicationis sententia, ipso facto incurrenda, & Summo Pontifici reservata contra Regulares præmissa facientes, ut legitur in *Clem. 1. de Privileg. in cujus fine tantummodò permittitur Regularibus, ut possint administrare Sacramenta familiaribus suis domesticis, & pauperibus degentibus in hospitalibus eorundem. Porro appellatione familiarium intelliguntur, qui diu, noctuque permanent in Conventu; nam simplices servientes, qui serviunt de die, & de nocte vadunt ad suas domos, debent recipere Sacramenta in Parochia, ut declaravit S. Congregatio Concilii in una Firmana 17. Julii 1655. de qua in Synodo Diocesana Abbatia Farsen. in *Tir. de SS. Euchar. Sacram. vers. Seculares.**

Quartum. Sed quia vel multitudo fidelium sic requirebat, vel sic conveniebat doctrinæ, pietati, & zelo Regularium, placuit Apostolicæ Sedi iisdem privilegia concedere, & permittere, ut non solum possent in eorum Ecclesiis publicè Missas tam solemnes, quàm privatas, & alia Divina Officia celebrare; sed etiam Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ fidelibus ad eos confluentibus impartiri, excepto tamen tempore, in quo ipsi fideles tenentur ex præcepto Ecclesiæ Eucharistiam sumere, videlicet pro Viatico in articulo mortis, & in seſſe

Natalis Domini, Pascha Resurrectionis, & Pentecostes, ut antiquitus observabatur. *cap. Et si non frequentius 16. & cap. Seculares 19. De consecr. diff. 2. quæ tria tempora, refrigerante fidelium charitate, restricta fuere ad solum festum Paschæ Resurrectionis Domini; adeò ut hodie semel tantùm in anno Eucharistia de præcepto sit recipienda in Paschate. cap. Omnis utriusque sexus. De Pœnit. & Remissionib. quod fuit confirmatum in Tridentino Concilio sess. 13. de Euchar. can. 9. Appellatione autem Paschatis pro hac obligatione adimplenda intelliguntur dies octo ante, & dies octo post Dominicam Resurrectionis, ut declaravit Eugenius Quartus Constitutione sua XX. quæ incipit Fide digna &c. De consuetudine autem non est concurs observantia, nam in Hispania intelligitur tota Quadragesima; in Dalmatia post medietatem Quadragesimæ; teste Pace Jord. tom. 1. lib. 3. tit. 3. num. 47. & 48. ubi notat ex rationabili causa polle à Parocho hoc tempus suis Parochianis prorogari; & appellatione Parochi venit Papa in toto mundo, Episcopus in sua Diœcesi, & Parochus, qui habet distinctam Parochiam subiectam suæ Ecclesiæ Parochiali. At regularibus, & Monialibus injunctum est de Jure Ecclesiastico, ut communicent semel saltem in mense. *Clem. Ne in agro. §. Sanè de Statu Monachor. Si cut etiam Clericis, quamvis in minoribus Ordinibus constitutis. cap. Clericus 12. quest. 1. Sed Trid. sess. 23. de ref. cap. 11. & de Regular. sess. 25. cap. 10. ad dictam frequentiam Communionis mandat exhortari.**

Igitur ex Privilegiis Apostolicis pluries, & per plures Summos Pontifices concessis Ordinibus Regularibus, (quæ Privilegia referuntur à Mancino in *Practica Visuandi Infirmos Practic. 8. dub. 9. vers. Sed postea. à P. Augustino à Virgine Maria Carmelita De Privileg. Religios. verb. Eucharistia. Et à Pignatello tom. 4. consult. 152. num. 11.) possunt nunc Regulares administrare Eucharistiæ Sacramentum fidelibus toto anni tempore; excepto tamen die Paschatis Resurrectionis Domini; nam in eo Pontifices volunt, ut Christi fideles ad satisfaciendum præcepto annuæ Communionis, in propria Parochia communicent, ut fuit statutum in *cit. can. Omnis utriusque sexus. Et declaravit Sacra Congregatio Concilii die 23. Januarii 1586. de qua Fagnanus in eodem cap. Omnis utriusque sexus n. 43. De Penit. & Remissionib. sic enim expedit, ut proprii Pastores saltem semel in anno, agnoscant vultum sui pecoris; & idèò Regulares, qui tali die Resurrectionis Dominicæ administrant Eucharistiam personis laicis, absque expressa licentia Parochorum incurrunt in Excommunicationem latæ sententiæ, reservatam Summo Pontifici vigore prædictæ *Clem. Religiosi. De Privileg. Et locorum Ordinarii, postquam de hoc sibi constiterit, possunt eos excommunicatos facere publicè denunciari. Fagnan. in cap. Cum Capella num. 26. de Privileg. tom. 7. Beja de Casib. Conscientiæ part. 4. cas. 14. Jordao. d. tom. 1. lib. 3. tit. 3. num. 50. Theſaur. de Penit. Ecclesiasticis part. 2. verb. Parochialia jura num. 2. Immo procedere contra illos etiam ad pœnam suspensionis à Divinis, ut Summus Pontifex Urbanus VIII. significare fecit Archiepiscopo Neapolitano die 20. Martii 1639. ut habetur in Constitutionibus Michaelis Justiniani Vicarii Apostolici Alerien. lib. 3. tit. 1. n. 10.***

Et quoniam disputant Moralistæ, an saltem Regulares in die Dominico Resurrectionis Domini possint Eucharistiam elargiri laicis illis, qui

K 2

vel

vel in hebdomada antecedenti eam receperunt in Parochia pro adiungendo praecepto; vel animum habent eam recipere in hebdomada sequenti; & super hoc multi multa dicunt; amplectenda est opinio Navarri in *Manuali* cap. 21. num. 25. Henriquez lib. 8. cap. 55. & Azorii tom. 1. lib. 8. cap. 30. quae. 7. docentium, Regulares absque Episcopi, vel Parochi licentia nulli eo die Resurrectionis Domini Eucharistiam impertiri debere, quia in Privilegiis Sixti IV. & Leonis X. habentur haec verba:

11 *Præterquam in die Resurrectionis Dominica, & privilegia, quando juri Communi derogant, non debent laxari, sed stringi; tantò magis quia sic pluries declaravit Sacra Congregatio Concilii die 13. Januarii 1586. die 14. Martii 1615. die 2. Martii 1619. ut testantur Gavantos in Manuali verb. Eucharistia num. 23. Nicolius in Floscul. verb. Regulares num. 30. Barbosa de Parocho cap. 20. n. 10. & in Decision. Apostolicis collectan. 335. verb. Eucharistia num. 4.*

His prænotatis resolvendo Casum propositum, dicendum est, Parochianum non benevolum Parocho, recipientem Communionem Paschalem in Ecclesia Regularium; si absque speciali licentia ipsius Parochi, aut Curiae Episcopalis id agat, non licite agere, tum respectu sui ipsius, tum respectu Regularis Eucharistiam sibi ministrantis. Agit illicitè quo ad se, quia non satisfacit Præcepto Ecclesiae;

12 *ut declaravit Sacra Congreg. die 23. Januarii 1586. apud Mancinum d. Practica Octava dub. 9. vers. Fuit etiam. Jordan. d. tom. 1. lib. 3. tit. 3. num. 79. & Barbosa de Parocho cap. 20. num. 11. & ibi Nugnus, Suarez, Portellus, & Villalobos; quibus adde Bonaciam de Sacram. Eucharist. tom. 1. disp. 4. q. 7. punct. 2. num. 7. Et Collegium Salmanticen. tom. 10. de Sacram. in genere tract. 4. cap. 9. num. 17. Et peccat mortaliter, nam se non conformat ordinationi Ecclesiae: & cooperatur peccato mortali, quod committit Regularis ministrans ei Eucharistiam sine debita Jurisdictione, & facultate, Reginald. in Pract. lib. 29. num. 90. & 94. & Gobat. in Theolog. Expositim. Sacram. tract. 3. num. 73.*

13 Illicitè igitur agit etiam respectu Regularis ministrantis, qui pariter mortaliter peccat, transgrediens mandata Ecclesiae, & usurpans sibi alienam jurisdictionem, qua de causa incurrit etiam excommunicationem Papalem ex cit. Clem. Religiosi. de Privilegiis. Aqua enim tueri, seu præservare non potest ignorantia, quia, cum hoc Præceptum, de Communionem Paschali recipienda, sit notissimum, insertum in corpore Juris, de quo loquuntur omnes libri, & erudiuntur etiam pueri, & puellæ in scholis Doctrinæ Christianæ; non potest esse in Regulari Sacerdote nisi ignorantia crassa, culpabilis, & supina; quæ non excusat ab incurfu censuræ latae in d. Clem. Religiosi, ut bene probat Thesaurus de Penit. part. 1. cap. 15. ubi plurimos citat Theologos, & Canonistas. Quamvis contrarium astruat Philippinus de Privilegiis Ignorantiae num. 570.

14 Neque suffragaretur eidem Regulari suppositio, quod ille Parochianus habuerit licentiam à suo Parocho; quia in re prohibita non sufficit supponere, sed opus est certitudine, & legitima probatione, prout expressè loquitur Bulla Leonis X. circa administrationem Sacri Viatici, vel Extremæ Unionis faciendam per Regulares laicis infirmis, dicentibus, proprium Parochum illa Sacramenta sibi dare denegasse; ait enim Pontifex, quod Regulares eadem Sacramenta dare nequeant, nisi dene-

gatio sibi, illegitima causa facta, vicinorum testimonio probata, aut requisitio coram Notario publico facta doceretur, ut observat Novarius in Summa Bullar. par. 2. Commentar. 114. Quapropter prudentis Regularis est, non citò credere Parochiano non benevolo Pastori suo; sed ab eolegitimum testimonium, de licentia habita communicandi extra Parochiam, exigere, vel eum hortari, ut pareat praecepto Ecclesiae; & suo Parocho obsequatur; attento maxime Juris axioma, quod laici infesti sunt Clericis, cap. Laici 2. quæst. 7. & cap. Clericis 3. De Immunit. Eccles. in 6. 15 Negandum tamen non est, quod si Parochianus alienus petens Communionem Paschalem à Regulari Sacerdote, affirmans, se habere licentiam à suo Parocho, esset Vir probus, bene cognitus eidem Regulari, & timoratae conscientiae, posset ei credere, & absque incurfu Censuræ Sacram Synaxim præbere, juxta Magistralem doctrinam, ac punctuale responsum Lapi allegat. 126. prout etiam si idem Vir probus, nobilis, ac solitus frequentare Sacramenta, asseveraret, se satisfacisse Præcepto in Parochia intra hebdomadam sanctam, vel satisfactorum, antequam transiret Octava Paschæ; ut præter Morales Theologos concedit Jordanus cit. tom. 1. lib. 3. tit. 3. num. 79.

DECISIONIS XXV.

Ad Maji Casum Prudentialem,

ARGUMENTUM.

Investigat, quanto tempore conveniat differre sumptionem cibi corporalis post sumptam EUCHARISTIAM? Explicatur varietas Horarum pro officiis Divinis apud antiquos. Ponderatur, quamdiu species Sacramentales durent in stomacho ex Medicorum opinione, ac Theologorum.

SUMMARIUM.

- 1 Cibus corporalis post Eucharistiam sumptam quanto tempore differendus?
- 2 Nox apud Hebraeos dividebatur in quatuor partes, quæ dicebantur Vigiliae.
- 3 Hora diei erant duodecim, & dividebantur in quatuor partes.
- 4 Officium Divinum olim quibus horis recitaretur?
- 5 Communionem recepta non sumebatur cibus, nisi post sex horas de Jure antiquo.
- 6 Sputum est interdicens recepta Communionem sacra.
- 7 Species Sacramentales dum durant in stomacho, augetur gratia.
- 8 Species Sacramentales quanto tempore durent in stomacho?
- 9 Laici post receptam Sacram Communionem quid debeant facere?

CASUS PRUDENTIALIS.

Fuit interpellatus Parochus à pia persona, quæ Sacram sumpsit Eucharistiam; quanto tempore conveniret, differre sumptionem cibi corporalis? Queritur, quid respondendum sit ab eodem Parocho?

Triplex responsum dari posse, dictum fuit: Unum secundum Jus. Alterum juxta Doctorem Sententiam. Tertium respectu Rationis.

Quoad Primum. De Jure respondendum foret à Parocho, cibum corporalem non esse sumendum, nisi

- 1 nisi transactis sex horis post receptam Sacram Eucharistiam; ut disponit textus in *Can. Tribus gradibus* 23. De *Consecr. dist. 2.* ubi S. Clemens Papa ita scripsit: *Qui autem residua Corporis Domini, que in Sacratio relicta sunt, consumunt; non statim ad communes accipiendos cibos conveniant, ne putent, Sancte Portioni miscere cibum, qui per aqualiculos digestus in secessum funditur. Si igitur mane Dominica Portio editur, usque ad sextam jejulent ministri, qui eam consumpserunt, & si tertia, vel quarta hora acceperint, jejulent usque ad Vesperam.* Pro intelligentia notandum; quod apud Hebræos, sicut nox dividebatur in quatuor partes, quæ vocabantur vigiliæ, juxta illud *Luc. 12. Si venerit in secunda vigilia, & sin tertia Vigilia venerit.* Et illud *Matth. 14. In quarta autem Vigilia noctis &c.* ita dies constabat duodecim horis, de quibus Salvator ait ad Apostolos, *Jo. 11. 9. Nonne duodecim sunt horæ diei?* Quæ quidem horæ dividebantur in quatuor æquales partes, singula quarum continebat tres horas, & dicebantur Prima, Tertia, Sexta, & Nona; ut probat Barradas in *Evangel. tom. 4. lib. 7. cap. 13. vers. Erat hora tertia.* Et Menoch. in *Histor. Sacra part. 2. lib. 7. cap. 18. n. 1.* Quamvis hisce temporibus Judæi admittant tres tantum partes diei ad orandum in Synagoga, quarum primam vocant *שחרית* Sciachrit, idest Matutinam. Alteram *מנחה* Mincha, scilicet Meridianam. Tertiam *ערבית* Ngarith, videlicet Vespertinam, teste Julio Mauronico in suo opere ad *versus Hebræos tom. 1. part. 2. cap. 14. pag. 243.* Hæc apud Hebræos. Apud fideles autem in primitiva Ecclesia, servabantur pariter quatuor vigiliæ nocturnæ, in quibus recitabatur Officium Divinum tribus nocturnis distinctum, in prima, secunda, & tertia vigilia noctis, in quarta autem decantabantur Laudes; dies verò recipiebant similiter quadruplicem divisionem, assignatis unicuique tribus horis; hoc est, Una à Prima, idest summo mane, usque ad Tertiam. Altera à Tertia usque ad Sextam. Sequens ad à Sexta usque ad Nonam. Ultima à Nona usque ad Vesperam; ut latius Marcell. Francolin. de *Horis Canonic. cap. 15. per totum.* Et *cap. 38. num. 5. & 6.* ubi examinat supra relatam canonem *Tribus gradibus.* Igitur, si qui acceperint Sacram Eucharistiam hora prima, seu summo mane, debebant abstinere à cibo corporali usque ad horam sextam, sex horas expectando, post sacram Communionem, antequam comederent. Et idem impositum erat illis, qui Corpus Dominicum sumebant hora tertia, vel quarta, nam abstinebant à cibo corporeo usque ad vesperam. Hæc de Jure Canonico in primitiva Ecclesia.
- Quo ad Secundum. Communis est Doctorum Sententia (fundata in auctoritate S. Thom: 3. p. q. 80. art. 8. ad 6.) prædictum Canonem contraria consuetudine esse abrogatum, ita ut non amplius sit servandum prædictum spatium temporis de præcepto, sed ex honestate sufficiat aliqua mora, & satis sit differre aliquantulum sumptionem cibi corporis. Sotus in 4. dist. 12. q. 1. art. 8. vers. sexto arg. Grassius part. 1. lib. 2. c. 44. n. 8. Sylvest. verb. Eucharistia 3. vers. sexto quo. Azor part. 1. lib. 10. cap. 30. §. 6. Quæres, an absoluto. Bonacina tom. 1. dist. 4. qu. 6. punct. 2. num. 5. Layman lib. 5. tract. 4. cap. 6. n. 23. in fine. Diana part. 3. tract. 4. resol. 44. Quæ reposita fuit in opere *Coordinato tom. 2. tract. 2. ref. 86. §. 2.* Gobat in *Theolog. Experim. tr. 4. num. 282.* Scortia de *Sacrific. Missæ lib. 2. cap. 7. num. 3.* Novissimè Biffus in *Hierurg. Sacra tom. 2. Litt. S. num. 29. §. 1.* Et idem dicendum est de spuro, à quo convenit, sum-

pta Sacra Eucharistia, abstinere aliquantulum; quod docuisse S. Jo. Chrysostomum testatur Sozomenus lib. 8. cap. 17. his verbis: *Quod monere ille consueverat, ut post Communionem aut aquam, aut passillum degustarent; ne contra voluntatem unâ cum saliva, sive pituita, quicquam sacrum excrearent; ipse prius id faciens.*

Quo ad Tertium; respectu rationis; oportet aliquam moram interponere; antequam, qui Communionem Eucharisticam acceperit, cibum sumat corporalem. Siquidem utraque Schola Thomistarum, & Scotistarum concedit, quod Species Sacramentales toto tempore, quo remanent in stomacho, diffundunt ampliore gratiam ex opere operato, si homo attentus sit ad eam diffusionem colligendam, immorans in actibus devotionis, & charitatis, ut ex Cajetano docet Gonet tom. 5. disp. 8. de Eucharist. n. 37. Emin. Card. de Lugo eod. tract. disp. 12. sect. 2. num. 46. Hiquius in 4. dist. 8. q. 3. à num. 23. & Mestrius in 4. disp. 3. num. 415. hanc reddens rationem: *Hoc Sacramentum gratiam confert per modum nutrimenti; sed cibis nutrit præcipue, quando est in stomacho, adjuncto calore naturali.* Ergo etiam hæc Sacramentum quasi adjunctum calore melioris dispositionis, animam spiritualem nutrit, quæ nutritio spiritualis in augmento gratiæ consistit. Quod etiam latius probat idem Mestrius in sua *Theolog. Morali disp. 18. n. 54.* Porro Species Sacramentales permanent inalteratas in nostro stomacho per spatium unius horæ opinatur Verricell. in *Moral. q. 35.* & Sancius in *Selectis disp. 38. num. 2.* circa finem; quorum opinionem etiam non approbeat duo Eminentiss. Purpurati, Cardinalis nempe de Lugo de Eucharist. disp. 10. num. 54. & Cardinalis Brancatius de Potu Chocolatis pag. 200. ubi proposito quaesito: *Quanto temporis spatio Species Sacramentales in stomacho durent?* Respondet. *Receptum est ex Medicorum placitis, eas ad summum ultra dimidium horam inalteratas non permanere; & si hac potissimum ratione ducuntur; quia calor naturalis, singulis horis, duas uncias solidi cibi consumere potest: ut Martilius Cagnatus, & Manelphus apud Emin. Card. de Lugo, ab eodem consulti asservere.* Sequitur nihilominus, tot sapientium Virorum sententia, per quadrantem horæ, vel etiam per dimidium horæ reali præsentia Christi Domini frui posse animam fidelem, quæ sacram Eucharistiam recepit, dum tanto tempore durare possunt in stomacho species Sacramentales inalterate. Igitur rationi congruit, ut per dimidium horæ, aut saltem per quadrantem abstineat à cibo corporali homo Christianus, & præcipue Sacerdos, postquam communicavit; & interim se in orationibus, gratiarum actionibus, fidei, spei, charitatis, aliisque devotionis actibus detineat; ut uberiores fructus ex Divino Sacramento, etiam ex opere operato percipiat. Hinc in Constitutionibus præcitati Michaelis Justiniani lib. 3. tit. 1. num. 20. ita scriptum legitur pro laicis, qui sumperint Sacram Eucharistiam. *Dipoi si al-zino modestamente, e partendo dall' Altare, si ritirino in luogo remoto, nel quale si trattengano in orationi, e meditationi pie; e con tutto il cuore, e pietà d'animo rendano gratie à Dio di tanto beneficio, e dell' infinita carità, che ha usato verso il popolo Christiano; e li avvertiranno, che inghiottiscano riverentemente le Particole; e si purificano bene; nè spuntino subito; ma per un quarto d'ora almeno s'astengano dallo spuntare; e se la necessità l'astringe a spuntare prima, si facci all' hora in luogo non sordido almeno, e remoto da gl' huomini, che passano. Non devono nè meno subito mangiare: ma dopo passata mezz. hora dalla Communione, o un quarto*

almeno. Quæ verba non me piguit transcripsisse, tum ob eximiam virtutem, & pietatem Auctoris, qui egregiè functus fuit munere Vicarii Apostolici; tum ut Parochi sciant instruere de hoc plebes suas.

DECISIONIS XXVI.

Ad Junii Quæstum primum.

ARGUMENTUM.

Scrutatur, an CHRISTUS in EUCHARISTIA possit ab intellectu creato cognosci? Quid de Animabus beatis? Quid de Angelis? Quid de Dæmonibus? Quid de Animabus Purgatorii? Et referuntur Exempla notabilia, & non injucunda.

SUMMARIUM.

- 1 Intellectus hominis viatoris non potest videre Christum in Eucharistia?
- 2 Angeli, ac Beati lumine supernaturali vident Christum in Eucharistia.
- 3 Angeli, ac Beati an naturali lumine videre possunt Christum in Eucharistia? negant Thomistæ. Affirmant Scotistæ. Et num. 4.
- 5 Beatitudo accidentaliter Beatorum videre Christum in Eucharistia.
- 6 Anima Guilielmi à Cornu defuncti, qua apparebat, cognoscit Sacram Eucharistiam delatam occultè à Priore Fratrum Predicatorum.
- 7 Dæmones sua naturali virtute possunt, nisi impediuntur, videre Christum in Eucharistia, & num. 10.
- 8 Diabolus non cognovit Mysterium Incarnationis Domini.
- 9 Dæmones ad præsentiam SS. Eucharistiæ obmutescunt, & fugantur.

QUÆSTUM PRIMUM.

An Christus in Eucharistia possit ab aliquo intellectu creato cognosci?

Pugnans scholæ inter se in resolutione hujus Quæstii; & idè discordes fuerunt calami nostrorum Parochorum in respondendo; quocirca ex pluribus hincinde dictis, & deductis, sequentes conclusiones emerferunt.

- 1 Conclusio Prima. Intellectus hominis viatoris, operans dependenter à sensibus, non potest intuitivè cognoscere, seu videre Christum existentem in Eucharistia: Ratio est, quia cum intellectus humanus in hac vita non possit intelligere nisi ea, quæ sensus percipit, juxta illud 3. de Anima: *Oportet intelligentem phantasmata speculari*: existentia autem Christi in Eucharistia non subiacet sensibus, ut experientia docet, sequitur, intellectum creatum, alligatum sensibus, non posse cognoscere, aut videre Christum in Eucharistia. In hoc conveniunt tam Scotistæ, quàm Thomistæ antiqui, & moderni, quos allegant Gonet d. tom. 5. tract. de Euchar. disp. 5. num. 79. Maltrius in 4. sent. disp. 3. num. 251. Emin. Card. de Lauræa tom. 1. De Euchar. disp. 22. num. 111. & ex Moralistis Bonacina tom. 1. De Sacram. Euchar. disp. 4. q. 3. punct. 5. num. 1. in fine.

- 2 Secunda Conclusio. Intellectus creatus separatus à sensibus, qualis est intellectus Angelorum, & Animarum beatarum, potest videre, & intuitivè

cernere Corpus Christi, cum suo modo existendi in Eucharistia, lumine supernaturali, tum in Divina essentia per cognitionem matutinam, tum extra per cognitionem vespertinam. Et de hoc non est altercatio inter Theologos; sed omnes conveniunt. S. Thom. 3. p. quæst. 76. art. 7. Lessius in opere posthumo d. quæst. 76. de Euchar. num. 47. Gonet d. tom. 5. disp. 5. num. 81. Gabriel in Canon. Missæ sect. 45. prope finem. Abelly tom. 2. & part. 2. tract. 1. cap. 4. sect. 5. in difficult. 5.

Tertia Conclusio. Angelicus intellectus, & Anima beata, naturali virtute, non potest intuitivè videre Christum in Eucharistia secundum Thomistas. 3 At potest secundum Scotistas, & hæc est controversia insignis inter eosdem. Ratio Thomistarum est, quia modus, quo Christus existit in Eucharistia, est supernaturalis quo ad substantiam, & excedit facultatem cognoscendi, quam habet intellectus creatus; qui sicut cognoscere non potest naturaliter Unionem hypostaticam, gratiam, & reliquos habitus supernaturales; ita non potest attingere ad cognoscendum modum, quo Christus est præsens in Venerabili Eucharistiæ Sacramento. Ita Gandavensis Quodlibet. 1. q. 12. & ibi Zuccolius Patavinus, necnon Card. Cajetan. in comment. ad S. Thom. 3. part. quæst. 76. art. 7. Agudius de Sacram. Euchar. part. 4. cap. 4. punct. 3. num. 42. Gonet d. disp. 5. num. 80. Lessius d. quæst. 76. num. 48. & 49. & Emin. Card. de Lugo de Eucharist. disp. 9. num. 29. ubi tamen suam sententiam non profert, sed potius inclinat in contrariam.

Igitur Scotistæ docent, posse intellectum Angelicum, & Animam beatam naturali virtute cognoscere, & intuitivè videre Christum in Eucharistia; ea ratione, quia objectum proportionatum intellectui Angelorum, quantum ad cognitionem tam abstractivam, quàm intuitivam, est quodcumque ens finitum, & limitatum, absolutum, & respectivum. Sed Corpus Christi existens in Eucharistia continetur sub latitudine hujus objecti. Ergo non excedit limites objecti naturaliter attingibilis ab intellectu creato ex natura potentia. Neque obstat, quod supernaturalitas existentia, & præsentia Christi in Eucharistia non sit naturaliter cognoscibilis ab intellectu creato; nam respondent Scotistæ, supernaturalitatem non variare rationem rei in se formaliter; siquidem naturale, & supernaturale non distinguunt naturam alicujus in se, sed tantum in comparatione ad agens; & idè non concludit, hoc, & illud esse aliud, & aliud in ratione intelligibilis; & sicut intellectus Angelicus potest naturaliter cognoscere substantiam panis non esse sub accidentibus, ita potest intueri, esse sub eis Corpus Christi indivisibiliter sine modo quantitativo, non enim excedit potentiam intellectus Angelici intuitivè cognoscere, quod accidentia stent sine subjecto, corpus sine extensione, duo corpora in eodem loco penetrativè, idem corpus in diversis locis, & similia, de quibus latè Maffreus d. tom. 4. disp. 3. à num. 252. & seqq. Gabriel d. lect. 45. in Canone Missæ. Lessius cit. q. 76. de Euchar. num. 49. Emin. Card. de Lauræa de Euchar. in cit. disp. 22. num. 112.

Nostrum non est judicare inter has opiniones, sed expectare decisionem in patria cælesti; in qua sperare licet id, quod notat Gabriel d. lect. 45. vers. finem his verbis: *Probabile est, quod videre existentiam Corporis CHRISTI in Sacramento pertinet ad beatitudinem accidentalem animarum beatarum.*

beatæ, quia illa dum erant viatrices, habuerunt fidem, quæ firmiter crediderunt, Corpus CHRISTI contineri sub Hostia. Viso autem succedit fidei in Patria, tanquam premium merito. Unum autem hic puto notandum, quod narrat Odoricus Rainaldi in *Annalib. Eccles. Anno 1324. num. 54.* Exemplum desumptum ex S. Antonino, & ex Histor. Joan. Villani; animæ ejusdani Guilielmi à Cornu mox defuncti, quæ apparebat, & mirabilia narrabat de pœnis Purgatorii. Cum igitur Prior Fratrum Prædicatorum magna hominum caterva stipatus ad eam adjurandam accederet, timens ne esset spiritus malus, secretò secum portavit SS. Eucharistiam, & vix ingressus, ubi dicta anima loquebatur, auditiv eam sibi dicentem: O Prior! tecum habes Salvatorem Mundi. Hoc idem exemplum diffusè narrat Bartholom. Sibylla in *Speculo Peregr. Quæst. Decad. prima qu. 2. cap. 4.* attestans illud desumpsisse ex Instrumento authentico transmissio Summo Pontifici Joanni XXII. & Cardinalibus, tunc temporis (scilicet Anno 1324) apud Avinionem commorantibus. Ex hoc delumi potest argumentum, quod intellectus creatus, separatus à sensibus, naturali virtute potest videre Christum Dominum in Hostia Sacra.

Quarta Conclusio, Demones, nisi impendantur, sua naturali facultate possunt intelligere quodcunque intelligibile creatum sibi præsens; & idcirco etiam præsentiam Corporis Christi in Eucharistia. Dicitur, *Nisi impendantur*, quia spiritus mali multa possunt ex natura sua, quæ non permittuntur eis, teste Magist. Sent. dist. 7. lib. 2. & sic intelligitur auctoritas SS. Patrum, quod Diabolus non cognovit Mysterium Incarnationis Dominicæ, etiam naturaliter potuerit videre integritatem Dei paræ tam in mente, quam in carne, quia fuit impeditus à Deo. Ita Gabriel d. lect. 45. pag. penult. Lessius cit. q. 76. num. 49. Et Emin. Card. de Lauræa d. disp. 22. de Eucharistia n. 114.

Hujus rei duo afferamus testimonia ex Jo. Bonifac. Bagatta in *Admiran. Orbis Christiani tom. 2. lib. 3. cap. 3.* his præcisè verbis. Videlicet ad num. 16. Raynald. in *Annal. Eccl. Anno 1527.* Dum ad Americanos convertendos illuc profecti sunt Apostolici viri, collocaverunt pluribus in locis Sanctissimum Eucharistia Sacramentum, ejus præsentia demones fugati sunt. Et num. 17. Wadingus in *Chronici Minorum Anno 1529.* Postquam Mesci primum, deinde in aliis Urbibus, Tempia construxerunt Missionarii Sancti Francisci, & SS. Eucharistiam reverenter exposuerunt, taperunt Idola omnia obmutescere, nulla deinceps dando oracula.

His addendum; quod scribit Augustin. Mannus in *Select. Hist. cap. 242.* Sacerdotem scilicet de Societate Jesu, secularibus vestimentis indutum, transcurrentem per loca hæreticorum apud Belgas, deferentemque clam in sinu Sacras Particulas, Mulier obsessa à Demone intuita, post trinam interrogationem dixit: Tu habes Hostias, in quibus adest CHRISTUS FILIUS DEI.

DECISIONIS XXVII.

Ad Junii Quæstum secundum.

ARGUMENTUM.

Ponit, an CHRISTUS in EUCHARISTIA, possit videri ab oculo corporeo? Referuntur dissidentium Theologorum opiniones, ac plurium apparitionum testi-

monia. Quæstum ipsum quinque conclusionibus declaratur: ac resolvitur; quid faciendum de Hostia conversa in carne visibili?

SUMMARIUM.

- 1 Oculus corporeus naturaliter non potest videre Christum in Eucharistia, sed an supernaturaliter? num. 2.
- 3 Exempla eorum, qui oculo corporeo viderunt Christum in Eucharistia.
- 4 Aloysius Carnolius Sacerdos Soc. Jesu laudatur.
- 5 Apparitiones Christi in Eucharistia fieri possunt quinque diversis modis.
- 6 Hostia consecrata si miraculose fiat caro Christi visibilis, non est sumenda à Sacerdote, sed servanda in Sacrario.

QUÆSTUM SECUNDUM.

An Christus in Eucharistia possit videri ab oculo corporeo?

RESPONSUM fuit cum distinctione. Vel quærimus, an naturaliter oculus corporeus possit videre Christum Dominum in Eucharistia? vel supernaturaliter? Primo modo communis sententia est negativa; esto quod Nominales teneant, esse possibile etiam naturaliter, sed actu non videri, quia Deus non vult. Rationes negantium plures sunt, quarum una; nam visio corporea fit per figuram Pyramidalem, cujus basis sit in objecto, conus vero terminetur ad oculum. Sed basis Pyramidalis, non potest fundari in objecto inextento, & indivisibili, quale est Corpus Christi existens in Sacramento. Ergo videri non potest ab oculo corporeo. Ita Emin. Card. de Lauræa de *Euch. disp. 22. art. ultimo*; Lessius *cod. tract. q. 76. art. 7.* Mastrius in 4. sent. disp. 3. num. 259. & Emin. Card. de Lugo de *Euchar. disp. 9. num. 19.* Secundo modo, An videri possit supernaturaliter? Alii concedunt, ea ratione, quia satis esse videtur, ut objectum sit sensibile secundum se, ut ab eo possit sensatio specificari. Corpus autem Christi in Eucharistia retinet talem sensibilitatem, etiam si sit privatum locali extensione. Alii tamen asseveranter negant, docentes neque per miraculum posse videri Corpus Christi in Eucharistia ab oculo corporeo, ob modum indivisibilem, & spiritualem, quo existit; qui quidem modus non est attingibilis à sensu, neque per absolutam Dei potentiam; ut disputando concludit Mastrius in cit. disput. 3. à num. 256. & seqq. & in sua Philosophia lib. de Anima disput. 5. qu. 7. num. 237. Lessius cit. qu. 76. de *Euchar. art. 7.* Agudius d. part. 4. cap. 4. punct. 3. num. 40. & Emin. Card. de Lauræa *cod. tract. disp. 22. art. ult. per totum.*

Concedamus, quod Scholastici scribunt. Sed quomodo concordabimus eorum doctrinam cum exemplis antiquis, & modernis, quæ legantur in Historiis Ecclesiasticis, & in vitis Sanctorum, videlicet Christum Dominum pluries visum fuisse oculis corporeis plurimorum in Eucharistia? Nonnulla exempla refert Sotus in 4. dist. 10. q. 1. art. 8. & præter illa, alia plura, & præcipue sequentia, habentur. S. Maria Oeniacensis sæpè videbat in Eucharistia Christum Dominum in forma pueri, quem circumdabat, & adorabat multitudo Angelorum; teste Jacobo Card. de Vitriaco in *Histor. Occident. cap. 5.* & Ray-

& Raynald. in *Annalibus* Anno 1200. num. 50. confirmilem visionem in Hostia Sacra, quæ ceciderat in terram, in Ecclesia S. Amati Episcopi Civitatis Duaci, non pauci viderunt, inter quos Thomas Cantipratensis, Alberti Magni auditor, & condiscipulus S. Thomæ Aquinatis, ut ipse de se scribit lib. 2. cap. 40. & memorat Raynald. Anno 1254. num. 79. In Capella Sancti Ludovici Regis Franciæ, dum quidam Sacerdos celebraret, apparuit visibilis in Hostia Consecrata Salvator Dominus, sub figura pulcherrimi pueri, quem omnes adstantes intuebantur, & ascito Sancto Ludovico ad videndum, respondit: vadant, & videant qui non credunt; mihi sat est credere, Christum Dominum verè, & realiter esse sub speciebus consecratis Panis, & Vini. Raynald. in *Annalib. Eccles.* Anno 1256. n. 18. Eadem visione in Sacramento Eucharistiæ dignatam fuisse S. Birgittam legimus suarum Revelationum lib. 6. cap. 86. Sanctum Laurentium Justinianum pariter vidisse Christum Dominum in Hostia Consecrata sub puerili forma, narrat Surius die 8. Januarii cap. 3. Et, ut ad proximiora tempora descendamus, visum esse Christum Dominum in Hostia à S. Ignatio Loyola testantur Daniel Bartoli lib. 1. ejus *Vitæ* pag. mihi 43. Et Vigilius Nolarci, (aliis Aloysius Carnoli, piissimus Sacerdos Societatis Jesu, & Missionarius utilissimus in hac Diocesi Patavina) qui scripsit eandem Vitam ejusdem Sancti sui Patriarchæ Ignatii cap. 5. Id ipsum de S. Philippo Nerio scribit Petr. Jacob. Bacci in ejus *Vita* lib. 1. cap. 1. n. 2. Et de S. Theresia Didacus de *Tripes* Episcopus Terraconen, qui fuit ejus Confessorius, & ejusdem Sanctæ Vitæ, & actiones collegit. lib. 3. cap. 20. Quicquid consimilia alia plura exempla tum de apparitionibus Salvatoris in Eucharistia; tum de effusione sanguinis ex eadem, legat Nicolaum Laghi *De Miracul. SS. Sacramenti tract. 1. dist. 4.* Joan. Baptistam Matheol. in *Sylva Histor. tom. 2. lib. 8. cap. 2. tit. 4.* & Joan. Bonif. Bagattam in *admirand. Orbis Christi. tom. 2. lib. 3. tit. 3. Appendic. 2.*

Quid igitur dicendum? quid sentiendum? quid credendum de tot apparitionibus, quas oculis corporeis suprarati famuli, ac famulæ Dei intuiti fuerunt, ac alii plurimi per tot historicos, & religiosos, gravesque Viros relatis? Respondetur has apparitiones examinari à S. Thom. 3. par. q. 76. art. 8. à Soto in 4. dist. 10. q. 1. art. 8. à Valentia de *Euchar. disp. 6. q. 4. punct. 1.* à Gabriele in *Canone Missæ lect. 51.* à Leonard. Lessio in *Opere posthum. quæst. 76. à num. 52. & seqq.* ab Abelly in *Medulla Theolog. tom. 2. part. 2. tract. 1. cap. 4. sect. 5. §. 3. Difficultate 6.* à Franc. Collio de *Sanguine Christi lib. 4. disp. 9. à cap. 1. usque ad cap. 10. in quibus allegat Alensem, Egidium, Richard. Durand. Paludan. Dionys. Carthus. Joan. de Poliano & alios. A Gabr. Barleta in *Serm. ser. 4. hebdom. Sanctæ, & à Marcantio in Candelabr. Mystic. tract. 4. & novissimè à Suarezio in 3. p. tom. 3. disput. 55. sect. 1. Coninch. de Sacram. q. 76. art. 8. dub. 1. & Quarto in Rubric. Missal. part. 3. tit. 3. sect. 3. dub. 1. 2. 3. & 4.**

Horum Theologorum opiniones, & sententiæ firmant sequentes conclusiones quinque.

Prima est, quod aliquando Dominus Noster Jesus Christus apparet servis suis dilectis in propria, & sibi intrinseca figura, permitiendo se ab eis amplecti, & osculari, nullam enim involvit contradictionem, ut unum corpus sit in duobus locis, & sic quod Corpus Christi sit in celo, ac etiam sit super altate, vel in brachiis suorum dilectorum

servorum, vel sub specie infantuli, vel in sua propria magnitudine, prout jure apparuit S. Paulo eunti in Damascus *Act. 9.* ut docet S. Thom. 3. p. q. 57. art. 6. & probat Menoch. in *Historia Sacra act. Apostol. lib. 1. cap. 23. num. 3.* & B. Petro Apostolo Romæ, teste Hegesippo lib. 3. de *Excidio Urbis Hierosolym.* & aliis cumulatis per Lessium de *Eucharist. quæst. 75. num. 25.* ubi respondet argumentis contrarium opinantium.

Secunda Conclusio. Aliquando, dum Hostia videtur versa in Carnem, vel species vini in Sanguinem, id contingit sine ulla intrinseca mutatione specierum Sacramentalium; eò quia immutatio fit tantummodò in oculo videntis sine mutatione objecti. Hoc autem evenire potest tripliciter, secundum Sotum in 4. d. dist. 20. q. 1. art. 8. §. *At verò.* Vel læsione sensus, ut in lethargo, & phrænesi; vel ex immutatione aëris; vel productione specierum per divinam virtutem in oculo, aut in imaginativa; quemadmodum in visionibus prophetarum; & hic tertius modus est convenientior, non autem duo primi; ut docet S. Thom. 3. p. q. 76. art. 8. Et tunc mutatio Hostiæ Sacræ parùm durat; & non solet videri ab omnibus, sed ab aliquibus tantum, & Christi Corpus existit absque dubio in Eucharistia.

Tertia Conclusio. Aliquando Deus mutat unam tantum partem specierum Sacramentalium, inducens quibusdam qualitatibus sensibilibus Carnis, vel Sanguinis; verbi gratia, colore, vel spissitudine; & conservat quantitatem, & alia accidentia occultiora earundem specierum Sacramentalium, quæ quidem accidentia conservata sufficerent ad retinendam substantiam panis, & vini, si ibi esset; & tunc etiam sub tali specie Carnis, & Sanguinis manet Christus Sacramentaliter in Hostia illa, & sub illa figura, quæ apparet; ut bene explicat Lessius in cit. qu. 76. de *Eucharist. num. 53.* & Valentia tom. 4. d. dist. 6. de *Euchar. q. 4. punct. 1. vers. Porro.*

Quarta conclusio. Aliquando autem mutatio Hostiæ, vel speciei consecratæ Sanguinis, fit quo ad totum temperamentum earundem specierum Sacramentalium; adeunt substantia panis, & vini, si ibi foret, per dictam mutationem, nequiret conservari, ob destructionem omnino quantitatem dimensivam eorundem accidentium; & in hoc casu cum ibi non remaneat Corpus Christi Sacramentaliter, ut docet S. Thom. 3. p. q. 77. art. 4. hæsitant Theologi in decidendo, quid sit credendum, & quid adorandum in illa apparitione, & figura carnis, & sanguinis, vel pueri, aut alterius imaginis, quæ videtur? Et in hoc casu opinatus est Alex. de Ales 4. par. q. 11. membr. 2. art. 4. §. 3. quæstione penult. (quem refert Gabriel cit. lect. 51. & Collius d. lib. 4. disp. 9. cap. 1. vers. *huius opinionis*) sub illa specie apparente esse veram carnem naturalem, aut sanguinem Domini Nostri Jesu Christi. Rationes sunt: Primo quia hoc non est impossibile, nam idem corpus, etiam quantitativo modo, potest esse in pluribus locis, & consequenter videri. Secundo, quia hoc est convenientius, cum talis apparitio fiat vel in testimonium veritatis, & realis præsentia Christi in Sacramento, vel in singularem favorem, & consolationem alicujus justi. Tertio ne detur occasio erroris, in adorando Carnem Christi, si ibi non sit ejus vera caro. Ita Quartus cit. part. 3. tit. 3. sect. 3. dub. 2. in *Rubric. Missal.* At hoc confutat S. Thom. in d. quæst. 76. art. 8. & Cajet. ibid. docentes, esse tunc quid miraculosum, conservandum, & adorandum, sicut adoraretur, & veneraretur Vellus

Vestis Christi; quod prosequitur Collius *dist. dist. 9. cap. 4. & seqq.* Placet tamen mihi conciliatio relata per Lessium *dist. qu. 76. num. 54.* dicentem; esse quidem possibile Deo, destructis dimensionibus, & ceteris qualitatibus specierum Sacramentalium, substituere ibi veram carnem naturalem, atque sanguinem, totumque Corpus Christi Domini: sed credendam esse id non fieri. *Primo*, quia interdum ista species Carnis, & Sanguinis diu perseverat, & sensim nigrescit, & corrumpitur, ut patet in multis locis; Corpus autem Domini, & Sanguis est incorruptibilis. *Secundo*, quia ubicunque est Corpus Domini, ibi etiam est Sanguis, & anima juxta Concilium Trident. *sess. 13. cap. 3.* nam partes Domini nunquam amplius separabuntur; Atqui non est probabile in illa portiuncula carnis tot annis manere Sanguinem, & Animam ejus. *Tertio*, quia non est credibile, quando Sanguis miraculose manet ex Hostia, esse Sanguinem Domini in propria specie naturali; nam Sanguis Domini non potest esse extra venas, & manere extra corpus. Est igitur dicendum, esse quiddam miraculo effectum, ad significandum ibi latere Corpus vivum habens carnem, & Sanguinem; & adorandum fore tanquam signum, & vestigium veri Corporis latentis Christi Domini, non per latrariam, nisi ad cautelam in theca carnis miraculose, seu sanguinis, reponatur Hostia consecrata; ut advertit Marcantius in *cit. Candelabro Myst. trat. 4. lect. 6. propos. prima in fine.*

Quinta Conclusio: In prædictis apparitionibus, & mutationibus consecratæ Hostiæ in Carnem, vel Sanguinem, Sacerdos non est obligatus dictam Carnem, vel Sanguinem miraculosum manducare, vel bibere; sed in Sacrario reponere. An autem debeat novam hostiam, & vinum consecrare? relinquitur in arbitrio ejusdem Sacerdotis, ut tradunt Valentia *dist. punct. primo in fine.* Lessius *dist. quæst. 76. num. 55.* Card. Toletus in *Summa lib. 2. cap. 9. n. 3.* Abelly *d. p. 2. tract. 1. cap. 4. sect. 5. §. 3. in fine.* & Quartus ubi supra *dub. 5.*

DECISIONIS XXVIII.

Ad Junii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Examinatur, an sit communicandus concubinaris, qui proficitur non amplius tangere concubinam, sed pro gubernio domus eam tenere? Exponitur hoc nomen concubina, declarando, quid Jus Canonicum antiquum, quid Jus Civile, quid Ecclesia hoc tempore intelligat pro concubina? An polygamia esset licita apud Gentiles, & apud Judæos? Casus propositus negativè resolvitur pluribus rationibus.

SUMMARIUM.

- 1 Concubina an olim permixta?
- 2 Concubina in testamento veteri quomodo permixta?
- 3 Concubinatus permixtus de Jure Civili Pandectarum.

Doct. Clericali Tom. 1. Lib. II.

- 4 Concubinatus an sit contra charitatem Dei, vel proximi? & n. 26.
- 5 Concubinaris, non ejecta è domo concubina, non est admittendus ad Sacramenta.
- 6 Fornicatio est peccatum mortale.
- 7 Hæreticum est asserere licitam copulam carnalem extra matrimonium.
- 8 Concubinaris semper fuit damnatus à Jure Canonico.
- 9 Concubinatus prohibitus etiam à Jure Civili.
- 10 Concubinaris sunt excommunicandi.
- 11 SS. Augustinus, & Jo. Chrysostomus, invehebant contra concubinaris.
- 12 Concubina è domo ejicienda.
- 13 Ejicere significat longè expellere.
- 14 Occasionem proximam peccandi qui non fugit, non est capax Sacramentorum.
- 15 Publicus peccator, etsi confessus, nisi tollat scandalum, non est communicandus.
- 16 Concubinaris, etsi dicat non tangere amplius concubinam domi sua stantem, non est absolvendus.
- 17 Confessarii in Diocesi Patavina habent expressam prohibitionem absolvendi concubinaris; nisi actualiter dimissa concubina.
- 18 Edictum Eminent. Cardin. Barbadii Episcopi Patavini circa concubinaris.
- 19 Cap. Is qui, & cap. Christiano distinct. 34. declarantur.
- 20 Concubina olim erat vera uxor, sed ducta absque solemnitatibus juris.
- 21 Doctor dicens, licitum esse habere concubinam secundum Canones, fuit à Sancta Inquisitione processus, & correptus.
- 22 Polygamia permixta in Veteri Testamento, ex Divina dispensatione.
- 23 Afri libidinosi.
- 24 Polygamia inter gentes an esset peccatum?
- 25 Concubinatus de Jure Civili nunc non est permixtus, nisi quoad successionem filiorum.
- 26 Concubinatus est contra charitatem Dei, ac proximi.
- 27 Opinio est damnata, quod sit licitum tenere concubinam, etiam copula cessante.
- 28 Concubina prius ejicienda, deinde impertinenda absolutio.

PRIMUS CASUS.

Concubinaris proficitur, non amplius tangere concubinam, sed pro domus gubernio eam tenere, & sui, ac ipsius conscientiam expiasset Sacramento Pœnitentiæ. Petit Communionem. Quæritur, an communicandus?

Disputationis gratia videtur respondendum affirmativè ex sequentibus.

Primo: ex cap. Is, qui *dist. 34.* ubi in Concilio Toletano censetur approbatus usus concubinæ inter personas solutas; ait enim: *Is, qui non habet uxorem, & pro uxore concubinam habet, à Communionem non repellatur:* tamen, ut unius mulieris, aut uxoris, aut concubina sit conjunctio contentus.

Secundo: ex cap. Christiano ead. *dist. 34.* ubi S. Isidorus ita loquitur: *Christiano non dicam plurimas, sed nec duas simul habere licitum est; nisi unam tantum aut uxorem; aut certè loco uxoris (scilicet conjux deest) concubinam.* Ergo qui unam tantum habet non est à Communionem repellendus.

L

Tertio:

Tertio: ex exemplis SS. Patrum in Veteri Testamento, quibus licitus erat usus concubinarum; nam de Abrahamo legitur: *Deditque Abraham cuncta, qua possederat, Isaac; filiis autem concubinarum largitus est munera. Gen. 25. 6.* De Geodeone refertur: *Concubina autem illius, quam habebat in Sichem, genuit ei filium nomine Abimelech. Judic. 8. 31.* Et de Rege David, fugiente impetum Absalonis: *Egressus est ergo Rex, & universa domus ejus pedibus suis, & reliquit Rex decem concubinas ad custodiendam domum. 2. Reg. 15. 16.* De Salomone autem: *Fueruntque ei uxores quasi Regina septingente; & concubina trecentae. 3. Reg. 11.* Et passim de aliis.

Quarto: ex Sermone S. Augustini *Dominic. 22. 3 post Pentecost.* ubi disertissime narrat, Episcopos Africanos, ob temporum iniquitatem, & peccantium multitudinem, permisisse usum concubinarum, atque ad Sacram Communionem admisisse concubinos; idque factum fuisse in Hispania, ob effrenatam libidinem virorum, de qua Salvian. Episcopus Massilien. *lib. 7. de Providentia*, deducit Ferdinand. de Mendoza *lib. 1. de Confirm. Concil. Illiber. cap. 8.* ut refert Barbof. in *Collectan. DD. ad d. cap. 15. cui, dist. 34.*

Quinto: ex Jure Civili Pandectarum, à quo non improbat concubinitus inter personas solutas. *l. 1. §. 3. & toto tit. ff. de Concub. l. Item legato 47. §. Parvi, ff. de legat. 3. l. Massurius ff. de Verb. Signif. Bartol. in l. 3. ff. de Concubin. Menoch. de Arbitr. Judic. cas. 418. n. 21. Cevall. contra com. qu. 295. & Ricciul. de Personis, que in statu reprobo lib. 3. cap. 8.*

Sexto ex ratione: nam concubinam habere non videtur esse contra charitatem Dei, quia *4 copula carnalis non est directe peccatum contra Deum; neque contra charitatem proximi, & præcipue prolis nascitur; nam supponimus, concubinarium velle educare, & curam habere filiorum, ex concubina suscipiendorum; ut videmus in praxi. Sed quod non est contra charitatem Dei, vel proximi, non est peccatum mortale. S. Thom. 2. 2. q. 154. art. 2. Ergo.*

Septimo: tanto minus, quia concubinarium, de quo in casu, proficitur, non amplius tangere concubinam, sed pro domus gubernio eam tenere, quo casu plurimi Theologi censent, id ei permittendum, maxime si concubinitus non fuisset publicus, sed secretus; ut conatur probare Sancius in *Selektis disput. 10. per totam. Tabiena verb. Concubinitus n. 2. Castropal. tom. 1. tract. 2. dist. 2. punct. 9. num. 15. & alii, quos citat Summa Diana verb. Confessarius quoad examen num. 32.*

His tamen minime obstantibus dicendum, & tenendum est, concubinarium sive publicum, sive secretum, non dimissa, ejusque concubina, reperiiri in statu peccati mortalis, & per consequens non posse admitti ad Sacram Eucharistiam percipiendam.

Primo: Quia concubinitus idem est, ac continua fornicatio; immò tanto detestabilior, quanto magis est habitata, & familiaris. Covarruvias de Spons. part. 2. §. 4. cap. 8. n. 3. Gratian. *discept. forens. cap. 31. num. 5.* Sed fornicatio est peccatum mortale; juxta illud *Tob. 4. Attende tibi ab omni fornicatione, & Apostoli ad Galat. 5. 19. Manifesta sunt autem opera carnis, que sunt fornicatio,*

immunditia, impudicitia, luxuria &c. Qui talia agunt, regnum Dei non consequentur, & 1. Cor. 16. 18. Fugite fornicationem. Ergo.

Secundo: Quia hæreticum est asserere, quod concubitus carnalis, extra matrimonium, sit licitus. Clem. *Ad nostrum 3. de Hæretic.* ubi damnatur error consimilis Beguardorum, & Beguinarum, quem antiquitus profitebantur hæretici Nicolaitæ, ut advertit Salesles de *S. Inquisit. tom. 2. lib. 3. cap. 5. n. 112.* Et novissime decisum est Sacro Concil. Trident. contra concubenarios *sess. 24. de Refor. Matrim. cap. 8.* Ricciul. de *Personis in statu reprobo lib. 3. cap. 8. num. 15.*

Tertio: Quia semper Jus Canonicum damnavit concubinitus, & detentionem mulierum non uxorum; cap. *Concubina, cap. Ancillam, & cap. Non omnis 32. q. 2. cap. Nemo. cap. Dicat aliquis, & cap. Meretrices 32. qu. 4. cap. Audite 6. ibi: Concubinas vobis habere non licet; & si non habetis uxores; tamen non licet vobis habere concubinas. dist. 34.* Quod ex professo deducunt, & probant Bermon. de *Public. concubin. in verb. Et cum omnis fornicationis crimen n. 4. §. 6. Menoch. de Arbitr. Jud. casu 418. à num. 14. & segg. Farinac. de delictis carnis qu. 138. n. 27. 28. & 29. & Abb. in cap. Cum per Venerabilem n. 31. Qui filii sint legitimi.*

Quarto: Quia concubinitus est etiam prohibitus de Jure Civili, tum quia per ipsum jus immo probatur fornicatio, & illicitus concubitus extra matrimonium, *l. Panthoni, ff. si à parente quis fuerit manumiss. l. Palam ff. de Ritu Nuptiar. l. 4. ff. de condit. ob turp. caus. l. Imperialis. C. de Nuptiis.* Tum etiam, quia qui vivit in concubinato, vivit in peccato mortali. *§. Illud. Auth. Quibus modis Natur. eff. sui cap. 1. de filiis natis ex matrim. ad Marganic. contract. in sibi. feudor.* Et ita sentiunt plurimi Professores Juris Civilis, quos cumulat Farinac. in *cir. q. 138. n. 31. Cevall. in com. contra commun. quest. 295. Mandos. cons. 102. n. 8. Menoch. cons. 461. num. 20. Mantica de Conject. ult. Vol. lib. 11. tit. 9. num. 3. & Ricciul. in d. lib. 3. cap. 8. n. 5.*

Quinto: Quia tantum abest, posse admitti ad Sacram Communionem concubenarios, quod immò ipsi sunt excommunicandi, tum ex sacris Canonibus, & Conciliis antiquis; relatis per Eminent. Card. de Lancia *disp. 24. de Matrim. à n. 160. & segg.* tum præcipue ex Sacro Concilio Tridentino *sess. 24. de Refor. Matrim. cap. 8.* præmissa tamen trina monitione; quam servare non oportebit, si procedendum sit ad alias penas; videlicet carceris, exilii, aut pecuniariam contra eosdem concubenarios, ut advertunt Panimoll. *decis. 17. Annot. 1. n. 65. Diana part. 1. tract. 2. resol. 88. alias 87. quæ in Coordinato est tom. 9. tract. 2. res. 292.*

Sexto: Quia Sancti Patres nunquam toleraverunt concubenarios detinentes apud se concubinas; sed eos semper, & incessanter increparunt, donec eas dimitterent. Sic S. Augustin. *243. de Castitate Conjug. ibi: Coram Deo, & Angelis contestor, & ista mala semper prohibuisse, & nunquam ea placita fuisse, quia præcipue temporibus Christianis concubinas habere nunquam licuit, nunquam licebit.* Quod repetit *lib. 5. Homiliar. hom. 49. quæ habetur in dist. 34. cap. Audite.* Dnas tantum vias, ut viri cohabitent cum mulieribus ait S. Jo. Chrys. *Serm. contra concubenarios, his verbis:*

Una

Una quidem vetus, ac iusta, rationique consentanea, matrimonium, quod à Deo Legislatore est institutum. Altera posterior, & iniusta, ac legi adversa, nempe concubinatus, sive stuprum; quod à malignis demonibus introductum est.

Septimò: Quia tanquam necessarium requisitum, sine quo non potest concubinarius effugere culpam coram Deo, & penas inflictas ab Ecclesia, est dimissio concubinæ, & totalis ab ea separatio, ut advertit Concil. Trident. cit. sess. 24. cap. 8. de Ref. Matr. ibi: Si concubinas non ejecerint, sequæ ab earum consuetudine non sejunxerint, unde non sunt audiendi, si dicant eas non amplius tangere carnaliter, sed ex alio honesto motivo illas secum detinere; nam oportet, ut eas dimittant, & se totaliter separent, siquidem ejicere significat extra domum projicere, & omnino expellere, c. Vidua 16. dist. 34. exemplo demonum, & spirituum immundorum, qui coacti egredi è corporibus dicuntur ejecti, juxta illud: Erat Jesus ejiciens demonium, & illud erat mutum. Et cum eiecisset demonium locutus est mutus. Luc. 11. 14. est igitur primum ejicienda concubina extra domum, deinde os aperiendum in Confessione, & ad Communionem.

Octavò: Ratio autem est manifesta; nam concubinarius etiam occultus convincitur non habere propositum verum se emendandi, dum vult vivere in occasione proxima peccati, qualis est de tentio concubinæ, cum qua fuit solitus peccare; & ideo regula Juris, & bonorum Auctorum est: neganda esse Sacramenta illi, qui recusat ab occasione proxima peccandi se retrahere, etsi patiat magnam aliquod detrimentum. Suarez de Pœnitent. diff. 32. sect. 2. in fine. Grassius in Decis. Andreæ part. 1. lib. 1. cap. 28. n. 23. Reginald. in Praxi Pœnit. tom. 1. lib. 8. n. 19. Navar. in Summa c. 3. n. 21. & Emin. Cardin. de Lugo de Pœnitent. diff. 14. num. 156. & num. 157. ubi hanc aliam reddit rationem, scilicet, quia velle perseverare scienter in tali occasione proxima peccati mortalis, est novum peccatum mortale; obligatio enim non peccandi mortaliter affert obligationem vitandi periculum proximum peccandi mortaliter, cui obligationi, non satisfacit; qui, cum possit, non vult relinquere occasionem proximam; & ideo non absolvitur, quia constat, illum non habere propositum non peccandi, cum aliu peccet non vitando illam occasionem proximam, quam sub peccato tenetur relinquere. Hoc ipsum fortissimis rationibus probat Eminent. Card. de Lauræa in 4. sentent. tom. 2. diff. 12. de Pœnit. art. 9. ubi n. 228. arguit nolentem relinquere occasionem proximam peccandi non habere propositum sufficiens pro validitate Confessionis; ita dicens: Propositum consistit in hoc, ut sit volitio non peccandi amplius: sed qui non decernit causam proximam peccati relinquere, non habet talem volitionem; quia vult effectum, qui vult causam proximam, & non odit effectum, qui causam proximam non odit.

Nonò non est danda Sacra Eucharistia concubinarius, de quo in casu, quia ulterius extat scandalum inter fideles, cujus causa est repellendus concubinarius ab Eucharistia, etiam si accessisset ad Confessionem. Idem Eminent. Card. de Lauræa in d. tom. 2. diff. 21. art. 11. n. 347. ubi sic discurreit circa publicum peccatorem accedentem ad Confessionem; vel enim ejus publicum peccatum tale est, ut per solam Confessionem credatur remissum, & emendatum, ut blasphemus, iracundus, ebriosus, & in hoc casu, facta Confessione, potest admitti ad Eucharistiam. Vel ultra Confessionem requirit aliam probationem pro vera emendatione, & scandalo tollendo, & in hoc casu non statim danda est Sacra Communio: & idcirco ipse Auctor Eminentiss. subdit: Concubinarius vel Usurarius publicus, Meretrix &c. si quando isti consentunt, & peccandi occasionem publicam non dimiserunt, relinquunt signum perseverantia publica in peccato. Et deveniens ad conclusionem doctrinæ in his casibus, n. 349. ait: Dico primo: Peccatori publico confesso, relinquenti publice signum perseverantia in eo publico peccato, non potest, neque debet confessor, qui eum audit, ministrare alia Sacramenta, neque in occulto, neque in publico. Hanc eandem doctrinam, de non communicando concubinario deiciente concubinam, ratione scandali in populo, etsi profiteatur, non amplius eam carnaliter tangere, docuit Jordan tom. 1. lib. 3. tit. 3. n. 60. Navar. in Man. c. 16. n. 20. Megala verb. Concubina n. 16. quem refert, & sequitur Diana part. 5. tract. 14. ref. 107. quæ sedet in Coordinato tom. 1. tract. 4. ref. 31.

Decimò: Quia non potuit prædictus concubinarius expiare conscientiam suam & ejusdem concubinæ, Sacramento Pœnitentiæ, attenta prohibitionem Eminentissimi, & Reverendissimi Præfultis facta omnibus Confessariis Diocesis hujus Patavinæ, usque sub 10. Aprilis 1683. absolviendi consimiles personas, nisi actualiter dimissa concubina; prout ex tenore sequentis Edicti.

» GREGORIO, per Divina Misericordia
» del Titolo di S. Marco Prete CARDINALE
» BARBARIGO Vescovo di Padova, Conte
» di Pieve di Sacco &c. Al suo dilettissimo Cle-
» ro, e Popolo di questa Città, e Diocesi Salute
» nel Signore.

» Non essendo tollerabile l'abuso, col quale
» alcuni Confessori di questa Città, e Diocesi, o
» per poco studio, o per molta libertà di coscienza,
» danno l'assoluzione Sacramentale, & am-
» ministrano li Santissimi Sacramenti à quelli, che
» trattengono nelle proprie Case le Con-
» bine, sopra l'asserzione loro, di non havere
» più insieme copula carnale; il che è reprobatis-
» simo da tutti i buoni Autori sì Theologi, co-
» me Canonisti (a) non solo perche le sudette
» persone sono in prossima occasione di peccare,
» per cui restano incapaci d'assoluzione, confor-
» me alla dichiarazione fatta dalla Santità di N.
» S. INNOCENTIO PAPA XI, (b) mà prin-
» cipalmente per lo scandalo, che risulta dal
» trattenerle esse Donne, con le quali è notoria
» la mala pratica havuta, e per il pericolo mani-
» festo, in cui essi versano di ricadere nella pri-
» miera colpa: per l'una, e l'altra delle quali
» cagioni non si possono dire ben disposti, per
» accostarsi a' Santissimi Sacramenti; oltre il ma-
» l' esempio, che ne ricavano ben spesso i loro
» figliuoli, e nipoti; le discordie nelle famiglie;
» il detrimento della riputatione, e molti altri
» gravissimi mali. Perciò con le presenti pro-
» hibiamo à tutti li Parochi, e Confessori Seco-
» lari, e Regolari, coll' Autorità nostra tanto
» Ordinaria, quanto Delegata dalla Santa Sede
» Apostolica, che in questa materia ci compesce,
» l'assolvere le sudette persone, tanto huomini,
» quanto

» quanto donne; se prima effettivamente se dette
 » donne non saranno stare licenziate dalle case,
 » nelle quali sono cadute, e vissute in concubinato, e
 » promettano da dovero d'astenersi affatto da qualsi
 » sia reciproca conversatione, come ricerca il vero
 » pentimento dell' offese già fatte al Signore Dio,
 » e l' obbligo di levare lo scandalo, e d' allontanarsi
 » dal pericolo di ricadere in peccato. Protestan-
 » do a' Confessori, che trasgredissero questo nostro
 » precetto (che gli facciamo in virtù di Santa Ob-
 » bedienza, & in ogni altra più efficace maniera)
 » l' incorso nella scomunica fulminata da San-
 » mi Pontefici contro chi presumesse diffendere
 » opinione contraria, & il severo castigo, che ne
 » riceveranno dall' Eterno Giudice; oltre la priva-
 » zione della facoltà di confessare, alla quale Noi
 » procederemo controgl' inobbedienti. Preghia-
 » mo poi nelle viscere del Signore tutti quelli, che
 » sin hora haveffero tenute le sedette Donne Con-
 » cubine nella propria casa, à non lasciarsi ingan-
 » nare da dottrine non sicure, ò pericolose: mà
 » bensì a restare persuasi della necessità d' allonta-
 » nare da sè onninamente le dette Donne, per leva-
 » re gl' altri dallo scandalo, e sè stessi dal perico-
 » lo, come ricerca il vero pentimento, che pro-
 » fessano delle colpe fatte contro sua Divina Mae-
 » stà; acciò possino ottenere sicuramente il perdo-
 » no, e la salute dell' anima; che è l' unico impor-
 » tantissimo punto, da essere procurato con l' ubbi-
 » dire humilmente a' Prelati, pasti dal Signore Dio
 » al governo spirituale de' fedeli. Dato in Padova
 » dal Palazzo Nostro Episcopale il dì 10. Aprile
 » 1683.

(Gregorio Cardinale Barbarigo Vescovo di Pa-
 dova.

(a) S. Thom. in 4. dist. 15. quest. 1. art. 1. S. An-
 tonin. 3. part. tit. 14. c. 26. Card. de Lugo de Penit.
 dist. 14. n. 149. Azor. in sit. mor. part. 3. lib. 3. c.
 6. in fin. Tambur. de Exped. Confess. lib. 3. c. 3. §. 1.
 n. 2. & 12. Navar. in Man. c. 16. n. 20. Sylvest.
 verb. Confess. quest. 25. & verb. Concubina n. 3.
 Mosconius de Majest. Milit. Eccl. lib. 2. c. 10. in fine.
 Summa Angelica verb. Concubin. n. 1. Riciull. de
 Personis, quæ in statu reprob. lib. 3. cap. 33. Gobat.
 in Exper. Theol. tract. 7. n. 535. in fin. (b) Propos.
 61. & 62. inter damnatas die 2. mensis Martii An-
 no 1679.

Igitur stante tali Edicto in hac Diocesi Patavi-
 na, & prohibitione, absolvendi concubinarios, di-
 centes non amplius tangere mulieres suas concubi-
 nas, in propria eorum domo deitas, manifestum
 est, neminem Confessariorum posse eosdem absol-
 vere, tanquam casum Ordinario reservatum; &
 præsumentes impertiri absolutionem hujusmodi
 concubinariis, præter ejus invaliditatem, incurrere
 penas latis contra Confessarios absolventes à cali-
 bus Episcopo reservatis in Decretis Sacre Congre-
 gationis, emanatis jussu Summorum Pontificum
 Clementis Papæ VIII. die 9. Januarii 1601. & die
 26. Novembris 1602. Pauli Papæ V. die 7. Janua-
 riis 1617. Urbani Papæ VIII. die 17. Novembris
 1628. Innocent. Papæ X. die 7. Decembris 1647.
 De quibus Lauretus de Franchis in Controvers. inter
 Epis. & Regul. part. 1. à n. 1458. & seq. usque ad
 1468. Novar. in Summa Bullar. part. 1. Commen-
 tar. 135. & part. 2. Commentar. 46. & novissimè
 in Bulla Clement. Papæ X. diei 2. Aug. 1670. in-
 cipien. Superna Magni Patris familias. Quæ est
 in Bullario tom. 6. (inter illas prædicti Summi Pon-

tificis) Constit. 7. Et legitur etiam pag. 605. post
 Bussembaum impressum Venetiis anno 1686. Quod
 si absolutionis expers remanet concubinaris cas-
 sus nostri, detinens adhuc domi concubinam; ir-
 refragabilis est consequentia, eundem non esse ad-
 mittendum ad Sacram Communionem. Cap. Qui
 sceleratè, & cap. Timorem de consecr. dist. 2. Et in
 puncto Sac. Trid. Concil. sess. 13. de Sacrosan. Eu-
 char. Sacram. cap. 7. nec non can. 11. latè Emin.
 Card. de Lauræa de Euchar. disp. 25. n. 124, 125.
 & 126.

Neque obstant argumenta in contrarium, dispu-
 tationis causæ, in principio adducta.

Non primum ex cap. 11. qui. Neque secundum,
 ex cap. Christiano dist. 34. in quibus Canonibus 19
 dicitur, haberi posse concubinam à non habente
 uxorem. Nam notissima, eaque concors Theologo-
 rum, Canonistarum, Juristarum, & Moralistarum
 responsio est, quod nomine concubinæ ibi intelli-
 gitur uxor vera, sed ducta absque solemnitatibus, 20
 eo tempore de Jure Civili requisitis, præcipue sine
 legalibus, & dotalibus instrumentis; erat autem
 vera uxor, quia ex testimonio S. Augustino, relato
 in cap. Solet. 32. quest. 2. tria requisita, ad verum
 Matrimonium necessariâ, concurrebant, idest ut ef-
 set uterque solutus, ut alteri non adhererent, &
 filiorum procreationi vacarent, & ut simul usque
 ad mortem permanerent. Em. Card. de Lauræa de
 matrim. disp. 24. art. 7. à n. 168. & seqq. Cova-
 ruvias de Sponsal. part. 1. c. 4. n. 9. DD. in l. Ma-
 trim. ff. de Verb. signific. Menoch. de Arbitr. Jud.
 casu 418. n. 20. Barbof. in collect. DD. ad d. cap. 11.
 qui: ubi alios cumulat dist. 34. Riciullus de Per-
 son. in statu reprob. d. lib. 3. cap. 1. n. 10. ubi ob-
 servat: uxores privatim assumptas in uxores, fuisse
 appellatas concubinas, antequam ab Ecclesia
 prohiberentur clandestina Matrimonia, quibus
 proscriptis: nomen concubinæ indidit: eam tan-
 tum, quæ libidinis explendæ causa domi retine-
 tur, cap. 2. & 3. cap. Kistra, cap. Tua, & cap. fin.
 de Cohabit. Clericor. & mulier. Surdus de Alim.
 tit. 1. quest. 9. n. 11. Card. Peleotus de Nothiis, &
 Spuriis cap. 12. num. 12. & 13. Anastal. Germon,
 lib. 1. animadv. cap. 11. Soto Major in cap. 6. Can-
 tic. n. 7. Abulens. in cap. 19. Jud. quest. 4. quos
 allegat Carena de Sancto officio part. 3. tit. 3. num.
 33. ubi lepidum casum refert ejusdem Doctoris 21
 denunciati in Sancta Inquisitione, eo quia dixisset
 in Villa, in qua habitabat, non habenti uxorem
 licitum esse habere concubinam vigore Sacrorum
 Canonum; super qua expressione interrogatus
 respondit, se intellexisse de uxore absque solemn-
 tatibus ducta, juxta text. in cap. 11. qui, & cap. Chri-
 stiano dist. 34. Fuit tamen à S. Tribunali graviter
 objurgatus ob propositionem, quæ his temporari-
 bus censetur scandalosa; & obligatus ad declaran-
 dum coram Parocho, & rusticis illius Villæ, quod
 olim per eosdem Canones nomine concubinæ intel-
 ligebatur vera uxor, quamvis sine solemnitatibus,
 & Instrumentis legalibus ducta.

Tertium non obstat desumptum ex SS. Patribus
 Veteris Testamenti; nam cum illis ex Dei dispen- 22
 satione, ad multiplicandum populum fidelem, lici-
 tum esset habere plures uxores; inter illas, quæ
 prior erat in dignitate, vocabatur Uxor, reliquæ
 dicebantur concubinæ; sed erant veræ uxores; ut
 inter Theologos comprobatur Emin. Card. de Lauræa
 d. tom. 3. tract. de Matrim. disp. 24. art. 7. à n. 149.
 & Mastrius in 4. Sent. disp. 7. n. 218. & 219. ubi
 ratio-

rationem reddit justitiæ hujusmodi dispensationis; itaut Polygamia esset licita quoad maritum, non autem quoad uxorem. Et inter expositores Sacræ Scripturæ, Tostatus, Lippomanus, Oleaster, Delrius, Cornelius à Lapide, & alii apud Serlogum in *Cantic. tom. 3. Vestigat. 34. num. 7.*

Quartum non obstat, quia etsi inter Afros, & Hispanos antiquis illis temporibus grassaretur libido, & concubinarum usus, ad eam explendam; attamen non fuit ab Ecclesia, neque à Sacris Conciliis approbatus, ut bene demonstrat Barbof. in *d. cap. 15. qui*, refellens commentitiam Mendozæ assertionem.

Quintum non subsistit, quia vel consideramus Jus Civile ante receptam Christianam Religionem, & nulli mirum si Romani, dum essent Gentiles, admitterent concubinas l. 1. §. 1. *et. ff. de Concubinis. Ricciull. de Personis in statu reprob. d. lib. 3. tit. 1. n. 3.* exemplo Hebræorum: Sed an ipsi Gentiles potirentur eadem dispensatione, itaut licite uterentur Polygamia? disputat Sanchez de *Matrim. lib. 7. disp. 30. n. 13.* ubi DD. & Magistrus in cit. *disp. 7. de Matrim. num. 220.* Vel consideratio cadit, postquam Imperatores Romani amplexi sunt Evangelium, & in hoc casu eorum leges non admittunt concubinas, nisi quoad successorem filiorum; secus etenim quoad animam, & æternam salutem, quia concubinitus resolvitur in fornicationem, quæ etiam de Jure Civili est prohibita. l. *Imperiales C. de Nuptiis l. Pactionis. ff. Si à parente quis sit man. lib. 4. ff. de Condit. ob turpem causam Ricciull. d. l. 3. cap. 8. num. 3. §. 6. & Gratian. discept. for. d. cap. 51. num. 5.*

Sextum est falsum: nam concubinitus est contra charitatem Dei, quia est peccatum mortale, prohibitum à lege Divina; qui autem legem non servat, Deum non diligit, juxta illud: *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me. Joan. 14. 21.* Et è contra: *Qui non diligit me, sermones meos non servat, ibid. num. 24.* S. Thom. 1. 2. q. 87. art. 4. Est etiam contra charitatem proximam, nam offendit statum prolis nascituræ, quæ oritur cum nota ignominia, non delenda toto tempore ejus vitæ; incapax bonorum, dignitatum, & fideicommissorum, itaut plures nothos, & spurios tædeat vivere, ut probat S. Thom. lib. 3. contra Gens. cap. 122. Segner. part. 1. *Christ. Instruit. dist. 23. num. 4. & Card. Paleott. de Nothis, & Spuris cap. 65. per totum.*

Septimum tandem cadit argumentum ab auctoritate Doctorum, permittentium retentionem concubinae in propria domo ejus, qui asserit, cum illa amplius non peccare; siquidem eorundem Doctorum sententiam, doctrinam, & opinionem, tanquam scandalosam, & erroneam, damnare Alexander Papa Septimus die 2. Septembris 1666. ad Propos. 41. conceptam his verbis: *Non est obligandus concubinaris ad ejiciendam concubinam, si hac nimis utilis esset ad oblectamentum concubinari, vulgo Regalo; dum deficiente illo, nimis ægrè ageret vitam; & alia epula tædio magno concubinarum afficerent; & alia famula nimis difficile inventiretur.*

Et Sanctissimus D. N. Innocentius Papa Undecimus, qui Anno 1679. die 4. Martii pariter damnavit sequentes opiniones.

61. *Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult*

omittere: quinimò directè, & ex proposito quarit, aut ei se ingerit.

62. *Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi occurrat.*

63. *Licetum est querere directè occasionem proxima peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi.*

Constat autem, ex eisdem Decretis Pontificiis inflictam esse excommunicationem Papalem contra defendentes eandem damnatas opiniones; & præceptum esse in virtute Sanctæ obedientiæ districte, & sub interminatione Divini Judicii omnibus Christi fidelibus, ne easdem opiniones ad proximum deducant.

Quapropter concludendum, esse prorsus ejiciendam concubinam; deinde concubinarium absol-
vendum, & communicandum; & ita ego practica-
vi 40. ab hinc circiter annis cum junior essem, cum quodam concubinario, in periculo vitæ ob febrem mortalem constituto; qui licet ægrè audisset resolutionem meam de eo non absolvendo, neque communicando ob existentiam concubinae in eadem domo; facta deinde ejecutione, & receptis Sanctissimis Sacramentis, obivit in Domino, meam assistentiam flagitans, ac me exaltans corde sincero, ob ejectum dæmonem illum è domo sua.

DECISIONIS XXIX.

Ad Junii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Seiscitatur, an Sacerdos, qui commodè celebrare non potest, seipsum possit communicare, ex devotione?

SUMMARIUM.

1. Sacerdos extra Missam an seipsum possit communicare?
2. Sacerdotes olim non celebrantes communicabantur à celebrante.
3. Sacerdos extra Missam potest seipsum communicare, §. num. 5. & 6.
4. Eucharistia olim concedebatur Laicis, & Eremitis, ut seipsos communicarent.
7. Diacono presente, an Sacerdos possit seipsum communicare?
8. Eucharistia an possit deferri in casu mortis, absente Sacerdote, & Diacono, à simplici Clerico, vel Laico: remissivè.

SECUNDUS CASUS.

Sacerdos ruri celebraturus neque Hostiam, neque Parochum reperit; sed clavem ciborii. Queritur, an seipsum communicare possit, ut sua devotioni satisfaciat?

Muli negarunt; plurimi affirmarunt, & pro utraque opinione tum rationum, tum Doctorum ingens numerus fuit relatus.

Quòd non possit Sacerdos extra Missam seipsum communicare opinati sunt Filliuc. tom. 1. tract. 1.

4. cap. 9. nu. 285. Armilla verb. *Communicatio num.*

8. Cajetan. eod. verb. Villalob. in *Summa tom. 1. tract.*

tract. 7. cap. 48. Novissimè Pasqualig. in Theolog. tom. 108. num. 36. Horum rationes sunt. 1. Quia ex Concil. Trid. de Euchar. sess. 13. c. 8. duo tantum sunt modi communicandi, unus à seipso celebrante in Missa, alter de manu Presbyteri 2. Quia non celebrans, etsi Sacerdos, recipit Communionem more Laicorum, & sicam debet recipere de manu alterius Sacerdotis. 3. Quia ovis est pascenda à Pastore; cumque non celebrans consideretur tanquam ovis, non à se, sed à Pastore est pascendus Eucharistia. 4. Quia si ob gradum Sacerdotale licitum esset Sacerdoti non celebranti propriis manibus se communicare; absente alio Sacerdote, id etiam sibi liceret præsente altero Sacerdote; & tamen nemo audet hoc asserere. 5. His rationibus addenda est non contemnenda eruditio deprompta ex studio antiquitatis; scilicet, quia in Primitiva Ecclesia plurimi Sacerdotes, qui quotidie non celebrabant, nihilominus Communionem Sacram accipiebant, non suis manibus, & à seipsis, sed de manu alterius Sacerdotis. Casalius de Veterib. Sacris Christian. Ritib. part. 2. cap. 15. Novissimè Mabillon de Liturgia Gallicana lib. 1. cap. 6. num. 2. Et in præfat. ad Seculum Benedictin. 2. n. 36.

At è contra quòd possit Sacerdos, de quo in casu, sumere de per se Sacram Eucharistiam sustinet Diana part. 11. tract. 7. resol. 42. Quæ est impressa in Opere Coordinato tom. 2. tract. 2. resol. 39. & ibi allegantur Leander, Dicastillus, Martinus de S. Joseph, Amicus, præter Sylvium, Humobon, Fagund, & Suarezium alijs citatos per eundem Dianam part. 2. tract. 14. resol. 33. in d. tom. 2. Et tract. 2. Coordin. resol. 40. Quibus ego adjungo Bonacinam tom. 1. de Euchar. disp. 4. quest. 5. punct. 1. num. 131. Tamburin. de Commun. cap. 6. §. 5. Volpi in Resol. Moral. verb. Euchar. resol. 59. n. 6. & Gonet. tom. 5. de Euchar. disp. 10. n. 19. Rationes eorumdem sunt. 1. Quia nullum jus hoc prohibet. 2. Quia si Sacerdos extra Missam potest alijs ministrare Eucharistiam; ergo etiam sibi ipsi, ne sit deterioris conditionis. 3. Quia in die Parasceves non consecrat, neque Sacrificium facit, & tamen se communicat. 4. Quia in Eucharistia administratione non est necesse, ut alter sit Minister à fuscipiente; olim enim (ut dictum est supra) concedebatur Sacramentum Laicis, & Eremitis, ut secum illud tenerent, & juxta suam devotionemsumerent. 5. Quia in Concilio Primo Nicæno can. 14. conceditur Diaconis, ut possint, absentibus Presbyteris, seu Episcopis, sumere de per se Sacram Eucharistiam. Ecce verba dicti Canonis: Accipiant (Diaconi) Eucharistiam secundum ordinem post Presbyteros, ab Episcopo; vel à Presbytero. Quod si non fuerit in præsenti vel Episcopus, vel Presbyter, tunc ipsi proferant, & edant. Quæ leguntur etiam apud Cottonium lib. 2. controu. 4. cap. 7. num. 160. Ergo si id concessum est Diaconis, non est negandum Presbytero, si alii absint Sacerdotes, siquidem & ipse est Diaconus.

Hæc ratio est fortissima, & hæc opinio affirmativa est communior, quam etiam amplectuntur (cessante scandalo, & urgente aliqua rationabili causa, qualis est illa simplicis devotionis) idem Cotton. d. c. 7. n. 157. Colleg. Salmanticen. tom. 10. de Sacramentis tract. 4. cap. 9. n. 18. Layman. lib. 5. tract. 4. c. 7. n. 6. Eminent. Card. de Lugo

de Euchar. disp. 18. n. 28. & Emin. Card. de Laurea de Euchar. disp. 24. art. 5. n. 67. & 68.

Neque urgent multum rationes contrariæ; ad primam enim, & secundam responderetur Presbyterum, de quo in casu, communicantem recipere Communionem à Sacerdote, qualis est ipse. Ad tertiam pasci à Summo Pastore Christo Domino, cujus ovis est idem Sacerdos. Ad quartam, cum alii Sacerdotes sint præsentes, à quibus communicari possit, cessare necessitatem cujus intuitu dicimus, posse semetipsum communicare. Ad quintam, praxim antiquam non officere casui nostro; siquidem tunc Sacerdotes non celebrantes communicabantur ab alijs, quia alii Sacerdotes non deficiebant, sed erant præsentes, quod cessat in casu nostro. Hinc antiquitus erat in usu, ut Anachoretæ, & alii incolentes Eremitas retinerent apud se Sacram Eucharistiam, & deficientibus Sacerdotibus eam acciperent à seipsis, ut legitur apud Emin. Bonam Rer. Liturg. l. 2. c. 17. n. 4. Macrum in Hierolex. verb. Eucharistia. Emin. Card. Baron. Ann. 57. & ibi Spond. n. 43. Et nos infra Decis. LXII.

Ex his supracitati Auctores proponunt dupl. alia quesita; Unum, an præsente Diacono, teneatur Sacerdos recipere de manu illius Sacram Communionem? Alterum, an in casu mortis, deficiente Sacerdote, ac Diacono, possit Clericus simplex, & etiam merus Laicus deferre Viaticum Eucharisticum moribundo? Et pro utroque quesito alii Doctores negant, alij verò affirmant; Lector recurrit ad Gobatum in sua Experim. Theol. tract. 4. à n. 443. Et segg. ad Lezanam consul. 48. n. 83. & ad ea, quæ dicuntur infra in secundo casu mensis Augusti. Decis. XXXIX.

DECISIONIS XXX.

Ad Junii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Ostenditur: An Sacerdos communicandus extra Missam debeat habere Stolum? Declarantur, quid essent Stola apud Hebræos, & apud Romanos? Quid sint apud Venetos, & apud Ecclesiasticos? Agitur de Stolis, quas portant Parochi Patavini collegialiter incedentes; in signum quod olim erant, & adhuc sunt de gremio Ecclesiæ Cathedralis. Quare iidem Parochi non præcedant capellanos ejusdem Cathedralis in Processionibus? Ostenduntur prærogativæ, quas habet Parochus ob Stolum in functionibus Parochialibus, & præcipue in funeribus, & exequiis defunctorum. Tandem deciditur: an omnes Ecclesiastici teneantur de Præcepto, feria Quinta in Coena Domini, communicare?

SUMMARIUM.

- 1 Stola apud Hebræos erat vestis virilis, regens totum corpus, à collo usque ad talos.
- 2 Medi utebantur Stola, id est veste oblonga.

3 Sa-

- 3 *Sacerdotes Hebraei utebantur Stolis lineis. Alii Levita laneis.*
- 4 *Stola apud Romanos erat vestis muliebris.*
- 5 *Octavius Ferrarius Lector publicus Patavinus laudatus.*
- 6 *Aures mulierum etiam antiquitus forabantur.*
- 7 *Stola apud Venetos est panni segmentum oblongum, dodrantali latitudine.*
- 8 *Equitis titulo Veneti Senatores ornati Stolam limbo aureo ornata deferunt.*
- 9 *Parochi Patavini Doctores portant Stolam cum pellibus peregrinorum murum in limbo.*
- 10 *Parochi Patavini sunt de gremio Ecclesie Cathedralis, & plurimi in anno intrant in Chorum ad publicas preces.*
- 11 *Parochi Patavini quare non habeant precedentiam cum Capellanis Ecclesie Cathedralis?*
- 12 *Stola apud Ecclesiasticos quid sit? & num. 15.*
- 13 *Orarium quid sit? & n. 16.*
- 14 *Stola intelligitur appellatione Orarii.*
- 15 *Stola quare vocetur Orarium? & num. 19.*
- 16 *Monachis olim prohibita sudariola ad delicias.*
- 17 *Orarii, id est Semicintiis lineis utebantur olim ministrantes in mensis.*
- 18 *Stola secundum Theologos significat Divinam gratiam; ac alia plura.*
- 19 *Stola secundum Canonistas innuit dignitatem Sacerdotalem.*
- 20 *Stola in Parocho significat jurisdictionem.*
- 21 *Parochus in funebus habet precedentiam super Capitulo Ecclesie Collegiate; nisi consuetudo sit in contrarium.*
- 22 *Parochus non potest impediri à Regularibus, ne ingrediantur eorum Ecclesias cum Stola, & Cruce, dum associati sunt sui Parochiani.*
- 23 *Novitates presumuntur male, & pariter discor- dian.*
- 24 *Stolam pendentem à collo debet habere Sacerdos communicans extra Missam sub pena peccati mortalis. Contrarium n. 31. & 35.*
- 25 *Excommunicatio non fertur, ubi non est peccatum mortale.*
- 26 *Rubrica Ritualis habet vim legis.*
- 27 *Lex Ecclesiastica obligat ad culpam mortalem.*
- 28 *Sacerdotes extra Missam Patavii communicantes habent Stolam.*
- 29 *Hortamur verbum in re gravi habet vim precepti.*
- 30 *Doctorem plurimum opinio ex eorum multitudine non excusat à mortali.*
- 31 *Ecclesiastici tenentur se communicare in feria V. Cæna Domini.*
- 32 *Sacerdotes, non habentes beneficium Ecclesiasticum, non tenentur communicare in feria V. Cæna Domini. Sed celebrare in Paschate.*
- 33 *Consuetudo est licita celebrandi in feria V. Cæna Domini aliquam Missam privatam in Capellis, vel Oratoriis.*

CASUS PRUDENTIALIS.

An Sacerdos communicandus extra Missam debeat Stolam ad collum appensam habere? Et an feria Quinta in Cæna Domini omnes Ecclesiastici de precepto teneantur intra Missam Solemnem communicare.

Duas habet partes Casus iste: Unam de adhibenda Stola in receptione Sanctissimæ Com-

munionis per Sacerdotem. Aliam de Communionem Cleri in Quinta feria majoris hebdomadæ.

Circa primam partem, ad ornatum materiz duo pariter sunt examinanda. Unum quid sit Stola? Alterum quid significet?

Quoad primum, scire oportet, aliam fuisse Stolam apud Hebræos, aliam apud Romanos, aliam apud Venetos, & aliam apud Ecclesiasticos.

Apud Hebræos Stola erat vestis virilis, talaris honorifica, qua tegebatur totum corpus à collo usque ad talos; & ea utebantur viri; ut testantur plura exempla Scripturæ Sacre; nam cum Pharaon constitueret Joseph super universam terram Aegypti, *Vestivit eum Stola byssina, Gen. 41. 42.* Cumque ipse Joseph se manifestasset fratribus suis, ipseque reversuri essent ad patrem suum Jacob, tunc Joseph singulis quoque proferri iussit binas Stolas: Benjamin vero dedit trecentos argenteos cum quinque Stolis optimis. *Gen. 45. 22.* Similiter cum Rex Achaerus decrevisset honorare Mardocheum, dixit Amano; *Festina, & sumpta Stola; & equo fac ut locutus es Mardocheo Iudæo.* Tulit itaque Aman Stolam, & equum, indutumque Mardocheum in platea civitatis, & impositum equo pracedebat; atque clamabat, *Ecce Esther. 6. 10.* Et omittis aliis, cum Filius prodigus poenitens reversus esset ad Patrem. Dixit Pater ad servos suos, cito proferite Stolam primam, & induite illum. *Luc. 15. 22.* Quiquidem mos vestiendi Stola insignes viros apud Hebræos, vel fuit per eosdem acceptus à barbaris nationibus, vel ad eosdem ab illis transtulit, nam etiam Medi utebantur Stola pro vestitu, quam Cyrus transtulit ad Persas, teste Xenophonte l. 8. de Cyro, ita scribente: Itaque elegit solus Medus & ipse ferre; & ut familiares ea uterentur persuasit. Hac enim ei visa occultare, si quis defectum aliquem haberet in corpore, (Eo quia erat vestis fluxa, & cadens ad pedes) Præterea illa indutos pulcherrimos, & maximos confici; hoc est decorem, & amplitudinem stature augere. Et concordat Diodorus Siculus lib. 2. narrans: Arbacem, qui primus ex Medis Assyriorum imperium, defuncto Sardanapalo, occupavit, indutum Regia Stola Regem appellatum fuisse.

Porro Hebræi Sacerdotes utebantur Stolis lineis, non etiam alii Levitæ, quorum Stola erant laneæ, donec à Rege Agrippa de facto, & contra instituta legis ætate fuerint etiam Levitis lineæ Stola concessa, ut scribit Joseph Flav. lib. 20. antiq. c. 17. his verbis: *Levitica Tribus homines, quorum erat sacros hymnos in templo canere, adito Rege (Agrippa) induxerunt eum preces, ut advocato Concilio, decerneret eis utrum Stola lineæ, que tum solis erat concessa Sacerdotibus; hanc enim novationem pertinere ad perpetuam ipsius Regni memoriam. Neque frustra fuit eorum postulatio Rex enim de Concilio sententia permisit hymnorum Cantoribus, ut deposito priori habitu, lineam, ut voluerunt, sumerent.* Quod etiam observavit Eruditiss. ac Emin. Card. Brancatius in Opus. de Benedic. Diaconali pag. 332.

Apud Romanos, è contra, Stola erat vestis muliebris; juxta magistræ responsum Vulpiani Jurisconsulti in l. Vestis, 25. ff. de Auro, & Argenti leg. in qua cum dixisset. *Vestimenta omnia aut virilia sunt, aut puerilia, aut muliebra, aut communia, aut familiaria;* Explicans ea quæ spectabant ad mulieres, primo loco nominavit Stolas, ita scribens: *Muliebra sunt, quæ matrisfamilias*

causa

causa parata sunt, quibus vir non facile uti potest sine vituperatione, veluti Stola &c. Idcirco Oflavius Ferrarius, (in quo nostris temporibus adeo floruit eruditio Græcæ, ac Latinæ linguæ, & à quo Lyceum Patavinum voce, & typis fuit decoratum) lib. 3. de Re Vestiaria cap. 17. definivit, quod Ingentiarum, & honestarum matronarum propria Stola fuit; tunica scilicet manicata, sive manulenta ad plantas fluens, purpura, segmentis, sive limbis aureis ornata; eademque multis rugis, ac plicis confecta. Et adfert testimonium Martialis irridentis quamdam vetulam utentem ampla Stola his verbis:

Cum tibi trecenti consules Petustina,
Et tres capilli, quatuorve sint dentes,
Rugosior em geris Stola frontem.

Sic Cicero redarguens effeminatos mores Marci Antonii, Philipp. 2. ait: Sumpsi virilem togam, quam statim muliebrem Stolam reddidisti. Et Tertullianus lib. de Pallio vituperans Achillem, morantem inter feminas, dixit: Ille ferarum medullis educatus, sustinet Stolam fundere, comam struere, speculum consulere, aurem quoque foratu effeminare. Pari modo Seneca de Beata Vita cap. 13. de Epicuro loquens per ironiam, subdit: Hoc tale est, quale vir fortis Stola indutus. Itaque Stola erat verè, & propriè vestis muliebri apud Romanos, nam & Caligula vocabat Liviam Ulysses Stolatam; & Valerius Maximus scribit de matre, & uxore Coriolani lib. 5. cap. 11. In quarum honorem, Senatus matronarum ordinem benignissimis decretis adornavit. Sanxit namque ut feminis semita viri cederent confessus plus salutis Reipublica in STOLA, quam in armis fuisset. Vitruvius quoque ostendit Stolam fuisse vestem feminilem, loquens de Carvatiabus lib. 1. cap. his verbis: Oppido capto, viris interfecit, matronas eorum in servitutem abduxerunt; nec sunt passi STOLAS, neque ornatus matronales deponere.

Apud Venetos Stola est panni segmentum ob longum dodrantali latitudine, quod sinistro humero injiciunt. Olim enim pro capitis integumento erat, inferiori parte in humeros, & dorsum decore fluente, quæ vulgo Capuccia dicebantur, nempe cuculli; sed postquam pilei rotundi in usum venerunt, eadem res ornamentis causa servata est, & à Venetis Patriciis vocatur Stola; quam limbo aureo exornant, qui à Senatu, vel Regibus titulo Equitis sunt decorati, & ex purpura auro contexta efformatam portant, cum Senatores rubeas togas induunt; quod notat idem Ferrarius in Analect. de Re Vestiaria ca. 16. & in Dictionario de Origine Lingua Italica verb. Stola. Hinc non inutile advertere, Congregationem Parochorum Paduæ adhibere ad ornatum satis consimilem Stolam, Capuccium appellatam, quam in humero sinistro Parochi portant dum Cottam induunt, & collegialiter procedunt, cum pelibus peregrinorum murium in limbo, si Doctoralem lauream possident; illam enim antiquitus deferabant ad cooperiendum caput, dum ipsi noctu ad divinam psalmodiam chorum Ecclesiæ Cathedralis ingrederentur, unà cum Canonicis; tanquam de gremio ejusdem Cathedralis, & primicoadjutores in divinis officiis; quibus deinde ad curam animarum in Ecclesiis filialibus urbis dimissis, succedere novi Capellani, instituti pro adimplendis piis legatis relictis cum onere Missarum, & residentia Choralis; retento tamen jure per eosdem Parochos eundem chorum ascen-

dendi pluries in anno, quamvis deperdito loco superiori, stando, & decambulando in Processionibus, illoque modernis Capellanis acquisito; ex non bene deductis Juribus Parochorum in judicio, quorum Advocati, excellentiorem statum protendentes; antiquiorem verò originem, ac retentum jus gremii tacentes, litem perdidit; in qua fuissent victos, si antiquitatem Parochorum in servitio Cathedralis, & jus interveniendi, quod adhuc in choro habent, tanquam membra ejusdem Cathedralis, ostendissent. Rotaram Buratto decis. 868. Bodon. in Theatr. Precedentiarum. 128. Bichius decis. 566. Ludovisius decis. 284. Cæsar de Panimoll. decis. 1. Adnot. 17. Sed hæc obiter sint dicta.

Apud Ecclesiasticos autem Stola duo habet nomina, et si unicum esset; si quidem appellatur etiam Orarium, & quid sit tum Stola, tum Orarium licet unum sint, non ita planè potest definiri. Experientia docemur, Stolam nostram non esse vestem, sed veluti torquem à collo per humeros ad pectus pendentem, & usque ad genua protensum. Nihilominus Orarii nomine, (quod est idem ac Stola) intelligi vestem clericalem, inquit rex. in cap. Ut Presbyteri 17. q. 4. ubi ex Concilio Triburiensi statuitur: ut Presbyteri non vadant, nisi stola, aut Orario induti, & si in itinere spoliantur, aut vulnerantur, vel occiduntur non Stola vestiti, simplici emendatione solvantur; si autem cum Stola triplici. Non enim est verisimile, quod per vicos, & plateas, ac etiam per longa itinera Presbyteri tenerentur deferre Stolam nostri temporis à collo pendentem; sed potius, incedere cum veste clericali, quam significare illi Patres voluerint, dictis vocibus Stola, & Orario, quod apertius videtur innuere tex. inc. Nullus 21. q. 4. sic disponens: Nullus eorum, qui connumerantur in Clero, vestimentum indecens habeat, sive in civitate degens, sive in itinere ambulans: sed Stolis utatur, quæ concessa sunt Clericis, ubi glossa in d. verb. Stolis, ait: id est veste talari; Ergo Stola apud Ecclesiasticos denotabat vestem talarem, ad quam alludit alia glossa in l. 1. Cod. Nulli licere in frans lib. 1. x. ubi comparative loquens ad vestimenta aliarum personarum dixit: Clauis militum, Purpura Regum, Toga Advocatorum, Habitus rusticorum, Cuculla Monachorum, Stola Sacerdotum.

Ceterum nomine Orarii Stolam, qua nunc utimur, intelligi omnes Ecclesiastici Scriptores testificantur. Gemma animæ l. 1. cap. 204. Deinde circumdat collum suum Stola, quæ & Orarium dicitur. Rabanus Maurus lib. 1. cap. 19. Quintum est, quod Orarium dicitur, licet hoc quidam Stolam vocent. Aicuinus de Divinis officiis cap. 39. Sequitur Orarium, id est Stola. Et adstipulantur veterum Conciliorum Patres, à quibus multa de usu Orarii sancita sunt, quæ satis superque constat ad Stolam nostri temporis pertinere; ut ex exemplis relatis per Marcum in Hierolex. verb. Orarium; & novissimè per Eminent. Cardinal Bonam lib. 1. Rerum Liturgic. cap. 24. à num. 6. Et Octavium Ferrar. in Analect. de Re Vestiaria cap. 23. qui sentire videntur, Apostolorum a se Stolam, seu Orarium, fuisse quidem vestem oblongam, Ecclesiasticam, totum corpus ambientem, qua induti Presbyteri sacra faciebant; at deinde, cum fuerit introducta Alba (quam Camisum appellamus) & Planeta pro usu Sacrificii, Stola anti-

antiqua mutata est in torquem, ut expresse docet Durand. in *Rational. Divin. offic. lib. 3. cap. 5.* Sed retinuit hanc nomenclaturam à fascia, quæ in limbo Stolæ antiquæ affluta erat, cujus fasciæ latitudinem imitatur Stola nostri temporis, re-tento totius vestis nomine in parte infima illius, ut conjicit Vincen. Ricard. in *Comment. ad Orat. S. Pyocli*, & observat Baylius de *Re Vestiar. cap. 17.* atque admittit Emin. Card. Bona d. *cap. 24. nu. 6.* & Mabillon, in *Liturg. Gallic. lib. 1. cap. 7. n. 1. in fine.*

Nec ignorandum, antiquitùs Orarium nihil aliud fuisse, nisi Sudarium, strophium, aut lin-teolum, quo facies abstergitur, teste Flavio Vo-pisco in *Aureliano* scribente, ipsum primum do-nasse Oraria populo Romano, quibus uteretur ad favorem, quia videlicet sublati in altum Orariis, censebantur obtendere favoris signum, & Regem venerari. Ac D. Ambrosio in *Oratione*, quam ha-buit in obitu Satyri fratris sui, dum describens tem-pestatem, quæ jactabatur, *Divinum*, inquit, *fidelium Sacramentum ligari fecit in Orario, & Orarium invol-vit collo, atque ita se defecit in mare*, quo loco Ora-rium non Stolum, sed linteum significat, non enim Stola pertinebat ad Saryrum, qui laicus erat. Idem de-promittur ex S. Ambr. *Ep. 54.* De miraculis SS. Ger-vasii, & Protasii, ibi: *Quanta Oratoria jactitantur, & tactu ipso medicabilia reposcuntur.* Et ex S. Augusti-no *lib. 22. de Civit. Dei cap. 8.* ibi: *Oculum lapsum ligavit Orario.* Sed quæ relatio Orarii antiquo-rum ad modernam Stolum, erant Oraria, ut di-
 27 ctum est, Sudaria, & linteola, magis longa, quàm lata instar fasciæ; cujus aliquam similitudinem re-præsentat nostra Stola, obtinuit vocari Orarium; & Sudaria illa vocata sunt Oraria, ab ora vestis, quam antiqui adhibebant ad tergendam faciem, ante-quam linteola in usu essent, unde Plautus in *Aler-catore Act. 1. Scena 2.* *Sume laciniam*, partem scilicet extremam velis, *atque absterge sudorem tibi.* Ita Macer, in *Hierolex. d. Verb. Orarium.* Et Card. Bona d. *lib. 1. cap. 24. n. 6.* Hinc prohibitum erat antiquis Monachis Oraria secum retinere, *cap. Mo-nacho. 27. qu. 1.* id est Sudariola ad delicias, quæ non conveniebant pœnitentibus viris.

Porro Stolum etiam appellari Orarium, quia da-batur Oratoribus, idest, Diaconis Evangelium præ-dicantibus; vel à Verbo Græco *ἀγο*, quod significat
 19 *observo*, seu *custodio*, nam Diaconi debebant diligen-ter observare, & custodire, quæ fiebant in Sacris Mysteriis, vel *ab Hora*; quia iisdem compete-bat indicare tempus orandi, & psallendi, existimat *Hierolex.* & Cardin. Bona ubi supra ex Alcuino, Rabano Mauro, Beda, & aliis. Placet tamen opinio Octav. Ferrarii in *Analect. de Re Vestiar. c. 16.* obser-vantis, Oraria antiquorum verè, & pressim fuisse se-micinctia linea, quæ ponebantur in humero mini-strantium ad mensas, vel quibus cingebantur ad pectus ad abstergendas manus; cumque Diaconi essent ministri Mensæ Sacræ; cui ad inserviendum accedebant cum linteis, sive semicinctiis ab humero sinistro pendentibus; idcirco eadem lintea, vel se-micinctia sacra vocata sunt *Oraria* ad imitationem antiquorum; ac etiam *Stola dno rō g-Miv*, idest humero injicere. Et hæc de quidditate Stolæ.

Alterum, quod restat præmittendum, & exa-minandum, est, Quid significet Ecclesiastica Stola, seu Orarium? Et equidem aliud secundum Theo-logos, aliud secundum Canonistas significat. Pri-Dict, Clericali Tom. I. Lib. II.

mi notant per Stolum significari gratiam Divinam, qua homo recuperat innocentiam deperditam in Adam. Ita ex SS. Hieron. Aug. & Beda, Barradas in *Evang. tom. 3. lib. 3. cap. 21. Vers. Cito profer-te Stolum primam. Item Jugum Christi*; & ideo defer-tur super utroque humero. *Humilitatem*; quia tendit ad genua. *Fortitudinem*, sicque ab humeris descendit ad utrumque latus. *Perseverantiam in virtutibus*, & ita colligatur cingulo. *Obedientia Evangelii*, ideoque osculatur, dum collo apponi-tur. *Contemptum Mundi*, per transversionem su-per pectus in signum Crucis, ex quo memoriam *Passionis Dominice* in prosperis, & adversis, *orationem, & predicationem*; aliasque virtutes, quas ex Alcuino, Rabano, Alamario, Ivone, Gemma, & D. Bonaventura colligunt Durand. de *Divin. Officiis d. lib. 3. cap. 5.* Adrian. in *Exposit. SS. Sacrificii Altar. lib. 2. cap. 1.* Gavant. in *Rubr. Miss. par. 2. tit. 1. in Exposit. Tropolog.* Et Paulus IV. in *iisdem Rubric. par. 1. tit. 19. sub n. 7.*

At secundum Canonistas dignitatem Sacerdota-lem Stola significat, dum deferretur à simplici Pres-bytero in celebratione Missæ, Vesperarum, Lau-dumque solemniurn, sumptionis Communionis extra Missam (de qua infra) in sermocinatione, vel oratione coram exposita Sanctissima Eucharis-tia; aut dum exercet munus hebdomadarii, can-tatvè Martyrologium in Vigilia Nativitatis Domi-ni, sive aspergit aqua benedicta populum die Do-minico, vel Sabbato Sancto d. *cap. Ecclesiastica. dist. 23. S. Thom. 3. part. supplem. art. 7. in corp. Pignatell. tom. 3. conf. 48. num. 40.* Quando ve-rò Parochus Stola utitur in administratione Sacra-mentorum, in Processionibus, & in exequiis defun-ctorum significat Jurisdictionem. Gloss. in *l. Unica*
 23 *Verb. Fibulis. C. Nulli licere infrans lib. 11. Gra-tian. Discip. forens. cap. 298. num. 64. Pigna-tell. tom. 3. Consult. 48. num. 2.* Et per consequens Parochus in functionibus Parochialibus, & præ-cipue dum comitatur funera suorum Parochiano-rum, indutus Stola, debet habere præceden-tiam super quoscunque alios Clericos ibi interve-nientes, etiam si essent Canonici Ecclesiæ Colle-giatae cum eorum capitulo; ut decisum refert
 24 Theodol. Rubeus in *Singularib. tom. 2. part. 4. de Præcedent. n. 84. relatus etiam inter Discip. forens. Gratiani d. cap. ubi legitur Decretum S. Congreg. Rituum diei 14. Octobris 1609.* Et idem esse de-cisum ad favorem Parochi contra alias Ecclesias Collegiatas in *Spoletana 21. Aprilis 1635. & in Landen. 23. Maii 1639.* testatur Pignatell. *tom. 7. consul. 46. n. 5.* unde non sunt audiendi contra-rium scribentes Barbof. de *Canon. & dignit. cap. 18. n. 67. 68.* Antonell. de *Regim. Militan. Eccl. lib. 3. cap. 18. n. 21.* Et Ceccoper. de *Canon. lib. 1. n. 202.* nisi dicamus, eorum opinionem habere locum, ubi legitima consuetudo sit contra Paro-chum, ad tradita per eundem Gratian. *d. cap. 298. n. 8.* Marchettum in *Praxi Vicar. Capit. tit. 5. n. 13.* & Pignatell. *d. consul. 48. n. 14. & 20.* ubi fortissimis ra-tionibus, & punctualibus decisionibus ulterius demonstrat, Parochum impediri non posse à Regu-
 25 laribus, quin cum Stola indutus, & cum Cruce ipse quoque ingrediatur eorum Ecclesiam cum cadave-re sui Parochiani defuncti, & assistat exequiis, dummodo permittat, officium fieri super defuncto ab iisdem Regularibus, ut servatur hic Patavii ab im-memorabili; quam cum impugnare conati essent nonnulli, paucis ab hinc annis, coacti fuerunt per
 M Parochos,

Parochos, medio juris, abstinere à novitibus ;
 26 quæ semper præsumuntur malæ. Rebuff. in Rubric. de Rescript. num. 25. Jaf. in l. In rebus. num. 5. de Constit. Princip. Et cum pariant discordias, reprobantur à Sacris Canonibus. cap. Cum consuetudinis. de consuetud. cap. Quod dilectio. in fin. de consanguin. & affin.

His ad ornamentum Stolæ enucleatis, resolvendo primam partem quaesiti, *An Sacerdos communicandus extra Missam debeat Stolum ad collum appensam habere?* Plures responderunt affirmative, & quidem sub pœna peccati mortalis. Primò: quia in cap. Ecclesiastica dist. 23. id præcipitur sub pœna excommunicationis. Sed excommunicatio non fertur, ubi non est peccatum mortale. cap. Nemo Episcoporum. cap. Nullus Sacerdotum. tit. 1. qu. 3. Layman. lib. 1. tract. 5. part. 1. cap. 5. n. 1. Ergo. Secundò, quia peccat Diaconus cantando Evangelium sine Stola; & proferendo, sine illa, Verba Christi. Ergo eo magis Sacerdos recipiens sine Stola ipsum Verbum Divinum, nempe Corpus Christi. Tertiò, quia Rituale Romanum id præcipit in Rubrica de ordine Ministran. Sac. Comm. ibi: Sacerdotes verò cum Stola communicent. Sed Rubrica Ritualis habent vim legis. Gratian. discept. forens. cap. 11. num. 7. Loter. lib. 1. q. 16. num. 123. & Sperell. qui DD. cumulat. dec. 179. n. 23. Sed lex Ecclesiastica obligat ad culpam mortalem. S. Thom. 2. 2. q. 104. art. 6. q. 105. art. 1. q. 147. art. 3. Baldell. de legib. lib. 5. disp. 19. & disp. 20. Ergo. Et ita videntur tenere, & sentire Naldus in Summa Verb. Sacerdos. n. 6. Jordan. lib. 3. tit. 3. n. 83. & Possévin. de Offic. Curati cap. 8. n. 23.

Nihilominus communis sententia Doctorum est negativa. Primò, quia cap. Ecclesiastica, dist. 23. vel loquitur tantum de celebratione Missæ sine Stola, ut ait Silvester verb. Sacerdos. qu. 4. Secundò, vel quia non potuit infligere pœnam excommunicationis in tota Ecclesia, cum fuerit conditus ille Canon à solis octo Episcopis, absque Summi Pontificis licentia congregatis, Macer. in Hierolex. verb. Stola. Tertiò, vel quia quo ad culpam, & pœnam prædictus Canon non fuit acceptatus, vel contraria consuetudine abrogatus. Ita Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 28. q. 12. Diana part. 2. tract. 14. resol. 20. quæ in Coordinato requiescit tom. 2. tract. 2. resol. 42. Bonacina tom. 1. disp. 4. qu. 6. punct. 2. num. 2. Reginald. lib. 29. n. 112. Graffius part. 1. lib. 2. cap. 41. n. 2. Quartus in Rubric. Miss. part. 2. tit. 10. sect. 3. dub. 3. difficult. 5. Tamburin. de Expedit. commun. cap. 2. num. 10. Collegium Salmanticens. De Sacramentis in genere, tract. 4. cap. 7. num. 56. Emin. Cardin. de Logo de Euchar. disp. 20. n. 98. Barbosa de Parocho cap. 20. n. 26. Bissus in Hierurg. tom. 2. verb. Stola n. 191. §. 7. ubi alios allegat, & Gobat in Experim. Theolog. tract. 4. num. 47. Nec urgere videntur alix duæ rationes contrariæ, non illa de Diacono, quia est disparitas inter officium ejus solemne in Missa, & inter privatam Communionem Sacerdotis extra Missam. Quo verò ad Rituale Romanum non videtur obligare ad mortale, vel quia agitur de re parva, vel quia non est usu receptum in hac parte.

Hæc verò ultima responsio veritati non arridet, siquidem omnes Sacerdotes timorati adhibent Stolum, dum extra Missam sive sani, sive infirmi Sacram Communionem recipiunt, ut per cursum an-

norum quinquaginta semper ego vidi, & observa-
 32 vi in hac civitate; & idè est usu receptum Rituale Romanum; quod autem agatur de re parva, non videtur subsistere; cum tanta sint dicta, & Præcepta in Sacris Conciliis de excellentia Stolæ, & Orarii spectantis ad habitum, & dignitatem Sacerdotis. Forfan excusabitur ommissio Stolæ in hoc casu, quia Paulus V. in Bulla approbante Rituale prædictum, non jubet ejus executionem, sed hortatur: at regula est in jure, quod verbum *Hortamur*, ubi agitur de re gravi, qualis est Sacrorum Rituum pariformis in Ecclesia observatio, habeat vim præcepti. Fagnan. in cap. Qualiter. n. 38. de Cleric. non residen. Vel non erit grave peccatum ex multitudine Doctorum ita asserentium. Sed hoc non concedit P. Thyrius Gonzalez de Recto Usu Opin. probabil. differt. 13. §. 14. ubi piè, & eruditè probat non sufficere multitudinem Authorum tanquam oves, & aves sententiam alterius sequentium, sed vel vim rationis, vel auctoritatem legis esse attendendam, 34
 Quare existimo concludendum in casu proposito; teneri Sacerdotem Stolum induere, alias peccare, nisi grave incommodum, vel totalis oblivio, aut Stolæ deficientia, talem omissionem excuset. Hæc de prima parte propositi Casus.

Secunda verò pars casus quaerit, *An feria quinta in Cœna Domini omnes Ecclesiastici de præcepto teneantur intra Missarum solemniam communicare?* Et respondendum est affirmative, quia extat Can. in cap. In Cœna Domini 17. de consecr. dist. 2. In quo Soter Papa præcipit, ut omnes fideles Sacram Communionem recipiant in ipsa Feria V. Cœnæ Domini; & multo magis illi de clero; ut perpetuis temporibus fuit observatum in Ecclesia; quod probatur tum ex ordine Romano sub tit. de Cœna Domini, ibi: *Fratris autem oblati communicent Presbyteri primò, postea Diaconi, & ceteri omnes*, tum ex Alcuino, qui floruit anno 780. scribente in lib. de Divinis offic. cap. De Cœna Domini: *Dum cantatur Antiphona ad Communionem interim Clerum, & omnem populum communicare*, tum etiam ex praxi omnium Ecclesiarum Collegiarum, & Monasteriorum, aliorumque Regularium, qui hanc servant laudabilem consuetudinem, recipiendi (dicta Sacra die Cœnæ Domini) Eucharistiam à Sacerdote, vel Præfato solemniter celebrante, in memoriam Communionis receptæ per Apostolos de manu Christi Domini. Et idè hanc consuetudinem habere vim legis, & obligare scripserunt Francolin. de Horis Canon. part. 1. cap. 30. num. 4. Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 24. Quasi Quinto.

Eidem suffragatur id, quod est statutum in Regula S. Benedicti Abbatis in cap. 38. num. 4. his verbis: *Cum autem Sacerdotes, qui propter infirmitatem, aut in die Dominicæ Cœna, aut ex aliqua causa non celebrant, communicare contigerit, juxta Decretum Sanctorum Patrum, Stolum semper super humeros habeant.*

Tandem, quia hoc præcepit, & servari mandavit Sacra Rituum Congregatio die 27. Septembris 1608. ut legitur apud Gavant. in Rubr. Miss. part. 4. tit. 8. apud Bauldry in Manual. Sac. Carem. part. 4. cap. 9. art. 2. num. 9. Et apud Mactum in Hierolex. verb. Feria V. in Cœna Domini. Idcirco in memoriam tanti Mysterii omnes de Clero ipsique Sacerdotes dicto die à celebrante recipere debent Sacram Communionem. Duo autem genera
 Ecce-

Ecclesiasticorum videntur excipiendi. *Unum est eorum, qui nullum beneficium habent, & nulli Ecclesie sunt addicti; hi enim non censentur obligati ad hoc præceptum; sed ad illud de communicando, vel celebrando in Paschate juxta cap. Omnis Utriusque Sexus. de Penit. & Remiss. in 6. quod ex D. Bonavent. in 4. dist. 12. art. 2. qu. 2. tenet Diana part. 2. tr. 14. resol. 19. Collocata in Coordinato tom. 2. tract. 1. res. 58. Alterum est illorum Sacerdotum, qui die prædicta Cœnæ Domini privatam Missam celebrant in aliquo Oratorio, vel Capella juxta locorum, & Ecclesiasticarum consuetudinem; quam licitam esse ait Emin. Cardin. de Lugo de Euchar. disp. 20. n. 14. cum Suarezio disp. 80. sect. 2. & aliis relatis per Dianam part. 11. tract. 5. resol. 32. sedente in Coordinato tom. 2. tr. 1. resol. 73.*

DECISIONIS XXXI.

Ad Julii Quæsitum primum,

ARGUMENTUM.

Indagatur, quomodo in EUCHARISTIA accidentia remaneant sine subjecto? Adducuntur rationes Theologicae; & datur similitudo Fulminis destruētis gladium; remanente intacta vagina; evacuantis vinum, intacto subsistente dolio; & absorbentis substantiam ovi, sine offensione putaminis. Additur exemplum recti Ecclesie Sanctæ Mariæ in Vallicella de Urbe, suspensi in aëre tempore Sancti Philippi Neri.

SUMMARIUM.

- 1 Accidentia in Eucharistia alia sunt sensibilia in se, alia in effectibus.
- 2 Accidentia in Eucharistia stant sine subjecto substantiali miraculose, & n. 3.
- 3 Accidentia neque aeri, neque Corpori, aut Sanguini Christi inexistunt in Eucharistia.
- 4 Accidentia an in Eucharistia habeant subjectum accidentale?
- 5 Accidentia in Eucharistia sustentantur a quantitate.
- 6 Quantitatis accidens stat in Eucharistia sine aliquo subjecto. Et quomodo.
- 7 Fulminis exempla pro demonstranda existentia accidentium in Eucharistia sine subjecto.
- 8 Fulmen destruit vinum, & non dolium. Nummos, non autem sacculum. Gladium, & non vaginam. Ovum absque putamine.
- 9 Miraculum trabis in aëre stantis in Ecclesia S. Maria Vallicella tempore S. Philippi Neri.

QUÆSITUM PRIMUM.

Quomodo in Eucharistia remaneant accidentia sine subjecto.

Dixere: Primum, accidentia panis, & vini alia esse sensibilia in se, ut sunt quantitas, figura, color, sapor, odor. Alia vero esse sensibilia tantum in suis effectibus, ut virtus calefaciendi, & inebriandi, nam constat experientia, Dist. Clericali Tom. 1. Lib. 11.

solas species Sacramentales inebriare posse, si in magna quantitate bibantur, ut notat Mastrius in 4. Sent. disp. 3. num. 360. *Secundo*: Prædicta omnia accidentia post consecrationem remanere sine subjecto substantiali, quia nihil substantiæ panis, & vini remanet, cui possint inhaerere, cum tota panis, & vini substantia sit transubstantiata in Carnem, & Sanguinem Christi; cap. firmiter. De Summ. Trinit. & fid. Cathol. Concil. Constant. sess. 8. ubi damnat hæresim Wiclefi dicentis, *Accidentia panis non manere sine subjecto in Eucharistia Sacramento*. Item Concil. Florentin. & Concil. Trid. sess. 13. de Sacrosancto Euchar. Sacram. c. 4. & can. 2. Corpori autem Christi, aut ejus Sanguini præfata accidentia non inexistunt, ut fides docet, alioquin Corpus Christi esset album, rotundum, liquidum, fixile, atque adeo passibile. Neque etiam inexistunt aeri; ergo stant miraculose sine subjecto substantiali, ut docent omnes Theologi. S. Thom. 3. part. quæst. 77. art. 1. Scotus in 4. dist. 12. quæst. 1. & 2. Eminent. Cardin. de Lauræa De Eucharist. disp. 23. art. 1. & Gonet. tom. 5. de Euchar. disp. 6. art. 1. Tertio, cumque omnes Catholici concorditer id sentiant, non ita conveniunt de subjecto accidentali; An scilicet ipsum excludatur quoad omnia accidentia, itaut omnia æqualiter existant, nulli subjecto nec substantiali, nec accidentali innitendo; vel potius in tota collectione accidentium sit aliquod ex ipsis, quod nulli alteri inhaereat; sed cætera omnia inhaereant ipsi tanquam immediato? Siquidem, omnia accidentia æquè remanere sine ullo subjecto tam substantiali, quam accidentali docent plures Theologi, quos citat Mastrius in 4. d. disp. 3. num. 361. Et Eminent. Cardin. de Lauræa dist. disp. 23. art. 2. num. 42. Porro opposita sententia communis est inter scholasticos, docentes, solam quantitatem, præcipuum accidens in hoc Sacramento, esse sine subjecto: reliqua vero accidentia recipi, & sustentari in quantitate, tanquam in proximo, & immediato subjecto, uti recipiebantur antea, quando simul cum quantitate inhærebant substantiæ: ideòque asserunt, nullam fieri mutationem in reliquis accidentibus, sed in sola quantitate; nam sola quantitas remanet separata à proprio subjecto, reliqua vero manent, ut antea, totaliter, ac sufficienter sustentata à quantitate; quia quantitas est subjectum immediatum aliorum accidentium, per quod substantiæ inhærent, tanquam subjecto ultimo; ut latè S. Thom. 3. part. q. 77. art. 2. Scotus in 4. dist. 12. q. 2. D. Bonavent. ibidem art. 1. q. 2. Eminent. Cardin. de Lauræa dist. disp. 23. de Eucharist. art. 2. Gonet. d. disp. 6. art. 2. & Mastrius disp. 2. Physic. q. 3. art. 2. ubi de hoc ratiocinantur, & Philosophicis etiam argumentis opinionem prædictam confirmant. Quarto, quamvis, ut dictum est, concorditer doceant omnes Scholastici, quantitatem subsistere in Eucharistia sine subjecto, sunt tamen discordes in assignando modo ita de per se subsistendi: alii enim volunt, esse necessarium novum perfectatis modum, ut accidens separatim possit subsistere: alii opinantur, absque alio novo modo accidens ipsum sustentari à DEO, sed per novam actionem; alii absque novo modo, & absque nova actione; alii tandem per novum modum, & per novam actionem, sed quia hæc merè speculativa sunt, & parùm deserviunt

serviunt Parochis ad instructionem plebium; ideo relinquuntur videnda à studiosis apud eisdem Gonet, Mastrium, & Card. de Lauræa, ac alios per eos allegatos. Et apud Lessium in *Opere posthum.* in 3. part. D. Thom. q. 77. art. 1. dub. 2.

Quintò: sed quia, è contra valde proficere potest Parochus in instruendo populo circa fidem prædictæ conclusionis, quod accidentia panis, & vini remanent in Eucharistia sine subiecto; dum substantia mutatur, sine alteratione accidentium; si exempla fulminis proponat; à quo solet vinum consumi intacto remanente dolio; argentum, & æs destrui, sacculis illatis; gladiosque lique fieri, manentibus vaginis, ideo non me piget, hic referre verba antiquorum Auctorum præmissis testimonium ignis facientia.

Plinius lib. 2. *Histor. Natur. cap. 51.* ait: *Terræ genus fulminis, quod clarum vocant (de quo cap. præced. §. 1.) mirifica natura esse, ut quo dolia exhauriuntur intactis operimentis, nulloque alio vestigio relicto. Aurum, & æs, & argentum liquatur intus, sacculis ipsis nullo modo ambustis; ac ne confuso quidem signo cetera. Marcia Princeps Romanorum ista gravida, partu exanimato, ipsa citra ullum aliud incommodum vixit. De primo videri etiam potest Lucret. lib. 6. & de Secundo Plutarchus lib. 4. Sympos. q. 2.*

Seneca verò lib. 2. *Natural. Quæst. cap. 31.* ita scribit: *Ceterum mira fulminis, si intueri velis, opera sunt, nec quicquam dubii relinquentia, quin divina insit illis, & subtilis potentia, loculis integris, ac illatis fundatur argentum. Manente vagina, gladius liquefit. Et inviolato ligno, circa pila ferrum omne distillat. Ad quod Seneca caput notas faciens Muretus ita adjungit. Mihi hoc contigit, ut paucis mensibus antequam Hyppolitus Cardinalis Ferrariensis, qui ita de me meritis est, ut perpetuo anime ipsius bene precari debeam, ex hac vita discederet, fulmen in Palatium ipsius decidens, ad mea usque cubacula pervenerit. Ibi gladii, qui ad lectum unius e famulis meis pendebat, mucronem ipsum ita colligescit, ut in globulum converterit, vagina prorsus illæsa.*

Plutarchus pariter lib. 3. *Sympos. seu Convival. Quæst. q. 2.* ex Hermani Cruserii interpretatione, sic loquentem introducit Dorotheum Oratorem: *Mihi certè constat, fulmen in domum apud nos delapsum multa miracula edidisse. Vinum ex dolis exhaustis vase illaso, hominemque somno stratum transvolans, neque illum offendit, neque vestem attingit; sed ejus cinctum, in quo succinxerat nummos areos, liquefecit, & fudit totum. Et paulò post: Pyxidularum argentearum, quæ ligneis incluse capsulis erant, argentum quidem colligatum, & conflatum fuisse, lignum intactum, & integrum inventum. Refert etiam prædicta P. Scotus in *Physica Curiosa tom. 2. lib. 11. §. 2. 3. & 4.* ubi rationes examinat horum mirabilium effectuum; idemque facit P. Sylvest. Maurus in *Commentar. Aristot. Meteorologic. 3. cap. 1. art. 2.* ubi Philosophus ita ait in textu n. 7. *Quapropter, & resistentia quidem patuntur aliquid, quæ autem non, nihil, ut clypei jam eramentum quidem liquefactum fuit, lignum autem nihil passum fuit. Agit pariter de effectibus fulminis P. Nicol. Arnù in sua Philosoph. tom. 5. de Meteoris qn. 7. art. 2.**

ubi sub. n. 9. subdit: *Quintò experientia didicimus, quod ovum consumat illeaso putamine: vase intacto, dolium exinaniat. Et concordat Collegium Complut. tom. 2. tract. 2. de Meteoris disp. 3. qu. 3. §. 4.*

Igitur, si Deus hanc facultatem tribuit fulmini, ut destruat vinum, non autem dolium; ut liquefaciat aurum, & argentum, non combustis sacculis, in quibus includebatur; ut manente vagina gladium absorbeat; ut substantiam ovi devoret, illeaso putamine; quod quidem fulmen in Scriptura Sacra vocatur, Vox Dei. Et *Altissimus dedit vocem suam: grando, & carbones ignis. Et misit sagittas suas, & dissipavit eos; fulgura multiplicavit, & conturbavit eos. Ps. 17. 14. Et vox Domini intercidentis flammam ignis. Ps. 28. 7.* Cur non poterit operari per verba Consecrationis Eucharistiae, ut destructa interiori substantia panis, & vini, remaneant sine subiecto exteriora accidentia, adinstar dolii, sacculi, vaginæ, capsulæ, & corticis, sub quibus, & à quibus tegebatur vinum, aurum, æs, argentum, gladius, vitellus, albumen? Non inficiamur, hæc esse materialia quædam prædictarum substantiarum indumenta, & divisibilia; sed vis in eo consistit, quod Dei voce, scilicet fulmine, destruitur substantia, remanentibus tegumentis illatis, quibus figurantur accidentia panis, & vini permanentia absque subiecto, destructa ejusdem panis, & vini entitate per verba consecrationis à Sacerdote prolata.

Non inelegans similitudo est miraculum illud, relatum in Vita Sancti Philippi Neri à Petr. Jacobo Bacci lib. 2. cap. 2. num. 6. his Verbis: *In quei principii, che si edificava la Chiesa, mentre cresceva la fabrica, occorse, che essendo soprastante di quella il sopranominato Gio: Antonio Lucci, & havendo fatto lasciare un pezzo di tetto sopra un luogo della Chiesa vecchia, dove stava l'immagine d'una Madonna antica molto devota; la quale è quella istessa, ch'oggi stà nell'Altare maggiore, per potere sotto quello celebrare la Messa, e tenervi il SS. Sacramento, fu una mattina fatto chiamare in fretta dal Santo Padre, il quale gli comandò, che facesse quanto prima diffare quel tetto; perche quella notte havea veduto, che stava per cadere, se la Vergine Gloriosa non l'haveffe con le proprie mani sostenuto. Andò subito Gio: Antonio co i muratori per far l'obbedienza; e trovarono, che il trave principale era uscito fuori del muro, e si reggeva in aria: sicchè tutti, quando videro tal cosa, gridarono: Miracolo, miracolo. Tecti illius tigna inhærebant Epistylis, tanquam in subiecto; ipsum autem Epistylum, & eo mediante, omnes trabes tecti ejusdem insidebant muro; sicut accidentia panis, & vini inhærent quantitati, & per eam ejusdem panis, & vini substantia. Itaque, Deipara intercedente, ac patrocinate, fecit Deus, ut Epistylum subsisteret absque subiecto extra murum, necnon omnia tigna tecti, quæ in Epistylis subiectabantur; ut credere non sit nobis difficile, accidentia Eucharistica panis, & vini consecrati subiectari in quantitate, hanc autem conservari, per Divinam potentiam, absque subiecto, separatam à substantia panis, & vini.*

DECISIONIS XXXII.

Ad Julii Quæstum secundum,

ARGUMENTUM.

Inquiritur, an in Calice consecrato remaneat Sacramentum, si in eo alijs liquor misceatur? Theodorus Papa iniecit Sanguinem consecratum in atramentarium, ut scriberet sententiam excommunicationis contra Pyrrhum Patriarcham hæreticum, Doctrina Sancti Thomæ de defitione Eucharistiæ ob mixtionem alterius liquoris. Quæstio resolvitur per distinctionem quinque casuum.

SUMMARIUM.

- 1 Mixtio liquorum est duplex, Propria, & Impropria.
- 2 Species Eucharistiæ consecrata quando perdunt consecrationem?
- 3 Theodorus Papa an iniecerit Sanguinem consecratum in atramentarium pro scribenda sententia excommunicationis contra Pyrrhum Patriarcham hæreticum?
- 4 S. Thomæ doctrinam de defitione Eucharistiæ ob mixtionem alterius liquoris plures Theologi non sequuntur.
- 5 Aqua modica si misceatur Sanguini consecrato, nihil ei efficit, & ipsa convertitur in vinum.
- 6 Aqua in magna quantitate addita Sanguini consecrato destruit Sacramentum.
- 7 Vinum additum in minori quantitate Sanguini consecrato, destruit partem aliquam Sacramenti secundum Thomistas: nullam vero secundum Scotistas.
- 8 Vinum infusum Sanguini consecrato in majori, vel aequali quantitate, destruit totum Sacramentum secundum aliquos DD. at non destruit secundum alios.
- 9 Vinum potentioris qualitatis, & majoris quantitatis additum Sanguini consecrato destruit Sacramentum secundum doctrinam S. Thomæ. Non destruit secundum Card. de Lugo; & Mastrius num. 10.
- 11 Accidentia Sanguinis Domini consecrati mutari possunt vel substantialiter, vel accidentaliter tantum.
- 12 Vinum addebat Sanguini consecrato, dum antiquitus Laici communicabantur sub utraque specie.

QUÆSTUM SECUNDUM.

An desinat esse Eucharistia in Calice, si speciebus consecratis aliquis alius liquor misceatur.

PRO intelligentia hujus difficilissimi quæsti reia sunt præmittenda; atque notanda. Primum, duas esse mixtionis species, unam propriè dictam, quæ est mutatio substantialis, & conversio miscibilium in aliud diversum compositum, quod dicitur mixtum; de qua Arist. 2. de Gener. Aliam verò impropiè dictam, quæ fit, cum aliqua misceantur adinvicem secundum minutissimas partes,

per earum juxtapositionem, manentium tamen in suo esse substantiali; sine corruptione earumdem, quæ quidem partes adinvicem uniantur per continuationem; & talis est mixtio propòita in quæsito; ut notat Mastrius in 4. disp. 3. quæst. 16. num. 388. Secundum notandum est, Species consecratas non amittere consecrationem, Christumque non desinere esse sub his, nisi ipsæ perveniant ad eum corruptionis gradum, in quo non essent aptæ continere substantiam panis, & vini, si consecratio non præcessisset; quod advertunt omnes Theologi, & in puncto Gonet tom. 5. de Euchar. disp. 5. art. 5. & Emin. Card. de Lugo eodem tract. disp. 10. num. 36. Hic quando Theodorus Papa, subscriptus sententiam excommunicationis contra Pyrrhum Patriarcham Monotelitam hæreticum, miscuit in atramento Sanguinem consecratum Domini Nostri Jesu Christi, ut notat Emin. Card. Baronius anno 648. num. 15. (si tamen factum illud verum fuit, de quo dubitat P. Ant. Foresti in Mappamundo Histor. tom. 3. in Vita Papa Theodori num. 2.) desit esse Sanguis consecratus in atramentario, amilla omnino specie Vini consecrati. Tertium notandum est, S. Thom. 3. par. quæst. 77. art. 8. tenere defitionem Eucharistiæ, si misceatur cum speciebus consecratis alius liquor, ea ratione, quia per divisionem, & interpositionem partium, corrumpitur vinum consecratum, non quo ad speciem, sed quo ad individuum, ita quod ex vino consecrato, & ex vino non consecrato fit aliud tertium vinum, numero diversum à primo. Sed hanc doctrinam Angelici Doctoris recentiores Theologi non sequuntur, opinantes per comixtionem prædictam non corrumpi Species consecratas, sed manere eadem numero in sua entitate, etsi separatas in plures particulas, ut scribunt Emin. Card. de Lugo d. disp. 10. num. 44. Valentia de Euchar. disp. 6. quæst. 5. puncti. 3. Lessius eod. tract. disp. 77. art. 8. num. 16. & Mastrius d. disp. 3. num. 389.

His prænotatis pro resolutione Quæsti distinctioni sunt infra scripti quinque Casus.

Primus Casus est, si Speciebus Vini consecrati misceatur aqua in modica quantitate? Et in hoc casu, (ut dictum est supra in secundo quæsito mensis Martii,) illa aqua nihil efficit Speciebus Sacramentalibus, neque destruit Sacramentum Sanguinis Domini non solum in toto, sed neque in minima parte; ipsa verò aqua convertitur in vinum, vel ob virtutem, quam habent Species Sacramentales agendi, sicut si essent cum substantia vini; vel ob potentiam Divinam, quæ vult supplere defectum naturæ, & occultetur miraculum Sacramenti. Ita ex Theologis Lessius de Euchar. quæst. 77. art. 8. num. 15. Mastrius in 4. d. disp. 3. num. 393. & ex Canonistis Joan. Andreas in cap. Cum Marthe. 6. num. 15. de Celebrat. Missar.

Secundus Casus est, si Speciebus consecratis in Calice misceatur aqua in magna quantitate? In hoc casu, cum aqua superinfusa sit in quantitate excessiva, ita ut reddat inhabiles Species vini consecrati ad conservandam vini substantiam, si ibi adesset, & corrumpat omnino accidentia earumdem Specierum, proculdubio cessabit Sacramentum, & erit defectio Sanguinis Domini ex doctrina S. Thomæ 3. par. quæst. 77. art. 8. Cardin. de Lugo, & Gonet citator. supra in 2. notando; & admittit Mastrius d. disp. 3. n. 392. nec non Emin. Cardin. de Lauræa de Euchar. disp. 23. n. 194.

M 3

Tertius

Tertius Casus est: Si addatur Speciebus Sacramentalibus vinum ejusdem qualitatis in minori quantitate, quam sint Species ipsa consecrata? In hoc casu opinio S. Thomæ est, cit. quæst. 77. art. 8. quod destruat Eucharistia in ea parte, in qua vinum additum pervadit ipsas Species consecratas; in reliqua vero parte conservari Sacramentum, ob rationem supra allatam, quod scilicet vinum superadditum immutat in ea parte Species consecratas, & ex illis, ac seipso simul mixtis, fit aliquid tertium diversum numero à duobus prioribus. Contrarium tamen tenent, & docent Scotista, ac ferè omnes recentiores Theologi, Suarez, Vasquez, Coninch. Cardin. de Lugo, Averfa, Meratius, Caspensis; & ex antiquis S. Bonaventura, Alensis, Ricard. Durand. & alii, quas sequitur Maffius d. disp. 3. num. 389. ubi reddit rationem, propter quam Eucharistia remanet intacta in ipsis Speciebus Sacramentalibus, videlicet, quia vinum superadditum non corrumpit, neque mutat aliquam partem earundem Specierum, sed juxta eas se ponit, tanquam quid homogeneum sine illarum destructione, vel substantiali alteratione. Et hoc decidere videtur Innoc. III. in cit. cap. cum Martha. §. Quasi visi: de Celeb. Miss. ibi. Si post Calicis consecrationem aliud vinum mittatur in Calicem, illud quidem non transit in Sanguinem, nec Sanguini commiscetur; sed accidentibus prioris vini commixtum Corpori, quod sub eis latet, undique circumfunditur non madidans circumfusum.

Quartus casus est, Si iisdem Speciebus consecratis addatur Vinum ejusdem qualitatis, sed vel in æquali, vel in majore quantitate, quam sint eadem Species Sacramentales? In hoc casu ex opinione S. Thomæ destruitur Eucharistia, quia ex tali mixtione formatur unum tertium vinum, numero diversum: Ulterius Species Sacramentales ita dividuntur, & intersecantur à vino superaddito in æquali majorive quantitate, ut vel omnino destruantur, vel fiant minores minimis, & reddantur insensibiles, in quo statu cessat Eucharistia, quæ est Sacramentum sensibile, ut disputando dicit Emin. Cardin. de Lauræa dist. disp. 23. de Euch. n. 195. Ceterum contrarium tenet Suar. d. 57. sect. 4. conc. 3. Emin. Cardin. de Lugo d. disp. 10. n. 42. & Lessius dist. quæst. 77. art. 8. num. 16. quibus adhæret Maffius d. disp. 3. num. 390. ubi respondet rationibus contrariis; negando ex mixtione prædicta formari tertium quid vinum numero diversum; nam Species Sacramentales, & vinum additum non mutantur secundum entitatem propriam, & unitatem numeralem intrinsecam; sed mutantur solum secundum determinationem, & continuationem quantitativam, & sic semper manent in propria entitate. Ad aliam verò rationem de diminutione tali, ut Species consecrata reddantur insensibiles, respondet, negando deveniri posse ad tantam diminutionem; quia in homogeneis forma naturalis non determinat sibi certam quantitatem ab intrinseco, sed sub quacunque minima quantitate quantum est ex se, servari potest: Sed estò partes Specierum consecratarum per intersecationem cum partibus vini infusi, fiant minores minimis, non idè destruantur, sed per unionem cum illis conservantur; non enim existunt per se, sed inexistunt aliis, & ita conservantur & licet insensibiles forent, si ipsæ partes minores minimis per se existerent: tamen redduntur sensibiles ex conjunctione cum aliis;

ut latius probat idem Maffius eod. disp. 3. quæst. 5. num. 130. & Lessius d. quæst. 77. art. 8. n. 16.

Quintus tandem Casus figurari potest, Si in Speciebus vini consecrati infundatur major quantitas vini, non ejusdem qualitatis, sed potentioris, & majoris virtutis, ex. gr. si fuerit consecratum vinum Paduanum, satis debile, ac tenue, & ei addatur in majore quantitate Vinum Vicentinum, Creticum, vel Hispanum, cujus virtus est fortior, potentior, & activior? In hoc casu videretur amplectenda opinio Angelici Doctoris in cit. quæst. 77. art. 8. tenentis cessare Sacramentum, ob destructionem Specierum Sacramentalium, quarum substantia, si adesset, à vino Vicentino, Cretico, seu Hispano, per potentioris suam activitatem fuisse corrupta, & absorpta in se, ac suam entitatem, Ex qua mutatione formaretur liquor diversus non solum numero, sed etiam specie, & introduceretur nova forma substantialis in aliam materiam, sub qua non esset amplius Sanguis Christi. Nihilominus contrarium respondet huic Casui Emin. Cardin. de Lugo De Euch. cit. disp. 10. num. 44. his verbis: Dicendum videtur per mixtionem specierum cum alio vino, sive specie, sive numero diverso, sive potentiori; sive debiliori, consecrationem non perdi. Et quidem si verum est id, quod diximus supra disp. 4. sect. 3. Vinum extra uvam non habere virtutem ad producendum aliud vinum sed illud debere produci à virtute nutritiva uve; sicut sanguis non potest produci, nisi à virtute animali, quæ residet in jecore, vel alibi; consequens erit, quod quantumvis misceantur Species cum vino potentiori, & diversæ speciei, non fiet generatio substantialis nova partis vini, cum non adsit potentia nutritiva uve, quæ sola potest ex alimento, & succo per venulas attracto, generare verum mustum, & vinum. Potest confirmari opinio Emin. Lugonis per aliam rationem positam à Maffio d. disp. 3. quæst. 16. num. 392. his verbis: Quod si liquor superinfusus Speciebus consecratis vini sit ejusdem speciei cum ipso tunc non corrumpuntur Species Sacramentales vini, sed manent eadem, & Christus manet sub speciebus consecratis, non autem sub aliis partibus superadditis, ut dicebat Doctor (Scotus) loco jam cit. dist. 12. quæst. 4. §. Ad questionem; & ratio est, quia unum simile non corrumpit aliud simile; cum omne agens intendat generare sibi simile; ac proinde quando simile invenit, illud corrumpere non potest.

Neque obstat, quod facta mixtione, de qua in casu, mutantur accidentia specierum consecratarum, id est sapor, odor, calor, ut experientia cognosci potest; nam adhuc responderetur, mutationem illam esse accidentaliter tantum, non substantialiter; & idè non definit esse ibi Sanguis Dominicus per talem mutationem, quia non desineret ibi esse substantia vini, etsi debilioris; si prius non fuisset consecratum, Ita idem Maff. ibid. num. 390.

Tandem ad majorem probationem prædictorum observari possunt duo dicta satis admiranda. Unum, quod in Ordine Romano antiquo cap. 4. jubetur, Species consecratas misceri cum alio vino, ut ex illo totus populus possit accipere, & sanctificari. Alterum, quod mos erat apud Cistercienses, & quosdam alios religiosos (antequam prohiberetur usus Calicis extra Missam) ut, ad augendam quantitatem Dominici Sanguinis, quo omnes partici-

pare possent, adderetur vinum purum, ad hoc, ut communicantes omnes inde aliquid fumerent; quod non fuisse illicitum ait Jo. Andreas in cap. Ex parte. §. num. 3. & ibi Hostien. de Celebrat. Missar. Igitur eo tempore supponebat Ecclesia, non definire consecrationem Sanguinis, per quamvis additionem, infusionem, & mixtionem, alterius vini non consecrati, aliis non fuisset licita dicta mixtio, & fuisset data causa idolatranti communicantibus, sumentibus ex dicta mixtione Sanguinem Christi; quod etiam tangit Emin. Cardin. de Lugo d. disp. 10. sub num. 41.

DECISIONIS XXXIII.

Ad Julii primum Casum,

ARGUMENTUM.

Edisserit, An liceat Sacerdoti celebranti, communicare Laicum cum parte Hostiæ sui sacrificii? Referuntur non ignorandi Ritus antiqui circa Communionem Laicorum.

SUMMARIUM.

- 1 Sacerdos debet sumere totum Sacramentum ab eo oblatum.
- 2 Sacerdos celebrans potest cum parte sua Hostiæ alium communicare.
- 3 Lex quod non dicit, neque nos dicere debemus.
- 4 Christus communicavit seipsum, deinde Apostolos.
- 5 Doctores tenent posse Laicum communicari cum parte Hostiæ Sacerdotis.

PRIMUS CASUS.

Sacerdote celebrante, ingreditur Ecclesiam Vir nobilis, & petit Communionem Sacram, ad quam sumendam ex devotione est preparatus, & dispositus. Non extant Hostiæ parvæ neque consecratæ, neque consecrandæ. Queritur, an celebrans possit cum parte Hostiæ suæ in illa Missa consecratæ, eundem communicare?

Videbatur respondendum negativè. Primò ex cap. Relatum 11. & cap. Comperimus 12. de Consecr. dist. 2. ubi præmissa indolentia contra Sacerdotes, qui abstinebant in Missa à sumptione, vel totius, vel partis Hostiæ immolatæ, & consecratæ, præcipitur eosdem decere totum Sacramentum oblatum semper sumere. Ergo non licebit Laicis partem dare. Secundò ex Rubrica Missalis tit. de defectibus in Minister. ipso occurren. cap. 10. num. 3. vers. Si Sacerdos. Ubi decernitur, quod si Sacerdos celebrans post Consecrationem decidat in casum mortis, suppleatur sacrificium ab alio Sacerdote; à quo sumatur Sacramentum, & ejusdem partem præbeat Sacerdoti infirmo; si alia particula consecratæ delint. Ergo extra casum mortis, id non licebit. Tertiò, quia negativam opinionem tenent Grassius in decis. part. 1. lib. 2. cap. 38. num. 31. Zambran. cap. 3. dub. 6. num. 7. Zanard. in director. Confess. part. 1. de Sacram. Euchar. cap. 9. quæst. 15.

Contrarium tamen est resolvendum, siquidem
2 absque scrupulo poterit Sacerdos cum parte Hostiæ

suæ, in Missa consecratæ prædictum Virum nobilem ex devotione petentem, paratum, & dispositum communicare. Primò quia nullus Canon, & nulla lex id prohibet. Quod autem lex non dicit neque nos dicere debemus. cap. illa. Ne Sede Vacante. l. Dissentientis. C. de Repud. Barbol. Axiom. 136. num. 7. Secundò quia Salvator noster, dum Sacramentum Eucharistiæ instituit, cum eo seipsum communicavit, ac etiam Apostolos; ut docet S. Thom. 3. part. qu. 81. art. 1. Lessius, qui plurimos SS. Patres cumulat, de Eucharist. q. 81. art. 1. & Menochi. in vita Christi lib. 7. cap. 2. tertiò, quia in primitiva Ecclesia per multos annos tertia pars Hostiæ in Missa consecratæ reservabatur usque ad finem Missæ; utique pro Laicis communicandis. cap. Triforme 22. de Consecr. eadem dist. 2. Microlog. cap. 18. & S. Thom. 3. part. qu. 83. art. 5. ad 8. Quartò, quia quando Laicis dabatur Communio sub utraque specie, iidem porrigebatur sanguis in eadem Missa, & de eodem Calice, de quo biberat Sacerdos. Quintò, quia in nihilo derogatur integritati, seu reverentiæ Sacrificii, quod cum sit commune tum Sacerdoti celebranti, cum fidelibus adstantibus, convenit de eodem in Communionem participare. Sextò, quia immò optat Sancta Mater Ecclesia ut in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed Sacramentali etiâ Eucharistiæ perceptione communicent, ut ait Concil. Tridentin. sess. 22. de sacrific. Missæ c. 6. Septimò, quia ulterius dare partem Hostiæ in Missa consecratæ, & oblatae alicui de populo adstanti est id, quod antiquitus servabatur teste Joan. Ciampino in Opusculo de perpetuo Azimor. Usu cap. 7. n. 6. ubi ita scribit: Fideles antiquarum traditionum haud ignari, nempe quod omnes sui majores de eodem pane ab Apostolis benedicto participaverant; ipsi quoque omnes ejusdem Panis, quem Episcopus consecravit, participes fieri curabant. Octavò, quia id licitum esse profitentur sexdecim Doctores Theologi, & Canonistæ, quos citat, & sequitur Sancius in Selectis disp. 22. num. 21. quibus ego addo Merum in Hierolex verb. Hostia col. ult. Marcant. in Horto Pastor. de Resolut. Pastoral. circa Eucharist. cap. 3. in fin. Tambur. de Expedit. Commun. cap. 6. §. 6. Gavant. in Rubr. Missal. par. 3. tit. 10. num. 2. in fine. Quartum in eod. tract. part. 2. tit. 10. sect. 3. dub. 3. difficult. 4. Volpi Mor. ref. 59. n. 6. Gobat. in Theol. Experim. tract. 4. n. 420. Corsetum in Praxi Sacr. Rit. tract. 2. part. 1. sect. 1. num. 100. Et pluribus aliis allegatis, Dianam part. 10. tract. 11. resol. 60. Quæ reperitur in opere Coordinato tom. 2. tract. 1. resol. 247. ubi plene de hoc quaesito.

Neque subsistunt motiva contraria. Non primum ex cap. Relatum, & c. Comperimus, de consecr. dist. 2. quia ibi Sacerdotes Sacrificantes abstinebant à consummatione Hostiæ oblatae, vel in toto, vel in parte ex indevotione, cum scandalo, & injuria Sacrificii. Non secundum ex rubrica Missalis; quæ immò demonstrat, in defectu aliarum Specierum, posse dari communionem cum parte Hostiæ in Missa oblata; & licet ibi pro justa causa sit periculum mortis, etiam extra periculum sufficit devotio communicandi, incommodum expectandi, obligatio se citò expediendi, ut in dicta resolutione Dianæ num. 2. Non tertium de citatorum ibi Doctorum auctoritate, quia nituntur supradictis textibus. cap. Relatum, & cap. Comperimus, quos nec vidisse, nec legisse fateri oportet, cum id non dicant, quod ipsi auctores asserunt, ideoque nil officiant.

DE-

DECISIONIS XXXIV.

Ad Julii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Docetur, quod in Altari ponendum sit Ciborium pro asservanda Sanctissima Eucharistia: Referuntur de hac re Canones, & Decreta dignissima scitu.

S U M M A R I U M.

- 1 Ciborium habet plures significationes.
- 2 Eucharistia olim servabatur in columbis argenteis, vel aureis.
- 3 Ciborium, idest Tabernaculum SS. Eucharistia in quo Altari tenendum?
- 4 Ciborium in Altari majori tenendum nisi gravis causa excuset ab Episcopo approbanda.

SECUNDUS CASUS.

Queritur, quo in Altari Ciborium sit ponendum, pro Eucharistia Sanctissima servanda in Ecclesiis.

- D**ictum fuit: Ciborium, Græcum Vocabulum *κίβωρον*, habere plures significationes, de quibus Hierolexic. *Macri* in hac voce; sed inter Ecclesiasticos significare Tabernaculum, in quo conservatur Sacra Eucharistia, & de eodem meminit Anastas. in Leone III. teste eodem Macro d. Verb.
- 2 Ciborium, ubi subdit, Antiquorum usu fuisse conservare hoc Venerabile Sacramentum in columbis argenteis, vel aureis super altare pendentibus; qui mos adhuc viget in nonnullis Gallie Ecclesiis, præsertim Parisiis, & censetur habuisse originem à Divo Basilio, in cujus vita Surius tom. 1. ait; *Tertiam vero* (idest, Hostiæ consecratæ particulam) *in columba aurea pendente reposuisse*; de quo etiam Card. Baronius Anno 57. num. 152. Card. Bona *Rer. Liturgic. lib. 2. cap. 17. num. 6.* & ex Joan. Mabilion. de Liturg. Gallicana lib. 1. cap. 9. tetigimus supra in secundo casu Mensis Aprilis ad 3. præmissum; & alia plura congerit de hoc Pignatell. tom. 4. Consult. 31.

- 3 Caterum in quo Altari sit collocandum Ciborium, seu Tabernaculum, continens Sanctissimam Eucharistiam, jus commune non decidit, sed tantummodo mandat, ut in loco singulari, mundo & signato semper honorifice collocata, devotè, ac fideliter conservetur; ut habetur in cap. Sane 10. De Celebrat. Missar. adeo ut sub fidei custodia, clavibus adhibitis custodiatur, ut præcipit Innocen. III. in cap. 1. de Custodia Euch. Quapropter recurrendum est ad tria jura; scilicet ad Rubricas Ritualis Romani, ad Constitutiones Synodales, & ad consuetudinem. Rituale Romanum De SS. Euch. Sacram. cum in Rubrica dixerit, quod perpetuo aliquot particule consecratæ eo numero, quæ infirmorum, & aliorum fidelium communioni satis esse possint, conserventur in pyxide ex solida decentique materia, ac munda & suo operculo bene clausa, albo velo cooperta, & quantum reseret, ornato in Tabernaculo, clave obferato. Statim subjungit: Hoc autem Tabernaculum, conopæo decenter opertum, atque ab omni aliare vacuum in Altari majori, vel in alio, quod venerationi, & cultui tanti Sacramenti commodius, aut

decentius videatur, sit collocatum; ita ut nullum aliis sacris functionibus, aut Ecclesiasticis officiis impedimentum afferatur. Igitur ex hac Rubrica, quæ ut alias notavimus, vim legis habet, colligimus, collocandum esse Ciborium in Altari majori, nisi aliter requiratur Cathedralitas, vel Collegialitas Ecclesiæ, in qua, cum officia Divina, & aliæ functiones Sacræ sint faciendæ in eodem majori Altari ad impedimenta evitanda, Tabernaculum prædictum collocetur in alio decenti Altari.

Hinc Sanctus Carolus Borromæus in sua prima Synodo Provinciali, Part. 2. tit. Quæ pertinent ad Sacramentum Sanctæ Eucharistia, ita decrevit: Episcopus diligentissimè curet, ut in Cathedrali, Collegiatis, Parochialibus, & aliis quibuscumque Ecclesiis, ubi Sacrosancta Eucharistia custodiri solet, vel debet, in majori Altari collocetur, nisi necessaria, vel gravi de causa aliud ei videatur. In nostris autem Constitutionibus Synodalibus Patavinis part. 2. cap. 15. de Sanctissima Eucharistia custodienda, præcipitur ab Episcopo, quod Sacramentum, excepta nostra Ecclesia Cathedrali in majori Altari collocetur, non alibi, nisi habita à Nobis venia; & quidem jure; nam pendet ab arbitrio, & prudentia Edilcopi decernere, quo in Altari, juxta Ecclesiæ qualitatem, sit collocandum Ciborium; ut notant Castald. in Praxi Cærimon. lib. 2. sect. 1. cap. 1. num. 5. Pax Jordan. tom 1. lib. 3. tit. 3. n. 5. & Barbof. de Poteft. Episc. allegat. 22. num. 2.

Concors autem est consuetudo in nostris regionibus, à qua videmus antiquitus dispositum, ut in Collegiatis Ecclesiis utriusque Cleri Sæcularis, & Regularis, ut plurimum, Tabernaculum, pro custodienda Sanctissima Eucharistia, sit collocatum non in Altari majori, ne impediatur quotidiana Divina officia, sed in alio nobili, & conspicuo, ac commodo ad adorandam, & ministrandam Sacram Communionem fidelibus; at in Parochialibus, & aliis semper detinetur in Altari majori, & ita etiam declaratum esse à Sacra Congregatione Episcoporum & Regular. testatur Pignatell. in cit. tom. 4. consult. 31. num. 17. verbis istis: Tabernaculum SS. Sacramenti in Cathedralibus non debet esse in Altari majori propter functiones Pontificales, quæ sunt versis rebus ad Altare. In Parochialibus vero & Regularium, Ecclesiis debet esse in Altari majori regulariter tanquam digniori. Ita in Lucen. 10. Februarii 1579. in Aquilana 29. Augusti 1594. & in Casertina 28. Novembris ejusdem anni.

DECISIONIS XXXV.

Ad Julii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Agitur de instructione puerorum; qui noviter sunt admittendi ad Sacram Communionem. Tria demonstrantur, quæ sunt in usu apud Parochos Diocesis Patavinæ circa eandem instructionem.

S U M M A R I U M.

- 1 Paranesis ad Parochos pro instructione puerorum noviter communicandorum.
- 2 P. Joannes Baptista Polacchus Sacerdos Congregationis Oratorii Paduæ laudatus.

CA.

CASUS PRUDENTIALIS.

Qua, & quod prudens Parochus docere debeat Pueros, noviter admittentes ad Sacram Eucharistiae perceptionem?

QUoniam aliquot ab hinc annis, jussu Eminentissimi, ac Reverendissimi Domini mei Cardinalis Barbadici, Episcopi hujus Urbis Antenorae vigilantissimi, ac piissimi, compilavi sequentem Paræneticam Epistolam, ac instructionem à Parochis adhibendam, pro promovendis pueris hujus Diocesis ad Sacram Communionem; ipsique Parochi, memores ejusdem, in responsione ad præsentem casum illam summis laudibus extulerunt; liceat eandem hic transcribere de verbo ad verbum, et si Italico sermone conceptam, forte Lettoribus non ingratham; & satis erit pro resolutione Casus.

LETTERA PASTORALE

Per promuovere li Figliuoli alla Sacra Communione.

MOLTO Rev. come Fratelli. *Parvuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis*, dice la Sacra Scrittura, dolendoli della negligenza de' suoi antichi ministri; ma grande occasione habbiamo di temere, che si verifichino le medesime parole anco in questi tempi; havendo Noi ritrovato nella Visita, che per inelcusabile trascuratezza di chi ne tiene l'obbligo, molti, e molti figliuoli, e figliuole, dopo essere fatti adulti, & arrivati à gl'anni della discrezione, non sono ammessi alla Sacrosanta Communione, e se ne vivono digiuni per tutta la loro adolescenza; sicche d'essi si può dire: *Defecit parvulus, & laetens in Plateis oppidi. Et adhuc lingua latentis ad palatum ejus in siti*. Volendo dunque rimediare à sinorabile omissione, inherendo à Sacri Canon, al Sacro Concilio di Trento, & alle Constitutioni Sinodali, che comandano il promuovere i figliuoli, e figliuole alla Santa Communione, pervenuti che siano à quella età, nella quale possano essere capaci, & idonei (il che per lo più avviene trà li dodici e li quattordici anni) vi ordiniamo, che subito ricevute e presenti, e successivamente ogni anni nel principio di Quaresima, dobbiate far nota particolare del nome, e cognome di quelli figliuoli, e figliuole della vostra Parochia, i quali riputarete habili per accostarli alla Sacra Mensa; e quelli convocando in hora propria in Chiesa molte, e molte volte in tutto il corso della Quaresima, come stimarete più expediente, distinguendoli in una, o più classi, conforme il minore, o maggiore numero, che faranno, gli rendiate instruiti, & informati delle cose, che hanno à credere circa il Venerabile Sacramento dell'Altare; come pure del modo di prepararsi alla Santissima Communione, e di rendere le dovute grazie dopo Communicati, secondo il metodo seguente; il quale per maggiore facilità habbiamo fatto compilare, & estrarre principalmente dal libretto della dottrina Christiana.

Gli interrogarete Voi per modo di quesito sopra gl'infraferitti punti, che se ne rendano ben capaci; per ammetterli poi il giorno della Santa Pasqua à ricevere il Corpo Sacratissimo del Signore con frutto, profitto dell'anime loro: e sarebbe utile il procurare, che intervenissero à detta istruzione anco molti di quelli, che sono soliti à Communicarsi, e non l'haveranno mai sentita altrove, à fine che in tal modo persuasi con quanta riverenza, e purità deve accostarsi il Christiano à quel celeste Cibo, ogn'uno si disponga in modo, che possi ricevere col Sacramento

Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

anco gl'effetti mirabili, quali produce nell'anime pure, e monde lo stesso Augustissimo Sacramento.

Farete sapere à tutti i Parocchiani, e popoli alla vostra cura soggetti questa nostra commissione, leggendola pubblicamente nel tempo della Messa; & efficacemente esortandoli à mandare i figliuoli, e figliuole, che sono di età, e capacità sufficiente à ricevere la sudetta istruzione; e con tal occasione ammonirete, quelli, i quali sono trascurati nella buona educatione de' figliuoli; con avvertirli dello strettissimo conto, che ne haveranno à rendere al Signore DIO; e massime non mandandoli ad imparare la Dottrina Christiana, e non proibendo loro il conversare, e trattare insieme i putti e le putte sotto pretesto di amore, o spozializio futuro; mentre alla giornata ne sentiamo scandalosi successi, con detrimento dell'Anime, dishonore delle famiglie, e gravissima offesa di sua Divina Maestà.

Doverete poi per l'ottava di Pasqua consegnare à i Vicarij nostri Foranei la nota di quante Anime haverete comunicato da nuovo; come pure di quelle, che fossero restate inconfesse, in conformità delle Constitutioni Sinodali; acciò sia subito dalli medesimi trasmessa, per adempire, quanto è possibile, il debito dell'ufficio nostro Pastorale, E Nostro Signore vi benedica.

Istruzione per la Santa Communione. Punti, che si hanno à credere.

1 Che l'Hostia dell'Altare prima, che sia consecrata, non è altro, che un poco di pane; ma subito, che il Sacerdote ha proferito le parole della Consecrazione; si trova in quell'Hostia il vero Corpo di Christo Nostro Signore; quel medesimo, che nacque della Santissima Vergine; che morì in Croce, risuscitò, e siede alla destra di Dio Padre.

2 Perché il vero Corpo del Signore è vivo, & unito alla Divinità nella Persona del Figliuolo di Dio, però insieme con li Corpo si trova ancora il Sangue, l'Anima, la Divinità, e così tutto Christo Dio, & Uomo.

3 Che dopo le parole della Consecrazione l'hostia non è più pane, benché habbia il colore, il sapore, l'odore, egl' altri accidenti del pane; ma è il vero Corpo del Signore; e ciò per virtù di Dio Onnipotente; il quale siccome ha creato di niente il Cielo, e la Terra; Così fa, che il pane, & vino si converta nel Corpo, e nel Sangue del suo Santissimo Figliuolo; restano da se stessi gl' accidenti sudetti del colore, sapore, odore, quantità, & altri.

4 Che se bene questo gran Misterio, come l'altre opere mirabili di Dio, non è necessario intenderlo; ma basta crederlo, essendo certi, che Dio non ci può ingannare; pure si può dare la similitudine del cibo materiale, che ogni giorno mangiamo, il quale, siccome per virtù del colore naturale si converte nella nostra carne, e nel nostro sangue; così Euchar. per virtù di Dio l'Hostia dell'Altare, & il vino del Calice si converte nel Corpo, e Sangue del Signore, subito che il Sacerdote proferisce le parole della consecrazione.

5 Che nell'Hostia consecrata non solo vi è il

Corpo del Signore, ma insieme il Sangue: Siccome nel Calice non solo vi è il Sangue, ma anco il Corpo

per via di concomitanza, cioè compagnia inseparabile: e perciò se bene i Laici si comunicano solamente coll'Hostia, ricevono in essa anco il Sangue del Signore.

N

6 Che il

Cap. Omnis utriusque Sacram. De Panis & Remiss.

Omne. Tr. Ioff. 13. Can. 9. Synod. Patav. p. 2. cap. 15. Verf. Eucharist.

2. par. 2. cap. 15.

S. Th. 3. par. 9. 75. art. 1. Catech. Rom. de Euchar. cap. 26.

27. 28. 29. S. Th. 3. par. 9. 76. art. 1.

S. Th. 3. par. 9. 75. art. 2. & 3.

Catech. Rom. de Euchar. cap. 1.

Catech. Rom. c. 30. 6 Che il Corpo di Christo Signore Nostro stà vivo, & intiero in ciascheduna Hostia consecrata, tanto grande, quanto piccola, anzi in qual si voglia sua minima particella; e così non vi è differenza à comunicarsi con una particola grande, ovvero Picciola; ò altra particella di essa, per minima, che sia.

Catech. Rom. d. cap. 36. Rodrig. exercit. Perleth. 8. cap. 2. 7 Che parimente il corpo del Signore è intiero in tutte le Particole, & Hostie Consecrate; e ciò per virtù della sua Onnipotenza; e si può dare l' esempio della voce d'un Predicatore (come insegna Sant' Agostino) la quale se bene è una voce sola, *Perleth.* è però tutta nello stesso tempo nell' orecchie di tutti gl' ascoltanti.

Rodrig. d. cap. 2. Cat. Rom. cap. 43. 8 Che quando si spezza, ò divide l' Hostia, non si spezza, nè si divide il Corpo del Signore; ma i soli accidenti del pane, ò pure del vino consecrato, e così Christo non si parte, nè si divide; mà resta vivo, & intiero in ogni particella, come habbiamo detto di sopra.

Catech. Rom. c. 2. & seq. cap. 18. Rodrig. d. tract. 8. cap. 1. 9 Che Nostro Signore Giesù Christo hà voluto istituire questo mirabile Sacramento del suo Corpo, e Sangue sotto le specie del pane, e del vino; per dinotare il nutrimento spirituale, chefa nell' Anima, di chi lo riceve, coll' abbondanza della sua grazia; e perche conoscissimo il suo grande amore verso di noi, havendo voluto non solo patire, e morire per noi sù la Croce; mà restare con noi nell' Santissimo Sacramento; & unirsi strettamente & intimamente coll' anime nostre, mediante la Santa Comunione fatta per modo di cibo, e bevanda.

Rodrig. d. tract. 8. cap. 2. Catech. Rom. ac 25. & 6. 41. 10 Che tutte queste verità sono di fede, e bisogna crederle, e venerarle, senza volerle investigare curiosamente; perche Dio può fare più di quello, che noi possiamo intendere; e non farebbero grandilecole di Dio, se il nostro intelletto le potesse comprendere. E questo è il merito della nostra Santa Fede, credere quello, che non vediamo per esserci rivelato da Dio, & insegnato dalla Santa Chiesa Cattolica & Apostolica Romana. *Quod non capis, quod non vides, animosa firmat fides, prater rerum ordinem.*

Punti della preparatione alla Santa Comunione.

S. Th. 3. p. 9. 80. artic. 4. & 5. Catech. Rom. ca. 49. cap. 55. c. 56. 1 Che bisogna avanti la comunione confessarsi di tutti i peccati mortali; e farebbe un' horrendo sacrilegio il ricevere la Santa Comunione con la coscienza rea di uno, ò più peccati mortali non confessati. *Qui sarà bene avvertire il popolo della necessaria integrità della Confessione Sacramentale.*

Rodrig. d. tract. 8. c. 3. & 4. S. Th. 3. p. 9. 80. Catech. Rom. cap. 57. 2 Che si deve essere digiuni in tutto, e per tutto cioè che almeno da meza notte in giù non si habbi preso niente, ne anco un poco di acqua: eccetto che se si dovesse Comunicare per viatico un moribondo, nel qual caso la Santa Chiesa lo permette, ancorche non fosse digiuno.

Rodrig. d. tract. 8. cap. 5. If. 26. 3 Che conviene accostarsi alla Sacra Mensa con divotione, con grandissima humiltà, e riverenza considerando la sovrana Maestà, e grandezza di Dio, che veramente stà in quel Santissimo Sacramento, alla cui presenza tremano gl' Angeli, & i più alti Serafini del Cielo. *Columna Celi contremiscunt, & pavent ad nutum ejus.* E per questo nell' atto di Comunicare, Santa Chiesa recita quelle humilissime parole del Centurione, *Signore non sono degno, che entrate nella casa mia; mà dire solo la vostra parola, e sarà sana l' anima mia.*

S. Th. 3. p. 9. 71. art. 5. Rodrig. d. tract. 1. 4 Che giova rappresentarci l' amore infinito del Signore, e la sua Santissima Passione, di cui quella Sacra Mensa è memoriale; e così far conto di ritrovarsi fra i Discipoli alla Cena di Christo Signore Nostro; ovvero a' piedi della Croce sul Monte Calvario, per lavare l' anima sua nel Sangue Sacratissimo del Signore.

Punti per il rendimento di gratie dopo la Santa Comunione.

Rodrig. d. tract. 8. cap. 9. 1 **R**ingraziare di tutto cuore sua Divina Maestà per sì gran favore, & offerirgli tutte quelle laudi, e rendimenti di grazie, che li danno gl' Angeli, e i Santi in Cielo.

Rodrig. d. tract. 8. cap. 9. 2 Offerire tutti se stessi al suo santo servizio; con proponimento di volersi emendare delle proprie male inclinazioni; e di più tosto morire, che commettere volontariamente un peccato.

Rodrig. d. tract. 8. cap. 9. 3 Dimandare al Signore il perdono delle colpe commesse; il suo santo ajuto per emendarsi, per vincere le proprie passioni, e chiedere quelle grazie, che sono giovevoli all' eterna salute.

Questi, & altri simili devoti affetti insegnarà il Parroco à quelli, che si haveranno da comunicare, più, ò meno; conforme giudicherà espediente con la sua prudenza.

Data in Padova nel Palazzo Episcopale il dì 25. Febraro 1671.

Gregorio Cardinale Barbarigo Vescovo &c.

Hæc satis visa fuere pro instruendis pauperibus, & idiotis pueris, ac puellis hujus Civitatis, & Diocesis Patavinæ, promovendis per Parochos ad Sacram Mensam Eucharisticam. Non me later, uberioris reperiri tractatus piorum Auctorum pro hujusmodi instructione; inter quos insignis est libellus P. Joannis Baptiste Polacchi de Feltrio, Sacerdotis exemplarissimi hujus Congregationis Oratorii de Padua; cujus titulus est: Le tre divote Settimane, ripiene di sacre amorose, cioè d'atti affettuosi per inanzi, e dopo la Santissima Comunione: Con una piena esortazione all' anime innamorate del Santissimo Sacramento. Stampate in Padova per il Sardi 1655. ac alibi pluries, necnon ejusdem Auctoris meditationes duæ pro Sacra Comunione, extractæ ex sermonibus Sancti Antonii Patavini impressæ in alio libello, cui titulus: Il divoto Pellegrino giunto in Padova. Typis ejusdem Sardi Anno 1656. in quo referuntur omnia Corpora, & Reliquiæ Sanctorum, quæ venerantur in Ecclesiis hujus Urbis Antenoreæ; & præcipuè in insigni Basilica ejusdem Divi Antonii.

DECISIONIS XXXVI.

Ad Augusti Quæsitum primum,

ARGUMENTUM.

Declarat, quis sit minister consecrationis EUCHARISTIÆ? Et docet, esse Hominem Christianum, Viatorem, charactere Sacerdotali insignitum. Hinc cessare facultatem consecrandi in Animabus Sacerdotum defunctorum, luculentis Historiis comprobatur.

SUM-

SUMMARIUM.

- 1 Minister consecrationis Eucharistia quis sit?
- 2 Lutheri hæresis, quod omnis Christianus possit consecrare Eucharistiam.
- 3 Eucharistia consecrari non potest ab Anima Sacerdotis defuncti.
- 4 Angeli pluries dispensarunt Sacram Eucharistiam.
- 5 Thomas Apostolus post mortem miraculose singulis annis Indos communicabat.
- 6 S. Joannes Evangelista visus in cælis celebrare Missam.
- 7 S. Petrus Apostolus Anno 610. consecrat Ecclesiam Londini in Anglia.
- 8 Christus posset dare auctoritatem Angelis conficiendi Sacramenta.

QUÆSITUM PRIMUM.

Quam sit Minister Consecrationis Eucharistia.

Responsum fuit esse *Hominem Christianum, ordine Sacerdotali insignitum, & Viatorem*. In quo responso tria sunt essentialia. Unum, quod Minister Consecrationis Eucharistia debet esse homo Christianus, id est baptizatus, cum enim, ut mox dicitur) necessarius sit ordo Sacerdotalis; & qui non est baptizatus non possit recipere Sacramentum Ordinis; ea ratione quia Baptismus est janua, & fundamentum omnium Sacramentorum, cap. *Veniens, De Presbyt. non baptizato*. Emin. Card. de Lauræa in 4. *Sentent. tom. 3. disp. 11. num. 149. & num. 150.* per consequens primum requisitum in eo, qui debet constitui minister Consecrationis Eucharistia, est, quod sit homo Christianus. Secundum est, quod sit ordine Sacerdotali insignitus; siquidem qui Sacerdos non est, consecrare Eucharistiam non potest; cap. *Ecce ego 95. dist. cap. Abist 11. q. 3.* & est definitum in cap. *fin. De Summ. Trinit. & Fide Cathol. Chartar. dec. 13. num. 1.* ubi Armilla, Sylvest. Fabian. & Angel. Verb. *Missæ*. Fuitque dictum in Concilio Niceno Primo cap. 14. unde convincitur de hæresi Lutheri in lib. *de instituendis Ministris*. Et in lib. *de Captivitate, Babylon*. ubi impiè docuit, omnem baptizatum habere potestatem ad consecrandam Eucharistiam; hoc tamen munus exercere non posse nisi in tempore necessitatis; quod fuit damnatum à Concilio Trident. *sess. 22. cap. 1. & sess. 23. cap. 4. & can. 1.* & jure optimo, nam Christus Dominus potestatem conficiendi Eucharistiam concessit Sanctis Apostolis, dum dixit: *Hæc quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis. Matth. 26.* quorum Successores sunt Episcopi, & Sacerdotes; quod testatur etiam Apostolus scribens 1. *Cor. 10. Panis, quem frangimus, nonne communicatio Corporis Domini est? id est, nos frangimus, non cæteri fideles; quibus quidem dictum est: nisi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis. Jo. 6.* At totis Apostolis & Sacerdotibus: *Hoc facite in meam Commemorationem*: ut semper docuit Sancta Mater Ecclesia; & demonstrat Collegium Salmanticense, tom. 10. *de Sacramentis in genere tract. 4. cap. 9. punct. 1.* Et Emin. Cardin. de Lauræa *De Euchar. d. disp. 24. art. 1.* ubi oppositiones facit & eruditè eas resolvit. Tertium est, quod homo Christianus, atque Sacerdos sit etiam Viator, ad hoc ut possit consecrare Eucharistiam; quandoquidem communis est Theologorum sententia; 3 quod neque Angeli, neque Anima extra corpus alicujus Sacerdotis, etsi beata, & gloriosa in Cælo,

Doct. Clericali Tom. I, Liber II,

possint consecrare Eucharistiam; & ratio est, quia illi tantum habent potestatem conficiendi Corpus, & Sanguinem Domini in Sacrificio, quibus ea data est à Christo; sed Christus illam dedit non Angelis, neque Beatis, sed solis hominibus Sacerdotibus viatoribus. Ergo præter istos nullus potest Sacram Eucharistiam conficere. Emin. Cardin. de Lauræa *De Sacrament. in genere disp. 10. art. 1. n. 4.* Card. de Lugo eodem tract. *disp. 8. sect. 1. num. 2.* Lessius in *Opere posthum. in 3. part. S. Thom. q. 64. art. 2.* Collegium Salmanticense, d. tom. 10. *De Sacrament. in gener. tract. 1. cap. 7. punct. 2.* ubi addit sequentes alias rationes, scilicet I. quod Ecclesia præsens est humana, & visibilis; ergo conveniens est per solos humanos, & visibiles ministros gubernari, & quod sicut solis viatoribus Sacramenta dantur, sic à solis viatoribus consecrentur. II. quod forma Eucharistia consistit in verbis prolatis per propriam locutionem; hæc autem solis hominibus viatoribus competit, non autem Angelis, aut animabus beatis, ut docet S. Thom. 1. *part. q. 5. art. 3. ad 4.* III. Quia in Eucharistia est aliquid spirituale, & aliquid sensibile. Ergo confici debet à Sacerdote Viatore, qui habet non solum intellectum, sed etiam sensum.

Hinc, licet legamus in historiis Sacris, pluries Sacramentum Eucharistia fuisse dispensatum vel ab Angelis (ut de B. Stanislao refert Cardin. de Lugo *de Eucharist. d. disp. 8. num. 4.* Bagatta *de admirandis Orbis Christiani tom. 2. lib. 3. cap. 3. §. 4.* Gobat in *Exper. Theol. tract. 1. num. 50.* & nos infra *decis. 62. n. 45. & 46.* ubi plurima exempla) vel à Sanctis fruentibus gloria cælesti, ut de S. Thoma Apostolo, à quo annis singulis populum sacra Communionem refici, narravit Joannes Patriarcha Indorum Calixto II. Papæ, & Cardinalibus in Consistorio, Anno 1120. teste Stapletono, quem refert idem Cardin. de Lugo d. num. 4. & Bagatta d. §. 4. num. 14. semel tantum reperit scriptum, quod Sanctus Joannes Evangelista gloriosus in cælis Missam celebraverit, Eucharistiam consecraverit, seipsum, ac B. Ivetam communicaverit, ut ex Bolando transcriptis Hier. à Basilica Petri in ejusdem B. Ivetæ die 15. Januarii num. 28. Sed visio illa potuit esse intellectualis, non realis: vel tantum imaginaria, non effectiva: nec alibi recorder me legisse, quod Sancti in Cælo regnantes Eucharistiam consecraverint. Immo cum apud Emin. Cardin. Baronium Anno 610. num. 12. registrata sit mirabilis quadam consecratio Ecclesie facta per gloriosum Apostolorum Principem Petrum Londini in Anglia; completa Episcopali illa functione, admonere fecit Episcopum de illa, ne amplius Ecclesiam consecraret; sed supplendo celebraret Sacrosancta Mysteria Domini Corporis, & Sanguinis, à qua celebratione se abstinerat ipse gloriosus Apostolus; quod observavit, & notavit prædictus Emin. Cardin. de Lugo d. num. 4.

Veruntamen, ut docet S. Thom. 3. *part. qn. 64. art. 7.* sicut Deus virtutem suam non alligavit Sacramentis, quin possit sine ipsis effectum Sacramentorum conferre: ita etiam virtutem suam non alligavit Ecclesie ministris, quin etiam Angelis, & animabus beatis possit virtutem tribuere conficiendi Sacramenta. Porro in hoc casu Sacramentum, quod ab ipsis conficeretur, non esset omnino ejusdem rationis cum nostris, quamvis idem effectus resultaret per medium diversum, Cardin. de Lugo *cis. disp. 8. num. 4. in fine.*

N 2

DE.

DECISIONIS XXXVII.

Ad Augusti Quæstum secundum.

ARGUMENTUM.

Elucidantur duo, videlicet: Quæ requirantur in Sacerdote ad validam, & quæ, ad licitam EUCHARISTIÆ consecrationem? Pro primo tria requiri. Pro secundo, undecim demonstrantur non ignoranda à Sacerdotibus tum Sæcularibus, tum Regularibus.

SUMMARIUM.

- 1 Ordo Sacerdotalis necessarius in Ministro consecrationis Eucharistiæ.
- 2 Potestas jurisdictionis in Sacerdote impeditur per ordinationem habitam ab Episcopo Schismatico, vel hæretico.
- 3 Potestas characteris est validè, sed non licitè in ordinato ab Episcopo hæretico, vel schismatico.
- 4 Verba consecrationis sunt proferenda super materia consecranda.
- 5 Eucharistia, ut licite consecraretur, sunt necessaria undecim. Et quæ?
- 6 Peregrinus Sacerdos non potest licitè celebrare nisi obtenta licentia ab ordinario loci.
- 7 Regulares permittentes, externos Sacerdotes celebrare in eorum Ecclesiis sine licentia Ordinarii, possunt ab eo puniri.

QUÆSTITUM SECUNDUM.

Quæ requirantur in Sacerdote ut validè, & licitè possit consecrare Sanctissimam Eucharistiæ?

Duo hic requiruntur, Unum ut validè, alterum ut licitè; & de utroque singillatim est respondendum.

- Quo ad primum: Requiritur in Sacerdote,
- 1 ut characterem ordinis Sacerdotalis receperit sive à Catholico, sive à Schismatico Episcopo, & verba consecrationis proferat super materia, id est pane, & vino, cum intentione consecrandi. Itaque debet habere characterem Ordinis Sacerdotalis, receptum in ordinatione vel ab Episcopo Catholico, de quo nullum est dubium; vel etiam ab Episcopo Schismatico; quia, si contulerit ordinem Presbyteratus servata forma Ecclesiæ, valida erit ordinatione, impressus erit character; & vigore ejus sic ordinatus valide consecrabit Sacram Eucharistiæ cap. ostenditur. de Consecr. dist. 4. cap. quoddam 1. q. 1. cap. præter 8. verum 8. Ad hoc ubi Glos. in verb. Formam dist. 32. duplex enim est potestas, quæ
 - 2 per ordines sacros confertur, una jurisdictionalis, ut absolvendi, censuras fulminandi, & indulgentias concedendi; & hæc impeditur, & aufertur per hæresim, aut schisma, vel alia gravia delicta. cap. 1. & 2. ubi DD. & Glos. de Schismaticis. Alia est sacramentalis, & dicitur potestas characteris, consistens in facultate conficiendi Corpus Christi, conferendi Ordines, & chrismata; & hæc, quia provenit à Deo, & indelebiter inhaeret characteri, & personæ ordinate, non potest auferri ab ordinato, quin validè consecraret Eucharistiæ, & conferat Ordines; quamvis licitè, ut dicam infra, hoc facere non possit. S. Thom. 2. 2. q. 39. art. 3. Suarez. de Censur. disput. 31. sect. 1. num. 61. Et ex Canonistis Archidiaconus & Franchus in cap. 2. num. 3. & 4. de Pœnis in 6. Torrecrem. de Eccles. lib. 4. p. 1. cap. 7. Pignatell. tom. 8. consult. 92. ubi num. 3.

subdit, quod quando Sacramenta conficiuntur à Schismatico secundum formam Ecclesiæ, si ultra gratiam non expectant aliam executionem, cujusmodi sunt Baptismus, consecratio Eucharistiæ, & Extrema Unctio, valida sunt, nam Schismaticus Sacerdos consideratur in ipsis non tanquam instrumentum Ecclesiæ, sed tanquam instrumentum Dei; quamvis recipientes ab eo peccent mortaliter, nisi excusentur vel ob ignorantiam, vel ob extremam necessitatem. Glos. Abb. & Soccin. in cit. cap. 1. De Schismat. Si verò ultra gratiam desiderant executionem, pro legitimo exercitio, hæc deficit in hæreticis, & schismaticis, aliisque per censuras ab Ecclesia impeditis. cap. Loquitur, &c. Omnibus 24. q. 1. S. Thom. incit. q. 39. art. 3. & Sotus in 4. dist. 13. art. 8. & novissimè, ac conclusenter pluribus argumentis demonstrat Emin. Cardin. de Lauræa de Eucharist. disp. 24. art. 1. num. 4. & 5. Additum est, ut proferat verba consecrationis super materia propria, id est pane, & vino; & cum intentione consecrandi; quia hæc sunt de substantia uniuscujusque Sacramenti, sicut definitum est in Concil. Florentino sub Eugenio IV. post. ult. sess. 5. quinto. S. Thom. 3. part. qm. 60. art. 4. 5. & 6. Catechism. Rom. de Sacram. in gener. cap. 15. & Emin. Cardin. de Lauræa de Euch. d. disp. 24. num. 17.

Quo ad secundum; ut Sacerdos possit licitè Sacram Eucharistiæ consecrare, requiruntur undecim, *Primo*, ut sit in gratia, & mundus à culpa lethali. *Secundo*, ut sit liber à censuris, & irregularitatibus tam ex defectu, quam ex delicto. *Tertio*, ut habeat vestes sacras, Amictum, Albam, Cingulum, Manipulum, Stolum, & Casulam, Calicem cum Patena, & Millali. *Quarto*, ut locus sit deputatus ad celebrandum, nempe Ecclesiæ, vel Oratorium approbatum. *Quinto*, ut sit Altare lapideum, chrismate delibutum. *Sexto*, ut adsint ornamenta Altaris, tobaleæ, Crux, & lumina. *Septimo*, ut celebratio, & consecratio fiat in tempore permisso, nempe ab Aurora usque ad meridiem, exceptis Privilegiatis. *Octavo*, ut Sacerdos consecraturus sit jejunus. *Nono*, ut adsit, qui ministret, & respondeat Sacerdoti. *Decimo*, ut servet Sacerdos ritus, caeremonias, & alia præscripta in Rubricis Missalis Romani; de quibus omnibus late discurret Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 24. de Eucharist. toto art. 2. & Tamburinus toto lib. 1. de Sacrificio Missæ. Tandem *Undecimo*, ut sit approbatus pro celebratione ab Episcopo Ordinario loci; nam si Sacerdos fuerit peregrinus, non poterit licitè conficere Corpus, & Sanguinem Domini in aliena Diocesi, nisi obtenta licentia Ordinarii, prævia exhibitione litterarum commendatitiarum sui Episcopi ad normam Sacrorum Canonum innovatorum à S. Concil. Trident. sess. 23. de ref. cap. 16. adeo ut extero, ac peregrino Sacerdoti licitum non sit celebrare sine licentia Diocesani neque in Ecclesiis Regularium: quos, si inobedientes sint, Episcopus poterit punire. Barbof. in collect. ad dict. sess. 23. cap. 16. num. 9. & seqq. & ad sess. 22. cap. 8. de Sacrif. Adissa num. 36. Idem Barbof. De Jure Eccles. Univers. lib. 1. cap. 11. num. 30. Pax Jordan. tom. 1. lib. 4. tit. 1. num. 362. & tom. 2. lib. 7. tit. 14. num. 188. Novissimè Pignatell. tom. 8. consult. 42. a. n. 4. & seqq. ubi alios cumulat, & notat ita fuisse responsum à Sacra Congregat. 2. Novembr. 1594. Item 2. Julii 1620. nec non die 17. Augusti 1630.

DE-

DECISIONIS XXXVIII.

Ad Augusti primum Casum,

ARGUMENTUM.

Ostenditur obligatio Parochi, ut faciat ardere jugiter lampadem coram Sanctissima EUCHARISTIA. Lampadum varia symbola explicantur apud Hebræos, apud Gentiles, & apud Christianos. Discutitur, ad quem de Jure spectet, manutenere lampadem ardentem in Ecclesia? Qua poena sit plectendus Parochus negligens circa lampadem? Refertur ex S. Petro Damiano tremenda puniatio.

SUMMARIUM.

- 1 Lampadarum Ecclesia varia nomina.
- 2 Lampades in magna veneratione semper fuere.
- 3 Hebraei faciunt festum candelarum per dies octo.
- 4 Mulieribus Hebrais tria praecepta dantur à Rabbini.
- 5 Sponsa Hebraea habebat secum aliquas virgines eam comitantes cum lampadibus, honestatis causa.
- 6 Gentiles venerabantur usum Lampadarum.
- 7 Legatum olei pro lucernis Ecclesia, vel mortuorum, dicitur pium.
- 8 Lucerna inextinguibiles ponebantur ab antiquis in sepulchris.
- 9 Lucernarum ardentium in monumentis reperiuntur exempla.
- 10 Christiani usque ab initio Ecclesia utebantur lampadibus, & cereis pro divino cultu, Deiparae, ac Sanctorum.
- 11 Miracula ex oleo lampadarum Ecclesia.
- 12 Lampades sola aqua plene ardentes.
- 13 Oleum emere pro lampade Ecclesia spectat de Jure ad Parochum, nisi consuetudo sit in contrarium.
- 14 Oleum pro lampade Ecclesia emendum est à Parocho vel pro medietate, vel pro tertia parte juxta arbitrium Episcopi.
- 15 Parochus negligens circa lampadem accensam coram SS. Sacramento peccat mortaliter, & est ab Episcopo multandus.
- 16 Missa non est celebranda absque lumine, neque pro communicando per Viaticum.
- 17 Culpa ubi est, ibi poena esse debet.
- 18 Poena omnis in jure est iudici arbitraria.
- 19 Poena ex Constit. Synod. Patavinis contra Parochum negligentem circa lampadem accensam coram SS. Sacramento.
- 20 Exemplum punitionis Divinae ob praedictum factum lampadibus ad Altare S. Petri Romae collucentibus.
- 21 Aditui, qui usurpant sibi oleum lampadarum Ecclesia, committunt peccatum Sacrilegii, & contrahunt minorem Excommunicationem.
- 22 Sacrilegium dicitur quasi Sacri ledium.

PRIMUS CASUS.

Parochus curam lampadis, collucentis coram Eucharistia, relinquit Aditui; qui tum ex ne-

gligentia, tum ex malicia eam extinguit, ut plurimum, finit. Quaritur, an Parochus sit reus culpa? alicujusve poena. Et quale peccatum committat Adituius.

Praemittendum Primò: diversis nominibus vocatas esse lampades Ecclesiasticas ab antiquis; alii enim eas appellabant *Butrones*, à græca dictione *Βύτρον*, idest scyphus, vel vas concavum. Macer in Hierol. d. Burro. Unde Anastas. Bibliothecar. in Leone III. ait: *In venerabili Monasterio S. Saba fecit Butronem argenteum*, & in Leone IV. *Obrulit in Basilica Sancti Petri Butronem de argento purissimo*. Quorum Butronum formas duas ponit ibi Macer desumptas ex veteri pictura, quæ Romæ in porticu S. Petri olim extabat, una quarum est cum tribus aliis pensilibus Butronibus, altera verò cum unico Butrone, non injucundas visu. Alii autem vocabant ipsas lampades *Cicendelas*, & ita legitur apud Fulbertum Carnotensem (qui floruit anno 1000. ab Incarnatione Domini) Epist. 68. *inter organa Vasum, & arduentes Cicendelas*. Et apud S. Gregorium Turonensem lib. 4. *Histor. cap. 31. Avis quadam in Sacrarium sub velo transisse dicitur, Cicendelam extinguere voluisse, nisi ab ostiariis prohibita fuisset*. Quod refert Jo. Mabillon in Liturgia Gallicana lib. 1. cap. 8. num. 12. Alii pariter vocabant lampadem *Enosotium*, ex græca dictione *ἑνός φωτός*, id est unius luminis; juxta illud ejusdem Anastas. in Benedicto III. *Obrulit canistra Enosotia ex argento purissimo*. Alii nominabant lampades *Exasotia*, id est habentes sex lumina; ex græcis dictionibus *ἑξ* idest sex & *φωτα*, idest lumina, seu splendores; Alii tandem *Enneasotia*, id est ferentes novem lumina ab *ἑννέα* id est novem luminum; ut explicat Macer in Hierolex. *Dist. Enosotius; & Exasotia*. Hebraice verò lampades dicuntur *חור* *Herot*, à litteris *ה* *Her*, quæ quidem litteræ sunt numericae facientes summam 250. quæ duplicata facit 500. & tanta dicunt Rabbini esse membra Mariti, & Uxoribus; denotata per lampadem accensam juxta illud Prov. 20. 27. *Lucerna Domini spiraculum hominis, quæ investigat omnia secreta ventris*. Ita notat Jul. Maurocenus Neophytus in suo opere part. 2. cap. 66.

Præmittendum secundò Lampades semper fuisse in magna veneratione tum apud Hebræos tum apud Gentiles, ac postea apud Christianos. De veneratione apud Hebræos constat ex præcepto illis injuncto in Exodo, ubi cum dictum fuerit *Exod. 25. vers. 3. Facies & candelabrum ductile de auro mundissimo*; subjungitur *vers. 37. Facies & lucernas septem, & pones eas super candelabrum, & luceant ex adverso*. Et paulò post in eodem libro Exodi *cap. 27. vers. 20. & 21. Præcipe filiis Israel, ut afferant tibi oleum de arboribus olivarum purissimum piloquæ contusum, ut ardeat Lucerna semper in Tabernaculo testimonii*. Cumque plura post sæcula ab Antiocho fuisset profanatum Templum, illudque restauratum, & purgatum à Juda Machabæo, Sacerdotes in ipso Sacrificia obrulerunt, & Incensum, & Lucernas, & panes propositionis posuerunt: ut legitur *2. Machab. 10. 4. decernentes, ut singulis annis die 25. Mensis Casleu (qui est noster December) omnes Judæi per dies octo celebrarent memoriam hujusmodi dedicationis, & restorationis*.

Hinc processit festivitas candelarum, quam Judæi vocant, *חנוכה* *Chanucha*; in qua singulis vesperis

spers per dies octo, in ostio domus ad intra accendunt octo lampades, seu candelas, quas sacras vocitant, itaut neque ad earum lucem aliquid facere; vel earum oleo, aut ellychniis quis uti valeat sub mortali culpa; ut latè ostendit cit. Jul. Maurocenus *dict. part. 2. cap. 47.* qui etiam *d. cap. 66.* advertit mulieribus Judæorum tria præcepta esse injuncta per Rabbinos, unum **נרה** *Ghera*. Alterum **חלה** *Chala*, & Tertium **הדלקת חנר** *Hadla Kat Hanner*. Per primum, ut ipsæ mulieres, cum sunt menstruæ, abstineant à copula cum viro; per secundum, ut quandocunque panem faciunt, partem massæ reservent pro Sacerdotibus; & per tertium, feriis sextis in Vespere, adveniente Sabbato accendant lucernas saltem duas in honorem diei sacri. Sed consuevisse Hebræos lampades accendere ad agendam festivitatem; desumitur etiam, ex *Persio Satyra quinta*, dum agit de natali Regis Herodis, quem Judæi colebant, dicens:

At cum

*Herodis venere dies, undæque fenestra
Disposita pinguem nebulam vomuere lucernæ
Portantes violas.*

Et confirmat Joseph. *lib. 18. Antiquit. cap. 6.* dum asserit, ad Stolum Pontificiam, in Turri Antoniana quotidie solitum accendi lucernam. Hoc ipsum corroborat Parabola Evangelica de decem Virginitibus, quæ accipientes lampades suas exierunt obviam *Sponso, & Sponsa. Matth. 25. 1.* Mos enim erat apud Hebræos, honestatis causa, assignare Sponsæ diversas puellas Virgines, quæ illam comitarentur, dum veniret Sponsus, à quibus lampades accensæ deferebantur, ut notat Menoch. in *Vita Christi tom. 2. lib. 6. cap. 13.*

Gentiles etiam veneratos esse Lampadarum usum, testantur antiqui scriptores: nam Plutarchus in *Vita Luculli* ait, pro Stemmate Dianæ fuisse lampadem; & in *Vita Numæ*, Vestalibus assignatas lampades ardentes, quia ex sterilitate ignis earum Virginitas denotabatur; & in libro de *Oraculorum defectione*, notat in Templo Jovis à Sacerdotibus custoditas accensas lampades; quorum originem inventam ab Ægyptiis scribit Polidor. *Virg. lib. 2. c. 19.* & Pausanias in *rebus Atticis* scribit, Athenis fuisse donatam Minervam aurea lampade tantæ magnitudinis, ut semel tantum in anno infunderetur in ea oleum, ad jugiter arandum. De hoc etiam usu cecinit *Juvenal. Satyr. 12.*

Et matutinis operantur festa lucernis.

Et illud referunt Herodot. in *Heuterp. lib. 2.* Suidas in *Verb. Lampados*. Immo SS. Patres. Hieron. in *Vigilant.* & S. August. *lib. 21. c. 6. de Civit. Dei*. Ut meminit Emin. Card. Baron. *ann. 58.* Et novissimè *Illustrissim. Pompeus Sarnelli Episc. Vigiliarum* in eruditissimis suis Litteris Ecclesiasticis *Epist. 20.* Hinc valere donationem olei factam uxori à marito, consuevendi in æde sacra, respondit Vulp. in *l. Si sponsus 5. §. Proinde ff. de Donat. inter virum, & uxorem*. Immo inter pia legata illud extabat, quod accenderetur frequenter lucernæ in monumentis Testatorum, ut habetur in *l. Marcia 44. ff. de Manumiss. Testam.* Ex qua gentilium superstitiosa devotio, & frequenti lampadarum accensione apud cadavera Defuncti processit nunc deperdita, qua pollebant antiqui, formandi lucernas inextinguibiles, ponendas in sepulchris, ut plurima testantur Historiarum exempla; nam Tempore Pauli Papæ Tertii reperta est Lucerna

na ardens apud Romam in sepulchro Tulliolæ filia Ciceronis. Panciroli, in *lib. de rebus memorab.* quæ accensa manserat annis MDL. Confimilis fuit inventa in hac Diœcesi Patavina penes Attestinum Castrum, in sepultura cujusdam nomine *Elibii*, sepulti ante annos MD. teste Scardeonio Historico, & Canonico Patavino *lib. 1. class. 3. cap. ult.* Alteram ardentem in antiqua sepultura penes Neapolim visam fuisse refert Jo. Baptista Porta in *Magia Natur. lib. 12. cap. ult.* Et aliarum plurium exempla recitat Fortunius Licetus Philosophus primæ sedis in hoc Lycæo Patavino, (quem frequenter in juvenili ætate ego audiebam) in erudito Opere *De reconditis antiq. Lucernis*; ubi luculenter examinat, qua ratione lampades illæ essent inextinguibiles, & idem legi potest apud Aresium Episcop. Torton. *lib. 5. Imp. 133. in Digressione c. 1. & seqq.* ad quos curiosus recurrit.

Christiana autem Religio etiam in suis incunabulis Lampadarum, & Cereorum ardentium usum in Templis, Religionis intuitu erga Deum, recepit; ad quem effectum Acolythorum ordinem recognovit, ut testantur SS. Patres Cyrill. Epiphani. Anastas. Hieronym. Augustin. & alii congesti per Casalium de *Veter. Sac. Christ. Ritib. c. 42.* ubi notat, Constantinum Imperatorem, inter cætera dona oblata Reliquiis SS. Petri, & Pauli, ac Laurentii, ac etiam Ecclesiæ S. Crucis, dedisse candelabra; & lampades magni pretii, quæ ardere perpetuo debebant ex balsamo, & aliis pretiosis oleis; quod legitur etiam in *tom. 1. Concil. in libello de Magnificen. Constantinian. Sylvestrum*, & in *Annal. Card. Baronii ann. 57.* ubi *Spond. n. 36.* & de his cecinit S. Paulin. *Episc. Nolan. in Natali 3.*

*Clara coronantur densis Altaria lychnis,
Nocte, dieque micant.*

Et alibi *Natal. 9.*

Totoque supernè

Pendentes lychni spiris retinentur abenis,

*Et medio in vacuo laxis vaga lumina nutant
Fimbriis.*

Et sicut ob cultum latriæ cæpit Ecclesia ab initio accendere lucernas, & Cereos in Templis, ita hisdem usæ est; Spiritu Sancto edocta in cultum Hyperdulæ erga Deiparam, ac etiam Dulæ erga alios Sanctos, in quibus honoratur Christus, ut scribit Divus Hieronym. *lib. 1. Epist. 2.* ibi: *Non offendat quempiam, quod ante Sanctorum Imagines lucernaria suaverolentia thymiamata, accendantur, quoniam honor ad Christum recurrit.* Quod etiam testantur D. Epiphani. *Epist. ad Joan. Episc. & Beda de locis Sanctis cap. 7.*

Porro multis, iisque perennibus miraculis sibi gratum fore Lampadarum, & Cereorum ardentium in Templis usum Divina Majestas demonstravit, de quibus in morbis pellendis, demonibus abigendis, ac mortuis resuscitandis S. Aug. *lib. 22. de Civit. Dei cap. 8.* & ex aliis SS. Patribus, & Scriptoriis Ecclesiasticis Card. Baron. & Spondan. *ad annos 58. 326. 371. & 412.* Unum hic liceat referre verbis S. Gregorii Papæ *lib. 1. Dialogor. c. 5.* De Constantio Mansionario Ecclesiæ S. Stephani propè Urbem Anconitanam. Quadam die, dum in eadem Ecclesia oleum deesset, & prædictus Dei famulus, undè Lampades accenderet, omnino non haberet, omnes Lampades Ecclesiæ implevit aqua, atque ex more in medio papyrum posuit; quas allato igne succendit; sicque aqua arsit in Lampadibus, ac si oleum fuisset. Plurima, qui cupit, legat P. Bagattam in *Admirand. Orb. Christ. tom. 2. lib. 5. cap. 2. §. 12. & §. 13.*

Præmit-

- Præmittendum tertio : Etsi de Jure spectet ad Parochum emere oleum, ut Lampas semper accensa maneat, & ardeat coram Sanctissima Eucharistia per cap. Sanè. De Celebrat. Missar. ubi DD. & notant Genuen. in Praxi cap. 109. n. 13. Belletus de Clerico debitore §. 14. num. 5. & Sperellus decis. 68. num. 16. Id tamen est intelligendum, nisi aliud consuetudo obtinuerit. Innoc. in cap. fin. De his, quæ sunt à major. part. cap. Ripa de Consuet. resp. 2. & Surd. Conf. 62. num. 2. Ideo ubi fabrica habet sufficientes redditus, vel Confraternitas Sanctissimi Sacramenti; & solent earum sumptibus manuteneat Lampadem accensam; Parochi non sunt inquietandi; ubi vero deficiunt redditus fabricæ, & Societatis prædictæ, pendet ab arbitrio Episcopi decernere, quam portionem debeat Parochus contribuere pro Lampade; itaut aliquando ad medietatem expensarum; aliquando, ad tertiam tantum partem ipse Sperellus obligaverit eosdem Parochos, habito respectu ad vires ipsius beneficii, & bona populorum, ut notat in cit. decis. 68. num. 13. & Genuensi ac Bellet. locis citatis, & Barbosa de Parocho cap. 20. n. 30.
- His præmissis, respondendo ad propositum casum, dicendum est; Parochum illum esse reum culpæ mortalis, & multandum esse pœna aliqua, saltem pecuniaria, arbitrio Episcopi. Peccat mortaliter, quia cura, & obligatio, ut Lampas semper colluceat coram SS. Sacramento, demandata est ab Ecclesia, non vili ædituo, sed ipsi Parocho, tum in cit. cap. Sanè. De celebrat. Missar. tum in Rituali Rom. De Sacram. Euch. in Rubr. §. 2. ibi : Parochus igitur summum studium in eo ponat, ut tum ipse hoc Venerabile Sacramentum, quæ decet reverentia, debitoque cultu tractet; custodiat, & administret; tum etiam populus sibi commissus religiose colat. Et paulò infra §. 6; Lampades coram eo plures, vel saltem una, die noctuque perpetuò colluceat, curabitque Parochus, ut omnia ad ipsius Sacramenti cultum ordinata, integra, mundaque sint, & conserventur. Igitur, cum negligat hanc curam, & ex hac negligentia resultet gravis irreverentia erga Divinum Sacramentum, ipsumque defraudetur debito cultu; sequitur Parochum committere peccatum mortale.
- Confirmatur ex eo, quia secundum communem Theologorum sententiam, non est licitum celebrare absque lumine, quamvis necesse esset consecrare ad dandum Viaticum moribundo; & si lumen deficeret, incepta Missa ante consecrationem, non esset proseguendum; quia magna fieret irreverentia Sacramento, si consecraretur absque lumine. Ergo etiam in conservatione ejusdem per diem, aut noctem integram absque lumine, offenditur graviter cultus Divinus, consuetudo Ecclesiæ, ac lex Canonica imposita in cit. cap. Sanè. & in Rituali Romano; & sic contrahitur culpa mortalis; ut in puncto tenent Quintanadven. in Singularib. tra. 4. singular. 1. Volpi in Moral. resol. 62. n. 28. & Diana par. 9. tract. 6. resol. 33. Quæ transivit in operis Coordinati tom. 2. tract. 1. resol. 154. cui adstipulantur Gobat in Experim. Theol. tract. 4. n. 373. Bissus in Hierurg. Sacra Verb. Lampades num. 25. & in Verb. Particula num. 45. §. 6. Cafalich. in Tuta conscientia lib. 2. cap. 19. num. 1. Summa Diana Verb. Eucharistia num. 4. Naldus Verb. Parochus num. 16. & Bordonus Var. Resol. part. 1. resol. 20. n. 30.
- Et quoniam ubi culpa est, ibi pœna esse debet.

cap. Romana. in fine de Sent. Excomm. in 6. l. Sancimus. C. de Pœnis. idcirco non potest esse immunis à pœna Parochus prædictus. Quæ autem, & quanta esse debeat pœna, quæ multandus erit; cum in jure omnis pœna sit Judici arbitraria. Farinac. in Praxi Crim. quest. 5. num. 8. poterit Episcopus arbitrari secundum majorem, vel minorem negligentiam. In Vist. Pastoralis Josephi Crispini p. 2. §. 2. num. 14. statuta legitur pœna duorum aureorum. At Constitutiones Synodales Patavinæ p. 2. cap. 15. Vers. Quod Sacramentum, ita disponunt: Ante ipsum (Sacramentum Eucharisticum) Lampas accensa semper colluceat. Qui omiserit, prima vice unius aurei pœna mulctetur; secunda binis; tertia quatuor: Si ulterius, gravioribus pœnis.

Tandem, ut omnes Parochi, & Ecclesiarum Rectores solliciti sint in cultu Divino, ex ardentibus Lampadibus resultante, non me piget huc transcribere, quod legitur scriptum à S. Petro Damiano lib. 1. Epist. 20. Quod mihi à Senioribus intimatum est, refero. In Babylonia partibus possessionem Apostolica Sedes habebat, unde tantum balsami redditum per annos singulos capiebat, quod indeficienti fomite sufficeret Lampadi, quæ videlicet ante Altare Beati Apostolorum Principis rutilabat appensa; quam possessionem accepta pecunia Papa distraxit; Canonemque aromatis, quem recipere solebat, amisit. Aliquanto post, cum idem Papa prædicto Sacrosancto Altari quasi devotus assisteret, & oraret; ecce quidam terribilis, & grandævus senex, in cuius etiam facie barbarasum videbatur, elato brachio colaphum sibi vehementer incussit, & ait: Tu extinxisi Lucernam meam ante me, & ego extinguam Lucernam tuam ante Deum; moxque disparuit, ille vero protinus corruit, & paulò post diem clausit extremum. Si talem vindictam lumpsit pro Lampadarum deterioratione Vicarius Christi; qualem summet ipse Christus pro earum totali extinctione?

Ædituus autem, qui ex malitia, idest ut sibi oleum usurperet, relinquit inaccensam Lampadem longo tempore, peccabit mortaliter non solum peccato irreverentiæ in Deum, sed peccato Sacrilegii ob olei usurpationem; est enim Sacrilegium violatio rei sacræ, seu cultui divino destinata. S. Thom. 2. 2. q. 99. art. 1. unde dicitur Sacrilegium, quasi Sacrilegium, quia lædit Sacrum. Martius in Theol. Moral. disp. 11. n. 33. & 36. ubi notat, contrahere minorem excommunicationem, à qua non erit absolvendus, nisi facta restitutione Olei malè consumpti.

DECISIONIS XXXIX.

Ad Augusti secundum Casum,

ARGUMENTUM.

Quod proponitur, est: An moriente Sacerdote ad Altare post consecratas species; pro quibus recondendis non est locus, neque alius Sacerdos haberi potest, qui Sacrificium compleat, & illas assumat; an, inquam, Laicus devotus, & jejunos licitè possit utrasque species consecratas propriis manibus sumere, & deglutire?

SUM.

SUMMARIUM.

- 1 Laicus non potest consumere Eucharistiam in Altari, moriente Sacerdote post consecrationem, etsi alii Sacerdotes non reperiantur, juxta opinionem Soti. Contrarium docet Suarez, n. 2.
- 2 Laicus ob solam suam utilitatem non potest sumere species Sanguinis Domini consecratas.
- 3 Laicus potest sumere species consecratas Sanguinis ad impediendam irreverentiam Sacramenti, & num. 4.

SECUNDUS CASUS.

Celebrans Missam Sacerdos improvisa morte perit post Consecrationem. Nullus alius reperiri potest Sacerdos, qui Sacrificium compleat, & consecratas species assumat. Nullum est Ciborium, in quo recondantur. Exstat Laicus, vir pius, & paratus pro communione facienda. Queritur, an ipsi sit licitum sumere easdem consecratas species Corporis & Sanguinis Domini.

DUæ adversantes inter se sunt opiniones circa hunc casum. Una Soti in 4. lib. sent. dist. 13. q. 2. art. 6. §. Circa hoc notandum. ubi ita dicit: Si verò Sacerdotis copia haberi non possit, sciscitatis, utrum Laicus, qui paratus esset ad Communionem, sumere posset consecratas materias? Respondetur, minime id fas esse, quia Sanguinem in primis Laicum sumere nefas est; sed neque Hostiam sumere debet; quia Laico non licet Sacramentum perficere, sed esset Hostia reservanda in Pixide. Quid autem de Calice? nam si servaretur, periculo subjaceret, ne species in acetum corrumperentur. Respondetur potius subeundum esse illud periculum, quam Laico liceat ministrare Calicem: si enim adhibita diligentia, ut Sacerdos alia die perficiat Sacramentum, (melius dixisset Sacrificium) fieri id non potest, & Species corrumperantur, tunc in piscinam sunt proficienda. Hucusque Sotus. Altera est opinio Suarezii De Euch. q. 80. sect. 3. Vers. Sed queret tandem aliquis, ubi proposito casu, & relata Soti opinione, quam valde rigidam, & sine fundamento appellat, subdit: Dico igitur, solum propter usum Sacramenti, & utilitatem suscipientis, nunquam licere Laico sumere Sanguinem Domini absque dispensatione. Et reddit rationem ob generalem prohibitionem Ecclesiæ; deinde ait: At verò si ex parte ipsius Sacramenti occurrat necessitas, ut in prædictis casibus, aut si Calix consecratus venturus sit in manus infidelium, & effundendus, existimo, consumi posse à Laico in absentia Ministri consecrati; tunc enim servare verba legis esset agere contra finem legis; qui est, ne Sanguis effundatur; aut illi fiat irreverentia. Solum ergo cavendum est scandalum, & procurandum, ut maxima reverentia adhibeatur. Ita Suarez. Casus iste reputandus est metaphysicus inter Catholicas Provincias, in quibus nisi ex hypothese dari potest talis absentia aliorum Sacerdotum; siquidem non solum in Italia, sed etiam extra, non sunt ita distant inter se Ecclesiæ, & Parochorum domicilia, ut saltem sequenti die possit eorum unus accedere, & assumere species consecratas à defuncto. Porro considerari posset in facto propositus Casus, vel in confiniis A Catholicorum, seu Infidelium,

vel ubi bellum grassaretur cum exercitibus hæreticorum; quo circa sentio dicendum, quandocumque immineret probabile periculum irreverentiæ erga sanctissimas species Eucharisticas, absque dubio, deficiente Sacerdote, esse reverenter à Laico sumendas, secus autem, si super Altari absque aliquo irreverentiæ periculo, possent retineri; quod esset facile in Catholicis regionibus; accenso lumine coram Altari, & clauso ostio Ecclesiæ, donec veniret Parochus loci, sive alius Sacerdos; & hanc Suarezii opinionem, Sotana rejecta, amplectuntur Gobat in Exper. Theol. tract. 4. n. 26, & 27. Layman. de Euchar. lib. 5. tract. 4. cap. 6. n. 22. in fine. Tambur. De Sacrific. Missæ, lib. 2. cap. 8. §. 1. nu. 3. Francisc. de Lugo De Sacram. lib. 2. cap. 7. q. 7. n. 65. Et Emin. Card. ejusdem cognominis in Responsis Moralib. lib. 1. dub. 10. num. 3. Vasquez, Amicus, & alii, quos allegat, & sequitur Diana part. 5. tract. 3. ref. 34. Et part. 8. tract. 1. resol. 24. num. 12. Quarum prima rehidet in opere Coordinato tom. 2. tract. 2. ref. 98. Altera verò reposita est in tom. 3. tract. 1. resol. 49.

DECISIONIS XL.

Ad Augusti Casum Prudentialem,

ARGUMENTUM.

Agitur de ætate, & capacitate per Parochum attendenda in pueris, & puellis noviter communicandis.

SUMMARIUM.

- 1 Parochi attentius debent in promovendis pueris, & puellis capacibus ad Sanctissimam Eucharistiam suscipiendam.
- 2 Pueris ac etiam infantibus, olim dabatur Sanctissima Eucharistia.
- 3 Fœmelle citius pubescunt, & citius sapiunt, quam pueri.
- 4 Fœmelle sunt propensiores ad devotionem, idcirco citius communicandæ, quam pueri.
- 5 Pueris, ac puellis moribundis citius est danda Communio, quam sanis.
- 6 Etas in pueris, & puellis noviter communicandis quanam sit?
- 7 Pueri, & puella admittendi ad communionem, tria debent exhibere, ætatem, intelligentiam, & devotionem.
- 8 Parochi mortaliter peccant, diu differentes Communionem pueris post annum 14. & puellis post annum 12.
- 9 Pueris, & puellis septennis, vel octennis in articulo mortis non est neganda Communio.
- 10 Parochi Patavini annuatim reddunt rationem de pueris, & puellis noviter Communicatis, dando eorum nomina & ætatem.

CASUS PRUDENTIALIS.

Discutitur, quam ætatem, & qua signa capacitatis in pueris, & puellis attendere debeat prudens Parochus, & Confessarius, ut illos, illasve introducat ad sumendam Sanctissimam Eucharistiam.

Parochis, Confessariis, aliisque animarum Pastoribus omnino necessaria scitu est materia huius Casus, idcirco rogatos eos esse cupio, attentè legere, & reflectere ad infra dicenda tum ob suorum subditorum profectum, tum ob ipsorum Pastorum æternam salutem, ne ab ea fiant alieni desidia; negligentiæ causa in promovendis pueris, & puellis, annum discretionis assecutis, ad sacram Synaxim.

Itaque pro casus resolutione quatuor sunt præmittenda. Primum est; ab initio Ecclesiæ usque ad prohibitam Laicis communionem Calicis, (ut notat Emin. Card. de Lugo de *Euchar. disp. 13. n. 32.*) consuetum fuisse dare Communionem pueris, non solum grandioribus, porrigendo illis fragmenta panis Consecrati, sed etiam infantibus statim post baptismum; infundendo in os eorum guttas Sanguinis Domini sub vini specie, ut probavimus supra in casu Secundo Mensis Februarii *decis. 9. n. 15.* nunc autem id est prohibitum ab Ecclesiâ ob iustas rationes; vel à Concilio Tridentino *sess. 21. c. 4. & can. 4.* ut plures Theologi autumant, quos citat Narbona in *Tract. de Etate ad annum 11.* vel à legitima consuetudine ab Ecclesiâ approbata, & in Rituali Romano proposita in *Rubr. de SS. Eucharistia Sacramento ubi: Iis etiam, qui propter ætatis imbecillitatem nondum huius Sacramenti cognitionem, & gustum habent, administrari non debet; ut magis arridet eidem Eminent. Lugoni d. num. 32.* adeo ut non sit administranda Eucharistia fidelibus, nisi cum ad annos discretionis pervenerint, & reverenter didicerint illam suscipere; quod est statutum in *cap. Omnis utriusque sexus 12. de Pœnit. & Remiss.*

Secundum præmissum: Non ignoranda est differentia quo ad accelerationem usus rationis, & capacitatem sumendæ Sacræ Synaxis inter pueros, & puellas: siquidem fœmellæ, sicut citius pubescunt, ita etiam citius solent sapere, quam pueri; ut notant Victoria, Corduba, & Joan. de Chapeaville apud Gobat in *Experim. Theol. tract. 4. n. 94. & n. 11.* ideòque, ut plurimum, puellis indulgentius est aditus ad manducandum Angelorum panem in teneriori ætate, quam pueris; tum quia in fœminis citius exsiccat cerebrum humiditas, & sunt prudentes, atque capaces mysteriorum fidei, tum etiam quia propensiores sunt ad devotionem, ut experientia demonstrat, & docet Gobat *d. tract. 4. n. 124.*

Tertium præmissum. Pariter oportet distinguere inter primam Communionem dandam pueris, ac puellis sanitate potientibus; ac iisdem in articulo mortis constitutis. Nam moribundis dari potest, & debet in minori ætate, quam sanis, e ratione, quia dum sani sunt, agitur de adimplendo præcepto Ecclesiæ, quæ circa tempus recipiendæ Communionis, illud remisit iudicio, & arbitrio Confessarii; at dum in articulo mortis sunt constituti, agitur de adimplendo præcepto Divino, iubente omnem fidem ad annos discretionis perventum debere manducare Cœlestem Panem; quem propterea liberaliori manu concedere oportet. *cap. Si quis de Corpore 26. q. 6. Suarez de Euchar. disp. 70. sect. 1. in fine.* Emin. Card. de Lugo eod. *tract. disp. 13. n. 37.* Quartus in *Rubr. Missal. p. 2. tit. 10. sect. 3. dub. 3. in prima difficult. Vers. Dico tertio.* Gobat *d. tract. 4. n. 93.* Et Carol. Anton. de Luca in *addit. ad Ventrigliam annot. 21. n. 3. tom. 2.*

Quartum præmissum. In definienda ætate, in *Doct. Clericali Tom. I, Liber II,*

qua possint pueri, & puellæ admitti ad Sacrum Convivium Eucharisticum, discordes valde sunt Doctores, quos cumulat Narbona *d. tract. de etate ad annum XI.* Quandoquidem Annum decimum-quartum requirit Rodriq. in *Summa cap. 64. concl. 2.* Annum decimum tertium Meratius in *D. Thom. tom. 3. de Sacram. Pœnit. disp. 25. sect. 6.* Annum duodecimum Sotus in *4. dist. 12. q. 1. art. 9. in fine & dist. 18. q. 1. ar. 3.* Annum undecimum Gabriel in *4. quest. 2. art. 3. dub. 4.* Nald. *Verb. Euchar. num. 7.* Annum decimum Sylvest. *Verb. Euchar. III. Vers. Quinto queritur §. Septimum nec pueris.* Item Summa Angelica Eodem *Verb. Eucharistia III. n. 11.* Annum nonum ex Navar. & Major. ponit Fagnanus in *c. Omnis utriusque sexus, num. 33. de Pœnit. & Remiss.* Annum octavum Zambranus in *decis. cas. occurrent. in art. mortis cap. 3. dub. 2. num. 6.* Annum verò septimum, ac etiam sextum, si puer sit procacis ingenii, & devotionem redoleat, sufficere docent Castropalaus *tom. 1. tract. 3. disp. 1. punct. 24. §. 2. n. 7.* Joannes Sancius in *Selectis disp. 26. n. 4.* Volpi in *Moralib. resolut. 61. à num. 4. & seqq.* Tamburin. de *SS. Commun. cap. 4. §. 2. n. 6. & Gobat d. tract. 4. n. 98.*

His notatis dico pro resolutione Casus tria esse observanda, à prudenti Parocho, seu Confessario in introducendis pueris, seu puellis ad comedendam Angelorum escam; scilicet Etatem, Intelligentiam, & Devotionem. Circa etatem Parochus, & Confessarius nullum scrupulum habere debet; cum ab anno Sexto, & Septimo, ac deinceps usque ad annum Decimumquartum adfit, supracitati Doctores, quorum omnium opinionem probabilem dicit Diana *p. 3. tract. 6. resolut. 70. & in addit. ead. p. 3. resolut. 19.* Quæ resident in opere Coordinato *tom. 2. tract. 2. resolut. 5. resolut. 6.* Quod ad intelligentiam, pueri, & puellæ iniriandi sacra Communione debent scire, quod in Sacratissima Hostia continetur realiter Corpus, & Sanguis Christi; quod confert gratiam dignè suscipientibus, & quod cultus, & veneratio Eucharistiæ debetur; ut notant Sancius *d. disp. 26. num. 4.* & Volp. *d. resolut. 61. num. 9.* quæ quidem omnia non est difficile iisdem communicandis pueris, ac puellis tradere, juxta propositum libellum relatum supra in Casu prudentiali Mensis Julii, & experientia docet, si ter, vel quater exerceantur pueri, & puellæ in hac Catechesi, discunt, & intelligunt, quantum sufficit in hac materia. Devotionem verò excitabit Parochus, & Confessarius in iisdem, si eis suggerat, jejunium esse omnino necessarium ante Communionem; recitationem suarum orationum, aliquam gratiarum actionem post Communionem receptam, & abstinentiam à ludibus, etiam innocentibus ea die, illam potius consumendo in Ecclesiarum visitatione, & divinorum officiorum auscultatione; in quibus etiam si adeo ferventes non sint, parum interesse advertit Sancius *d. disp. 26. n. 4.* quandoquidem adulatorum plurimi, immò & religiosi, qua die communicarunt, & celebrarunt, ludere, ridere, & solatia non peccaminosa capere non detrectant.

Punctus est, ut Parochi, & Confessarii pietatem in se profiteantur, & ne laborem formident in instruendis pueris, & puellis cum ad annos discretionis advenerint: qua in re operam suam navabunt, si attentè consideraverint, peccare mortaliter Parochos illos, qui nimium differunt completo anno decimoquarto in pueris, & duodecimo in puellis, has, & illos

& illos instruere, & promovere ad recipiendam Sanctissimam Eucharistiam, juxta doctrinam Cajetani ad S. Tho. 3. p. q. 80. art. 9. Navarri in *Man. c. 21. n. 57.* Sanci d. disp. 26. n. 10. Naldi in *Verb. Eucharistia n. 7.* Reginaldi in *Praxi lib. 29. n. 85.* Fagnani in d. cap. *Omnis utriusque sexus n. 33. de Pœnit. & remiss. & Dianæ cit. par. 3. tract. 6. resol. 70.* Polita in *Coordinato Opere d. tom. 2. tract. 2. resol. 5. n. 4.* Quod eò magis est pensandum in pueris, & puellis septennis, vel octennis in articulo mortis constitutis, quibus non est deneganda Communio, sed præmissa instructione, & eorumdem excitata devotione est præbenda, ut muniantur eo divino auxilio, & præceptum divinum adimpleatur, ut advertunt omnes supracitati Doctores, & novissimè Collegium Salmanticense, tom. 10. de *Sacram. in genere tract. 4. cap. 8. n. 12. & 13.* Mastrius in *Theol. Morali disp. 12. n. 59. in fine,* & Gobat d. tract. 4. n. 82. & 93. ubi exemplum narrat pueri, multa compassione digni, ob duritiem Parochi in denegando Sacro Viatico, quam miraculo reprehensam fuisse ostendit ex Thoma Cantipratano lib. 2. *Apum c. 28. §. 7.* ad quem Lectorem remitto; hoc unum addens; in hac Diœcesi Patavina, sub regimine Pastoralis Eminentissimi Cardinalis BARBADICI, annuatim ab omnibus Parochis servari id, quod Constantiæ laudabiliter factitari affirmant Gobat *ibid. n. 108.* & exoptat, ubique practitari; videlicet: quod sub medium Quadragesima pueri, puellæque decennes, undecennes, qui nondum gustaverunt, quam suavis sit Dominus sub speciebus Eucharisticis convocantur ad Adem sacram, atque illic ab iisdem Parochis exploratur eorum capacitas, instruuntur de his, quæ credenda, & quæ facienda sunt ante, & post Sanctissimam Communionem; ad quam postea admittuntur, cum sufficienter sunt eruditi; & eorum nomina candidatorum, ac anni transmittuntur, post Octavam Paschæ, ad Episcopalem Curiam, in qua cum ego resederim per annos triginta, & ultra, solitus fui prædictas relationes recipere, & in libro determinato illas registrare, Deo gratias agens; cum viderem longè majorem esse numerum Animarum, à quibus, recenter exceptum fuerat Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ob Solertiam Parochorum; quam illarum, quæ fraude Dæmonis, & ob carnis illecebras à Communionem abstinerant, Utinam omnes Episcopi hanc diligentiam adhibeant, & de hac obligatione Parochos monitos faciant; aliquando enim iter faciens reperi non paucos rusticanos, qui annum decimum octavum compleverant, & nondum Sanctissimum Eucharisticum panem manducaverant, quia Parochi non advertebant, & nullus erat, qui frangeret eis.

Claudat decisionem hanc id, quod legitur in actis B. Imeldæ Bononiensis, ex inscriptione in Templo S. Josephi in Suburbis Bononiæ. B. Imelda Lambertina, Virgo clavis orta natalibus, clara magis precoci vite sanctimonia, cum divino Sacra Eucharistia incensa desiderio, propter etatis imbecillitatem (vix dum enim undecim annos egerat) ad sacratissimam ejus mensam accedere timeret, in pias preces, lacrimasque effusa, Divina prorsus ope recreari meruit, Hostia calidus demissa, post ejus sumptionem feliciter expiravit. Anno Domini 1333.

Idem de hac B. Imelda Antonius Masini in sua Bononia Perlustrata scribit sub die 12. Maii.

DECISIONIS XLI.

Ad Septembris Quæsitum primum,

ARGUMENTUM.

Exponitur, Quæ, & qualis intentio sit necessaria in Sacerdote, Sacram EUCHARISTIAM consecrante.

SUMMARIUM.

- 1 Intentio consecrandi, & faciendi quod facit Ecclesia, est necessaria ad consiciendam Eucharistiam in Sacerdote.
- 2 Intentio est triplex, Actualis, Virtualis, & Habitualis.
- 3 Leonardus Lessius Soc. Jesu semper cum intentione actuali consecravit.
- 4 Intentio Virtualis sufficit in faciendis Sacramentis.
- 5 Intentio habitualis non est sufficiens ad consicienda Sacramenta.
- 6 Cap. Dedit 1. qu. 1. & cap. Baptismus. De Consecrat. dist. 4. declarantur.
- 7 S. Thomas utitur verbo habituali pro virtuali. & num. 8.
- 9 Verba sunt intelligenda non secundum sonum, sed mentem proferentis.
- 10 Intentio Sacerdotis consecrantis Eucharistiam debet esse, non faciendi tantum illam actionem materiale, & externam; sed formaliter consiciendi Corpus, & Sanguinem Christi.

QUÆSITUM PRIMUM.

Differit, Quæ, & Qualis intentio sit necessaria in Sacerdote Sacram Eucharistiam consecrante?

Est de fide, quod sine intentione consecrandi, & faciendi, quod facit Ecclesia, Sacerdos non consecraret, neque conficeret Sacramentum Eucharistiæ, etiam si proferret verba super materia, pane scilicet, & vino; ut est diffinitum in Concil. Florent. in Decreto de Sacramentis ad Armenos §. Quinto Ecclesiasticorum, his verbis: *Hac omnia Sacramenta tribus perficiuntur; videlicet rebus, tanquam materia; verbis tanquam forma; & persona Ministris conferentis Sacramentum cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia.* Necnon novissimè in Concilio Tridentino sess. 7. de Sacramentis cap. 11. ibi: *Si quis dixerit in ministris, dum Sacramenta consciunt, & conferunt; non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia; anathema sit.* Et est de mente omnium Theologorum, S. Thom. 3. part. q. 64. art. 1. Scoti in 4. dist. 6. qu. 5. Eminent. Cardin. de Lauræa in 4. tom. 1. disp. 3. art. 1. & alii citati in *Primo Quæs. Alex. Junii* 1688. quibus addi potest Comitulus in *Responsis Moralib. lib. 1. q. 46. n. 1.* Porro cum juxta eosdem Theologos, triplex sit Intentio, Actualis, Virtualis, & Habitualis. Et illa sit actualis; qua Sacerdos litans, actu, & de facto intendit consecrare materiam ante se positam, & conficere Corpus, & Sanguinem Domini; omnes dixerunt pro resolutione quæsitæ, hanc esse quidem sufficientem.

ficientissimam, & laudabilem, ac ab omnibus Sacerdotibus provocandam in actu consecrationis, ut faciebat doctus, & pius vir Leonard. Lessius, in cuius vita cap. 11. n. 56. legitur, quod *Animo sic præsens erat inter sacrificandum, & sic quid ageret, sciebat, ut affirmaret, se nunquam absque directâ, ut ajunt intentione, consecrationem peregrisse; ut refert Gobat in Experim. Theolog. tr. 3. n. 788. At non esse necessariam; quia Deus noluit obligare Sacerdotes ad impossibile; & moraliter reputatur impossibilis attentio continuata in aliqua actione, quia, ut ait D. August. lib. 3. de liber. arbit. non est in potestate nostra, quin visis tangamur; & experientia docet, objecta sensibilia, ob connexionem appetitus sensitivi cum intellectu, voluntatem distrahere, & rationem. Idcirco sufficere intentionem virtualem; quæ quidem est illa, quæ quis operatur virtute actualis intentionis prius habitæ, & facit omnia, quæ facit, tanquam ex radice, & principio ejusdem actualis intentionis; quæ paulo ante extabat, & non fuit revocata; quod explicatum fuit in Quæst. 2. ejusdem Mensis Junii 1688. ubi DD. At omnes scripsere ad validam consecrationem, non sufficere intentionem habitualem, quæ nihil est aliud, quàm quædam propensio, facilitas, seu promptitudo ad efficiendum Sacramentum, proveniens ex iterata sæpius celebratione; quæ potest etiam esse in dormientibus, ebriis, ac phrasericis Sacerdotibus; à quibus si, dum eis offertur buccella panis ad comedendum: vel vinum in Calice ad potandum, proferrentur verba consecrationis, non consecrarent. Quartus in Rubr. Missal. part. 3. tit. 7. dub. 3. Perj. Colligitur. Ea ratione, quia provenirent non ex præcedenti actu voluntatis elicto consecrandi, sed ex habitu in eis existente, hæc verba proferendi, dum consecrant in Altari; ut fufius explicat DD. allegati in cit. Quæst. 2. Mensis Junii 1688.*

Cæterum his nonnullæ auctoritates obstat videntur. Primo textus in cap. Dedit. 1. g. 1. Ubi D. Augustinus loquens de ministro baptismi, & docens, iniquitatem ministri non nocere validitati Sacramenti, dat exemplum de baptismo, quem quisebrius contulit alicui. Sed inebrio esse non potest intentio actualis, neque virtualis; quia habet impedimentum usus rationis; & si proferat formam Sacramentalem, ex solo habitu eam profert, & cum intentione habituali. Ergo hæc sola videtur sufficiens ad consecrandum. Secundò idem objectum censetur insurgere ex cap. Baptismus de consecr. dist. 4. ubi pariter S. August. loquens de Sacramento colato per malum ministrum, ait: *non timeo adulterum, non ebriosum*. Ergo. Tertiò contradicere videtur Angelicus Doctor 3. part. qu. 64. art. 8. in quo agit de intentione necessaria ministri ad validitatem Sacramenti; & in respons. ad 3. dicit: *Ad Tertium dicendum, quod licet ille, qui aliud cogitat, non habeat actualem intentionem; habet tamen intentionem habitualem, quæ sufficit ad perfectionem Sacramenti*. Quid clarius? Igitur sufficit intentio habitualis.

His tamen minimè obstantibus, non est recedendum à supradicta doctrina; quia intentio habitualis non procedit à voluntate, prævia intellectus cognitione, à qua voluta sit illa consecratio; & per consequens non est actus humanus sufficiens ad operandum, & volendum, qui quidem actus voluntatis, cum cognitione intellectus, est necessarius ad constituendam intentionem; ut be-

Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 11.

nè explicat Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. in 4. disp. 3. n. 36. Neque subsistunt textus supracitati, quia S. Augustinus in utroque loquitur non de ebrio, qui usum rationis amisisset, & baptizando nesciat, quid faciat: sed intelligit de viro propenso ad ebrietatem, qui, ut advertit Glossa in cap. Baptismus; intelligat, quod agit, itaut nomen ebrius, vel ebriosus denotat consuetudinem, (se inebriandi) non actum. Quam explicationem esse etiam de mento Scoti testatur Emin. Card. de Lauræa d. disp. 3. sub num. 6. his verbis: *Ad confirmationem respondet Scotus in calce ejusdem quæst. 5. quod per ebriosum intelligit Augustinus non actualem ebrium, sed eum, qui assuetus est inebriari, dicens, quod illa consuetudo mala non reddit Baptismum invalidum*. Patet non est contrarius Angelicus Doctor, quia ibi loquitur de intentione virtuali, etsi usus sit vocabulo habituali, ut patet legentibus totum illum articulum; ut eruditè observat idem Eminent. Cardin. de Lauræa d. disp. 3. n. 36. subdens: *D. Thomas licet in responsione ad tertium dicat, sufficere intentionem habitualem, quia tamen se declarat, quid intelligit per habitualem, dicens esse intentionem, quæ quis accedens ad baptizandum, intendit facere, quod facit Ecclesia; etsi in exercitio actus cogitatio ejus ad alia rapiatur ex virtute primæ intentionis perscitur Sacramentum; de ejus mente non licet dubitare; & melius seipsum declarat Angelicus Doctor, quàm ab aliis ibi declaratur; eadem enim intentio, quam dicimus Virtualem, ac illa, quam Sanctus Thomas ibi declarat. Adeo ut, loquendo cum Canonistis, verba sunt intelligenda non secundum quod sonant, sed secundum mentem, & intentionem proferentis, cap. Intelligentia, & cap. Propterea de Verb. signific. l. Non omnis, ff. Si certum petatur. l. 3. §. Si quis hoc interdixit, ff. de iur. re, actuque privat. Et quodcumque resultat dubium ex sensu Verborum, illa sunt interpretanda secundum subjectam materiam, & naturam actus; & si opus sit, debeant, & possint impropriari, ut convenient materiam, de qua agitur. §. Nunc autem admonenti; ubi Glossa in Verb. Deditur Instit. Quib. alien. licet. vel non. Paris. consil. 78. n. 20. lib. 3. Eminent. Cardin. Tuschus litt. P. concl. 95. n. 15. Quæ ex abundantia dicta sunt pro vera intelligentia dicti Verbi Habitualis Intentionis.*

Tandem Corollarii loco pro plena resolutione hujus Quæstionis, notandum venit, quod intentio sive actualis, sive virtualis in consecrante faciendi id, quod Ecclesia facere intendit, non debet solummodo intendere illam actionem externam, factam eo ritu, quo est præcepta ab Ecclesia in celebratione, & consecratione; idest materialiter tantum sumptam; sed debet Sacerdos habere intentionem formalem sive explicitam, sive implicitam consecrandi, & conficiendi Eucharistiæ Sacramentum, institutum à Christo Domino; in ejus Sacratissimum Corpus, & Sanguinem transubstantiando panem, & vinum; ut docent Scotus, S. Bonaventura, Alensis, & alii apud Martium in 4. Sent. disp. 1. quæst. 7. art. 1. Et in Theologia Morali disp. 16. n. 37. 38. & 39. ubi subdit, ulterius intentionem debere esse absolutam, non autem sub conditione, præcipue de futuro; quia hæc est inanis, & inefficax ad conficiendum verum Sacramentum; quod etiam differit Gobat d. tract. 1. Experim. Theolog. n. 71. & 72. & Billus in

Hierurgia Sacra tom. 1. Verb. Intentio quo ad Missam num. 189. §. 5.

DECISIONIS XLII.

Ad Septembris Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Traduntur signa demonstrantia, Intentionem virtuales consecrandi EUCHARISTIAM esse in Sacerdote consecrante.

SUMMARIUM.

1. Intentionis virtualis consecrandi Eucharistiam tria sunt signa.
2. Oratio illa, Ego volo celebrare Missam: &c. dicenda ante Missam dat dies quinquaginta Indulgentia, & servit pro virtuali intentione.
3. Philippus de Angelis Prior S. Leonardi de Padua laudatus.
4. Indulgentia plurium annorum, quæ dicuntur concessæ celebrantibus Missam.

QUÆSITUM SECUNDUM.

Quæ sint signa demonstrantia, Intentionem Virtuales consecrandi Eucharistiam esse in Sacerdote consecrante?

Tria signa fuerunt notata, unum *Remotum*, alterum *Proximum*, tertium *Intimum*. Signum primum *Remotum* est, si Sacerdos, in sua ordinatione hanc intentionem in seipso firmaverit, vel consecrare Corpus, & Sanguinem Domini, & conficere Eucharistiæ Sacramentum, quoties accesserit ad Altare ad Missam celebrandam. Si enim hanc intentionem nunquam retraxerit, censetur semper habere intentionem virtuales, & sufficientem ad consecrationem, etsi de hac non cogitet, dum Missam celebrat. Ita Gregor. de Valentia tom. 4. disp. 3. q. 5. punct. 3. *Vers. Intentio autem implicita, & virtualis est.* Cujus hæc sunt verba: Si quis initiatus Sacerdos voluit aliquando in sacris id facere, quod facit Christus, & Ecclesia; licet postea cum Sacrum facit, hujus intentionis non recordetur; si tamen illam intentionem non revocavit, & similiter secundum quandam consuetudinem ita Sacrum facit, atque aliquando fecit, cum illam intentionem actu habuit; virtualiter censetur habere intentionem, quæ sufficit. Hoc signum docent, & approbant etiam Sotus in 4. dist. 1. q. 5. art. 8. coll. 11. Henriquez, lib. 1. cap. 10. num. 2. Tamburin. de Sacrific. Missæ lib. 2. cap. 1. §. 2. n. 10. & Gobat in *Experim. Theol.* tract. 3. num. 784.

Signum *Proximum* est, si Sacerdos hic eliciat suæ intentionis consecrandi Eucharistiam testimonium, videlicet indumentum sacrarum vestium: nam quotiescumque induerit sacras vestes pro Missa celebranda, censetur habere intentionem virtuales consecrationis peragendæ, etsi de actuali non cogitet. Ita Reginald. tom. 2. lib. 26. n. 38. *Vers. Altero modo*; ubi ita scribit: *Eo ipso, quod Sacerdos vult secundum Sacerdotum consuetudinem induere vestes Sacerdotales, habet virtuales intentionem celebrandi Missam.* Quia enim induere vestes Sacerdotales medium est ab Ecclesia institutum ad Missæ celebrationem; sic, ut in tali actione induendi, com-

prehendatur virtualiter alio celebrandi; & in intentione induendi, intentio celebrandi; donec adhibeatur alius contrarius, per quem hæc tollatur. Atque hujusmodi quoque intentionem Virtuales ad Sacramentum sufficere dicendum est. Hoc quoque signum amplectuntur Tamb. d. §. 2. num. 9. & Gobat d. num. 784.

Signum tandem *intimum* est, si Sacerdos vel in Sacristia, antequam induerit vestes Sacras, vel postquam eas induerit, sive cum processerit ad Altare, attentè, ac devotè recitaverit frequentem Orationem, quam Gregorius XIII. exornavit Indulgentia quinquaginta annorum, toties acquirenda, quoties eam celebraturi recitabunt; & quam docet omnes Sacerdotes, paulò ante Missam, recitare; cum ex ea excitet actualis intentio, efficacissima ad producendam intentionem virtuales consecrandi, ut advertit Gobat d. tract. 3. num. 790. ac 864. ubi extendit ipsam Oratiunculam quæ est hujusmodi: *Ego volo celebrare Missam, & conficere Corpus, & Sanguinem Domini Nostri JESU CHRISTI; juxta ritum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ad laudem omnipotentis Dei, totiusque Curie triumphantis; ad utilitatem meam, totiusque Curie militantis; pro omnibus qui se commendaverunt orationibus meis in genere, & in specie; & pro felici statu Sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Amen.* Eadem Oratio cum expressione supradictæ Indulgentiæ legitur impressa in Tabellis pro Preparatione Sacerdotis ad Missam, quæ communiter sunt appositæ in Sacristiis; & eam ponit Philippus de Angelis, olim Prior Ecclesiæ S. Leonardi de Padua, Vir non mediocri eruditionis, & meus amicissimus, in sua *Praxi Missæ Privatae* part. 3. in fine in 2. edit. pag. 277. ubi tamen notat Indulgentiam esse annorum quadraginta; de cujus veritate credo, non esse ambigendum, etsi ea non reperiatur inter Bullas Gregorii XIII. tum quia, ut dixit, hæc exposita in omnibus Sacristiis; tum etiam quia illam laudat P. Gobat, qui edidit integrum tractatum de Indulgentiis, & cumulat Indulgentias Apocryphas, inter quas supradictam non recenset, ut quilibet videre potest in Opere Quinario ejusdem P. Gobat tract. 4. numero 703.

Tandem omittere nolui sequentem notam, quam supradictus Philip. de Angelis ponit d. 3. 4. part. pag. 287. 288. quidquid sit de ejus validitate, videlicet: *Nota circa Indulgentias: Eugenius Petrellus in libro, quem italicè inscripsit titulo, Novello Giardino fol. 28. refert multa Sanctorum Doctorum memoranda dicta circa Missas; sed inter alia sic ait: Pro qualibet Missa, quæ celebratur, vel auditur in quocunque loco, & a quocunque Sacerdote, semper acquiruntur anni triginta millia, & octingenta Indulgentiarum.* Nam sic Innocentius VI. concessit 30. millia, & Urbanus IV. Martinus V. Sixtus IV. & Eugenius IV. concessere 200. Fides sit apud Auctorem; ego enim in Bullario reperio tantum fuisse concessas Indulgentias pro festivitate, & tota octava Corporis CHRISTI, tam celebrantibus, quam interessentibus Divinis Officiis ab Urbano IV. Martino V. & Eugenio IV. de quibus infra Casu secundo Mensis Octobris decis. 60.

DECISIONIS XLIII.

Ad Septembris primum Casum,

ARGUMENTUM.

Discutitur, an licet agat Clericus in minoribus Ordinibus constitutus, qui absentibus Sacerdotibus, ministrat Sacrum Viaticum vulnerato mortaliter, poscenti Sacramenta?

SUMMARIUM.

- 1 Clericus in minoribus an in casu necessitatis possit ministrare Sanctissimam Eucharistiam moribundo, absente Sacerdote? Negant DD. hic. Sed affirmant alii num. 2.
- 3 Eucharistia antiquitus deferbatur tum à Clericis, tum à Laicis.

PRIMUS CASUS.

In Montibus septem Communionum omnes Parochi, & Sacerdotes Capellani processerant ad celebrandam Casuum Conscientia Congregationem. In uno eorumdem montium, distante à congregatis Parochis duodenis millieribus, viri inter se litigantes fiunt belligerantes, & igneis globulis unus eorum mortaliter vulneratus in terra decumbit. Implorat Spiritualia auxilia; flagitat Ecclesie Sacramenta, protestans se illis maximopere indigere. Accurrit Clericus Seminarius, ibi in vacatione studiorum degens; & pietate motus, cum audivisset in Scholis, in casu necessitatis, Eucharistiam etiam à non Sacerdote posse ministrari, induit Superpelliceum, & cum lacinibus Sanctissimum Viaticum, à Ciborio sumptum, pravia hortatione ad devotè suscipiendum, porrigit vulnerato; qui etiam paulo post expiravit. Quaritur, an Clericus ille licet egerit?

Negat Eminent. Cardin. de Lugo de Euchar. disp. 22. n. 21. Bonacina tom. 1. de Sacram. disp. 4. qu. 5. punct. 1. n. 6. Bordonus in Sacro Tribunali S. Offic. ubi quarit an sit suspectus de heresi? cap. 22. num. 41. Sotus, Serra, Hurtadus, Tannerus, Fagundez, & alii citati per Diam nam part. 3. tract. 4. resolut. 47. necnon part. 5. tract. 3. resolut. 47. ac etiam part. 9. tract. 6. & Misc. 1. resolut. 38. aliàs 39. Quæ omnes in Opere Coordinato collocatæ sunt in tom. 2. tract. 2. resolut. 65. 66. & 67. ea ratione, quia soli Presbyteri sunt ministri hujus divini Sacramenti; juxta Hymnum in festo Corporis Christi:

*Sic Sacrificium istud instituit,
Cujus officium committi voluit
Solis Presbyteris, quibus sic congruit,
Ut sumant, & dent cæteris.*

Item quia statutum est in cap. Pervenit. De Consecr. dist. 2. nefas esse laico tangere Corpus Christi. Ac ulterius, quia Consuetudo immemorabilis Ecclesie docet per manus Sacerdotum tantum, vel eis absentibus, Diaconorum, Eucharistiam ministrari: & hæc omnia expendit Cotonius in suis Controvers. lib. 2. Controv. 4. cap. 7. à num. 161. & seqq. ubi hanc negativam opinionem amplectitur.

Affirmant nihilominus Lessius in 3. p. qu. 82.

art. 3. n. 8. Lezana tom. 3. Summa in Verb. Eu. 2. charistia quo ad regulares n. 15. & in suis Consult. Variis consul. 48. n. 83. Suarez de Euchar. disp. 72. sect. 1. Layman. lib. 5. tract. 4. cap. 7. n. 4. Castropal. part. 4. tract. 21. punct. 17. Billus in Hierurg. Sacra tom. 1. Verb. Eucharistia n. 174. §. 1. Macer in Hierolog. Verb. Diaconus. Alcanius Tamburin. de Jure Abbatum tom. 2. disp. 3. quas. 2. n. 4. Emin. Brancatius de Benedict. Diaconali p. 275. & Gobat in Experim. Theolog. d. tract. 4. num. 450. & 451. qui omnes non solum id concedunt licere Clerico, sed etiam Laico; & præter illos idem adstruunt Filliucc. Coninch. Mercerus, Præpositus, Chapeavill. Reginald. Granad. Valentia, Quintanadven. & alii, quos cumulat, & sequitur Diana in citatis resolut. 65. 66. 67. tom. 2. tract. 2. Oper. Coordin.

Horum rationes sunt, Primò, Quia in primitiva Ecclesia tum per Clericos, tum per Laicos mittebatur Viaticum Sacrosanctum infirmis. Exempla adducit de S. Tharsitio Acolyto Martyre, 3 Gobat d. tract. 4. num. 443. & de Serapione sene agrotante n. 454. Aliud exemplum narrat Card. Baronius, & Odoric. Rinald. Anno 902. de Theofite Virgine Lesbica, quæ per annos XXXVII. morata in solitudine Insula Paros, à venatore reperta, flagitavit, & obtinuit, ut sibi Eucharistiam deferret, ut fecit anno sequenti: qua reverenter suscepta, expiravit. Secundò quia nullum Jus positivum id prohibet; siquidem cap. Pervenit supracit. loquitur, extra necessitatem, & periculum mortis, & ubi præsentibus sunt Sacerdotes. Tertio, quia potest esse, ut ille vulneratus non valeat elicere actum contritionis pro suis peccatis, sed tantummodo attritionis; quæ, adjuvante gratia, & virtute Eucharistie, obtinebit meritum contritionis, & causabit salutem æternam illius animæ, quod considerat Amicus in Cursu Theol. tom. 7. disp. 31. sect. 2. n. 26. Et fusè probat Collegium Salmanticense, tom. 10. de Sacramentis tract. 1. cap. 5. punct. 2. & dicitur infra decis. 46. Quarto, quia Præceptum de communicando per Viaticum est præceptum Divinum, cui cedere debet præceptum Ecclesiasticum de communione ministranda per Sacerdotem, aut Diaconum tantum. S. Thomas, quem ferè omnes expolitores sequuntur, 3. part. q. 80. art. 11. Suarez disp. 69. sect. 3. Vasquez disp. 214. cap. 2. & 3. Sotus in 4. dist. 12. q. 1. art. 11. Valentia de Euchar. disp. 6. q. 8. punct. 4. Emin. de Lugo disput. 16. num. 27. & 33. Layman. dict. lib. 5. tract. 4. cap. 5. n. 2. Bordon. Var. Resol. part. 1. resolut. 20. n. 6. cum aliis relatis per idem Collegium Salmanticense. d. Sacrament. d. tom. 10. tract. 4. c. 8. punct. 1. Quæ quidem est fortissima ratio; et si ejus fundamentum non approbet Emin. Cardin. de Lauræa in 4. Sent. tom. 1. disp. 25. num. 38. ubi admittit, præceptum sumendi Eucharistiam esse præceptum Divinum; ut supra dictum est in secundo casu Mensis Aprilis; Decis. 19. sed quo ad tempus Paschale, & quo ad tempus mortis per Viaticum, esse præceptum Ecclesiasticum, si alia vice fuerit facta; ex rationibus ibi per eum allegatis; attestans talem esse opinionem Scoti, Alensis, & S. Bonaventuræ.

Utramque opinionem esse probabilem circa factum Clerici, de quo in casu, dicit Tambur. de Exped. Commun. cap. 6. §. 4. & cum ipso concludere debemus, est enim casus fictus, non factus; sed si ve-

niret in facto, & Clericus faceret, non illicitè faceret, admonendo populum se didicisse esse licitum facere.

DECISIONIS XLIV.

Ad Septembris secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Exploratur, an cadentibus in terram sacris particulis, dum Moniales communicantur, intra Clausuram, possint colligi, & elevari à Monialibus? Vel debeat Confessarius ingredi Clausuram ad eas suscipiendas?

SUMMARIUM.

- 1 Particula consecrata si cadat in Clausuram Monialium, quid agendum?
- 2 Abbatisa, seu alia Monialis potest elevare Eucharistiam de terra, & porrigere Confessario.
- 3 Laici in primitiva Ecclesia tangebant Eucharistiam.
- 4 Argumentum ab antiquis picturis valet.
- 5 Confessarius potest, & debet ingredi Clausuram Monialium ad elevandam de terra Hostiam sacramentalem elapsam.
- 6 Laicis, ac mulieribus nunc prohibitum est tangere Corpus Christi.
- 7 Moniales non possunt tangere Calices, Corporalia, nec Pallas sacras.
- 8 Cui non licet quod est minus, neque quod plus est, licebit.
- 9 Necessitas ingrediendi Clausuram Monialium, non est strictissime, sed mortaliter intelligenda, & num. 13.
- 10 Mulieres maritate ad effugiendum vitæ periculum possunt ingredi Monasteria Monialium.
- 11 Botrus Cypri, delatus in veste ab Exploratoribus fuit symbolum Eucharistiae.
- 12 Præcepta Divina sunt preferenda Ecclesiasticis.
- 14 Mulieres in primitiva Ecclesia recipiebant Eucharistiam in nitido linteo.
- 15 S. Clara pingitur cum Ostensorio ad denotandam ejus enimiā devotionem erga SS. Eucharistiam.
- 16 Sacerdos simplex, presente Parocho, non potest absolvere moribundum.
- 17 Monialis communicanda potest unicam Particulam lapsam in terram lingua reverenter sursum, & sic communicare.

SECUNDUS CASUS.

Hyemali, ac pluvioso tempore stabat Confessarius Monialium in earum Ecclesia, ad fenestellam Communionis, iisdem ministrans Eucharisticum Panem. Finis erat Sacri Convitii, quando Monialis una, qua non poterat cum aliis ab initio convenire, accurrens communicanda, aperuit januam Sacristiae interioris. Repente per eam ventus vehemens irruit à regione Aquilonari, & plurimas consecratas particulas ex Pixide proflire fecit, & procidere penes Moniales in Clausuram. Quaritur, quid agendum à Confessario pro sacrarum specierum recollectione?

Ad hunc casum, non fictum, sed factum recollectionem Sacramenti esse committendam

Monialibus, seu earum Abbatisae respondit Bissus in Hierurg. Sacra tom. 2. Verb. Particula num. 45. §. 12. his verbis: Potest etiam contingere, quod particula aliqua consecrata cadat intra Monasterii Monialium claustra, quando communicant, in quo casu eadem Monialis debet illam lingua accipere; & ita communicare. Quod si non possit, eam mediante patena, accipiat; adjuvante etiam palla, vel carta munda; si verò neque sic possit; non debet Sacerdos ingredi ad illam Particulam accipiendam; sed ipsa Monialis illam accipiat; & per fenestellam Sacerdoti porrigat, postea à Monialibus ille locus abradatur, & lavetur, qua abrasio, & lotio in Sacrarium projicienda erit. Effer tamen convenientius, quod hanc functionem faciat Abbatisa, sive Superior, huius alia Monialis. Hucusque Bissus. Cujus opinionem tenet etiam Castaldus in praxi Carem. lib. 2. sect. 14. cap. 17. num. 15. Quartus in Rubr. Miss. p. 2. tit. 10. sect. 3. dub. 3. difficult. 4. ubi ponit hanc rationem: Quia ingressus in Monasterium strictius prohibetur, quam tactus Hostiae consecratae in casu necessitatis. His addi potest auctoritas Theologorum docentium, licitum fuisse tangere Sacramentum Eucharistiae laicis in primitiva Ecclesia, quibus tradebatur in manibus, quando erant communicandi, ut pluries dictum est supra, & notat Suarez de Eucharist. disp. 72. sect. 1. Lessius q. 80. num. 37. & late probat Emin. Card. Bona Rerum Liturgic. lib. 2. cap. 17. num. 3. Tandem videtur suffragari supradictae opinioni doctrina S. Thomae, qui in dist. 13. q. 1. art. 3. sic ait: Ad Tertium dicendum, quod sicut Baptismus conferre competit Sacerdoti ex officio; tamen Laicus in casu necessitatis non peccat baptizans: ita tangere Corpus Christi ex officio soli Sacerdoti competit; sed in casu necessitatis potest & debet Corpus Christi tangere, etiam si peccator, ut si in aliquo loco immundo jaceret. Quid clarius? Si etiam peccatori licet tangere Sacramentum Eucharistiae, illud è terra lavando, quanto magis Sanctimonialibus, & virginibus Sacris? Hinc de S. Clara legitur, in Brev. Rom. lect. 4. quod Saracenis Assisium obidentibus, & Monasterium, cui illa praeerat, invadere conantibus, agra se ad portam asserri voluit, unaque Pat, in quo Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum erat inclusum; ibique oravit in hunc modum &c. Et ideo imago ejusdem Virginis representatur picta cum Ostensorio continente Sacram Hostiam in manibus; valet autem argumentum, & concludens probatio desumitur ab antiquis Picturis, cap. Perlatum, Et cap. Venerabiles de Consecrat. dist. 3. Rota part. 5. rec. decis. 353. num. 66. & seqq. Pignatell. tom. 1. Consult. 241. num. 11.

His tamen non obstantibus contrarium puto decidendum; & dicendum pro resolutione propositi Casus; teneri, & obligatum esse Confessarium, statim ingredi clausuram, accedere ad interioriorem locum, ubi Moniales communicabant, & ubi Sacrae particulae jacent in terra, illasque singulatim propriis manibus suscipere, & in Pixidem devotè reponere; locumque aliquantulum abradere, & mundare ad praescriptum Rubricae Missalis de Desectibus in Ministerio ipso occurrent. tit. 10. num. 15. sic praecipiens: Si Hostia consecrata, vel aliqua ejus Particula dilabitur in terram, reverenter accipiat, & locus ubi cecidit, mundetur; & aliquantulum abradatur, & pulvis, seu abrasio hujusmodi in Sacrarium immittatur.

Hæc

Hæc igitur omnia, necnon recollectionem, & susceptionem à terra sacrarum Particularum fieri debere non per Moniales, aut Abbatisiam, sed per ipsummet Confessarium, prævio sollicito ingressu in clausuram me movent rationes sequentes. Primo, quia supradicta Rubrica est exequenda à Sacerdote, non autem ab alia persona, ut in puncto docent Suarez de Euchar. disp. 85. sect. 1. & Gavant. in Rubr. Miss. part. 3. tit. 10. num. 12. Secundò quia rigorose prohibitum est in cap. Pervenit 28. De Consecrat. dist. 2. ne laici aut mulieres deferant Sanctissimam Eucharistiam, aut tangerent Corpus Christi. Tertiò, quia in specie Jus Canonicum vetat Sanctimonialibus tangere Corporalia, calices & pallas sacras, cap. Sacratas Deo seminas 25. dist. 3. S. Antonin. 3. p. tit. 16. cap. 7. §. 3. in fine; ex quo deducitur argumentum in Jure validissimum; non esse imponendum Abbatissæ, vel Monialibus, ut tangerent Corpus Christi, quòd est plus, cum non possint tangere pallas sacras, quod est minus; non enim licet quod plus est, ei cui, quod minus est, non licet. Barbof. in Axiomat. Juris Usu frequen. Axiom. 180. num. 2. Quartò, quia Gregorius XIII. in sua Constitutione incipien. Dubius que emergunt; quam per extensum ponunt Miranda de Monial. quest. 2. art. 14. & Quaranta Verb. Monasteria Monialium, concedit earum Superioribus, inter quos censetur eorum Confessarius, ut ingredi possint Clausuram, si id faciant in casibus necessariis. At nemo non videt, in casu proposito esse necessarium ingressum Sacerdotis, & confessarii pro reassumptione cum debita reverentia Sacrarum Particularum. Quintò, quia ex communi doctrina Theologorum causa rationabilis, & necessitas ingrediendi Monialium Clausuram non est physice, & strictissime intelligenda; sed moraliter consideranda. Barbof. de Potest. Episc. allegat. 102. num. 48. Sanchez. in Decalog. lib. 6. cap. 16. num. 40. Sextò tantò magis, quia Confessarius in hoc casu necesse non habet ingredi ad interiora Monasterii; sed statim ultra ostium Clausuræ in Sacristiam Monialium, quæ ut plurimum vicina est ipsi ostio; & sic minor causa sufficit pro ingressu, Barbof. in collectan. DD. ad Concil. Trid. sess. 25. de Regular. cap. 5. n. 81. Septimò quia licitus est ingressus mulieribus maritatis, quæ excederunt ab affectu conjugum, ad evitanda vitæ pericula. Zerola Verb. Monialis. §. 12. Tamburin. de Jure Abbatissar. disp. 24. quest. 14. num. 2. Ergo multò magis cum ceciderit Divina Eucharistia, ad periculum Irreverentiæ evitandum permittus erit ingressus Confessario in Clausuram ad eam elevandam. Octavò, nam bajulis, & portitoribus conceditur ingressus in Monialium Monasteria, quando agitur de gravibus oneribus, quæ ipsæ Moniales ferre non possint. Tambur. d. disp. 24. quest. 6. num. 6. & Barbof. d. sess. 25. cap. 5. num. 86. Sed quomodo Abbatissæ, aut Moniales poterunt Christum Dominum manibus deferre, sub quo curvantur, qui portant Orbem? ut ait Job. 9. 13. qui immo subiungit de Divina Majestate: & pondus ejus ferre non potui. Job. 31. 23. Nonò quotidie videmus olitores intrare Monasteria Monialium præcipue ad putandas Vites, easque de terra erigendas, ac vindemiæ tempore ad racemos Uvæ colligendos. Igitur si licitus est ingressus pro racemis naturalibus, ac vitibus materialibus, cur erit prohibitus Confessario ad erigendas à terra sacras Hostias continentes in se Christum Dominum, qui dixit de seipso: Ego sum Vitis vera, Jo. 15. 1. &

de quo mystica Sponsa ait: Botrus Cypri dilectus meus mihi in vineis Engaddi? Cant. 1. 14. De exploratoribus, qui missi ab Israelitis, ut terram Chanana lustrarent scriptum est: Absciderunt palmitem cum Uva sua, quem portaverunt in veste duo Viri Nu. 13. 24. Ingens ille Terræ promissionis Botrus, quem duo viri in veste ferebant, Eucharistiam figurabat, ut opinatur ex Sanctorum Patrum testimonio Serlogus in Cant. tom. 2. Vestigat. 13. Explanat. Moral. sect. 6. num. 63. Modò minor cura non est adhibenda de figurato, quàm de figura, S. Thom. 3. part. qu. 83. art. 5. in 1. Sed Botrum illum qui erat figura Sanctissimi Corporis Christi, duo Viri portarunt in veste igitur Sacrosanctam Eucharistiam, in qua est realiter Corpus Christi, in illo Botro figuratum (nam omnia in figura contingebant illis 1. Cor. 10. 11.) non debet à mulieribus suscipi, & deferri, sed ab ipsomet Sacerdote Confessario. Decimò, quia reverentia erga Sanctissimum hoc Sacramentum est ex præcepto Divino. S. Thom. 3. part. qu. 83. art. 3. Clausura autem Monialium est ex præcepto Ecclesiastico. Tamb. de Jure Abbatiss. disp. 18. quest. 2. & 3. Sed Præcepta Divina sunt præferenda Ecclesiasticis, Sanch. in Decal. lib. 1. cap. 10. num. 17. Ergo in casu proposito obligatus erit Confessarius ingredi Clausuram, & de per se, tanquam Sacerdos colligere Sacras Particulas, & in Pixidem reponere; locum abradendo, vel lavando ad præscriptum Rubricæ; & ita sentit, & docet Bordon. Variar. resol. part. 3. ref. 118. ubi supradictum casum examinat.

Neque subsistunt rationes Bissi, Castaldi, & Quarti pro opinione contraria. I. Non illa, quam allegat Quartus, quòd strictius prohibeatur ingressus in Clausuram Monialium, quam tactus Hostie consecrata; quia id non est verum, tum respectu rei; superat enim reverentia debita Sacrosanctæ Eucharistiæ, ob ejus infinitam excellentiam, quodcumque aliud obsequium; idcirco, ut observat S. Thom. d. part. 3. q. 82. art. 3. in omni re, à qua tangi debet Corpus, & Sanguis Domini, præcedit consecratio, ut sunt manus Sacerdotis, Calix, Patena, Palla, Corporale; tum respectu legis prohibentis; nam contactus Eucharistiæ provenit ob reverentiam ei debitam à lege Divina; Clausura autem Monialium à sola lege humana; quæ de sui natura non strictè, sed benigne accipitur, & interpretatur. Tambur. de Jure Abbatiss. d. disp. 24. quest. 1. num. 4. II. Non illa ex usu primitivæ Ecclesiæ ponendi Sacram Synaxim in manibus communicantium; quia non solum talis usus est abrogatus; sed (quod facit ad præsentem casum) neque in primitivæ Ecclesiæ mulieres tangebant nudis manibus Sacram Communionem; sed eam accipiebant in nitido linteolo, quòd Dominicale dicebatur, ut testatur his verbis S. August. serm. 252. de Tempore: Mulieres quomodo nitidum exhibent linteolum, ubi Corpus Christi accipiant; sic corpus castum, & communidum exhibeant. Et in Concilio Antisiodorensi decretum fuit cap. 36. Non licet Mulieri nuda manu Eucharistiam accipere. Et cap. 42. Ut unaquæque mulier, quando communicat, Dominicale suum habeat: quod si qua non habuerit, usque ad alium diem Dominicum non communicet. Videat Lector Hieralex. Macri in Verb. Dominicale. & Gratianum Discep. forens. cap. 412. num. 13. Itaque si neque ab initio Ecclesiæ permittebatur mulieribus tangere Eucharistiam, ejusdem contactus non esset permittendus Abbatissæ, seu monialibus in casu

casu proposito, Nonne dixit Dominus post Resurrectionem suam Mariæ Magdalena, *Noli me tangere* Jo. 20. 17. Thomæ verò Apostolo: *Affer manum tuam, & mitte in latus meum.* ibid. 27. III. Non implicat Auctoritas S. Thomæ in 4. di. 13. q. 1. art. 3. dum dicit, etiam à peccatore tangi posse Eucharistiam, illam elevando de terra, si jaceret in loco immundo; quia ibi Angelicus Doctor supponit non adesse Sacerdotem, & ideo in tertio argumento ait: *in aliquo casu licet tangere laico Corpus Christi, puta si videret ipsum in terra jacere, & non esset Sacerdos, qui tolleretur.* At in casu nostro est Confessarius Sacerdos, qui potest tollere. Igitur Moniales non possunt, nec debent, immo si vellent ex se sacras Particulas lapsas in terra tollere, Confessarius teneretur prohibere, ut advertit Possevin. de offic. Curati cap. 8. num. 4. IV. Non concludit exemplum S. Claræ; quia pingitur cum Ostensorio, & figura Hostiæ consecrata in manibus ad denotandam eximiam ejus devotionem erga Sanctissimum Sacramentum Altaris, & ad recordandum miraculum fugatorum Maurorum virtute suæ Orationis coram Sacrosancta Eucharistia; sed ex hoc non sequitur ab ipsa fuisse delatam ad ostium Monasterii; sed sicut fecit seipsum ægram ab aliis deferri, sic est verisimile, quod ea instante Hostia consecrata per Confessarium suum, vel alium Sacerdotem fuerit cum luminibus portata; etsi de illis Breviarium, aut Chronica mentionem non faciat. Hinc in Chronicis Ordinis S. Francisci tom. 1. lib. 8. cap. 13. Impres. Neapoli Anno 1680. ita legitur de eadem S. Clara: *Si fece portare alla porta del Monastero, e porre avanti tutti quei nemici, mandando innanzi di se con grandissima riverenza il Santissimo Sacramento nella sua Custodia.* Sed quidquid sit de hoc exemplo, non tangit punctum, neque percutit casum, in quo queritur, an Moniales licet possint tangere, non Ostensorium, vel Pixidem continentem Eucharistiam, sed Eucharistiam ipsam lapsam in terram; attenda præsentia Sacerdotis, qui de facili potest ingredi Clausuram ad eam reverenter colligendam. Concludendum est igitur, quod licet deficiente Sacerdote possent Moniales sacram Eucharistiam de terra levare, & tangere; eo præsentia non possint, neque debeant; exemplo Parochiani in articulo mortis constituti, & habentis peccata mortalia, etiam reservata; qui, etsi possit absolvi à quolibet simplici Sacerdote, absente Parocho; tamen si Parochus sit præsens, debet ab ipso tantum absolvi secundum magis communem & magis securam opinionem DD. quos longa serie cumulat Barbosa in Collect. DD. ad Concil. Trid. sess. 14. de Sacram. Pœnit. cap. 7. num. 12.

Hoc Unum est concedendum, quod si unica Particula caderet in terram intra Clausuram, & præsens esset Monialis communicanda, potest ipsa genuflectere, ac reverenter lingua eam sumere, & sic communicare; ut vult Quartus cit. part. 2. tit. 10. sect. 3. dub. 3. difficult. 4.

D E C I S I O N I S XLV.

Ad Septembris Casum Prudentialem.

A R G U M E N T U M.

Examinatur, an bene faciat Parochus, qui Hostiam delatam in Processione, vel expositam publicæ Orationi, dividit in quatuor partes, eas reponendo in Pixide, distribuendas laicis communicantibus?

- 1 Parochus Hostiam delatam in processione debet ipse sumere, non autem Laicis communicantibus dare.
- 2 Concilia Provincialia non obligant extra Provinciam; neque Synodalia extra Diocesim.
- 3 Cardinalis Carolus Barberinus commendatur.
- 4 Concilia Provincialia deserviunt pro directione etiam extra Provinciam.
- 5 Plebs idiotæ putat plus gratiæ recipere, sic communicetur cum Hostia magna.
- 6 Ablutio in Calice non est danda Communicantibus Laicis.
- 7 Parochus ruralis punitus, quia dabat Laicis purificationem in Calice.

C A S U S P R U D E N T I A L I S.

Parochus mensura Processione Sacrosanctæ Eucharistia completa, Hostiam ab Ostensorio aufert, illamque in quatuor partes frangit, atque in Pixidem ponit, partes illas fidelibus Communicandis dispensaturus. Queritur an prudenter agat?

R Espondetur negativè: siquidem Hostiam consecratam & in Ostensorio processionaliter delatam, non debet Parochus distribuere communicantibus contractam in partibus; sed tenetur ipse illam assumere, & consumere, dum Missam celebrat, statim postquam seipsum communicavit. Responsum hoc innititur Auctoritate, & Ratione. Desumitur auctoritas à Gavanti in Rubr. Missal. p. 2. tit. 10. sub num. 6. Litt. I. ubi ita loquitur: *Per Particulas danda est Communio; non autem cuicumque de populo danda videntur partes illius Hostiæ, quæ forte reservatur post Orationem quadraginta horarum; quod etiam vetuit S. Carolus in Synodo Diocesana XI. immo ibidem fuisse, à solo Sacerdote prædictam Hostiam sumi, quod melius esset post Calicis sumpcionem.* Hoc ipsum docet Billus in Hierurg. Sac. tom. 2. Verb. Particula num. 45. § 2. his verbis: *Hinc habes malè facere, & contra Ecclesiæ consuetudinem, eos qui Hostiam, quæ fuit exposita, E. G. in Oratione quadraginta horarum, dividunt in quatuor partes, quas postea Laicis pro Communione distribuunt; id namque expressè prohibuit S. Carolus in Synodo Diocesana Undecima, & etiam generaliter ab omnibus damnatur talis distributio, ut videre est apud Gavanti. tom. 1. p. 2. tit. 10. ad num. 6. & Tonellum lib. 2. tit. 10. ad Rubr. 5. ubi dicunt esse eam Hostiam sumendam à celebrante post sumpcionem Sanguinis.* Decretum autem S. Caroli, desumptum ex eodem Concilio Diocesano XI. registrat Haymo Corius in sua Epitome Verb. Euchar. num. 13. hujus tenoris: *Si Hostia consecrata ulterius conservanda non erit, Sacerdos eamumat in Missa; nec eam populo unquam tradat sumendam.* Eandem prohibitionem ponit Synodus Diocesana Farsen. celebrata anno 1635 ab Emin. & Reverendis, D. Carolo Barberino Abbate & Ordinari. c. 9. in fin. de SS. Eucharistia Sacramento dicens: *At quidem si amplius (Hostia) exponenda non erit, sequenti die in Missa, Hostia, quæ exposita fuerat, ab ipso Sacerdote consumeretur.* Non me latet, Provincialium Concilior. Decreta non obligare extra Provinciam; neque c. Diocesanas Constitutiones extra Diocesim. Decernimus, 3. quest. 9. Fagnan. in cap. Canonum Statuta

Statuta n. 14. de Constitutionib. Barbosa in Collectan. DD. par. 1. Decret. ad cap. Canones n. 7. dist. 15. & ad Concil. Trident. sess. 24. de ref. cap. 2. n. 2. & inter Theologos Suarez lib. 6. de Legib. cap. 26. n. 16. Nihilominus cum supradicta Decreta prohibitoria processerint tum à S. Carolo, quem Pa-

3 *foralis sollicitudo gloriosum reddidit, & qui in re-*
gimine suae Ecclesiae Ministris sapientia insignibus utebatur, ut notatur à Joanne Petro Jussan, in *ejus vita lib. 2. cap. 4.* tum ab Emin. Card. Carolo Barberino, nostri temporis heroicae pietatis, & disciplinae Ecclesiasticae jubare; auctoritatem habent ad actiones aliorum Episcoporum, & Parochorum dirigendas, & eos, ut prudenter operentur, informandos, cap. *De quibus*, ubi Glossa in *Verb. Exempla dist. 20. cap. Qui de mensa Regis, dist. 37. cap. Si habes, 24. quest. 3.*

Rationem supradictorum Decretorum relatores eorumdem non exprimunt; neque declarant causam: propter quam Parochus prudenter non agat, frangendo Hostiam Sacram jam expositam in Ostensorio, & illam dispensando Laicis communicantibus: eam tamen esse autumo, ne plebs idiota, ipsam Sacram Hostiam recipiens, credat plus gratiae consequi, quam si solitam particulam Sacrae Communionis manducaret, ut docebant Illuminati, de quibus supra *Decis. VI. Errore X. pag. 18.* & in non absimili casu considerat Diana p. 3. tr. 6. ref. 96. jacente in Coordinati operis tom. 2. tract. 2. ref. 2. ref. 33. §. 4. Quamvis enim, rigorose loquendo, nullum resulset inconveniens à parte rei, vel ministri, idest Sacramenti, vel Sacerdotis communicantis Laicos cum portionibus effractis Hostiae grandis, in Ostensorio prius expositae, attamen potest aliquis error irrepere in mentem eorumdem Laicorum, putantium recipere quid majus in tali Communione; & per consequens quid minus in receptione consuetae parvae particulae; de quo errore tractant Theologi & praecipue Eminent. Cardin. de Lauzea de *Eucharist. dist. 26. num. 9.* & Mastrius in 4. *Sent. dist. 3. n. 406.*

Et de eodem luculentum factum legitur in tabula aerea existente in Ecclesia Terrae Sevel Comitatus Tyrolensis, ubi quidam Laicus praesumens communicari cum Hostia magna, territus fuit à Deo per terrae apositionem, ut ex Tilmanno lib. 1. cap. 55. refert Mathaeus in *Sylva Histor. tom. 2. lib. 8. cap. 2. tit. 3. Exempla. 2.* quem Parochi facile videre possunt. Idcirco ad hunc errorem impediendum supradicta Dioecessana Concilia proficuum esse crediderunt, prohibere Parochis dispensationem Hostiae grandis in Laicos, & ordinare, eam de per se in Missa, ut assumerent. Quod confirmari potest doctrina Eminent. Cardin. de Lugo in *Responsis Mor. lib. 1. dub. 10.* ubi pluribus motivis

6 probat, illicitum esse Parocho dare communican-

7 tibus ablutionem in Calice; non ex eo, quod aliquid plus recipiant, quam si illam sumant in vase vitreo, sed quia Laici possunt in errorem trahi, credentes vel majorem Sacramenti partem, vel majorem gratiam percipere; idcirco triginta ab hinc annis, & ultra, cum fungerer officio Promotoris Fiscalis in hoc Episcopatu Patavino, recepta accusatione contra unum è Parochis ruralibus, qui cum Calice dabat purificationem bibendam suis Parochianis, Sacra Eucharistia refertis; processum formavi, & ab Illustrissimo, & Reverendissimo GEORGIO CORNELIO tunc Patavino

Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 11.

Episcopo, fuit praedictus Parochus pecuniaria poena multatus, ut illum, & alios retraheret à facto, periculum erroris continente.

DECISIONIS XLVI.

Ad Octobris Quaesitum primum.

ARGUMENTUM.

Inquiritur, quinam sint effectus, quos operatur EUCHARISTIA in anima illius, qui devotè eam suscipit? Docetur esse quatuor: scilicet, Augmentum gratiae; Unionem spirituales cum Christo; Primam gratiam aliquando, & Remissionem culparum venialium.

SUMMARIUM.

- 1 Gratia secunda, idest ejus augmentum recipitur à dignè communicantibus.
- 2 Gratia qua datur in Eucharistia, quos effectus pariat?
- 3 Unio communicantis cum Corpore Christi est effectus Eucharistiae.
- 4 Unio praedicta moralis est, non physica.
- 5 Gratia prima an datur in Eucharistia?
- 6 Penitens, si inculpabiliter obliviscatur aliquod peccatum, illud ei remittitur in absolutione à confessis.
- 7 Aterius si communicat, credens, non habere mortalia, vel si habeat, credens esse contritum, deficiente Sacerdote, recipit in Communionem primam gratiam.
- 8 Arbor arida ex contactu Sacrae Eucharistiae statim floruit.
- 9 Catena ceciderunt de manibus dignè Communicantis.
- 10 Gratiam primam non dari in Eucharistia, qui docuerunt?
- 11 Gratiam primam dari in Eucharistia nescientibus, se esse in mortali est probabilior opinio.
- 12 Eucharistia effectus est remissio venialium culparum.
- 13 Venialia peccata an remittantur per Eucharistiam ex opere operato? vel ex opere operantis? Utraque opinio refertur.

QUAESITUM PRIMUM.

Quos effectus operetur Sacra Eucharistia in anima illam dignè suscipientis?

Quatuor praecipuos Effectus in responsis Clerici Patavini relatos reperi. Duos, in quibus omnes Theologi consentiunt. Reliquos duos, de quibus inter Scholasticos non levis est controversia, quam breviter, & compendiosè circa utrumque explicandam censui in hoc quaesito.

Primus effectus, quem producit Sacra Eucharistia in anima illius, qui eam dignè recipit, est secunda gratia, seu augmentum gratiae. Id constat ex Conc. Trid. tum sess. 7. de Sacram. can. 6. ubi infert anathema iis, *Qui dixerint Sacramenta nova legis gratiam non ponentibus obicem non conferre*, tum sess. 13. de SS. Euch. Sacram. c. 2. in illis verbis; *Sunt autem voluit* (Salvator noster) *Sacramentum*

mentum hoc tanquam spirituale animarum cibum, quo alantur; & confortentur, viventes vita illius, qui dixit: Qui manducat me, & ipse vivet propter me. Constat enim cibum dari viventibus, eisque prodesse, non autem mortuis; idcirco Sacra Eucharistia cum dignè recipi non possit, nisi ab eo, qui vivit vita gratiæ, per consequens Effectus primus Communionis est augere gratiam; quam reperit in eo, qui dignè se communicat; quemadmodum cibus corporalis augeat vitam temporalem comedentis illum; est enim Eucharistia Sacramentum vivorum, non autem mortuorum; ut docet *Catechism. Roman. de Sacra Euchar. sess. 49.* & disserunt S. Thom. 3. p. 2. q. 79. art. 1. & art. 3. Eminent. Card. de Lauræa de eod. Euch. Sacram. diff. 26. art. 1. Mastrius in 4. disp. 3. n. 395. & Gonet eod. tract. tom. 5. disp. 8. art. 1. Cujus quidem augmenti gratiæ habitualis fructus est abstinere à peccatis mortalibus, resistere tentationibus, & in virtutibus Christianis proficere juxta illud D. Chrysostomi Hom. 61. *Ut Leones flammæ spirantes; sic ab illa Mensa discamus, terribiles effecti diabolo.* Et D. Bernard. Sermon. de Cena Dom. Eucharistia in gravioribus peccatis tollit consensum; quibus concors est Conc. Trid. cit. sess. 13. c. 2. dicens: Eucharistia Sacramentum est antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus preservamur, & Iarius S. Thom. d. q. 79. art. 6. & Em. Card. de Lauræa d. disp. 26. n. 76.

Secundus Effectus Sacre Communionis, qui producit in anima dignè accedentis ad illam, (de quo omnes DD. testantur) est unio ejusdem cum Corpore Christi non solum mystico, idest cum cæteris fidelibus quorum omnium Christus est caput, juxta illud Apostoli in Epist. 1. ad Corinth. c. 10. *Quoniam unus panis, unum corpus sumus omnes, qui de uno pane participamus.* Sed etiam cum ejus vero Corpore naturali; & sanctissima Carne; quod etiam testatur idem Apostolus in illis verbis ad Eph. 5. *Membra sumus Corporis ejus, de Carne ejus, & de ossibus ejus.* In cuius rei argumentum scripsit S. Cyril. Jerosolymit. *Catechesi Mystag. 4. Ipsa beati Pauli doctrina abundè sufficere videtur, ut certa vobis de divinis mysteriis fidem faciat, quibus digni redditi, concorporati, ut ita dicam, & consanguinei Christi facti estis.* Quem effectum clariùs ostendit per similitudinem liquefactæ, & commixtæ ceræ S. Cyril. Alexand. lib. 4. in Jo. c. 17. dicens: *Qui manducat, inquit, Carnem meam, & bibit Sanguinem meum in me manet, & ego in illo.* Sicut enim si quis liquefacta Cera aliam ceram infuderit, alteram cum altera per totum commisceat, necesse est: sic qui Carnem, & Sanguinem Domini recipit, cum ipso ita conjungitur, ut Christus in ipso, & ipse in Christo inveniat. Porro circa hunc secundum unionis effectum, quem operatur in fumentibus dignè Sacra Eucharistia, advertendum est, unionem illam intelligendam fore non materiale, & physicam; sed morale, quatenus conjungimur Christo Domino per effectum amoris, & arctitudinem gratiæ. Quamvis enim nos physice uniamur Corpori Christi per propinquitatem, & contactum realem, qui fit in nobis, dum ejus Sacratissimum Corpus, & Sanguinem recipimus in os, & transmittimus in stomachum sub speciebus consecratis; nihilominus illa unio non est aliqua unio physica, quasi dicat aliquid præter unionem per affectum, & præter solam indistantiam localem Christi sub speciebus cum visceribus nostris; sed est unio tantum moralis, quatenus dignè Communicantes

dicimur una caro cum Christo, & speciali modo sumus ejus membra per fidem, spem, & charitatem, & convertimur in ipsum Christum, qui respicit noxam ejus eximia bonitate quasi suam Carnem ut advertunt Suarez *De Euchar. disp. 64. sect. 3.* Mastrius in 4. sent. d. disp. 3. n. 402. & Gobat in *Exper. Theol. tract. 4. n. 480.*

Tertius Effectus Sacre Eucharistiæ, de quo est altercatio inter Scholasticos, est collatio primæ gratiæ, & remissio peccati mortalis non directè, & primariò; sed per accidens, & secundariò, quando ille, qui se communicat inculpabiliter ignorat, se esse in statu peccati mortalis. Casus figurari potest, non de illo, qui communicaturus præmittit Confessionem Sacramentalem, in qua facta omni diligentia, obliviscitur aliquod peccatum mortale; nam in tali casu obtineret primam gratiam, & remissionem illius, non in actu Communionis Eucharistiæ; sed in absolutione Sacramentali, quam Confessorius illi impertiret super peccatis confessis, & quæ extenditur etiam super peccato inculpabiliter oblito, ut advertit Poncius de Sacram. disp. 44. q. 10. Mastrius in 4. sent. de Sacram. in genere disp. 1. n. 350. & docent Laym. lib. 5. tract. 6. c. 9. n. 4. Emin. Card. Toletus lib. 3. cap. 8. n. 1. Mutinus in sua Theol. Moral. de Sacram. Pœnit. q. 35. Vers. Tertia Conclusio. Suarez de Euch. disp. 66. sect. 4. Vers. sed hujus occasione. Diana par. 9. tract. 3. resol. 4. §. 3. & p. 11. tract. 8. ref. 40. Quarum primæ est Operis Coordinati in tom. 1. tract. 3. resol. 143. secunda verò ibid. ref. 144. Sed ponendus est Casus, si quis committeret peccatum mortale, & illud obliviscens, accederet ad communionem absque confessione Sacramentali; credens, se ea non indigere, ut potissimum solent facere Sacerdotes celebraturi elicendo tantummodò actum attritionis generalis de omnibus peccatis vitæ suæ. Vel si quis Laicus in articulo mortis habens peccata mortalia, & in defectu Confessarii, solam attritionem concipiens, credens esse contritus, reciperet Sacram Eucharistiam per modum Viatici vel de manu Diaconi, vel Clerici inferioris, ut fuit disputatum in primo Casu mensis Septembris hujus anni; in his, inquam, casibus est magna controversia inter Theologos, an Communio Sacra producat primam gratiam in anima recipientis Communionem ipsam, & remittat peccata mortalia?

Affirmativam Sententiam docet S. Thom. in 4. sent. dist. 9. q. 1. art. 3. quæstion. 2. ubi ponit supradictum primum Casum his verbis: *Si aliquis facta diligenti discussione sue conscientie, quamvis fortè non sufficienti, ad Corpus Christi devotè accedat, aliquo peccato mortali in ipso manente, quod ejus cognitionem præterfugiat, non peccat; immò magis ex vi Sacramenti peccati remissionem consequitur.* Unde Augustinus dicit in quodam sermone, quod quando Corpus Christi manducatur, vivificat mortuos. Eandem sententiam Angel. Doctor prosequitur in Sum. 3. p. 2. q. 79. art. 3. in Corp. Ubi secundus propositus Casus enunciat, dum dicit: *Alio modo etiam (Corpus Christi) percipitur ab eo, qui est in peccato mortali, cujus conscientiam, & affectum non habet; fortè enim primò non fuit sufficienter contritus; sed devotè, & reverenter accedens, consequitur per hoc Sacramentum gratiam charitatis, quæ contritionem perficiet, & remissionem peccati.* Hunc eundem effectum conferendi primam gratiam non pri-

primariò, sed secundariò, in recipiente Eucharistiam cum bona fide credendo, se non habere peccatum mortale, aut credendo se contritum, quamvis tantum sit attritus, docet Sotus in 4. sent. disp. 9. q. unica, quem citat, & sequitur Emin. Card. de Lauræa de Euch. d. disp. 26. n. 53. cui adherent ex Thomistis Cajetan, Capreolus, Sotus, Suarez, Valentia, Coninchius, Pefantius, Silvius, Nugnus, Caspensius, Orlandus, Amicus, Pasqualigus, Averfa, Diana, Castropalaus, Bonacina, & Gonet in cit. disp. 8. de Euch. à n. 20. Et ex Scotistis Poncius, Hiquens, Rada, Aretinus, quos cumulat Mastrius in 4. sent. cit. disp. 1. n. 349. quorum rationes præcipuæ sunt sequentes. Primò, quia ille recipit gratiam justificantem in Sacramento, qui illa recipit dignè, & sine óbice Concil. Trid. sess. 7. de Sacramento can. 6. Sed in casibus propositis communicans non ponit óbicem, & dignè accedit per attritionem, quam inculpabiliter credit sufficientem. Ergo virtute Eucharistici Sacramenti consequitur gratiam. Secundò, quia hæc virtus conferendi primam gratiam homini, habenti attritionem de peccatis, conceditur aliis Sacramentis. Ergo negari hæc virtus non debet Sacramento Eucharistia cæteris excellentiori. Tertiò, quia Baptismus, & Pœnitentia instituta sunt, ut primariò conferant primam gratiam; & nihilominus sæpè conferunt non primam, sed secundam; quando scilicet suscipiens accedit ad illa cum vera contritione. Ergo è contra, negandum non est, quod Eucharistia, etsi ordinata ad conferendam secundam gratiam, aliquando conferat primam; tunc videlicet, quando accedens cum peccato mortali, invincibiliter accedit; vel de eo non recordans; vel attritionem, quam contritionem putat, in se habens. Quartò ex Concil. Trid. sess. 13. De sacrosancto Eucharistia Sacramento Can. 5. ubi dum negat præcipuum fructum Sanctissime Eucharistia esse remissionem peccatorum, tacite concedit, secundarium effectum, & per accedens, esse posse ipsam remissionem peccatorum. Quintò, quia in Oratione Purificant nos &c. quæ post Communionem dicitur in Missa tota Quadragesima; Ecclesia sic loquitur: *Præsta, ut hoc tuum Sacramentum sit ablutio scelerum; sit vivorum, atque mortuorum fidelium remissio omnium delictorum.* Et in Postcommunione feria 4. post Dom. 1. *Quadr. Tui Domine perceptione Sacramenti & à nostris mundemur occultis.* Et in Secreta Dom. 3. *Quadr. Hæc Hostia, quasumus Domine, emundet nostra delicta.* Et in Secreta Dom. 17. post Pent. *Ut hæc Sancta, quæ gerimus, & à præteritis nos delictis exuant, & futuris.* Sextò Verba Sancti Iuliani Martyris in Quæst. ad gentes resp. 4. ubi locutus de visione Isaia tubidit: *Carbo, quem Propheta vidit immundis suis labiis adherentem, ad iniquitatum, peccatorumque expiationem, figuram habebat Dominica carnis, quæ conscientiam eorum, qui ipsam edunt, ab omni scelere expiat.* Septimò liceat mihi duo hæc miraculosa addere exempla. Narrat Arnoldus Rayssius in Auctor. ad Natal. SS. Belgii 3. 8 Maji quod in Pago Alce, mulier quædam à Judæis sollicitata, Sacram Synaxim, quam in Paschate sumperat, illis pro mutuata veste ut daret, ex ore sacrilego detractam, illis traditura deportabat. Verùm tanti sceleris in itinere pœnitens, Sacras species in aridam Ulmum, fortè ibi in via repertam, deposuit. Mirum dictu! Ulmus illa, sumpto vel-

Doct. Clericali Tom. 4. Lib. 11.

uti à Dominico Corpore vigore, reffloruit; ac quamvis prorsus arida, frondibus, & ramis jucundissimè exornata est. Refert Bagatta in Admirand. Orbis Christ. 10. 1. lib. 6. c. 1. n. 36. Pariter scribit Bzovius de Signis Ecclesie lib. 15. cap. 2. quod Gregorius Capadox vir nobilissimus, cum iussu Imperatoris, catenis undique circumligatus duceretur, Theodorus Archimandrita petiit, ut ab iis solveretur, donec illi daret Eucharistiam: quod cum milites pernegarent; accidit, ut eo sumente Eucharistiam, subito mirabiliter vincula soluta spontè ceciderent ad terram. Idem Bagatta d. tom. 1. lib. 5. c. 2. n. 19. Igitur si ad contactum Eucharistia arida arbor reffloruit, & ceciderunt catenæ; cur & in susipientem ex devotione, quamvis in ariditate peccati invincibiliter ignorantem, non infunderetur ros gratiæ justificantis, qua verificetur, *Iustus ut palma florebit? Ps. 91. 13.* Et cur ille, qui bona fide Calicem Salutaris accepit, ex virtute Venerabilis Sacramenti non dicet: *Dirupisti vincula mea; tibi Sacrificabo Hostiam laudis? Psal. 115. 16.*

Negativam tamen sententiam sustinet Emin. Card. de Lugo de Euch. disp. 12. sect. 1. Valquez, Meracius, Morandus, Centinus, & alii, inter quos fuit, & pro rostris Gavatus disp. 12. de Sacram. Euchar. qu. 1. c. 2. innixi sequentibus rationibus. Primò, quia prædictus effectus probari non potest vel ex Scriptura, vel Ecclesie definitione, vel SS. Patrum traditione. Secundò, quia ipsemet effectus sicut non convenit Eucharistia principaliter, ita neque per accedens: Tertiò quia cum Christus voluerit dari in hoc Sacramento secundam gratiam, si daretur prima, esset præter Christi intentionem. Quartò, quia hoc Sacramentum est institutum per modum cibi, & potus. Sed cibus, & potus non prodest mortuis; ergo neque Eucharistia existentibus in culpa mortali. Quintò, quia prima gratia differt à secunda; ergo ad primam non se extendit hoc Sacramentum, cujus natura est dare secundam; sicut visus non potest se extendere ad odores, vel ad voces Sextò, quia confunderetur communis distinctio Sacramentorum alia esse vivorum, & alia mortuorum. Ulmò, quia Eucharistia conferret primam gratiam etiam in attritione cognita, sicut eam conferunt Baptismus, & Pœnitentia.

Cæterum non difficilia sunt responsa præmissis objectionibus. Nam ad primum respondetur, effectum collationis primæ gratiæ in Eucharistia colligi ex cit. can. Conc. Trid. ex Orationibus Missalis, ex multis SS. PP. & Doctoribus contrariam sententiam defendentibus, qui faciunt illam probabiliorem. Ad secundum, quod immò comperit dare per accedens primam gratiam in Eucharistia, sicut per accedens potest competere Baptismo, & Pœnitentia dare secundam. Ad tertium, non esse præter intentionem Christi Domini, ut secundariò detur prima gratia in Communione; Sic sua bonitate disponente cum accedentibus ad Eucharistiam bona fide; ne illud oblitum peccatum, vel ignorata attritio essent sine remedio. Ad quartum non prodesse cibis, & potus, materialis iis, qui sunt mortui, quia ipse non habet in se vitam, & virtutem supernaturalem, qualis est in Eucharistia, quæ non convertitur, sed in se convertit manducantem. Ad quintum non procedere paritatem, quia objectum visus essentialiter differt ab objectis auditus, & odoratus, & ideo visus ad hæc objecta non se extendit. Sed prima gratia non differt à secunda intrinsecè, & essentialiter in ipsa entitate gratiæ, sed extrinsecè tantum ratio-

ne connotati, & sic Eucharistiæ effectus primario producit secundam gratiam, at secundario potest conferre etiam primam. Ad sextum, negatur, quod ex hoc destruat prædicta Sacramentorum distinctio; liquidem ex doctrina adversariorum, Baptismus, & Pœnitentia per accidens assumunt naturam vivorum, etsi dicantur Sacramenta mortuorum. Ad ultimum respondetur, sufficere attritionem cognitam in Baptismo, & in Pœnitentia, quia illa duo Sacramenta ex sui natura ordinata sunt specificè ad conferendam primam gratiam habentibus attritionem. At in Eucharistia quia non est instituta ex hac specifica ratione; sed ex generica tantum; idèd requirit vel contritionem in re, vel in prudenti existimatione accedentis, itaut accedat cum bona fide, & sine obice; & ita accedit, qui oblitus est invincibiliter commissi peccati, vel putat inculpabiliter suam attritionem habere vim, & naturam contritionis; ut abundantius declarat Mastrius in cit. disp. 1. à n. 356. & seqq. & disp. 3. n. 397. Et in sua Theologia Morali disp. 18. n. 49. Gonet. d. tom. 5. de Sacramentis in genere disp. 3. à n. 181. & seqq. Et de Eucharistia disp. 8. n. 20. & seqq. Diana part. 3. tract. 6. ref. 98. Quæ est in tom. 2. Coordin. tract. 2. ref. 32. & in part. 5. tract. 13. resol. 23. Quæ coordinata est in tom. 1. tract. 1. resol. 23. & Reginaldus, ex gratia legendus lib. 26. n. 45.

- Quartus tandem effectus, quem operatur Eucharistia in illam dignè sumentibus, est remissio peccatorum venialium, ut habetur in Conc. Trid. d. sess. 13. c. 2. de Euch. ibi: *Tanquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præservemur.* Et in Catechismo Romano sess. 51. ibi: *Remitti vero Eucharistia, & condonari leviora peccata, quæ venialia dici solent, non est quod dubitari queat.* Et adducit sententiam S. Ambrosii dicentis: lib. 4. de Sacram. c. 6. *Iste panis quotidianus sumitur in remedium quotidiana infirmitatis.* Et de hoc omnes Theologi sunt unanimes. Porro non levis controversia est inter illos circa modum, quo fit hæc remissio venialium; Utrum scilicet ex opere operato; directè, & immediatè per virtutem Eucharistiæ absque ulla alia dispositione positiva ex parte suscipientis; modò tamen non habeat affectum positivum ad aliqua venialia? Vel hæc remissio fiat mediatè tantum, & indirecè; quatenus virtute susceptæ Eucharistiæ conferuntur auxilia, quibus suscipiens, eliciendo actus ferventes charitatis, doleat de venialibus, proponat imposterum illa cavere; & sic obineat eorum remissionem? Nonnulli DD. videlicet S. Thom. 3. part. 9. 79. art. 4. S. Bonavent. in 4. dist. 12. part. 2. dist. art. 1. qu. 3. Petrus de Soto lect. 12. de Euchar. autumant venialia deleri secundo modo, quia gratia Sacramenti non habet repugnantiam formalem cum peccatis venialibus; & sic non est impossibile cum eis; idèd remissio venialium non procedit directè ab ipsa gratia, quæ elargitur in susceptione Eucharistiæ. Uterius sequeretur, à quocunque Communicante obtineri semper remissionem omnium venialium, quia nullus creditur reperiri, qui in actu communicandi delectationem habeat peccatorum venialium. Item venialia committuntur per propriam voluntatem; ergo retractari debent per propriam voluntatem, illa detestantem. Tandem Baptismus & Pœnitentia non delent venialia, nisi saltem attritione concurrente de iisdem; Igitur attritio erit necessaria etiam in Sacramento

Eucharistiæ, quæ mediante remittantur venialia, ita Becanus, Calpens, & alii apud Vasquez tom. 4. disp. 12. sect. 1.

E contra alii Theologi opinantur, in Eucharistiæ digna sumptione dimitti venialia immediatè, & directè; ac, ut dicunt Scholæ, ex opere operato; idèst, ex vi Sacramenti, non ex merito, vel alio interno motu susipientis, ut declarat Reginald. d. lib. 26. n. 46. Quod docent Suarez 3. par. 9. 79. art. 4. sect. 10. Vasquez de Pœnit. 9. 87. art. 3. dub. 2. n. 7. quibus assentitur Jo. Sancius in Select. disp. 22. n. 8. Moventur autem his rationibus. Primò, quia diverso utique, & altiori modo debent dimitti venialia per hoc Divinum Sacramentum quàm per Sacramentalia de quibus actum est Anno 1687, mense Decembri. Sed ex opere operantis Sacramentalia remittunt peccatum veniale, quatenus impetrant à Deo auxilia, quibus homo elicit actus retractantes culpas veniales, ut ex probabiliori opinione dictum fuit in primo Casu mensis Decembris 1687. Ergo per Eucharistiam convenit, venialia remitti ex opere operato, & ex sola virtute ipsius eximii Sacramenti. Secundò, quia etsi disputent DD. utrum attritio sit necessaria ad delenda venialia in suscipiente Sacramenta; videtur probabilior sententia, attritionem esse necessariam sine Sacramentis, non autem cum suscipiuntur Sacramenta, ad delenda venialia; quia sufficit in suscipiente Sacramenta minor dispositio, nempe actualis non complacencia venialium, & voluntas recipiendi effectum remedii, quod assumit, ut ex Soto, & Suarez probat Mastrius in 4. sent. de Sacram. Pœnitentia disp. 5. art. 2. Ergo multò magis ex solo augmento gratiæ, quod recipitur in Eucharistia, delentur venialia; quia tunc Communicans intendit intimiorem unionem cum Deo; & virtualiter detestatur venialia; quæ contrariantur eidem intimæ unioni.

In hac controversia facile est concordare utramque opinionem; concedendo, venialia deleri in Eucharistia mediatè, & indirecè, scilicet dando auxilia, quibus Communicans excitat in se actus ferventes charitatis, detestaturque etiam venialia, quæ displicent Deo: at non negando, posse etiam venialia remitti per solam virtutem Eucharistiæ, & ex opere operato, quatenus operatur unionem creaturæ cum suo Creatore; cujus amore accensa virtualiter detestatur etiam peccata venialia. Ita Mastrius; pluribus DD. citatis d. disp. 3. de Eucharistia. n. 399. & n. 400. Gobat tract. 4. n. 473. & 474. & Emin. Card. de Laurea de Eucharistia disp. 26. à n. 51. & num. 57. & seqq.

DECISIONIS XLVII.

Ad Octobris Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Investigatur, quos effectus producat Eucharistia in corpore illius, qui dignè eam sumit? Ostenditur, esse quatuor præcipuos: Refrænationem motuum carnalium. Dulcedinem spirituales. Nutritum vitæ præsentis: & Futuram Resurrectionem gloriosam cum dotibus Impassibilitatis, Agilitatis, Subtilitatis, & Claritatis quæ omnia selectis Sanctorum exemplis confirmantur.

S. M.

SUMMARIU M.

- 1 Eucharistia producit quatuor effectus in corpore illam dignè suscipientis.
- 2 Eucharistia refranat motus concupiscentiæ, atque iræ.
- 3 Miles adorans Eucharistiam, genuflectit in luto, & non inquinatur.
- 4 Dulcedo sentitur in sumptione Eucharistia.
- 5 Exempla gustata dulcedinis in Communione Eucharistica.
- 6 Digni Sacerdotes tangentes panem illum dulcem reddunt.
- 7 Sacerdotes, & alii ex frequenti Communione quare non proficiant?
- 8 Eucharistia sola nutriti corporaliter Exempla.
- 9 B. Helena Enselmina Patavina à Sede Apostolica fuit juridicè Beata declarata die 8. Octobris 1695.
- 10 Homines quot diebus vivere possint sine cibo.
- 11 Exemplum femellæ, quæ ex Dæmonis astutia vivebat sine cibo?
- 12 Resurrectio gloriosa corporum effectus erit Eucharistia.
- 13 Dotes Corporis gloriosi quatuor, & harum prælium in hac vita ex Eucharistia.
- 14 Impassibilitatis Dotes exempla ex Eucharistia emanantis.
- 15 Agilitatis Dotes exempla ex Eucharistia provenientis.
- 16 Subtilitatis, seu Spiritualitatis corporis exempla ex Eucharistia.
- 17 Claritatis Dotes exempla in corporibus ob Eucharistiam.
- 18 Vita spiritualis habet ipsa quatuor Dotes, ut ex libello 24. Veritatum. In Verit. 22. punct. 1.
- 19 Vixit quatuor Veritatum libellus excerptus ex lib. Juliani Haynovii Soc. Jesu ab Autore anno 1681.

QUÆSITUM SECUNDUM.

Quosnam effectus producat Sacra Eucharistia in corpore, illam dignè suscipiente?

EX pluribus relatis per studiosos hujus Cleri hos quatuor principales collegi; & sunt: Refrenatio motuum carnalium; Dulcedo spiritualis, Nutricio vitam præsentis; & Resuscitatio ad futuram.

Quoad primum. Sacra Eucharistia in sumenti-
bus illam dignè refranat motus carnales; tum concupiscentiæ, tum iræ. De motibus concupiscentiæ extat illud testimonium Zacch. 9. *Quid est bonum ejus, & quid pulchrum ejus? nisi frumentum electorum, & vinum germinans virgines?* Quod fusè, & piè explicat S. Tho. *Opusc. 58. c. 26.* Et de motibus irascibilis illud *Ecl. 18. Nonne ardorem refrigerabit Ros?* Utique Ros est Christus incarnatus, & in Eucharistia susceptus, quem intense flagitabant SS. PP. exclamantes: *Rorate cæli de super, & nubes pluant justum. Isa. 45.* De utroque autem motu refranato locutus est S. Bern. in *Serm. de Cena Dom.* in illis verbis: *Si quis vestrum non tam sæpè modò, nec tam acerbos sentit motus iracundiæ, luxuriæ, invidia, aut caterorum hujusmodi, gratias agat Corpori, & Sanguini Domini, quoniam virtus operatur in eo Sacramento.* Quæ verba transcribit etiam

Eminent. Card. de Lauræa d. *disp. 26. num. 78. de Eucharist.* Et pro confirmatione præsentis effectus, quem Sacra Eucharistia operatur, refranans motus concupiscentiæ, & irascibilis, devotos non tædeat horum miraculorum sectionis. Narrat Cæsarius lib. 9. cap. 51. quod quidam Miles cum quodam die in platea equitaret luto, & pretiosis esset vestibus indutus, obvium habuit Corpus Domini, qui de equo profiliens, in luto flexis genibus Corpus Domini adoravit; factumque est, ut eo surgente, nec minima gutta aquæ, nec quidquam luti vestibus ejus adhereret. Consimile scribit P. Rhò in *Hist. Virtut. lib. 3. cap. 1. n. 6. de Sylvestro Landino* dicens: Cum luto in via obviam Divino Ferculo factus esset, profundo nihilominus in cæno genia posuit; verum ubi perfunctus adorationis officio surrexit, ut coram Deo eam fuisse religionem sciret, vestes nulla luti contagione fædatas circumspexit. Refert utrumque Bagatta in *Admiran. Orb. Christ. tom. 2. lib. 3. cap. 3. num. 20. & 21.* Igitur si Pietas erga Sacram Eucharistiam exteriores inducias à cæno præservat; quanto magis, ut ait Gobat in *Theol. Experim. tract. 4. n. 476.* In ipsum quoque corpus hominis redundabit energia hujus cibi celestis; ita quidem, ut per eam mitigetur fomes peccati, compescatur, seu refranetur pravus appetitus, atque inclinatio in malum; quod latius prosequitur Suarez de *Eucharist. disp. 64. sect. 1.*

Quoad secundum. Ex devota receptione Sanctissimæ Eucharistiæ dulcedo, & suavitas spiritualis à recipiente sentitur, ut probat S. Thom. 3. p. 9. q. 79. art. 1. ad 2. Et canit Ecclesia in primis Versibus Corporis Christi. *O quam suavis est Domine Spiritus tuus; qui, ut dulcedinem tuam in filios demonstrares pane suavissimo de calo præfrito esurientes repleti bonis.* Habeturque in *Psal. 33. Gustate, & videte, quoniam suavis est Dominus.* De hoc mirabili effectui infinita propemodum allegari possent exempla, quæ in legendis vitis Sanctorum obvia habentur: sed hæc pauca liber delibare ex his, quæ cumulat P. Bagatta d. *tom. 2. lib. 3. cap. 3. §. 6. ex sequentibus auctoribus.* I. S. Eleazarus Comes retulit quandoque Virgineæ Uxori suæ, cum Christi Corpus acciperet, videri sibi optimum saccharum se deglutire. Ex Henrico Sedulio in *ejus Vita cap. 20.* II. Beata Angela de Fulgineo sic suo Confessario referebat. A parvo tempore quando communico, Hostia extenditur in ore, & non habet saporem panis, nec carnis, quam comedimus, sed alium saporem carnis, & saporem sapidissimum, quem nescio assimilare alicui rei de mundo. Arnoldus in *ejus Vita cap. 7.* III. Legitur, Monachum quemdam, quoties Sanctam Synaxim infumebat, toties sibi visum, favum mellis fumere, cujus suavitas illi in ore triduum ipsam perdurabat. Ita in *Chronica Cisterciensibus.* IV. S. Maria Oegnicensis, dum Christi Corpus accipiebat, magna in ore dulcedine, eo tempore, fruebatur. Jacobus à Vitriaco in *ejus Vita lib. 2. cap. 12.* V. Venerab. Ursula Benincasa, cum ob suas infirmitates maximam pateretur ciborum inappetentiam, ita ut nullo modo posset comedere; panem tamen Sacerdotum digitis tactum, absque ulla nausea, vel molestia comedebat; immò ex illorum digitorum contactu, maximam pani illi dulcedinem inditam affirmabat, (notent id Sacerdotes, & discant innocentes servare manus suas.) In *ejus Ursule vita cap. 35.* VI. Soror Maria Villana Ordinis Prædicatorum

catorum tanta ne dum animæ, sed & corporis afficiebatur suavitate, & robore, pane ecclesiæ exalturata, ut post Sacre Eucharistiæ sumptionem ad multas horas dulcissimam suavitatem ore degustaret; suavissimumque ex faucibus exhalaret odorem. Dominicus Maria Marchesius in ejus *Vita Mense Augusto die 21. VII.* De Sanctis aliis pluribus referuntur consimilia exempla à Nicolao Laghi de *Miraculis SS. Sacramenti tract. 2. dist. 4.* Sed satis sit id, quod legitur de S. Philippo Nerio in ejus *Vita lib. 2. cap. 2. n. 13.* ipsissimis his verbis: *Nel prendere il Corpo del Signore, sentiva straordinaria dolcezza, facendo tutti quegli atti, che sogliono far coloro, che gustano di qualche soavissima vivanda.*

Sed hic liceat interrogare lectorem verbis P. Gobati d. tract. 4. n. 481. Scilicet, qui fiat, quod (pro dolor) tam multi Sacerdotes Seculares, ac religiosi ex quotidiana; tam multi Laici ex obliuiana Communionem (non solum dulcedinem illam non sentiant) sed adeo parum, aut nihil videantur proficere in spiritu? Inveniet Lector pius responsum tum apud Rodriquez in *Exercit. Perfect. part. 2. tract. 8. cap. 13.* tum apud Mansum in *suo Vero Ecclesiastico lib. 14. cap. 12.* Satis est fingere hoc dilemma. Vel celebrantes materialiter tantum celebrant, veloci lingua, volante mente, abeunte corde in res mundanas, & de his dicit B. Albertus Magnus de *Eucharist. dist. 3. tract. 3. cap. 1.* Non datur Manna nisi in deserto; sic non sentitur dulcedo gratiæ, & sapor Eucharistiæ nisi ab his, qui se in desertum corde transferunt, ut mundanas non sentiant delectationes. Vel cum cordis munditie, & debita cum præparatione litant; & de his respondet Emin. Card. de Lauræa de *Euchar. d. disp. 26. n. 85.* Ratio, cur non semper, & non statim gustatur dulcedo spiritualis, est vel passio corporea trahens secum voluntatem, & intellectum, ne cogitationibus illis objectorum supernaturalium vacent. Vel quia Deus ad tempus eos privat, & in alio tempore opportuniori eam elargietur. Sufficit, quod Sacramentum illud, quantum est de se, eam suavitatem, & dulcedinem causet. Utinam omnes Sacerdotes hæc saperent, & intelligerent.

Quod ad Tertium effectum: Sacra Eucharistia nutriti, absque alio cibo, plurimi, in tot transfactis 8 sæculis, diu vixerunt, licet mortali carne induti, in argumentum æternæ vitæ, quam Salvator promissit manducantibus Divinum Panem, quorum viginti exempla fuerunt per me allegata supra *Decis. 7. n. 2.* ex sacris Historiis decerpta, quibus hic duo addere libuit. Unum, de Sancto Petro de Alcantara; de quo sic legitur in *lett. 6. Brev. Rom. die 19. Octobr.* Gratia contemplationis admirabilis in eo fuit, quam assidue spiritus reficeretur, interdum accidit, ut ab omni cibo, & potu pluribus diebus abstinuerit. Alterum de Beata Helena Enselmina Nobili Patavina, de qua sic scribit Scardeon. *lib. 2. antiqu. cl. 6.* Mirabile dictu? Vixit menses tres absque cibo corporali. Quod confirmat Wading. in *Annal. rom. 1. Ann. 1241.* & Rudolf. Tuffignan. in *Histor. Seraphic. lib. 1.* Beata Helena Enselmina orta est Patavii Anno Domini 1208. cumque paulò post constructum esset Monasterium Monialium Ordinis S. Claræ extra muros Paduæ in Contrata dicta Ara Caeli, vulgò *Arceffa*; (quæ tunc erat sub Parochia meæ Præposituræ tituli Sanctissimæ Trinitatis,) in ipso Religiosa facta est B. Helena sub directione S. Antonii Patavini tunc viventis, & brevi per omnium virtutum semitas incedens ad

perfectionis, & sanctitatis apicem pervenit, ad cælumque ex hac Vita evolavit Anno 1242. Ejus corpus miraculis redolens incorruptum adhuc servatur post annos 454. & tanquam Virginis beatæ veneratur, & colitur. Super ejus cultu immemorabili quatuor ab hinc annis ego tanquam Subpromotor fidei specialiter deputatus processum formavi ad normam Decretorum S. M. Innocentii Papæ XI. eoque rigorosè Romæ examinato Sacra Rituum Congregat. tandem emanavit sequens Decretum. *Patavina Beatificationis, seu Canonizationis Servæ Dei Helena Enselmina Beata nuncupata Ordinis Sancti Francisci.* Ad supplices instantias R. P. M. Felicis Rotondi Ordinis Minorum Conventualium Ministri Generalis, Patrisque Magistri Balthasar Milazzo Collegii S. Bonaventuræ Regentis, & causæ Beatificationis, seu Canonizationis prædictæ Servæ Dei Helene Enselminæ, Beata nuncupatæ Postulatoris, propositio in Sacra Rituum Congregatione ab Emin. & Reverendis. DD. Cardinali Colloredo Ponente, Dubio: An sententia Emin. & Reverendis. D. D. Cardin. Barbadii Episcopi Patavini, sive ejus Delegatorum, super cultu immemorabili, & casu excepto à Decretis fel. rec. Urbani Papæ VIII. lata; sit confirmanda, vel infirmanda in casu, & ad effectum, de quo agitur? Sacra eadem Congregatio, audito tam in scriptis, quam in voce Reverendis. Archiepiscopo Myren. Fidei Promotore, prædictam sententiam esse confirmandam censuit; si Sanctissimo Domino Nostro visum fuerit. Die 8. Octobris 1695. Facta igitur deinde Sanctissimo Domino Nostro per me Secretarium, de prædictis relatione, Sanctitas sua benignè annuit; die 29. ejusdem Mensis, & Anni 1695.

A Card. Cibo.

Loco ✕ Sigilli.

B. Inghirami Sacr. Rituum Congreg. Secretarius.

Porro virtute Sanctissimæ Eucharistiæ patrata fuisse superscripta, ac in aliis Sanctis, Viris exemplis nemo dubitare potest: nam, etsi per integrum triduum posse hominem tolerare famem, ac sitim, nullo remedio adhibito, constat ex Scriptura Sacra, in 1. Reg. 30. 12. ubi vir ille Ægyptius non comederat, neque biberat tribus diebus & tribus noctibus. In Tob. 3. 10. ubi Sara Tobie junioris uxor per triduum pariter abstinuerat ab omni cibo, & Esther. 4. 16. Ubi Regina Esther gentiles suos adhortata fuit, ut non comederent, neque biberent quidquam tribus diebus, & noctibus; idemque se facturam cum ancillis suis spondit. Et Græci, ut refert Lucianus, in suis funeribus totum triduum absque ullo cibo transigebant; & Sacerdotes Ægyptii, ut scribit D. Hieronymus *lib. 2. contra Jovinian.* bidui, tridivè inedia tolerabant; immò ultra triduum posse hominem absque cibo vivere (sed per paucos dies) testatur Medici, Hippocrates *lib. de Principiis*, ubi statuit, vitam hominis septem diebus, sed non ultra absque cibo consistere, & idem fœnit Varro apud Aul. Gellium *lib. 3. cap. 10. in fine.* & Galenus *l. 1. Aphor. 15.* quamvis Homini non atque septimo lethalis inedia, nam durasse & ultra undecimum

nam plerisque certum est, scribat Plinius lib. 11. cap. ult. ea ratione, quia varios dies absque cibo pluries vixerunt pro varietate temperamenti, & constitutionis corporum, in quibus sæpè humores phlegmatici, crudi, lenti, atque viscosi deserviunt pro alimento, ut ex observatione Medicorum Langii, Quercetani, & Sennerti notat Schottus in sua *Physica Curiosa* lib. 3. cap. 14. §. 2. Martin Delrius *Disquis. Magicar.* lib. 2. q. 21. & Zacchias in *quæst. Medicolegal.* lib. 4. tit. 1. qu. 10. Nihilominus per triginta, & quadraginta, ac ulteriores dies in Sanctis hominibus virtus Sacratissima Hostiæ operata est nutrimentum, quod à sola natura, & à virtute tantum naturali cuiusvis hominis frustra expectaretur; immò ipsa Divina Eucharistia destruxit aliquando præstigia Dæmonis, conantis inedia, occulta arte, astruere in quadam femella; ut narrat S. Prosper de *Dimid. tempor.* cap. 6. relatus ab eodem P. Gasp. Schotto d. cap. 14. §. 3.

11 Fuit enim juvencula, natione Araba cujus gutturi meatus diabolus occupaverat, & per septuaginta dies cibum deglutire non permiserat, sed de nocte sub avis specie sibi ore, nesciens quid, infundebat; quæ liberata remansit sumptione Eucharistici Sacramenti, cujus S. Properi, sunt verba sequentia: *Ascendente nobiscum Sacerdote, ut matutinum illi Sacrificium solito offerretur, puellam Propositus ad Altare perduxit, eo ingressu, & habitu, quo solent rubore perfusa ex epulis, poculisque mulieres advenire. Peracto itaque Sacrificio, cum eadem inzer cæteris brevem particulam Corporis Domini tinctam à Sacerdote perciperet. Recole, quæ dicta sunt supra de tincta Synaxi Decis. XIV. n. 8. Mensis Martii; & scito hanc narrationem contigisse in quinto sæculo, nam S. Prosper vivebat anno 445. (ut ex Card. Bellarm. de *Scriptorib. Eccles.*) Seniores mandens transire non valuit, nondum illo fugato, de quodicit Apostolus; *Quæ consonantia Christi ad Belial? Et iterum. Non potestis Calicem Domini bibere, & calicem demoniorum, non potestis Mensam Domini participare, & mensam demoniorum. Manu igitur faciem ejus sustentante Sacerdote, ne Sanctum projiceret, à quodam Diacono suggestum est, ut Calicem salutarem gutturi ejus Pontifex applicaret. Quod, ut factum est, statim ut locum illum, quem diabolus obsederat, Salvatoris imperio reliquit, Sacramentum, quod ore gestabat, cum laude Redemptoris transfudit puella clamavit. Hinc lætitia, hinc voces in gloriam Dei, quod post octoginta, & duos dies, diabolo expulso, puella de potestate fuerit eruta inimici. Hæc S. Prosper.**

12 Quoad Quartum effectum. Ex virtute Eucharisticæ communionis processura est etiam Resurrectio gloriosa corporum nostrorum, juxta promissionem Christi Domini in illis verbis: *Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die.* Joan. 6. 54. De cujus quidem promissionis fideli adimplemento tractant Suarez de *Euchar.* disp. 64. sect. 2. Eminent. Card. de Lauræa eod. tr. disp. 26. in fine. Colleg. Salmanticen. de *Sacram. tract.* 4. cap. 6. n. 43. & 44. Gobat d. tract. 4. n. 479. & fusius Gonet. d. tom. 5. de *Eucharist.* disp. 8. à n. 13. & seqq. ubi plurima SS. Patrum testimonia adducit, & præcipue S. Cyrilli Alexandrini in cap. 6. Joan. de hoc differentis & rationes validissimas allegantis, inter quas; quod caro Christi vivificatura est corpora nostra, quia ipsa tanquam ineffabiliter conjuncta Verbo, à

quo universa vivificantur, est de per se vivificatrix; idcirco Dominus Jesus in hac vita dum esset, alios mortuos suscitavit imperio vocis suæ, alios autem contactu suæ carnis.

Cæterum, quia Resurrectionis gloriosæ corporum nostrorum quatuor erunt dotes, Impassibilitas, Agilitas, Subtilitas, & Claritas S. Thom. 3. p. q. 45. art. 1. Em. Card. de Lauræa in 4. sent. tom. 4. tota disp. 21. & Maltrius in *Theolog. Mor.* disp. 25. q. 4. pro quibus data nunc est nobis in pignus Sacra Eucharistia, de qua canit Ecclesia; *& futura gloria nobis pignus datur;* observare liceat, manifesta signa earundem dotium in servorum Dei corporibus, quamvis nondum vita mortali exuit, emicantium.

Pro Impassibilitate reassumantur hic exempli illorum, qui ex inedia longæva nullam sentiebant ærumnam, paulò ante relata. His addamus. I. quod Satyrus Sancti Ambrosii Frater, Eucharistiam collo appensam habens, incolumis in naufragio servatus fuit; teste Card. Baronio Ann. 383. II. Confimile de S. Bynno narrat Surius 3. *Decembris.* III. Maximianus, postea Syracusarum Episcopus effectus, cum aliis in Adriatico Mari in gravem tempestatem incidit. Desperata salute, quilibet peccata sua confessus est, sumptaque Sacra Eucharistia, Deo se commendavit. Navis diebus octo, aquis plena usque ad superiores tabulas, iter proprium peragens enavit. Nono demum die in portum delata; simulac homines ex navi sunt egressi in conspectu omoiium submersa est ex S. Gregor. *Papa* lib. 3. *Dialog.* cap. 36. IV. Puer autem ille, filius Hebræi Vitriarii, à patre in clibanum ignis ardentis projectus, eo quia cum aliis pueris Christianis, Sacram Synaxim (ut mos tunc erat) comedisset, & à Deipara mirabiliter illæsus ab igne servatus est, ut scribit Evangelii lib. 4. cap. 36. unà cum supradictis casibus, aliisque brevitate causa omisissis. Impassibilitatis dotem futuram, virtute Eucharistici panis, astruit in corporibus resurrecturis immortalibus, dum adhuc in carne mortali mortem pati non potuerunt tot, & tanti Sacra Communionem muniti.

Pro Agilitatis dote testantur elevationes mirabiles in aera. I. Sancti Philippi Neri, Sacramentum Eucharisticum dispensantis lib. 2. *ejus Vita* cap. 1. II. Sancti Francisci Xaverii in eodem sacro ministerio, Turcellin. in *ejus Vita* lib. 6. cap. 5. III. Sancti Ignatii de Loyola Missam Celebrantis: *Ex Processu Canonizat.* fol. 199. & in *ejus Vita*, typis data *Venetiis* Ao. 1687. ad p. 216. IV. S. Teresie devote communionem Sacram recipientis. Didacus de Jeps Episc. Tarraconen. in *ejus Vita* l. 3. c. 20. V. S. Mariæ Egyptiacæ gradientis super aquas Jordanis, ut Sacram Eucharistiam ab Abbate Zulimo posset accipere. Surius die 9. Aprilis. VI. Sanctæ Christinæ mox Eucharistico cibo roboratæ Mosam, Gallie Belgicæ fluvium maximum fœcis pedibus transeuntis. Nicol. Laghi, de *Mirac. SS. Sacram. tract.* 2. disp. 3. c. 15. VII. S. Birgittæ Virginis Hiberniensis, per maris undas pulcherrimam Casulam ad divinum Sacrificium celebrandum præparatam, in fiscella scirpea inclusam, ad S. Senanum Abbatem mittentis, & ab eo Sacram Eucharistiam in eadem fiscella obsegnatam, mare obsequente, ac deferente, recipientis: necnon B. Canneræ Virginis ex desiderio Communionis Dominicæ ad eundem Sanctum Abbatem super undas maris ambulantis; illam Deo dirigente, cui mare, & venti obediunt; ut ex Godof. Hen-

Henschenio Soc. *Jesu in Vita S. Senani Abb. 8. Martii* transcribit Carol. Gregor. Rohgnoli, in *Mirabilib. Dei in Sanctis suis* part. 2. *Mirab. 16. VIII.* His addatur, quod legitur de Sancto Petro de Alcantara, qui in aera frequenter sublatus miro fulgore coruscare visus est; & rapidos fluvios sicope de trajecit. *Brev. Rom. lect. 5. IX.* Et de S. Hyacintho Confessore, quem maximis Deus miraculis illustravit; Interque illud insigne, quod Fandalum fluvium prope Visogradum aquis redundantem nullo navigio usui trajecit, sociis quoque expanso super undas pallio traductis. *In Breviar. Rom. lect. 6. X.* Item de S. Raymundo de Peniafort, qui ex Insula Baleari majori Barcinonem reversurus, strato super aquas pallio, centum sexaginta miliaria sex horis confecit, & suum Cœnobium januis clausis est ingressus, *Breviar. Rom. lect. 6. XI.* Pariter de S. Francisco de Paula, cujus multis miraculis, Sanctitatem Deus testari voluit; quorum illud in primis celebre, quod à nautis rejectus, Sicilia fretum strato super fluctibus pallio cum socio transmisit. *Idem Brev. Rom. lect. 6.* En igitur Agilitatis dos communicata vitis Sanctis etiam in corpore mortali, præcipue ob ardentem eorum charitatem, & devotam frequentiam Sacramenti Corporis, & sanguinis Jesu Christi, qui hujus dotis est auctor, & Dominus, quam etiam discipulis suis ostendit, dum venit ad eos ambulans super mare. S. Thom. 2. p. 3. q. 45. art. 1.

Dos Subilitatis, sive Spiritualitatis in corporibus gloriosis resurrectionis, operabitur in illis, ut sint similes spiritibus, & omne solidum possint penetrare, sicut Christus Dominus resurgens ex mortuis de sepulchro clauso exivit, & ingressus est, ubi erant discipuli, etsi fores essent clausæ; idem ait S. Jo. Damascen. lib. 4. de fide Orthodoxa cap. 28. *Resurget corpus spirituale, subtile; hoc enim significat spiritale; quale post resurrectionem Corpus Domini erat, cum per januas clausas transiret.* Quod latè probat SS. Patrum auctoritatibus, & rationibus Emin. Card. de Lauræa in 4. Sent. d. tom. 4. de Beatitudine Corporum disp. 21. art. 7. Hanc igitur Dotem, iisdem corporibus gloriosis impertientiam, virtute Sanctissimæ Eucharistiæ, confirmant transitus miraculosi plurimorum Servorum Dei, erga Sacram Synaxim summa devotione affectorum; qui adhuc in mortali hoc ergastulo, tamquam puri spiritus, ambulantes super pennas ventorum, veloces in longinqua transmeare, & loca clausa penetrare potuerunt; quorum nonnulla exempla brevi manu cumulo. I. In actis Apost. cap. 8. Postquam Philippus Diaconus sacro fonte proluerat Eunuchum Regina Candacis in Gaza, raptus est à spiritu Domini; & mox inventus est in Azoto. II. S. Joannes Damascen. Orat. 2. de Dormitione Deipare ait: Ex antiqua traditione accepimus, quod tempore gloriosæ dormitionis Beatæ MARIE VIRGINIS MATRIS DEI, universi Sancti Apostoli, qui orbem terræ ad salutem hominum peragrabant, momento temporis in sublime elati convenerint Hierosolymis. III. Cardin. Baron. anno 546. notat, quod cum Georgius Abbas in monte Sina impensè cuperet, ultimo vitæ suæ anno Sacram Eucharistiam sumere, ipsa nocte anniversaria Christi Domini resurgentis, in Ecclesiam Hierosolymitanam illuc ex monte Sina subito deportatus est, actisque mysteriis, Deus cellulæ ipsum eadem nocte restituit. IV. In Annal. Minor. ann. 1231. n. 23. nar-

ratur insignis illa Divi Antonii Confessoris ex hac Urbe Patavina Ulyssipponem transvolatio, ubi genitorem suum ab impostura homicidii liberavit; toto die cum parentibus stetit, & sequenti mane Paduam more Angelico reversus fuit. V. At de ingressu januis clausis dictum est supra, Sanctum Raymundum de Peniafort, transacto mare super pallio, Cœnobium suum introisse foribus clausis. VI. Sanctus Eminoldus Abbas, quadam die cum ante fores clausas Ecclesiæ staret, Custos prope cursu circumiens, aperire Ecclesiæ Abbati properavit, at eum januis clausis in Ecclesiam ingressum, orantemque invenit. VII. Pater Martinus Abbas, quodam tempore clausis ostiis, fratribusque in superioribus solariis sedentibus, ipse ingressus est ad eos. VIII. Beata Clara de Agolantibus fundatrix Monialium Angelorum Arimini, cum esset solita in Viridario Conventus coram Imagine Salvatoris seipsam doris flagellis cedere, Moniales ostium viridarii clavis, serraque obserarunt; sed ipsa portas, murumque penetrando, intactis seris in hortum ibat, & cruento sui corporis Sacrificio vacabat, Monialibus maximo cum stupore observantibus; nā de his tribus testatur Jo. Bonifac. Bagatta in Admirand. Orb. Chrst. tom. 1. lib. 5. cap. 5. n. 44. 45. & 46.

Tandem dotem Claritatis consequuntur in resurrectione corpora eorum, qui devotione in Sacram Eucharistiam exarserint; juxta Apostoli expectationem: *Salvatores expectamus Dominum nostrum Jesum Christum, qui reformabit Corpus humilitatis nostræ, configuratum Corpori claritatis suæ.* Ad Philipp. 3. 20. Ubi glossa Interlinearis ait: *Assimilabitur Corpori illius in claritate, quam habuit in transfiguratione;* de qua quidem dote Claritatis pie, ac eruditè disputat Emin. Card. de Lauræa in cit. tom. 4. in 4. sent. disp. 21. art. 5. ubi examinatur verè, & propriè quid erit ipsa Claritas corporum beatorum? Necnon, utrum eadem corpora beata futura sint luminosa pervia, seu perspicua, ac diaphana? Aut lucida densa, & opaca? Quæ legisse lectorem non pigebit, prout ea, quæ scribit de iisdem questionibus Mastrius in Theol. Morali disp. 25. n. 82. & 83. Porro quod attinet ad probationem dotis hujusmodi exemplis Sanctorum, nimium laboriosum esset illa referre, cum frequentissime, in omni sæculo servi, ac famulæ Dei donati fuerint hac dote Claritatis corporalis, dum essent in hac vita mortali, præcipue tempore Communionis Eucharistiæ, ut videre est apud d. Jo. Bonifacium Bagattam in cit. tom. 1. lib. 1. cap. 1. §. 4. ubi centena, & ultra cumulat exempla; & tom. 2. lib. 3. cap. 3. §. 6. ex quibus hæc pauca sufficient. I. Sancta Catharina Senensis pluries, sed præcipue cum ad altare ad communicandum accederet, faciem rubicundam, & emicantem habebat, *Ex ejus Vita Bagatta dict. §. 6. n. 17.* II. in Gallia Sanctus Sylvanus Monachus, & faciem Sole clatiorem, & vestimenta ut nivem dealbata visus est possidere, dum Sacram Eucharistiam acciperet. In Menolog. Cisterciens. 12. Kal. Martii. III. Beatam Margaritam Abbatissam Vallisgratiæ, Sacra Eucharistia percepta, plures intuiti sunt cum Angelica facie immenso splendore colloquentem. Ugo Menard. de eadem. IV. Beata Catharina Bononiensis pallescebat semper jejuniis, & ab ipsa natura erat deformi facie; sed dum Eucharistiam sumebat Sacramentum, pulcherrima videbatur. Vadingus in Annal. Minor. de ead. ann. 1463. V. Venerandam Agnetem de Santillon Sanctimonialium Ordinis

Ordinis Cisterciensis affirmabant seniores vidisse, quoties ipsa Sacram Communionem accepisset, roseo plane colore perfusam; cum talis aliis vultu pallida semper esset. Arnold. Rayssius in *Auct. de eadem* 28. Martii. VI. Frater Ruffinus à S. Urso Capuccinus cum sacrum Domini corpus populo spectandum attolleret, vultum solis instar emicantem præferebat. Boverius in *Annal. Capuccinor.* Ann. 1575. De Sanctis in hoc præsentis sæculo Canonizatis, Carolo, Philippo Nerio, Teresa, Ignatio, Francisco Xaverio, De Sales, Borgia, Cajetano, Magdalena de Pazzis, aliisque superfluum est splendoris vultuum, & vestimentorum, dum adhuc viverent, referre: leguntur enim passim in eorum Vitis, & Bullis Pontificiis Canonizationis eorum. Concedat misericors, & pius Redemptor noster; ita nos esse devotos erga Venerabile sui Corporis, & Sanguinis Sacramentum, ut supra relatam quatuor gloriosas Dotes in resurrectione corporum mereamur adipisci. At, quia proficua est spiritualis vita, pro obtinenda gloriosa, studeamus nunc ascendere ad vitam spirituales, ut possimus transire ad immortalem. Habet vita spiritualis quatuor easdem Dotes, ut docet scriptis Julianus Haynovius Soc. JESU in lib. 24. *Veritatum* 18 (à me compendiosè, & Italico sermone pro usu hujus Seminarii Patavini ann. 1681. transcriptarum) in Vigesima secunda quarum puncto primo, sic legitur: *La Vita spirituale ha le sue Doti à similitudine della Vita gloriosa; poiche da all' intelletto il dono della Chiarezza, con cui conosciamo la Verità eterne; & coll' uso, & esercizio loro diventiamo riguar-* 19 *devoti. Alla Volontà nostra conferisce il dono dell' Agilità, col quale siamo fatti tanto pronti ad ogni cenno del Divino Volere, che lo accettiamo, & lo mettiamo in esecuzione senza tardanza. Rende degno il nostro Appetito Concupiscibile della Dote dell' Impassibilità in modo, che non siamo più molestati da movimenti sensuali. E all' Appetito irascibile compartecipa la Dote della Spiritualità, o fortiglierza, la quale ci fa trascendere, & trapassare tutte le difficoltà, siccome a Corpi gloriosi ogni cosa è aperta, & senza ostacolo alcuno. Igitur has Dotes in præsentis vita imploremus humili corde ab Eucharistia Sacrosancta, ut ab eadem Dotes gloriosas recipiamus in futura.*

DECISIONIS XLVIII.

Ad Octobris primum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an qui communicat, tempore Paschali, in Ecclesia Cathedrali, & non in propria Parochia, satisfaciat Præcepto *Can. Omnis Utriusque sexus. De Pœnit. & Remiss.* Proponuntur argumenta pro affirmativa opinione. Deinde pro negativa, quæ amplectitur in resolutione casus, evacuatis argumentis contrariis, & relatis non inegantibus, eruditionibus circa Cathedralem Patavinam, & Congregationem Parochorum ejusdem Civitatis.

Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

SUMMARIUM.

- 1 Fideles olim Atissimè audire, & Sacramenta recipere tenebantur in propria Ecclesia.
- 2 Regularibus concessum dispensare Eucharistiam fidelibus præterquam per Viaticum, & tempore de Præcepto.
- 3 Eucharistia recipienda per fideles de præcepto semel in anno, tempore Paschali, à proprio Parocho.
- 4 Præcepto Communionis Paschalis an satisfaciat communicans in Cathedrali?
- 5 Cathedralis Ecclesia est Parochia totius Civitatis, & Diœcesis.
- 6 Cathedralis Ecclesia unde dicta?
- 7 Episcopus potest dispensare Sacramenta omnibus de sua Civitate, & Diœcesi.
- 8 Penitentes olim tenebantur se præsentare Episcopo pro absolutione, scilicet Publici, num. 27.
- 9 Archipresbyteri Ecclesie Cathedralis officium est administrare Sacramenta.
- 10 Doctores, qui tenent posse in Paschate communionem fieri in Ecclesia Cathedrali?
- 11 Consuetudo facit, ut communicantes in Cathedrali satisfaciant Præcepto de Communione Paschali.
- 12 Communicans in Cathedrali, absque licentia Parochi, non satisfacit Præcepto de Communione Paschali.
- 13 Communio Paschalis recipienda est à proprio Parocho.
- 14 Parochia debent esse distinctæ.
- 15 Matrimonium contrahi non potest coram Archipresbytero Ecclesie Cathedralis ab iis, qui stant sub aliena Parochia.
- 16 Archipresbyter, & alii Curati Ecclesie Cathedralis non possunt dare Viaticum, vel Extremam Unionem habitantibus in aliena Parochia.
- 17 Absurda plurima orirentur, si illi de Ecclesia Cathedrali possent dare Sacramenta alienis Parochianis.
- 18 Doctores tenentes, Communicantem in Cathedrali, non satisfacere Præcepto.
- 19 Lex ubi non distinguit, nec nos distinguere debemus.
- 20 Ecclesia Cathedralis erat sola antiquis temporibus in omni Diœcesi.
- 21 Cathedralis Ecclesia Patavina usque ad annum 624. fuit, ubi est Ecclesia Sancta Sophia; & erat unica Parochia Civitatis.
- 22 Congregatio Parochorum Paduæ quando, & à quo instituta?
- 23 Cathedralis Ecclesia Patavina baptizat omnes infantes, à Sabbato sancto usque ad Dominicam in albis, in memoriam antiquæ sue universalis Parochialitatis in urbe.
- 24 Parochi Patavini habent stallum, & locum in Choro Ecclesie Cathedralis, & jus intonandi Litaniarum, & deferendi sacras Reliquias in Processionibus, in signum, quod sint de gremio Cathedralis, & ejus veri, ac antiqui Capellani.

Q

25 Ar.

- 25 Archipresbyter Patavinus exoneratus Cura animarum, ea translata in Sex Mansionarios, qui soli sunt Parochi Ecclesie Cathedralis.
- 26 Episcopus potest administrare Sacramenta in sua Dioecesi etiam invito Parocho.
- 27 Penitentes Publici absoluebantur olim ab Episcopo tantum.
- 28 Penitentia Sacramentum hodie ex generali consuetudine administratur à quocunque Sacerdote approbato per Ordinarium.
- 29 Periculum non est dandum Parochianis vagandi, & mentiendi circa receptionem Communionis Paschalis.
- 30 Archipresbyter Cathedralis olim erat Vicarius Episcopi circa administrationem Sacramentorum.
- 31 Consuetudo etiam immemorabilis sublata est circa administrationem Sacramenti Eucharistiae in Paschate alienis Parochianis.
- 32 Innocentius XI. declaravit, non satisfacere Praecepto communicantem in Paschate extra Parochiam, quamvis in Basilicis Roma.
- 33 Decreta S. Congr. Concilii ligant in utroque foro.

PRIMUS CASUS.

Parochus, exigendo à suis populis schedulas datas in Communione Paschali, reperit inter illas unam Ecclesie Cathedralis, ubi quidam de sua Parochia communicavit. Queritur, an iste satisfecerit Praecepto?

- 1 Pro intelligentia oportet repetere, quod scriptum est supra Decis. 24. ad secundum Casum mensis Maji hujus anni 1689. videlicet, quod in primitiva Ecclesia, omnes Christi fideles diebus festivis non poterant audire Divina officia, neque Sacram Communionem recipere, nisi in eorum Parochiali Ecclesia, & à proprio Parocho. cap. In Dominicis. & cap. Nullus. 9. q. 2. cap. Placuit. ult. de Penit. dist. 6. & cap. 2. de Parochiis. Sed in vestris in Ecclesia Catholica Ordinibus Regularibus, ob eorum extimam sanctitatem, & doctrinam, à Sede Apostolica isdem concessum fuit, ut Sacramentum
- 2 Eucharistiae omnibus fidelibus ad eosdem confluentibus, possent dispensare. Tamburin. de Jure Abbatum tom. 2. dist. 5. q. 3. præterquam per Viaticum in articulo mortis, & in tribus temporibus annuis, in quibus omnis Christianus obligatus erat Sacram Communionem recipere à proprio Parocho, videlicet in festo Natalis Domini, Paschæ Resurrectionis, & Pentecostes, juxta text. cap. Esti non frequentius 16. & in c. Saculares 19. De Consecrat. dist. 2. Quæ triplicata annualis obligatio, refrigerante orbis Christiani charitate, restricta fuit ad recipiendum saltem semel in anno, tempore Paschali, Eucharistiae Sacramentum à proprio Pastore, per Concilium generale Lateranense Quartum, Anno 1215. sub Innocentio Papa Tertio, de quo in cap. Omnis Utriusque sexus 12. De Penit. & Remiss. Et eandem obligationem confirmavit Concilium Tridentinum sess. 13. de Sacrosancto Eucharistiae Sacramento canone 9. & sess. 14. de Sacramento Penitentiae can. 8. Ita ut extra omnem dubitationem in præfenti apud Catholicos sit, Christi Fideles utriusque sexus, cum ad annos discretionis per-venterint, teneri singulis annis ad communicandum in propria Parochia, tempore Paschali pro

adimplendo supradicto Praecepto Ecclesie, de quo in cit. cap. Omnis utriusque sexus.

Hoc stante dubitare contingit, an eidem obligationi satisfecerit ille, qui in Pascha Resurrectionis Dominica receperit Sacram Communionem non in propria Parochia, sed in Ecclesia Cathedrali, prout in casu? Et prima fronte videtur respondendum affirmative, ex sequentibus motivis.

Primo: Quia Ecclesia Cathedralis appellatur Parochia totius Civitatis, & Dioecesis. Card. in Clem. 5. Dudum. §. Verum. De Sepult. Belletus disqu. Cleric. part. 1. §. 3. num. 45. Ergo qui in ea communicat tempore Paschæ, in propria Parochia communicat, & sic satisfacit præcepto.

Secundo. Cathedralis Ecclesia est propria Ecclesia Episcopi, & ideo dicitur Cathedralis, ab ejus Cathedra, quæ semper manet in ipsa. c. Nec numerus vers. Cathedralium 10. q. 3. c. Renovantes 22. dist. Azor. tom. 2. lib. 9. c. 3. dub. 14. Tonduti. Resol. benef. p. 2. c. 2. §. 1. num. 4. & Moscon. de Majest. militum. Eccl. p. 1. c. 15. in princip. Sed Episcopus potest dispensare Sacramenta omnia unicuique de sua Civitate, & Dioecesi. c. Quocunque 10. q. 1. cap. Præcipimus 12. q. 1. etiam invitis Parochis. Genuens. in Praxi cap. 76. in fine. Ergo qui recipit Communionem in Cathedrali satisfacit Praecepto.

Tertio: Quia valet argumentum de Sacramento Penitentiae ad Sacramentum Eucharistiae, cum de utroque sit eadem dispositio in cit. cap. Omnis utriusque sexus. Sed antiquitus Penitentes tenebantur se præsentare Episcopo in Ecclesia Cathedrali pro absolutione obtinenda à peccatis. c. in capite dist. 50. Ergo ibidem poterunt etiam suscipere Eucharistiam.

Quarto: Quia auferenda sunt obstacula, quibus fideles possunt retrahi à bono. Sed multi Parochiani ob dissidentiam cum suo Parocho retraherentur à receptione Eucharistiae, si à solo Parocho, non autem in Cathedrali Ecclesia possent eam sumere. Ergo.

Quinto: Quia id videtur permixtum expresse in c. Officium 3. & ibi Gloss. in Verbo A foris veniunt. 9. De Offic. Archipresb. ubi statuitur, inter cetera ministeria Archipresbyteri Ecclesie Cathedralis præcipuum esse administrare Sacramenta omnibus de Dioecesi confluentibus ad illam.

Sexto: Hujus textus, & Glossæ auctoritate freti pronunciant, communicantem tempore Paschali in Ecclesia Cathedrali satisfacere præcepto Ecclesie omnes infra scripti Doctores, videlicet ex Canonistis Barb. de Canonic. c. 6. num. 20. & de Parocho c. 20. num. 12. Genuensis d. c. 76. num. 22. Guetierrez quest. Canonic. lib. 1. c. 27. num. 24. Oltrad. Conf. 230. num. 2. in fine. Sbrozzius de offic. Vicar. lib. 1. q. 3. num. 18. & lib. 2. q. 14. num. 1. & Michael Ant. Frances de Eccles. Cathedralib. cap. 21. à n. 104. & segg. Ex Moralibus autem Bonacina de Sacramentis tom. 1. dist. 4. quest. 7. punct. 2. n. 11. Gesualdus in Theolog. Morali tom. 1. tract. 12. cap. 4. num. 20. & Tamburin. de Commun. lib. Unic. cap. 4. §. 4. n. 47.

Septimo: Horum opinioni robur addit consuetudo, quæ ubique vigere censetur & concedere, ut confluentes ad Ecclesiam Cathedrali, & in ea communicantes tempore Paschæ satisfaciant præcepto, ut testatur Diana part. 8. tract. 9. resol. 65. alias 64. & par. 11. tract. 7. resol. 28. Quas inveniet Lector in opere Coordinato tom. 2. tract. 2. resol. 15. & resol. 16.

His

His tamen non obstantibus, contrarium est tenendum & præscindendo Communione, quam suis manibus daret Episcopus, ut infra declarabitur, affirmandum venit non satisfieri præcepto Communione Paschali ab illo, qui deserens propriam Parochiam, sine licentia sui Parochi Communione accipit in Ecclesia Cathedrali. Rationes irrefragabiles sunt.

Primo, quia pro satisfactione præcepti Concilii Lateran. requirit, ut Communio Paschalis recipiatur à proprio Parocho, ut expresse loquitur c. Omnis utriusque sexus. De Penit. & Remiss. cujus hæc sunt verba: Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solius peccata, saltem semel in anno, fideliter confiteatur proprio Sacerdoti, & injunctam sibi penitentiam propriis viribus studeat adimplere, suscipiens reverenter ad minus in Pascha Eucharistia Sacramentum, nisi forte de proprii Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum. Sed qui administrant Eucharistiam in Ecclesia Cathedrali (excepto Episcopo) non sunt proprii Parochi istius exteri ibi communicantis. Ergo non satisfecit præcepto.

Secundo: Quod autem non sint Parochi proprii illi, qui administrant Sacramenta in Cathedrali respectu habitantium in alienis Parochiis, constat tum ex Can. Ecclesiasticis 13, q. 1. ubi antiquitus fuerunt divisæ Parochiæ, tum ex S. Conc. Trid. sess. 24. de Reform. c. 13. ubi, Mandat Sancta Synodus Episcopis pro tutiori animarum eis commissarum salute, ut distincto populo in certas, propriasque Parochias, unicuique suum perpetuum, peculiaremque Parochum assignent, qui eas cognoscere valeat & a quo solo licite Sacramenta suscipiant. Igitur cum in Civitate sine distincta Parochia, ut supponitur in casu, & iste Parochianus, qui vadit pro Communione ad Cathedrali, habeat suam propriam Parochiam, & suum proprium Parochum, illum scilicet, sub quo habet domicilium, sequitur, Sacerdotes Ecclesiæ Cathedralis, etiam Archipresbyterum, ut infra in responsione ad quintum, non esse proprios Parochos ejusdem communicantis.

Tertio: Aliàs sequeretur: quod quilibet de Civitate, & Diocesi posset contrahere Matrimonia coram Curatis Sacerdotibus Ecclesiæ Cathedralis, vel coram Archipresbytero ejusdem. Quod tamen nemo est qui affirmet: immò manifestè esse falsum, probat Sanchez de Matr. lib. 3, disp. 27. n. 2. & Pontius eodem tract. lib. 5. c. 1. n. 7. Ea ratione, quia Concil. Trid. sess. 24. de reform. Matrim. c. 1. pro illius Sacramenti validitate requirit præsentiam proprii Parochi, sicut Lateranense Concilium pro adimplendo præcepto Communione Paschalis requirit, eam recipi à proprio Sacerdote.

Quarto: Eadem ratione hæc opinio confirmatur, quia neque Curatis, neque Archipresbytero Ecclesiæ Cathedralis licitum est portare Viaticum, vel dare Extremam Unionem infirmis degentibus sub aliis Parochiis, ut decisum refert à Sacra Congregatione Barbofi in Decis. Apostol. collect. 275. num. 3. verb. Ecclesia Cathedralis, & quidem iure; nam pro administrandis Sacramentis necessaria est Jurisdictio, hæc autem haberi non potest nisi in subditos; At non est subditus, qui degit in aliena Parochia, & nullibi reperitur concessum Ecclesiæ Cathedrali, ac ejus Curatis, ut hi exerceant Jurisdictionem in alienos Parochianos; immò contrarium est statutum in c. Placuit de penit. disp. 6.

Quinto: Quia si licitum foret unicuique deservire propriam Parochiam, & adire Ecclesiam Cathedrali Clericali Tom. I. Lib. II.

thedralem pro Communionem Paschali, plura sequerentur absurda, siquidem daretur confusio in regimine Ecclesiastico animarum; frangeretur pax inter Parochos, videntes ab illis de Ecclesia Cathedrali poni falcem in eorum messem, & eorum jus usurpari: & quod magis urget; proprius Pastor nesciret rationem reddere ovium suarum, dum esset facile Parochianis illis, qui querunt excusationes in peccatis, malitiosè, & cum mendacio asserere, se satisfecisse præcepto Ecclesiæ de Confessione annua, & communione Paschali in Ecclesia Cathedrali; quod immediatè est contra mentem, & finem Conciliorum Lateranensis, & Tridentini, locis supracitatis, ubi volent à proprio Parocho Sacramenta recipi, pro satisfactione præcepti, ad obviandum fraudibus, & ut omnis Pastor videat vultum sui pecoris, & certus sit de ejus statu, de quo est Deo rationem redditurus.

Sexto: Ideo communicantem in Ecclesia Cathedrali tempore Paschatis, nisi de manu Episcopi, vel de licentia ejus, aut proprii Parochi, non satisfacere præcepto Sanctæ Matris Ecclesiæ retinent, & docent gravissimi Theologi, & Canonistæ, videlicet Emin. Card. de Lugo in Responsis moralibus lib. 1. dub. 15. Gobat in Theol. Experim. tract. 3. n. 66. Cotonius Illustr. Controvers. lib. 2. Controv. 4. n. 153. Diana cit. part. 9. tract. 9. resol. 65. n. 2. Et novissimè doctissimus Vir, & Advocatus in Romana Curia Jacobus Pignatellus tom. 7. Consult. 89. à n. 12. & seqq.

Septimo: quia in quacumque Diocesi habentur Constitutiones Synodales, quæ præcipiunt, fieri Communione Paschalem à quocumque in propria Parochia, nihil dicendo, vel excipiendo circa Ecclesiam Cathedrali, de qua quidem Episcopi essent locuti, si voluissent permittere suis subditis, ut ad illam confluerent, propria Parochia relicta, pro adimplendo præcepto Communione Paschali, ut observat Gobat d. tract. 1. n. 67. Hinc sequitur, quod ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, c. Romanorum, disp. 9. Clem. ult. de Rescriptis. quia lex si voluisset, expressisset. cap. Ad audientiam 2. de Decimis cap. 2. de transact. Cumque leges Synodales generaliter dicant, quod quilibet in Paschate Communione recipiat à proprio Parocho, generaliter sunt intelligendæ, exclusa etiam Cathedrali Ecclesia, Barbosa in Axiom. Jure Axiom. 136. n. 1.

Neque subsistunt, quæ fuerunt in contrarium considerata. Nam quo ad Primum: Quod Ecclesia Cathedralis appelletur Parochia totius Diocesis, intelligitur per Antonomasiam, & respectu antiquissimorum temporum, in quibus defunctis Episcopis in prædicatione Evangelii vix in quacumque Civitate, & Diocesi erat Ecclesia una, in qua Divina officia peragerent, & Sacramenta Fidelibus administrarent, & hæc Ecclesia erat Cathedralis, prout in hac Civitate Patavina, ab anno Incarnati Verbi XLVI. (in quo prædicabat Catholicam Fidem Patavii S. Prothocimus Discipulus S. Petri Apostolorum Principis, & hujus Urbis Antenoræ primus Antistes, & Apostolus) usque ad annum DCXVI. una tantum erat Ecclesia Parochialis, videlicet ipsamet Cathedralis sub nomine Sanctæ Sophiæ extra muros Civitatis, quam postea anno DCXXIV. Tricidus Fontana Episcopus Patavinus transtulit intra mœnia, & collocavit in medio Civitatis, prout ex antiquis scripturis deprompit nuper eruditissimo calamo Sertorius Eques Urfatus in sua Historia Patavina part. 1. lib. 1. pag. 51. & part. 1. lib. 2. pag. 135. 143. & 154. cui concordant Angelus Portenarius in ea

Q 2

dem.

dem. *Hist. lib. 9. cap. 2. & cap. 4.* & Jacobus Cava-
 cius *Hist. Canon. D. Justina lib. 1. pag. 33.* Igitur
 priscis illis temporibus Cathedralis Ecclesia Pata-
 via erat Parochia totius Civitatis, & Diocesis, in
 qua quidem Ecclesia Cathedrali administrabantur
 Sacramenta incolis Paduanis tum à Sacerdotibus,
 qui appellabantur Capellani ejusdem Cathedralis,
 tum ab Archipresbytero, primævo, & principali
 Parocho, atque Vicario Episcopi in hoc ministerio
 curæ animarum. At redditæ tranquillitate toti
 Italia, & adauctis populis Patavinis, fabricatæ fue-
 runt aliæ Ecclesiæ in Urbe, & in Diocesi; qua-
 rum regimen demandabatur iisdem Sacerdotibus
 Capellanis, quorum Congregatio fuit ab Episcopis
 Patavinis instituta, & Decimis, ac Quartileis diti-
 22 ta, ut animarum gubernio vacarent in prædictis
 Ecclesiis, quæ postea erectæ fuerunt in Parochiales,
 & separatæ omnino ab Ecclesia Cathedrali; fa-
 ctæque independentes circa administrationem Sa-
 cramentorum à Capitulo, & Archipresbytero ejus-
 23 dem Cathedralis Ecclesiæ; confirmata tamen reci-
 proca prærogativa huic & illis in signum antiquæ
 unionis; videlicet, quod à die Sabbathi Sancti us-
 que ad Dominicam in Albis, nullus Parochus Ur-
 bis Paduæ possit Baptismi Sacramentum conferre;
 sed infantes sacro fonte abluendi, per dictum tem-
 pus, portentur ad Cathedralem; in ejus præemi-
 nentiæ obsequium, & veteris universalis Parochia-
 24 litatis memoriam: E contra iisdem Parochis Pa-
 tavinis reservatus fuit locus in choro Ecclesiæ Ca-
 thedralis, & Jus intonandi Litanias, dum publicæ
 supplicationes peraguntur, cum solita elemosyna
 sex solidorum Parocho intonanti, nec non præro-
 gativa induendi Pluviale, & deferendi tum mira-
 culosam Deiparæ Imaginem, (quæ erat DD. de Za-
 barellis Nobilium Paduæ, Portenar. lib. 9. cap. 4.)
 tum Reliquias Sanctorum; ac demum Jus incen-
 sandi in Missa eosdem Parochos per unum à Ca-
 pellanis ejusdem Cathedralis, ac iisdem dandi Pa-
 cem; prout fit cum aliis de gremio ipsiusmet Ec-
 clesiæ, & Chori in signum, quod ipsi Parochi olim
 erant Sacerdotes, & beneficiarii de gremio præ-
 dictæ Ecclesiæ Cathedralis, cui propterea reman-
 25 sit Jus Parochiale tantummodo super vicis, & do-
 mibus contiguis; quod Jus diu exercitum fuit ab
 Archipresbytero; à quo tandem fuit translatum
 in sex Mansionarios, distincta eadem Parochia, in
 sex partes, unicuique assignata sua Parochia, &
 populi parte ad præscriptum Concilii Tridentini
cit. sess. 24. cap. 13. de reform. adeo ut nunc ipsi
Mansionarii sint veri, & proprii Parochi intra li-
mites sibi assignatæ Parochiæ, & nullus alius possit
se intromittere absque eorum licentia in admini-
strandis Sacramentis; non solum ex Commansio-
nariis; sed neque ipse Archipresbyter, in quo nunc
stat sola cura Habitualis sine exercitio, ut latè pro-
bat Nicolaus Noalis conf. 69. per totum. Ad instar
Capituli Sancti Petri de Urbe habentis curam A-
nimarum habitu; ejus exercitio existente penes
Vicarium perpetuum, privativè quo ad ipsum Ca-
pitulum; ut notat Fagnan. in cap. exposuisti. n. 41.
de Prabend. Hæc, quæ de Ecclesia Cathedrali Pa-
tavina cursu temporis sic mutata leguntur, & vi-
dentur, similem exitum etiam alibi habuisse te-
stantur Barbosa de Parocho cap. 1. num. 17. Puteus
lib. 1. decis. 361. num. 5. & Gonzalez gloss. 6. à n. 77.
& segg. ubi affirmat, adhuc in Hispaniarum Regnis
reperiri aliquas Dioceses, in quibus antea est Pa-
rochia, eaque est in Ecclesia Cathedrali, quod con-

firmat Rota par. 2. divers. decis. 309. n. 5. & Ferentill.
 in addit. ad Buratt. decis. 402. n. 7.

Non obstat Secundum; quia nemo est, qui ne-
 get, licitum esse recipere Communionem Pascha-
 lem à proprio Episcopo in Ecclesia Cathedrali, vel
 alibi, etiam invito Parocho; licet enim, ubi Paro-
 26 chiz sunt distinctæ, & habent proprium Recto-
 rem, non possit Episcopus vocari Parochus, vel
 Rector earundem Ecclesiarum Parochialium, Gon-
 zal. gloss. 6. n. 83. Barbosa de Parocho cap. 1. num. 22.
 & Rota par. 1. recent. Decis. 25. num. 4. tamen pot-
 est Episcopus in tota sua Diocesi administrare
 omnia Sacramenta suis subditis, quia ipse
 omnium eorum est Pastor, & eorumdem ani-
 mæ ipsi Episcopo sunt commissæ, quas immò de-
 bet aliquando Sacramentorum pabulo nutrire. Pax
 Jordan. tom. 1. lib. 3. tit. 3. num. 1. Squillant. de Ob-
 lig. & Privil. Episc. p. 3. cap. 1. & 2. & multò magis
 in Ecclesia Cathedrali, ejus immediatus Pato-
 chus censetur. Barbosa de Parocho c. 28. §. 2. num. 13.
 Idcirco qui Communionem Paschalem recipiant
 de manu Episcopi in Ecclesia Cathedrali, ut fa-
 cere solent Excellentissimi Rectores hujus Civi-
 tatis, & alii Decuriones, Curiales, ac Clives in fe-
 ria quinta Cænæ Domini; hi quidem satisfaciunt
 præcepto Ecclesiæ. Pax Jord. d. tit. 3. num. 49. at
 qui communicarent in Ecclesia Cathedrali de ma-
 nu aliorum Sacerdotum, non satisfacerent præce-
 pto; quia ipsi nullam jurisdictionem habent in
 alienis Parochianis. Hostien. in cit. cap. Omnis utri-
 usque sexus. Card. Tuscus Litt. P. conclus. 95. num. 7.
 Barbosa de Parocho d. cap. 1. n. 22.

Tertium non obstat, quia text. in cap. In capite
 dist. 50. Loquitur de publicis pœnitentibus, qui in
 foro exteriori absolvebantur ab Episcopo cum 27
 præsentia proprii Parochi, quasi testis super vera
 emendatione pœnitentis. At circa Pœnitentiæ
 Sacramentum, etiam antiquitus non poterant Sa-
 cerdotes Ecclesiæ Cathedralis in foro interno illud
 dispensare Parochianis. c. Placuit de Pœnit. dist. 6.
 Hodie tamen ob privilegia Regularium, & uni-
 versalem consuetudinem, quæ trahit tacitum con-
 sensum omnium Parochorum, permixtum est cui-
 cumque Sacerdoti approbato per Ordinarium ad
 audiendas confessiones, illas ad se confluentium,
 etiam tempore Paschali audire; & super hac li. 28
 bertate confitendi omnes Parochi licentiam cen-
 sentur concedere, præcipuè in Civitatibus, paro-
 chianis suis; & de hoc puncto nulla est contro-
 versia.

Quartum non obstat; quia non est tanta diffi-
 cultas in communicando de manu proprii Parochi,
 quanta in confitendo coram ipso; & quatenus ali-
 quis de Parochia ob honestum motivum cuperet
 alibi communicare, Parochus requisitus de licen-
 tia, illam concederet. Majus esset absurdum, da-
 re libertatem ovibus vagandi, & mentiendi circa
 adimplementum hujus præcepti; & hoc est caven-
 dum. cap. in Genesi. De elect. l. Nam absurdum. ff. de 29
 bonis libert.

Quintum non obstat; quia ut supra dictum
 est cap. officium. de offic. Archipr. & Gloss. ejusdem est
 intelligenda de antiquis temporibus, quando nulla
 alia Parochia erat in Civitate, vel Diocesi, quam 30
 Ecclesia Cathedralis, in qua Archipresbyter vaca-
 bat curæ animarum; & dicebatur Vicarius Epi-
 scopi in his, quæ spectabant ad forum interiore,
 & administrationem Sacramentorum. At in præ-
 senti,

senti, Cathedralium Archipresbyteri vel non habent Jus administrandi Sacramenta, vel ea administrant tantummodo his, qui sunt de Parochia ejusdem Cathedralis; & sic imminuta est Jurisdictio, quam olim habebant, ut notant Moneta de Distribut. Quot. p. 2. q. 1. num. 28. & Barbof. de Jur. Eccl. Univ. lib. 1. cap. 25. num. 25. Et idcirco circa eorumdem Archipresbyterorum auctoritatem attendendas esse consuetudines Civitatum dicunt Canonistæ, quos citat Fagnanus in cap. Ad hac n. 14. & 15. De offic. Archidiacon.

Sextum non officit, quia declarandi sunt DD. in contrarium allegati, de Communionem recepta in Cathedrali de manu Episcopi; vel de Civitatibus, in quibus distinctæ non sint Parochiæ, ut dictum est supra.

Septimum de consuetudine non subsistit, tum quia Concil. Trid. d. sess. 24. de Reformatione cap. 13. in fine revocat quascunque consuetudines etiam immemorabiles circa ingerentiam unius Parochi in his, quæ spectant ad curam alterius Parochi; tum etiam quia eandem consuetudinem abolevit Sacra Congregatio Concilii Anno 1649. & S. M. Innocentius Papa XI. Anno 1682. qui declaravit, non satisfieri Præcepto Communionis Paschalis à Communicantibus in Basilica Lateranensi, vel Vaticana, vel nationali; sed esse communicandum in propria Parochia; sub qua quisque habitat, ut testatur de certa scientia Jacob. Pignat. d. tom. 7. cons. 89. num. 18. quibus Decretis cedere oportet opiniones Doctorum privatorum; cum eadem semper reverenter suscipiatur, & observet Rota Romana, ut habetur coram Buratto decis. 479. num. 3. ea ratione, qua ligant in utroque foro, etiam quod non sit publicata. Roderic. quæst. Regul. tom. 1. q. 11. art. 2. circamed. Ferentill. in addit. ad d. decis. 479. num. 21.

DECISIONIS XLIX.

Ad Octobris secundum Casum.

ARGUMENTUM.

In Trutina ponitur, An peccet mortaliter Monialis, quæ Communionem Sacramentalem semel tantum in anno suscipit? examinatur Regula S. Benedicti, & declaratur, quid esset *Mixtum*, quod Lector Hebdomadarius sumebat propter Sanctam Communionem. Referuntur Constitutiones Urbanæ pro Minoribus Conventualibus, ac Statuta Terti Ordinis S. Francisci. Explicatur Clem. Ne in agro. De Statu Monachorum. Adducitur Concil. Trid. sess. 25. cap. 10. de Regulari. Et plurimæ Synodales Constitutiones circa Communionem Monialium. Rationes pro utraque opinione ponderantur, & resolvitur, abstinentiam Monialis à Sacra Communionem per plures menses esse à culpa gravi inexcusabilem.

SUMMARIUM.

- 1 Regula S. Benedicti confirmata à S. Gregorio Papa Anno 595.
- 2 Cassinenses debent Eucharistiam sumere omni die Dominico.
- 3 Declarationes Congregationis Cassinensis ad Regu-

lam S. Benedicti sunt confirmata ab Innocentio Papa XI. & habent vim legis.

- 4 Regula S. Benedicti pro Monialibus habet præceptum de Communionem faciendam singulis diebus Dominicis.
- 5 Regula S. Francisci præcipit, Eucharistiam sumi omnibus Dominicis diebus, ac festis Deiparæ, Apostolorum, aliorumque Sanctorum Ordinis.
- 6 Regula Terti Ordinis Sancti Francisci quam frequentiam Sacramentorum requirit?
- 7 Communio Menstrua imposita est Monachis à Clemente V.
- 8 Monachorum Nigrorum appellatione qui veniant?
- 9 Clem. Ne in agro. §. Sane. De Stat. Monachorum. obligat etiam Monachos albos, ac Moniales.
- 10 Communio Menstrua à Concil. Tridentino indita Monialibus.
- 11 Episcopi sæpe omnes jubent Monialibus, ut saltem semel in mense communicent.
- 12 Communicare plus quam semel in anno nullus tenetur de Præcepto, est Religiosus. Contrarium num. 18.
- 13 Admonens, vel exhortans non videtur velle obligare. Contrarium num. 23.
- 14 Monialis non recipiens Communionem, nisi semel in anno, non est immunis à peccato mortali.
- 15 Masculinum comprehendit sub se femininum.
- 16 Moniales gaudent Privilegiis concessis Religiosis suorum Ordinum, etsi non sint subiecta Regularibus, sed Episcopis.
- 17 Moniales tenentur de Præcepto sumere Eucharistiam semel saltem in mense.
- 18 Regulares peccant mortaliter non Communicantes saltem semel in mense.
- 19 Regula transgressio quando sit peccatum mortale?
- 20 Moniales subiciuntur statuti Regularium in iis, in quibus sexus non repugnat.
- 21 Iudicium idem de similibus, & connexis.
- 22 Verbis hortatoriis utuntur Sacri Canones etiam in materia de Præcepto.
- 23 Monitio Concilii Tridentini, ut Moniales semel in mense communicent, facit Præceptum.
- 24 Communio menstrua cur de Præcepto apud Religiosos?
- 25 Ratio est præferenda auctoritati Doctorum.
- 26 Doctoribus antiquis adhaerendum potius, quam modernis.
- 27 Rationes, ob quas Monialis non Communicans semel saltem in mense peccat mortaliter.
- 28 Discrimen esse debet inter vitam Religiosorum & vitam laicorum.
- 29 Infirmitas nolens recipere medicinam peccat mortaliter.
- 30 Inedia voluntaria abbreviare vitam est mortale peccatum.
- 31 Jubileum non recipiens ex pigritia peccat.
- 32 Penitentiam Communionis menstrua non adimplens peccat mortaliter.
- 33 Melancholici sunt incontinentes.
- 34 Monialis omittens communicare in mense ob aliquod improvvisum impedimentum animæ: an peccet?
- 35 Discretione opus est in omni negotio.

SECUNDUS CASUS.

Monialis professæ, temperamenti melancholici, ex quo facile movetur ad tristitiam, & iracundiam, tadio affecta, & inedia Sacramentorum assueta, semel tantum in anno ad Eucharisticum convivium,

Q 3

tempore

tempore scilicet Paschali, accedit. Queritur: An rarus hic Penitentia, & Eucharistia Sacramentorum usus in ea sit culpa mortalis?

Difficillima mihi videtur hujus Casus resolutio. Idcirco pro investiganda veritate, & ad consulendum conscientis Sanctionum, & earum Confessarios in hac re instruendos, tria sunt praemittenda, & adnotanda.

1. Praemissum primum. Etsi in Regula S. Benedicti Abbatis, quae anno DXCV. confirmata fuit in Concil. Rom. à S. Greg. Papa, ut notat Card. Baron. ad Ann. 595. num. 59. nullum reperitur praeceptum de frequentia Sacrae Communionis; sed solummodo c. 38. De Hebdomadario Lectore; habeantur haec verba: Lecturus tota hebdomada Dominica ingrediatur. Qui ingrediens post Missas, & Communionem, petat ab omnibus pro se orari &c. Et paulo inferius: Frater autem hebdomadarius accipiat Mixtum priusquam incipiat legere propter Communionem Sanctam, & ne forte grave sit ei jejunium sustinere. Nihilominus in illius capitis declaratione Patres Congregationis Cassinensis haec conscribere num. 3. Ex eo, quod hic B. P. Benedictus dicit: Post Missas, & Communionem; & infra in eodem c. Propter Communionem Sanctam ostenditur, quod quolibet Dominico die
2. Fratres communicant; ideo mandamus, quod tam Sanctum, & antiquum Religionis institutum servetur in singulis nostrae Congregationis Monasteriis, nisi forte ob reverentiam alicujus festi sollemnis differatur, aut praemittatur hujusmodi Communio. Ex his constat in Congregatione Cassinensi esse praeceptum de Communionem facienda singulis Dominicis diebus; si quidem supradictae declarationes, ad Regulam S. Patris Benedicti habent vim legis, nam iussu SS. Innocentii Papae Undecimi fuerunt revisa, discussa, ac ubi opus esse visum fuit, correctae, & motu proprio à Sanctitate sua confirmatae die 22. Novembris 1680. ut ex ejus Bulla praefixa eidem Regulae, & declarationibus, impressa Romae Typis Rev. Camerae Apostolicae dicto Anno 1680.
3. Praemissum secundum. Quamvis disputabile sit, an supradicta declaratio, & praeceptum de Communionem singulis Dominicis diebus facienda afficiat Moniales Ordinis Benedictini, praecipue, subiectas Episcopis, ut hic Patavii, quod infra examinabitur, certum est, eandem declarationem, & praeceptum haberi in Regulis vulgari idiomate scriptis, vel typis impressis pro Monialium Ordinis Benedictini regimine, ut ego observavi in una Monasterii S. Stephani hujus Civitatis manuscripta Anno 1506. & in aliis impressis Venetiis annis 1581. 1594. 1627. 1656. 1672. In quibus ad declarationem cap. 48. Regulae, explicantur illa verba: Frater Hebdomadarius accipiat Mixtum priusquam incipiat legere propter Communionem Sanctam. Id est, accipiat frustulum panis, & parvum Vini; quod confirmat Hieronymus Macri in Verbo Mixtum his verbis: Maritimum jentaculum dicitur mixtum, quia in sola ossa, sive mixtione panis, & vini confiscebatur. Et idem latius prosequuntur P. D. Rogerius de Barulo Monachus Caeslinus in expositione Regulae Benedictinae Anno 1538. & P. D. Sylvanus Razzius Monachus Camaldulensis Anno 1574. qui ad d. cap. 38. De Hebdomadario lectore examinat illa verba ultima: Propter Communionem Sanctam, & relatis variis interpretationibus aliorum de Mixto per lectorem sumendo, priusquam incipiat legere Propter Communionem Sanctam; subdit, legendum potius esse Post Communionem Sanctam: ita ut error irrepperit in antiquis Regulae transferi,

ptionibus; & loco Post, scriptum sit Propter, verior enim, atque germanior sensus Regulae videtur, ut lector sumat jentaculum Post Sanctam Communionem, ne forte grave sit jejunium sustinere, legendo ad totam mensam. Unde sequitur; quod si lector debet sumere jentaculum post Sanctam Communionem: ita etiam quod Communio singulis Dominicis diebus est facienda à monialibus.

Tertium Praemissum. In Regula verò S. Francisci, relata in Constitutionibus Urbanis, quia eadem Regula, Constitutiones, & Decreta in Capitulis generalibus Religionis pro Regulari observantia emanata, confirmata, & approbata fuerunt ab Urbano Papa VIII. die 15. Maji 1628. sic legitur in c. 3. Regulae tit. 10. Omnes nostri Ordinis Fratres, tam Clerici, quam Laici, tam Novitii, quam Professi, singulis diebus Dominicis (quibus SS. Eucharistia Sacramenti renovatio facienda est) Item singulis B. M. A. R. I. E. Virginis, Sanctorum Angelorum, Apostolorumque Festis; Omniumque Sanctorum die, ac Sancti Patris nostri Francisci Titularis, & Advocatorum Ecclesiae, Sanctorumque nostri Ordinis solemnitatibus, qua decet devotione, & reverentia, consuevantur sacraque Dominici Corporis Communionem reficiantur. Si tamen dictae Festivitates ita proxima inter se se mutuo inciderent, ut frequentior equo tanti Sacramenti videretur usus, ex discreto Superioris arbitrio à Communionem abstineant. Confessionis verò salutis usus nullatenus (quantum fieri potest) intermittatur. In Regula autem Fratrum Terții Ordinis de Penitentia ejusdem Ordinis Sancti Francisci cap. XIV. De Sacramentali Penitentia, & Eucharistia ita ordinatur: Et quoniam teste Augustino initium bonorum est Confessio malorum; seroque medicina paratur (juxta illius sententiam) cum mala per longas invaluerint moras; atque etiam peccatum, ut docet differit Gregorius, quod per Penitentiam non diluitur; mox suo pondere ad aliud trahitur; summum bonum in celeritate putantes decernimus, ut quindecimo quoque die, aut sapius etiam (si placuerit) Fratres nostri Ordinis suis Ministris, vel aliis Sacerdotibus per Ministros electis sua peccata Confessione revelent, sibi injunctam penitentiam agant. Eucharistiam summa cum humilitate, ac reverentia assumant, primo uniuscujusque mensis die Dominico; nisi Coenobiorum ministri illud in alterum diem juxta, ac pie distulerint. His consonat Clem. Ne in agro. §. Sane. De Statu Monach. per quam Clemens P. pa V. in Concilio Generali Viennensi Anno MCCCXII. Ne in agro Dominico, sacra videlicet Monachorum nigrorum Religione, indecorum aliquid obreperet, inter cetera, statuit, ordinavit, & praecipit, Ut singulis mensibus, tam in Monasteriis, quam extra, sublata occasione quacunque, ad Confessionem saltem semel accedant omnes, & singuli Monachi. Et in prima Dominica mensis cujuslibet in Monasteriis semper communicent; nisi ex causa forte, quam Abbati, Priori, aut Penitentiarius Monasteriorum non differant intimare, eorumque judicio vel abstineant, vel accedant: Appellationem autem Monachorum nigrorum, de quibus loquitur haec Clementina in exordio; intelliguntur quinque celebriores Congregationes Benedictinae; quae sunt in Italia Cassinensis, seu Sanctae Justinae de Padua; in Germania Bursfeldensis; in Gallia Casalenis, in Hispania Vallisolerana; in Lusitania Sancti Martini de Tibaes; ut notat Lezana in summa tom. 6. ad Mare magnum Carmelit. num. 211. Verum supradictam Conciliarem Constitutionem 9 obligare non solum Monachos nigros, sed etiam Monachos alios, quales sunt Cistercienses, Camaldulenses, Olivetani; & alii propter idem.

identitatem rationis, ac etiam Moniales docent Canonistæ. Glossa; Paulus, Imola, Bonifacius, & Cardinalis Zabarella, quos citat Azor. tom. 1. lib. 12. cap. 19. quest. 17. & contra Moralistas contrarium opinantes tenet etiam Navarrus in *Manual. cap. 2. num. 9. & cap. 21. num. 59.* Tandem Concilium Tridentinum loquens de frequentia Communione habenda per Moniales in *sess. 25. de Regular. c. 10.* ait: *Attendant diligenter Episcopi, & ceteri Superiores Monasteriorum Sanctimonialium, ut in Constitutionibus earum admonerentur Sanctimoniales, ut saltem semel singulis mensibus Confessionem peccatorum faciant; & Sacrosanctam Eucharistiam suscipiant, ut eo se salutari præsidi muniant ad omnes oppugnationes Demonis fortiter superandas.* In conformitate autem hujus Tridentini Decreti ferè omnes Episcopi in suis Constitutionibus Synodalibus mandant Monialibus, ut semel saltem in mense Communionem Sacram sumant, ut de Ecclesia Metropolitana Mediolanensi testantur Gavaat, in *Manual. Episc. verb. Monialium Cura Spiritualis num. 6.* Et Corius in *Epitome Concil. S. Caroli eodem verb. num. 4.* Et de Patriarchali Aquilejensi Concil. *Provinc. Aquilejens. primum de Anno 1596. tit. de Monialib. vers. Admonerantur pag. 59. tergo, & Constitutiones Synodales Patavinae p. 4. tit. 6. vers. Ac ut majorem de hac Ecclesia Paduana; & alia plures.* Dixi ferè omnes; quia S. Franciscus Salesius in suis Constitutionibus, confirmatis ab Urbano Papa VIII. die 27. Junii 1626 c. 21. mandat Monialibus de Visitatione, ut accedant ad Divinam Mensam singulis Dominicis, ac aliis Festis diebus de præcepto, nec non omnibus feriis quintis; excepto, si dies præcedens, vel subsequens fuerit festiva; & novissime Eminentiss. ac Reverend. Cardinalis Fr. Vincentius Maria Ursinus tunc Archiepiscopus Beneventanus, viva Sancti Caroli imago, in suo Edicto Synodali diei primæ Junii Anni 1678. præcipit Monialibus Sacram Eucharistiam recipere bis saltem in mense.

His prænotatis, deveniendo ad resolutionem casus propositi, videbatur dicendum juxta opinionem Theologorum infra citandorum, Pellizzarii, Tamburini, Bordonii, Donati, & aliorum: Monialem semel tantum in anno Communionem Sacram recipientem, tempore Paschali, esse immunem à culpa mortali ex sequentibus motivis. Primum, quia de præcepto nullus tenetur ad communicandum nisi semel in anno, etsi sit Religiosus, vel Monialis, juxta *textum in cap. Omnis utriusque sexus. De Penit. & Remiss.* Secundo, quia Communio menstrua Monialibus indita est tantum de consilio; ea autem, quæ de consilio sunt, non obligant ad peccatum. *cap. fin. 14. q. 1.* Tertiò, quia transgressio Regulæ non est culpa mortalis, nisi sit circa tria Vota, vel ex contemptu. S. Antonin. 3. part. tit. 16. cap. 1. §. 7. ubi loquitur de Regula Sancti Benedicti. Quarto, quia Moniales non afficiuntur statutis, seu constitutionibus factis à Prælati Religionis pro viris Regularibus, & Monachis. Quintò quia *Clem. Ne in agro. De Statu Monachorum.* non est extendenda ad Moniales. Sextò, & quatenus extenderetur, videtur correctà à Concilio Tridentino *dict. sess. 25. de Regul. cap. 10.* ubi voluit Sanctimoniales admoneri ad Communionem saltem in mense, non autem obligari; quia qui admonet, vel hortatur, non intendit obligare. Zerola *verb. Moniales. vers. Ad Septimum.* Et ita docent, & tenent Pellizzarius de *Monialibus cap. 6. num. 8.* Ascanius Tamburinus de *Jure Abbatissar. disp. 16. quest. 6.* Bordonus

Var. Resol. part. 1. resol. 20. Donatus in *Praxi Rerum Regular. tom. 4. tract. 13. quest. 1.* apud quos alii Moralistæ citantur.

Ceterum, pace tantorum Virorum, mihi non videtur immunis à culpa mortali Sanctimonialis illa, quæ inedia Sacramentorum asueta, accedit ad Communionem tantummodo in Paschate, siquidem, reflectendo in sensu veritatis ad supradicta motiva, non reperio, quod subsistant. Non Primum, nam non est verum, quod Religiosi, & Moniales non habeant præceptum de communicando semel saltem in mense; immò totum contrarium resultat tum ex Constitutionibus Benedictinis, & Ordinis Sancti Francisci suprarelatis, tum ex Clementina *Ne in agro*, in quibus expressè obligantur ad Communionem saltem mensuram; quod pro indubitato admittit Caramuel in *Theolog. fundament. num. 764. & 765.* Et tenet Glossa in eadem *Clem. Ne in agro. §. Sande. In verb. Mensibus.* Nec non Vasquez Hurtadus, & alii, apud Dianam part. 8. tract. 1. resol. 16. quæ jacet in Opere Coordinato tom. 3. tr. 1. resol. 24. Neque juvat dicere easdem Constitutiones ad Regulas, & dictam Clementinam obligare Monachos, & Viros Religiosos; ad quos Leges istæ diriguntur, non autem Moniales; quia immò in illis Legibus comprehendit etiam Moniales, tanquam personas militantes sub eadem Regula, tenent insignes præcitati Canonistæ, Bonifacius, Imola, & Cardinalis Zabarella in *d. Clem. Ne in agro. num. 5.* relati ab Azorio *dict. tom. 1. lib. 12. cap. 19. q. 17.* juxta vulgatam Regulam, masculinum comprehendit sub se femininum I. *Qui duos* 60 in *fin. ff. de legat. 3. l. i. §. i. ff. De verb. signific. Barboia de Appellat. Verbor. c. 99. num. 48.* Et sicut Moniales gaudent Privilegiis Monachorum, seu Regularium sui Ordinis, Miranda de *Monialib. qu. 9. art. 4. & 5. & q. 10. art. 2.* Portell. in *dub. Regul. verb. Moniales num. 11.* etiam si non sint subjectæ Regularibus, sed Episcopis. Tamb. de *Jure Abbatum tom. 1. disp. 17. q. 1. in fine. Et de Jure Abbatiss. disp. 17. qu. 2.* Lezana tom. 6. in *Mare Magnum Carmelit. num. 385.* ita subjiunguntur Statutis, Constitutionibus, & Legibus suorum Ordinum in iis, in quibus sexus non repugnat. Lezana in *Summa, tom. 1. cap. 25. num. 1.* ubi Suarez tom. 4. de *Relig. lib. 1. cap. 12. & Tamburin. de Jure Abbatiss. disp. 12. q. 2. n. 3. & disp. 13. q. 4. num. 9.* maxime quia eadem necessitas, & idem finis frequentandi Sacramenta est in Viris, ac in Feminis; & ubi est eadem ratio, debet esse eadem juris dispositio. *leg. Illud. ff. ad leg. Aquil. leg. A Titio. ff. de verb. signific. Ideo apparet verius esse* 17 quod Moniales tenentur de præcepto ad communicandum semel saltem in mense; & non ex solo consilio (quod erat secundum motivum contrarium) & est probabilior sententia Cajetani ad 3. part. D. Thom. de *Confess. q. 1.* Navarri in *Manuali cap. 21. cap. 59.* Dicastilli de *Penit. disp. 7. num. 18.* Hurtadi de *Sacram. Penit. disp. 7. diff. 8.* & aliorum apud Dianam part. 8. tract. 1. resol. 16. In *Coordin. tom. 3. tract. 1. resol. 24.* necnon Joan. Petri Barchi in *Speculo Religios. cap. 13.* affirmantium. Regulares non confitentes, & non communicantes semel in mense 18 juxta *Clem. Ne in agro* mortaliter peccaret & per hæc cadunt duo prima motiva contraria. Tertium pariter non suffragatur ex doctrina S. Antonini, loco citato, quod transgressio Regulæ non sit peccatum mortale, nisi transgressio sit circa vota, vel cum contemptu. Nam in præsentī casu Monialis, quæ non 19 communicat semel in mense, peccat contra votum obe-

obedientia; & stans per annum sine communione, excusari non potest à contemptu, frequentia enim peccati dispositivè inducit ad contemptum, ex Doctrina S. Thomæ 2. 2. q. 186. art. 9. & Cajetani ibi. necnon Collegii Salmanticens. tom. 12. tract. 11. de legibus cap. 2. n. 37. & seqq. & Peyrini tom. 1. de Subdito qu. 1. cap. 5. §. 1. 2. & 3. Et quod peccet mortaliter contra votum obedientia; ex eo probatur, quia agitur de gravi; gravitas autem transgressionis resultat tunc ex fine, ob quem est præcepta Communio, à quo Monialis non communicans se avertit, idest ab auxiliis, & prædiis ad resistendum diaboli tentationibus, tunc ex iactura boni communis spectantis ad Religionem; videlicet ob malum exemplum, & scandalum, quo alia Moniales possunt persuaderi ad deferendam frequentiam Sacramentorum, & ad imitandum indevidentes Laicos, qui semel tantum in anno communicant; & hæ sunt duæ causæ, ob quas non obedire Regulæ, vel præceptis Superiorum in Regularibus est culpa mortalis. Sayr. in Clav. Reg. à lib. 3. cap. 7. n. 14. Sanchez in Decalog. lib. 1. cap. 4. n. 2. & 3. ubi DD. & lib. 6. cap. 4. n. 18. Lezana in Summa tom. 1. cap. 8. n. 18. & tom. 6. in Mare Magn. Carmelit. n. 37. Peyrin. de Subdit. q. 1. cap. 5. §. 4. dub. 4. & Collegium Salmanticens. tom. 13. De Statu Religioso tract. 15. cap. 6. num. 49. Quartum motivum ex adverso consideratum non subsistit; quia, sicut dictum est, quemadmodum Moniales, etsi subjectæ Episcopis, gaudent privilegiis concessis Religioni Virorum, ita subiciuntur decretis, 20 statutis, & constitutionibus ejusdem Religionis in iis, in quibus sexus non repugnat, ex Suarez de Relig. d. tom. 4. lib. 1. cap. 12. & Lezana d. tom. 1. cap. 25. in primis, & tom. 6. in Mare Mag. Carmelit. num. 386. Et hinc est, quod in Regula S. Benedicti vulgari idiomate pro Monialibus impressa, sub cap. 38. appositæ est Constitutio Congregationis Cassinensis; de qua in primo præmissis, & dispositio Clem. Ne in agro; de qua in tertio præmissis; ne possent allegare: quoniam rantiā circa obligationem communicandi de præcepto saltem semel in mense. Quintum motivum non me movet, quia prædictam Clement. Ne in Agro, extendi etiam ad Moniales supra ostendi ex sententia Card. Zabellæ, & aliorum Canonistarum, 21 quos refert Azor, tom. 1. lib. 12. cap. 19. q. 17. & suadet ratione, quod de similibus, & connexis idem est iudicium. cap. Inter cetera. De Rescript. cap. Translat. de Constitut. cap. In causa. De Re Judic. Et ubi materia æquè convenit mulieribus sicut Religiosis, Moniales veniunt appellatione Monachorum. Fagnan. in cap. Ut filii n. 41. & ibi DD. de Filiis Presbyter. Barbosa in jure Eccl. Univerf. lib. 1. cap. 43. num. 14. Sextum verò motivum eget consideratione, quam non fecisse videntur illi, qui scribunt, Clement. Ne in agro fuisse correctam à Concilio Trident. d. sess. 25. de Regul. cap. 10. & communionem mensuram, quæ ob d. Clem. erat de præcepto, conversam esse in consilium, ob illa verba admonentur Sanctimoniales &c. 22 Igitur considerandum est, morem fuisse Sacrorum Conciliorum uti verbis hortatoriis, & monitionis in pluribus casibus, quamvis materia esset de præcepto. Sint exempla. Est de præcepto non communicare cum hæreticis, & evitare eorum confortium, cap. Omnis. & cap. Qua dignior. 24. qu. 1. cap. Si quis Episcopus. cap. Sicut. cap. Ad abolendam de hæreticis. Actamen S. Gregorius Papa in cap. Rogo. 11. qu. 3. mandat evitare hæreticos per verba hortatoria, dicens: Rogo, hortor, & moneo, ut à prohibita vobis communionis consortio per omnia suspendatis. Ubi

Glossa ait: Verbum rogandi hic præceptivè ponitur. Item decimarum solutionem esse de præcepto nemo ignorat, cap. Parochianos, & cap. Non est in potestate hominum. De Decimis. Nihilominus de adimplimento ejusdem præcepti loquitur per exhortationem, & communionem cap. Revertimini 16. q. 1. ibi: Hortor vos, atque commoneo, ut inferatis decimas in horrea. In Episcopis, & in Parochis residentiam esse de præcepto non solum Ecclesiastico, sed etiam Divino, neminem latet; veruntamen Concilio Trident. iisdem illam intimat, admonendo, & hortando, ut habetur sess. 23. de ref. cap. 1. ibi: Sacrosancta Synodus. Et inferius: Eisdem interim admonet, & in Domino hortatur, ne scilicet in Adventu, Quadragesima, & aliis solemnioribus festivitatibus absint à residentia. Cur ita? quia scilicet mos est antiquus in utroque jure, & in Conciliis generalibus, proponere rem de præcepto cum verbis admonitionis, & exhortationis, ut disserit Abbas in cap. Nam concupiscentiam. n. 3. & Decius n. 21. De Constitutionibus. Albericus à Rosate in Diction. Verb. Hortabitur. & Fagnanus in cap. Qualiter n. 38. De Cleric. non resident.

Idcirco etiam in casu isto de Communione menstrua, ad quam sunt ex præcepto obligatæ Moniales, Concilio Trident. d. cap. 10. de Regul. sess. 25. dixit, admonentur Sanctimoniales; non quia hæc communio sit tantum de consilio, cum ex inveterata consuetudine Religionum, & ex eorum statutis, necnon ex Clementina Ne in agro fuerit, & sit de præcepto; sed quia satis visum est Concilio, Moniales monitas fieri, juxta stylum loquendi servatum in utroque jure, per verba monitionis, de re tamen cadente sub præcepto; & ad quam adimplendam, semel saltem in mense præcisè sunt obligatæ. Ultimum restat motivum de auctoritate Pellizzarii, Bordoni, Tamburini, Donati, & aliorum per eos citatorum, opinantium, Moniales non teneri ad communionem mensuram ex præcepto, sed ex consilio. Porro, salva semper reverentia iisdem Theologis præstantissimis quidem, & eruditissimis, eorum opinionem deferendam existimo ex duplici capite. Uno, ob evidentiam rationis; si enim Communio menstrua est de præcepto in viris Religiosis ob bonum commune religionis, ut pietas animi, & probitas morum fulciatur frequentia Sacramentorum, sine quibus Religiosi fierent peiores Laicis; & Ecclesiasticam perfectionem pessundarent. Caramuel in Theol. fundament. d. n. 764. Vers. sed interrogas; eadem ratio militat in Sanctimonialibus; quam rationem præferendam esse doceor à S. Hieronymo relato in cap. Ego solus. 25 dist. 9. ubi ait: Alios autem ita lego, ut quantalibet sanctitate, doctrinaque polleant, non ideo verum putem, quia ipsi ita senserint; sed quia mihi per alios auctores, vel canonicas, vel probabiles rationes, quod à vero non abhorreat, persuadere potuerint. Et à S. August. Ep. 112. ad Fortunatianum, de qua in cap. Neque quorumlibet. ead. dist. 9. ita habetur: Neque quorumlibet disputationes, quamvis Catholicorum, & laudatorum hominum, velut scripturas Canonicas habere debemus, ut nobis non liceat, salva bonoris scientia, qua illis debetur hominibus, aliquid in eorum scriptis improbare, atque respuere; si forte invenerimus, quod aliter senserint, quam veritas habet; divino adjutorio vel ab aliis intellecta, vel à nobis. Nemo inficiabitur, præceptum Communionis mensuræ in Clem. Ne in agro. §. Sanè. De Statu Monachor. emanasse ob bonum commune Religionis Benedictinæ. Igitur illud extendi debet etiam ad Moniales, ex Abb. in c. Ex parte. n. 1. de Posulando. Summa Angelica in Verb. Monachus. n. 12. Et in Verb. lex. num. 3. & num. 7. ubi

- ubi notat, quod si materia, de qua lex fecit præceptum, sit necessaria, & multum ponderosa, obligat sub mortali. Alterum caput, propter quod defecto à prædictis Theologis, est, quia contrarium docuerunt antiquiores Canonistæ Bonifacius, Imola, Cardin. Zabarella, & Navarrus supra allegati; & adhærendum esse antiquis Doctoribus, potius quam modernis tradit Hostien, in cap. Unicon. § 1. & § 2. de Sacra Unct. Sylvest. Verb. Opinio sub n. 2. Et pluribus congestis Fagnanus in cap. Ne innitaris à n. 349. & seqq. De Constitut. Etiam si contra plurimos Auctores stet unus tantum, dummodo iste secum afferat evidentem rationem, ut ex Sanchez de Matrim. lib. 3. disp. 16. num. 4. arguit Sancius in Selectis disp. 26. n. 5. Vers. & favet.
- His stantibus, reassumendo casum propositum; & ejus resolutionem, dicendum venit, Monialem non accedentem ad Eucharisticam Communionem, nisi semel in anno, ex torpore, & mala consuetudine, peccare mortaliter ex rationibus sequentibus. Quia extat præceptum de communicando saltem semel in mense tum ex Regula, & Statutis Ordinum Regularium, tum ex Clem. Ne in agro. §. Sanè. De Statu Monach. 2. Quia d. Clement. Ne in agro, comprehendit etiam Moniales ex Card. Zabarella, & aliis Canonistis supracitatis. 3. Quia Moniales etiam subiectæ Episcopis, sicut gaudent Privilegio suorum Ordinum, sic eorundem statutis afficiuntur in iis, quæ ipsarum statui conveniunt, ex Lezana, & aliis supra. Quia Constitutiones Ordinum, & Clem. in agro. obligant ad Confessionem, & Communionem mensuram sub pena peccati mortalis, ex Navar. cap. 21. n. 59. Dicastillo, Hurtado, & aliis allegatis. 5. Quia Monialis omittens Communionem per integrum annum peccat etiam mortaliter ratione scandali, & ratione contemptus, ex S. Thom. Peyrin. Lezana, aliisque. Quia Concil. Trident. sess. 25. de Regul. cap. 10. quamvis dicat, Moniales admoneri de Communionem saltem mensuram, illud verbum non est de consilio, sed de præcepto ex DD. supra relatis, & Fagnano in cap. Qualiter 38. de Cler. resident. 7. Quia Communio mensuram in Monialibus dicitur de re gravi, concernente bonum tum particulare, tum commune ipsarum; ac religiositatem, & bonam famam Monasterii, ex Caramuel, Abbate, & Summa Angelica citatis. Et licet tum si foret Monialibus non communicare, nisi semel in anno, eorum Monasteria non essent domus religiosæ, sed castra militum. 8. Quia opinio modernorum Moralistarum dicentium, esse de consilio, & non de præcepto mensuram Communionem, est minus probabilis; tanquam destructiva exemplaritatis Sanctimonialium. 9. Quia debet esse discrimen inter vitam earum, & laicorum, cap. Denique dist. 4. Glossa cit. Clem. Ne in agro. §. Sanè. Verb. Mensibus. ibi: Propter religionis perfectionem aliquid debeat ad pensum sana institutionis adiacere. Immo si malè sentitur de laicis semel tantum in anno communicantibus cap. Seculares. dist. 1. Quid de Monialibus cogitandum? 10. Quia sicut peccat mortaliter infirmus, qui non vult lumere medicinam in gravi infirmitate. Mastr. in Theol. Mor. disp. 11. n. 34. ita Monialis respuens sanctam Communionem, quæ, ut ait Concil. Trid. de Euchar. sess. 13. cap. 2. Est antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus preservamur. 11. Quia quemadmodum inedia voluntaria abbreviare vitam corporalem, est
- peccatum mortale, Gobat in Quinario tract. 8. cap. 1. n. 32. Sanchez in Conc. Moral. lib. 5. cap. 1. dub. 33. Sic erit mortale peccatum abstinentia ab Eucharistia, per quam alitur vita spiritualis. Jo. 6. Qui manducat me, vivet propter me. 12. Quia negligens accipere Jubilæum universale missum à Papa, non potest esse sine culpa, nam negligentia est semper peccatum, & quia est prodigalitas quædam bonorum spiritualium, ac etiam quia turpis est pars, quæ non conformatur toti. Gobat in cit. Quinario tr. q. 119. n. 336. & in Theologia Experim. tract. 6. n. 299. Ergo culpabilis erit etiam Monialis negligens circa sanctam Communionem, privans se frequentibus Indulgentiis, etiam plenariis adinstar Jubilæorum, & non se conformans in hoc actu religionis suæ Communitati. 13. Quia peccat mortaliter, qui non adimplet Confessionem, & Communionem mensuram sibi à Confessario impositam in dispensatione impedimenti occulti ad contrahendum Matrimonium. Gobat d. tract. 8. in Quinar. cap. 37. à n. 222. & seqq. Igitur à simili peccabit mortaliter Religiosa non communicans semel in mense juxta Ordinis sui statuta, & juxta præceptum Juris Canonici in d. Clement. Ne in agro. §. Sanè. De Statu Monachor. quam sub mortali obligare, docent etiam Vasquez, Dicastillo, & Azorius citati per eundem Gobat. d. cap. 37. n. 224. 14. Et tandem cum prædicta Monialis sit temperamenti melancholici, ex quo facile movetur ad tristitiam, & ad iracundiam, magnopere indiget Communionem frequenti, ut eo se salvari præsidio muniat ad omnes oppugnationes Demonis fortiter superandas, ut loquitur Trid. Concil. d. sess. 25. de Regular. cap. 10. Nam, ut docet Aristoteles in Mor. lib. 2. cap. 7. n. 11. melancholici, ut plurimum, sunt incontinentes. Et lib. 7. Ethic. cap. 14. num. 11. Quia atra bile eorum corpora mordentur, propterea intemperantes, & pravi evadunt.
- Quod si quis querat, an peccet mortaliter monialis, si aliquo tantum mense omittat sacram Communionem ob improvisam animi perturbationem, qua forsitan invaditur? Respondeo in hoc casu non peccare, si coram Confessario, vel Abbatissa compareat, implorans licentiam pro ea vice non accedendi ad Convivium cæleste, donec tranquillitatem cordis reassumat, ut tenet Cardin. Zabarella in d. Clem. Ne in agro. §. Sanè n. 2. Et jure quidem; est enim opus discretionis in omni negotio. cap. Presentium i. qu. 5. cap. 1. de Offic. Custod. & monet Lezana in Summa tom. 6. ad Mare Magnum Carmelitar. num. 169. & mea opinio, quod Monialis non communicans peccet mortaliter, procedit in illa, quæ per plures menses, cum contumacia, abstinet à Communionem.

DECISIONIS L.

Ad Octobris Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Petitur, Utrum ad faciendam experientiam, an Mulier patiens ecstases, & mira loquens, communiter credita Energumena, verè sit talis, vel potius Lunatica, Epileptica, Saga, Maga, aut Pythonissa, licitum sit, eam petentem Eucharisticam Communionem fallere, porrigendo illi Hostiam

R

stiam

stiam non consecratam? Declaratur, qui sint Energumeni, Lycanthropi, Lunatici, Epileptici, Magi, Sagæ, Pythones; & quibus signis prædicti cognoscantur? Exponuntur causæ, quibus Deus permittit in hac vita, homines à Dæmonibus vexari? Et an dentur remedia naturalia ad fugandos Dæmones? Referuntur opinioniones Doctorum circa resolutionem casus. Narratur factum mirabile S. Philippi Nerii, ex consilio insignium Virorum pro experimento spiritus Venerandæ Virginis Ursulæ Benicassæ anno 1582. tempore Gregorii Papæ XIII.

SUMMARIU M.

- 1 Energumeni undè dicti?
- 2 Diabolus vexat homines spiritualiter, & corporaliter.
- 3 Lycanthropi sunt homines melancholia affecti.
- 4 Lunatici qui sint?
- 5 Lunaticos quare diabolus obsideat?
- 6 Epileptici qui sint? Et quid Epilepsia?
- 7 Epilepsia post annum 25. incurabilis.
- 8 Atcis ungula sanat Epilepticos?
- 9 Sanguis hominis decollati haustus an sanet Epilepticos?
- 10 Mahomerus erat Epilepticus, & obsessus à Diabolo.
- 11 Magia quid sit, & quotuplex?
- 12 Sage quæ sint?
- 13 Pythones qui dicantur? ac Pythonissa? numero 14.
- 15 Energumenos dari non est dubium.
- 16 Athei, & Nasuri aliqui Philosophi negant energumena.
- 17 Petrus Aponus Philosophus Patavinus laudatus, accusatus de heresi, absolutus.
- 18 Mulier Patavina melancholica loquebatur latino sermone.
- 19 Anima Defundorum an obsideant corpora viventium?
- 20 Energumenos veros dari est de fide, & num. 27.
- 21 Platonis error de notionibus congenitis in homine.
- 22 Idiomatico peregrino loquens, absque studio, convincitur esse energumenus.
- 23 Anima Purgatorii, ac etiam Beate aliquando apparent viventibus, sed non obsident eorum corpora.
- 24 Anacephaleosis quid sit?
- 25 Pacifici an liceat, ut pramoriens appareat Superstiti?
- 26 Dæmon quomodo possit stare in corpore hominis viventis; non autem in anima?
- 27 Energumeni verè possidentur à Dæmone.
- 28 Legio una Dæmonum quot Dæmones contineat?
- 29 Energumeni quibus signis cognoscantur essetales?
- 30 Monialis Novitiæ scitio, ut videretur energumena.
- 31 Dæmones ob quas causas permittantur obsidere homines?
- 32 Exorcismus quid sit?

- 33 Diabolus an expelli possit rebus naturalibus?
- 34 Hostiam non consecratam porrigere pro consecrata an licitum?
- 35 Exempla propostæ Hostia non consecrata tanquam consecrata.
- 36 Ursula Benicassæ exhibita Hostia non consecrata, ex consilio prudentum Virorum, ac S. Philippi Nerii.

CASUS PRUDENTIALIS.

Quod à prudentibus Parochis decidendum proponitur, est: Utrum ad faciendam experientiam, an mulier, patiens ecstases, & mira loquens, communiter credita energumena, verè sit à Dæmone possessa, an potius sit Lycanthropa, vel Lunatica, vel Epileptica, Maga, Saga, aut Pythonissa: licitum sit, eam, Eucharisticam Communionem perentem, fallere; porrigendo illi hostiam non consecratam?

Ad Ornatum hujus casus quatuor sunt præmittenda, & examinanda.

1 Qui sint Energumeni? Qui Lycanthropi? Qui Lunatici? Qui Epileptici? Qui magi? Quæ Saga, seu Striges? Et qui Pythones?

2 An dentur veri energumeni, & quibus signis cognoscantur?

3 Ob quas causas, à Deo permittatur Energumenismus?

4 An præter Exorcismos Ecclesia, dentur remedia naturalia, quibus liberentur Energumeni?

Quoad primum. Quamvis scriptum sit à Glossa in cap. Exorcista. dist. 23. quod Energumeni dicantur ab Erge, id est labor; & à menæ, id est defectus; quasi deficere videantur obsessi à Diabolo ob nimium laborem; verius est, energumenos denominari à voce *ἐνεργεια* quæ significat vexationem, seu agitationem; ideoque *ἐνεργεῖν* sunt homines vexati, & agitati à dæmonibus, qui propterea appellantur *ἐνεργεῖν*, nam verè, & propriè *ἐνεργεῖν* est vexatio homini illata à Diabolo immediate, localiter intra corpus ejus existente, & operante, illudque ad tempus subigente, ut doctè advertit Gasp. Schottus in *Physica Curiosa* tom. 1. lib. 4. cap. 1. subdens, prædictam vexationem posse fieri dupliciter à Diabolo, spiritualiter scilicet, & corporaliter. Primo modo Diabolus vexat hominem per suggestiones malas ad cor, ut flagitia operetur: Et sic dicitur intrare spiritualiter in hominem; ut habetur apud S. Luc. cap. 22. num. 3. *Intravit autem Satan in Judam, qui cognominabatur Iscariotes*; id est suggerendo illi, tradere Redemptorem Judæis, ut legitur apud S. Joan. cap. 13. n. 2. ibi: *Et cæna facta, cum Diabolus jam misisset in Cor, ut traderet eum Judas Simonis Iscariotes*. Altero modo Diabolus vexat homines corporaliter, sed & hoc dupliciter, vel ab extra, ipsum affligendo in corpore, ut fecit cum S. Job; & cum plurimis aliis Sanctis vel ab intra, quando dæmon invadendo hominem, & ejus corpus ingrediendo, eum vexat, & exagitat; & in hoc casu verè, & propriè homo obsessus à Diabolo, dicitur Energumenus, sive Arreptitius, Dæmoniæus, obsessus, seu infestus. Et contra non possunt dici Energumeni, qui vexantur à Diabolo exterius tantum, quales sunt maleficiati,

ficiat, dum diris morbis ob maleficia affliguntur: neque illi, contra quos malus spiritus aliquid præsumit attentare circa corpora ad extra; ut quando Redemptorem nostrum *assumpsit Diabolus in Sanctam Civitatem, & statuit eum super Pinnaculum Templi*. Matth. 4. 5. Quod verò ad *Lycanthropos*, hi verè, & propriè sunt homines melancholia correpti, & dicuntur à *λύκος*, idest *Lupum*, & *ἄνθρωπος*, idest *conversionem*; quia qui afficiuntur in excessu atrabile, & symptomatibus melancholici agitantur, sibi videntur conversi in Lupos; & abhorrent ab hominum consortio; & de nocte transire per loca inculca affectant; & præcipuè circa sepulchra, ut docet Avicenna lib. 3. tr. 5. cap. 20. & differit eruditus inter Medicos Paulus Aegineta lib. 3. cap. 16. his verbis. *Qui lycanthropia detinentur, nocte domo egrediuntur. Lupos in omnibus imitantur, & donec dies illucescat, circa defunctorum monumenta plerumque vagantur.* Unde testatur Hieron. Magius lib. 4. *Miscellan. Angl.* cognovisse quendam hoc morbo correptum, qui sæpè ab Augustinianis, aliisque æditis in sepulchris dormiens inveniebatur; & qui mortuorum ossibus domum suam planè compleverat. Porro, etsi non omnes lycanthropia morbo laborantes, sint energumeni; neque absq; aliis signis debeant pro *Dæmoniacis* reputari; nihilominus de facili possunt esse à *Dæmone* obsessi, ut erant illi, de quibus scribit S. Matthæus cap. 8. n. 28. his verbis: *Cum venisset (JESUS) trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo habentes demonia, de monumentis exeuntes, sevi nimis, itant nemo posset transire per viam illam.* Et de hisdem loquuntur S. Lucas cap. 8. num. 26. & S. Marcus cap. 5. n. 1. Illi vero censentur Lunatici; qui singulis mensibus patiuntur mentis alienationem, potissimum deficiente Luna, ut notat Glossa in cap. *Omni die 11. de Consecr. dist. 5.* & licet possit esse morbus naturalis tantum, & ex mera infirmitate cerebri, quod cum sit humidissimum, ut dicit Aristoteles lib. de Somno, & Vigilia cap. 5. post medium, maximè, subijcitur operationi Lunæ; quæ ex sui proprietate habet movere humorem, & ideo ex hac causa hi vocantur Lunatici. Colleg. Compluten. tr. 1. de Cælo disp. 4. q. 6. n. 67. Frequenter tamen qui Lunatici sunt, etiam energumeni sunt; sive id contingat, quod diabolus possessor humores cerebri concitet, & turbet; sive quod inveniens morbum illum naturalem in corpore, inde sumat occasionem illud invadendi; utitur enim sæpè diabolus corporis dispositione, veluti occasione, ut notat Schotus in *Physic. Cur. d. lib. 3. cap. 10. §. 2.* Talis erat filius hominis, qui genuflexus ante Redemptorem nostrum, sic illum rogabat Matth. 17. 14. *Domine, Misere filio meo, quia Lunaticus est, & malè patitur.* Et increpavit illum JESUS, & exiit ab eo *Dæmonium*, & curatus est. Quam verò ob rem *Dæmon* Lunaticos obsideat, multas diversi Auctores afferunt causas. Orig. tract. 1. in Matth. D. Chrysost. Hom. 52. & D. Hieronym. in cap. 4. S. Matthei, inter quas refert duas præcipuas S. Thom. 1. part. q. 115. art. 5. Unam, ut infamet Creaturam Dei, idest Lunam, quasi auctricem infirmitatum hominum; alteram, quia cum *Dæmon* non possit operari, nisi mediantibus naturalibus virtutibus, expectat augmenta, vel decremента Lunæ, tanquam tempora aptiora ad perturbandam phantasia hominis, & eum affligendum. *Epileptici* illi sunt, qui laborant eo morbo menstruo, quem Medici vocant *Epilepsiam, Morbum Comitialem, Cadu-*

Dost. Clericali Tom. I. Liber II.

eum, Sacrum, Herculeum, Magnum, seu Affectum puerilem. Est autem *Epilepsia* convulsio totius corporis, temporanea, cum privatione sensuum, & mentis. Et duplex est, una perfecta, in qua totum corpus agitur, & altera imperfecta, dum una tantum pars corporis subjacet convulsioni, nempe caput, brachia, tibia. Causam veram morbi Comitalis, seu *Epileptici* adhuc esse ignotam omnibus medicis opinatus est eximius in hac Urbe Patavina, & Lycoo Medicinæ Professor Joannes Fortis *Consil. Medic. tom. 1. cap. 40.* Scribit Galeñus lib. de *dist. Sympt. cap. 3.* Ab obstructione imperfecta ventriculorum cerebri *Epilepsiam* generari. Ipse verò Jo. an. Fortis subdit d. cap. 40. *Rarè, aut nunquam à causa obstruente; & frequentissimè, & ferè semper ab irritante provenire.* Quidquid sit de vera causa tantæ infirmitatis, procedit à Cerebro, ubi materia viscosa generatur, & dum discutitur, cadit in nervos, & contorquet patientem, qui ore spumat, dentibus stridet, & sensibus ferè semper exuitur. De hac ait Hippocrates *Aphorif. 7. sect. 5.* *Epilepsia ante pubertatem eveniens curabilis est: eadem verò post vigesimum quintum annum curationem non admittit.* In pueris infantibus generari hunc morbum notat Joan. Jonstonius, in *Idea Universæ Medicinæ Practicæ lib. 12. tit. 1. n. 13.* Vel à terrore, cujus occasiones omnes vitanda sunt: vel à lacte corrupto in ventriculo, & tunc vomitus est optimus. Vel à vermibus in intestinis se se moventibus, quorum ratio est habenda: Vel à difficili dentitione, quæ promovenda: vel à variolis, morbillis, febribus, quæ etiam sunt curanda: Vel à primario cerebri affectu, de quo supra, idem auctor inter remedia recenset *gemma Smaragdum, Lapidem in hirundinum ventriculis dissectis repertum, & ungulam Aleis auricule sinistra inditam.* Et quod ungula Aleis mirè proficiat comitali morbo laborantibus, ex Medicorum, & Historiographorum auctoritate probat Schotus in *Physic. Curiosa lib. 8. cap. 1. §. 5.* ubi subdit, efficacior esse ungulam pedis posterioris dextri, sed & aliorum trium pedum eadem virtutem ungulas habere. Quod affirmat etiam Plinius lib. 8. cap. 15. relatus ab Andræa Cirino Clerico Regulari in *Opuscul. de Natura Animal. lib. 2. five de Venatione lib. 1. c. 43. n. 403.* Et meminit Aretius lib. 6. *Impres. 163. n. 6.* Porro famosum remedium ad *Epilepsiam* sanandam à vulgo constituitur haustus sanguinis scaturientis à venis hominis capite truncati, de quo testatur Layman. lib. 3. sect. 4. n. 3. & de quo ita scribit Gobat in *Quinario tr. 5. cap. 23. n. 153.* *Hunc Sanguinis haustum esse salutarem (Epileptici) est quidem opinio vulgi, non displicita Laymano: At duo Medicinæ Doctores ea super re à me consulti asseruerunt, eam esse meram persuasionem, refutatam non solum scripto publico, sed etiam recentissima experientia, exemplo hominis, quem unus illorum medicorum noverat, & qui poto sanguine fecerit omnia, quæ facienda præscribuntur, attamen absque opere pretio. Quidam etiam Carnifex medicina in paucis peritus, à me interrogatus, respondit: se quidem scire, fuisse haud semel haustum ea intentione ejusmodi sanguinem, sed absque effectu, quantum quidem ipse sciat.* Sed de his, obiter dictis, satis. Utrum verò *Epileptici* sint etiam energumeni? utique negandum venit, frequens est enim experientia infelicitum hominum utriusq; sexus hoc morbo laborantium; qui, periodis morbi decursus, & symptomati-

R 2

bus

bus superatis; cognoscuntur immunes à Diaboli infestatione. At aliquando quis est Epilepticus, ac etiam obfessus à Diabolo, quemadmodum ille, de quo ita narrat S. Marcus cap. 9. 17. *Magister, artuli filium meum ad te, habentem spiritum murtum, qui ubicumque eum apprehenderit, allidit illum, & spumat, & stridet dentibus, & arescit.* Utrumque morbum fuisse in Mahometo non est incredibile. Hunc enim Pseudopphetam, & Mahometismi Auctorem comitiali infirmitate fuisse detentum, habemus in Annalibus apud Emin. Card. Baronium Anno 630. n. 1. & 2. ac etiam à Diabolo vexatum; illumque Hæreticum, & Magum vocant Zonara tom. 3. & Paul. Diaconus lib. 18. *Histor.* ut notat Delrius *Disquisit. Magic. in Prologo.*

Pro Magorum autem noticia, sciendum est, 11 quod *Magia est ars, seu facultas, vi creata, & non supernaturali, quedam mira, & insolita efficiens, quorum ratio sensum, & communem hominum caput superat.* Est autem triplex, *Naturalis*, cujus mira operatio provenit à virtute per naturam insita rebus. *Artificialis*, quæ ex humana industria, & philosophiæ studio, mediis licitis exercetur. *Diabolica* quæ à Cacodæmonis malitia pendet, & cujus ope, & assistentia operatur mirabilia; ut declarat Delrius *Disquisit. Magic. lib. 1. c. 2.* ex cujus doctrina sequitur, eos esse dicendos Magos, qui initio pacto expulso, vel tacito cum Dæmone, ejus opera utuntur, vel ad maleficia patranda, vel mira exercenda, occulta, longinquavè revelanda; de quibus fuisse Scotus in *Physica Cur. lib. 1. cap. 16. & 17. & lib. 4. cap. 13.* ubi horrenda exempla in perniciem corporum, & animarum, fidem peverfis his hominibus præstantium.

Sagæ verò sunt pessimæ fœminæ, quæ pariter 12 commercium habent cum Dæmone, & ejus adjutorio patrant maleficia, & transferuntur corporaliter ad conventus nefarios, vel insidentes hircos, aut alteri fantastico animali, hoc est ipsi Dæmoni, corpus illius animalis assument, vel arundini, scoparumvè baculo, ut relatis pluribus Doctoribus, Theologis, Juristis, & Criminalistis comprobatur Scotus d. lib. 1. cap. 23. ubi plurimas historias de Sagis, & Scrigibus ponit.

Tandem *Pythones* illi habentur, qui edunt vaticinia Dæmonis ope. Hi autem sunt in triplici differentia. Alii habent spiritus *Pythogenos*, seu familiares, anulis, vitris, cistis, aliisve rebus inclusos, quos consulunt, & responsa ab illis accipiunt. Alii extrinsecus accedentem subinde, & sibi assistentem habent spiritum, cujus afflatu, aut suggestione divinant. Alii denique intra se habitantem, & per os, aut per pudenda loquentem, ac responsa sibi, aliisve dantem habent Dæmonem; ut plene probat Delrius *Disquisit. Magicar. lib. 4. cap. 2. quest. 6.* & Scotus in *Physica Cur. lib. 1. cap. 37. & lib. 4. cap. 11.* ubi eruditè demonstrat, Pythonum originem evenire ab Apolline Delphico, apud quem viri, seu mulieres in tripode sedentes, at divaricatis cruribus stantes, divinandi spiritu afflabantur, teste Plutarcho lib. de defect. Oracul. Strabone lib. 1. & Cicero. de Divinat. & vox tum ex ore, tum ex pudendis horum Pythonum prodibat, & ideo *ventriloqui* dicebantur, quod ad reprobandos horum impiorum hominum sectatores narrat S. Joan. Chrysostom. in *Epist. 1. ad Corinth. Hom. 29.* & se vidisse in quadam Pythonissa testatur Cælius Rhodigin. lib. 8. cap. 10. Pythonissam

fuisse muli rem illam, & à Dæmone obfessam, quæ evocavit Sauli Samuelem, ut habetur 1. Reg. 28. communior est sententia; certa autem de illa puella, de qua ita scribit S. Lucas in *Act. Apostol. cap. 16. n. 16.* Factum est autem euntibus nobis ad orationem, puellam quandam habentem spiritum Pythonem obviare nobis, quæ quæstum magnum præstabat Dominis suis divinando. Et infra: Dolens autem Paulus, & conversus spiritui, dixit: *Præcipio tibi in nomine JESU CHRISTI exire ab ea, & exiit eadem hora.* Ubi ly. Dolens, ait Menochius lib. 2. cap. 18. n. 2. significat, tardio affectus, Diabolus enim, priusquam expelleretur ab Apostolo de puella Pythonissa, ipsum, & socios summis laudibus commendabat, dicens: *Isti homines Servi Dei excelsi sunt, qui annuntiant vobis viam salutis:* molestum est autem viris prudentibus, se laudatos audire ab iis, à quibus sciunt odio haberi.

Tandem illud est advertendum discrimen inter Pythones, & alios energumenos, quod illi voluntariè sint obfessi, isti verò coacti. Et hæc de primo præmissio.

Quò ad secundum præmissum, An verò dentur *Energumeni*: superfluum querere videtur; cum irrefragabiles habeamus auctoritates I. In Sacro 15 Evangelio circa Dæmoniacos, qui fuerunt liberati à spiritibus immundis per CHRISTUM; ut habetur *Sanc. Matth. cap. 8. Marc. 5. Luc. 8.* Et quidem S. Matth. d. cap. 8. n. 16. ait: *Vespere autem facto, obtulerunt ei multos Dæmonia habentes; & eiciebat Spiritus verbo.* Et D. Marcus cap. 1. n. 32. *Vespere autem facto, cum occidisset Sol, asserabant ad eum omnes male habentes, & Dæmonia habentes; & erat omnis Civitas congregata ad januam.* Et curavit multos, qui vexabantur variis languoribus, & Dæmonia multa eiciebat. Testatur pariter S. Lucas cap. 8. n. 2. quod Christus Dominus, dum iter faciebat per Civitates, & Castella, prædicans, & evangelizans Regnum Dei; & duodecim cum illo; & mulieres aliquæ, quæ erant curata à spiritibus malignis, & infirmitatibus: Maria, quæ vocatur Magdalena, de qua septem Dæmonia exierant; ultra plurimas specificas alias liberationes energumenorum. II. Quia Christus dederat Apostolis, aliisque discipulis suis potestatem ejiciendi Dæmonia; qua ipsi usi gaudentes dicebant: *Domine etiam Dæmonia subjiciuntur nobis in nomine tuo.* Luc. 10. 17. Et in Actibus Apostolorum 5. 16. legimus de Divo Petro; *Concurrebat autem & multitudo vicinarum Civitatum Jerusalem, asserentes egros, & vexatos à spiritibus immundis, qui curabantur omnes.* III. Quia concors est omnium Patrum, Conciliorum, ac Theologorum consensus, à Dæmonibus homines obsideri, & tot illustres Scriptores de hac re idem testantur, ut humanitatem omnem exuisse oporteat eum, qui fidem omnibus derogare vellet, sunt enim integri tractatus; nec non exempla plurima in vitis Sanctorum. IV. Quia illi, quos energumenos dicimus, tales, sæpè numero effectus edunt, qui non nisi ad Dæmones in illis existentes, atque agentes reduci possunt, cujusmodi sunt sermo linguæ antea planè ignotæ, revelatio rerum antea incognitarum, etiam absentium, & occultarum, motio, & translatio magnorum ponderum; & his similia, de quibus infra. Et V. Quia prædictis effectibus cum sæpè admisceantur blasphemix in Deum, mendacia, & contumeliæ in homines, necessarium est cognoscere eorum auctorem

Atorem esse Dæmonem; non autem Angelos bonos, vel ipsum Deum.

- 16 Nihilominus non esse superfluum investigationem apparet, non solum ob Atheos qui Deum, & Angelos, tam bonos, quam malos rerum natura eliminare coguntur; sed etiam ob nonnullos nimium natos Philosophos, qui morbum *hæzantia* negantes esse Dæmoniacum, illum naturalibus indispotionibus corporum adscribunt; & continent, humores atroces, & violentos extorquere melancholicis, maniacis, & phræneticis peregrinas linguas; asserentes, mentem hominis imbutam esse artibus ante illarum usum; & nostrum scire nihil aliud esse, quam reminisci. Ita Levinus Lemnius de *Occult. natur. mirac. lib. 2. cap. 2.* & noster Petrus de Apono Patavinus, de quo in una ex quatuor jannis Publici Palatii hujus Urbis Antenoræ hæc habetur inscriptio: *Petrus Aponus Patavinus, Philosophia, Medicinaque scientissimus, ob idque Conciliatoris cognomen adeptus; Astrologia verò adeo peritus, ut in Magia suspicionem incidere, falsoque de hæresi postulat; absolutus fuit.* Auctor inquam iste, in *Comment. 1. ad sect. 30. Problem. Aristot. in Problem. 2.* testatur ut refert Scotus in *Physic. Cur. lib. 4. c. 12. §. 3.* se multos vidisse, qui atra bile, seu melancholia purgata, cum antea peregrinis linguis loquerentur, & mira supra vires naturæ præstarent; & sine dubio pro Dæmoniacis haberentur, curati fuere, & sanæ menti restituti. Confirmat ex exemplo mulieris 18 Patavinæ illiteratissimæ, quæ dum melancholica agridudine detineretur, latino sermone quam decentissime loquebatur, postmodum verò expurgato viciolo illo humore, sanitate restituta, ne verbum quidem latini sermonis proferre noverat. Petrus Pomponatius *lib. 2. de Incarnat. c. 10. suppos. 6.* prædictos effectus linguarum in melancholicis attribuit astrorum influentiis, & ait se vidisse Mantuæ mulierem uxorem Sutoris, secundum diversâ idiomata loquentem, durante infirmitate, & à Medico sanitati restitutam, eò quod melancholiam curavit. Consimilia exempla ex Sireno *lib. 9. de Fato* narrat Scotus *in d. §. 3.* Quo circa alii auctores potius provenire volunt prædictos effectus ab animabus defunctorum, quas intrare, & possidere posse corpora eorum, quos energumenos appellamus, astruunt. Ita Cælius Rhodigin. *lib. 2. cap. 13.* & hanc opinionem habuisse olim Judæos innuere videtur Joseph. Flav. *lib. 7. de bello Judaico cap. 33.* & S. Justin. martyr. *Apolog. 2.* Alii verò utrumque negantes, vel hominum deceptionibus, vel oculitissimis causis attribuunt; sed à Dæmonibus corpora hominum invadi, & obsideri non concedunt; tum quia anima rationalis est tota in corpore, & tota in qualibet parte corporis. Ergo non est ibi Dæmon, non enim potest esse simul in eodem loco cum anima; tum etiam quia Dæmones non possunt illabi animabus hominum, nec intra eas esse; cum hoc solius Dei sit; ergo nec possunt esse intra corpora, aut in ea illabi, nec admodum neque animæ Defunctorum intrare, aut possidere possunt corpora viventium.

- 20 Histandem minimè obstantibus, veritas est manifesta, & de fide, dari veros energumenos; à Dæmonibus obfessos in eis manentes, & operantes, ut ex Scriptura sacra probatum est supra; & ex testimonio SS. Patrum, Conciliorum, & Scriptorum. Et quo ad Levinus Lemnii assertionem, de rerum motionibus nobis congenitis, & ab humore melan-

cholico excitari peregrina idiomata ad reminiscen- 21
tiam, respondetur; esse errorem Platonis, jamdu-
dum confutatum à Tertulliano *lib. de Anima cap. 14.*
ab Arnobio *lib. 2. contra Gentes;* à S. Tienæ *lib. 2. cap. 59. & 60.* & à S. Augustino *lib. 12. Civit. cap. 15.* ridiculum enim est, & absurdum dicere, dato
& non concessio, quod essent in nobis rerum no-
tiones congenitæ; eas excitari à melancholia; nam
sequeretur, omnes arreptitios, & aliis morbis me-
lancholicis laborantes loquilinguis peregrinis. Præ-
terea notionēs in mente hominis existentes, debent
esse ordinatæ, ut quis ordinatè de rebus illis loqua-
tur; at melancholia, & alii morbi, experientia
teste, mentes infirmorum non ordinant, sed per-
turbant. Exemplis autem relatis à Petro Aponensi,
& à Pomponatio respondet Theoph. Raynaudus in
Theolog. natur. d. 2. q. 1. art. 1. nos non cogi, fidem
eis adhibere sine præde, & injuratis testibus; sed
suppositis pro veris: vel mulieres illæ loquebantur
latino sermone non bene, non expedite, non se-
cundum regulas; & earum sermo proveniebat à qua-
dam superficiali eruditione acquisita ex longo au-
ditu scholarium, vel Doctorum latine loquen-
tium, ut ego cognovi famulum quemdam, qui
comitabatur juvenes nobiles ad scholas publicas,
& ex eorum conversatione latinabatur satis bene.
Pariter recordor, mulierem quamdam hic Patavii,
quæ ingrediebatur publicum gymnasium semi-
phrænetica, & scholaribus applaudentibus profe-
rebat multas latinas sententias, sed cum erroribus
grammaticalibus pluribus. Vel prædictarum mu-
lierum idiomata peregrina erant castigata, atque
perfecta; & tunc cur non est dicendum, fuisse Dæmo-
nium in eis inhabitans tempore infirmitatis, cu-
jus ope loquebantur; cessasse autem locutionem
alienorum idiomatum ob discessum Dæmonis, com-
pleta purgatione? certum est enim, neque fe-
brim, neque atram bilem, neque ullam aliam hu-
moris cuiusvis corporei affectionem posse conferre
promptam, ordinatam, ac stabilem, durante mor-
bo, facultatem loquendi, & respondendi ad inter-
rogata peregrino idiomate, quod ager prius non
noverat. Igitur locutio, & responso aliena lin-
gua à Dæmone nidulante in agro provenit; ut ex-
emplis probat Raynaud. *d. art. 1.* & Scotus *d. lib. 4. cap. 12. §. 3.* ubi subdit rationem, ut scilicet sic ho-
mines decipiantur, credentes non à Dæmone, sed
à seipulis idioma exterum haberi, vel ad alium
malum finem à malo spiritu intentum. Quod au-
tem locutiones prædictæ peregrinæ, aliæque miri
effectus in energumenis proveniant ab astris, seu à
planetis cælestibus, consultavit Origenes *tract. 4. in*
Matth. est enim error manifestus; prout etiam, quod
sint animæ Defunctorum reingressæ in corpora sic lo-
quentium, vel mira operantium. Concedunt Theo-
logi, animas beatas, aut in purgatorio, vel etiam 23
in inferno detentas apparere aliquando viventibus,
id Deo permittente ob aliquas justas causas, ut late
probat Deltius *Disquis. magic. lib. 2. q. 26. per plures*
sect. Thyraus de *Spirituum apparit. lib. 3. à c. 11.*
& seqq. & alii apud Sanchez. in *Decalog. lib. 2. c. 38.*
num. 23. At negant easdem animas posse obsidere,
invadere, & intrare corpora viventium; quod si spi-
ritus obsidens, dicat; se esse animam alicujus de-
functi, Dæmon est, qui mentitur, & cum menda-
cio id asserit. Abulen. in *Matth. cap. 8. quest. 124.*
Deltius *post. lib. 6. disq. mag. Anacephalæsti* (id est
recapitulatione, vel summaria repetitione dicto-
rum) *monit. 10.* Sanchez *d. c. 38. n. 24.* Sæpè namque 24

Dæmones flagunt, se esse animas defunctorum, ut viventes in errorem inducant. S. Thom. 1. part. quest. 117. art. 4. ad 2. Sylvest. Verb. maleficium quest. 4. num. 2. ideoque non est absque culpa: saltem curiositatis, pacisci inter aliquos, ut præmoriens superstiti appareat, certiore eum de suo statu facturum: ob periculum illusionis Dæmoniacæ. Cirvelus De Superstit. p. 3. cap. 11. Delrius lib. 2. q. 26. sect. 7. & Sanchez d. lib. 2. in Decal. cap. 38. num. 25. Exemplum huiusmodi sponsonis refert Eminent. Card. Bar. ad ann. 411. num. 69. & Menoch, in Storeis part. 1. cap. 68. mirandum, non imitandum. Quo verò ad primam rationem illorum, qui negant energumensum, scilicet quia duo spiritus creati non possunt coexistere, & esse simul in uno, & eodem loco, respondetur, posse stare Dæmonem in homine vivente, quia anima hominis est in corpore, non ut in loco, sed ut forma in materia; diabolus autem in energumeno stat non per modum formæ vivificantis; sed tanquam in loco diffinitivè, exercendo vires omnes corporales illius energumeni ad motum localem pertinentes, ut doctè explicat Bart. Sybilla in Speculo peregrin. quest. Decad. 3. cap. 3. q. 2. ubi dat exemplum serpentis locuti ad Evam, & Ahinæ ad Balaam. Ad secundam verò rationem quod illapsus in hominem sit solius Dei, non autem spirituum creatorum, respondetur, procedere de illapsu in animam, non autem in corpus: Siquidem, cum anima rationalis sit simplex, & incorporea, non habens dimensiones quantitatis, nihil potest in ea esse, nisi illud, quod dat ei esse, & est in ea per virtutem suam, id est solus Deus. At in corpus etiam Dæmon potest illabi, & intrare propter subtilitatem naturæ suæ, penetrantis corpora sine ullo obstaculo; ut de facto illabuntur, & penetrant corpora energumenorum, quod ex S. August. de Eccl. dogm. c. 50. & alijs SS. Patribus demonstrant idem Sybillad. decad. 3. cap. 3. quest. 4.

Concludendo igitur primam partem secundi nostri præmissi, dicendum est, verè dari energumenos, id est, verè Dæmones (Deo permittente) intrare, invadere, & obsidere corpora hominum, qui quidem Dæmones invadentes, & obsidentes esse possunt ex omnibus eorum choris, ordinibus, & classibus, quia omnibus æqua est malitia; æquum in homines odium, æquus eis nocendi ardor. Thyraus de Dæmoniacis cap. 12. Et non solum unus unus invadit hominē, sed sæpè duo ac plures; etiam ad legionem usque, ut ex S. Luca cap. 8. v. 30. (Una autem legio Dæmonum continet 6666, Spiritus, ut habetur in Hermete Theologico part. 3. tr. 2. de Angelis c. 3. Concl. 1. Vers. sinempag. 9. Et notat Hieron. à Basilica Petri in suis Ephemerid. sacris die 2. Januarii de Passione SS. Martyrum Sebastiani, & Alverii militum legionis Thebæ) Thyraus c. 23. & 14. & Scotus in Physic d. lib. 4. c. 5. ubi §. 2. subdit eisdem malos Spiritus posse invadere homines cujuscunque sexus, ætatis, & conditionis; affligendo, ex permissione Divina, corpora variis infirmitatibus, fascinationibus sensuum, & membrorum deturpationibus, de quibus eodem lib. 4. c. 6. varia exempla cumulat, vim magnam habentia, si à Parochis lecta, & indita suis plebibus fuissent, excitandi timorem Dei, & observantiam Divinorum mandatorum. Porro tam savi, & diri ergastuli non possunt privare animas hominum, quos obsident, Theologicis, alijsve in suis virtutibus, nec eos vexare, nisi quantum Deus permittit.

Quo verò ad secundam partem secundi propositi

præmissi; signa ad cognoscendum energumenos alia sunt probabilia, alia incerta. Probabilia sunt occultorum revelatio, linguarum Peregrinarum, quas infirmus non didicerit, locutio; scientia legendi, scribendi, cantandi, aut aliarum artium, quas non noverat; discursus de rebus altissimis; cognitio futurorum, & absentium; sublevatio magnorum ponderum; ingens robur in rumpendis vinculis; corporis energumени admirabile pondus ejusdemque rigor inflexibilitas, aut immobilitas magna voracitas, & bibacitas, summa celeritas, & agilitas in currendo, & saltando, atque his similia. Dicuntur probabilia hæc signa ad judicandos energumenos esse illos, à quibus talia emanant, quia cum superent humanam scientiam, & naturalem facultatem; & nullum ad sit, signū illa esse à Deo, vel ab Angelis sanctis, probabiliter inferunt, provenire à Dæmone latente, & inhabitante in ipso energumeno. Latè Scotus in Physicæ cit. lib. 4. cap. 9. Signa autem incerta sunt barba, & inconditæ voces, clamores, & ullulatus belluini; membrorum defectio, alteratio, contortio; Tumor pectoris, gutturis, ac etiam inquietatio, & aversio à rebus sacris, sanctis, & benedictis, aliaque plurima congesta per Zachariam Vicecomitem in Complem. exorcist. p. 1. & dicuntur signa incerta, quia etiam frequenter exerceantur à veris energumenis, aliquando tamen prodeunt à non energumenis, vel quia ipsi ex apprehensione fixa se tales esse credunt, qualis erat matrona illa, de qua Scotus d. lib. 4. cap. 9. quæ cum tangeretur communi clavi ferrea credens esse lipsanum aliquod sacrum, clamores magnos emittebat; vel quia simulant, & volunt tales ab alijs reputari, præcipuè mulieres, quarum aliqua exempla narrat idem Scotus d. lib. 4. c. 9. & jam pluribus ab hinc annis mihi evenit circa quamdam puellam, Religionis austerae habitum indutam; quam cum peniteret illius vitæ, ita benè sibi intumescere pectus, & guttur faciebat, ut Moniales eam crederent energumenam; at ego hortatus illam, mihi exponere veritatem, falsa fuit, id operari, ad exeundum à Monasterio, quod ego statim, dexterrate convenienti, exequi feci; & deinde perfecta sanitate posita fuit. In his igitur signis prudentia magna opus est, quia Prævū est cor hominis, & inservabile. Jerem. 17. 9. Et Brevis omnis malitia super malitiā mulieris. Eccl. 25.

Quo ad tertium præmissum, querentibus quas ob causas permissum sit Dæmonibus intrare corpora hominum, eos obsidere, & vexare; utique respondendum est cum illis verbis Apostoli, O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ DEI: quàm incomprehensibilia sunt judicia ejus? Rom. 11. arcanum est enim, & à nobis imperferutabile; unde S. Hieron. in epist. ad Paulam de dormitione Blesilla ait. inscrutabili judicio Dei relinquendum, quod bimuli, trimulivè, & ubera materna lactantes à Dæmonio corripantur. Ceterum ob quatuor præcipuè causas permittit à Deo, homines invadi, & à Dæmonio obsideri constat. Prima est ob gravia scelera peccandem homines patrata: hinc Saulē spiritus malus arripiebat, quia ipse furebat in Davidem, querens ipsum occidere 1. Reg. 15. S. Mariam Magdalenam obsederant septem dæmonia, dum erat peccatrix. Marc. ult. 9. Apostolus tradidit Sathanæ Corinthiū illum gravi luxuria rerum 1. Cor. 5. 4. In vitis Sanctorum frequentia habentur exempla invasionum huiusmodi ob perjuriam, calumnias, & injustas in servos Dei cædes à perversis patratas. Secunda causa est peccatum veniale, quod deducitur ex Cassiano Collat. 7. c. 27. de Abbate Moyse, qui possessus fuit à

fuit à Diabolo propter impatientiam, & durum prolatum verbum. Et ex S. Gregorio *lib. 2. Dialog. cap. 1.* ubi quædam Virgo energumena evasit ob levem gulam; & ex vita S. Bernardi *lib. 2. cap. 1.* ubi quidam fuit à Dæmone obsessus, quia eum reperit distractum in oratione. Tertia est maledictio à genitoribus prolata in filios; idè legitur in vita Zenonis Martyris apud Surium *die 25. Maii*, cum mater febrienti filio poculum aliquoties præbisset; nec filius petere desisteret, impatientia victa, eidem iterum poculum offerendo imprecata est Dæmonium. & statim obsessus ac male fuit vexatus. Quarta tandem est causa, ut discamus, præter corpora, & animas nostras esse alios spiritus, quod olim Saducei, & nunc Athei negant; ac erudiamur, quam miserum sit, Dæmonis servituti se per peccatum subicere; & qualem is tyrannidem exercebit in inferno, qui tam diris modis eos vexat in hac vita.

Quo ad quartum Præmissum. Certum est in Ecclesia Catholica institutos esse exorcismos ad pellendos Dæmones à corporibus energumenorum. Est autem Exorcismus, ut definit *Isidorus de Eccles. offic. cap. 20.* sermo increpationis contra spiritum immundum. Sive ut scribit *Quartus de Benedict. tit. 1. sect. 3. dub. 1.* Exorcismus est adjuratio imperativa, qua Dæmones coguntur exire de corporibus obsessis, invocato Divino nomine, vel adhibitis rebus sacris. Utrum verò dentur res naturales habentes vim eisdem impellendi; nonnullis Doctoribus visum est dari, videlicet lapides, radices, & herbas, inter quas Rutam, Salviam, Anethum, Fœniculum, Allium, Verbenam, aliasque plurimas congestas à Scoto in *d. Physica Curiosa lib. 4. cap. 15. §. 2.* ubi addit, etiam iussibus Dæmones expelli, exemplo Tobie, qui fumo jecoris, & cordis piscis fugavit Dæmonem ex adibus sacra sponsa suæ; ut habetur *Tob. cap. 8.* & docet Mengius in *Flagell. demon. ex. 3. 4. & 6.* Caterum nulla res sensibilis, atque corporea, atque adeo neque herba, radices, lapides, odores, suffitus habent vim physicam, ac naturalem, directè, & per se Dæmonem expellendi, ut docent S. Thom. in *4. dist. 7. art. ult. & in cap. 41. Job. lect. 3.* Abulenti in *1. Reg. cap. 16. quæst. 46.* Delrius *disquis. Mag. q. 30. sect. 3.* Theophil. Raynaud. in *Theolog. naturali distinct. 2. art. 2. num. 53.* & Zacchias in *quæst. Medicoleg. lib. 4. tit. 1. q. 5. num. 25.* Indirectè tamen res prædictæ possunt expellere dæmones, quatenus hi innotantur complexioni infirmæ, vel humoribus commotis in homine, præsertim atræ bili, & sanguini copioso; idcirco cum plures herba, radices, suffitus, ac similia humores hominum variè cieant, ac temperent, faciunt quoque, ut dæmones abeant, & recedant à corporibus divexatis, non cogendo, sed causando, ut correctis malis humoribus fugiant infernales inquilini, ut explicat Scotus *d. lib. 4. cap. 15. §. 3.* & ante *lib. 2. cap. 40.* ubi examinat suffitum jecoris piscis, quo Tobias fugavit dæmonem, juxta S. Raphaelis instructionem; eumque vult habuisse virtutem moralem; quatenus nimirum excitato illo fumo, Angelus apprehendit Dæmonem, abduxit, & ligavit; & sic ex institutione ejusdem Angeli fumus ille positus fuit tanquam signum, ad abiciendum, & ligandum dæmonem, quod placet Celadæ in *cap. 6. Tobie d. §. 233.*

His ita constitutis, deveniendo ad resolutionem propositi casus duas reperi contrarias opiniones

scribentium. Una negativa, docens nunquam esse licitam fictionem in Venerabili Sacramento Eucharistiæ, quod est Sacramentum veritatis *cap. 34. De homine. De Celebrat. Missar.* quia dare Hostiam non consecratam credenti recipere consecratam, est inducere illum in idololatriam; quia adorat tanquam Deum panem purum; & ita sentiunt, etsi in aliis terminis, videlicet de publico peccatore decipiendo; qui indignè vellet communicare, Suarez de *Euchar. disp. 67. sect. 4. Pax Jordan. tom. 1. lib. 2. num. 82.* Reginal. *lib. 29. num. 49.* & alii apud Dianam *p. 4. tract. 4. resol. 47.* posita in opere Coordinato *tom. 2. tract. 2. resol. 31.* & novissime Franc. de Lugo *lib. 1. de Sacram. cap. 6. q. 11. num. 62.* Altera opinio affirmans tenet, ob aliquam justam causam licitam esse hujusmodi fictionem in exhibenda Eucharistia, quemadmodum Sacerdotes frequenter fingunt absolvere poenitentem, quem reperiunt non bene dispositum, ad tollendum scandalum inter adstantes; & quo ad periculum idololatriæ, cum ea sit materialistantum, potest indirectè permitti, & huic sententiæ adherent Altiſiodorensis, Villalobos, & Ludovicus de S. Joanne, quos citat & approbat ipse Diana *cit. tom. 2. tract. 2. resol. 31.*

Sed ultia horum auctoritatem Doctorum tria reperio exempla suadentia licitam fictionem in casu proposito. Primum desumptum ex Joanne Herolto narratur à Joanne Bapt. Matthæoli Parocho Romano *p. 2. Sylva Historialis lib. 8. cap. 2. tit. 3. exemplo 4.* exhibitam scilicet fuisse particulam non consecratam cuidam energumeno, à quo fuit dentibus comminuta; sed eidem data Eucharistia, spiritus immundus pavens, & tremens ex energumeno exivit. Alterum exemplum habetur apud Joannem Sancium in *selectis disput. 26. sub num. 5. Vers. & favet*, ubi refertur de puero novem annorum, qui cum in articulo mortis Eucharistiam sibi porrigi postularet instanter, Sacerdos tamen judicans non esse tutum illi ministrare, ei Hostiam non consecratam detulit. At puer statim clamans dixit: quare me decipere vultis? quo cognito à Sacerdote, intelligente à Spiritu Sancto fuisse edoctum, Corpus Christi suscipiendum afferens, puero dedit; illudque devotè, ac sanctè puer recepit. Hæc cibi Sanctius ex *promptuario discip. litt. E. exempl. 26.* Sed responderi potest hæc bona fide, ac pia voluntate tunc fuisse facta. At non scientia, & prudentia imitabili. Ita Philosophor & ego. Sed quid ad sequens tertium exemplum magni ponderis, Roma, à Viro Sancto, ex consilio Virorum pietate, prudentia, scientia, ac auctoritate pollentium? Rem brevi perstringam. Ursula Benincasa, Virgo Deo devota, nata Neapoli Anno 1547. die 28. Octobris, divina charitate succensa, inter ceteras supernaturales gratias, miris ecstasibus donabatur, in quibus tanto pondere eam flegebat Spiritus sanctus, ut Virgo Christi immobilis permaneret, imò brachia ejus, aliquando in raptu extensa, gravissima pondera à Religiosis viris apposita, sustentarent Anno 1582. sic Deo jubente Romam venit ad summum Pontificem Gregorium XIII. cui post plures ecstases in ejus conspectu habitas, reverenter exposuit, Majestatem Divinam ob peccata totius Christianitatis nimis esse offensam, ac ubique flagella versari paratam nisi fidelis populus ageret poenitentiam. Hinc volens Papa certificari, an Virgo illa verè à Deo ecstases haberet, vel à dæmone deciperetur, selectis piis ac doctis viris, inter quos fuit Sanctus Phi-

Philippus Neri tunc Romæ vivens; præcepit, ut spiritus ejusdem Ursulæ experimentum fumerent. Humiliationum, mortificationum, jejuniorum, aliarumque pœnalitatum rigida ei injunxerunt exercitia, quæ omnia patienter, ac lætenter famula Dei perpessa est; cœlestis dono semper à Deo illustrata. Tandem per eosdem egregios, prudentes, ac sanctos viros eventum fuit ad hoc ultimum experimentum: videlicet cum longa inedia cœlestis Convivii Ursulam affecissent, ac ipsa Eucharistico pane recreari postularet, eidem intimarunt, ut pro die crastina se præpararet ad Sacram Communionem; cujus loco ei detulerunt particulam non consecratam; at illa divinitus id agnoscens, ait: *Non est hic Dominus meus JESUS CHRISTUS*. Quo audito S. Philippus in lacrimas cum aliis erupit; & omnes concluderunt Ursulam esse charam Deo; & Divino spiritu repletam; eique statim Sacram Eucharistiam præbuerunt. Ita in ejus Vita cap. 19. & in admirand. Orbis Christiani tom. 2. lib. 3. cap. 3. §. 3. num. 14. Bonifacius Bagatta. Igitur dicendum videtur, non esse illicitam fictionem in nostro casu proposito, quam etiam ad experiendam veritatem, si Monialis diceret se sola Communione Sacra vivere, absque alio corporali cibo censet admittendam Pellizzar. de Monialib. cap. 10. num. 159. Vers. Utrum verò.

Prima opinio primum locum obtinere debet; non enim passim, ut pro re levī; & ubi alia supperunt remedia, ad hanc fictionem est deveniendum. Porro, ubi ageretur de re magni momenti, & factis omnibus alijs experimentis adhuc esset ambigua cognitio, bonusne, an malus esset spiritus mulieris? cum consilio piorum, ac prudentium virorum, & cum superiorum assensu, cautè ad evitandum scandalum in populo, crederem fictionem prædictam non esse illicitam juxta exemplum Venerabilis Ursulæ Benincasæ.

DECISIONIS LI.

Ad Mensis Novemb. primum Quæstum.

ARGUMENTUM.

Quæritur, quæ necessaria sint ad licitam Eucharistiæ perceptionem? & docetur, quatuor requiri in suscipiente Fidem; voluntatem suscipiendi Statum gratiæ, non ex sola contritione, sed præmissa Sacramentali confessione, exceptis tribus casibus hic notatis; & Devotionem. Quæ omnia juxta sacrorum Theologorum doctrinam roborantur.

SUMMARIUM.

- 1 Eucharistiæ verum Sacramentum etiam peccatores recipiunt; sed non licitè.
- 2 Eucharistiæ licita receptio requirit quatuor dispositiones. Et quæ?
- 3 Fides habitualis non sufficit, sed requiritur actualis ad Communionem.
- 4 Phræneticis, & amentibus quando possit dari Eucharistiæ?
- 5 Parochi peccant non instruendo rusticos, & idiotas de veritate Eucharistiæ.
- 6 Confessio peccati mortalis est præmittenda Communioni.

7 Contritio ad communicandum sufficit absque Confessione in tribus casibus.

8 Eucharistiæ sumens, qui est in peccato mortali, committit sacrilegium.

9 Venialia peccata habens, & Eucharistiæ sumens, an peccet venialitè?

10 Devotio requiritur in Communicante; Et quid ea sit?

QUÆSITUM PRIMUM.

Quæ dispositiones ex parte animæ requirantur in suscipiente Eucharistiæ, ad consequendos effectus supra recensitos.

DICTUM fuit ad recipiendum validè tantum Eucharistiæ, nullam requiri dispositionem, seu præparationem in anima recipientis; nam falsà est opinio illorum, qui dixerunt, quod dum Eucharistiæ tangitur à peccatore, aut sumitur, Christus statim recedat, canitenim Ecclesia Sumunt boni, sumunt mali: & Judæ indisposito fuit data vera Eucharistiæ, verumque Christi Corpus, & Sanguinem ipse recepit; & de fide est, quod quandiu perseverant species consecrata, perseverat Eucharistiæ; & à quoque accipiat etiam non dispositus, si perseverant species, validè Eucharistiæ percipitur. Porro ad licitè recipiendam, & ad consequendos mirabiles effectus expositos in primo, ac secundo quæsto superioris mensis Octobris; pro debita, & digna dispositione animæ requiruntur quatuor.

Primo requiritur fides; quia sine fide impossibile est placere Deo, Hebr. 11. & Glossa super illud 1. Cor. 11. qui manducat, & bibit indigne, ait, si desit fides, vel charitas, judicium sibi manducat, & bibit. Ratio est, nam Eucharistiæ est Sacramentum vivorum; sed vita spiritualis non datur in via sine fide, juxta illud: Justus autem meus ex fide vivit, Hebr. 10. 38. Et quidem fides debet esse actualis in suscipiente Eucharistiæ; nec sufficit habitualis, opus est enim judicare Corpus Domini; id est discernere inter ipsum, & alios cibos; sed hæc judicatio, seu discretio fieri non potest per scientiam humanam aut solam fidem habitualement, quæ non est judicium, & assensus, sed inclinatio ad judicium, & assensum. Ergo requiritur in actu fides assentiens, & judicans in cibo illo esse Corpus Domini, & ideo de ea loquitur Ecclesia dicens: Quod non capis, quod non vides, animosa firmat fides, præter rerum ordinem. Et in Hymno: Pange lingua, ait: Etsi sensus deficit, ad firmandum cor sincerum sola fides sufficit.

Secundo requiritur in suscipiente voluntas suscipiendi hoc Sacramentum venerabile Eucharistiæ, quia si coactè, & ejus repugnante voluntate reciperet, nullum effectum reciperet; sufficit autem voluntas vel virtualis, vel habitualis recipiendi; id est, phræneticis, vel amentibus, qui dum lucida habebant intervalla, Eucharistiæ petierunt, dari potest. Tamburin. de Expedit. Commun. cap. 4. §. 1. n. 4. Em. Card. de Lauræa in 4. sent. tom. 1. disp. 25. de Euch. n. 122. & 123. ubi advertit prædictam voluntatem habere debere pro objecto sumendi Eucharistiæ tanquam continentem Corpus Christi; quapropter non datur infantibus, vel perpetuo amentibus, quia hi non habent intellectum ad discernendum cibum spiritualement à cibo materiali, & per consequens non possunt habere voluntatem suscipiendi Eucharistiæ tanquam continentem Corpus Christi. Hinc sequitur, peccare Parochos, qui non erudiunt suos rusticos, ac alios idiotas accedentes ad

ad Eucharisticam Mensam, ut sciant, & credant, in ipsa non sumi panem materiale, sed Corpus Christi sub speciebus panis.

Tertiò requiritur ad licitè suscipiendam Eucharistiam status gratiæ, idest, ut anima suscipientis sit immunis, & libera à peccato mortali, quod probatur ex Apostolo 1. Cor. 11. ibi: Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de Calice bibat; qui enim manducat, & bibit indignè, judicium sibi manducat, & bibit &c. Et ex Constitutionib. Apostol. lib. 7. cap. 72. ubi de Eucharistia dicitur: Qui Sanctus est, accedat: si quis non est, curet, ut fiat per Pœnitentiam, adeò ut, qui peccati mortalis conscientiam habent, debent ante Communionem illam expiare cum Sacramento Pœnitentiæ, etiamsi sibi viderentur esse contriti, ut expressè præcipit Sacrum Concilium Tridentin. sess. 13. de Sacro-sancto Euchar. Sacram. cap. 6. relatis enim supradictis verbis Apostoli de necessaria probatione ante Communionem subdit: Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessione ad Sacram Eucharistiam accedere debeat; quod à Christianis omnibus, etiam ab iis Sacerdotibus, quibus ex officio incumbit celebrare, hæc Sancta Synodus perpetuò servandam esse decrevit; modò non desit illis copia confessoris; quod si necessitate urgente Sacerdos absque prævia confessione celebraverit, quamprimum confiteatur. Et idem repetit, & decernit d. sess. 13. can. 11. ibi: Statuit, atque declarat ipsa Sancta Synodus, illis, quos conscientia peccati mortalis gravat, quantumcumque etiam se contritos existiment, habita copia Confessoris, necessario præmittendam esse Confessionem Sacramentalem. Qui autem contrarium docere ausus fuerit &c. eo ipso excommunicatus existat. Quod quidem præceptum Confessionis faciendæ ab habente peccata mortalia, antequàm accedat ad Eucharistiam, esse præceptum Divinum, probat contra Medinam, & Navarrum Eminenti. Card. de Lugo de Euchar. disp. 14. n. 69. & Eminenti. Card. de Lauræa d. disp. 25. num. 126. Tamburin. de Commun. cap. 1. num. 15. Et ideo non sufficit contritio, nisi in tribus casibus. Primus est in casu mortis, si Sacerdos haberi non possit, 7 cui moribundus confiteatur. Secundus est, si Sacerdos teneatur celebrare, & non possit abstinere absque scandalo. Tertius est, si quis non communicando incurreret infamiam, gravevè detrimentum; & non haberet copiam Confessarii, à quo posset absolvi; vel quia Confessarius nullus reperitur; vel si adest, non habet facultatem absolvendi à reservatis, à quibus forsan detinetur ille, qui communicare debet; vel ex justo motivo non potest illi Confessario manifestare omnia peccata sua absque infamia, vel absque gravi detrimento; in his enim casibus, elicto actu contritionis, potest sumi Sacra Eucharistia, cum obligatione tamen quamprimum confitendi, ut fuse probat Tamburin. d. lib. de Exped. Commun. cap. 1. §. 6. & §. 10. ubi DD. cumulat. Et Eminenti. Card. de Lauræa d. disp. 25. à num. 158. & seqq. ubi num. 159. advertit, sumere Eucharistiam in peccato mortali esse sacrilegium contra virtutem Religionis, & injuriam sanctorum Sanctissimo; & casus tremendos ultionis Divinæ in eos, qui præsumpserunt ad sacrum Convivium accedere cum peccato mortali. Deâ. Clericis Tom. 1. Lib. 11.

li, referunt Bagatta in Admirandis Orbis Christi. tom. 2. lib. 3. cap. 3. §. 7. Matthæolus in Sylva Histor. part. 2. lib. 8. cap. 2. tit. 13. & Nicolaus Laghius tract. 4. dist. 2. Caterum sumens Communionem Eucharisticam cum peccatis venialibus, sumit non illicitè, neque venialiter peccat, ex communi Doctorum placito; neque 9 privatur effectu Communionis; ea ratione, quia venialia non pugnant cum gratia; neque impediunt nutritionem vitæ spiritualis. Jo: Saneius in Selectis disp. 22. num. 9. Tamburin. de Commun. cap. 1. §. 4. Emin. Card. de Lauræa d. disp. 25. num. 128. & Mastrius in 4. Sent. disp. 3. de Euchar. num. 404. Quamvis Suarez de Euchar. num. disp. 66. sect. 4. §. Dicendum in primis. Et Emin. Card. de Lugo eod. tract. disp. 14. num. 31. teneant, esse peccatum veniale communicare cum multis venialibus, vel ob inanem gloriam, quæ est nova culpa venialis, quia irreverentiam committit, qui ad tantum Convivium accedit cum ejusmodi maculis, etsi levibus, quasi cum veste nuptiali aliquantulum sordida; & ideo vel cum Confessione præcedenti, vel cum eorum displicentia, & proposito emendandi utile est, se purificare etiam à venialibus, quantum humana fragilitas potest, ante Communionem.

Quartò tandem ad licitè sumendam Eucharistiam, requiritur in sumente devotio actualis, vel saltem virtualis; quæ consistit in actu reflectivo ad excellentiam, & sanctitatem tanti Sacramenti, & ad cognitionem propriæ humilitatis; & indignitatis; ejus respectu Ecclesia præmittit in administratione illa verba, Domine non sum dignus, ter illa reiterando, ut excitetur devotio, & reverentia in sumente, quæ quidem reverentia præcipitur in cap. Omnis utriusque sexus, De Pœnit. & Remiss. & cum non debeat intelligi de actuali absoluta, interpretari debet saltem de virtuali; adinstar intentionis in consecrante, ut notat idem Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 25. num. 129. & sic concordantur Theologi dicentes, non esse necessariam devotionem in Communionem, idest actualem, cum aliis Doctoribus & SS. Patribus requirentibus devotionem, scilicet saltem virtualem ad consequendos effectus hujus Venerabilis Sacramenti.

DECISIONIS LII.

Ad Mensis Novembris Quæstum secundum
ARGUMENTUM.

Statuuntur dispositiones ex parte Corporis necessariae ad licitè sumendum EUCHARISTIAM. Quatuor eas esse demonstratur. Naturale jejuniū. Modestiam vestimentorum. Facultatem deglutendi, retinendique Sacramentum in stomacho. Et abstinentiam à copula conjugali. Tres primæ Doctorum auctoritates & Exemplis firmanur. Remissa quarta dispositione ad Decisionem sequentem.

SUMMARIUM.

1. Jejunium necessarium in Communicantes; exceptis novem casibus.
2. Vestimentorum modestia necessaria in accedente ad Eucharistiam.
3. Theodoretici mater reprehensa ob vanitatem vestium.

4. B. Catharina, filia S. Birgittæ, cognatam increpat
Deipara ob vestes vanas.

5. Deglutire qui non potest Hostiam, non est commu-
nicandus.

6. Vomitus si eveniat post Communionem quid agen-
dum?

7. Infirmitas ulla corporalis impedit Communionem.

8. Antonius Maria Cortius de Sanctis Nobilis
Paravinus, fundator Congregationis Oratorii
Padue, repellebat à Communione accedentes
cum nimia immunditia in vestibus; vel sine li-
neo collare.

QUÆSITVM SECUNDVM.

Quæ dispositiones ex parte corporis requirantur
ad licite sumendam Sacram Eucharistiam.

Quatuor fuerunt notatæ dispositiones corpo-
rales in responsis. Naturale jejuniū. Mo-
destia vestimentorum. Facultas deglutendi, &
retinendi Sacramentum in stomacho. Et absti-
nencia à copula carnali.

De prima, id est, de naturali jejuniō, necessario ad
licite communicandum, fule actum est supra in
mense Januario hujus anni Decis. III, ubi præcep-
tum de jejuniō in Communicante ab Apostolis ha-
buisse originem probavi, & novem casus explicui,
in quibus tantummodo licitum est communicare
abique jejuniō, quos lector videat, & reminiscatur.

De Secunda, id est de modestia Vestimentorum,
præcipue in mulieribus accedentibus ad Sacram
Convivium, scripsi ad Casum Prudentialem De-
cembris anni 1683. in quo ex argumentis Theolo-
gicis, Juridicis, Scripturalibus, & Historicis de-
monstravi, quomodo, quando, & quantum pec-
cent fœminæ vanas vestes cum offensione mode-
stie inquientes. De his agit Tamburin. in d. lib. de
Expedis. Commun. cap. 2. §. 3. ubi hæc verba: Fateor,
regulariter vix à veniali excusari eas, quæ tam anxie sa-
ciem dealbant (utinam eodem modo conscientiam) si non ex
alio capite, certe ex eo, quod illud tempus, quod expende-
runt ad se comendas (de quo scit Poeta, dum comuni-
tur, dum peccantur, annus est) ad animam piis vir-
tutum actibus exornandam, vel certe ad utiliora negotia
expedienda, consumere debuissent. Igitur ut plurimum
mulieres ubi vana ornamenta accedunt ad Commu-
nionem cum peccato veniali.

Si Parochos delectat, legant, & prædicent se-
quens exemplum, modestiam vestium muliebrium
concernens, quod refert Hieronym. à Basilica Petri
in suis Ephemer. Sacris. Kal. Februarii in vita S. Petri
Galatæ eremite, ad quem gratia miraculorum il-
lustrem accessit mater Theodoret in insignis Ecclesiæ
doctoris, de quo Emin. Card. Bellarminus in libro
de Scriptoribus Ecclesiæ. Anno 430. Itaque duas gra-
tias flagitavit ejus mater à S. Petro Galata, ut & ab
oculorum lippitudine, quam patiebatur, esset libe-
ra; ac etiam à sterilitate, filiumque sibi impetra-
ret. Verum quia juvenis ipsa erat, & vanis vesti-
bus ornata, S. Eremita eam interpellavit, quid
agendum cum quodam, à quo pulcherrima pictura
fuerat deturpata? Respondit ipsa, castigandum fo-
re. Tunc subdidit S. Petrus, tu illa es castigazione
digna, quæ imaginem Dei deturpas fucis, pigmen-
tis, & vestitu prophano. Pœnituit illam, & promi-
sit emendationem; obtinuitque utramque gratiam;
nam, oculorum sanitatem assecuta, peperit deinde
prædictum Theodoretum.

Proficeret etiam narratio sequens desumpta ex
Vita B. Catharinæ Virginis, filia S. Birgittæ, quæ

reperitur post hujus Sanctæ revelationes, ac mira-
cula pag. mibi 843. cap. 3. & refertur etiam vulga-
ri idiomate à P. Carolo Gregorio Rosignolo Soc.
Iesu in Mirabilib. Dei circa Sanctos suos p. 2. Mirab.
22. Narratio ita se habet: S. Catharina Sveciæ
Principissa, etsi juncta matrimonio Principi Egar-
do, virginitatem de ejus assensu servabat: & ve-
stes humiles induebat; ejus exemplo multæ no-
biles consodales ejus, & cognatæ, vestes pompo-
sas, & ornamentum superfluum patriæ relique-
runt. Inter quas nobilis domina uxor fratris S.
Catharinæ domini Caroli, quamvis consiliis, &
exemplis ejus in principio pertinaciter resisteret,
speciali tamen divinæ visitationis otaculo ad me-
lioris vitæ ordinem conversa est. Nam contigit in
civitate Calmarnensi, in Capella B. Virginis, dum
simul starent in oratione ante imaginem ipsius B.
Virginis venerabilis domina Catharina cum uxore
fratris, quod domina illa, uxor videlicet memo-
rati domini Caroli paululum obdormiret, videba-
turque sibi, quod Beata Virgo hilari vultu respice-
ret dominam Catharinam sororem mariti sui; se
verò torvis oculis, & irato vultu inspecaret. Hæc
visione mulum turbata, cepit cum lacrymis Beati-
tam Virginem orare dicens: Quare Domina mea me
ita terribiliter respicis? Cui Virgo: Quare non
obedis consiliis dilectæ mæ Catharinæ? Si ejus
consiliis, & exemplo habitum tuum, & mœurs cor-
rexeris, ego te per gratiam meam hilariter respiciam.
Quæ expergefata, admonitionis hujusmodi haud
ignara, continuo depositis superbiæ ornamentis,
humilitati, & domine Catharinæ moribus se stu-
duit conformare. Hucusque narratio ejusdem Vi-
tæ. Oh quantæ mulieres nimium comptæ, dum ac-
cedunt ad Sacram Eucharistiam sumendam torvis
oculis inspecantur à Redemptore propter earum
vanitates? Parochi eas arguant, obsecrent, incre-
pent.

Quo ad Tertiam dispositionem corporis pro licita
communionem, requiritur facultas deglutendi & reti-
nendi Sacramentum in stomacho; quia cum hoc divi-
num Sacramentum maxima devotione, ac reverentia
sit tractandum, & non exponendum vilipendio, &
conculcationi; si recipiens Eucharistiam non possit
eam trajicere, vel jam tractam non possit retinere
in stomacho, vel obtusum, vel ob vomitum, non
est communicandus, ne exponantur species Sacra-
mentales periculo irreverentie. Eminens. Card. de
Lauræ ad. disp. 25. n. 94. & nos declarabimus infra
Decis. LV. Tamburin. de commun. cap. 2. §. 5. n. 13.
& 14. ubi advertit, quando est dubium, an infirmus
possit deglutire Sacramentum, vel illud retinere in
stomacho, faciendam esse experientiam cum parti-
cula non consecrata; quam si deglutendi facul-
tatem non haberet, vel deglutitam non retineret
saltem per horam, non erit communicandus; sic
enim convenit reverentiæ hujus Sacramenti; quod
sinopinato vomitus veniat, & sacra Hostia expel-
latur, reponatur in aliquo loco sacro, donec spe-
cies corrumpantur, & tunc in Sacramentum mitten-
tur. Quod si vomitus post duas, vel tres horas se-
quatur, & species non appareant, erit vomitus
comburendus, & cineres in Sacramentum projicienda,
juxta Rubric. Missal. de defecib. occuren. tit. 10. n.
14. & ibi Quartus, S. Thomas 3. p. quæst. 83. art. 6.
ad 7. Billus in Hierurgia Sacra: Verb. Eucharistia n.
177. Et Diana Coordinatus tom. 2. tract. 2. resol.
97. sumpta ex part. 5. tract. 3. resol. 55. Quo ad
alias

alias infirmitates nullus morbus reddit infirmum
7 indignum divino Epulo, quamvis esset illovis,
lepra fluxus menstruus. Gobat in *Experim. Theolog.*
17. 4. n. 360. neque neglectus corporis in malè ve-
lutis, & immunditiam ex negligentia præferen-
tibus. Suarez de *Eucharist. disp. 68. sect. 1.* quam-
vis hos graviter reprehendendos, & aliquando à
8 Sacra Mensa repellendos velit Pax Jordan. tom. 1.
lib. 3. tit. 3. n. 77. quod non semel fecisse Ven.
Antonium Mariam de Sanctis, Fundatorem Con-
gregationis Oratorii in hac Urbe Antenorea, cum
Confratribus Oratorii, qui festivis diebus in illo
accedebant ad Communionem absque lineo collare
albo, seniores ejusdem Oratorii mihi retulerunt,
& in præsentem diem servatur, nisi magna pau-
peritas illos excuset; nam in vestibus sordes etiam
Sanctus Philippus Neri damnavat; sæpè usur-
pans adagium Divi Bernardi: *Paupertas mihi sem-*
per placuit; sordes verò nunquam. Ita in ejus Vita
Petr. Jacob. Badius lib. 2. cap. 14. n. 8.

Quo ad quartam corporis dispositionem, videli-
cet abstinentiam à copula carnali pro licito accessu
ad Sacram Synaxim; quid de ea scribant Doctores,
demonstret sequens,

DECISIONIS LIII.

Ad Novembris primum Casum,
ARGUMENTUM.

Elucidatur, quantam abstinentiam habere
debeant à conjugali copula uxori, re-
cepturi Sacram EUCCHARISTIAM. Sacri Canones de hac re allegantur, ac
plures rationes; & quatuor conclusio-
nibus Casus resolvitur. Subindè duo co-
rollaria ponuntur: Unum de castitate
conjugali primitivorum Christianorum.
Alterum de pernicie immoderate Vene-
ris in conjugatis juxta Medicorum obser-
vationes.

SUMMARIUM.

- 1 Copula carnali conjuges si vacaverint, sequenti die non sunt communicandi secundum antiquos Canones.
- 2 Maritus debet abstinere ab uxore tribus, aut quatuor diebus ante sacram Communionem.
- 3 Verbum Debet importat necessitatem.
- 4 Oza, quare percussus à Domino?
- 5 Gentiles facturi sacra abstinere ab uxoribus.
- 6 Irreverentia irrogatur Eucharistia, si tangatur manibus immundis.
- 7 Maritati, si statim post copulam sumant Eucharistiam, peccant venialiter.
- 8 Copula inter conjuges non impedit Communionem secundum aliquos; ob plures rationes.
- 9 Opinio illa amplectenda, ex qua majora bona percipiuntur.
- 10 Monendi sunt conjuges communicaturi, ut abstineant à copula carnali.
- 11 Conjux, qui non petit, sed reddidit debitum, non est repellendus à Communionem.
- 12 Conjux, qui petit debitum recto fine, est admit- tendus ad Eucharistiam.
- 13 Copula inter conjuges voluptatis causa est culpa venialis.
- 14 Conjux, qui ex sola voluptate copulam habuit, non debet die sequenti communicare; nisi ei aliqua justa causa suffragetur.

Dei. Clericali Tom. 1. Lib. 11.

15 *Causa communicandi Conjuges, etsi non abstine- rint a copula.*

16 *Canones de abstinendo à copula ante Commu- nionem sunt de Consilio.*

17 *Copula non exercebatur à fidelibus in primitiva Ecclesia in quatuor casibus, seu temporibus.*

18 *Lactare proprios filios est præceptum naturale in Matribus.*

19 *Veneris usus immoderatus est perniciosissimus.*

20 *Epilepticus morbus venit ex immoderato coitu.*

21 *Mala ex nimia Venere.*

CASUS PRIMUS.

Mulier uxorata in Sacramentali foro, facta suarum reconciliatione culpæ, Parocho Confessario in- nuit; conjugi suo nocte præcedenti debitum sol- visse petenti. Queritur, an eidem sit Sacra Com- munionem concedenda?

Plures plura scripsere. Alii negant, Alii af- firmant. Alii diversos casus distinxerunt. Omnia, qua majori brevitate potero, argumenta, & rationes referam.

Qui negant concessionem Eucharistia supra- dictæ uxoratæ, ob exercitum præterita nocte con- jugium, ducti fuerunt.

Primò ex cap. *Sciatis* 33. q. 4. ubi Sanctus Hie- ronymus, sic scribit. *Sciatis fratres charissimi, quoni- am quicumque uxori debitum reddit, vacare non potest orationi; nec de carnibus Agni comedere debet.* Ergo

Secundo ex cap. *Quotiescunque*, ead. causa 33. q. 4. I ubi sic ait S. Augustinus. *Quotiescunque aut dies Nata- lis Domini, aut reliqua sestivitates adveniunt, sicut fre- quenter admonui, ante plures dies, non solum ab inside- lium concubinarum consortio; sed etiam à propriis uxori- bus abstinere.* Cur ita? unque quia in dictis festi- vitatibus omnes fideles oportebat accedere ad Eu- charisticam Communionem, cap. *Etsi non frequen- tius*; & cap. *Seculares de Consecr. dist. 2.* Ergo

Tercio ex cap. *Frates* 33. pariter q. 4. ubi S. Am- brosius inculcat dicens: *Frates non solum debetis ab omni immunditia abstinere, sed etiam ab uxoribus pro- priis studiosissime continere.* Nullus omnino uxori sua juniorum diebus conjugatur. Non alia certè ratio- ne, quam ob reverentiam futuræ Communionis Paschalis; unde annotatio ad dictum caput ait, quod in alio manuscripto Sancti Ambrosii legitur: *Nullus omnino uxori sue jungatur ante Octavam Pa- sche.* Ergo

Quarto, sed aliis pluribus relictis canonibus, illud est irrefragabile Concilii Eliberitani, cele- brati anno 305. *Illyberi in Hispania, relatum in cap. Omnis homo. De Consecr. dist. 2.* his verbis: *Omnis homo ante Sacram Communionem à propria uxore ab- stinere debet tribus, aut quatuor, aut octo diebus: nec inter Catholicos communerabitur, qui in istis videlicet temporibus, Pascha, Pentecoste, & Natali Domini non communicaverit.* Nec est audienda Glossa ad hoc caput asserens, esse intelligendum de consilio, non autem de præcepto; quia totum contrarium vi- detur verius; loquitur enim Concilium per ver- bum *Debet*, quod importat necessitatem, & indu- cit præceptum l. *Sapè ff. de Offic. Præsidis.* Fagn. in cap. *Qualiter*. num. 57. *De Cleric. non residen.*

Quinto: Quia etiam Moyses præcepit populo appropinquanti monti Synai, ut per triduum ab- stinerent à uxoribus, *Exod. 19. 15.* Abimelech Sacerdos Davidem, petentem panes propositionis ad manducandum, interrogavit, uum ipse, & qui secum erant, abstinuissent à mulieribus? 1.

S 3

Reg.

4 Reg. 21. Plurimi volunt auctores, ideò Ozam, qui tetigit Arcam, percussum fuisse à Domino, quia antecedenti nocte opus conjugii cum uxore exercuerat. Menoch. in *Oeconomica lib. 1. cap. 12. versus finem.* Sanchez de *Matrim. lib. 9. disp. 13. n. 2.* Immo ipsi gentiles non faciebant Sacra, nisi abstinentes à copula carnali juxta Tibullum

lib. 2. *Elegia prima, sic canentem:*

Vos quoque abesse procul jubeo, discedat ab aris,

Cui tulit hesterni gaudia nocte Venus.

Casti placent superis: puracum veste venite,

Et manibus puris sumite fontis aquam.

Sextò. In sumptione Eucharistiæ abesse debet omnis irreverentia; quia immodè est cum reverentia sumenda. cap. *Omnis utriusque sexus. De Penitent. & Remissione.* Sed, qui polluto corpore accedit ad Communionem, committit irreverentiam, tum quia irreverentia irrogatur Sacramento, si manibus immundis tangatur. Emin. Card. de Lauræa

d. disp. 25. num. 105. igitur multo magis si corpore 6 fadato per pollutionem; tum etiam quia copula carnalis perturbat mentem, & illa delectatio per commotionem spirituum inducit hebetudinem mentis, & alienationem à spiritualibus. Emin. Card. Toletus de *Septem peccat. mort. cap. 55.* Ergo

Septimò. Quia esse culpam litem venialem 7 accedere ad Sacrum Convivium die, qua carnalem copulam maritali exercuerunt, & sic eos esse ea die repellendos, tenent Alensis, Abulensis, Alex. Cajetan. & alii vigintiduo partium Theologi, partim Juriste, quos cumulat Sanchez de *Matrim. d. lib. 9. disp. 13. n. 2.* qui n. 4. refert ex Josepho lib. 12. *antiquit. judaicæ cap. 8.* Matathiam Sacerdotem Jerosolymis die quadam abstinuisse à solemnibus sacrificiis, quod nocte præcedenti uxorem cognovisset. Quod dictum ego reperire non potui in meo codice. E contra

Affirmarunt multi, esse concedendam Communionem absque scrupulo prædictæ Uxori, non obstante debiti maritalis solutione.

Primò. Quia debitum petiti, & redditum recto fine, vel ad prolem generandam, vel ad concupiscentiam sedandam, nullam continet culpam, cap. *Vir cum propria 34. q. 4.* Sanc. in *Select. disp. 23. n. 24.* Ergo non impedit Communionem.

Secundò. Quia carnalis copula exercita inter conjuges etiam voluptatis capiendæ causa regulariter non excedit culpam venialem. Sanchez d. disp. 13. d. *Matrim. n. 7.* Sed culpa venialis non impedit Communionem. Suarez de *Euchar. disp. 63. sect. 3.* Tamb. de *Commun. cap. 1. § 4.* Ergo.

Tertiò. Quia, qui coenando causa voluptatis comedit, venialiter dicitur peccare. Sed iste non repellitur à Communionem. Tamburinus d. lib. de *Exped. com. cap. 2. n. 5.* Ergo neque prædicta Uxor.

Quarò. Quia si abstinere à Communionem post conjugalem copulam est actus reverentiæ & Religionis; etiam communicare, & suscipere Eucharistiam est Religionis actus, & quidem major, ut probat Joan. Sancius in *Select. d. disp. 23. num. 13.* Sed in concurrentia actuum locus dandus est majori. Ergo Communio erit concedenda.

Quintò. Illa est opinio amplectenda, ex qua 9 jura bona percipiuntur. Sed abstinendo ab Eucharistia unum tantum bonum resultat conjugibus, qui debitum maritali persolverunt, scilicet actus reverentiæ, & Religionis in Sacramentum: at illam sumendo, resultant plurima bona, nempe augmentum gratiæ, remissio venialium, auxilia ad fræ-

nandas passiones, & tentationes, ad acquirendasque alias, virtutes. Suarez part. 9. 79. art. 8. disp. 84. sect. 1. Sancius d. disp. 23. num. 16. Ergo

Sextò. Si quis habeat peccatum veniale mendacii levis, vel iracundiæ, vel non gravis distractionis, seu affectum ad hæc levia peccata; bonum erit consilium, ut ab eis abstineat; sed si abstinere nolit, non erit consilium salubre, ut abstineat à Communionem; alioquin committeret illa venialia, & perderet fructum Eucharistiæ, ac auxilia ad superandas illas tentationes, & inclinationes malas. Vasquez de *Eucharist. q. 80. art. 7. n. 27.* Sancius d. disp. 23. n. 21. Ergo idem in casu nostro.

Septimò. Quicumque incidit in pollutionem fornicariam, vel peccaminosam; & dolens, ac peccati poenitens consensu fuerit, non est repellendus à Communionem; cui obest tantummodò culpa mortalis. S. Thom. Opusc. 65. §. 8. De *Eucharist. n. 20.* Gabriel in *Canone Missæ lect. 10. Litt. O.* Beja de *casib. consc. part. 1. Casu 8. in fine.* Sed in uxoris non fuit culpa mortalis ob exercitam copulam, ut supponitur. Ergo non est neganda Eucharistia isdem, ut mordicus teneret, & defendit Joan. Sancius in *Selectis d. disp. 23.* ubi plurimas rationes, & auctoritates congerit.

Distinxerunt alii diversimodè, ex quorum dictis deducuntur sequentes conclusiones pro casus resolutione.

Prima conclusio. Monendi semper sunt conjuges, 10 & consulendi, ut communicaturi abstineant à copula carnali saltem antecedenti die ob reverentiam tanti Sacramenti; ut advertunt omnes DD. Sanchez de *Matrim. d. lib. 9. disp. 13. n. 17.* Jo. Sancius in *Select. d. disp. 23. n. 11.* Emin. Card. de Lauræa de *Euchar. disp. 25. n. 93.*

Secunda conclusio: Si conjux communicandus copulam carnalem egit, non petendo, sed reddendo; non est repellendus à Communionem. Gloss. in c. *Omnis homo. verb. Abstinere* & ibi Cardin. Turrecrem. de *Consecrat. dist. 2.* Sanchez de *Matrim. d. lib. 9. disp. 13. n. 9.* ubi DD. cumulat; quibus favet doctrina Sancti Francisci Salesii hic referenda suis ipsissimis, ac dulcissimis verbis, quæ habentur ad *Philotheam, seu in introduct. ad vitam devotam part. 2. cap. 20.* Igitur sic Sanctus loquitur: Bisogna, che io dica questa parola per le persone maritate. A Dio non piaceva nell' antica Legge, che li creditori volessero efiggere ciò, che era loro dovuto, ne' giorni di festa; ma non vietò mai, che i debitori non pagassero, e rendessero il loro debito a quelli, che lo dimandavano. Quindi è, che per rendere il debito matrimoniale, non deve alcuno essere privato della Communionem, se per altro ab sua devotione lo spinge à desiderarla. Certo nella primitiva Chiesa i Christiani si comunicavano ogni giorno, ancorche fossero maritati, & havessero la benedizione della generatione de figli.

Tertia conclusio. Si communicaturus exerceat conjugalem copulam petendo, ductus tamen recto 12 fine, ut causa prolis, vel sedandæ concupiscentiæ, & ad evitandum periculum pollutionis; & in hoc casu, suo judicio est relinquendus, ut juxta suam devotionem vel accedat ad sacram Mensam vel abstineat. Cap. *Vir cum propria. 33. q. 4. S. Thom. 3. p. q. 80. art. 7. ad 2. S. Antonin. 3. p. tit. 13. cap. 6. §. 10.* & alii plurimi, quos citat, & sequitur Sanchez de *Matrim. d. lib. 9. disp. 13. n. 5.* ea ratione quia hinc re-ctus, & motivum honestum adæquat, & præpon-derat corporali immunditiæ, & voluptati, quæ intercedit in copula conjugali; quod approbant Ca-

stro-

Stropalaus de Eucharist. punct. 13. n. 3. apud Gobatum in Experim. Theol. d. tract. 4. n. 356. Collegium Salmanticense. tom. 10. De Sacramentis tract. 4. cap. 7. n. 63. Bernal. atque Leander apud Dianam part. 10. tract. 16. resolut. 34. quæ requiescit in Coordinato tom. 2. tract. 2. resolut. 51.

- Quarta conclusio. Si debitum conjugale petiverit, & exercitum sit gratia voluptatis capiendæ, quia hodie excusari non potest à culpa veniali, cum contraria opinio sit tamquam erronea damnata ab Innocentio Papa XI. anno 1679. die 4. Martii opinione IX, tutius, & honestius erit, non admittere conjugem, qui petiit debitum die immediatè sequenti ad Communionem; S. Thom. 3. part. qu. 80. art. 7. ad 2. B. Volpi Resol. Moral. Verb. Eucharistia. resolut. 61. n. 35. Nisi aliqua urgens causa eum juvet, & resarciat indecentiam suam; talis autem erit magna festi solemnitas, dies Jubilæi, aut sollemnis Indulgentiæ; particularis devotio, seu præparatio; periculum incurrendi aliquam notam, vel suspicionem apud eos, qui non communicantem observarent; ut considerat Sanchez d. l. 9. de Matrim. disp. 13. ubi DD. n. 8. Collegium Salmanticense. d. tr. 4. cap. 7. n. 63. & Tambatin. de Expedita Con. d. cap. 2. §. 1. Idem procedere docent in eo, qui peccaminosam pollutionem passus est nocte antecedenti, sed eam per Sacramentum Pœnitentiæ expiavit. Quo verò ad sacros Canones pro negativa opinione supra relatos, communis est responsio, eos loqui de consilio, non autem de præcepto; excepto tamen cap. Omnis homo. De Consecr. dist. 2. quia ibi Concilium Eliberitanum verè, & propriè imponit præceptum; sed hodie ex contrario usu censetur abrogatum tanquam nimis rigorosum; prout etiam aliqui alii Canones ejusdem Concilii, ut ex Vasquez notat Gobat d. tract. 4. n. 354. & Illustrissimus Episcopus Baptaglinus in Histor. Concilior. anno 305. ad Concil. Eliberim. num. 4.

- Ex eis studiosum Lectorem non pigeat, duo corollaria notare. Unum est, quod in primitiva Ecclesia Christi fideles conjugalis castitatis, & majoris continentie cultores, & amatores erant; siquidem ab uxoribus abstinebant. In diebus jejuniorum, & Processionum, ut orationi vacarent cap. Fratres. & cap. Christiano. 33. q. 4. II. Ante dies festos, & iplis diebus festis, in quibus sacram Communionem erant recepturi, cap. Scitis ead. 33. n. 4. & cap. Omnis homo. De Consecr. d. 2. & de hac observantia, & abstinentia à concubitu cum uxoribus plura scribit Tiraquell. de leg. Connub. 15. gloss. 1. n. 111. & seqq. III. A die conceptæ proles in utero usque ad ejus partum, & à tempore partus usque quod mater lactabat suam prolem, cap. Si causa 33. qu. 4. Et cap. Ad ejus verò, dist. 5. ubi hæc aurea verba: Ad ejus verò (Uxoris) concubitu vir suus accedere non debet, quousque qui gignitur, ablatetur. Mosenim erat piarum matrum proprios filios lactare, non autem alienis tradere nutritibus; quod videtur naturale præceptum, quia unicuique mulieri parturienti natura lac subministrat; quod notat Menoch. in Oeconomic. lib. 2. cap. 4. n. 1. & 2. Et VI. viri non tangebant uxores menstruatas, & ab earum consortio penitus abstinebant. dict. cap. Ad ejus verò: ibi: Cum in consuetis menstruis, (Uxores) detinentur, viris suis misceri prohibeantur: ita mortale sacra feriat, si quis vir ad menstruatam mulierem accedat. Scio hæc temporibus à Moralibus supradictos casus à culpa lechali, siue eis debitum matrimoniale exerceatur, excusari; sed ita non erat apud primitivos fideles, quorum religionem nos hereditavimus, & eandem futuram gloriam cum ipsis inquirimus,

Alterum corollarium est, immoderatum Veneris usum cum uxoribus esse perniciosissimum: coitus enim semper est noxius, nunquam salutaris, & juxta celeberrimum Cliniae Pythagorici dictum, tunc Venus est exercenda, cum quis damnum aliquod subire vult, vel seipso deterior fieri desiderat. Tiraquell. de legib. Connub. d. leg. 15. gloss. 1. part. 15. a n. 6. & seqq. Zacchias in Quæst. Medicolegal. lib. 6. tit. 1. qu. 5. n. 6. & lib. 7. tit. 3. qu. 4. n. 15. Rationem esse manifestam dicunt Medici, & Philosophi; siquidem carnalis copula diminuit calorem naturalem; quippè cum materia seminalis maximè spiritosa sit, ea ex corpore expulsa, meliores spiritus, subtiliores, & qui præ cæteris naturalem calorem fovent, dissipantur, & evanescent; & sic Vir, aliàs robustissimus, redditur imbecillus, præterquam quod labor impensus in exercenda Venere spiritus ipsos exhaurit, succeditque membrorum languor, & lassitudo, & totius individui detrimentum, ut probat Galen. lib. 1. de semin. cap. 16. & Zacchias in d. quæst. Medicolegal. conf. 70. n. 5. Hinc cruditates accumulatur in stomacho, quæ omnium morborum, ac articulationum dolorum materialis causa existunt, ob multas ferositates, & humores aqueos, crudos, & tenues, qui profluunt in articulos, & afficiunt quamcunque corporis partem, & præcipue cerebri ventriculos, unde provenit Apoplexia, & mors, ut in dict. consult. 70. n. 8. habetur ex Galen. lib. 1. de Spermate; nec desunt exempla eorum, qui immoderatè coeuntes occubuerunt in ipso concubitu, videlicet Cornelius Balbus Prætorius, & Q. Heterius Eques Romanus, de quibus Plinius lib. 7. cap. 53. & Valerius Max. lib. 9. cap. 12. & de quodam Principe Tarantino, qui congregiens cum meretrice emissa animam, tradit S. Petr. Damianus, & Jovinian. Pontanus in lib. de Obedientia de quodam Beltrando, qui in Venere expiravit, & de aliis notat Tiraquell. cit. Leg. Connub. 15. gloss. 1. part. 15. n. 27. & seqq. ubi numerat quinquaginta species morborum, & infirmitatum emanantium excoitu immodico, & exuperante; inter quas n. 54. morbus Comitialis, seu Epilepticus, ex sententia Hippocratis, & Galeni; de quo Faustus conclusit:

Turpis est morbi species horrenda caduci,
Cum jacer exanimis post sua furta Venus.

Alia plura hujuscemodi decrementa indulgentibus Veneti magis, quam oporteat, referunt Mercurial. lib. 2. de morbis Mulier. cap. 2. Massarialib. 4. præf. 6. & Zacchias post d. Quæst. Medicolegal. conf. 83. num. 15. & præcipue quod ex nimio frequentato coitu non generatur proles, & vita coeuntis abbreviatur; undè sic disserit S. Antonin. in summa part. 2. tit. 5. cap. 1. de Luxuria §. 11. Vers. Terribiliter consumit. Videlicet: Luxuria consumit vitam, Seneca: Plures occidit voluptas, quam gladius; & quidam sapiens eam describens ait: Luxuria est inordinata carnis petulantia, dulce venenum, importunus, perniciose potio, quæ corpus humanum debilitat, & virilis animi robur enervat. Unam ex rationibus, quare antiqui Patres tantum vivebant, & robusti, nunc autem parvo tempore, & pleni debilitate, hanc esse puto, quod erant magis continentes, tardè contrahabant matrimonium, interim servando castitatem, nunc autem à pueritia incipiunt pleni esse luxuriis, nimis citò contrahunt matrimonium, sed si differunt, perpetrant innumera mala. Quæ dicta sint, ut Parochi, & Confessarii argumenta habeant ad suadendos uxoratos, ut conjugalem continentiam ament, & à coitu effrenato abstineant.

DECISIONIS XLIV.

Ad Novembris secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an sumptio Tabacchi ante Missam, vel ante Communionem, frangat jejunium naturale, & reddat suscipientem inhabilem ad celebrandum, seu communicandum? Agitur de proprietatibus Tabacchi; & de essentia jejunii naturalis, seu Eucharistici. Referuntur historiae de Indis, & militibus, viventibus solo Tabaccho, absque alio cibo. Examinantur rationes pro utraque opinione circa fractionem jejunii naturalis; & adducuntur Concilia; atque Decreta Summorum Pontificum, prohibentia sumptionem Tabacchi. Distinguuntur tres modi sumendi Tabacchum; & deciditur casus auctoritatibus, & rationibus, non solum Theologicis, sed Philosophicis, ac Medicis.

SUMMARIU M.

- 1 Tabacchi sumptio, an impediatur Sacram Communionem?
- 2 Tabacchus cur sic dictus? Et ejus alia nomina.
- 3 Tabacchus est temperamenti calidi, & sicci.
- 4 Tabacchus, quibus modis accipitur?
- 5 Jejunium naturale in quo differat ab Ecclesiastico?
- 6 Jejunium naturale quomodo frangatur.
- 7 Jejunium naturale ante Communionem requiritur ob tres causas.
- 8 Tabacchi sumptionem impedire Communionem, qui docuerint?
- 9 Tabacchus nutrit.
- 10 Miles, qui vixit septem dies solo Tabaccho.
- 11 Tabacchus habet vim medicamenti.
- 12 Concilia Provincialia prohibentia usum Tabacchi ante Eucharisticam Communionem.
- 13 Concilia Provincialia eisi non obligent extra Provinciam, tamen dant directionem.
- 14 Tabacchi sumptio prohibita Sacerdotibus ab Urbano VIII. Innocentio X. & Innocentio XI.
- 15 Tabacchi sumptione non frangitur jejunium naturale ex Diana ob duas rationes.
- 16 Tabacchus non est cibus, quia non nutrit.
- 17 Potus debet esse humidus.
- 18 Nutrimentum debet habere humiditatem, & esse ex genere dulcium.
- 19 Tabacchus sumptus per masticationem, vel per sumptionem frangit jejunium naturale duplici de causa.
- 20 Pituita nutrit.
- 21 Animalia, quae nutriuntur sola pituita?
- 22 Saliva deglutita non frangit jejunium naturale.
- 23 Zacchias Medicus quid sentiat de Tabaccho circa fractionem jejunii.
- 24 Tabacchus sumptus per nares in pulvere non frangit jejunium, sed habet magnam indecentiam annexam.

SECUNDUS CASUS.

Cum inter necessarias dispositiones corporis ad Sacram Eucharistiam recipiendam, illa sit praecipua, quae respicit naturale jejunium, Queritur, an sumptio Tabacchi ante Missam; vel ante Sacram Communionem frangat jejunium naturale, & reddat susci-

pientem inhabilem ad celebrandum, seu communicandum?

Celebris est haec controversia inter Theologos morales: quorum antesignanus Antoninus Diana, de ea triplicem disputationem instituit, quamvis profiteatur, se à Tabaccho omnino abstinuisse, videlicet p. 5. tract. 13. resol. 1. & p. 8. tract. 7. resol. 3. & denique p. 10. tract. 16. resol. 24. alias 23. Quae omnes in opere suo Coordinato fixae sunt tom. 2. tract. 1. resol. 120. 121. & 122. In quibus non solum rationes hinc inde, sed etiam auctores pro utraque opinione recentet; sed quia eorum argumenta videntur aberrare a medicinae principiis, à quibus pro dignoscenda natura Tabacchi, & essentia naturalis jejunii est regula desumenda; ideoque penitus vim, & effectus Tabacchi, breviter examinare censui, & sic casum propositum, relatis Theologorum opinionibus, resolvere.

De Tabaccho nonnulla, non injucunda lectoribus, scripsi anno 1682. ad casum prudentialem Mensis Martii, tradendo media adhibenda, ad eliminandum in Ecclesiasticis abusum sumptionis Tabacchi, sed hanc tractationem nunc reassumendo sciendum est,

Primo, quod Tabacchus est simplex herba, sic dicta à nomine Insulae, in qua largiter nascitur, quae hoc nomine vocatur; ut videre est apud Ferrarium in Dictionario Geographico Verb. Tabacchi Insula, vulgariter dicta Isle Tabaga. Et est insula Americae meridionalis in mari Boreali, intra circulos Cancræ, & Aequatoris, habens ab uno latere insulam Granadæ, & ab alio insulam la Trinidad, ut in chartis geographicis Guiljelmus Sampsonis, sub dominio Hollandorum, sed capta anno 1679. à M. de Estées, teste P. Coronello in pag. America per eum nuper divulgata. Et non solum hac verba Tabacchus vocatur, sed aliis gaudet nominibus; nam ab indigenis dicitur Piciet, à botanicis Perum, Nicotiana, ac Herba Santa Croce, ut observat Nicol. Monard. de Simplic. Medic. ex Occid. India delata cap. de Tabaccho; & Paul. Zacchias in Quaest. Medicolegal. l. 9. tit. 7. q. unica n. 1. & 2. ubi notat, Tabacchum esse temperamenti calidi, & sicci in secundo gradu, & ideo utilem ad omnes morbos frigidos, saporis amari, atque acris, pruritantis sternutamenta; contra assertionem Lessii de Just. & Jure lib. 4. c. 3. n. 19. dicentis, esse frigidum refrigerantem, & narcoticum, idest somniferum, seu soporiferum, ac de genere Hyenscyammi, videlicet herbarum venenatarum. Quamvis autem in medicina plures usus habeat Tabacchus, tamen apud homines, praesertim Religiosos, ejus usus, seu potius abusus, ad tres modos recipiendi reducitur; ad nares in pulvere; ad os in fumo; vel in folio ipsum masticando, ad effectum vel excitandi sternutamenta pro capitis expurgatione, vel ea habenda per provocationem pituitae, & ejusdem expuitione, ut latius idem Zacchias d. lib. 9. tit. 7. q. unica n. 2.

Secundo sciendum. Quod, licet certum sit in Ecclesia Catholica, ad recipiendam Sacram Eucharistiam necessarium esse jejunium naturale in accipiente. cap. Sacramenta. de Consecr. dist. 1. & cap. Liquido. De consecr. dist. 2. (quod supra probatum est in primo casu Mensis Januarii hujus anni, ubi casus novem cumulavi, in quibus potest sumi sacra Synaxis absque jejunio naturali:) & quamvis nota sit differentia inter naturale jejunium & jejunium Ecclesiasticum, scilicet quod istud non frangitur,

dur, si sumatur modicum cibi, neque violatur per medicamentum, neque per potum, non solum aqua, sed etiam vini, quod nutrit. Sanchez *conf. moral. lib. 5. cap. 1. dub. 25. n. 2. Lessius de Just. & Jure lib. 4. cap. 1. dub. 2. n. 10.* (sic Ecclesia indulgente, ne nimium dispendium sanitas fidelium è sitis molestia patiatur). at è contra per hæc omnia naturale jejuniū violatur. S. Thom. 3. p. 9. 8. art. 8. ad 4. Nihilominus non est certum apud Theologos, & Canonistas, quando dicatur fractum jejuniū naturale. Alii enim ad ejus fractionem, & violationem requirunt duos, hoc est, ut sumatur vel cibis, vel potus, vel medicamentum, et si in parva quantitate: & quod sumptio sit per comestionem, vel potationem; id est per actionem, quæ juxta communem hominum estimationem, vocatur comestio, & potatio Diana Coord. d. tom. 2. tract. 11. resol. 120. §. 2. Alii, præter illa duo, requirunt quid tertium, nempe quod res per modum cibi, vel potus recepta, habeat naturam cibi, vel potus, & facultatem nutriendi, idcirco non frangitur jejuniū naturale, si traficiatur in stomachum aurum, argentum, plumbum, lignum, terra, vel quid simile: Gobat in *Experim. Theol. tract. 4. n. 263.* & Tamburin. de *Experim. Communi. cap. 2. §. 6. n. 28.* Sed alii DD. id non probant, dicentes prædicta, & similia, quamvis non habentia naturam cibi, vel potus, nec vim alendi, frangere jejuniū naturale, de ejus essentia est, ut nihil penitus intret in stomachum, ob reverentiam Sanctissimi Corporis Christi. Ita Castropalaum de *Euchar. disp. Unica punct. 13. n. 7.* ubi plurimos refert. Villalobos tom. 1. tract. 7. diff. 39. n. 1. Scottia de *Sacris. Alisse lib. 2. cap. 7. n. 1.* & alii, quos citat, & laudat Collegium Salmantic. de *Sacram. tract. 4. cap. 7. n. 70.* & novissime Byllus in *Hierurgia Sacra tom. 1. Verb. Jejuniū naturale n. 9. §. 2.* Etiam requiritur, quod ante Communionem stomachus sit omnino vacuus, & novus à quacunque re propter tres causas. Prima est ob sanctitatem

7 Sacramenti: Secunda, ne devotio accipientis impediatur: & Tertia, ne evietur, quodcunque periculum vomitus, & irreverentia. S. Thom. in 4. dist. 8. qu. 1. art. 4. in resp. Sylvest. Verb. *Eucharistia 3. n. 8.* Fagnanus in cap. Si constitit n. 17. de *Accusat.* Sed his tribus causis sufficere possunt res deglutitæ in stomachum, etiam si non habeant naturam cibi, aut potus, neque qualitatem nutriendi; & ad minus primæ, & tertie; scilicet sanctitati Sacramenti, cui derogatur per trahitionem præcedentem in stomachum cujuslibet materia; ac etiam ne vomitus, aut alia indecentia infurgat contra reverentiam Sacrosanctæ Eucharistiæ debitam.

His prænotatis deveniendum ad casus propositi resolutionem; opinionem affirmativam; id est sumptionem Tabacchi ante Missam, & ante Communionem frangere jejuniū naturale, & reddere suscipientem inhabilem ad celebrandum, vel communicandum, docuerunt Antonius de Leone in *Quest. Moral. de Chocolate part. 2. §. 4. à n. 10.* & segg. cujus verba Hispanica ponit per extensum Diana in *cit. opere Coordinato tom. 2. tract. 1. resol. 120.* & eidem Leoni adhæsit Lezana in *summa tom. 3. Verb. Eucharistia quoad Regulares n. 17.* contra quem sumit arma idem Diana, & commilitones aggregavit part. 8. tract. 7. resol. 3. & part. 10. tract. 16. resol. 24. alias 23. quæ posita, & coordinatæ sunt in d. tom. 2. tract. 1. resol. 121. & 122. Rationes Lezanæ, & Leonis sunt: Primò, quia Tabacchus verè est nutrimentum, ut constat ex multis ex-

perientiis plurimum, qui ex ipso solo sustentati sunt. Hæc sunt verba Lezanæ, quæ videntur fundata in auctoritate Nicol. Monardi in *simpl. medic. Histor. cap. 14.* ubi virtutes omnes refert herbæ Tabacchi, & inter cæteras, ait: *Usus est etiam Tabacchi apud Indos, famis, sitisque sedanda gratia hoc modo; conchyliis quadam cochlearum fluvialitium urunt, deinde atterunt calcis modo; hujus, & foliorum Tabacchi aquas partes sumunt, manduntque, donec ex utrisque massa quadam fiat, quæ in pilulas, pisco majores, formant; atque in umbrasiccatis in usum reponunt. Facturi iter per desertum, ubi neque cibum, neque potum inventuros se putant, harum pilularum secum delatarum unam inter labrum inferius, & dentes reponentes, ejus liquorem assidue sorbent; quæ absumpta aliam reponunt, atque iter aliam, donec peregrinationem triduanam interdum, aut quatrduanam absolvant, istaque ratione toto illo tempore, neque famem sibi molestam esse, neque sitim afferant.* Eadem referuntur à Simone Paulo Medico Regio Aarhulensi, in *Commentar. de Abusu Tabacchi*, ubi pag. 4. citat eximios alios Auctores, qui de Tabacchologia libros typis dederunt; & præmissa confirmat Joann. Chrysostom. Magnenus in *Ticinenfi Universitate Medicinæ Professor in suis Exercitiis, de Tabaccho anno 1648.* ubi *Exercitat. 9. §. 1.* hæc habet: *Miraculo proximum est, quod de Tabaccho in hac famem, sitimque sedandi affectu recensetur à Monardo, Lopez de Omata, Oviedo, Benzoni, Dalechampio, & aliis, idque admirationem superat, quod absque cibo, & potu alacres, & laboribus reddat aptissimos. Militibus, castrensique lixarum turbe in Europa, imò & in voracioribus Europæ populis notissimum est, triduanam expeditionem, nullo incommodo, absque potu, ciboque obiri posse, dummodo Tabacchum adsit unicuique, sive illud fumo, sive trochicis habeatur assumptum.* Et paulo post: *In ebfdione Valentia anno 1636. miles fuit, qui hebdomadariam sustinuerit in ediam globulis Tabacchi vires belli laboribus aptas conservans, Ac inferius: Peruviani tamen meris Tabacchi foliis utuntur ex Lopez de Homara. Idem expertos se beneficium à Tabacchi fumo retulerunt mihi milites fide digni, qui unica Tabacchi uncia biduum, absque potu ciboque; imò & absque horum desiderio transegerant. Et quod Tabacchus, quocunque modo sumatur, habeat vim nutriendi, ac sedandi famem, & sitim latè probat rationibus Philosophicis, ac Medicis P. D. Benedictus Stella Monachus Benedictinus in libro (vulgari idiomate, sed non vulgari eruditione ornato) *De Tabaccho cap. 31. & cap. 32.* quem Tabacchistas legisse delectabit; & hæc dicta sunt in defensionem P. Lezanæ, qui Vir eruditissimus, ac Carmelitane Religionis nobile ornamentum, asserendo Tabacchum nutrire, non sine ratione, ac auctoritate Medicorum, & Philosophorum id asseruit.*

Secunda ratio, quod per Tabacchum, præcipue sumptum in folio per masticationem, vel in fumo, solvatur jejuniū naturale, illa est, quia habet vim medicamenti, & sumitur tanquam medicina, vel ad exonerandum caput, vel ad confortandum stomachum, sive ad solvendum ventrem: verè enim Tabacchus est herba medicamentosa, ac quocunque modo sumatur, pro medicamento sumitur. Zacchias d. lib. 9. *Quest. Medico legal. tit. 7. quest. Unica num. 2.* Sed post summionem medicamenti in quacunque parva quantitate, non licet Sacram Eucharistiam accipere. Sanctus Thomas 3. part. quest. 80. art. 8. ad 4. Ergo

Tertia ratio desumitur ex Concil. Provinciali Li-

Limensi diei 7. Octobris 1588. sic decernente: Prohibetur sub reatu mortis aeternae Presbyteris celebraturis: ne Tabacchi fumum ore, aut Syafi, aut Tabacchi pulverem naribus, etiam pretextu medicine sumant. Et ex alio Concilio Mexicano diei 27. Octobris 1589. ita præcipiente: Obreverentiam, quæ Eucharistie præcipiendæ exhibenda est, præcipitur ne ullus Sacerdos, ante Missæ celebrationem, aut quævis alia persona ante Communionem quidquam Tabacchi, per modum fumalis evaporationis, aut quovis modo percipiat. Qui quidem Conciliares, ac provinciales Canones referuntur à Diana Coord. d. tom. 2. tract. 1. resol. 120. §. 1. & à Byllo in Hierurgia Sacra Verb. Sumpcio Tabacchi num. 215. §. 3. qui testantur, eosdem ab Apostolica Sede confirmatos; & quamvis non obligent nisi in illis Provinciis. Balde de Legib. lib. 5. disp. 8. num. 1. habent tamen magnum pondus ad comprobandam, illicitam esse rem ab eis prohibitam; etsi ob approbationem Sedis Apostolicæ eos transisse in legem universalem velit P. Benedictus Stella in d. opere de Tabacco cap. 33. ubi ponit Bullam Urbani Papæ VIII. incipien. Cum Ecclesie diei 30. Januarii 1642. prohibentis in tota Hispania, Diocæsi quæcumque sumptionem Tabacchi in Ecclesiis, earumque atriis & ambitu sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, & aliam consimilem prohibitionem factam ab Innoc. Papa X. anno 1650. contra Tabacchum fumentes in Ecclesiis, vel in atrio Basilicæ S. Petri Urbis Romæ. Quam quidem prohibitionem nuper confirmavit Innoc. Papa XI. die 10. Octobris 1681. sub pœna suspensionis à Divinis ipso facto incurrenda, & scutorum 25. solvendorum à Presbyteris Tabacchum fumentibus in Sacris Urbis Romæ; & de ejus Sanctitatis mandato S. Congregatio Concilii omnibus Episcopis imposuit die 1. Aprilis 1678. Ut sub pœna suspensionis ipso facto incurrenda prohibere valeant Sacerdotibus, ne manè antequam Missam celebrent, ullatenus Tabacchum sumant, teste Josepho Crispino Episcopo in libr. de Pastoralis Visitat. part. 2. §. 10. num. 24. Quibus omnibus fulcitur maximo perit opinio PP. Leonis, & Lezanæ affirmantium, non esse licitam Sacram Communionem post sumptum Tabacchum.

Contrariam tamen opinionem sustinet Diana Coordinatus cit. tom. 2. tract. 1. resol. 120. resol. 121. & resol. 122. ubi plurimos asseclas Moralistas cumulat, quorum omnium duæ sunt rationes præcipuæ; Una, quod ad violandum jejunium naturale, quidquid sumitur, debet sumi tanquam cibus, vel potus, ex cap. Liquido. de Consecr. dist. 2. ibi: In honorem tanti Sacramenti in os Christiani prius Dominicum Corpus intret, quam ceteri cibi: & per actionem, quæ ex communi hominum estimatione dicatur comestio, vel potatio ex Rubrica Missalis de Defectib. dispositionis Corporis tit. 9. num. 1. ibi: Si quis non est jejunus post mediam noctem, etiam post sumptionem solius aquæ, vel alterius potus, aut cibi, per modum etiam medicine, & in quantacunque parva quantitate, non potest communicare, nec celebrare. Sed Tabacchus non est cibus, neque potus; & non sumitur per modum comestionis, seu potationis; ergo non frangit jejunium naturale. Altera ratio est, quia ad violandum naturale jejunium res sumpta, & in stomachum trajecta debet esse alimentalis, & habere facultatem nutriendi; ideo lignum, filum, frustum chartæ, & similia, quæ non nu-

triant, non impediunt communionem. Gobat & apud eum alii ita docentes, in Theolog. Experim. d. tract. 4. num. 261. 162. Sed Tabacchus non nutrit, nec habet facultatem nutriendi, ut Diana supponit. Ergo non frangit naturale jejunium.

Quod Tabacchus non sit cibus, neque potus, neque comestio, vel potatio, ut in prima ratione, probari potest ex principiis Philosophicis, & Medicis. Nam quod non sit cibus, patet, quia quidquid non habet facultatem nutriendi non est cibus, Galen. lib. 3. de Alimen. fac. cap. 40. Sed Tabacchus nutriendi vim non habet. Ergo non est cibus. Minor probatur. Quod habet vim alendi, debet à natura vinci, & membris assimilari. Avicen. in can. text. 1. tract. 1. num. 76. At Tabacchus neque vincitur à natura, neque membris assimilatur, quia partem nullam alibilem habet, sed tantum medicamentosam. Zacchias d. lib. 9. Quest. Medicolegal. tit. 7. quest. Unica à num. 14. & seqq. Ergo non est cibus. Ad exempla Indorum, & militum viventium ex solo Tabacco respondebitur infra. Similiter Tabacchus non est potus; quia potus debet esse humidus, tanquam institutus à natura ad distributionem ciborum solidorum, ad sitim levandam, & ad corporis refrigerium. Mercat. de Sanit. & ejus confervo. class. 1. art. 2. p. 164. num. 88. Lefsius de Just. & Jure lib. 4. cap. 2. dubit. 2. num. 17. Sed Tabacchus quomodocunque sumatur, humidi rationem non habet, neque ullam ex supradictis facultatibus habet, quia ut dictum est in primo notabili, est temperamenti calidi, & siccici. Ergo non est potus. Pari modo sumptio Tabacchi dici non potest comestio, vel potatio; siquidem, ut supra notatum est, vel sumitur per nares in pulvere ad excitanda sternutamenta; vel per masticationem folii Tabacchi in ore ad alliciendam pituitam à capite, & eam expuendam; vel per fumum ex tubulo in os attractum, qui in capitis cavitates defertur, & inde pariter pituitam elicit, quæ expuitur; & nulla harum actionum est comestio, vel potatio, de quarum essentia est, trajicere rem per guttur ad stomachum. Caramuel in Fundament. Theolog. num. 3583. & seqq. & Gobat dict. tract. 4. num. 261.

Secunda pariter ratio Dianæ, seu Tabacchistarum, quod scilicet Tabacchus non habeat vim alendi, nec facultatem nutritivam, & sic non frangat naturale jejunium; probari potest ultra prædicta: quia si sumatur in pulvere, vel in folio, quidquid nutrit, debet habere in se humiditatem, & esse ex genere dulcium. Galen. lib. 4. de Simplic. medic. fac. cap. 10. nam omne nutrimentum vel est dulce vel unctuosum, vel ex his compositum. Idem Galen. lib. de Ocul. cap. 1. part. 5. Sed Tabacchus non est humidus, cum sit temperamenti calidi, & siccici; & non est dulcis, sed amarus; Ergo neque nutrit, neque facultatem nutritivam habere potest. Ulterius, si sumatur in fumo; fumosa omnia sunt amara. Cardan. lib. 1. de Sanit. tuen. cap. 36. Sed amara non nutriunt. Galen. d. lib. de Simplic. Medic. fac. cap. 15. idem Card. d. lib. 1. cap. 5. & cap. 40. Ergo Tabacchus sumptus in fumo non habet facultatem alibilem. Tandem fumida substantia tantum abest quod nutriat spiritus, quin ipsos dissipat, ac destruit; est enim contraria substantiæ spirituum puræ, ac lucidæ. Ergo Tabacchus in fu-

mo nullam dat nutritionem; nutritio enim fit per similia. Zacchias *dict. lib. 9. Quest. Medicolegal. tit. 7. quest. Unicanum. 32.*

In hac controversia, mea est opinio, Tabacchum sumptum in ore vel per masticationem foliorum, vel per fumationem frangere jejunium naturale; de pulvere sumpto per nares dicam in fine.

- 19 Igitur, qui mastica folia Tabacchi, vel ipsum sumit in fumo, violat naturale jejunium, duplici respectu; scilicet nutritionis, & medicinæ. Respectu nutritionis violatur jejunium naturale, quia cum habemus tot testimonia de fame, & siti sedata per Tabacchum per plures dies in militibus Europæis, in Indis, atque Peruvianis, dicendum est, ex Tabacchi sumptione provenire nutrimentum, non directè ob ejus siccitatem, & amaritudinem; sed indirectè ob pituitam, quam Tabacchus, cum masticitur, vel in fumo suscipitur, projectat in stomachum; certum est enim apud Medicos, & Philosophos per pituitam nutriri corpora absque ope alterius externi alimenti, & multiplici experientia firmatum est, quosdam homines integris annis absque cibo, & potu vixisse, enutritos sola pituita in eorum corporibus abundante; ut doctè advertit Zacchias *d. lib. 9. tit. 7. quest. Unicanum. 27. Delirius lib. 2. Disquisit. Magic. quest. 21. & Scotus in Physica Curiosa lib. 3. cap. 14. §. 1. ubi exempla plura ex probatis auctoribus refert diuturnæ hominum quorundam à cibo, & potu abstinentiæ, & §. 2. inter cæteras rationes, ait, id procedere; Si ex summa cerebri humectatione materia quadam subtilis, & pituitosa à capite in corpus descendat; atque interea corpori in alimentum cedat.* Immo multa animalia totam hyemem sine cibo extrinsecus assumpto transigunt, & sola pituita nutriuntur, ut ursus, taxus, glis, & alia ut citati DD. notant. Idcirco
- 20 quia proprium est Tabacchi, vel folii masticatione, vel fumi receptione, attrahere à capite pituitam, & ad stomachum eam transmittere; & in nutrimentum convertere; dicendum est habere saltem indirectè vim nutritivam, & frangere jejunium Eucharisticum,
- 21 Neque obstat, si dicas illam pituitam à Tabacchi non degluti in stomachum, sed expui; idèò que non solvere jejunium, cum ad fumum, si aliqua pars deglutiatur, per salivam videatur degluti, quæ non violat naturale jejunium. Quart, in
- 22 Rubr. Missal. p. 3. tit. 9. sect. 1. dub. 2. diff. 4. ubi concordantes. Non enim sumitur Tabacchus à nostratibus ad sedandam famem, vel sitim; seu loco cibi, vel potus; sed tanquam medicina ad exonerandum caput per attractionem pituitæ ex eo in os, quæ statim expuitur, & non permittatur descendere in stomachum.

Nam respondeo; esto, quod non ut cibus, & potus, sed tanquam medicina sumatur Tabacchus (& est secundus respectus fractionis jejunii naturalis) quantumvis diligens sit Tabacchista in expuitione; fieri non posse, ne multum pituitæ, & multum substantiæ ejusdem Tabacchi descendat in stomachum, ut ratiocinatur pro hac opinione Eminentiſſ. Card. de Lugo *Respon. Moral. lib. 1. dub. 9. num. 4. his verbis: Non videtur negari posse, quod dum Tabacchus dentibus conteritur, aliquis ex illo succus exprimitur, cujus pars in stomachum trahitur; nam ejus virtus sentitur statim in stomacho; qui non solum alteratur, & provocatur aliquando ad vomitum; sed etiam plerumque commovetur corpus ad purgationem* ventris; qui effectus non videtur fieri posse, nisi virtus, & qualitates hujus herbe trahantur, quæ qualitates cum sint accidentia, non possunt sine subiecto transire, & per consequens fatendum erit; aliquam particulam ipsius substantiæ transire, & degluti, quæ licet videatur mixta cum saliva degluti, sicut gutta aquæ, quando os abluitur, hoc tamen in casu nostro non videtur fieri præter intentionem; sed potius ex intentione saltem implicita; si quidem herba illa ad hunc finem sumitur, & habetur in ore, ut eos effectus causet in stomacho, & in corpore; neque sumitur ad delectationem, cum herba ipsa gustui ingrata sit, ut experientia constat; sed sumitur gratia medicinæ; & per consequens solum ut efficax, & utilis ad ejusmodi effectus, & purgationem causandam. Hæc Cardin. de Lugo; cui licet ad jungere id, quod de hac questione sensit sapientissimus Medicus Paulus Zacchias *d. q. unica num. 20. ubi disserens de hoc casu ita scribit: Hinc concludendum, Tabacchum neque ut cibum, neque ut potum quomodocunque assumatur, frangere jejunium Ecclesiasticum, aut penale; sed bene frangere jejunium Eucharisticum, non in quantum nutrit, aut cibi, vel potus rationem habet; sed in quantum sua substantia quantumvis minima posset occupare stomachum, aut ejus fumo, vel alios posset causare agitationem in humoribus, & alios effectus producere minimè convenientes, ubi tantum Sacramentum accipere paramur; quemadmodum etiam decet ob debitam reverentiam, ut dicimus, ab omni aliena substantia liberum stomachum servare.* Paucis disputationem perstringendo, Tabacchus trahendo pituitam à capite, & commovendo humores in stomacho, occupat ejusdem stomachi vacuitatem; tum per descensum pituitæ, tum sui ipsius qualitatum, quibus tollitur totalis illa privatio rei cujuscunque ad jejunium Eucharisticum necessaria & omnimoda illa abstinentia, ab Ecclesia requisita, ob tanti Sacramenti reverentiam; quapropter qui sumit Tabacchum, vel in fumo, vel in folio, illum masticando; licet celebrare, vel communicare non potest; nisi adeò brevis, & modica sit sumptio, seu masticatio, ut totus humor commotus vel ex stomacho, vel ex capite, sit omnino expulſus, neque tractus in stomachum.

A Tabaccho autem recepto per nares in pulvere, non videtur frangi jejunium naturale, quia non transit ad vacuitatem stomachi occupandam; sed quia secum annexam habet summam indecentiam, quæ maximè obest reverentiæ debitæ Sacramento Venerabili Eucharistiæ; idèò convenit ab eodem abstinere, vel parciter uti ante celebrationem vel communionem, ut volunt ex Theologis Byssus, *d. Verb. Sumptio Tabacchi §. 3. Volpi res. mor. Verb. Euchar. res. 61. num. 28. & ex Medicis Zacchias d. lib. 9. tit. 7. q. Unica num. 33. ubi ita concludit: Ut ergo multa in pauca redigam, dicendum ex mea sententia est, Tabacchi usum in jejunio Eucharistico prohibendum, non quod illo modo, ne per somnium quidem, nutrire possit, aut folio, aut pulvere, aut fumo; etiam si aliqua illius particula in stomachum laberetur; sed primò ob Sacramenti reverentiam; quia multam agitationem in humoribus causare potest, & caput ipsum commovere; sensusque turbare, & obtundere; maximè si ejus fumus assumatur, potest & ventrem solvere, aut, quod pejus est, vomitum concitare. Secundò, quia facile evenit, ut ejus ex usu pituita à capite proripata, & allecta ad stomachum descendat, ibique aut in nutrimentum vertatur, aut*

ad minus illius vacuitatem impediatur, quam necessarium esse dicendum, ubi tanto cibo celesti, ac Sacratissimo refici prestolatur.

Taudem ad correctionem Tabacchistarum, iisdem obijciendum est, quod de Turcis legitur in Itineribus Illustrissimi, ac Excellentissimi, D. D. Joannis Baptistæ Donati Baili Veneti Anno 1683. p. 2. pag. 160. Videlicet, Turcas in die jejunii abstinere tum à potu, tum ab odoribus: nam hanno scrupolo di guastare il digiuno, non solo con le liquide porzioni, ma di più con le fragranze, tenendo che resti franto il digiuno anco coll' odorato.

DECISIONIS LV.

Ad Novembris casum prudentialem.

ARGUMENTUM.

Enarrantur omnes morbi, ac infirmitates, impediens administrationem Sacræ Eucharistiæ, seu Viatici, ne irreverentia committatur in Venerabile Sacramentum. Hi morbi ad quatuor capita reducuntur: ad defectum *usum rationis*; ut in delirio, phrænesi, & dementia. Ad defectum *respirationis*, ut in affectibus anginosi, vulgò di *Schiranzia*. Ad defectum *deglutitionis* ob convulsionem, vel paralytism Oesophagi, vulgò il *Canaruzzo*; seu ob molestissimam tussim. Et ad *Stomachi ægrotationem*, ratione vomitus, singultus, volvuli, empyematis, vulgò *postema*, nausæ, bilis, flatus, & Lienteriæ. Quæ omnes juxta regulas Medicinæ, & monita Medicorum sapientum, breviter atque eleganter recensentur.

S U M M A R I U M.

- 1 Morborum genera quatuor in quibus infirmi non sunt communicandi.
- 2 Delirium, dementia, & Phrænesis impediunt Eucharisticam Communionem.
- 3 Regula observanda pro communicandis delirantibus, vel phræneticis infirmis.
- 4 Semisatui debent instrui, excitari ad devotionem Eucharistiæ, & communicari.
- 5 Schiranzia quid sit? & unde dicta?
- 6 Anginosi affectibus laborantes cautè sunt communicandi.
- 7 Puer nutritus dies 14. frequentibus enematis, id est clysteriis.
- 8 Deglutire qui non potest, communicari non debet.
- 9 Vomitus ubi est periculum, ab exhibenda Eucharistiâ abstinendum.
- 10 Vomitus, in quibus morbis solitus sit evenire.
- 11 Volvulus ob sui sevitiam appellatur miserere mei.
- 12 Flatus solet impedire Communionem.
- 13 Lienteria laborans, an communicandus.

CASUS PRUDENTIALIS.

Cum in secundo Quæsto hujus mensis dictum sit inter ceteras dispositiones corporis, ad sacram Eucharistiâ licitè sumendam, requiri in communicando facultatem deglutendi, & retinendi Sacramentum in stomacho, ita ut non subsit periculum vomitus

ejusdem, dignentur prudentes Parochi notare omnes morbos, seu infirmitates, quarum causa non licet Communionem dare, seu viaticum præbere infirmis, ne aliquam irreverentiam committant in Sacramentum.

Plures plura scribere; sed omnium dicta ad ordinem redigendo; quatuor dixerunt esse genera morborum, quorum causa infirmi non sunt à Parochis communicandi, ad impediendam irreverentiam, quæ posset evenire in Sacramentum. Siquidem alii morbi respiciunt *Usum rationis*, alii *Respirationem*, alii *Deglutitionem*; & alii *Stomachi convulsionem*.

Ad *Usum rationis* quod attinet, morbi ex hoc capite provenientes, sunt *Delirium*, *Phrænesis*, & *Dementia*; hi enim impediunt usum rationis, & mentis alienationem operantur, & per consequens impediunt; ne detur Sacra Eucharistia quæ tantummodo illam cum debita reverentia suscipientibus est exhibenda; quales non sunt *Delirantes*, *Phrænetici*, & *Dementes*, S. Thom. 3. p. 9. 80. art. 9. *Summa Angelica Verbi Eucharistia* 3. num. 14. Tamburin. de *Exposit. Commun. cap. 4. §. 1. num. 4. Surd. consil. 89. per totum*. Et Rota post Zacchiam in *Quæst. Medicolegal. decis. 62. num. 3. 17. Potrò observandum est, quod deliria, phræneses, & dementia, alia sunt perpetua, quæ inhabitant infirmum ad Communionem Eucharisticam recipiendam, & alia sunt ad tempus, & habent dilucida intervalla; & tunc non impeditur Sacra Synaxis exhibitio; ut docet Zacchias in *Quæst. Medicolegal. lib. 9. tit. 9. quæst. Unica num. 4. & 5. ex doctrina S. Thomæ in cit. quæst. 80. art. 9. advertens quod in Apoplexia, & Epilepsia est observandus status paroxysmi, nam certum est in ipsius insultu etiam si ægri videantur ab eo se recolligere, nisi in totum ad se redeant, nullo modo est Sacramentum exhibendum; ideoque expectandus finis Paroxysmi, & videndum, an patiens factus sit compos mentis & habilis ad recipiendum ipsum.**

Cæterum, quia aliquando deliria, & mentis alienationes potius dici possunt remittere; quam intermittere; observandæ sunt sequentes regulæ, quas tradit supracit. Zacchias lib. 2. r. 1. q. 21. an. 15. & seqq. videlicet: I. Senes delirantes raro habent dilucida intervalla; ideo cautè se gerat Parochus cum istis. II. Mulieres, si in delirium venerint, non ita facile resipiscunt; & non ita faciles sint Sacerdotes in Sacramenti exhibitione. III. Neque illi, qui fatui sunt à nativitate, vel ex longo tempore, præsertim si muti sint, ac surdi. IV. Qui ob ebrietatem excessum mentis patiuntur, non recuperant usum rationis, nisi digesto totaliter vino. V. Lethargici, qui Comatosi, & Coratosi à nimio sopore dicuntur, nullam interpolationem habent suæ insanæ, quia causa morbi, occupans instrumenta cerebri, semper præsens existit; & durante causa, durat effectus. VI. Icti à fulmine, Attonii, Congelati, seu Cataleptici, non habent dilucida intervalla, ob eandem rationem. VII. Phrænesis, si sit accidentalis ob febris calorem, eo intermittente, cessat; sed si essentialis sit ob inflammationem membranarum cerebri, nili sanetur, non dat lucida intervalla. VIII. *Hydrophobi* (id est rabiosi) item insatuati ex assumpto veneno, & in dementia lapsi ex longa infirmitate; non habent interpolationes; & ratio est, quia morbus residet in cerebro; & nisi curetur, usus rationis non reassumitur. XI. Sua tamen dilucida intervalla regulariter habent

habent alienationes mentis provenientes ex *Melancholia Hypochondriaca*, *Ecstasi*, *Epilepsia*, *Apoplexia*, (quæ non fit fortis) *Lycantropia*, *furor uterino*, & similibus: in quibus opus est consilio prudentis Medici, & prudentia sapientis Parochi, in seligendo tempore opportuno ad communicandum Infirmum absque periculo irreverentiæ. Porro qui à natura sunt semifatui, stolidi, surdi, & muti, debilem usum rationis habentes; sed tamen devotionis, & reverentiæ erga Sacratissimam Hostiam capaces; hi præmissa instructione sunt admittendi ad Communionem, ut docet S. Thom. 3. part. 2. art. 9. Tambur. alios allegans de *Ex-pedit. Commun. cap. 4. §. 1. num. 4.* Et primis annis Ecclesiastici regiminis Eminentissimi Card. Barbadii, Pastoris vigilantissimi Paravini, in Visitatione Diocesis, reperi nonnullos semifatuos, quos instructos admissi ad Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ; & ab eis summa cum devotione recepta fuerunt; quod laudat Gobat in *Experim. Theolog. tract. 4. num. 138.*

Quoad Respirationis morbos: illi sunt, qui circa fauces obveniunt, & dicuntur affectus anginosi, vulgo di *Schirantia*, sive *Schirantia* à verbo græco *σχωρᾶν*, id est, stragulationes, angina enim vocatur dolor faucium, ut notat Octav. Ferrarius de *Origine lingue Italica Verb. Schirantia*. Proveniunt autem vel à catharro suffocante, vel ab inflammatione, & ardore faucium, vel à convulsione, aut paralyti partium oris, & circumvicinarum, vel in mulieribus, à strangulatione uteri: in quibus omnibus morbis impeditur deglutitio, non ex vitio stomachi, Oesophagi, sed ob occlusionem faucium, aut lesam actionem musculorum, os diducientium, quorum ope etiam cæteræ functiones, necessariae ad deglutitionem, celebrantur: Quapropter laborantes in idem anginosi affectibus non sunt communicandi, nisi prius Parochus experiatur, an possint saltem aquam deglutire; siquidem cum sint fauces occlusæ, regurgitant, & rejiciunt quicquid illis datur in ore, ut dissert prædictus Medicus Zacchias *dist. lib. 9. tit. 9. quæst. Univ. num. 6.* ubi narrat, vidisse nobilissimum puerum quin-quennem ex convulsione linguæ, & adjacentium particularum, ne aquæ quidem guttam, per spatium quatuordecim dierum deglutire potuisse. Nuntiebatur autem frequentibus enematis (vulgo *infusione de Clisterib. Amalthæa Onomastica Verb. Ene-ma*) ex carniū contuso, & vitellis ovorum, quorum ope absque alio cibo, & potu per omnes eos dies duravit; post quos sensim comedere cepit, & sanitatem recuperavit.

Ex defectu verò *Deglutitionis* abstinendum est ab exhibitione Eucharistici Sacramenti; & hic defectus procedit vitio *Oesophagi* (vulgo *Cannaruzzo*, sive *canna della gola*. Octav. Ferrar. ubi supra *Verb. Canna*) & est gulæ meatus, seu fistula ab ore ad ventriculum attingens, dicta à Plinio *Anima Canalis*, qui *Oesophagus* aliquando patitur convulsionem, aut paralytism, vel immediate in se ipso, vel in musculis, nervis, & aliis partibus illi inservientibus, quo in casu perditur deglutitio, & licet ci-bus, vel potus recipiatur in faucibus, non potest transire, neque in ventriculum descendere; unde periculum est vomitus; præcipue succedente frequentissima, & molestissima tussis, ab Hippocrate dicta *Thiriode*, hoc est maligna, & ferina; quia est adeo anxiosa, & violenta, ut hominem mirum in modum exagitant nec liberè respirare, nec quic-

Doct. Clericali Tom. 2. Lib. 11.

quam deglutire permittat; immo si quid homo deglutire tentaverit, illud violenter ab ore per tussim repellatur.

Eandem ob *Stomachi agrotationem*, ratione vomitus non est danda Eucharistia sacra, esset enim peccatum mortale tum in administrante, tum in petente, & recipiente. Quartus in *Rubric. Missal. 9. part. 3. tit. 9. sect. 2. dub. 3. & tit. 10. dub. 2. num. 14.* Ob agrotationem autem stomachi Vomitus evenire solet in his casibus. Primo in sputo sanguinis, si sit frequens, & violentum; sive procedat sanguis ex pectore, & pulmonibus, sive ex stomacho ipso. Secundo, si ejiciatur *Empyema*, (vulgo *postema*) quæ est collectio puris, facta in pectore; adjuncta tussis, quæ cessante, & ægro quietem obtinente, poterit cum debita cautela eidem Communioni dari. Tercio si infirmus agitetur *Nausea magna*, quæ est motus, & promptitudo ad vomendum. Quarto si post vomitum oriatur *Singultus* (vulgo *singhiozzo*) convulsiva oris ventriculi affectio. Quinto si ob dolores Nephriticos, Colicos, vel Iliacos sequatur *volvulus*, obfui saviem à Barbaris appellatus *Miserere mei*; idcirco urgente volvulo evomitionem, per quam non solum cibi, & humores rejiciuntur; sed ipsa etiam stercora; est omnino cessandum à Communionem; nec imitandus ille Parochus, de quo meminit Zacchias in *anted. Quæst. Medicoleg. d. lib. 9. tit. 9. in princ.* & cujus inexpiablem appellat temeritatem, dum non obstante peritissimi Medici interminatione, Juveni cuidam, doloribus Iliacis agitato, cum enormi vomitu, Sacramentum Eucharisticum obtulit, quod paulo post una cum anima evomit. Generantur autem dolores Iliaci ob intestinorum tenuium inversionem, vel convolutionem, ob quam feces per alvum reddi impeditur, ad stomachum repunt, & per os rejiciuntur. Sexto, si exciteretur in pectore *Cholera*, morbus scilicet, per quem *Bilis* per os, & per alvum indefinenter projicitur; & dicitur *Cholera humida*. Septimo si insurgat *Flatus*, appellatus *Cholera sicca*; qui si sit valde acutus, & nullam quietem permittat infirmo, dat causam denegandi Eucharistiam, solet enim flatus ipse tanto impetu per os erumpere, ut quicquid in os ingeritur, summa violentia ad extra repellat. Octavo tandem ad stomachi infirmitatem accedit morbus dictus *Lienteria* (vulgo *stisso del ventre*) in quo cibi, statim post sumptionem, rejiciuntur per alvum absque ulla concoctione, tales quales fuerunt accepti; quo circa non erit licitum in hoc casu, prout neque in superioribus, exhibere Sacratissimam Eucharistiam infirmo, ne maximo cum horrore contingat, species Sacramentales integras per alvum transmitti: aut aliam irreverentiam irrogari, ut pie ac doctè monet cit. Zacchias *d. lib. 9. tit. 9. quæst. Unica per totam*. Et hi sunt morbi præcipue, quos Parochi, & Monialium Confessores observare debent, ut sciant prudenter determinare, quando Sacra Communio, seu Viaticum possit, vel non possit infirmis impertiri.

DECISIONIS LVI.

Ad Decembris Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Quæritur quo tempore, & quo instanti tempore EUCARISTIA gratiam conferat.

T 2

Quatuor

Quatuor opiniones diversæ Theologorum recitantur; Et non inutilia monita communicantibus proponuntur.

SUMMARIUM.

- 1 Gratia quo tempore Eucharistia producat in suscipiente?
- 2 Eucharistia antiquitus dabatur in frustulis panis; qui masticabatur à suscipientibus.
- 3 Gratia confertur, dum Eucharistia transit per guttur ad stomachum, secundum Suarez.
- 4 Gratia produciat toto tempore, quo species Sacramentales durant in stomacho secundum Cajetanum.
- 5 Gratia per Eucharistiam causatur statim ac species Sacramentales sunt in stomachum trajectæ ex communi opinione DD.
- 6 Hostia non est diu retinenda in ore; sed cito deglutienda. Et cur?

QUÆSITUM PRIMUM.

Cum dictum sit in primo, & secundo Quæsto mensis Oobris hujus anni, mirabiles effectus Sacramentum Eucharistiam operari in illis, qui eam digne, ac devote suscipiunt inter quos secundam gratiam, seu gratia augmentum; queritur, quo tempore, & quo instanti temporis Eucharistia conferat gratiam?

Relata fuerunt quatuor opiniones Theologorum. Prima est Becani cap. 22. de Eucharist. quæst. 6. num. 2. dicentis, tunc primò Eucharistiam gratiam conferre, quando ipsa est in ore recepta; ea ratione, quia ait Dominus Jo. 6. qui manducat me, ipse vivet propter me. At manducatio fit in ore, juxta significationem verbi *Manduco*, derivantis à verbo *Mando*, quod significat dencibus in ore cibum conterere; antiquitus enim non consecrabatur tenuis particula panis, ut in præfenti, sed integer panis, qui postea frangebatur in frusta, & ea dabantur manducanda communicantibus, qui dentibus illa masticabant, ut ex Concilio XVI. Toletano cap. 6. (celebrato anno Christi 693.) deducit Emin. Card. Bona *Rerum Liturgicar. lib. 1. cap. 23.* ubi subdit, imò Christum non particulam panis, sed integrum panem accepisse, & consecrasset; atque ex eo particulas confregisse, quas particulatim discipulis tribuit. Quod confirmat Joan. Mabillon. *In Liturg. Gallicana lib. 3. num. 13.* dicens, antiquitus Eucharistia particulam ad Communionem in manus datam fuisse teste Gregor. in *Hist. lib. 10. cap. 8.* ac proinde ex majori pane decerptam. Itaque dum in ore posita est Eucharistia, quæ si esset grossior dentibus veniret conterenda, masticanda, & sic manducanda, gratiam elargitur fumentis, ait Becanus, cui consentire videtur Vasquez *disp. 103. cap. 2. num. 17.*

Secunda opinio est Suarezii de Euchar. *disp. 63. sect. 4.* ubi tenet gratiam Sacramentalem ab Eucharistico cibo conferri, dum transit per guttur ad stomachum; sic enim ratiocinatur. Gratia confertur in manducatione Sacra Synaxis. Sed manducatio non est, quando cibus tantummodo est in ore; neque quando cibus jam ad stomachum pervenit; tunc enim completa est manducatio; ergo dicendum est, manducationem consistere in traiectione cibi ab ore ad stomachum, & ita gratiam à cibo Eucharistico impertiri, dum transit per guttur in stomachum.

Tertia est opinio Card. Cajetani in 3. p. quæst. 79. art. 1. ubi docet, Eucharistiam caulare gratiam toto illo tempore, quo species Sacramentales durapt in stomacho; & sumit pro fundamento illa verba Christi Joan. 9. *Quandiu in mundo sum, lux sum mundi.* Inferens ex eis, quod quandiu Christus Sacramentaliter est in stomacho fidelis Christiani, qui recepit Sacramentum, & donec durant species Sacramentales, jugis gratiæ emanatio diffunditur; & confirmari potest, quia Sacramentum Eucharistia operatur suos effectus tanquam cibus, cujus proprium est nutrire. Sed cibus nutrit, postquam est in stomachum trajectus, & donec conferatur in stomacho. Ergo & Eucharistia.

Quarta tandem Opinio communis Scotistis, atque Thomistis est, Eucharistiam tunc primò caulare gratiam, quando species Sacramentales in stomachum sunt trajectæ, & stomachum attingunt. ratio est, quia tunc manducatio completur, quando cibus in stomachum recipitur. Igitur, quando Eucharistia descendit in stomachum, tunc dicitur homo Christianus illam manducare; & in eo instanti recipit effectum primarium Venerabilis Sacramenti, id est gratiam. Confirmatur exemplo cibi materialis, per quem homo non frangit jejunium naturale, si tantummodo illum recipiat in ore, vel in guttur trajiciat si antequam ad stomachum descendat, illum evomat, vel rejiciat; necesse est enim ut cibus materialis descendat, & perveniat in stomachum, ad hoc ut frangatur naturale jejunium, ut dixerit Scotus in 4. dist. 8. quæst. 3. c. Et ex his facile respondetur contrariis opinionibus, & primò primæ, quia sola receptio Sacramenti in ore non est manducatio, alias reciperet gratiam etiam ille, qui Eucharistiam non deglutiret, sed expueret. Item secundæ; quia transitus per guttur non est integra manducatio, sed incepta tantum, quæ adhuc potest impediri per regurgitationem, & expuisionem, ut frequenter accidit in cibo materiali, quem ex gutture excreamus, & expuimus, si aliquod offendiculum ex osse, vel ex spina sentiamus. Tertiæ pariter opinioni respondetur, promissam esse gratiam in manducatione panis cælestis, hæc autem completur in eo instanti, quo species Sacramentales stomachum adeunt. Neque valet exemplum cibi materialis, qui nutrit, seipsum corrumpendo, & convertendo in carnem nutriti, ad quam nutritionem faciendam requiritur tempus longum, quantum transcurrit in cibi destructione. At cibus cælestis Eucharisticus non convertitur in illum, à quo est sumpus; sed convertit fumentem in se ipsum per gratiam, quam in instanti concedit; scilicet dum attingit stomachum. Ecce docent Gonet tom. 5. de Eucharistia *disp. 8. art. 1. §. 2.* Emin. Card. de Lugo eod. tract. *disp. 12. sect. 2.* Emin. Card. de Lauræa in 4. tom. 1. *disp. 6. num. 7.* Diana *Coordinatus tom. 2. tract. 2. resol. 33. ex part. 3. tract. 6. resol. 96.* ubi Nugnus, & Coninck, & novissimè Volpi in *resol. Moral. Verb. Eucharistia resol. 58. num. 4.* Cotonius in *Conrovers. lib. 2. contrav. 4. num. 60.* & Maltius in eod. lib. 4. sent. *disp. 3. num. 414.* ubi concedunt, esse probabile, quod etiam toto tempore, quo species Sacramentales durant in stomacho, augeatur gratia etiam ex opere operato, si homo, qui illas recepit, magis, ac magis se disponat, per actus devotionis, & charitatis, ut supra innui ad casum prudentialem mensis Martii hujus anni: & docet Marchantius in *Horto Pastorum de Candelabro Aureo tr. 4. lect. 11. Proposit. 2.*

Sed

Sed illud est observatione dignum, quod notat Colleg. Salmanticen. De Sacramentis in genere tr. 4. cap. 6. num. 6. his verbis: *Qui diu retinet Hostiam in ore, ita ut species corrumpantur, antequam deglutiantur, non recipit fructum Eucharistiae; quia non dicitur applicata suscipienti, antequam deglutiatur.* Quod fufius advertit Bonac. de Eucharist. disp. 4. q. 4. punct. 2. n. 2. Frequenter accidit, adeo exiles particulas consecratas exhiberi communicantibus, ut si horum aliqui nimiam in ore humiditatem, vel aqueam pituitam habeant, ex ea species ipsæ sacramentales absque mora corrumpi valeant; & iisdem corruptis, non trahatur in stomachum Sacramentum; sed sola pituita, vel humor aqueus. Igitur non negligant Parochi, suas plebes opportunè docere, ne diu retineant in ore Sacramentum; immò illam satagant devotè deglutire, ac in stomachum trahere, ad consequendam gratiam, alioquin mirificos effectus tantum Sacramenti.

Scitu dignum illud est, quod legitur de S. Philippo Nerio in ejus Vita libr. 2. cap. 1. num. 13. Vide licet: *Procurava di prendere delle più grosse hostie, e haveffe potuta trovare; acciocche quelle sacratissime specie durassero più lungo tempo: e maggiormente potesse gustare di quel soavissimo Cibo; nel gusto di cui, come attestano quelli, che gli servivano la Messa, prorompeva alle volte in affetti inspiegabili.*

DECISIONIS LVII.

Ad Decembris Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Controvertitur, an Communio Eucharistica devotè sumpta proficiat ad satisfactionem poenarum; quas communicansolvere debet, vel in hac vita, vel in Purgatorio? Declaratur, quid sit Satisfactio? Quibus operibus fiat? Quid sit satisfacere ex opere operato, vel ex opere operantis? & resolvitur controversia eum distinctione.

SUMMARIUM.

- 1 Satisfactio quid sit?
- 2 Poena debita pro peccatis remittitur tota in tribus casibus.
- 3 Satisfactio quot modis fieri possit pro peccatis?
- 4 Opere operantis, & Opere operato, quid his terminis intelligendum?
- 5 Eucharistia devotè suscepta remittit poenas debitas pro peccatis, non ex opere operato, sed ex opere operantis.
- 6 Satisfactio requirit opera poenalia.
- 7 Satisfieri potest pro peccatis etiam per actus virtutis non poenales.
- 8 Poenalties sentiuntur etiam in Communionefacienda, præcipue in religiosis domibus. Et cur?
- 9 Communio imponi potest à Confessario pro poenitentia sacramentali.

QUÆSITUM SECUNDUM.

Utrum Communio Eucharistica devotè sumpta proficiat ad satisfactionem Poenarum, quas Communicansolvere tenetur vel in hac vita, vel in Purgatorio, non solum pro culpis venialibus; sed etiam pro culpis mortalibus alias remissis?

Pro clara Quæstioni resolutione notanda sunt pariter tria Præmissa.

Primum est. *Satisfactionem* in genere sumptam, esse *redemptionem voluntariam æquivalentis alias indebiti*. Dicitur esse *redemptionem* tamquam actum justitiæ ad differentiam donationis, quæ est actus liberalitatis. Dicitur *Voluntariam*: quia qui per vim patitur, ut damnatus in inferno, non satisfactionem, sed satisfactionem dicitur facere; at in Purgatorio animæ dicuntur satisfacere, quia spontè, ac voluntariè subeunt poenas. Dicitur, *æquivalentis*; nam in hoc consistit illud *satis*, id est reddere quantum debet ex justitia. Dicitur, *alias indebiti*, quia si quis dat, quod debet ob aliam causam, puta ob legatum, non satisfacit pro debito ex contractu. Porro Satisfactio habet locum non solum in civilibus, sed etiam in criminalibus; siquidem offendens redditur per culpam debitor offensi; & quia omne peccatum habet rationem malitiæ, & offensæ; per ipsum homo fit debitor ad satisfaciendum Deo offenso; à quo taxata est poena æterna pro peccato mortali temporalis vero pro venialibus; sed illa æterna per Passionem, & merita JESU CHRISTI Redemptoris nostri, mediantibus Sacramentis ab eo institutis, commutatur, & fit temporalis, solvenda vel in hac vita, vel in Purgatorio; tribus casibus exceptis, scilicet Baptismi in adultis, Martyrii, & perfectæ, ac summæ Contritionis cum poenitentia Sacramento in re, vel in voto; in quibus tribus casibus Deus indulget, & remittit totam poenam, ut latè probat Emin. Card. de Lauræa in 4. sent. tom. 2. de Poenitentia disp. 13. num. 76. ubi notat, necessitatem, & obligationem solvendi poenam temporalem post remissionem culpæ, & æternæ poenæ originatè oriri à meritis ipsius peccati mortalis, quod tantæ est indignitatis, ut etiam si remittatur, adhuc dignum sit puniri aliqua alia poena.

Secundum præmissum. Hæc autem satisfactio pro poenis temporalibus debitis tum ob peccata venialia, tum ob mortalia remissa, fieri potest ab homine Christiano in hac vita (præter summationem Indulgentiarum, quæ à Papa, & à Prælati conceduntur:) I. per actus internos, nempe per charitatem, per contritionem, & similes in virtute meritorum, & gratiæ Christi, II. per actus externos poenales voluntariè assumptos, ut jejunia, peregrinationes, carnis macerationes, & alia. III. per afflictiones, & flagella à Deo immixta, & patienter tolerata. IV. per actus etiam non poenales, dummodò sint actus honesti, & cujuscunque virtutis. V. Et non solum per opera supererogationis, sed etiam per opera, quæ sint de præcepto; & in præcepto; dummodò adsit intentio satisfaciendi vel formalis, vel saltem virtualis. VI. sive dicta opera satisfactoria sint imposita à Confessario in Sacramento Poenitentia, cujus dicuntur esse pars integralis; sive sint electa, & voluntariè assumpta ab ipso satisfaciente. VII. Non solum si satisfaciens pro culpis confessis, & dimissis sit in gratia, sed etiam si incidisset in novum peccatum mortale; sive opera satisfactoria sint pars præcedentis Sacramenti poenitentia, & imposita à Confessario, sive per ipsum satisfacentem spontè electa, atque assumpta. VIII. Quamvis intenderet satisfacere vel pro peccatis jam confessis, & remissis, vel pro peccatis nondum remissis; at in hoc ultimo casu satisfactio non esset de condigno, sed tantum de congruo, quatenus per attritionem exercendo opera poenentialia potest à Deo impetrare remissionem alicujus poenæ temporalis, in quam

quam erit commutanda æterna tempore futuræ contritionis, vel actualis confessionis Sacramentalis culparum mortalium, in quibus nunc reperitur ut doctè ac subtiliter disputando probat Emin. Card. de Lauræa *disc. tom. 2. in tract. de Penitentia disp. 13. ab art. 6. usque ad art. 10.* Matrius in *Theol. Moral. disp. 21. quest. 11. art. 2.* & Lessius in *Operib. Posthum. de Penit. in addit. ad D. Thom. quest. 14. art. 1. num. 2.* ubi non consentit, opera satisfactoria exercita in peccato mortali nisi sint imposita à Confessario; habere vim satisfaciendi.

Tertium præmissum. Communis terminus loquendi est inter Theologos, quod Sacramenta suos producant effectus ac virtutes vel ex opere operato vel ex opere operantis; idcirco notandus est sensus, & vis hujus locutionis. Tunc enim Sacramentum dicitur operari ex opere operato, quando consideratur, ut opus institutum à Deo ad dandam gratiam, vel producendum effectum proprium ejusdem Sacramenti, præscindendo à merito Ministri, vel suscipientis. Tunc autem effectus Sacramenti dicitur ex opere operantis, quando ob dispositionem, & meritum suscipientis conceditur aliquid abundantius, respectu scilicet majoris devotionis, fidei, charitatis, aut alterius virtutis, quam ex auxilio Dei exerceat ille, qui suscipit Sacramentum. Reginald. in *Praxi libr. 26. num. 46.* Bonacina de *Sacramentis in genere tom. 1. disp. 1. quest. 4. punct. 1. in princ.* Matrius in *Theol. Moral. disp. 16. num. 20.* Emin. Card. de Lugo de *Eucharistia disp. 19. num. 160.* Et Emin. Cardin. de Lauræa in *4. sent. tom. 1. disp. 8. num. 19.*

His prænotatis pro resolutione quaest. communis est Theologorum sententia; Eucharisticam Communionem devotè susceptam proficere satisfactionem pœnarum, ad quas pro peccatis tenetur suscipiens; at non ex opere operato, sed ex opere operantis; id est non principaliter, & directè virtute Sacramenti; sed ex actibus charitatis, & devotionis ejusdem suscipientis, juxta doctrinam Angelici Doctoris 3. part. q. 79. art. 5. in corp. ubi præmissa distinctione, quod Eucharistia considerari potest vel tamquam Sacrificium, vel tamquam Sacramentum, ita subdit: *Si igitur consideretur ut Sacramentum, habet effectum dupliciter. Uno modo directè ex vi Sacramenti; alio modo quasi ex quadam concomitantia, sicut & circa continentiam Sacramenti dictum est. Ex vi quidem Sacramenti directè habet illum effectum, ad quem est institutum. Non est autem institutum, ad satisfaciendum, sed ad spiritualiter nutriendum per unionem ad Christum, & ad membra ejus; sicut & nutrimentum unitur nutrito. Sed quia hæc unitas fit per charitatem, ex cujus fervore aliquis consequitur remissionem non solum culpæ, sed etiam pœnæ; inde est, quod ex consequenti per quandam concomitantiam ad principalem effectum, homo consequitur remissionem pœnæ, non quidem totus, sed secundum modum sue devotionis, & fervoris.* Et idcirco sequuti hanc doctrinam in terminis nostri quaest. ad ipsum affirmativè respondent Suarez de *Eucharist. disp. 63. sect. 10.* Reginald. *lib. 29. num. 142.* Bonacina eod. tract. de *Euchar. disp. 4. qu. 4. punct. 1. num. 9.* Sotus in *4. dist. 11. quæf. 2. art. 1.* Lessius de *Eucharist. q. 79. num. 14.* Volpi *resol. 57. num. 23.* Candid. Brognolus in *specul. Clericor. tract. 9. cap. 10. num. 8.* Emin. Cardin. de Lauræa de *Eucharist. disp. 26. num. 56. & 69.* & Emin. Cardin. de Lugo eod. tract. de *Eucharist. disp. 12. num. 98.*

ubi latius extendit virtutem satisfactivam dicendo quod licet ea non proveniat ab Eucharistiae Sacramento ex opere operato; id debet intelligi principaliter, & immediatè, liquidem mediatè ex eodem Sacramento provenit, & emanat.

Neque officit, si quis dicat, satisfactionem pro pœnis debitis ob peccata requirere opera pœnalia; S. Thom. in *supplem. 3. p. q. 15. art. 1.* & Concil. 6. Trid. *sess. 14. cap. 8.* at nulla pœna expetitur in Eucharistica Communionem; immò suavis, & delectatio juxta illud: *Panem de cælo præstitisti eis, omne delectamentum in se habentem.* Quia respondetur primò ex communi Theologorum doctrina satis. 7 fieri posse pro pœnis temporalibus tam pro se, quam pro aliis, sive vivis, sive defunctis, non solum per opera pœnalia, sed etiam per actus virtutum etiam non pœnales, ut pluribus probat, (& dictum est supra in secundo præmissis) Emin. Card. de Lauræa *disp. 13. de Penitent. art. 6. §. 3.* Et Matrius in *Theolog. Moral. disp. 24. num. 63.* Respondetur secundo quod omne opus virtuosum potest dici pœnale, quia includit in se semper aliquam difficultatem, aut pœnalitatem in executione, ob aversionem naturæ, quæ tardio afficitur, & patitur contradictiones in bene agendo; nam post amissam originalem justitiam, & post naturæ lapsum homo inclinatur ad inferiora, & terrena; ut concorditer docent omnes Theologi Scholastici & Morales. Emin. Card. de Lugo de *Sacram. Penit. disp. 24. sect. 3. §. 2.* Matrius in *Theol. Moral. eod. tract. disp. 21. num. 275.* Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp. 13. art. 6. §. 4.* Reginald. *lib. 7. num. 4.* Valentia *tom. 4. disp. 7. quæf. 14. punct. 3.* & Layman. de *Sacram. Penitent. lib. 5. tract. 6. cap. 15. num. 9.* Sed in præparatione necessaria ad devotè manducandum cœlestem panem plures tolerandæ sunt pœnalitates, & potissimum in religiosis Communitatibus, in quibus, ut mihi aliquando testabatur pia, ac prudens Monialis, opus est multa patientia in die Communionis, nam sæpe sapius dato signo ad communicandum, accedentibus Monialibus ad locum Communionis, una earum ingreditur locum Confessionis, & ibi detinet Confessarium per medium horæ, ac etiam per horam integram, ipso timente ex animi pusillanimitate, vel nolente eam licentare ob humanos respectus, & interim cœtus omnis patitur, tardio afficitur, tum ob spiritum indiscretum illius Monialis, tum ob imprudentiam Confessarii, nescientis eandem debitis objugationibus mortificare. Idcirco Communionem piè susceptam proficere ad satisfactionem pœnarum est communis 9 consensus Doctorum; qui ulterius advertunt, eandem communionem posse imponi per penitentiam, & tamen penitentia Sacramentalis injungitur in satisfactionem pœnarum. Gobat in *Theolog. Experim. tract. 4. num. 54.* Emin. Card. de Lugo de *Sacram. Penit. disp. 25. num. 66.* & Collegium Salmanticen. *tom. 10. De Sacramentis in genere tract. 6. cap. 10. num. 41.* hæc verba scribens: *Potest etiam in penitentiam injungi susceptio Eucharistia, si à Confessario judicatum fuerit expedire; ut rectè docent Lugo disp. 25. num. 66. N. Anton. num. 1611. Paulus N. Gabriel, & Aversa locis citatis: frequens enim, & consuetum est, ut Confessarii hoc genus satisfactionis injungant; quod & in Dei honorem cedit, & solet penitenti esse valde utile, & opportunum.*

DECISIONIS LVIII.

Ad Decembris Quæsitum tertium.

ARGUMENTUM.

Deciditur Quæstio, an Communio facta pro Animabus Purgatorii, iisdem profit ad satisfactionem poenarum? Exponuntur tria notanda. Unum, quod Animæ torquentur in Purgatorio pro satisfactione suorum peccatorum. Alterum, quod iuvantur à Viatoribus per Sacrificium Missæ, per indulgentias, & per opera satisfactoria iisdem applicata. Tertium: non solum si ipsa opera fiant ab existentibus in gratia secundum Thomistas: sed etiam secundum Scotistas à non existentibus in gratia. Concluditur, Communionem Eucharisticam esse satisfactoriam pro Animabus Purgatorii ex decem rationibus hic consideratis; nec non auctoritatibus, & exemplis.

SUMMARIUM.

- 1 *Sterna dicitur quasi sine threna; id est, liberally, & sine murmuratione.*
- 2 *Pœna damni, & pœna sensus torquentur anima in Purgatorio.*
- 3 *Ignem materiali torqueri animas Purgatorii est de fide.*
- 4 *Anima Purgatorii liberatur vel per propriam satisfactionem, vel per aliorum suffragia.*
- 5 *Pœna suffertur voluntarie tripliciter secundum S. Bonavent.*
- 6 *Suffragium plures habet significationes.*
- 7 *Suffragia pro animabus Purgatorii sunt Missa, Indulgentia, & opera satisfactoria, que reducuntur ad jejunia, orationes & elemosinas.*
- 8 *Satisfacere potest unus fidelis pro alio fidele etiam in hac vita.*
- 9 *Suffragia vivorum prodesse defunctis est de fide.*
- 10 *Anima Purgatorii iuvantur à viatoribus per satisfactionem; & à Beatis in cœlo per impetrationem.*
- 11 *Anima Purgatorii an iuventur per suffragia facta ab illis, qui sunt in peccato mortali? Quod non, secundum Thomistas n. 12. Quod sic, secundum Scotistas. ibid.*
- 12 *Suffragia facta à peccatore, ut juvent Animas Purgatorii, sex Casus distinguendi secundum Emin. Card. de Lauræa.*
- 13 *Anima Purgatorii iuvantur Communionem à Viatore devotè pro eis facta ob decem rationes.*
- 14 *Elemosyna est magis satisfactoria, quam jejunium.*
- 15 *S. Thomas circa Communionem pro animabus Purgatorii declarat.*
- 16 *Exempla de Communionem suffragante animabus Purgatorii.*
- 17 *S. Monica Communionem offerbat pro animabus Purgatorii.*

QUÆSITUM TERTIUM.

An Communio facta pro animabus Purgatorii, iisdem profit ad satisfactionem poenarum.

Sterna loco, instantibus Natalitius festivitibus, in quibus boni omnis ergo ab antiquo

solvi consuevit. *can. Legant. dist. 37.* additum fuit hoc tertium quæsitum, cuius resolutionem, non ex obligatione, sed ex liberalitate, & absque murmure à studiosis exhibitam recepi; equidem pro *sterna*, quæ sic dicitur, quasi *sine threna*, id est sine lamentatione, juxta Glossam in *cit. can. legant.* Pro cuius pii quæsti intelligentia fuerunt iudem proposita tria notanda; quorum.

Primum est: Animas fidelium, quæ ab omni mortalis culpæ reatu ex hac vita decesserunt, antequam integrè satisfacerent poenis debitis pro peccatis actualibus, quo ad culpam remissis; vel pro peccatis venialibus, cum quibus nondum quo ad culpam remissis, è corporibus exierunt, detineri in Purgatorio: ubi duplici genere gravissimarum poenarum torquentur, donec peccatis satisfaciant; scilicet pœna damni, quæ est carentia divinæ Visionis; & pœna sensus, quæ est cruciatus per ignem; cuius applicatio an fiat à demonibus, vel immediate à Divina Justitia, disputant Theologi, quos citat Mastrius in *Theol. Moral. disp. 24. num. 24.* advertens animas illas materiali igne puniri, quod quidem infallibile est, & de fide, etiam modus, quo ille ignis torqueat animas spirituales, non est curiosè ab intellectu nostro investigandus, cum sic occultè ordinet Divina Justitia, ut ait D. Bonavent. in *4. dist. 21. p. 1. art. 2. q. 2.* subdens pœnam Purgatorii esse acerbiorē qualibet pœna hujus vitæ; quod testatur etiam S. Thom. Scotus, & SS. Patres relati à Mastrius d. *disp. 24. num. 26.* Et ab Emin. Cardin. de Lauræa in *4. sent. tom. 4. disput. 26. num. 4.* à quibus poenis certum quoque est, animas non evadere, donec sint plenè purgatæ, vel per propriam satisfactionem; vel per aliorum preces, & suffragia, juxta illud, quod scriptum est *Matth. 5. 26. Non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem.* Porro pœnæ purgatorii animabus illis voluntariæ sunt, non absolute, sed conditionatè; quatenus scilicet sunt illatæ à Deo ad earum purificationem, ut valeant in æternam beatitudinem intrare, quod sic declarat S. Bonavent. *4. dist. 20. cl. p. 1. art. 1. q. 3.* Tripliciter aliqua pœna dicitur voluntaria: Uno modo, quia assumitur à voluntate imperante, sicut est pœna poenitentialis. Alio modo, quia sustinetur à voluntate, acceptante, sicut est pœna Martyrum, quæ adeo eis placet, quod ab ea liberari non vellent. Tertio modo est quædam pœna, quæ sustinetur à voluntate tolerante, ut pœna quæ est in patientia; ita quod ejus oppositum est in desiderio; sicut facit infirmus desiderans sanitatem; sed patienter sustinens infirmitatem tamquam pœnam divinitus inflictam; & hoc modo animæ Purgatorii sustinent eas pœnas, volitas quidem, quia à Deo inflictas, sed cum vehementi desiderio egrediendi ex illis, & ascendendi ad gloriam; ad quem effectum exoptant suffragia nostra, ut pro eis satisfaciamus; & illas ab illo carcere liberemus.

Secundum Notandum, Suffragii nomen plura significat. Primo votum, quod in electionibus fertur ad favorem alicujus, ut possit adipisci officium, vel dignitatem; *cap. Perpetuo. de elect. in 6.* Secundo Patrocinium Advocati l. *Unica C. d. Susfrag. Tertio Salarium, quod Advocatis solvitur. Rubr. in Auth. Ut litig. jurent. Quarto auxilium, quod alteri ab altero præbetur, ut eum sublevet ab aliqua miseria; & talia sunt suffragia pro animabus Purgatorii; quæ tria sunt, *Sacrosanctum Missæ Sacrificium, Indulgentia, & Opera satisfactoria,* quæ reducuntur pariter ad tria capita, ad *jejunia**

nia, & hoc nomine comprehenduntur omnes pœnalitates; ad orationes complectentes omnes actus religionis, & virtutis, & ad eleemosynas, se extendentes ad quæcunque opera pietatis, & charitatis, de quibus latè Emin. Cardin. de Lauræa d. tom. 4. disp. 26. art. 11. & art. 13. Sicut autem est de fide, quod hæc suffragia communicantur inter fideles viventes, tanquam membra unius corporis, quod est Ecclesia; cujus caput est Christus; unde dicimus in Symbolo Apostolico *Sanctorum Communionem*; adeo ut unus possit satisfacere pro pœnis temporalibus ab alio debitis pro peccatis, ut docet utraque Schola Theologorum, & demonstrat Mastrius in *Theol. morali disp. 23. num. 73.* & Eminentiſs. Cardin. de Lugo de *Pœnitent. disp. 26. sect. 1.* non solum de congruo; sed etiam de condigno, & de iustitia; ita de fide, est, quod suffragia viventium profunt defunctis existentibus in Purgatorio ad remissionem pœnarum, juxta illud 2. *Machab. 12.*

9 *Sancta, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare; ut à peccatis solvantur;* quod in plurimis Conciliis definitum est contra hæreticos; ea ratione, quia charitas, quæ est vinculum uniens membra Ecclesiæ non solum se extendit ad vivos, sed etiam ad mortuos, qui in charitate decedunt; charitas enim cum vita corporalis non finitur; ut ait Apostolus. 1. *Corinth. 14. Charitas nunquam excidit.* quod eruditè, ac piè probat Emin. Cardin. de Lauræa d. tom. 4. disp. 26. art. 10. & art. 13. ubi advertit, quod suffragia pro animabus Purgatorii profunt iisdem vel per modum satisfactionis, & iustitiæ, & sunt illa quæ sunt à viatoribus, vel per modum impetrationis, & hæc non solum proveniunt à viatoribus viventibus in hac vita; sed etiam à Beatis, qui sunt in cœlo; juxta illam Orationem in Missa Quotidiana pro defunctis, *Deus venia largitor*, ibi: *Beata Maria semper virgine intercedente, cum omnibus Sanctis tuis &c.* & aliam orationem, quæ dicitur in quadagesima tertio loco, *Omnipotens, sempiterna Deus*, ibi *intercedentibus omnibus Sanctis tuis ad perpetuæ beatitudinis consortium pervenire concedas;* quam doctrinam prosequitur etiam Mastrius in *Theol. Morali disp. 24. num. 70.*

Tertium notandum. Magna est controversia inter Scholasticos, An fideles, ut profunt animabus Purgatorii per suffragia debeant esse in statu gratiæ; an sufficiat, etiam si sint in mortali, dummodo opera, quæ pro illis exercent, sint virtutis, & pœnalis? Et quod debeant esse in statu gratiæ, ad hoc ut profint vel ipsi operanti, vel aliis, quibus applicantur, live vivis, live defunctis tenent Thomistæ, sequenti opinionem D. Thom. in 4. sent. disp. 15. q. 1. art. 3. q. 2. & disp. 45. q. 2. art. 1. quæstion. 3. Gonet. tom. 5. tract. 5. de Pœnit. disp. 13. art. 2. §. 1. & Emin. Card. de Lugo de Pœnit. disp. 26. num. 27. Contrarium autè, scilicet quod pro se, pro aliis & pro defunctis suffragia fieri possint ab existente in mortali, & profint iisdem, docet Scotistæ cum Scoto, & Fabro in 4. dist. 19. disp. 35. c. 6. n. 12. Major Gabriel Medina & Navarr. in cap. 1. de pœnitent. dist. 6. num. 45. & 46. & in Manuali de satisfact. cap. 3. num. 6. & de Oratione cap. 19. concl. 4. & cap. 20. num. 39. (ubi tamen loquitur de Missa, vel de Ministris Ecclesiæ) Et ad favorem defunctorum inclinat etiam S. Roman. in 4. dist. 45. p. 2. quæst. 2. in resol. quæst. ut refert Emin. Cardin. de Lauræa d. tom. 4. disp. 26. art. 14. ubi juxta mentem ejusdem Seraphici Doctoris distinguit sequentes casus. I. Si suffragium

oblatum pro defunctis consistat in sacrificio Missæ; in hoc casu, live fiat per ministrum in gratia existentem; live in peccato, valet per modum satisfactionis pro existente in Purgatorio; quod concorder docent tam Thomistæ, quam Scotistæ, ac Neoterici, quia Sacrificium Missæ prodest ex opere operato, & ejus efficacia non pendet à bonitate ministri. II. Si pro defunctis offerantur Orationes, aliæque divina officia à ministris Ecclesiasticis nomine Ecclesiæ, & quamvis isti sint in peccato mortali, profunt defunctis per modum impetrationis, secundum aliquos, at secundum alios, etiam per modum satisfactionis, quia attenditur dignitas, & sanctitas Ecclesiæ, cujus nomine offeruntur, exemplo pussimi Principis, cujus instantia exauditur ab alio Principe, etsi ejus Orator sit invisus. III. Si suffragia quæcunque pro defunctis fiant à personis privatis nomine proprio, & ipsæ sint in gratia? profunt absque dubio per modum satisfactionis. IV. Si suffragia pro defunctis relicta sint à testatoribus, qui decesserunt in gratia? & fiant ab Hæredibus, vel Commissariis, qui non sunt in gratia profunt ipsis defunctis pro pœnarum satisfactione, quia illi operantur non virtute propria, sed virtute, & voluntate testatorum. V. Si suffragia ordinentur à persona privata existente in gratia; sed ea exequatur aliquis non existens in gratia? adhuc profunt ad satisfaciendū pro defunctis; ut si dominus bonus committat servo malo, quod det eleemosynam pauperibus, vel faciat jejunium, aliudve simile opus pœnale. VI. Si suffragia offerantur pro defunctis à personis privatis existentibus in peccato mortali, ut orationes, jejunia, eleemosynæ, peregrinationes, indulgentiæ, & similia; & in hoc casu, ut supra dictum est, duæ sunt opiniones, una negans ea prodesse defunctis pro satisfactione pœnarum; alia affirmans, & tenens ea prodesse ob plures rationes, sed præcipuè, quia iste suffragans est unitus in charitate saltem habituali cum animabus Purgatorii, & movetur ex auxilio supernaturali ad illa suffragia præstanda. Item quia in nullo loco sacræ Scripturæ, ubi commendantur suffragia pro mortuis, fit mentio de necessitate gratiæ respectu suffragantis. Item quia omnia Concilia, quæ loquuntur de suffragiis defunctorum, dicunt; ea valere, præscindendo à statu gratiæ, vel peccati illorum, qui præstant suffragia. Item quia talis est quotidiana praxis Ecclesiæ, in qua tot bona in cibos, & vestitus pauperum dispensantur pro animabus Purgatorii, & tot alia pietatis officia exercentur pro eisdem; & tamen nulla fit mentio de statu gratiæ. Quapropter hanc opinionem tamquam magis piam defendit Faber in 4. dist. 19. disp. 37. num. 61. cui adhærent omnes Scotistæ innixi principiis Scoti de satisfactione propria; nec non Gandavenſis tom. 2. quodlib. 9. quæst. 20. & ibi Zuccolius Patavinus, & concordant ex moralistis Naldus V. Indulgentia num. 7. Pellizzar. tom. 2. Man. Reg. tract. 8. cap. 5. num. 196. & 252. Byssus in Hæurgia tom. 1. Verb. Indulgentia num. 105. §. 14. Cotonius lib. 2. contr. 11. n. 13. & 46. & novissimè Emin. Cardin. de Lauræa d. tom. 4. in 4. sent. disp. 26. art. 14. quem legere non pigebit animarum Purgatorii devotos.

His prænotatis valere Communionem devotè factam pro animabus Purgatorii pro satisfactione pœnarum ab illis debitæ, juxta hoc tertium propositum quæstionum,

quæsitum, respondet Emin. Card. Capisucchi in *Controversiis Theologicis Controvers. 4. quæst. Unica.* ex sequentibus rationibus: *Primo.* Certum est, atque de fide, quod fideles in hac vita degentes possunt satis facere pro defunctis per bona opera eis applicata. Sed sacra Communio devotè facta est opus bonum; immò omnium operum bonorum præstantissimum. Ergo valet pro satisfactione pœnarum, quas defuncti luere debent in Purgatorio. *Secundo.* Illa opera præcipuè nata sunt mortuis suffragare, quæ maximè pertinent ad communicationem charitatis. S. Thom. in 4. sent. dist. 45. art. 3. quæstion. 1. in corp. Sed Sacramentum Eucharistiæ, maximè ad charitatem pertinet, quia est Sacramentum Ecclesiasticæ unionis, continens Christum, in quo tota Ecclesia unitur, & consolidatur. Ergo Communio Eucharistica maximè prodest defunctis. *Tertiò* actus Religionis ex opere operantis est satisfactorius coram Deo, & potest offerri pro alio in satisfactionem, Suarez in 3. part. D. Thom. qu. 79. art. 8. disput. 63. sect. 10. in fine. Sed Communio Eucharistica est actus eximius Religionis. Ergo cedere potest in suffragium animabus Purgatorii. *Quartò.* Actus meritorii, si offerantur pro defunctis, profunt iisdem, vel per modum meriti de congruo, vel per modum impetrationis. Suarez d. sect. 10. Sed sacri Panis devota manducatio est actus meritorius, habens maximam congruitatem ad meritum, & impetrationem, ob realem Christi præsentiam, cui ferventiùs Communicantes orationes fundit. S. Thom. in 4. dist. 41. q. 1. art. 3. quæstion. 1. Ergo Communio maximè juvat animas Purgatorii, si in earum suffragium sit facta. *Quintò* piæ consuetudines sunt servandæ. cap. Novit. dist. 32. maximè quæ sunt conformes rationi; cap. Frustra. dist. 8. & ubi lex Divina non loquitur consuetudines, & instituta majorum sunt sequenda. cap. In his dist. 11. Sed universalis est consuetudo omnium Ecclesiarum, ut fideles non solumpii, sed etiam docti communicent pro animabus Purgatorii. Suarez de Euchar. d. dist. 63. sect. 10. Vers. Dices, & hæc consuetudo fovet pietatem, & innidit rationi. Ergo tamquam proficua, & satisfaciens pro pœnis earum, est tenenda. *Sextò.* Si Communio non satisfaceret pro pœnis animarum Purgatorii; illa esset ratio, quia non videtur esse opus pœnale. Sed jam in resolutione secundi quæsti probatum est, omnem actum bonum causare aliquam afflictionem vel in animo, vel in corpore; quod demonstrat S. Thom. in 4. dist. 11. q. 1. art. 4. quæstion. 3. ad 1. Et sacra Communio, ut devotè fiat, est difficillima, cum debeat homo se probare per conscientie discussionem, præparare per plures orationes; & animam ornare per piæ meditationes; ex quibus omnibus resultat labor, pœna, & incommodum. Ergo censenda est meritoria, & satisfactoria pro animabus Purgatorii, quibus applicatur. *Septimò.* ut opus sit satisfactorium, magis attenditur ad ejus bonitatem, quam ad 15 ejus pœnalitatem: hinc elemosyna est plus satisfactoria, quam jejunium, licet illud sit magis pœnale, quia illa plus habet de ratione boni. S. Thom. in 4. dist. 15. art. 4. q. 2. & art. 2. quæst. 12. ad 2. Sed sumptu devota lacra Eucharistiæ est actus summe bonitatis, & præstantiæ. Ergo, etiamsi non haberet multum pœnalitatis, esse debet valde satisfactoria pro animabus Purgatorii. *Octavò* ubi quis exercet opus charitatis pro satisfactione pœnarum proximi sui, minor pœna sufficit; quam si satisfaceret pro se ipso; & hoc intuitu suæ charitatis. S. Thom. in 4. dist. 45. q. 2. art. 3. quæstion. 1. ad 1.

Doct. Clericari Tom. I. Lib. II.

Sed applicare Communionem pro animabus Purgatorii est opus eximie charitatis. Ergo quamvis in eo parva sit pœna, valde juvat ad satisfactionem. *Nonò.* quò ferventiores sunt orationes pro animabus purgantibus, eo uberius est earum levamen saltem per modum impetrationis. Sed qui devotè recipit sacram Eucharistiæ, solet, ob præsentiam realem Christi Domini, ferventiùs orare; Ergo magis impetrat levamen, pro quibus orat. *Decimò* quanto charior quis est Deo, tantò est habilior ad impetrandam ejus misericordiam. Sed per Communionem sacram fideles sunt Deo charissimi, supposita interiori puritate, reverentia, & devotione. Ergo majorem Misericordie Divinæ effectum, ad suffragium animarum Purgatorii impetrant in eadem Communionem. Idcirco prodesse ad satisfactionem pro purgatorii animabus summptionem devotam Eucharistiæ; præter Emin. Card. Capisucchiū supracit. & Suarez. d. dist. 63. sect. 10. tenent Sylvius in 3. part. q. 79. art. 7. Pasqualigus in *Sacra morali Doctrina* disp. 117. sect. 10. num. 52. & Joan. Sancius in *select. disp.* 25. num. 14. Quibus ad stipulantur Doctores sustinentes, posse Confessarium imponere pro pœnitentia penitenti orationes recitandas pro defunctis: inter quos Collegium Salmanticen. De Sacrament. tract. 6. cap. 10. num. 37. Eminent. Card. de Lugo de Penit. disp. 24. num. 20. & 21. & pluribus citatis Diana part. 3. tract. 4. resol. 54. & part. 9. tract. 7. res. 57. ac etiam part. 11. tract. 8. res. 26. Quæ leguntur in Operis Coordinatis *tom. primo* tract. 6. resol. 15. resol. 17. & resol. 18.

His addere licet, quæ scribit in Vita B. Joannæ à Cruce Antonius Dazza cap. 7. videlicet. *Quidam* infelix post sumptum indigne Sacram Viaticum, antequam in stomachum descenderet, in infernum est præcipitatus. At Angelus ex illius ore Sacram Eucharistiæ sumentes, B. Joannæ à Cruce ex Seraphico Ordine detulerunt præcipientes, ut illam dignè pro animabus Purgatorii sumeret, quod factum fuit à purissima Virgine. Ergo Sacra Communio levat à pœnis Animas Purgatorii.

Cæterum dictis hucusque ob stare videntur duo textus S. Thomæ: unus videlicet in 3. p. q. 79. art. 7. ad tertium ibi: *Et ideo ex hoc, quod aliquis sumit Corpus Christi, vel etiam plures, non accrescit aliis aliquid fœvamentum.* Alter vero in c. 6. Joann. lect. 6. ubi, cum Angelicus Doctor egisset de effectibus hujus Sacramenti, concludit his verbis: *ex quo patet, quod laici sumentes* 16 *Eucharistiæ pro his, qui sunt in Purgatorio, errant.* Sed facilis est responsio, & resolutio horum objectorum; dicendo, quod verba supradicta S. Thomæ sunt intelligenda de effectu Sacramenti Eucharistiæ ex opere operato, non se extendente ultra suscipientem, quia hæc extensio in alios pertinet ad Eucharistiæ, non in quantum Sacramentum, sed in quantum est Sacrificium. At ex opere operantis concedit expresse Angelicus Doctor, effectum, & fœvamentum extendi etiam ad alios, ad quos percipiens, id est Communicans, dirigit suam intentionem, ut legentibus dictos textus apparet; & advertunt Gabriel de Henao in tract. de Sacram. Euchar. disp. 13. n. 53. Et Eminentiss. Card. Capisucchi d. controvers. 4. §. 4. concludens ex sententia S. Thomæ, Sacram Communionem devotè sumptam ex opere operantis valere ad satisfactionem pœnarum pro Animabus Purgatorii, quibus à suscipiente applicatur, quod etiam, & ex abundanti confirmant exempla sequentia vulgari idiomate, sed non vulgari eruditione exarata.

U

Primò:

Primò : P. Martinus de Roa Societatis JESU, in lib. *Status Animarum Purgatorii* typis excusso Venetiis ann 1672. c. 11. ita scribit : Per consolatione delle persone, le quali nè sono Sacerdoti, nè possono far dire Messè per li Defonti so sapere, che Communicandosi, possono offerire per essi quell' opera, la quale sarà loro di tanto maggiore soddisfazione, quanto dal canto nostro haveremo posto più affetto, e travaglio in farla; non solo in purificare la coscienza per mezzo del Sacramento della Penitenza, ma anco nell' andare alla Chiesa, e nel fare Orazione, nell' aspettare il Sacerdote, & il tempo per ricevere la Sacra Eucharistia; e nel dare gratie con eguale quiete, e devotione: perche tutte queste opere sono di merito, e di soddisfazione; e si può questa offerire per li Defonti.

Blossio nel cap 6. *Monit. Spirit.* riferisce d'un Defonto, che apparve circondato di fuoco ad un amico suo, e gli disse, che ardeva in quelle fiamme, perche vivendo era stato trascurato nel ricevere la Sacra Communionem; che la ricevesse per lui con la maggiore devotione, che potesse; perche con questo sarebbe uscito da quelle fiamme. L'amico la fece, preparandosi con la disposizione, che gli era stata detta; & il Defonto ritornò a lui il dì seguente; e gradì all'amico suo la liberatione, che godea per quella buona opera.

Secundò : Illustriss. ac Reverendiss. Alexander Spersl. Episcopus Eugubien. in sua *Parenti Teleturgica* cap 66. propò finem ita scribit : Ma che sarà, chi non è Sacerdote, nè ha commodità di dare lo stipendio ad altri per suffragare quelle Anime tormentate? Oltre al potere con digiuni, & altre opere penali, e con le Indulgenze, per modo di suffragio, ajutarle; efficacissimo mezzo è anche il Comunicarsi per quelle, L'Hostia Sacratissima è sì ubertosa di grazie, che anche in questa guisa le dispensa à fedeli Defonti.

Tertio : P. Carolus Gregorius Robignolus Societatis JESU, in Opusculo la *Pietà ossequiosa*. In dissertatione de commemoratione Defunctorum, ait : Il B. Henrico Sufone offeriva per li medesimi Defonti orationi, digiuni, e cilici. Ma un' Anima messaggera del Purgatorio, comparlagli con dolci querele disse, che più tosto richiedeva il Sangue del Redentore, per mitigare meglio le sue fiamme; cioè Sacrificii, e Communioni.

Et de suffragio excellenti, quod reportant Animæ Purgatorii in satisfactionem pœnarum ex Eucharistica Communionem, videtur loquutus S. Augustinus lib. 9. *Confess.* c. 12. & 13. ubi Sancta Monica Matris suæ defunctæ memoriam agens, subdit : Offeritur Sacrificium pretii nostri pro Monica matre, quæ desideraverat sui memoriam post mortem ad Altare (cui nullius diei præmissione servierat) fieri; unde sciebat dispensari Victimam Sanctam, qua deletum est chirographum, quod erat contrarium nobis. Per illa verba : Unde sciebat dispensari Victimam Sanctam, utique significatur Communionem Eucharisticam, quæ ex Altari dispensabatur fidelibus, à quibus manducabatur, & offerebatur in satisfactionem pro Defunctis; quod verus illo tempore notum erat Sanctæ Monica; & apud ipsam, & alios pie communicantes erat in usu quotidie.

DECISIONIS LIX.

Ad Decembris primum Casum.

ARGUMENTUM.

Proponitur decidendum, quot peccata committat quidam ebrietatis vitio deditus,

qui die Paschatis post Sacram Communionem susceptam, vadit ad Tabernam, in qua inebriatus, defertur domum à bajulis, ubi Uxor, & filii pauperes prandium præstolantur. Explicatur, quid sit Ebrietas? Quale peccatum? Quæ pœnæ à Jure statutæ contra Ebriosos? Et resolvitur ab Ebrio prædicto sex mortalia peccata commissæ fuisse.

SUMMARIUM.

- 1 Sobrius unde dictus? & unde Ebrius?
- 2 Crapula quasi cruda Epula.
- 3 Ebrius, & Ebriosus in quo differant?
- 4 Temulentia unde dicta?
- 5 Ebrietas quid sit?
- 6 Ebrietas an sit peccatum mortale?
- 7 μεθυσας, idem, quod μεθυσω.
- 8 Ebrietas ex inadvertentia non est mortale.
- 9 Medici non possunt suadere alicui ebrietatem.
- 10 Patriarchæ antiqui quomodo excusentur ab ebrietate.
- 11 Ebrietas quibus cautionibus à bibente evitetur?
- 12 Aqua mixta vino tria bona facit.
- 13 Pena contra ebriosos.
- 14 Divortium mulier facere potest, si vir sit ebrius.
- 15 Ebriosus Sacerdos potest suspendi à divinis.
- 16 Ebrius factus die Paschatis, post receptam Sacram Communionem, sex peccata mortalia committit.
- 17 Peccans in die festo, an duo peccata committat?
- 18 Maritus tenetur alere Uxorem, ac filios sub pena peccati mortalis.

PRIMUS CASUS.

Sulpicius, ebrietatis vitio deditus, sua peccata confessus, & pro adimplendo Ecclesie præcepto ipsa die Paschalis solemniter Sacra Eucharistia receptus, ab amico ebrioso ad tabernam vinariam invitatus, ibi ab hauritu vini non cessavit, donec ebrius factus à duobus bajulis sustentatus sub brachiis, ad propriam domum, ubi uxor famelica, una cum filiis, eum aliquid pro prandio ferentem expectabat, ductus est. *Quæritur, quot peccata commiserit.*

PRO casus resolutione tria fuerunt præmissa.

Primum : Quod sicut sobrius dicitur, quasi briam, id est mensuram servans. S. Thom. 2. 2. *quest.* 149. art. 1. ita ebrius denominatur quasi extra briam, id est excedens mensuram. Lessius lib 4. de *Justit. & Jure* cap. 3. num. 13. Quandoquidem, quemadmodum crapula appellatur quasi cruda epula; sic ebrietas deducitur ab E, quod est sine: & à Bria, quod est mensura. Glossa in cap. *A Crapula* 14. de *Vita, & honest. Clericor.* quia tunc homines ebrii fiunt, cum sine mensura bibunt. Hæc est autem differentia inter ebrium, & ebriosum, quod iste ex consuetudine facundis exhaustiendis calicibus vacet, ille autem quasi inopinatò bibens amittat usum rationis. Zacchias in *Quest. Medicoleg. consil.* 25. n. 9. adeo ut ebrius actum, ebriosus habitum indicet, juxta dictum S. Ambrosii lib. de *Parnit.* apud *Fonnetum* lib. 1. cap. 2. Ebriosus est, qui dum absorbet vinum, mala ebrietatis consuetudine absorbetur à vino. Nec

Nec differt ebrietas à temulentia; hæc enim pariter usui rationis privat, & dicitur à temeto, idest vino mentem tentante, seu labefactante, de quo ait Plinius lib. 14. cap. 13. Cato propinquos ideo seminis osculum dare iussit, ut scirent, an temetum olerent, hoc tunc vino nomen erat, unde temulentia appellata. Porro Ebrietas est excessus in potu inebriante, voluptatis causa, donec rationis usus adimatur. Laym. lib. 3. sect. 4. num. 4. ex qua sequitur, Theologicè loquendo non esse ebrium, qui per potum se ratione privavit ob aliam causam, quàm ob voluptatem: nisi materialiter tantum, non autem formaliter. Azor. p. 1. lib. 7. cap. 22. g. 6. & cum gula sit inordinatio in esu, & potu, sequitur ebrietatem esse speciem gula. S. Thom. 2. 2. quest. 150. art. 1. & S. Antonin. part. 2. tit. 6. cap. 1. Baldell. in Theol. Moral. lib. 5. disp. 30.

Secundum Præmissum. Non est autem extra controversiam inter Philosophos, Canonistas, ac Theologos, an ebrietas sit peccatum mortale? Nam plures Philosophi Professores negant, asserentes nil ei sceleris inesse, ut videre est apud Plinium lib. 14. cap. 22. & apud Theophilum Raynaud. De Virutib. lib. 6. num. 102. Et ex canonistis Abbas in cit. cap. A crapula. De Vit. & honest. Cler. nec non Glossa in cap. Inebriaverunt 15. quest. 1. ac Tholosan. Syntagma juris part. 3. lib. 39. cap. 8. opinantur, ebrietatem alluefactam esse crimen grave; ut si assidue non sit, esse veniale, & veniuntur auctoritate S. Augustini relati in cap. Unum dist. 25. quem textum dicunt, esse mentis enodum. Et ex Theologis videtur excusare ebrietatem à culpa mortali Cajetan. in cit. q. 150. art. 2. ubi excipit plures casus, inter quos ad provocandum vomitum Lessius d. lib. 4. cap. 3. dub. 3. & Layman. lib. 3. sect. 4. num. 4. Cæterum omnem ebrietatem, qua homo privatur usu rationis, esse letale crimen, est omnino tenendum, dicente Apostolo. 1. Cor. 6. Neque aurum, neque ebriosi, neque maledici regnum Dei possidebunt. Neque ex ly ebrium est intelligenda ebrietas habitualis, & consuetudinaria tantum; nam etiam unica ebrietas, si sit voluntaria, est mortalis; Apostolus enim Paulus scripsit Græcè ad Corinthios, & vox græca μέθυσαι, quæ ipse fuit usus, idem significat, quod μέθυον, idest ebrium, ut bene observat Cornelius à Lapide in Comment. ejusd. loci. Rationes sunt plurimæ, ob quas etiam qui semel se formaliter inebriat, sit reus gehennæ. Videlicet, quia ebrietas privat hominem non solum usu, sed etiam potentia usus rationis; reddit eum inhabilem ad exequenda divina præcepta affirmativa, & exponit periculo peccandi, saltem materialiter contra negativa: Facit hominem similem bestiis, & iisdem deteriorem. Causat multos morbos in corpore, videlicet febrem, vertiginem, tremorem, apoplexiam, arthritidem, & mille alios effectus, ut ait Zacchias in Quest. Medicol. lib. 2. tit. 3. q. 3. num. 21. inter quos ignem luxuriam, jurgia, lites, vulne, a, aliæque gravissima mala parit, quæ enumerantur à Fornero lib. 1. de Temulentia malos à Lessio lib. 4. de Just. & Jur. cap. 3. num. 9. & à Baldello lib. 3. disp. 30. Neque obstat textus in cap. Unum dist. 15, quia est, quod sit ex operibus S. Augustini; (de quo tamen multi dubitant) responderetur; per ebrietatem ibi assiduam, vel alluefactam, intelligi plenè voluntariam, & cum animadversione, quæ talis semper est, si quis pluries se inebriaverit; & illam tantum excusabilem, seu venialem dici, quæ contingit ex inadvertentia, vel nescientia suæ debilitatis, aut vini generositatis. Ita S. Thom. 2. 2. qu. 150. art. 2. ad primum. Lessius d. Doct. Clericali Tom. 1. Lib. II.

lib. 4. de Just. & Jur. cap. 3. n. 16. Hinc est, quod si- que Medici licet possunt horrari aliquem ad ebrietatem pro remedio alicujus morbi, quia Medicus non potest quicquam suadere, quod sit contra animæ salutem; ut optimis rationibus, & pluribus Medicinæ auctoribus citatis probat Zacchias in d. lib. Quest. Medicol. lib. 6. tit. 1. qu. 5. n. 61. nec ad vomitum provocandum, quia alia plura sunt remedia, quæ possunt ad hunc effectum adhiberi, absque læsione usus rationis. Neque in contrarium movere potest exemplum Patriarcharum, quos Scriptura Sacra notat, aliquando fuisse inebriatos, ut de Noë, atque Loth. Genes. cap. 6. & cap. 19. & de Fratribus Joseph Genes. cap. 43. Nam in primis respondetur, verbum inebriari in divinis voluminibus sæpe sumi pro sola satietate, ut tradit expressè S. Joann. Chrysostom. Homil. 28. in Gen. hinc illæ locutiones: Calix meus inebrians, quàm præclarus est: Psal. 12. Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ. Psal. 35. Visitasti terram, & inebriasti eam. Psal. 64. & Comedite amici, & bibite, & inebriamini charissimi. Cant. 5. idest bibite ad satietatem. Noë fuit inculpabiliter inebriatus, nam vini vim ignorabat, ut tenent Peter. Cornelius à Lapide, Salian. Torniel. & apud eos SS. Patres in Genes. cap. 6. Loth quoque excusatur, quia bibisset ad leniendum dolorem, & inadvertenter factus esset ebrius. Sed est peccaverint, non ideo imitandi sunt; siquidem ait S. Ambros. lib. 1. de Abraham. Non utique vitia Patriarcharum Scriptura exposuit, quos videtis vino legimus, ut imitaveris, sed ut tu disceres, quid caveres. Ille nudus jacuit, iste filiarum erroris patuit; & Noë fustus deceptus est, quia vini vis adhuc ignorabatur, sed in illo instructus es, ne tu ignorares. Et paulo post. Instruit nos Patriarchæ non solum docentes, sed etiam errantes. Ideo iteratum est exemplum ebrietatis, ut confirmaretur à Legislatorum cautionis. Cautio autem hæc astruitur tum à Medicis, tum à Philosophis per multa remedia, & antidota; quorum præcipuum est, parcè bibere; & vinum dilutum bibere; aqua enim debilitat vires meri, & facit, ne pars vinorum spirituum caput petat, immò cum ipsa habeat vim diureticam, citius transmittit illos ad vesicam; & præservat mentem à perturbatione, unde Tibull. lib. 2. Eleg. 1. Temperat annosum Martia Nympha merum. Præterquam quod si aqua ultra medietatem vinum superet, tollit eidem asperitatem, multiplicat ad commodum familiæ, & impedit morbos mentis, & corporis, juxta illud Martia Fabri Concione Vin. Dom. 16. post Pentecostam sine Vinum lymphatum crescit dulcescit, laderenscit.

Tertium præmissum. Multa verò sunt poenæ de jure inflicte contra ebrietatem, & cum perfectam, cum imperfectam, cujus utriusque signa narrat Barthol. de Offic. & Pot. Episcopi tit. 2. Gloss. 1. 1. num. 6. & Zacchias in Quest. Medicol. lib. 2. tit. 1. num. 14. & seqq. Qui enim ebrius est contrahere non potest. Ripa in L. si cui bonis n. 21. ff. de Verb. obligat. Neque valide sponsalia, aut Matrimonium inire. Sanchez de Matrim. lib. 1. disp. 82. n. 20. Neque testamentum facere. Bald. in cap. 24. Crapula de Vir. & honest. Clericor. Neque esse testis, quamvis non formaliter ebrius, sed ebriosus quis esset, quia vinum perdere memoriam facit. Zacchias d. quest. 1. n. 42. Ebriosus curator dari potest, & uxor ejus divortium facendi iustam causam habet. Genuesis in Pract. cap. 21. num. 2. Zacchias, d. quest. 11. num. 43. & 44. Riccius de off. 165. p. 22. (quod tamen in Germanis non admittit Gobat in Theol. Experim. tract. 10. num. 731. quia, ait, alioqui

alioqui non esset finis divortiorum) proit maritus, si mulier sit ebriosa. Sanchez de Matrimon. lib. 10. disp. 18. n. 18. A publicis officiis ebrii, & ebriosi sunt removendi. Ripa in l. Generaliter n. 73. C. de revoc. donat. Et Clerici si sint ebriosi, possunt declarari irregulares. Nic. Plovius de Irregul. n. 2. Et delicta si committant, non sunt immunes à punitione; immo severius plectuntur. Caball. Refol. Criminal. Centur. 3. cas. 297. num. 8. & 9. Sacerdos verò ebriosus potest suspendi ab officio, & beneficio. Diaz. in Praxi cap. 80. Menochius de Arbitr. cas. 404. Bellosus de Penit. Cleric. §. 15. n. 2. Immo si ebrius non præmissa digestionem celebraverit, est beneficio privandus. cap. Si confiteris. ubi Abb. num. 1. de Acusat. Quod si ebrii animam sint exhalaturi, & exhalant, privari debent tum Sacro Viatico, tum Ecclesiastica sepultura; nisi ebrietas fuisset involuntaria. Gobat in d. Experim. Theol. tract. 4. a num. 195. usque 199.

His prænotatis pro resolutione casus, ad ejus responsum dictum fuit, Sulpitium, ut supra, ebrium effectum dicto die sacro Paschatis Resurrectionis, statim post Sacram Communionem, commisisse sex mortalia peccata. Primum quidem ebrietatis, quæ cum non posset excusari ab inadvertentia, quia erat deditus huic vitio, & ab amico ebrioso invitatus, poterat, immo debebat, prævidere periculum; fuit culpa mortalis ex doctrina S. Thomæ 2. 2. q. 150. art. 2. & aliis deductis in primo præmissis. Secundum peccatum fuit Sacrilegii, siquidem sacrilegium est rei sacræ violatio, & irreverentia. Idem Angel. Doctor 2. 2. q. 99. art. 1. & omni irreverentia maximè pendeat ab estimatione hominum. S. Thom. 2. 2. q. 130. art. 1. & 2. & omnes homines, etsi bibaces, æstiment magnam irreverentiam committi in Sacramentum; si nimis potationibus vacent, quod illud sumpserint. Gobat in Quinario tract. 5. cap. 47. num. 1. prout verè eam committunt etiam ob periculum vomitus, sequitur, Sulpitium factum esse reum sacrilegii. Tertium fuit violatio præcepti tertii Decalogi de sanctificando festo, licet enim communior sit opinio, quod qui peccat in die festo, non committat duo peccata, Bonacina de Tertio Præcepto Decalogi disp. 6. 17 punct. 2. num. 3. nihilominus cum sit dies non solum festus, sed summæ festivitatis Resurrectionis Dominicæ; in quo omnes fideles majori pietate cum volunt, Ecclesias frequentant, & verbum Dei audiunt; excusari non potest Sulpitius à profanatione per enormem ebrietatem; tanquam actionem læviam virtutis Religionis, juxta doctrinam S. Thom. 2. 2. q. 122. art. 4. Emin. Card. de Lugo tract. de Penit. disp. 16. num. 515. ubi plurimos Theologos cumulat; & n. 517. ubi dat exemplum diei Veneris sancti, si in eo committatur grave peccatum. Novissimè Eminentiiss. Card. de Lauræa in 4. sent. tom. 2. disp. 21. eod. tract. de Penit. num. 261. & 262. ubi 18 SS. Patrum auctoritates allegat. Quartum peccatum fuit subtractio prandii facta uxori, & filiis, contra quartum Decalogi præceptum; cujus vigore maritus tenetur alere uxorem, & filios sub obligatione peccati mortalis. Bonac. in Quart. Decal. præcept. disp. 6. punct. 7. num. 3. Idè Surdus de alimentis tit. 1. quæst. 32. quod enim consumpsit portando in taberna, fuisse satis ad prandendum domi cum conjuge, & filiis, à quibus famelicis expectabatur. Quintum fuit peccatum scandali generalis, quo ex suo pessimo exemplo potuit alios movere ad frequentandam tabernam, etiam die sacro Paschatis, post sump-

ptam Sacram Communionem; quod quidem est peccatum mortale, etsi ipse Sulpitius non intendat præbere aliis occasionem spiritualis ruine. Bonacina de Peccatis disp. 2. quæst. 4. punct. 2. §. Unic. n. 6. Volpi Moral. resolut. 174. num. 7. præterquam quod movet conjugem ipsam ad impatientiam, & provocat ad convitia, maledictiones, & imprecationes. Sextum tandem peccatum est ob conscientiam erroneam; practice enim loquendo bibones, & sacris Bacchi addicti apprehendunt esse peccatum mortale immorari in taberna, quo die cælestem panem sumpserunt; & excedere in bibendo usque ad privationem rationis; ut testatur Gobat in Quinario tract. 5. cap. 46. num. 2. & cap. 47. num. 1. Idcirco cum Sulpitius se inebriaverit, reclamante conscientia, ex hoc etiam motivo sit reus culpæ mortalis ex doctrina Sanchezii in Decalog. lib. 1. cap. 21. & Tamburin. in Opusculo de Exped. Confess. lib. 2. cap. 1. §. 15. Et ex ejusdem Gobati d. tract. 5. cap. 46. & cap. 47.

Gratiosum exemplum narrat P. Cafalichius in suis Argutijs Moralib. Cent. 1. Decad. 3. Arg. 8. de quodam ebrio, quem vino, somnoque sepultum, ejus Uxor alligavit in Syndone tanquam mortuum; & digesto vino, ab ea sibi dictum fuit, vovisse, si resurgeret, quod à vino penitus abstineret; idque ille credens, votum ratificavit; & sic se emendavit.

DECISIONIS LX.

Ad Decembris Casum secundum.

ARGUMENTUM.

Examinatur, quæ licentia sit necessaria, pro exponenda Sacra EUCHARISTIA, causa publicæ Orationis 40. horarum? Item pro eadem extra Ecclesiam processionaliter deferenda? Uterius in quibus Ecclesiis, & qua veneratione sit aservanda? Agitur de Solemnitate festivitatis Corporis CHRISTI, & de Processionibus in ejus Octava concessis. Referuntur Indulgentiæ à Summis Pontificibus concessæ pro eadem Solemnitate, necnon, Confratribus SS. Sacramenti. Tandem discutitur grave dubium, an Confratres, qui non sunt in gratia, sed præstant obsequia præscripta in honorem Venerabilis Sacramenti, lucrentur aliquas ex prædictis Indulgentiis?

SUMMARIUM.

- 1 Eucharistia aservata in templis etiam in primitiva Ecclesia.
- 2 Eucharistia servatur in Ecclesiis Parochialibus tum ad adorationem; tum ad providam delationem ad infirmos.
- 3 Regulares quo jure servent Eucharistiam in eorum Ecclesiis?
- 4 Eucharistia aservari non potest in Ecclesiis non Parochialibus, & non Regularibus.
- 5 Eucharistia servari potest in Ecclesia non Parochiali de licentia Ordinarii ex justa causa.
- 6 Tabernaculum pro Eucharistia olim cujus materia, ac forma esset?

7 Taber;

- 7 Tabernaculum quomodo ornandum pro Sacra Eucharistia?
- 8 Ciboria apud antiquos quid essent?
- 9 Eucharistia expositio absque Episcopi licentia à nemine fieri potest.
- 10 Canonici Veronenses exempti ab illo Episcopo non possunt exponere Sacram Eucharistiam absque ejus licentia.
- 11 Causa publica, quae sint, pro exponenda Sacra Eucharistia?
- 12 Regulares non possunt facere expositionem Eucharistiae pro oratione quadraginta horarum absque Episcopi licentia.
- 13 Regulares non possunt permittere, ut Sacerdotes exteri celebrent in eorum Ecclesiis absque licentia Episcopi.
- 14 Regulares sunt ministri Episcopi in vinea Domini, & pendent ab eo in cultura animarum.
- 15 Synodales Constitutiones solent prohibere expositionem Eucharistiae absque licentia Episcopi.
- 16 Regularibus cur olim prohibebatur Missas solennes cantare?
- 17 Decretorum S. Cong. Card. vis.
- 18 Licentia tacita Episcopi praeservat ejus iura Episcopalia.
- 19 Eucharistia expositio concessa Regularibus, dum visitantur ab eorum Superioribus.
- 20 Eucharistia exponi potest in omnibus Ecclesiis Collegiatis per octavam festivitatis Corporis Christi, dum divina officia peraguntur.
- 21 Processio in die Solemnitatis Corporis Christi facienda est ab Episcopis; & eo impedito à prima Dignitate Ecclesiae Cathedralis: extra civitatem vero à Sacerdote digniori loci.
- 22 Regulares omnes accedere debent ad Processionem in die Solemnitatis Corporis Christi.
- 23 Processio cum Eucharistia fieri potest infra octavam festivitatis Corporis Christi ab omnibus Ecclesiis, sed juxta consuetudinem.
- 24 Manutentio datur circa dies, & vias faciendi Processiones.
- 25 Patavii ab anno 1666. citra sublatus abusus deferendi Sacram Eucharistiam in Processione ser. 5. & ser. 6. majoris Hebdomadae.
- 26 Processio cum Eucharistia in Missa ser. 5. & ser. 6. majoris Hebdomadae non vadit extra Ecclesiam.
- 27 Processio cum Eucharistia fit semel in mense, ubi sunt ejusdem Confraternitates institutae.
- 28 Indulgentia concessa Archiconfraternitati SS. Corporis Christi in Ecclesia S. Mariae supra Minervam de Urbe, sunt communes omnibus consimilibus Confraternitatibus ubique erectis de licentia Ordinarii.
- 29 Indulgentiae concessae per Paulum Papam V. Confraternitatibus SS. Sacramenti.
- 30 Indulgentia ab aliis Summis Pontificibus concessa iisdem Confratribus SS. Sacramenti.
- 31 Indulgentia concessa Confratribus SS. Sacramenti, illud associantibus in Processione, vel dum deferretur ad infirmos, an lucrentur ab existentibus in peccato mortali? Quando? & Quomodo? num. 33.
- 32 Remissio poenae est incompatibilis cum culpa mortali.
- 34 Angelicam Salutationem recitantes in man-

meridie, & vespere consequuntur Indulgentiam.

- 35 Indulgentia reviviscit ablato obice peccati.
- 36 Parochi debent docere plebem, ut sciat elicere actus contritionis.
- 37 Parochi debent enunciare Indulgentias populo, dum deferunt SS. Eucharistiam infirmis.

CASUS SECUNDUS.

Quia saepe videmus, non solum in Ecclesiis Parochialibus, sed etiam in illis Regularium, necnon Confraternitatibus, in quibus asservatur SS. Eucharistia; expositionem solennem ejusdem fieri, multis cum luminibus, pompa, & apparatu, pro Oratione quadraginta horarum; necnon extra Ecclesias processionaliter deferri. Queritur, ad haec peragenda, à quo sit requirenda licentia, & obtinenda facultas?

Pro responsione, tria sunt distinguenda circa Sanctissimam Eucharistiam. Ejus Asservatio. Ejus Expositio. Et ejus in Processione Delatio.

Circa Asservationem Sanctissimae Eucharistiae in Ecclesiis; sciendum est, eam fuisse in usu etiam in primitiva Ecclesia, in qua asservabatur, ut promptè haberi posset ad communicandos infirmos, & ad praebendum iisdem Sacrum Viaticum in articulo mortis, ut pluribus Sanctorum Patrum, & Conciliorum testimoniis probant Casalius de Veterib. Sacris Christian. Ritib. cap. 13. Emin. Card. Bona Rerum Liturgic. lib. 2. c. 17. num. 6. & novissimè Jo. Mabillon. De Liturgia Gallicana lib. 1. cap. 9. à n. 9. & seqq. & habemus textum in cap. Presbyt. 93. De Consecrat. dist. 3. ubi dicitur: Presbyter Eucharistiam semper habeat paratam, ut quando quis infirmatus fuerit, statim eum communicet, ne sine communionem moriatur. Et in cap. 3. De Offic. Archipresb. ubi praecipitur Archipresbytero, curare: Ut in Sacario Eucharistia Christi propter infirmos non desit. Ex quibus apparet, Sanctissimam Eucharistiam asservari in Ecclesiis Parochialibus, tum ad adorationem, contra Lutherianorum errorem, asservientium non esse realiter Christi Corpus in Sacra Eucharistia, nisi cum à Christianis sumitur, ut observat Casalius in cit. cap. 13. in princ. tum ad providam delationem ad infirmos, ne sine Sacro Viatico ex hac vita decedant, ut saepe contingeret, nisi communicati possent, pravia celebratione Missae: qua de causa etiam Regulares utriusque sexus asservant in suis templis hoc Venerabile Sacramentum, ut scilicet praesto illud habere possint ad communicandos suos Religiosos infirmos, degentes in Monasteriis, ut autumat Bordonus Var. resol. part. 1. resol. 20. num. 29. cui favet doctrina Nicolii in Lucubrationib. Canon. lib. 3. tit. 41. num. 25. advertentis, non posse asservari Sacram Eucharistiam à Regularibus in Ecclesiis suorum Conventuum, in quibus moratur unus tantum eorum: quamvis alia etiam videatur ratio, propter quam Regulares asservant sacrum Christi Corpus, scilicet ex privilegio Apostolico. Cum enim Summi Pontifices concesserint iisdem Regularibus, ut possint administrare fidelibus Sacramenta Poenitentiae, & Eucharistiae in eorum Ecclesiis, ut dictum est supra in secundo casu Mensis Maji hujus anni Decis. 24. per consequens impertiti sunt ipsis facultatem habendi continuo Venerabile hoc Sacramentum. Naldus in verb. Euchar. num. 19. Igitur exceptis Parochialibus, & Regularium Ecclesiis; non licet aliis

- 4 aliis asseruare Sacram Eucharistiam, siue sint Ecclesie Confraternitatum. Genuens. in *praxi Cur. Archiep. Neapol. cap. 10.* siue sint Tertiariatum, quæ non habent Clausuram, neque faciunt tria vota solemnia Religionis. Gavant. in *Man. Episc. verb. Eucharistia n. 7.* & Barbosa in *Decis. Apost. eod. verb. n. 14.* nisi ad hoc obtineant legitimam licentiam, quam à sola Sede Apostolica esse concedendam vult Genuens. d. cap. 100. etsi etiam ab Ordinario, iusta subsistente causa, posse elargiri scribat Pax Jordan. tom. 2. lib. 7. tit. 11. num. 17.

Potest in supradictis Ecclesiis, in quibus licet asseruatur Sacra Eucharistia; construi debet nobile Tabernaculum, super Altare majori, in quo ipsum Venerabile Sacramentum, semper quacunque alia reliquia, recondatur; quod quidem Tabernaculum antiquitus conficiebatur ex argento, vel auro in forma Columbe, ut pluribus testimoniis probat

- 6 Mabillon. d. lib. 1. cap. 9. n. 14. & seqq. Deinde fieri cepit ex lignis inauratis, ac deinceps ex lapidibus pretiosis, ut pluribus ab hinc annis apud nos mos est, quod quidem Conopæo albo foris est cooperiendum; intus verò semper panno serico debet esse vestitum, cum Corporali mundo, super quo stant Pixides argenteæ inauratæ, non autem ex ebore; & tantæ amplitudinis debet esse Tabernaculum prædictum, ut saltem duæ Pixides, necnon cum opus

- 7 fuerit Ostensorium sphericum intus continere valeat. Ostiolum erit ita patens, ut Pyxides facile offerri, & inferri possint, & clavi, eaque aurata, ab extra obserabitur; atque in ipso Sacra Christi Domini, vulneratum pectus exhibentis, vel alia pia Imago depicta erit. Velo coloris albi semper Pyxides vestientur, & clavis prædicta apud Rectorem Ecclesie semper stabit, ut docent Gavant. d. *Verb. Eucharistia à n. 4. usque ad n. 13.* ubi quod semper ante Eucharistiam lampas ardebit, Nicol. eod. verb. n. 20. & Castal. in *Praxi Ceremon. lib. 2. sect. 1. cap. 1. à num. 6. & seqq.* ubi num. 10. subdit, quod supra ipsum Altare appendatur umbraculum, quod Baldachinum vocant; formæ quadratæ, cooperiens Altare, & ipsius Altaris Scabellum, seu supremum gradum, coloris temporis convenientis; quo non erit opus, ubi adest Ciborium ex lapide, vel marmore confectum. Apud antiquos Ciboria erant turratæ, adiculæ quatuor minimè columnis innixæ, quæ adiculæ Altare tegebant. Mabillon. d. lib. 1. cap. 8. num. 8. & Hierolex. Macri in *Verb. Ciborium.*

Circa Expositionem Sanctissimæ Eucharistie sciendum est, ita pendere ab auctoritate, & officio Episcopi, cuius est Sacrorum omnium, & præcipue

- 9 Venerabilis hujus Sacramenti curam agere; ut absque ejus licentia nemini liceat, siue Sæculari, siue Regulari illam publicè adorandam exponere; ea ratione quia talis expositio cum fiat ad convocandum populum, ut eret, spectat ad Episcopum publicas orationes indicere, & populum ad orandum convocare; ut docent Canonistæ, inter quos Abbas, in cap. Dilectus num. 4. vers. Undecimo. De Offic. Ordinar. Emln. Card. de Lauræa in *Epitome Canonum Verb. Episcopi Jurisdictio.* & jura in sua Diocesi col. 2. vers. Episcopus in Diocesi. & Bauldry in *Manuali Sacrar. Ceremon. part. 4. cap. 16. art. 11. in princ.* Hinc pluries decrevit Sacra Congregatio tum Episcoporum, & Regularium, tum S. Rituum, quod Non liceat Regularibus, etiam in eorum propriis Ecclesiis, Sanctissimum Eucharistia Sacramentum publicè adorandum exponere, nisi ex causa publica, quæ probata sit

ab Ordinario, à quo licentia concedatur, ut passim testantur Doctores, ac Summistæ tam Sæculares, quam Regulares. Lezana in *Summa tom. 2. cap. 1. n. 26. & tom. 3. Verb. Eucharistia quo ad Regulares. n. 24.* Lantusca in *Theatro Regular. eod. Verb. n. 1.* Barbosa in *Apostol. Decis. Verb. Euchar. n. 6. & in Verb. Regulares, quo ad Sacramenta collect. 636. n. 3.* Gavantus in *Manuali Episc. eod. Verb. Eucharistia n. 3.* In *Verb. Oratio publica n. 1. & n. 19. & in Verb. Regularium jura sub Episcopis n. 19.* Nicolius in *Floresculis d. Verb. n. 22. & 24.* ubi idem ait, esse prohibitum in Ecclesiis Confraternitatum; quod etiam notat Pax Jordanus tom. 1. lib. 3. tit. 3. n. 15. & d. tom. 2. lib. 7. tit. 11. n. 18. Pignatellus tom. 4. Consult. 84. Et Synodus Barbeina De Sanctissima Euchar. *Sacram. cap. 9. n. 15.* & ibi Decretum Sacræ Congregationis Episc. & Regular. in *Una Dertonen. 13. Martii 1647.* Quod adeo verum est, ut Anno 1673. prætendentibus DD. Canoniceis 10 Veronensibus, tamquam exemptis ab illo Episcopo, posse absque ejus licentia, pro Oratione quadraginta horarum exponere in eorum Ecclesia Cathedrali Sanctissimam Eucharistiam; Eminentiiss. & Reverendiss. D. D. Cardinalis Delphinus Patriarcha Aquilejens. ita sententiavit: Vigesimo. Quod Expositio Quadraginta horarum in Cathedrali sit in dispositione solius Episcopi: quæ Sententia fuit à Summo Pontifice Clemente Decimo confirmata, & typis impressa. Inter causas autem publicas recensentur bellum, pestis, famæ ac omne aliud flagellum Divinæ Justitiæ. Barbosa in *Collect. DD. ad cap. Certum est. De 11 Consecrat. dist. 1.* necnon gravitas infirmitas ipsius Episcopi Diocesani, quo ægrotante, mandat Ceremon. Episcop. pag. 302. vers. Et quia solitum est, &c. quod Canonice exponant Sanctissimum Sacramentum, ut populus eret pro sui Pastoris spirituali, & corporali salute, Castald. in *Praxi Ceremon. lib. 1. sect. 8. cap. 12. n. 1.* Quod si quæ alia persona nobilis infirmetur, & petat hoc orationis auxilium, exponitur Eucharistia in ostiolo Tabernaculi, in Pyxide velata cum luminibus convenientibus, & assistentia unius, aut plurium Sacerdotum. Gavant. d. *Verb. Eucharistia num. 54.* Lantusca eod. *Verbo num. 2.* Ad ad benedicendum aërem, contra grandinem prohibitum est, Sacram Eucharistiam exponere in valvis Ecclesie. Gavant. *ibid. num. 14.*

Igitur de Jure constat, neque Regulares, neque Confratres posse in eorum Ecclesiis exponere Sanctissimam Eucharistiam pro oratione quadraginta horarum, in quavis publica necessitate, famis, pestis, belli, aut similibus flagellorum, absque licentia Episcopi Diocesani, ad quem tantummodo tamquam Pastorem spectat excitare, vocare, & inducere populum sibi subiectum ad suscipiendos actus Pœnitentiæ, inter quos numeratur Oratio. Belletus (& ibi Suarez) *Disquis. Cleric. part. 1. De favor. Cler. Reali §. 2. num. 20.*

Neque subsistunt rationes congestæ à quodam Patre Brunone pro contraria opinione relatæ à Diana Coordinato tom. 7. rr. 1. resol. 31. desumptæ ex eodem inordinato part. 1. tract. 2. resol. 5. Videlicet Prima, quod Ecclesia Regularium exempta sunt à Jurisdictione Episcopi, qui in eis nullam potest functionem absque eorum assensu exercere; cap. Luminoso. 18. q. 2. Nam, hæc exemptio multas patitur exceptiones, de quibus Tamburin. de *Jure Abbas. tom. 1. disp. 15. quest. 2.* & Barbosa de *Off. & Potest. Episc. alleg. 105.* procedit enim quo ad eorum personas circa statum, & vitam Regularem; sed non comprehendit ea, quæ concernunt regimen spirituale populi, nec concedit

cedit Regularibus id, quod ex officio spectat ad Episcopum, quale est publicas Orationes, & supplicationes indicare. Secunda, quod Prelatus Regularis pollet in sua Ecclesia Ordinis, ac Jurisdictionis, & Superioritatis potestate: & sicut potest conficere Eucharistiam, & concedere aliis licentiam eam ibi conficiendi, ita potest eam pro publicis Orationibus exponere. Quia respondetur, falsam esse consequentiam, & illationem; nam conficere est ordinis Sacerdotalis, dare aliis licentiam ibi conficiendi, est Jurisdictionis localis pro illa Ecclesia: sed exponere Eucharistiam pro publicis supplicationibus est Jurisdictionis Episcopalis, & superioritatis in populum; cujus expertes sunt Regulares. Præterquam quod non est verum, quod ipsi in suis Ecclesiis possint licentiam concedere cuicumque Sacerdoti conficiendi Eucharistiam, quia id spectat ad Episcopum. Pax Jordan. tom. 2. lib. 7. tit. 14. num. 188. vigore Concilii Trid. sess. 22. in Decreto De servan. & vitan. in Celebr. Missar. in quodatur facultas Episcopis tamquam Sedis Apostolicæ Delegatis, quicquid sibi bene visum fuerit ordinandi, ac prohibendi circa Sacrificium, & Sacramentum Altaris, & quacunque alia, que huc pertinere visa fuerint (qualis certe est expositio Eucharistiæ pro publica Oratione) quod quidem Decretum Concilii Trid. afficit Superiores Regulares, & eorum Ecclesias. Fagnan. in cap. Grave, num. 46. De Offic. Ordin. Et Pignatell. qui DD. cumulat tom. 8. consult. 42. num. 4. §. 6. Non obstat Tertia, quod expositio Eucharistiæ, (ut prosequitur idem P. Bruno apud Dianam) non videtur pendere ab Episcopo, non ratione sui, quia non est ordinis Episcopalis, non ratione loci, seu Ecclesiarum, nam sunt exemptæ, non ratione populi, qui libere confluit ad eas pro divinis officiis, ad audiendas prædicationes, recipienda Sacramenta, prosequendas Processiones, Confraternitates, Funeralia, ac etiam emittendi vota in manibus Prælati Regularis, si sit populus ex tertio ordine. Respondetur enim hæc omnia licere Regularibus, tamquam sibi à Sede Apostolica specialiter concessa; sed dependent ab Episcopo, à quo & benedictionem pro Prædicando Verbo Dei, & approbationem pro Sacramento Pœnitentiæ ministrando recipere debent; ea ratione, quia sunt ministri ejusdem Episcopi, & operarii in vinea Domini, subordinati eidem Episcopo, qui est Præfectus, & Custos major vineæ; & ideo in his tamquam subditi, & inferiores debent habere dependentiam ab Episcopo; ut docet advertit Emin. Cardinalis de Luca in Theatro veritatis in tit. de Præmin. disc. 10. n. 5. Idcirco non valet illatio ex functionibus per P. Brunonem enarratis ad publicam Orationem 40. horarum; quia illæ sunt specialiter concessæ; hæc non est concessa, immò est specialiter prohibita; tamquam functio gravis, innixa publicæ causæ, cujus cognitio, & determinatio reservata est Pastori totius populi scilicet Episcopo, cui cura populi est demandata, non autem Regularibus. Quarta non obstat (quod idem P. Bruno sumit in argumentum) exemplum Canonice Ecclesie Cathedralis exemptæ; qui (ut asserit) ad libitum exponunt Sanctissimam Eucharistiam pro publica Oratione sine licentia Episcopi: inde deducens, quod Ecclesia Regularium non minus sunt exemptæ à Jurisdictione Episcopi, quam Ecclesia Canonice. Nam, & ad hoc respondetur, suppositum exemplum esse falsum, ut constat tum ex sententia prudentissimi, ac sapientissimi D. Cardinalis Delphini contra DD. Canonicos Veronenses exemptos su-

pra relata; tum ex pluribus prohibitionibus Synodalibus Diœcesanis, ac Provincialibus S. Caroli; 15 de quibus Gavant. d. verb. Oratio publica num. 1. & n. 19. Item alterius Prælati de Lacabra, cujus Diœcesim tacet Diana Coord. d. resol. 31. qui ponit Decretum Synodale prohibens cuicumque dictam expositionem anno 1651. Ac etiam Decretum Eminentiss. Cardin. Barberini, illam fieri à quocunque vetantis tamquam Ordinarii Pastoris. in illa Diœcesi anno 1685. in supradit. tit. De Sanctiss. Eucharist. Sacram. num. 15. cap. 9. & ratio est aperta, ac manifesta contra quoscunque exemptos; siquidem locus quidem est exemptus, sed non est exemptus populus, neque est permilla hæc functio publicæ Orationis, concernentis immediatè gubernium, & curam spiritualem totius populi. Quapropter exempti sive Canonici, sive Regulares possunt facere in suis Ecclesiis functiones illas sacras, quæ sunt eis permittæ; sed non sunt eis permittæ publicæ orationes cum populi convocatione, quia ut dictum est, spectant ad Officium Pastoris ejusdem populi; immò fuerunt prohibita non ratione loci; sed ratione rei, & personarum spectantium ad Episcopum. Idem Emin. Card. de Luca De Jurisdictione disc. 6. n. 8. & disc. 31. num. 7. ubi pluribus insitit, demonstrando in his Privilegia Regularium nullius esse operationis. Hinc est, quod in cap. Interdicimus 16. qu. 1. cum olim inter cetera prohibitum esset Abbatibus, & Monachis 16 Missas publicas cantare; per publicas Missas esse intelligendas publicas supplicationes, & orationes ad Deum cum populi concursu, tamquam ad solum Episcopum spectantes docet Calderin. cons. 6. n. 2. De Religiosis domib. Quinta ratio, quam subiungit P. Bruno Decreta Synodalia Episcoporum, prohibentium expositionem SS. Eucharistiæ absque eorum licentia, non obligare Regulares, neque Decreta SS. Congregationum Eminentiss. Cardinalium super S. Ritibus, vel super Episcop. & Regularibus eosdem non afficere, portat in fronte nimiam erubesceniam; nam nimis distat ab obedientie virtute, quam omnes Religiosi ordines profitentur Apostolicæ Sedi, & Sacrat. Congreg. Eminentiss. Cardinalium Decretis; de quorum vi, & auctoritate testantur Roderic. qq. Regular. tract. 1. 17 quæst. 11. art. 2. Coton. lib. 3. Controv. 8. n. 50. Ad den. ad Burattum dec. 469. n. 21. & Lezana in summ. tom. 3. Verb. Sacra Congregatio. Tandem Ultima, quod Decretis S. Congregationis de hac Expositionis prohibitionem, non sint in usu, & quod Regulares illam faciant sine licentia Episcoporum, iisdem scientibus, & tacentibus, ut ait etiam Bordon. d. p. 1. Refol. 20 n. 29. & Diana Coordin. d. Ref. 31. in fine, nihil derogat auctoritati Episcopali, tum quia eidem derogari non potest per Regulares in his, quæ sunt propria Pastoralis Officii, tamen quia Episcopi, qui vident, & tacent, censentur eisdem Regularibus dare tacitam licentiam; quæ sufficit pro tuendis iuribus Episcopalibus, cum eadem sit virtus taciti cum 18 expresse. Emin. Card. Tuschus litt. T. concl. 7. n. 13. Barbosa Axiom. 218. num. 6.

Inficiandum tamen non est in uno casu esse licitum Regularibus exponere Sacram Eucharistiam pro oratione 40. horarum ex speciali concessione iisdem facta per Summum Pontificem Paulum V. in Bulla incipien. Romanus Pontifex. die 23. Maji, 1606. in Bullario la XXI. videlicet, cum ipforum Regularium Superior in Visitationibus generalibus eam expo- 19 ni decreverit, coram qua Religiosi duarum saltem horarum

horarum spatio, in diverso tempore, orantes juxta mentem ejusdem Pontificis, acquirunt Indulgentiam plenariam. Sed hæc dicenda est expositio potius privata, quam publica, cum ad illam non vocetur populus, neque ad illum extendatur Indulgentia; sed solummodo ad ipsos Religiosos.

Alter demum est casus permixtæ expositionis Venerabilis Sacramenti singulis Ecclesiis Collegiatis, nempe per totam Octavam Solemnitatis ejusdem
20 ex præscripto *Ceremonialis Episcop. cap. 33.* in quo ordinatur, Sacram Eucharistiam in Altari exponi, dum officia Divina peraguntur, ad honorem tanti Mysterii, ad excitandam devotionem populorum, & ad lucrandas Indulgentias intervenientibus per Summos Pontifices concessas, singulis diebus prædictæ Octavæ, de quibus infra. Et hæc de Expositione.

Circa verò Delationem Sanctissime Eucharistiæ in Processione tria tempora sunt distinguenda; quæ sunt: Prima festiva dies solemnaris Corporis Christi; dies infra Octavam ejusdem Solemnitatis; & alii dies infra annum. In prima die festivitatis Corporis Christi solemniter Processio in quacumque
21 Ecclesia Cathedrali est facienda ab ipso Episcopo, si non sit impeditus, sin minus à prima Dignitate Sanctissima Eucharistia est deferenda juxta *Ceremoniale Episcop. d. p. 2. cap. 33.* In Oppidis verò, & aliis Terris à Sacerdote seculari digniori ejusdem loci. Barbof. *Decis. Apostol. collect. 335. num. 9. & 10.* Nicolius in *Floresc. verb. Eucharist. num. 25. & 26.* Pax Jord. *d. lib. 3. tit. 3. num. 9.* Bauldy de *Sacris Cerem. part. 4. cap. 16. art. 3. & art. 4.* & Castaldus in *Praxi Cerem. lib. 2. sect. 10. cap. 2. & 3.* Et quemadmodum omnes Regulares, etiam Monachi ad publicas Processiones per Episcopum vocati accedere tenentur ex Concil. Trid. *sess. 25. de Regular. 22 cap. 13.* Gavant. in *Manuali Episcoporum. verb. Processio num. 7.* Tamburin. de *Jure Abbat. tom. 1. disp. 24. quæst. 8.* ita multo magis convenire debent ad Processionem prædictam Sanctissimi Sacramenti, ut circa Monachos Cassinenses decreville Sacram Congregationem Sacrorum rituum die 10. Junii 1602. & die 30. Julii 1616. testatur idem Tamburin. *d. quæst. 8. num. 6.* Lauretus de Franchis *part. 1. num. 24.* & ibi adden. Lantusca in *verb. Processio. Lezana in Summa tom. 1. cap. 9. num. 47.* Barbof. *decis. Apost. Collectan. 299. Collectan. 609 & Collectan. 644.* & novissimè Quartus in *tractatu de Processionibus. sect. 3. punct. 1. Quæst. 2.* & de hoc non est controversia juxta observantiam, & inveteratam consuetudinem, qua omnes Regulares Canonici, Monachi, & Mendicantes in Civitatibus degentes (exceptis Theatinis, Barnabitis, & Jesuitis speciali indulto Pontificio exemptis) Gavant. *verb. Processio in addit. num. 9.* & Adden. ad Lauretum de Franchis *par. 1. num. 61.* accedunt in festiva prima die Solemnitatis Corporis Christi ad ejus Processionem, quam sola Ecclesia Cathedralis, vel Ecclesia Matrix ea die facere debet privative ad quoscunque alios, ut notat Pax Jordan. *tom. 2. lib. 1. tit. 2. n. 51. & n. 60.*

In diebus verò infra Octavam ejusdem Solemnitatis Corporis Christi, licitum est omnibus Ecclesiis, in quibus jugiter servatur Sanctissima Eucharistia, eam extra deferre in Processione cum solemnari apparatu, juxta concessionem factam à Papa Gregorio XIII. per Bullam incipien. *Cum interdum. die 11. Martii 1573. in ordine la X.* Quod tamen est intelligendum, servata consuetudine loci, nec cau-

sentur scandala, vel confusiones in ducendis iisdem Processionibus, adeò ut quilibet debeat manuteneri in sua possessione, vel quasi circa diem, & vias faciendi Processionem prædictam, in qua reperitur, privative quo ad quoscunque alios, ut ex pluribus Decretis Sacre Congregationis advertit Pax Jordanus *d. tom. 2. lib. 1. tit. 2. n. 50. & n. 62. & 63.* Barbof. in *Decis. Apostol. verb. Processio. Collect. 697. num. 20. & 21.* Et novissimè Pignatellus *tom. 4. Consult. 99. num. 3. & 4.* Hic Patavii usque ad annum 1666. invaluit abusus faciendi Processiones solemnes cum Sacratissimo Christi Corpore ab Ecclesia Cathedrali feria sexta majoris Hebdomadæ, & ab aliis Ecclesiis Parochialibus, tum eadem feria sexta, tum feria quinta præcedenti, quem abusum nominavit præd. Pax Jordan. *d. lib. 1. tit. 2. num. 81.* sed ab eo anno citra, communi consensu, cessatum est à dictis Processionibus, & statutum, eas celebrari infra Octavam Corporis Christi; ita ut ipsa festiva prima dies solemnitatis habeatur solemniter Processio juxta solitum in Ecclesia Cathedrali; reliquis verò sex diebus illius Octavæ celebretur in una ex Ecclesiis Parochialibus per turnum durantem per quadriennium; & sic præstatum ad majorem Dei gloriam, cum minori gravamine Ecclesiarum, quæ impensas non faciunt nisi omni quarto anno, cum ampliori pompa, & apparatu ob excitatam devotionem Parochianorum in suo quadriennio, & ob numerositatem populi concurrentis ad unicam ipsam Processionem, quæ fit post Vesperas decantatas, & ante noctem ad præscriptum Decretorum Sacre Congregationis, de quibus Barbof. *d. Collect. 607. num. 12.* & Pax Jordanus *d. lib. 1. tit. 2. num. 80.*

In aliis verò diebus infra annum duo dantur casus concessæ delationis Sanctissime Eucharistiæ in 26 Processione. Unus est, feria quinta majoris hebdomadæ; dum finita Missa solemniter Sacrum Christi Corpus deferatur à celebrante in sepulcrum; & feria sexta sequenti, dum è sepulchro fumiatur Hostia consecrata cum Calice, & processionaliter deferatur ad Altare pro sacrificio illius diei: at in his Processionibus non est exeundum ex Ecclesia, Gavant. in *Man. verb. Eucharistia num. 19.* neque Christi Corpus deferendum est Sacerdotum humeris, sed manibus celebrantis, non obstante quavis contraria consuetudine, juxta Decreta ejusdem S. Rituum Congregationis, de quibus Gavant. in *Rubric. Missal. part. 4. tit. 12. n. 4.* & Barbof. de *Parocho cap. 20. n. 30.* Alter casus est de Ecclesiis, in quibus sunt institutæ Confraternitates Sanctissimi Sacramenti; his enim est Jus faciendi semel in mense Processionem cum Sanctissima Eucharistia, eam deferendo extra 27 Ecclesiam, prout concessum est Archiconfraternitati Sanctissimi Sacramenti in Ecclesia Sanctæ Mariæ supra Minervam in Alma Urbe à Papa Paulo Tertio per suam Bullam incipien. *Dominus noster Jesus Christus. die 30. Novembr. 1539.* cujus privilegis, & Indulgentiis fruuntur omnes Confraternitates ubique ad honorem Sanctissimi Sacramenti canonicè erectæ, videlicet auctoritate Ordinaria Episcopopi, servata forma alterius Bullæ Clementis Papæ Octavi incipien. *Quacunque. diei 7. Decembris 1604.* de qua quidem fructione, & participatione testatur Barbof. *Decis. Apost. collect. 207. num. 3.* Lauretus de Franchis *par. 1. n. 232. & 234.* ubi ponit Decretum speciale de hac re Sacre Congregationis Indulgentiarum *diei 15. Febr. 1608.* Et Pax Jordanus *tom. 1. lib. 3. tit. 3. n. 17.* ubi de supradicta Processione mentitur.

Et

Et quoniam pretiosa sunt Indulgentia, quas concessit Paulus Papa Quintus eidem Archiconfraternitati Sanctissimi Corporis Christi in Ecclesia Sanctae Mariae supra Minervam de Urbe; in suo Brevis incipien. Cum certis, diei 13. Novembris 1606. quod legitur apud Litorium de Indulgentiis part. 2. cap. 14. num. 98. quae quidem Indulgentia, ut dictum est, extenduntur ad omnes conformes Confraternitates Sanctissimi Sacramenti, ubique auctoritate Ordinaria Episcopi erecta; per antedictum Decretum Sacrae Congreg. Indulgent. diei 15. Februarii 1608. extensum apud eundem Litorium d. c. 14. n. 97. & Lauretum de Franchis de Controv. inter Episc. & Regular. d. part. 1. num. 234. Sed quia non est ita facile RR. Parochis earumdem Indulgentiarum tenorem apud Moralistas reperire; non me piget compendiosè, ac vulgari sermone illas hic inferere ad maiorem certitudinem DD. Parochorum, & ut commodius eas possint explicare suis Plebibus pro ferventiori affectu excitando erga venerabile Sacramentum: hoc autem compendium insitum reperi in Synodo Dioecessana Abbatis Farfensis. habita anno 1685. per Eminentiss. & Reverendiss. D. D. Cardinalem Carolum Barberinum Abbatem, & Ordinarium indefessum in sollicitudine Pastoralis ad pag. 554. his verbis:

S O M M A R I O

29 Delle Indulgenze concesse da Papa Paolo Quinto all' Archiconfraternità del Santissimo Sacramento: eretta nella Chiesa di Santa Maria sopra Minerva di Roma; delle quali per Decreto della Sacra Congregazione dell' Indulgenze, approvato dal medesimo Pontefice; godono ancora tutti li fratelli, e Sorelle della Compagnia del Santissimo Sacramento, in qual si voglia luogo eretta con la sola autorità dell' Ordinario; anco senza speciale aggregazione alla medesima Archiconfraternità.

La felice memoria di Papa Paolo V. revocando, & annullando tutte le Indulgenze concedute da Pontefici Predecessori alli Fratelli, e Sorelle della Compagnia del Santissimo Sacramento, concede loro di nuovo.

1 Primieramente Indulgenza Plenaria, e remissione di tutti peccati nel giorno, che ciascuno entrerà in detta Compagnia, e si confesserà e comunicherà.

2 In oltre Indulgenza Plenaria a tutti li Fratelli, e Sorelle, che confessati, & comunicati, devotamente interverranno alla Processione solita farsi ogni anno dalla medesima Compagnia nell' Ottava del Corpus Domini, & accompagnando il Santissimo pregheranno S. D. M. per l' unione de' Principi Christiani, per l' estirpatione dell' Eresie, e per l' Esaltatione della Santa Madre Chiesa.

3 L' istessa Indulgenza conseguiranno anco quelli, che legitimamente impediti non interverranno alla detta Processione; ma in quel giorno si confesseranno, e comunicheranno, e pregheranno DIO come sopra.

4 Concede parimente Indulgenza Plenaria, e remissione di tutti li peccati alli medesimi Confrati, che confessati, e comunicati nel punto della morte invocheranno almeno col cuore il nome Santissimo di GIESU.

5 A quelli, che nel giorno della Festa del Santissimo Corpo di CHRISTO si confesseranno e comunicheranno.

nicheranno, e pregheranno DIO come sopra, sette anni d' Indulgenza, & altrettante Quarantene; e l' istessa parimente a quelli, che confessati, e comunicati interverranno alla Processione solita farsi da detta Compagnia ogni terza Domenica del mese, e nel Giovedì Santo. Quelli però, che non saranno ascritti alla Compagnia, con assistere alle sudette Processioni, acquisteranno solo ducento giorni d' Indulgenza.

6 Li medesimi Confrati, che solamente confessati accompagneranno processionalmente il Santissimo Sacramento nel Giovedì Santo, conseguiranno cento giorni d' Indulgenza; & altrettanti ne acquisteranno con visitarlo devotamente nel luogo, dove suole tenersi riposto in quel giorno.

7 Quelli, che con lume, & senza divoramente l' accompagneranno, quando suole portarsi a gl' infermi; o in qualsivoglia altra occasione, acquisteranno cinque anni d' Indulgenza, & altrettante Quarantene, per ciascheduna volta. E se saranno impediti col recitare una volta un Pater noster, & un Ave Maria guadagneranno cento giorni d' Indulgenza per ciascheduna volta.

8 Finalmente le Donne, alle quali non è lecito d' andare girando per le strade, col recitare una volta il Pater noster & l' Ave Maria, e pregare Dio per l' infermo, al quale si porta il Santissimo Sacramento conseguiranno l' istessa Indulgenza di cento giorni per ciascheduna volta.

Ha tanti Indulgentie certa, & non incerta, vera, & non apocrypha, quae sunt concessae quibuscunque Confratribus, & Confortibus Confraternitatum Sanctissimi Corporis Christi.

Er quoniam ad augendam devotionem erga Venerabile Sacramentum plures alia Indulgentia largitae fuerunt à Summis Pontificibus Urbano IV. Martino V. & Eugenio IV. omnibus, & singulis Christianis fidelibus, qui intervernerint Divinis officiis in die festo Sanctissimi Corporis Christi, & in diebus totius octavae, ideo & ipsae hic compendiosè sunt annexendae, desumptae ex summario impresso in eadem Synodo Farfensi anno 1685. ad pag. 552.

Primieramente, chiunque il giorno della Festa del Santissimo Corpo di Christo sarà presente in qualsivoglia Chiesa, mentre si recita, o canta il Matutino di quel giorno, guadagna quattrocento giorni d' Indulgenza.

Alla Messa, che lo stesso giorno si dice, & si canta, altri quattrocento d' Indulgenza.

Alli Vespri della medesima Festa quattrocento giorni per il primò; e quattrocento altri per il secondo.

Alle altre hore Canoniche nell' istesso giorno, cioè Prima, Terza, Sesta, Nona, e Compieta, cento sessanta giorni d' Indulgenza per ciascheduna.

Item Chiunque sarà presente come di sopra alli Matutini per li giorni fra l' Ottava di detta Festa, guadagna ogni volta ducento giorni d' Indulgenza.

Alli Vespri fra la medesima Ottava ogni volta ducento giorni d' Indulgenza.

Alle Messe fra la medesima Ottava ogni volta ducento giorni d' Indulgenza.

Alle altre Hore Canoniche in detta Ottava ottanta giorni d' Indulgenza per ciascheduna.

Item ogni uno, che il giorno di detta festa sarà presente, & accompagnerà la Processione solita col Santissimo Sacramento, guadagna ducento giorni d' Indulgenza.

X

Item

Item ogni uno, che digiunerà il giorno precedente alla detta Festa del Santissimo Corpo di Christo, ovvero si eserciterà in altra opera pia, secondo il consiglio del Confessore, guadagna ducendo giorni d' Indulgenza.

Item ogni uno, che il giorno di detta Festa, o per sua Ottava si comunicara, o essendo Sacerdote dirà Messa, guadagna per ogni volta ducento giorni d' Indulgenza.

Finalmente chiunque con lume acceso accompagnerà il Santissimo Sacramento, mente si porta a gl' Infermi, acquista ducendo giorni d' Indulgenza per ciascheduna volta, e chi in quel tempo, l' anderà devotamente seguitando, ne acquista cento giorni per ciascheduna volta.

Corollarii loco, pro conclusione hujus Casus, moveo dubium circa consequutionem supradictarum Indulgentiarum; ab omnibus Parochis pro instructione plebini non ignorandum. Dubium est, An requiratur status gratiae in illo, qui est lucraturus supra scriptas Indulgentias, ita ut ejus conscientia debeat esse immunis, pura, & libera à peccato mortali? vel etiam exequenti praedicta bona opera, praecipue socianti Santissimam Eucharistiam cum lumine, vel sine lumine, dum ipsa deferatur ad infirmos, sed existens in peccato mortali reservetur, & sit salva Indulgentia pro eo saltem tempore, quo per confessionem, vel veram contritionem recuperabit statum gratiae; tolletque obicem peccati mortalis. Dixi, pro eo saltem tempore, quo per Confessionem vel veram contritionem recuperabit statum gratiae; quia donec Christianus reperitur in peccato mortali, nullam potest obtinere remissionem poenarum, siquidem remissio poenae est incompatibilis cum culpa mortali ex communi consensu Theologorum, & Canonistarum. Felin. in tract. de Indulgentiis col. 8. & Brunone à Sole in addit. Verb. non prodesse. Emin. Card. de Lauræ in 4. sent. tom. 4. disp. 26. art. 17. num. 780 & ibi S. Bonav. & S. Thomas; ac rationes pro hoc dicto.

Igitur dubium praedictum considerari potest in tribus. Primus est, quando in concessione Indulgentiae Papa, vel Praelatus expresse requirit confessionem, & Communionem; & in hoc casu non est disputandum; cum confessio, & communio sint conditiones requisitae pro lucranda Indulgentia; unde qui actualiter non confitetur, & communicat, non consequitur Indulgentiam; quae tantum valet, quantum sonat. Joan. Andr. in cap. Quod autem num. 8. de Penit. & Remiss. Emin. Card. de Lugo de Penit. disp. 27. num. 83. Emin. Card. de Lauræ d. num. 780. Casus secundus est, quando Papa, vel Praelatus concedit Indulgentias verè poenitentibus, & confessis, qui pia opera requisita exercent. Et in hoc casu duae sunt opiniones Una dicit sufficere confessionem factam in Paschate de peccatis praeteritis, quod si nova sint commissa peccata mortalia, sufficere actum contritionis cum proposito confitendi in Paschate venturo; ea ratione, quia Papa non exigit confessionem actualem pro conditione, sed illa pia opera ordinat, qualia sunt interesse Divinis officiis, vel Processioni in Octava solemnitate Corporis Christi; unde qui facit dicta bona opera corde contrito, est verè poenitens & confessus. Ita Felin. in d. tract. de Indulgentiis col. 7. Cardinal. in Clem. 1. de Reliq. & Ven. Sancti. in 4. notab. Abbas in cap. Omnis. Vers. ex his inferri potest. De Penit. & Remiss. & Sylvester in summa Verbi Indulgentia num. 20. Alia opinio dicit, quod si post ultimam confessionem quis lapsus sit in mortale, tenetur actualiter confiteri, alias

non lucratur Indulgentiam Bonacina tom. 1. disp. 6. q. 1. punct. 5. sub num. 5. ubi alios DD. cumulat. Pax Jordan. tom. 1. lib. 5. tit. 16. num. 33. & Emin. Card. de Lauræ d. disp. 26. num. 780. Vers. & quoniam. Ubi quod haec secunda opinio est securior, ut volunt etiam Canonistae, & Felin. ubi supra Col. 7.

Tertius casus est, quando reperitur concessa Indulgentia facienti aliquod bonum opus; absque mentione confessionis, vel contritionis: ut est in allocatione Eucharistiae, dum deferatur ad infirmos ex Bulla Pauli V. num. 7. & 8. ibi Quelli, che con lume &c. (Nam in reliquis capitibus requiritur expressè Confessio, & Communio, & in Indulgentiis pro interesse Divinis officiis tota Octava Corporis Christi, ab Urbano IV. & aliis Pontificibus dicitur, quod sint vere poenitentes, & confessi.) Similiter dicitur concessa Indulgentia recitantibus ter salutationem Angelicam cum Vers. Angelus Domini &c. in mane, in meridie & in occasu solis, & in ea nulla habetur mentio contritionis, vel confessionis. Fagnan. in cap. Custos. Ecclesia num. 4. De Officio Custodis. Quid igitur? Habet, vel non habet Indulgentiam, qui pluries associavit Santissimam Eucharistiam, sed in statu culpae mortalis, vel centies recitavit Salutationem Angelicam horis praemissis, sed in peccato, tunc quando auferet obicem peccati, per confessionem, & recuperabit gratiam? Non habere, nec recuperare ablato obice peccati, tenet Suarez, Trullench, Faber, Scotus, Lavorius, Pollachus, Sanctarellus, & alii citati à Diana Coordinato tom. 4. tr. 5. resol. 12. desumpta ex antiquo par. 5. tr. 12. resol. 4. E contra, Indulgentiam esse salvam, & reviviscere, postquam fuerit confessus peccata sua ille, qui dicta bona opera exercuit, docent Paludan. in 4. dist. 4. q. 4. art. 3. Sylvester Verb. Indulgentia n. 32. Henriquez lib. 7. de Indulgent. cap. 9. num. 3. & Jacobus Granadus in 3. part. de Sacram. Controv. 12. tract. 5. disp. 2. num. 5. ubi plures rationes reddit & advertit, duos esse terminos hujus Indulgentiae Unum promissionis, qui stat in faciendo illo bono opere requisito. Alium solutionis, qui respicit tempus gratiae recuperatae, vel per veram contritionem, vel per Sacramentalem confessionem. Licet igitur solutio fieri non possit non existenti in gratia Dei; attamen promissio fieri potest; & illam convenit servare, ne fideles retrahantur à bonis operibus. Hanc quoque opinionem tenent inter antiquos Theologos Mayron, & Rubio, quos citat Mastrius in Theol. Morali disput. 23. num. 60. sic ratiocinantes: Penitentia Sacramentalis à Confessario injecta, etiam in peccato adimpleta, confert suum effectum quoad remissionem poenae temporalis ex peccatis rite confessis relicto, ex opere operato: Ergo à fortiori etiam Indulgentia; quia ipsa quoque hunc effectum confert ex opere operato satisfactionis Christi per ipsius Vicarium legitime applicata. Idcirco Diana Coordin. d. tom. 4. tract. 5. resol. 12. num. 2. vocat hanc opinionem satis probabilem, & magis piam; prout etiam Filliucius, & Eminentiss. Cardin. de Lugo apud Pellizzar. in Manuali Regular. tom. 2. tract. 8. cap. 5. num. 254. & 255. Ex quibus velim, ut DD. Parochi diligentes essent in edocendis populis actus contritionis, & in eis exhortandis, ut illos quotidie elicerent, & praecipue dum conveniunt ad associandam sacram Eucharistiam in delatione ad infirmos; ad effectum consequendi Indulgentias quas ipsi DD. Parochi completa communione infirmorum tenentur annunciare juxta praescriptum Ritualis

37 Ritualis Romani. De Sacram. Euchar. in fine, & ne frustrentur Indulgentiis concessis in recitatione Angelicæ Salutationis, de qua supra, ac in pluribus aliis piis exercitiis quotidianis; licet enim pium sit credere, quod peccatores exercentes opera bona, pro quibus elargitæ sunt indulgentiæ, non perdant ipsas Indulgentias, & quod earum fructus reservetur pro eo tempore, quo tollent obicem peccati per confessionem; tutius tamen est, ut satagant recuperare statum gratiæ, si fortè eum amiserint per lapsum in culpam mortalem vel per frequentes confessiones, vel saltem per actus veræ contritionis, ut securiores hoc modo reddant ad propriam utilitatem sacras Indulgentias.

DECISIONIS LXI.

Ad Decembris Casum Prudentialem,

ARGUMENTUM.

Requirat Industrias, & cautelas servandas à Parochis, tempore Pestis, in administrandis Sacramentis præsertim Sacra Eucharistia? ad ornatum hujus Casus declaratur, quid sit Pestis? quid Epidemia? Qui morbi contagiosi? Quæ horum causæ, & remedia? Et circa Pestem, ac Contagium referuntur doctrinæ selectiores Medicorum, Canonistarum, atque Theologorum: & exponuntur obligationes Episcoporum: Prælatorum, Canonicorum, Parochorum, Sacerdotum Sæcularium, & Regularium, nec non Laicorum tempore Pestis. Tandem deciditur, an eo tempore licitæ sint Processiones?

S U M M A R I U M.

- 1 Pestis quid sit, & quot morbos comprehendat?
- 2 Pestis definitio. Et quotplex sit? numer. 3.
- 4 Epidemia non est morbus malignus, nec pestilentialis; licet in jure pro Peste sumatur.
- 5 Endemii, & Epidemii morbi quinam sit?
- 6 Contagium quid sit? Et quot modis contrahatur?
- 7 Pisces non sentiunt Pestem. Et cur?
- 8 Morborum contagiosorum species undecim.
- 9 Scrophula sanantur per contactum Regis Francie?
- 10 Gallicus morbus contractus ab innocente Religioso.
- 11 Pestis dari potest sine contagio.
- 12 Pestis provenit præcipue ex aeris corruptione.
- 13 Pestis est flagellum Divina justitia.
- 14 Remedia plurima contra pestem spectantia ad Magistratus.
- 15 Remedia contra pestem pertinentia ad personas privatas.
- 16 Venam secare peste laborantibus anticeat? Quæstio anceps.
- 17 Privilegia decem in jure concessa omnibus tempore pestis.
- 18 Parochi aut Confessarii nunquam scribant testamenta infirmorum absque testibus, neque translationes pensionum, ubi sunt usu receptæ?

Doct. Clericali Tom. I. Liber II.

- 19 Conductor, an deserens domum ob pestem, debeat solvere pensionem?
- 20 Divortium an Uxor possit petere ob morbum gallicum mariti.
- 21 Episcopi tempore pestis tenentur residere & saluti suarum ovium consulere.
- 22 Episcopi pestis tempore tenentur administrare Sacramenta; si alii Sacerdotes desint.
- 23 S. Caroli exemplaris sollicitudo tempore pestis.
- 24 Regularis Prælati obligatio tempore pestis.
- 25 Canonici tempore pestis an possint deserere residentiam?
- 26 Parochi tenentur residere in sua Parochia pestis tempore, alias privari possunt beneficio.
- 27 Parochi quæ Sacramenta teneantur ministrare tempore pestis?
- 28 Eucharistia, & Extrema Unctio manibus est danda tempore pestis.
- 29 Sacerdotes simplices an compelli possint tempore pestis, ut Sacramenta ministrent?
- 30 Regulares Sacerdotes tempore pestis obligati sunt ministrare Sacramenta.
- 31 Laici peste infecti si converterentur cum sanis infestis peccant mortaliter.
- 32 Martyres an sint morientes in servitio peste infectorum?
- 33 Velut, id est quasi? est dictio indicans similitudinem.
- 34 Industria decem exercenda per Parochos tempore pestis.
- 35 Extrema Unctio quando sit necessario danda pestiferatis.
- 36 Abstinere à lucro cujusvis rei temporalis tempore pestis est præcipuum remedium ad servandam sanitatem.
- 37 P. Joannes Maria Mons rubeus Cong. Oratorii Padua laudatus.
- 38 Pestis tempore an Processiones generales sint licite? Quod non, n. 39. Contrarium n. 40.
- 41 Processiones tempore pestis à quibus Sanctis Episcopis sint prædicatæ?
- 42 Processiones tempore pestis sunt licite, sed cum cautelis hic notatis.
- 43 S. Caroli Borromæi pietas tempore pestis.

CASUS PRUDENTIALIS.

A prudentia DD. Parochorum, & Confessariorum, pro hujus tractatus complemento, requiritur; Quæ, & quot industriae sint per eosdem Parochos tempore pestis, Epidemie, morborumve contagiosorum adhibendæ; ut suo muneri satisficiant in administrandis Ecclesiæ Sacramentis, & præcipue Sacra Eucharistia; pro æterna salute sua, ac suorum Parochianorum consequenda?

Ad ornatum hujus casus, & pro non ineleganti ejus resolutione, nonnulla sunt desumenda à Medicis, alia à Juristis, & demum alia à Canonistis, & Theologis.

A Medicis discere oportet, quid sit pestis? quid Epidemia? qui morbi contagiosi? & horum omnium causæ, ac remedia?

Quo ad primum Pestis est nomen generale, indicans mala gravia non tam corporum, quam animarum. Galen. in Prim. & in tertium Epidem. comm. 3. & 7. Andr. Gall. de peste fasc. 4. Zacchias in Quæst. Medicoleg. lib. 3. tit. 3. quæst. 1. n. 20. unde non solum morbos Epidemicos Pestem appellamus, sed

X 2

sed

sed homines etiam malos, & impios; ut Plautus in *Pseud. Al.* 1. Sc. 2. loquens de Lenone Ballione:

Quin omnes una peste hac populum hunc liberant?

Et de Polyphemo *Virg.* 3. lib. 3. *Aenei.*

Dis talem avertire pestem.

Nec non Armida volens se occidere apud Tassum in *sua Hierusal. cant. ultim. stanza* 126.

Felice me, se nel morir reco

Questa mia peste ad infettar l' inferno.

Siquidem inordinatos animi affectus, ipsumque amorem Pestem antiqui appellarunt, ut de Didone, idem *Virgil. Aeneid.* 4.

*Quam simul, ac tale persentit peste tueri
Chara Jovis conjux.*

Et provenit hoc nomen pestis à depascendo, quia Pestis ceu fera quædam venenosa non solum paucos aliquot miserè perdat, verum totas civitates depascatur. Gualner. *de Peste diff.* 1. cap. 1. & Tholosan. *Syntagm. Jur.* lib. 3. 1. cap. 21. num. 1.

2 Verè autem & propriè pestis est morbus Epidemicus, sive popularis; pluribus secundum plurimum perniciosus; ex communi causa originem ducens. Ita Zacchias d. tit. 3. num. 31. Dicitur autem morbus Epidemicus, aut popularis, quia Epidemia est quoddam genus morbi, quod irrepit in populum; at de peste non habet malignitatem illam, quæ reperitur in peste. Idem Zacchias in d. qq. *Medic. lib.* 8. tit. 3. q. 1. num. 9. E contra vero Pestis non solum irumpit in omnes, sed habet qualitatem pravam deleteriam, & perniciosam, deducens brevi homines ad ortum; ideoque omnis Pestis est Epidemia id est irruens in populum; sed non omnis Epidemia, morbusvè Epidemicus est pestilentialis; siquidem, ut dictum est, morbi Epidemici non sunt maligni, quales sunt Raucedines; Gravedines, Diarrheæ, aliæve infirmitates, quæ solent dilatari in populo, sed non causant mortem; & hinc videntur non propriè locuti, appellando Epidemiam pestilentialem. Tiraquel. *de Leg. Connub. lib.* 1. p. 15. num. 47. & Savanarola *de Febr. cap.* 9. rubr. 1.

3 Dividitur Pestis, ut alia dicatur gravissima, alia minus gravis. Illa dicitur gravissima, quæ vel diffunditur in multas civitates, vel durat pluribus annis, vel nulli speciei hominum, animaliumque parit; & tam nobiles, quam plebejos prostermit; vel si nullo anni tempore intermittat; si celeris sit, in occasione, itaut non solum intra trium, vel quatuor dierum, minusvè spatium infectos perneceat, sed quatuor, vel tribus, duabus, aut hora una; ut docet dissertit Zacchias d. lib. 3. tit. 3. quest. 2. ubi è contra auctoritate Medicorum & exemplis demonstrat, minus gravem dici posse illam, quæ aliquam tantum Urbem, quasi ex familiaritate tangit ut in Constantinopoli, & in Cairo, vel quæ alicujus ætatis, aut condit ionis tantum homines, seu certam solummodo bestiarum speciem necat, vel non sentitur in Hyeme, & Vere, aut tempus infectis relinquit, ut medicamenta opportuna valeant adhibere.

4 Epidemia igitur juxta prædicta, ex Medicorum principiis, non est morbus malignus, seu pestilentialis, etsi vagetur in pluribus, aut etiam in omnibus unius civitatis, quales sunt faucium inflammationes, dolor capitis, (qui vocatur etiam *Male del Castrone*, & olim Neapolitanos afflixisse ait Zacchias d. lib. 3. tit. 3. q. 1. num. 36.) Lienteriæ, Diarrheæ, & Disenterici, quales agitant strenuos defensores Austriæ, à Turcis obsessæ anno 1683. iidem

enim affligebantur, sed non moriebantur. Porro Epidemia aliquando in jure, & juxta Pontificias Constitutiones accipitur pro ipsa Peste, ut in Bulla B. Pii V. incipien. *Decoris, & Honestati* anno 1570. quæ concedit Monialibus exire de Clausura in Casu magni Incendii, Lepre, & Epidemici, (quod fuit consideratum supra in primo casu Mensis Aprilis hujus anni Decis. 18.) & ideo in dicta Bulla nomen Epidemici non denotat morbum popularem de facili sanabilem; sed infectionem pestilentialem malignam qualitatem præferentem, cum manifesto mortis periculo, ut pluribus prosequitur idem Zacchias lib. 8. tit. 3. q. 1. à num. 7. & seqq. & DD. apud Novarium in *Summ. Bull. part.* 2. Com. 37.

Ad Morbos Contagiosos quod attinet, hi vel sunt *Endemii*, vel sunt *Epidemii*. Illi sunt morbi *Endemii*, qui quasi vernaculi, & Patrii habentur in usu apud aliquam gentem, vel ex locorum, aut civitatum naturali intemperie, & situ; aut alia quadam ex causa omnibus habitantibus communi, ut ex aquarum insalubritate, seu ratione situs, & hujusmodi; quemadmodum Gallicus morbus dicitur familiaris Indiarum accolis, ophthalmici, sive oculorum inflammationes Ægyptiis; stulticia, & fatuitas populis Vallis Tellinæ, Hemitriteus, atque Melancholia Hypochondriaca Romanis; ad tradita pereundem Zacchias d. lib. 3. tit. 3. q. 1. num. 27. & seqq. ubi subdit *Epidemios* esse morbos qui trahentes originem à causa universaliori, & præcipuè ab aere obfidente, & infestante non solum unam, sed plures civitates: vocanturque *populares*, & *Epidemii*, si carent venenosa, & deleteria qualitate: quam postea si secum afferant, dicuntur, & sunt pestilenciales, quod etiam explicant Ripa in *tractat. de peste*, & Robric. q. q. *Regul. tom.* 2. quest. 49. art. 4.

Sed antequam ponamus morbos contagiosos, scire oportet, quid sit *Contagium* & quot modis contrahatur. Est autem *Contagium infectio ab uno in aliud transiens*. Ita Fracastor. lib. 1. de *Contag. cap.* 1. Contrahitur autem tripliciter: *Primò* per immediatum contactum duorum corporum; quorum unum si infectum sit morbo contagioso, eundem transfundit in alterum corpus sanum. *Secundò* per contactum rerum porosarum, seu vestium, & indumentorum, quæ permanentes incorruptæ, aptæ sunt conservare morbi contagiosi semina; & ideo sæpè evenit, ut tempore pestis homines aviditate ducti, colligentes supellectilia, & tegumenta, quibus infecti utebantur, contrahunt pestem, & mortem appetunt. *Tertiò* per aerem inspiratum, quando scilicet aer corruptus est, & tanquam venenum ab hominibus per respirationem attrahitur, vel quando assistentes laborantibus morbo contagioso, eorum expirationem excipiunt, per quam inficiantur. Mercat. *de Febr. lib.* 7. cap. 1. Septal. lib. 2. de *Peste cap.* 10. Zacchias d. lib. 3. tit. 3. quest. 2. num. 11. & quest. 5. num. 2. & 3. Hinc omnium animalium Pisces minimè pestem sentire, Auctor est Aristotel. 8. de *Hist. Animal. cap.* 19. & Plinius lib. 8. cap. 49. unde emanavit Proverbium illud: *Piscem nil sanius*; vel quia pisces nullum aerem inspirent, vel si ipsi respirent, (ut ex Hippocrate ostendit Rondelet. de *Piscib. lib.* 3. cap. 1. 1.) aerem quem respiratione attrahunt, corrigitur ab aqua, per cujus medium transit; & cum aeris pestilentialis qualitas sit calida, ab aquæ frigiditate emendatur, ut philosophatur idem Zacchias d. qu. 2. n. 49. ubi

ubi examinat an vera fit sententia Plinii & Aristotelis, quam defendit Cardan. lib. 6. de variet. cap. 37. sed impugnat Vveinrich de Ort. Monfr. cap. 16. & contra Aristotelem sensisse videtur Virgilius 3. Georg. ubi pestem quandam describens, cum cuncta animantia ea infecta fuisse enarrasset, subdidit hæc carmina :

*Jam maris immensi prolem, & genus omne
natantum*

Littore in extremo ceu naufraga corpora flus

Proluit; insolite fugiunt in flumina Phoca.

Morbi vero contagiosi, qui per contactum, vel ex respiratione contrahuntur (etsi omnes non sint malignæ naturæ : & mortales.) sunt sequentes ; 1. Alopecia, idest capillorum casus. 2. Achores, seu favi, nempe ulcera fœtida, manantia de cutis capitistenuissimis foraminibus. 3. Ophthalmia, sed Lippitudo, & infirmitas oculorum. 4. Tinea puerorum, nempe verminum generatio. 5. Scabies, quæ est pruritus in universo corpore, vel in pluribus ejus partibus, proveniens ex asperitate, vel pustulis, vel ulcusculis; quæ aliquando est sicca. 6. Struma, sive Strophæ, vel Scrophula, & sunt tumores eventientes in collo & in axillis, ac se propagantes; ideòque sic dictæ, quia plures gignunt conceptus, nempe minores tumores, quorum sunt fecundissima veluti Scrophæ. Zacchias d. lib. 3. tit. 3. quæst. 5. num. 6. & 7. Hæ sanantur contactu Regis Franciæ ex Privilegio cœlesti, ut testatur quotidiana, certa que experientia, & scribunt Guido in Chirurg. magna tractat. 2. d. 2. & 5. Joann. Tagut. lib. 1. Instit. Chirurgic. & Martinus Delrius disquisit. Magic. lib. 1. quæst. 4. col. 13. pag. 22. ubi dignum Scutica ait Cardanum libr. contradict. Medic. scribentem, Christianissimas illas majestates ex longo usu aromatum hanc virtutem habere. 7. Lepra, quæ est cutis asperitas cum pruritu, & corporis colliquatione depascens profundas corporis partes orbiculatim, atque piscium instar squamulas ex sese emittens. 8. Elephantiasis, quæ est alia species lepræ, faciens pellem similem elephantorum cuti, de qua Mercurial. lib. 2. de morbis curant. cap. 5. qui de omnibus lepræ speciebus agit. 9. Tabes, seu Phthisis, quæ est ulcus pulmonis ex iquo consumptiva febris, hæctica dicta, generatur, & est valde contagiosa. 10. Lues Venerea, Gallicus morbus dictus, & est infectio, seu contaminatio massæ sanguineæ, ex coitus præcipue inquinamenti, vel alio modo per contagium communicata. Quo loco memini, pium, ac Religiosum luem hanc contraxisse, ex eo quod, dum ipse irer ageret, in latrina ad exonerandum ventrem sederit, in qua tali morbo correptus fuerat. Pestis tandem est omnium contagiosorum morborum regina, ex communi hominum opinione, qui salubrius remedium putant esse fugam à locis, & personis infectis, ex animadversione Arist. 1. Probl. 7. & Galeni de diff. Febr. cap. 2. numero primo, adeo ut praxis doceat, peste infectos ex civitatibus expellendos. Alex. in 1. Casus n. 3. de Testamen. Bertachin. de Gabell. & Vellig. part. 2. num. 49. & Medici omnes scribant, præcipuum Pestis signum esse contagium. Heurn. de Peste cap. 5. Septalius eodem tractat. libro primo cap. 28. & lib. 2. cap. 8. & Forestus libr. 6. observat. 24. qui narrat, quemdam peste infectum retinuisse in manu ovum recens natum, illudque per breve spacium lividum, ac putridum evasisse;

eodemque ovo in mensa posito aliud propè appositum similiter infectionem contraxisse. Non desunt tamen Medici opinantes dari posse Pestem sine contagio, quos allegat Zacchias d. lib. 3. tit. 3. quæst. 2. num. 11. ubi rationes eorum expendit, & illam præcipue, quod plurimiprehenduntur Peste ex abrupto, absque eo quod tetigerint quidquam contaminatum, & quamvis omni cautela se custodiverint; signum quod pestis non ex contagio semper, sed aliquando ex sola attractione aeris corrupti, vel habitus infecti, aut corporum infectorum sola inspectione contrahatur, juxta fixum Medicorum principium. Pestem habere originem ex aere intemperato, & corrupto, quem in nos ipsos, tamquam præsentaneum aliquod venenum respirantes, atrahimus, & ingerimus. Galenus in libr. de Theriaca ad Pisan. capit. 16. class. 5. Hercul. de Febr. tract. 4. cap. 1. & cap. 3. Rudius lib. 3. Art. Med. cap. 30. & Zacchias d. lib. 3. tit. 3. quæst. 2. num. 22. & seqq. & num. 29. ubi aliam quæstionem discutit, an vera Pestis de necessitate febrem adjunctam habere debeat, & pro utra opinione argumenta adducit, à curioso lectore ibi videnda.

Tandem quod ad causas, & ad remedia attinet morborum contagiosorum; si de peste loquimur, constat ex jam dictis, eam esse aeris corruptionem, vel ex aliqua causa universali, vel particulari, ut ex cloacarum immunditia, exhalationibus specuum, vel cadaverum putrefactorum; sive ex pravitate cibi, & potus, ex qua resultant humores mali, quibus putrefactis generantur in corporibus exanthemata, peticulæ, & morbi pestilenciales, qui de sua natura sunt incurabiles, ut pluribus prosequitur Zacchias consil. 71. num. 13. & in quæst. Medicoleg. d. lib. 3. tit. 3. quæst. n. 9. & 10. ubi præter causas naturales, illam notat supernaturalem, videlicet ipsum Deum, qui mortalium facinora vindice dextra, hac ratione, in hac vita ulciscitur, quod etiam advertit inter Jureconsultos Ripa in tract. de peste part. 1. num. 8. Provideil. part. 7. num. 7. & Tholosan. Syntag. Jur. d. lib. 31. cap. 21. n. 3. id pluribus Sacræ Scripturæ testimoniis comprobans; advertens aliquando ab ipso Deo mortales moneri, ut fugiant flagellum per emendationem vitæ, dando signa in cœlis sursum, defectus quosdam Solis, aut Lunæ, vel Stellarum, Cometas, Lampades, aliasve in aere igneas impressiones, vel in terris terramotus, ipsiusque telluris halitus, vaporesque crallos, & graviter olentes, necnon infectorum multitudinem, morbillos, variolæ in pueris, quæ omnia sunt indicia futuræ Pestis, & contagii. Zacchias d. tit. 3. quæst. 3. à num. 1. & seqq.

Remedia verò adversus Pestem alia sunt spectantia ad publicos Magistratus, alia sunt propria cujusque hominis; uno excepto, quod spectat ad utrumque; & est, placare Deum Supplicationibus, Sacrificiis, & Pœnitentiis; hæc enim agentes: Quis scit, ut habetur Jona 3. 9. si convertatur, ignoret Deus, & revertatur à furore iræ suæ, & non peribimus?

Igitur Magistratus Publici, & Rectores Civitatum tempore Pestis debent 1. Curare ne immunditiæ sint per vias. 2. Ignem fieri in locis frequentibus, ex bonis lignis, ad aeris purgationem. 3. Machinas tormentarias, pulvere bombardico repletas,

11 repletas, absque globis, explodi mandare sub diei, noctisque crepusculis, quantum ictus aerem agitando immutant, & purgant. 4. Custodes in portis civitatis diligentes ponere, qui neminem absque certa fide sanitatis ingredi permittant. 5. Expellere advenas, si qui ex locis suspectis advenissent. 6. Peste infectos quantum fieri potest à sanis segregare, illos vel ad Lazarettos mittendo, vel in propriis domibus sequestrando. 7. Cadavera mortuorum altè, & citò delòdi curare. 8. Canes, & feles occidi mandare, & præcipuè porcos, quorum excrementa aerem venenosum faciunt. 9. Doctos Medicos, & Chirurgos deputare, qui infectis medeantur. 10. Vestes & indumenta infectorum omni diligentia igni esse tradenda, præcipere. 11. Invigilare, ne carnes putridæ piscesque corrupti vaneant; & ne prævi homines linimenta venenata, vel pestilentialia domorum januis, pessulisve mutant. 12. Eos, qui infirmis deserviunt, Medicos, Chirurgos, Pharmacopolas, & consimiles, signo evidenti vestiri, ut sani longè ab illis valeant consistere, in præcepto dare.

15 Homines verò privati hæc sibi procurare fatagant pro salute tuenda. 1. Abstineant à contactu rerum, quæ contagium suscipere possunt; & sunt omnia ex lino, canape, serico, cotone, lana, bombace, serico; pilis atque chartæ, & litteræ, nisi igne quàm benè exusta. At non contrahere contagium dicuntur panis, vinum, oleum, acetum, aromata, fructus, carnes sanæ, frumentum, farina, ac omnia metalla. 2. Fugiant aerem corruptum. Habitatio alta eligatur, in qua venti spirant vel ab Oriente, vel à Septentrione: secus autem ab Austro, vel à locis suspectis, qualia sunt cæmeteria, sterquilina, cloacæ, aquæ stagnantes; vel horti, in quibus ficus sint, & nuces. 3. Ardeat continuus ignis in focaliis domus, & in odoramenta projiciantur, flores, aquæ odorosæ adhibeantur. 4. Canes, & feles in alienas domos transire non permittantur, facillimè namque contrahitur pestis à canibus, ovibus, & mulis, ut demonstrat Cæl. Rhodigin. *lect. antiquar. lib. 17. cap. 28.* & Zacchias *d. lib. 3. tit. 3. q. 2. num. 51.* ubi dat exempla. 5. Non exeuendum domo ante Solis ortum. Calor nimius, vel frigus evitandum, à conventu hominum, & colloquio abstinendum. 6. Utendum cibis solidis; edendum potius abundanter, sed non ut cruditates generentur. Vinum non potens sit, & ejus usus moderatus. Aqua cruda, si bibatur, sit levis, & sana. Pessima est Aquavita, ideoque odio habenda. 7. Somnus moderatus, Vigilia superflua nocent, ac somnus diurnus. 8. Excrementis corpus exoneretur quotidie, & qui eget utatur emollientibus. 9. Ab omnibus Medicis coitus hoc tempore damnatur; & meretrices expellendas à Civitate advertunt. 10. Corporis exercitia mediocria sint. 11. Passiones animi moderandæ. A tristitia fugiendum. Hilaritas virtuosa sectanda. 12. Mundities in corpore custodienda. Vestes sæpè lavandæ, ac mutandæ. A Balneis publicis fugiendum; & contactus rerum suspectarum evitandus, aceto manus frequenter lavandæ, ac pecuniæ, si quæ exiguntur, eluendæ. Quæ omnia latius proponit Zacchias, ex aliis Medicis collecta *d. lib. 3. tit. 3. quest. 4. De cura præservativa a peste.*

26 Sed utrum expediat tempore Pestis, secare venam & his, qui pestilentiali contagio laborant, sanguinem extrahere? est questio anceps, habens hinc inde rationes; quas curiosus Lector poterit apud Are-

lium Episcopum Tortonen. *lib. 6. Impress. 190. cap. 5.* ubi concludit pro negativa; quem amplectitur etiam Marchin. *de peste Problem. 34. remed. 11.* ita scribens: *Hoc unum silendum mihi non est, à fide dignis acceptum, quod posteris hauri poterit esse fortè inutile. In hac peste Florentina de anno 1631. 1632. quibus vena secabatur, periere fere omnes. Idem testatur de peste Lugdunensi Anni 1628. & 1629. Joann. Grilloicus cap. 1. ubi sic ait: Nec silendum gravissimè ab his in peste sananda peccari, qui à potioribus purgantibus, & missione Sanguinis curationem auspicantur; cum potius elaborandum sit, & impensè emittendum, ut sudor copiosus exprimatur, & antidotis viscerum, & intestina roborentur, recreenturque. Et Philippus Ingrassias. de peste Panormitana scribens part. 1. cap. 9. inquit, idem esse, pestis tempore sanguinem mittere, ac velle quamprimum sepultura mandare, cum experimentum comprobaverit, toto eo tempore, quo pestis grassata est in illa Urbe, omnes, quibus vena secabatur, post paucos dies interiisse. Idipsum plenius testatur Fracastorius lib. 6. cap. 5. accidisse in peste, quæ anno 1505. & 1528. per totam Italiam defecit. Huculque Marchinus. Et hæc latius ex Medicorum fontibus.*

A Juristis autem plura traduntur concessa tempore Pestis tanquam ex privilegio; præcipua autem sunt sequentia. I. Quod valeat testamentum factum coram duobus testibus tantum. Alex. in *l. Scribariorum col. ultim. Cod. de Testament. milit.* Porcius in *insti. tit. de Testament. milit. n. 11.* Marc. Mantua Patavinus *tom. 1. confil. 25.* & Eques M. Peregrinus in *Decis. Patavinis decis. 80. num. 1. II.* Et multò magis si apud duos testes intervenerit etiam proprius Parochus, vel Confessarius testatoris. Guido Pap. *quest. 543. in fine. Boer. decis. 228. sub numer. 11.* Immo etiam si scriptum fuisset testamentum à Parocho cum præsentia unius testis tantum. Marchin. *de peste part. 3. cap. 3. num. 3.* cui adheret Diana Coordinatus *tom. 6. tract. 8. resol. 67.* Quæ jacet in antiquo *part. 7. tract. 6. resol. 42. alias 41. III.* Ulterius valet testamentum factum coram duobus scæminis testibus, si viri haberi non potuerint. Porcio *d. num. 11.* & Peregrinus. Patavin. *d. decis. 80. num. 3.* quem approbat Molan. *de Pius testament. cap. 83.* & alii DD. citati per Dianam Coord. *d. tom. 6. tract. 8. resol. 611. desumpta ex eadem part. 7. tract. 6. ref. 36. alias 35.* Volpi *Resolut. 204. n. 20. IV.* Porro si solus Parochus, vel Confessarius sit testis testamenti facti à Peste infecto, & defuncto, testamentum non valet, ea irrefragabili ratione, quòd dictum unius est dictum nullius. Peregrinus Patavin. *di. decis. 80. sub num. 3. Vers. illud autem & ibi Card. Zabarella conf. 83.* ideoque Parochi sint cauti, & adhibeant in hac materia semper aliquos testes, ne se exponant confusioni, aut suspitioni fallitatis. V. Item tempore Pestis valet testamentum conditum à pestiferato existente in Casono, quamvis testes illum non viderint, dummodo illius vocem notam habuerint. Ita Parilius *confil. 33. vol. 2. Roland. à Valle confil. 81. numero 24.* & Peregrin. *cit. decis. Patavin. 80. n. 4.* Quamvis plurimi Juristæ contrarium doceant, inter quos Ciarlin. *c. 109. n. 36.* Alciat. *lib. 9. conf. 94.* Farinac. *de Testib. qu. 69. num. 188.* & Menoch. *de Arbitr. Jud. casu 475. n. 23.* cum quibus sentit Diana Coord. *d. tom. 6. tr. 8. ref. 64.* quæ statim Veteri *di. part. 7. tract. 6. resolut. 39. alias 38.* ob evidens

evidens periculum fraudis; quo cessante contra sententiam in praxi esse tenendam dixit Marchin. *de peste part. 8. cap. 2. num. 18. VI.* Quod si pestiferatus testando balbutiat, & linguam sic ingrossatam habeat, ut à testibus sufficienter intelligi non possit, testamentum ejus non valet; ut pluribus rationibus & auctoritatibus DD. probat idem peregrin. *cit. decis. 80. numer. 5. & 6. VII.* Quæ dicta sunt de testamentis tempore Pestis, multo magis procedunt in codicillis, & in donationibus causa mortis Peregrin. *ibidem numero 2. & Marchin. de Peste d. part. 8. cap. 1. num. 15. & 25.* ubi advertit Prædicta omnia privilegia habere locum non solum in pestiferatis, sed etiam in illis, qui deserviunt Peste infectis. Ulterius tempore pestis, quæ fuit Romæ anno 1656. concessum fuit à Summo Pontifice Alexandro VII. ut non solum testamenta, sed etiam translationes Pensionum possent fieri coram Confessario, & duobus testibus juxta ejus Constitutionem incipien. *In supremo. dat. 18. Septembris 1656.* Agit de iisdem Translationibus Loter. *de Re benefice. libr. 1. qu. 20.* sed apud nos non sunt usu receptæ. VIII. At numquid propter Pestem supervenientem si Inquilinus dimittat domum conductam, teneatur ad solutionem Pensionis domus? Abb. *in cap. Propter. num. 7. de locato, & conduct.* dicit in puncto juris non teneri, nam timor mortis est iusta causa deferendi domum; arg. *tex. in l. Habitatores. ff. iterum ff. eod.* Quamvis in praxi subdit Abbas, hoc vix posset obtineri, quod mihi videtur verius, nam timor mortis non provenit ab ipsa domo, prout eveniret, si minaretur ruinam, vel larvæ eam infestarent; sed procedit à causa universali tangente omnes cives; ideoque locator non debet perdere pensionem domus. IX. Timor Pestis excusat ab obligatione comparandi in iudicio. Bart. *in l. De atate. ff. ad Trebell. Glos. in cap. Communis causa. Verb. morari 23. dist. & Glos. in cap. Si verb. de iurejur. Tondut. de Præventionem part. 1. cap. 9. num. 50.* Immo tempus Pestis interruptit præscriptionem, Bart. *in l. Naturaliter. ff. de Usu cap.* ratio est, quia tunc Jus non redditur, & nulli agere licet, & ideo quilibet excusatur eo tempore à mora, à contumacia, à perjurio, & ab aliis multis, de quibus Ripa *de peste part. 1. num. 8. & Mascard. de Probat. conclus. 20. per totam.* X. Tandem quando non solum ob Pestem, sed etiam ob alios morbos contagiosos supra relatos conjux non teneatur reddere debitum matrimoniale, immò possit petere divortium, præcipue ob scabiem, lepram, vel morbum gallicum tractant Bissus *in Hierurg. Verb. Lepra. tom. 1. & Zacchias in cit. Q. Q. Medicoleg. lib. 3. tit. 3. q. 6.* quos in casibus occurrentibus adire juvabit; prout etiam, Riccium *in Collect. decis. 530.* ubi disputat, an sit nulla professio facta à Religioso habente lucem Venerem, quam prius Superioribus Religionis non manifestaverat.

Tandem quæ à Canonistis, ac à Theologis traduntur occasione Pestis concernunt personas vel Prælatorum, vel Canonicorum, vel Parochorum, Simpliciumve Sacerdotum Sacularium, vel Regularium, aut Laicorum. De quibus omnibus breviter magis essentialia referam.

Circa Prælatos, Episcopi tempore Pestis non possunt deferere suam Diocesim, sed tenentur ²¹ in ea residere; & saluti suarum ovium tam in spirituali quam in temporali consulere; ut respondit Papa Gregorius XIII. die 18. Decembris 1576.

teste Fagnano *in cap. Clericos num. 47. de Cleric. non residen.* Et qui aliter facerent, non solum peccarent contra Charitatem, proponendo propriam vitam corporalem animarum sibi commissarum salutem, sed etiam contra iustitiam, cum pro residentia, & ovium cura recipiant proventus Episcopatus, Rutil. Benzon. *in Speculo Episc. in tract. de fuga temp. pestis lib. 1. disp. 1. concl. 4. & Marchin. de Bello divino, seu de peste part. 1. cap. 2.* Hinc Episcopos, si desint alii, teneri excipere confessiones Peste infectorum, & eis Sacramenta administrare advertunt Chapeville *de peste cap. 5. qu. 7. & Gobat. in Theolog. experim. tract. 1. num. 143.* non ²² obstante periculo vitæ; & deficientibus Parochis, aliisve Sacerdotibus, qui ex mera charitate, hæc munia agant; debent Episcopi propria pecunia conducere Sacerdotes externos pro huiusmodi functionibus, Gobat. *d. tract. 1. num. 131. & seqq.* & invigilare, ne desint Sacramenta, neque Sacrificia opportunis in locis habenda; ad quem effectum impetrare eos oportet ab Apostolica Sede facultatem tum absolvendi à quibuscunque casibus reservatis pro omni Confessatio. Diana *Coord. tom. 1. tract. 5. resol. 12.* Quæ est in veteri *part. 9. tract. 7. resol. 12.* tum celebrare faciendi vel in viis publicis, vel in Oratoris privatis, prout melius cognoverint expedire; Nicol. Canon. *lucubr. lib. 5. tit. 32. num. 7. limit. 6.* Diana *Coord. tom. 4. tract. 2. resol. 22.* Ex *part. 9. tract. 1. resol. 45.* Unum est, de quo disputant Canonistæ, ac Theologi, an Peste imminente liceat Episcopo deferere suam Civitatem, & se recipere in aliquo loco tuto in Diœcesi, vel prope Diœcesim ut saluti suæ consular, & ovium suarum necessitatibus provideat, relicto in Civitate Vicario, qui sua monita exequatur? Sunt hinc inde opiniones, quas referunt Gobat *d. tract. 1. à num. 144. & seqq.* Fagnan. *in cap. Ad supplicationem. num. 22. de Renunciat. & pignatell. tom. 4. consult. 17. à num. 35. & seqq.* quos Episcopi poterunt legere; sed fructuosius ²³ quid egerit S. Carolus Borromeus apud Jussan. in ejus *vitalib. 4. à cap. 1. & seqq. usque ad cap. 10.* Quod autem dictum est de obligatione Episcopi tempore Pestis, asserunt etiam Theologi de Prælato Regulari circa suum Cœnobium, quod non debet deferere, sed indigentis spiritualibus suorum Religiosorum tenetur providere, iisdem tamquam Pastor, & Pater, si alii deficiant, Sacramenta administrando, Baldell. *in Theolog. Morali tom. 2. lib. 2. disp. 19. num. 19.* Sanchez, *in Decalog. lib. 6. cap. 2. num. 55.* Diana *Coord. tom. 7. tract. 1. resol. 17.* sumpta ex *part. 9. tract. 7. resol. 54. aliis 53. & Peyrin. tom. 1. quest. 1. cap. 11. vers. dico secundo.* Et hæc de Prælatis.

Circa Canonicos; opinantur Hurtadus, quem ²⁵ refert Diana *Coord. tom. 8. tract. 10. resol. 2. (ex Veteri part. 5. tract. 13. resol. 24.)* & ex utroque Gobat *d. tract. 1. n. 162. & 163.* eos tempore Pestis non posse deferere residentiam; quia cum Pestis sit bellum Dei, Bart. & DD. *in l. Naturaliter ff. De Usucap. Ripa de Peste in Prælud. n. 8.* Canonici debent pugnare, & Civitatem defendere Orationibus, Divinis officiis, ac Sacrificiis, Fagnan. *in cap. Non minus num. 61. De Immunit. Eccles.* Immo in defectum Parochorum administrare Sacramenta Caramuel *in Theol. Præter intr. num. 2506.*

Porro

Porro communis est sententia Canonistarum, posse Canonicos, Peste grassante, deferere residentiam, etsi dubium sit; an absentibus debeantur distributiones quotidiana? quod affirmativè fuisse resolutum à *Sacr. Congr. Conc. in una Patavina* notat Moneta de *Distribut. Quotid. part. 2. qu. 5. num. 76*. Et idem confirmat iteratò decisum ab ead. *Sacr. Congr. die 9. Nov. 1630. Et 26. Martii 1654. & 28. Julii 1657. Nicolius d. lib. 3. num. 46*. tribus tamen conditionibus concurrentibus, quod Canonici sint soliti residere; quod consuetudo sit dandi distributiones absentibus ex iusta causa: quod verè Pests grassetur.

At circa Parochos, eos omnino debere residere in sua Parochia tempore Pestis ex sententia S. Thom. 2. 2. q. 26. art. 5. in fine, & Navarri in *Man. cap. 24. num. 10. & cap. 25. num. 20*. fuit, post longas disputationes, requirente S. Carolo, decisum à *Sacr. Congr. Concil. die 11. Octobris 1576*. cum hoc tamen, ut possit Parochus ministrare per alium Sacramenta peste infectis, ut valeat ipse juvare sanos Fagnan. in *cit. cap. Clericos. à num. 37. & seqq. De Cleric. non resid. ubi motiva ab Emin. Cardinalibus considerata refert, ac sensum Summi Pontificis Gregorii XIII. Quæ omnia repetunt Gobat, d. tract. 1. n. 116. Baldellus d. tom. 2. lib. 2. disp. 19. 19. num. 17. & 18. Peyrin. d. tom. 1. q. 1. c. 11. vers. Probat. Et Barbol. *Apostolic. Decis. verb. Pests Collectan. 574*. ubi observat, quod contra Parochos, qui tempore Pestis residentiam deseruerint, procedendum est ad privationem beneficii, servata tamen forma præscripta à *Concil. Trident. sess. 23. cap. 1*. quod ex mente *Sacræ Congræg. latius prolequitur Fagnan. in cit. cap. Clericos num. 41. de Clericis non resid. Sed utrum Parochi præter Sacramenta necessitatis, scilicet Baptismum, & Pœnitentiam, teneantur etiam alia Sacramenta laborantibus peste ministrare? De Sacro Viatico affirmant Castropal. part. 4. tract. 21. punct. 20. num. 2. Pax Jordan. lib. 3. tit. 3. num. 23. Billus in *Hierurg. tom. 1. verb. Eucharistia num. 180. Barbolæ de Parocho cap. 20. num. 46. & Gobat, tract. 3. num. 474*. servatis tamen cautelis, de quibus infra; ac etiam de Extrema Unctione Gobat tract. 8. num. 902. Billus tom. 2. verb. *Minister. Sacramentorum num. 171. §. 34. Barbolæ de Parocho cap. 22. num. 14. Silvius, & Nugnus apud Dianam Coordinatum tom. 2. tract. 4. resol. 26.* (Quæ in antiquo est part. 3. tract. 4. resol. 173. alias 174.) Quamvis non desint auctores opinantes, Parochum cum periculo vitæ non teneri ad danda Sacramenta Eucharistia, & Extremæ Unctionis, si illud Pœnitentiæ ministraverit, ut referunt Gobat, & Billus ibid. & magis aperte Fagnan, in *cit. cap. Clericos num. 40. De Clericis non resid. ubi ait, magnam fuisse disputationem in S. Congregatione Concilii anno 1576. circa obligationem Parochorum ministrandi Eucharistiam, & Extremam Unctionem peste infectis ob doctrinam S. Antonini 3. p. tit. 22. cap. 12. §. 3. ibi citati, & dicentis, eos teneri administrare Sacramenta (quod dictum ego reperire non potui in meo codice.) Nihilominus Summus Pontifex Gregorius XIII. nihil voluit de hoc decernere; & mandavit referri S. Carolo, Parochos teneri omnino administrare Sacramenta Baptismi, & Pœnitentiæ vel per se vel per alium pestiferatis; ad effectum scilicet, ut ipsi Parochi possint consulere indigentibus spiritualibus eorum, qui sani sunt. Idcirco non esse præcisè obligatos Parochos dare Sacrum Viaticum, ac Extremam Unctionem iis peste infectis, qui Pœnitentiæ Sa-***

cramentum receperunt, docet Suarez de *Extrem. Unct. disp. 44. sect. 3. num. 20. Gobat tract. 1. num. 154. Molfelius in summa tom. 1. tract. 4. cap. 3. n. 52. Majol. de Irregular. lib. 2. cap. 20. n. 3. Marchin. de Bello Divino part. 3. cap. 2. num. 4. & alii quos citat, & sequitur Diana part. 5. tract. 3. ref. 53. posita in opere Coordinato tom. 2. tr. 2. resol. 58.*

Quatenus, verò à Parocho, vel alio Sacerdote daretur Sacrum Viaticum laborantibus peste illud porrigi posse in cochleari argenteo, vel in pagina munda statim comburenda, docent Venetus in *Exam. Episc. lib. 4. cap. 46. n. 47. & Marcinus in Praxi vistr. infirm. pract. 8. dub. 18. Sed hos confutat Diana Coord. d. tom. 2. tr. 2. ref. 99. & 100. (Ex veteri part. 4. tract. 4. ref. 114. & part. 5. tr. 3. resol. 50.) Prout etiam quod extrema Unctio dari possit cum virga oblonga. Nald. verb. *Sacram. num. 7. in fine. Billus dict. verb. Minister Sacramentorum num. 171. §. 34.* Quæ omnia tamquam indecentia post maturam Theologorum discussionem fuisse prohibita à S. Carolo in act. Mediolan. De Cura pestil. cap. 15. num. 2. testatur Gavant, in *Manual. Episc. verb. pestis. n. 6. Diana d. ref. 99. & 100. in Coordinato Barbol. de Parocho cap. 20. num. 46. Et Michael Justinianus in suis Constitut. lib. 3. tit. 1. cap. 78.**

Circa autem simplices Sacerdotes sæculares; hos posse obligari ab Episcopo, ut deficientibus Parochis, administrarent Sacramenta Peste infectis, volunt Gavant. d. verb. *pestis n. 3. Gobat, d. tract. 1. n. 128. ubi quod ita sentiunt Cajetanus, & Sotus, & Emin. Card. de Lugo de Sacram. Pœnitent. disp. 22. n. 13. tum ratione promissæ obedientiæ Episcopo in ordinatione, tum ex præcepto charitatis, quæ obligat juvare proximum in extrema necessitate spirituali constitutum etiam cum discrimine propriæ vitæ, ut ex doctrina S. Thomæ. 2. 2. quest. 26. art. 5. & aliorum docent Reginald. lib. 4. n. 348. & Bonacina tom. 2. de primo Decal. Præcepto disp. 3. qu. 4. punct. 4. ideoque tempore Pestis omnes Sacerdotes esse obligatos excipere confessiones Peste infectorum; si desint Parochi, aliiq. Capellani, ad hunc effectum ex stipendio conducti; eo quia existentes in peccato mortali dicuntur esse in extrema necessitate spiritualis salutis: quibus quilibet Sacerdos teneretur succurrere etiam cum temporalis vitæ periculo; hoc tamen, ut dixi, intelligendum est; si morte perirent omnes Parochi, vel eorum major pars, & Episcopus non posset invenire Capellanos voluntarios, vel Oeconomos, qui munia Parochialia supplerent, quod videtur inverisimile; nam, si exponantur edicta pro concursu ad Parochiales vacantes probabile est, non defuturos Sacerdotes, qui velint ad beneficium ascendere, prout non defecerunt hic Patavii in peste annorum 1630. & 1631. ut ego observavi in Registro concursuum Curie Episcopalis. Quod si deficerent Parochi ex fuga; tunc Episcopus ex fructibus suorum beneficiorum, & in supplementum ex propriis redditibus deberet externos Presbyteros conducere pro Sacramentis ministrandis; Squillant. de obligat. Episc. part. 1. cap. 2. num. 18. diocesanos hortando, non autem cogendo ad idem faciendum. Fagnan. in d. cap. Clericos num. 42. de Cleric. non resid. Gobat d. tract. 1. num. 131. & Sanchez d. lib. 6. in Decalog. cap. 2. num. 62.*

Sacerdotes vero Regulares, deficientibus Parochis, teneri juvare in spiritualibus; peste infectos, multò magis docent Theologi; ea ratione quia præcipuè Mendicantes sunt coadjutores Episcoporum & Prochorum in cura animarum; & aluntur

aluntur elemosynis à Communitate, ut sibi deserviantur per eisdem in spiritualibus; ideòque tenentur exponere propriam vitam non solum in necessitate extrema ipsius Communitatis, sed etiam in necessitate gravi, qualis est Pestilentia. Peyrin. d. tom. 1. *quæst.* 1. *cap.* 11. *col.* 2. *Verf.* Ex quo inferitur. Sanchez d. lib. 2. *cap.* 2. *num.* 60. & ibi S. Thomas 2. 2. *quæst.* 187. *art.* 1. & *quæst.* 188. *art.* 4. Eminentiss. Card. de Lugo de Sacrament. *Pœnit. dist.* disp. 22. *num.* 13.

31 Circa Laicas personas, tempore Pestis, duo sunt digna notatu. Unum, quod si quis sit pestiferatus, idque occultum teneat, & accedat ad Parochum, seu Confessarium pro recipiendis Sacramentis, peccat mortaliter, quia exponit eundem Sacerdotem vitæ periculo, cum præjudicio aliorum proximorum, qui vel sani, vel infirmi privarentur ipso Parocho, vel Confessario. Gobat d. *tract.* 1. *num.* 120. Alterum est, quod Laici, qui se sponte offerunt servire ægrotis, & infectis Peste, exercent opus eximie charitatis; & valde meritum, ut pluribus D.D. citatis demonstrat Baldellus d. tom. 2. *disp.* 20. *n.* 15. & *seqq.* ubi *num.* 18. subdit; tale exercitium posse licite imponi alicui per Confessarium pro Pœnitentia Sacramentali; prout antiquitus imponebatur Pœnitentia, ut quis militaret in subsidium Terræ Sanctæ cum periculo propriæ vitæ.

32 Sed hic oritur curiosa Quæstio; an fideles, qui ex motivo charitatis se offerunt servitio Peste laborantibus, & in eorum famulatu vitam perdunt, dicendi sint Martyres? Et videtur affirmandum ex auctoritate *Martyrolog. Romani* die 28. Februarii, ubi ita legitur: Alexandria commemoratio Sanctorum Presbyterorum, Diaconorum, & aliorum plurimorum, qui tempore Valeriani Imperatoris, cum peste scvissima grassaretur, morbo laborantibus ministrantes, libentissime mortem oppetere, quos velut Martyres religiosa piorum fides venerari consuevit. De quibus pariter S. Dionysius Alexandrinus, ut refert Emin. Card. Baronius in notis ad d. locum *Martyrol.* ita scripsit: Istud mortis genus, quod propter incredibilem pietatem, & robustam fidem suscipiebatur, nihil à Martyris splendore abesse videtur. Eorundem Sanctorum vitam Italico sermone refert Hier. à Basilica Petri in suis *Ephemer. Sacris* d. die 28. Febr. Nihilominus Emin. Card. de Lauræa, examinans hanc quæstionem in 3. *Sent. part.* 2. *tom.* 3. *De Fide, ac propagatione ejus disp.* 20. *artic.* 5. *resolvit*, laborantes in juvandis, & gubernandis fidelibus tempore Pestis, morientesque in eo gubernio, lato modo tantum posse dici Martyres, non tamen expresse, ac rigorose, sicut communiter, ac semper Ecclesia agnovit, atque venerata est Martyres; earatione, quia de essentia Martyrii est, ut quis pro fide Christi condemnatur à persecutore vel ad mortem, vel ad cruciatum, quod fuscè probat auctoritatibus SS. Patrum: Et ideò libellus, quem P. Theophilus Raynaudus de Martyrio per pestem publicaverat, fuit à S. Congregatione Indicis prohibitus, ut habetur in *Bibliotheca Scriptorum Soc. Jesu* ad opera dicti Auctoris, à quo postea cum fuerit emendatus, permissum fuit anno 1659 ab eadem Sacra Congregatione, ut recederetur, teste Nathanaele Sotuello ejusdem Bibliothecæ compilatore. Neque obstat auctoritas Martyr. Romani, quia non vocat prædictos pios viros Martyres, sed velut Martyres; idest quasi Martyres; namdictio Velut

33 Doct. Clericali Tom. 1. Lib. II

significat similitudinem, & ponitur pro quasi. Calder. de verb. Signif. *conf.* 8. & Menoch. de Præsumpt. lib. 4. *Præsumpt.* 52. *num.* 6.

Ex his omnibus, hucusque enarratis, facile erit colligere industrias adhibendas à Parochis, atque Confessariis tempore Pestis in administratione Sacramentorum, & proprii officii adimplemento; quæ quidem sunt plurimæ, & ex actis Ecclesiæ Mediolanensis compilantur per Haymonem Corium in *Epitome Concil. S. Caroli Verb. pœnitentis*; magis autem necessariae sunt sequentes, quas hic adnotabo pro resolutione propositi Casus. I. Adveniente Peste Parochus, ac quilibet Confessarius suam conscientiam purificet Sacramento Pœnitentiæ, & se offerat Deo paratum morti, tamquam bonus miles, ut suo muneri satisfaciat. Emin. Card. Federic. Borrom. in *Instruct. ad Parochos occasione pestis*. Et Mich. Justin. d. lib. 3. *tit.* 1. *cap.* 15. II. Suos Parochianos movitos faciat, ut absque mora sua peccata confiteantur, & Sacramentum Eucharistiam sumant. Justinian. d. lib. 3. *tit.* 1. *cap.* 189. III. Eisdem certos reddat, se semper promptè iturum ad excipiendas Sacramentales infirmorum confessiones; ideòque liberè, & quacunque hora illum accersant. Justinian. *ibid.* *cap.* 72. IV. Quotidie Missam Parochus, ac quilibet Sacerdos, (magno impedimento cessante) celebret, & quasi pro Viatico se devotè communicet. V. Suam Parochiam jugiter perlustret; inquirendo, an sint infirmi, qui egeant Sacramentis, vel pauperes corporalibus alimentis. Justinian. d. *cap.* 189. VI. Sciente Peste, curet Parochus sibi provideri de uno, vel pluribus piis Capellanis, qui ipsum adjuvent in administratione Sacramentorum, & potissimum in audiendis confessionibus infirmorum, vel ad eorum fenestras, vel in januis domorum; veletiam quatenus ibi adduci non possint, domos ingrediendo; talis enim est obligatio Parochi, ut differunt Gobat d. *tract.* 1. *n.* 124. Corius d. *verbo pestis* n. 146. & 147. Et Justinian. d. lib. 3. *tit.* 1. *cap.* 78. qui advertunt, Parochum teneri iisdem pestiferatis sacrum Viaticum præbere; Extremam verò Unctionem pendere à charitate Parochi, nisi moribundus non potuisset confiteri, vel Eucharistiam sumere; tunc enim danda est ei Extrema Unctio. Cardin. Federic. Borrom. apud Justinian. d. lib. 3. *tit.* 1. *c.* 113. VII. Deferat Parochus Sacramentum Eucharistiam cum luminibus ad domos infirmorum, quas non ingredientur descentes lumina; & Sacerdos habebit secum acerem, quo statim data Communione infirmo, purificabit digitos. Bissius in *Eleurg. Sacr.* tom. 2. *Verbo Minister Sacramentorum* d. n. 171. §. 34. ubi concedit, posse administrari Extremam Unctionem cum longa virgula, habente bombacem inunctum; quod supra non licere probavimus num. 28. VIII. Infantes recentem natos sollicitè baptizet, vel in Ecclesia, si eodem deferri possunt, sin minus in ostiis domorum, vel in ipsis domibus; & omittat caeremonias, quas oportuno tempore supplebit, si vixerint, Haymon Corius d. *Verb. pestis* n. 109. 110. & 111. satis enim est tunc salutaris lavacro illos ablueri. Justinian. in d. *Constitut.* lib. 3. *tit.* 1. *c.* 15. IX. Omni diligentia custodiat Parochus sub clavi paramenta sacra, quibus uretur in Missa, vel in dandis Sacramentis, ac etiam ampullas, & sudariola; ne ab aliis adhibeantur; & ubi opus fuerit ingredi domos infectorum Peste, præter usum aceti, & aliorum odoramentorum, juvabit præmittere suffumigia sulphurea; se.

secundum opinionem Augustini Bucii de *Modo preservandi à peste cap. 12.* Quod si tetigerit eosdem infectos manu, vel digitis; eosdem super flamma candelæ accensæ expurget, vel super prunis accensis. Justinian. ubi supra lib. 3. tit. 1. cap. 78. X.

- 36 Tandem cautela, & industria Parochorum, ac Confessariorum erit, constans repudiatio cujuscunque rei temporalis, à cujus contactu, lucri causa, mors inopinata evenit, juxta exemplum famuli cujusdam, de quo sic legitur in Vita R. P. Joannis Mariæ Montis rubei Congr. Oratorii Paduæ cap. 12. *Nella Peste del 1631. il P. Gio: Maria restò con un solo Laico in S. Tomaso alla cura delle*
- 37 *Anime. Fece di sè un' offerta à Dio, disposto ad aiutare chiunque lo chiamasse con li SS. Sacramenti, e pronto à morire di peste per ajuto delle Anime. Prohibè al Laico il prendere donativo alcuno grande ò picciolo, che si fosse. Ma detto Laico non seppe vincere l'interesse, prendendo di nascosto alcune cere d'un funerale di persona ricca, sepolta in S. Tomaso: onde supreso lui dal Contagio, & in breve vinto dalla morte.*

- 38 Corollarium loco in hac materia Pestis in controversiam cadit, an licitæ sint Processiones generales tempore, quo Pestilentia grassatur? Pro negativa facit, quia omnes tenentur cavere à periculo infectionis, quod in concursu populi videtur inevitabile. Item quia velle sanitatem obtinere per miraculum, omittis remediis naturalibus est Deum tentare, quod est peccatum, S. Thom. 2. 2. q. 97. art. 1. & 2. Sed inter cetera remedia naturalia contra Pestem est secessus, & fuga ab hominum consortio, ut dictum est supra. Ergo Processiones generales non erunt licitæ. Pro affirmativa facit, quia quod ab Ecclesia ordinatur, est licitum, Sed

- 40 in Romani Romano inter alias Processiones habetur illa tempore mortalitatis, & pestis. Ergo sunt licitæ. Ulterius non potest dici illicitum, quod à Sanctis viris fuit practicum. Sed S. Gregorius Magnus illas fecit tempore magnæ Pestilentie Romæ Card. Baron. anno 590. num. 12.

- 41 Item S. Hieronymus Archiepiscopus Colonienfis. Gretserus de Processionibus lib. 1. c. 11. Item S. Gregorius Turonensis, ut narrat lib. 10. *Hist. cap. 29.* Item Concilium Constantiense, à quo statutum fuit deferri in Processione Imaginem S. Rocchi, & statim Pestis cessavit. Marchantius in *Horto Pastor. lib. 2. tract. 2. lect. 5. proposit. 2. Vers. Illis verò sanctis.* Et habetur etiam in *Annot. Ad Martyrol. Rom. 16. Augusti.* Pariter S. Carolus Borromæus publicas Processiones instituit ad Deum placandum tempore Pestis. Jo. Petr. Jusian. in *ejus Vita lib. 4. cap. 1. & 2.* Et anno 1630. Mutinenses Processionum publicarum auxilio incolumes à Peste remanserunt. Marchin. de *Bello divino in princ.* Necnon Bononienses anno 1631. grassante gravissima Peste, indicta publica Supplicatione, & circumlata per Urbem devota Dei Genitricis Imagine, à S. Luca depicta, morbus evanuit. Sigonius lib. 1. de *Regno Ital.* Ergo Processiones tempore Pestis sunt licitæ. Examinat hanc controversiam P. Paulus Mar. Quartus in *tract. de Processionib. sect. 3. punct. 3. Circumstantia 7. Quæst. 3. pagin. 73.* Et eam dirimit ope distinctionis hujusmodi; videlicet, quod passim, & indiscriminatim non liceant; sed à S. Episcopis à Deo inspiratis possint licite indici cum debitis cautelis,

- 42 inter quas, quod pueri, & mulieres non intervenerint; has enim, & illos etiam S. Carolus exclusit; quod viri procedant bini, & bini, sed cum

distancia ab invicem majori solita. Et quod ante Processionem omnes excitentur ad poenitentiam, & ad fiduciam in Deum, exemplo dicti S. Caroli; de quo ulterius, dum Pestis Mediolani grassaretur, ait *Brev. Roman. lect. 5. Publica supplicatione indicta, fuit sibi ad collum alligato, nudis pedibus etiam, offendiculo cruentatis, Crucem bajulans, semetipsum pro peccatis populi hostiam offerens, divinam indignationem avertere satagebat.*

DECISIONIS LXII

Ad Decembris Casum Additionalem,

ARGUMENTUM.

Disquiritur, Quomodo Anachoretæ, Eremitæ, alique homines solitarii, præsertim in vastissimis desertis, recipere Sacram Communionem, tum in Vita, tum in morte? Declarantur varia genera Anachoretarum, & Inclusorum; necnon publicè Poenitentium, Lauritarum, & Eremitarum; & eorum omnium plurima exempla dantur ex historiis sacris, non sine magno labore collecta. Tandem resolvitur Quæstio sub triplici distinctione circa Communionem omnium prædictorum. Ponitur Epistola Illustrissimi, ac Reverendissimi, Pompei Sarnelli Episcopi Vigiliarum de eadem Quæstione. Et explicatur, quomodo prædicti Solitarii, & Inclusi adimplebant præceptum de audienda Missa?

SUMMARIUM.

- 1 Inclusorum antiquitatis tria genera.
- 2 Detrusio in Monasteriis fiebat ob gravia delicta ad agenda poenitentiam.
- 3 Detrusio Ecclesiasticorum in Monasteriis præcipue fiebat ob delicta carnis.
- 4 Trirrenium poena hodie est loco detrusionis in Monasteriis.
- 5 Poena pro delictis carnis est arbitraria.
- 6 Poenitentia publica quamvis olim esset?
- 7 Poenitentium publicè quinque erant gradus & qui?
- 8 Poenitentes publici erant etiam excommunicati.
- 9 Poenitentes publici fiebant irregulares, incapaces Ordinum, & Beneficiorum.
- 10 Poenitentium publicè exempla.
- 11 Poenitentium spontè in Monasteriis duo genera.
- 12 Episcopi aliquando eligebant sibi Monasteria amoris Poenitentia.
- 13 Conversi in Religionibus quare sic vocentur?
- 14 Ritus in dando habitu Poenitentia.
- 15 Cadavera Defunctorum quare vestiantur sæpe habitu religioso?
- 16 Pueri oblato Religioni per parentes.
- 17 Pueri oblato Religioni quando poterant discedere ab illa?
- 18 Professio regularis ex Concil. Trid. non potest fieri ante annum 16. completum.
- 19 Convertita possunt profiteri ante annum decimum sextum, & non completo anno Novitatus.

- 20 Convertitas expedit facere totum annum probationis ante Professionem.
- 21 Anachoreta unde dicti?
- 22 Laura. Laurita qui essent?
- 23 Anachoretarum, seu Inclusorum plura exempla.
- 24 Anachoretica Vita an sit perfectior Cenobitica?
- 25 Inclusorum extra Monasteria ordines duo
- 26 Inclusorum vita asperissima.
- 27 Eremita quinam proprie dicantur?
- 28 Mulierum inclusarum exempla.
- 29 Solitarii quinam essent? Eorundem exempla num. 30.
- 31 Solitaria vita, & Anachoresis moriva?
- 32 Solitarii quando relinquebant solitudinem?
- 33 Inclusi, Anachoretae, & solitarii quomodo recipiebant Sacram Eucharistiam?
- 34 Anachoretae, qui erant in lauris, singulis Dominicis diebus conveniebant ad Ecclesiam Monasterii, & communicabantur.
- 35 Inclusi non religiosi vivebant sub obedientia alicujus Superioris; à quo recipiebant Sacramentum praeipue tempore mortis.
- 36 Solitarii, & Eremita in vastissimis desertis stantes quomodo reciperent Eucharistiam; tres opiniones.
- 37 Solitarii, & Anachoretae in primis saeculis Ecclesia portabant secum Eucharistiae Sacramentum.
- 38 Eucharistia antiquitus conferebatur in panibus integris, & grandibus.
- 39 Solitarii tempore mortis visitati à Sanctis Viris.
- 40 S. Antonius Abbas portavit Sacram Eucharistiam S. Paulo primo Eremita.
- 41 S. Mariae Aegyptiaca communicata à Zosimo Abbate.
- 42 S. Maria Magdalena à quo Sacram Viaticum acceperit?
- 43 S. Theodistes solitaria in Insula Paro, quomodo Communionem resecla.
- 44 S. Ambrosius in morte visitatus, & communicatus ab Honorato Pervicellensi Episcopo.
- 45 Angeli Sancti pluries administraverunt Sacram Eucharistiam.
- 46 Exempla plurimorum, quibus SS. Angeli praebeverunt Sacram Communionem.
- 47 Solitarii cuicunque incogniti vix reperiuntur post quintum saeculum.
- 48 Hieronymus à Basilica Petri Sacerdos Congr. Oratorii Neapolis laudatus.
- 49 Pompejus Sarnellius Episcopus Vigilantium laudatus.
- 50 Epistola Pompei Sarnelli Episcopi Vigilantium de Communione Anachoretarum.
- 51 Anachoreta, & Inclusi quomodo adimplebant Praeceptum de audienda Missa?
- 52 Eremiticola antiqui ob bonam fidem excusabantur ab obligatione audiendi Missam.

CASUS ADDITIONALIS.

Satisfaciant Parochi, doctique Confessarii curiositati exquirentium, quomodo Sacram EUCCHARISTIAM recipere antiqui Eremitae, Anachoretae, Asectae, alique Inclusi in Cellis, in antris, in speluncis, in desertis, vastisque solitudinibus; in quibus toto vite tempore invisi, & incogniti stabant? Et quomodo iidem adimplerent praecceptum de audienda Missa festiviis diebus? Append. ad ornatum. Decis. de Venerab. Euchar. Sacramento. Dist. Clericali Tom. I. Lib. 11.

PRo curiosi hujus Quaestio decisionem, & resolutionem; materiam Eremitarum Anachoretarum, & Inclusorum altius petendo, scire oportet, antiquitus in Ecclesia fuisse tria genera Inclusorum; alii enim includebantur in Monasteriis; alii extra; sed propè Monasteria; & alii extra, ac longe; immò longissimè à monasteriis, aliorumque hominum conversatione; de quibus omnibus omni possibili brevitate, & claritate hic agendum.

Inclusorum primum genus erat eorum, qui in Monasteriis includebantur; horum autem erant tres species. Prima detrusorum ob gravia delicta: Secunda reclusorum ob assumptum statum Pœnitentiae, & Tertia Inclusorum ob majorem perfectionem, & rerum coelestium contemplationem. Prima itaque species erat eorum, qui detrudebantur in Monasteriis ob gravia delicta commissa; ut pro eis ibidem agerent pœnitentiam; & jejuniis, orationibus, aliisque pœnalibus operationibus impetrarent veniam à Deo pro criminibus patratis, sive fuissent Laici, sive Clerici, Sacerdotes, ac etiam Episcopi, cap. De lapsis 16. quæst. 6. cap. Sicut ubi gloss. 20. quæst. 1. cap. Si ille dist. 50. Delicta autem pro Laicis in Monasterio detrudendis debebant esse gravissima; ut habetur de Uxorica in cap. Admonere 33. quæst. 2. Nec non in Clericis, ut de homicidis, cap. Sicut dignum. §. Clericos. De homicid. & de frangentibus sigillum Confessionis cap. omnis utriusque sexus, in fin. de Pœnitent. & remiss. & de Latronibus, & consimilibus excessibus enormibus, cap. Tua 6. ubi Abbas, de Pœnitent. Præcipue tamen hæc detrusio imponebatur Ecclesiasticis ob delicta carnis, cap. Dictum, cap. Si quis Clericus, cap. Romanus, & cap. Si quis Episcopus, dist. 81. Hodie tamen hæc pœna detrusionis in Monasterio recessit ab aula; & ejus loco pro gravibus delictis successit pœna trirerium, ut notat Jul. Clarus §. fin. qu. 70. vers. Sunt etiam, Farinac. in Praxi quæst. 119. num. 55. & Thesaur. de Pœnis par. 2. Verb. Confessio 4. sub. n. 3. pro aliis autem excessibus; ac potissimum pro delictis carnis pœna est arbitraria, ut testantur Canonistae, ac Criminalistae. Loter. de Re benef. lib. 3. q. 33. n. 37. per text. in cap. At si Clerici, ubi Decius n. 223. ac alii scribentes: De judic. Trivisan. in Decis. crimin. lib. 2. decis. 59. n. 13. & Chartar. decis. crimin. 82. n. 32.

Porro non omnes delinquentes, sive Clerici, sive Laici, etsi enormia commisissent delicta, detrudebantur in Monasteriis ad pœnitentiam agendam; sed ut plurimum eam exercebant in propriis domibus; ita tamen, ut festiviis diebus ad Ecclesiam accedentes cognoscerentur ab omnibus publicè pœnitentes, & consisterent in gradu sibi per Episcopum præscripto, donec veniam, & absolutionem mererentur obtinere; ut habetur in cap. In capite Quadragesima, dist. 30. cap. de Viro. 22. quæst. 2. cap. Latorem 33. q. 2. & cap. ult. & ibi Gloss. 26. quæst. 6. ubi notatur, quod publica, & sollemnis pœnitentia nulli injungebatur, nisi crimen esset enorme, ac manifestum. Quatuor autem erant gradus publicè pœnitentium, ut ex Conciliis Ancyrano & Nicæno, ac ex SS. Patribus colligit Giballin, in tractatu de Asectis Inclusis disquis. 3. cap. 2. §. 6. n. 32. quinque verò secundum observationem Macii in Hierolexic. Verb. Hyemantes. Videlicet Plentium, Audientium, Subtratorum, Consistentium, & Participantium; de quibus etiam vulgari idiomate, sed non vulgari erudi.

ditione Menoch. in *Storis centur.* 12. cap. 52. Primus gradus erat *Flentium*, seu *Hyemantium*, qui manebant sub dio propè Ecclesiam, cilicio induti, humi prostrati, à fidelibus Ecclesiam ingredientibus veniam poscentes cum lacrymis de commissis scandalis. Secundus gradus erat *Audientium*; qui cum assignato tempore steterint lacrymantes in primo gradu; admittebantur intra Ecclesiam propè januam, ad audiendum verbum Dei, sed expellebantur tempore consecrationis. Tertius gradus erat *Subfractorum*, qui perseverantes in humili penitentia vocabantur coram Episcopo celebrante, vel Sacerdote, coram quo prostrati stabant, donec publicas preces, & orationes recitaret super illos ad implorandam misericordiam Divinam; quibus expletis exibat de Ecclesia. Quartus gradus erat *Consistentium*, qui ob diutinam penitentiam recepti in Ecclesiam, ibi consistebant cum cæteris fidelibus ad officia Divina, & sacrificium Missæ, sed ad Sacram Eucharistiam percipiendam non admittebantur. Quintus demum gradus erat *Participantium*; eorum scilicet, qui obtemperantes, & absolutione, ac reconciliati cum Ecclesia iterum admittebantur ad Communionem Corporis, & Sanguinis Domini; ut laicius demonstrat Macer in *Hierolex. de Verb. Hyemantes*, & Giballin, d. *Disquis.* 3. cap. 2. §. 6. à n. 29. & sequentib. ubi observat; quod prædicti publicam penitentiam agentes ea durante, censentur affecti tum majori, tum minori excommunicatione, quia privabantur participatione Sacramentorum, orationibus, & consortio fidelium, ac etiam propriarum Uxorum; quod probat ex Tertullian. *lib. de Pudicitia*; ex S. August. *lib. de Fid. & oper.* cap. 6. necnon ex *Epistola* 92. S. Leonis Papæ cap. 12. & habetur in *supra cit.* cap. *Admonere*. 33. *quest.* 2. in quo Stephanus Papa Quintus cuidam Astulpho uxoricidæ præscribit omnia, quæ facere debebat, & à quibus abstinere pro illius criminis penitentia. Insuper prædicti publici Penitentes si essent in Monasterium detrusi, si vè publicam penitentiam domi suæ manentes agerent, non poterant ad Ordines Ecclesiasticos promoveri, quia erant irregulares ob infamiam, seu ob defectum bonæ famæ resultantem ex notorietate criminis: cap. *Maritum*. dist. 33. cap. *Præcipimus* dist. 34. cap. *Ex penitentibus* cap. *Quicumque* cap. *Si ille* cap. *Non confidat* cap. *Canones* dist. 50. cap. *fin.* dist. 51. cap. *Infames*. 6. qu. 1. Quod advertit Belletus *Disquis. Cleric.* par. 1. de *Discipl. Cleric.* §. 13. ac Thesaur. de *Pœnis* part. 1. cap. 33. *Vers. Tertio Penitentia solemnis*. Et multò minus ad beneficia admittebantur iidem publici penitentes, quinimò neque eorum descendentes saltem ex linea masculina. cap. *Ubiunque*, ubi *Glossa in Verb. Masculinum*. de *Pœnis* in 6. Quod quomodo procedat, declaratur à Rota p. 2. recentior. *decis.* 21. & plenè traditur à Loterio de *Re benef.* lib. 3. *quest.* 28. à num. 29. usque ad finem.

10 Ex his omnibus colligere debent Parochi, studiosque Confessarii differentiam nostrorum temporum, atque prætoriorum circa horrorem culparum, & amorem Penitentiae, quam etiam publicam, & solemnem sibi à Pastoribus animarum impositam amplectebantur peccantes, antequam absolutionem reciperent Sacramentalem, prout (cæteris omissis, de quibus Odoric. Rinald. in *suorum Anal. Indice Verb. Penitentia publica*) fecit

Theodosius Imperator tempore S. Ambrosii ob eadem Thessalonicam; de qua Theodoretus *lib. 5. cap. 17.* & Card. Baronius *Anno* 390. num. 10. Item Imperator Philippus tempore S. Fabiani Papæ, de quo Eusebius Cæsariensis. *lib. 6. cap. 27.* & 29. & idem Card. Baronius *Anno* 56. num. 22. & *Anno* 249. num. 3. His similibus Petrus Comes Antiodorensis, deinde Imperator Constantinopolitanus, de quo Spondan. *tom. 1. Anno* 1204. num. 20. necnon Godefridus Dux Lotharingæ, cujus exemplarem compunctionem, & penitentiam describit antedictus Card. Baronius *Anno* 1047. n. 19. his verbis: *Contigit hoc idem anno, Hermannus, & Sigeberto testibus, incendium Viridunense, opera Godefridi Lotharingæ Ducis, desperatione rebellantis, ob sublatum sibi ab Imperatore Ducatum; Cum autem Dei Genetricis templum ibidem exustum fuisset: spontanea Penitentia ipse postea dignum reliquit exemplum; dum, quod ait Lambertus, publice se verberari fecit, & capillos suos, ne tonderentur, multa pecunia redemit, sumptusque ad reedificandam Ecclesiam dedit, & in opere cementario per se ipsum plerumque villis municipii ministerio functus deservivit, donavitque in perpetuum eidem Ecclesie quartam partem Comitatus sui Viridunensis. Equidem hiis diebus gravia audiuntur crimina; sed nulla videtur Penitentia; adeo dicere possumus cum S. Augustino *tom. 10. Homil.* 49. loquente de ejusdem Theodosii penitentia; *Erubescit plebes, si vè negotiator, quod non erubuit Imperator.* Sed de his obiter.*

Secunda species eorum, qui detrudebantur in Monasteria, comprehendit personas, quæ ultrò assumebant statum Penitentiae, & hæc in duplici erant differentia; aliz enim sui juris, & in ætate adulta, sæculo renunciantes, habitum Penitentiae induere, & in Monasteriis vitam penitentem facere volebant; aliz vè in puerili ætate per parentes Deo offerebantur; de quibus fusi ait Giballin, d. *disp.* 3. de *Affectis Inclusis* cap. 2. §. 3. num. 16. & §. 7. per totum, & nos breviter hic.

Statum itaque Penitentiae eligebant tam viri, quam fœminæ; tam Clerici, quam Laici, ac etiam aliquando Episcopi, de quibus loquitur Innocentius Tertius in cap. *Post translationem*. De *Renuntiat*. ubi casus enumerat, in quibus poterant Episcopi eundem statum Penitentiae deserre, & pristinam reassumere dignitatem, Ceterum sæculares erant personæ; & in statu laicali constitutæ, quæ ad effugienda mundi pericula, si vè respectu corporis, si vè respectu animæ, ut plurimum confugebant ad Monasteria, & in illis habitum Penitentiae assumebant, tamquam ad Deum conversæ; unde factum est, ut Religiosi, qui Claustra ingrediuntur, non ut ascendant ad ordines Sacros, sed ut ibi serviant, vocantur 13 Conversi, quales vocabantur prædicti Penitentes, ob eorum conversionem morum, de qua etiam in *Regula Sancti Benedicti* cap. 38. & cap. 60. & juxta eandem Moniales Benedictinæ, dum profitentur, promittere, ajunt conversionem morum suorum. Idcirco in Monasteriis erant antiquitus duo genera hominum, *Nutriti, & Conversi*. Illi erant, qui à puerili ætate, lacte religionis educati, perpetua vitæ innocentia erant spectabiles: isti vè, qui à medio cursu mundanorum bonorum, & sæcularium negotiorum, ætate, usu, & prudentia maturi, ad vitam Monasticam transibant; & quia hi ob experientiam rerum temporalium sæpè præcisebantur rebus

rebus æconomicis, & durius agebant cum Nutritis, oriebantur jurgia inter utroque; ex traditis per S. Anselm. lib. de Similitud. cap. 78. Petrum Venerabilem in Statuta Cluniacen. cap. 66. & Hugonem Victor. lib. 4. de Claustro anima cap. 43.

Servabantur autem solemnes ritus in habitu Pœnitentiæ prædictis Conversis tradendo; siquidem Episcopus eos induebat cilicio, comamatondebat, humili veste cooperiebat, lustrali aqua aspergebat, statas preces cum manuum impositione recitabat, opera pœnitentiæ, jejunia, humicubationes, & alias corporis afflictiones injungebat, de quibus sparsim loquuntur varia Concilia Synodalia, collecta per eundem Giballin. d. Disquis. 3. cap. 2. §. 8. ubi num. 53. subdit: Non dubitavi tamen, aliquos in domibus privatis pœnitentiam professos fuisse eadem ratione, qua & Virgines, & Vidue, atque Canonicas vitam religiosam domi suæ extra Monasteria insituebant: quod multi faciebant in senectute, & morte adventante; ne absque pœnitentiæ ex hac vita discederent; juxta illud, quod canit Ecclesia fer. 4. Ciner. Immutemur habitu in cinere, & cilicio, jejunemus, & ploremus ante Dominum: Emen- demus in melius, quæ ignoranter peccavimus: ne subito præoccupati die mortis, quaramus spatium pœnitentiæ, & invenire non possimus. Et quoniam prædicti pœnitentes sive in Monasteriis, sive in propriis domibus induti habitu pœnitentiæ, & cilicio, cum eodem sepeliebantur, hinc pius mos emanavit cadavera defunctorum vestiendi aspera Capuccinorum, seu Patrum Reformatorum tunica, aut Monialium S. Claræ; qui apud nos non raro servatur.

Impuberes etiam, ac pueri, qui à parentibus Deo oblati, receptierant in Monasteriis, ibidem debebant permanere, & vitam pœnitentem, ac religiosam assumere, ut habetur 20. qu. 1. cap. Ad didistis. cap. Monachum, & cap. Quicumque, ubi sic disponitur: Quicumque à parentibus propriis in Monasteria fuerit delegatus, noverit, se ibi perpetuo permanurum: nam Anna Samuelem puerum natum, & ablatum Deo cum pietate obtulit; qui & in Ministerio templi, quo à Matre fuerat deputatus permansit, & ubi constitutus est, deservivit. Quod confirmavit Concilium Tridentinum, relatum ead. 20. quæst. 1. cap. Quem progenitores, his verbis: Quem progenitores ad Monasterium tradiderunt, & in Ecclesia capit canere & legere, nec uxorem ducere, nec monasterium deferre poterit: sed si discesserit, redueatur; si consuram dimiserit, rursus tondetur; uxorem si usurpaverit, dimittere compellatur.

Porro hæc conciliares, ac canonice dispositiones intelligendæ sunt de filiis, qui cum ad annos discretionis pervenerint, ratam habuerint oblationem, de se Religioni per parentes factam; cui si noluerint consentire, poterant liberè discedere, ut fuit decisum per Sanctum Marcellum Papam in cap. Illud autem. d. 20. quæst. 2. sic scribentem: Illud autem statuendum esse censuimus, ut si in minori ætate filii monasterio oblati fuerint, & sacram Tonsuram, vel velamina susceperint; dignum quidem duximus, ut decimoquinto anno à Prelatis moniti inquirantur, utrum in ipso habitu permanere cupiant, an non? Si vero permanere professi fuerint, ulterius pœnitendi locum minime amplecti possunt. Sin autem ad secularem habitum reverti voluerint, redeundi licentia nullo modo denegetur, quia satis inutile est, ut con-

tra servitia Domino præstentur. Quod fuit confirmatum à Cœlestino Papa III. in cap. Cum sumus 14. de Regularib. ubi requisitus, quid agendum de puero Religioni oblato per ejus Patrem? respondit Discretionem tuam taliter respondemus, quod si dictus puer ad annos discretionis pervenerit, & habitum noluerit retinere monachalem; si ad hoc induci nequiverit, non est ullatenus compellendus, quia tunc liberum sibi erit, eum dimittere, & bona paterna, quæ ipsi ex successione proveniunt postulare. Hinc jure optimo, ad tollendos abusus, qui ex hac oblatione filiorum resultabant, statutum fuit à Sacro Tridentino Concilio sess. 25. de Regular. cap. 15. quod: In quacunque Religione tam virorum, quam mulierum, professio non fiat ante decimum sextum annum expletum, nec qui minori tempore, quam per annum, post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur. Professio autem antea facta sit nulla, nullamque inducat obligationem, ad alicujus Regule vel Religionis vel Ordinis observationem, aut ad alios quoscunque effectus. Quæ quidem ætas annorum sexdecim completorum ad profitendum in Religione adeò necessaria est, ut si unus, solus dies deficiat, professio sit invalida. Eminentiss. Cardin. de Luca in Annot. ad S. Concil. Trident. discurs. 39. num. 3. Exciipiuntur tamen ab hoc decreto Moniales Convertitæ, quæ profiteri possunt etiam ante expletum annum novitatus, & nondum completo anno decimosexto ætatis suæ. Barbof. ad Concil. Trid. d. sess. 25. cap. 15. num. 35. & in Summ. Apostol. Decis. collect. 230. num. 2. Antonell. de Regim. milit. Eccl. lib. 7. cap. 9. num. 9. & Nicol. in Flos. Verb. Convertitæ num. 10. Quod etiam de jure procedat, in facto tamen expedit, ut Convertita faciat annum probationis, & experietur statum illum religiosum, ne contingat post professionem, eam pœnitere, & totam vitam inquietam ducere. An autem expediat, offerre filiis impuberes Religioni, & eos Monasteriis tradere in pupillari ætate? disputant Canonistæ, ac Theologi, quos cumulat Sanchez in Decalog. lib. 4. cap. 18. à numer. 8. & seqq. & Giballin. dict. Disquisit. 3. de Ascetis Inclusis cap. 2. §. 3. à num. 16. & seqq. quem adire non pigeat studiosos; cum hæc satis esse debeant circa secundam speciem inclusorum in Monasteriis pœnitentiæ, ac religionis amore.

Tertia species erat illorum, qui Monasticam vitam amplexi, & in ea diu versari, desiderio contemplationis, & altioris perfectionis à superiore Monasterii licentiam impetrabant, se claudendi in cellulis, ubi omnino separati à conversatione hominum, ecclesiæ meditantes soli Deo uniti manerent; & hi vocabantur Anachoretæ: ab Ana, quod significat Sursum, ut notat Felin. in cap. 2. num. 7. De except. Et Choreuma quod interpretatur Canticum, ut ait Laurent. in Analib. Onomast. d. Verb. quali Cantantes Deo laudem in excelsis, elevati mente, & spiritu supra alios Monachos, & religiosos; unde scribit Isidor. lib. 1. de Ecclesiast. Offic. cap. 15. Genus est Anachoretarum, qui jam Canabiali conversatione perfecti includunt semetipsos in cellis, procul ab hominum conspectu remotis, nulli præbentes accessum, sed in sola contemplatione divina viventes. Quamvis Justinianus Imperator vocet Anachoretas quasi discedentes, & quiescentes: dum de Monachis

Cœnobiarchis loquutus, verba facit etiam de Anachoretis in *Authent. De Monachis. collat. 1. tit. 3. §. Cogitandum*, dicens: *Nisi tamen quidam eorum in contemplatione & perfectione degentes, vitam remotam habeant in hospitio: quos vocare Anachoretas, id est discedentes; & hesychastas, id est quiescentes, consueverunt tamquam à communione ad meliora exceptos. Ulterius prædicti inclusi dicebantur etiam Lauritæ; à Laura, quæ licet significet Conventum, ac Monasterium, ut demonstrat Macer in Hierolex. Verb. Laura; Giballin. d. Disquisit. 3. c. 3. §. 1. & Menochius in Storis part. 4. Centur. 8. cap. 54. propriè tamen importat cellulas separatas, in eodem Monasterio constructas, in quibus Religiosi eminentioris virtutis se includebant, ut magis orationi, ac penitentiae vacarent, quare de his ita ibidem loquitur Menochius: Quanto tocce al modo di vivere, di quelli, che habitavano nelle Laure, l'abbiamo assai chiaramente spiegato nelle vita di S. Eutimio Abbate, riferita dal Bolland. a. 20. di Gennaio, dove nel cap. 15. Si dice, che S. Gerasimo fondò la sua Laura vicino al fiume Giordano, nella quale habitavano settanta Monachi, & in mezzo di essa edificò il Monasterio, nel quale dal principio della loro conversione stavano quelli, che si facevano religiosi, facendo vita commune; dal numero poi de quali il S. Abbate sceglieva alcuni, che nella virtù si erano maggiormente approfittati, e concedeva loro, che lasciato il Monasterio, si riducessero alle celle solitarie della Laura, per far ivi vita più ritirata & attendere più di proposito à gli spirituali esercizi dell' oratione, lectione, e contemplatione. Il vitto loro nelle celle non era altro, che pane, & acqua, e dattili; & in esse non mangiavano mai cosa cotta. Horum Anachoretarum, Celliotarum, & Lauritarum nonnulla exempla, ex SS. PP. antiquis deprompta recensentur à Giballino d. Disquisit. 3. cap. 3. §. 1. quibus addi possunt sequentia per me decerpta tum ex Vitis Patrum Occidentis, ac Orientis per Benedictum Gononum Monachum Cælestinum collectis; tum ex Ephemeridibus Sacris Hieronymi à Basilica Petri Sacerdotis Congreg. Oratorii Neapoli; videlicet: S. Montanus Monachus inclusus in Civitate Rhemensi in Gallia, qui prophetizavit nasciturum S. Remigium Episcopum, ex lib. 1. cap. 10. Histor. Rhem. S. Desideratus Presbyter inclusus in Monasterio Gordonensi Diocesis Cabilonensis, qui relatus fuit inter Sanctos à Joanne Papa VIII. S. Severinus, qui apud Lutetiam Parisiorum Monasticam vitam amplexus, ut multò facilius, ac liberius Divinis vacaret obsequiis & rerum cælestium contemplationi; cella ita se conclusit, ut omnium hominum convictum, & conspectum vitaret, ut habetur in Breviario Ecclæs. Parisiens. die 24. Novemb. S. Maxentius Monachus Pictaviensis inclusus, tempore Regis Clodovei anno 506. S. Barsanuphius Ægyptius inclusus in Monasterio prope Gazam, quem cum Episcopus voluisset videre, & jussisset rumpi murum cellæ, ignis exivit, à quo territi sunt demolitores, ut refert etiam Cardin. Baronius Anno 548. num. 14. S. Hostitius in Gallia pariter inclusus, vir magnæ penitentiae anno 570. ex Histor. Franc. lib. 6. cap. 6. D. Gregorius Turonensis. S. Findanus, genere Scotus, Monachus in Alemannia, qui inclusus per annos 22. vixit in austerâ penitentia, & obiit anno 800. clarus miraculis. S. Amnichadus Scotus, Monachus Fuldenfis, qui Deo servivit inclusus, Anno Domini 1043. post cujus mortem, in eadem cel-*

la Anachoretis duxit. S. Marianus Scotus Monachus Benedictinus, qui chronicon scripsit à creatione mundi usque ad sua tempora, obiit anno Domini 1086. & refertur inter scriptores Ecclesiasticos à Cardin. Bellarmino Anno 1083. S. Iveta Sanctimonialis, quæ fuit magistra S. Hildegardis & inclusa ob amorem contemplationis migravit ad Dominum anno 1136. B. Michael Monachus Camaldulensis inclusus in Eremito Camaldulensi annis 15. inventor Coronæ Domini, quæ recitatur per 33. Pater, & quinque Ave, & pluribus est decorata Indulgentiis, obiit anno Domini 1522. Hi omnes apud d. Benedictum Gononum in Vitis PP. Occid. At ex Hieronym. à Basilica Petri die 10. Aprilis S. Paternus Scotus, de quo S. Petrus Damianus scribit, fuisse Monachum Benedictinum in Civitate Padeburna, aliàs Teuderio, qui inclusus in cella revelationem à Deo habuit, de futuro incendio per totam Civitatem ob criminum immunitatem; fecitque predicare penitentiam, sed absque fructu; idcirco anno 1058. die Veneris ante Dominicam Palmarum ignis Divinæ ultrix Justitiæ Urbem exarsit, ac totum Monasterium, ejusque cellam, à qua voluit exire, ut cum aliis, & pro aliis penam incendii sufferret. Si quis alia inclusorum Monachorum exempla desiderat, ea facile inveniet in Vitis Sanctorum, & præcipue Monachorum Cartusianorum, & Eremitarum Camaldulensium.

Sed hic non inelegans succedit quaestio, an vita Anachoretica sit perfectior Canobitica? Pro favore Anachoreticæ vitæ facit ratio; qua diximus, cum Monachi prius conversati essent in Monasterio longo tempore, de superiorum licentia ad Anachoretis, & inclusionem in cellis transibant, desiderio majoris sanctitatis. Ergo vita Anachoretica est sanctior, & perfectior, quam sit Canobitica. Et contra hanc non esse inferioris sanctitatis ex eo demonstratur, quod Christus Dominus jussit Divo Petro in signum præcipui amoris, ut oves suas pasceret; Eliam ex eremo Spiritus sanctus ad turbas edocendas vocavit; sanctumque Joannem Baptistam ad prædicandam Penitentiam; & Jonam, qui hoc officium detestabatur, naufragio peribit. Pro utraque opinione plurium SS. Patrum argumenta, & encomia cumulat Giballin. d. Disquisit. 3. de Ascetis Inclusis cap. 1. §. 6. & de excellentia utriusque vitæ disquiri S. Thom. 2. 2. quæst. 188. art. 8. Caterùm dirimitur controversia ope distinctionis. Vel enim vita Anachoretica consideratur in se, & quia supponit sufficientiam omnium virtutum in Anachoretâ, est perfectior altera. Aut consideratur in homine, quatenus tendit ad perfectionem; & vita Canobitica est perfectior, quia est securior, & utilior; tum ad illuminationem intellectus, tum ad exercitium virtutum, quæ per præcepta superiorum, & per exempla æqualium magis, ac magis acquiruntur. Hinc illud: *Melius est duos esse simul, quam unum; habent enim emolumentum societatis suæ, si unus ceciderit, ab altero suscipitur. Væ soli, qui cum ceciderit, non habet sublevantem se. Eccl. 49.* & hæc omnia dicta sunt de primo genere Inclusorum in Monasteriis, sive ob publicam impostam Penitentiam; sive ob statum Penitentiae ultra assumptum ab adultis abrenunciantibus sæculo, aut ab impuberibus per parentes oblatis; sive per Monachos diu in

Cænobio versatos, & ad Anachoretism strictiorem, per inclusionem in Lauris, cellulivæ, ob amorem altioris contemplationis transeuntes.

Secundum genus inclusorum erat illorum, qui extra Monasteria, sed non longè ab illis, eligebant sibi locum ad habitandum, in quo clausi per totam vitam permanebant. Horum duo erant ordines. Unus plurium Monachorum ejusdem Cænobii, qui ad pene placitum superioris egrediebantur ad Lauras, idest ad Cellas non multum distantes, ut ibi orationi, & contemplationi impensius vacarent. Alter aliquorum piorum hominum, qui post longas peregrinationes, à Deo inspirati secessum propè aliquam Basilicam, vel religiosam domum eligebant, & ibi sub obedientia Episcopi, aut alterius Superioris Ecclesiastici vivebant inclusi. De primis fusè loquitur Giballin. d. *Disquisit.* 3. cap. 3. §. 2. testimonia plura adducens antiquorum Scriptorum; inter quos Palladius Galata. cap. 69. ait de illis: *Degunt in multa quiete unusquisque per se inclusus; itaut non nisi in Ecclesiis, & in Synaxi se videant;* ad eam enim accedebant omnes die Dominico, ut testatur *Rufinus Presbyter*, (qui vivebat anno Domini 300. teste Cardin. Bellarm. de *Scriptor. Eccles.*) in sua *Histotia* cap. 22. *Singuli per cellulas commanent, silentium ingens, & quies magna inter eos. Die tantam Sabbati, & Dominica in unum ad Ecclesiam eorum, & ibi semetipsos in vicem tamquam celo redditos vident.* Subdit autem Giballin. d. §. 2. n. 11. de iisdem inclusis: *Nunquam porro alterius cellam invisunt, nisi duplici ex causa, prima est agri visitandi, & sublevandi; ubi enim aliquem a conventu, & Synaxi abesse vident, illum inaequalitate aliqua corporis decernunt suspicantur, & ipsum omnes visitant; non tamen simul, sed suis singuli temporibus, & qua levando agro faciunt, conferunt. Altera causa est, ut illos verbo instruerent, & velut athletas in agone positos sermonis consolatione perurgere possent.* Prosequitur postea n. 17. narrare vitam asperam, & duram, quam prædicti Monachi inclusi debebant in cellis, quibus non erat secundus amicus; sed stratum stipes, ac vestis centaurium, atque embryum, idest grossiores papyri in longos, gracilesque fasciculos coaptatæ ad sedendum, & dormiendum, quas Monachos decebat habere, ut constat ex *Cassiano collat.* 1. cap. 23. Talis erat primus ordo Inclusorum ægentium penès Monasteria.

Alter ordo erat illorum, qui vel ad servandam vitæ innocentiam, sic à Deo inspirati, non longè ab Ecclesiis, vel Monasteriis se includebant in aliquo Eremitotio, seu parva domuscula sub regimine, & obedientia alicujus Patris spiritualis; vel qui post multas peregrinationes, & discrimina mundi, eandem inclusionem eligebant, ad penitentiam agendam, & hi propriè dicebantur Eremitæ. De primis exemplum habemus in S. Nilamone incluso in parva casa penès Oppidum Geras, qui electus Episcopus, recusans ob humilitatem Pastorale fastigium, mortem à Deo orans petiit, & obtinuit, ut ex Nicephor. *Hist.* lib. 13. cap. 17. Cardin. Baronius anno 403. num. 32. & Gonon, in *Vitis P. P. Orientis* pag. 84. Item in Sancto Martiniano Eremita, cujus vitam transcribit *P. Petr. Ribadeneira* in *Extravag.* die 14. Februar. Item in B. Rainerio tempore Innocentii Papæ III. incluso sub obedientia Episcopi Osnaburgensis, in *Vestphalia*, de quo *Hier. à Basilica Petri* in *Ephemer. Sacr.* die 11. Aprilis. Item in S. Lupicino,

de quo ex S. Gregorio Turonensi Gonon, in *Vitis P. P. Occiden.* pag. 62. Item in B. Joanne Presbytero incluso, de quo ex eod. S. Greg. idem Gonon. pag. 447. Item in S. Eparchio pariter incluso in Aquitania propè Urbem Eugolisam per annos quadraginta; qui migravit in Cælum anno 583. ut scribit idem Gonon. pag. 428. De Sanctis Forminis autem plura, & quidem mirabilia inclusionis exempla Lector curiosus poterit haurire ex prædictis *Ephemeridib.* *Sacris Hieron. à Basilica Petri*, & præcipuè in *Vitis* ibi per eum exaratis B. Ivettæ 12. Januar. B. Azecke 26. Januar. S. Dominæ 14. Februar. B. Gemma 13. Maji, & S. Paulinæ inclusæ, de qua antedictus Gonon in *Vitis P. P. Occid.* pag. 120. & S. Wiboræ pag. 448. De secundis autem conferunt testimonium *Vitæ B. Moyfis Anachoretæ* viri magnæ penitentiz, de quo Ribadeneira in *Extravag.* die 28. Aug. & S. Drogonis nati in hoc mundo absque Patre, & absque Matre, quia fuit filius posthumus, ejusque mater obiit in partu, & ipse extractus fuit ex latere ejus, cujus mirabilem vitam narrat idem *Hieron. à Basilica Petri* die 16. Aprilis. Alia exempla inclusorum tam virorum, quam mulierum refert Raderius 3. par. *Viridw.* cap. 5. & Giballin. de *Affectis Inclusis* d. *Disquisit.* 3. cap. 4. §. 2. ad quos Lector recurrit.

Tertium tandem genus Inclusorum eorum est, qui secedebant extra, ac longè, immò longissimè à Monasteriis, aliorumque hominum conversatione, idest in desertis, & vastissimis solitudinibus, in quibus reperientes antia, speluncas, aut monumenta, in eis se includebant. Et hi propriè vocabantur Solitarii. Horum primus fuit S. Paulus, idem nuncupatus primus Eremita, qui anno Domini 253. cum esset viginti trium annorum, transivit in Eremum, in quo annis nonaginta solitarius Deo servivit, nutritus medietate panis unius, quem Corvus ei afferebat usque ad annum Domini 343. in quo Dei jussu visitatus à S. Antonio Abbate, (qui pariter anno 268. in sepulchro sibi domicilium elegerat, & anno 285. in desertum, relicta patria, secesserat) migravit ad Dominum, ut ad dd. annos refert Emin. Card. Baronius, quorum sanctorum Eremitarum exempla secuti jugiter fuerunt plurimi servi Dei; de quibus sic testatur S. Hieronymus in *Vita S. Pauli* cap. 5. his verbis: *Jesum testor, & Sanctos Angelos ejus, in ea Eremitæ parte, quæ juxta Syriam Saracenis jungitur, videri me Monachos, de quibus unus triginta jam per annos clausus, hordeaceo pane, & lutulenta aqua vixit; alter in cisterna veteri, quam Gentili sermone Syri cuban vocant, quinque caricis (idest sicabus aridis) per singulos dies sustentabatur.* Lustravit autem S. Hieronymus ea deserta Syriæ anno Domini 378. Et de hujusmodi Anachoretis inclusi in desertis, ac montibus inaccessis fusè scripsit Theodoretus in suo Philotheo relatus inter Scriptores Ecclesiasticos ab Emin. Cardin. Bellarm. anno 430. Et prædictis proximus fuit S. Onuphrius, de quo Martirol. Roman. 12. Junii sic ait: *In Agypto S. Onuphrii Anachoretæ, qui in vasta Eremo sexaginta annis vitam religiosè peregit; & magnis virtutibus, ac meritis clarus migravit in cælum, cujus insignia gesta Paphnutius Abbas conscripsit.* Paphnutius hujus Abbatis iter per desertum, in quo alios Anachoretas à multo tempore inclusos reperit, narrat in ejusdem S. Onuphrii vita P. Alexius Se-

30 Segala in *Catena aurea* pag. 369. Plures pariter Anachoretæ solitarii commendantur in Mariyrologio Romano, inter quos SS. Gerasimus die 5. Martii, Zosymus die 4. Aprilis, de quo Justinianus Imperat. in cit. *Authent. de Monachis collat. 1. tit. 5. §. Sancimus*, ita loquitur Zosymus, Deo amabilis, Vir famosissimus in conversatione, & prope vicesimum, & centesimum ætatis agens annum: pollens autem & animi virtutibus, & corporis operationibus, tanta quadam in eo gratia Dei floret. Item Barsanuphius die 11. Aprilis, Bessarion die 17. Junii; quibus addenda mulier insignis pœnitentiæ sancta Maria Egyptiaca, quæ annos quadraginta septem in Eremitio consumpsit, neminem videns, ut legitur in ejus vita apud Ribadeneiram in *Extravag. die 11. Aprilis*, & apud Vorag. pag. 43.

Porro non in Oriente tantum Anachoretæ fuerunt in solitudinibus commorantes: sed etiam in Occidente, ut probat Giballin. d. *Disq. 3. cap. 4. §. 1.* ubi ex Sulpitio Sever. *Dial. 2.* refert S. Martinum, qui obiit anno 402, voluisse visitare Virginem quamdam in desertis Galliarum inclusam, à qua fuit omnino repulsus, summa ejus ædificatione; & S. Eucherius Senatorio genere nobilem, diu in agro suo super fluvium Durantiam intra septa speluncae conclusum latuisse, donec divino monitu quasi effracto muro speluncae vi abductus consecratus fuit Episcopus Lugdunensis anno 435. Et de aliis pluribus inclusis in Anachoreti scripsit S. Gregorius Turonensis tum in *Hist. Franc.* tum in *lib. de Vitis Patrum*, & tamen ipse obiit anno 596. Idemque in reliquo Occidente narrat Author *Opusculi de Vita Eremitica ad Sororem* inter opera S. Augustini. His jungere liceat vitam S. Hervæ Eremitæ, cujus Mater defuncto Rignio marito, se liberam sentiens, relictis omnibus facultatibus, ad desertum evolavit, ubi pluribus annis Deo servivit; Ulphredo viro optimo de ea tantum notitiam habente; qui tandem ad illam conduxit Hervæum factum adulum; cujus exemplo inflammatus secessit & ipse in horrendum quoddam desertum juxta Lixenam fluvium, ut in *Vitis SS. Patrum Occidentis* n. 1. citat. Benedict. Gononius Monach. *Cœlestin. lib. 2. pag. 115.* apud quem in *part. 2. Insign. Eremit. Orientis pag. 72.* legitur etiam mirabilis Vita Virginis Theoctistes, quæ vitam Anachoreticam triginta quinque annos duxit in Insula Paro, lupinis, & herbis nutrita, quibusvis personis incognita, donec appropinquante morte, Deo ita disponente, fuit à Venatore quodam reperta; ut infra referam circa ejus Communionem.

Hujusmodi autem Anachoretis, & totalis solitudinis multa motiva colligit Giballin. in *Disquis. 3. cap. 4. §. 3.* quorum præcipua erant timor persecutionum, quarum declinandarum causa in primis Ecclesiæ sæculis fideles ad desertum confugebant, ut legitur in Vita Sancti Pauli primi Eremitæ, & S. Antonii Abbatis. Item amor servandæ castitatis præsertim in Virginibus, quarum plurimas in antris, & specubus inclusas ad evitanda conjugia, narrat idem Giballin. d. *cap. 4. §. 3. num. 8.* inter quas Agnes Virgo Hispana, quæ Valentis concionibus Sancti Vincentii Ferrerii ad amorem castitatis accensa, ne Sponsio traderetur virili habitu profugit, atque in specie juxta Monasterium Carthusiense, quod Portam Cœli appellant,

viginti annos sanctissime vixit, soli Deo, & consiliis nota, variis post mortem illustrata prodigiis. Item compunctio cordis, & desiderium agendi pœnitentiam pro peccatis commissis; & de hoc motivo innumera sunt Sanctorum exempla, quorum lepidum quidem illud, quod scribit Raderus 3. *part. Viridar. cap. 5. §. 9.* de duobus histrionibus, quorum unus, ut facinororum suorum pœnitentiam lueret, in cavernam medio in nemore se recepit, à qua post aliquod tempus collusor suus suadebat exire; at ipse salutem animæ dicti sui collusoris satagens, nec valens eum inducere ad pœnitentiam, exivit e caverna, fingens ad mundum reverti; sed paulo post simulans reliquisse in caverna crumenam pecuniarum plenam socium collusorem in eandem per funem dimisit, & statim os cavernæ claudens, veli, noluit, age & tu pœnitentiam culpæ tuarum; quam Deo inspirante, tandem fuit amplexus. Amor denique solitudinis, & contemplationis rerum cœlestium alios sanctos viros ad Anachoretismum augebat; & ut mundi illecebras fugerent, seque dignos æternæ salvationis redderent; siquidem ut ait Sanctus Ambrosius de *fuga sæculi cap. 1.* Quis inter tot passiones hujus corporis, inter tantas illecebras hujus sæculi, tutum, atque intemeratum servare potest vestigium? Respexit oculus, & sensum mentis evertit: audivit auris, & intentionem inflexit: inhalavit odor, & cognitionem impedivit: os libavit, & crimen reddit; tacitus comigit, & ignem adolevit.

Illud tamen non est omittendum, plurimos Anachoretas reliquisse solitudinem ob majorem Dei gloriam, & proximorum auxilium; vel ad fidem defendendam contra hæreticos; vel ut monita salutis peccatoribus darent, vel ut obedientiam erga superiores suos, & præcipue Ecclesiarum Episcopos probatam facerent; quamvis aliquando ex humilitatis impulsu resistebant, dum ex spelæis, & inclusis suis evocabantur, ut promoverentur ad Ordines, aut ad Ecclesiasticas dignitates, ut de S. Nilamone & de S. Eucherio diximus supra, & observat Giballin. d. *Disquis. 3. cap. 4. §. 6. num. 28.*

His ita constitutis pro intelligentia questionis propositæ, nunc deveniendum est ad ejus decisionem; & declarandum, quomodo prædicti Inclusi, & Anachoretæ recipient Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum; quod quidem facile enucleabunt sequentes conclusiones.

Prima conclusio. Inclusis in cellis existentibus intra septa Monasteriorum absque dubio porrigebatur Sacra Synaxis à Sacerdotibus ejusdem Monasterii de mandato Superioris; sub cujus obedientia vivebant in omnibus, & præcipue in Sacramentorum participatione, quamvis essent Sacerdotii ordine insigniti. Hinc in Regula S. Benedicti ad *cap. 60. De Sacerdotibus, qui voluerint in Monasterio habitare*: ita declaratum est à Congregatione Casinensi n. 3. Prohibemus etiam præfatis Sacerdotibus celebrationem Missarum per aliquod tempus arbitrio Abbatis, ut ex hoc eorum humilitas comprobetur; & tunc ipsi communicent cum Clericis.

Secunda conclusio. Anachoretæ, qui solitariam vitam faciebant in Lauris, id est in cellulis non longe à Monasteriis ædificatis, conveniebant ad Ecclesiam diebus Dominicis, in qua simul Divinum officium recitabant; deinde spirituales hortationes audiebant, simulque de virtutibus Christi

Christianis agebant, deinde Missa celebrabatur, in qua omnes Communionem Sacram recipiebant. Hoc ex S. Cyrillo, Ruffino, & Palladio probat Giballinus de *Ascetis* d. *Disquis.* 3. c. 3. §. 2. & de his nulla extat dubitandi ratio; vivebant enim omnes sub obedientia Superioris Monasterii, quamvis extra illud commorarentur præsertim circa sumptionem Corporis, & Sanguinis Domini; & ideo in Vita S. Moysis Anachoretæ refert Ribadeneira in *Extravag.* 28. Augusti eidem à S. Isidoro Abbate post superatas plures diaboli tentationes fuisse concessum, ut Communionem Sacram frequentaret.

Tertia conclusio. Inclusi extra, sed propè Monasteria, seu Ecclesias, qui vitam Monasticam non erant professi, neque votis Religionis adscripti, vivebant tamen sub obedientia vel Episcopi, vel alterius Patris spiritualis per Episcopum ei assignati; & ab illo regebantur quo ad animam, & per consequens circa frequentiam Sacramentorum; quæ illis dabantur ad ejus præscriptum per feneſtellam. Tempore autem mortis non deerat, qui omnia Sacramenta, aperto cellæ ostio, ministraret incluso; ut legitur de S. Ivetta die 13. Januarii apud Hieronym. à Basilica Petri in *Ephemerid. Sacris*, ubi num. 32. De Abbate Joanne ita scribit: *Questo venerabile Abbate, intesa la infermità d'Ivetta fece rompere il muro, che impediva l'ingresso nelle celle; entro dentro, la visitò al suo povero letto, udì la di lei confessione, &c.* Idem habetur in Vita Sanctæ Paulinæ inclusa, quam ex Trithemio Abbate transcribens Gonnarus in *Vitis PP. Occident.* pag. 120. ita ait de illa: *Demum præfatus suum obitum, graviter egrotare cepit. Aderant autem huic egrotanti Wernerus filius ejus, Monachus Monasterii Hirſang, Gerungus Abbas primus cellæ hujus Sanctæ Maronæ, etiam Monachus dicti Monasterii, cum ceteris fratribus multis. Qui celebratis Missarum solemnibus in loco, ubi egrotabat, eique Sacrosanctum EUCHARISTIÆ præbentes Sacramentum, ejus transitum Domino commendarunt.*

Quarta conclusio. Tota difficultas restringitur ad illos Anachoretas, qui vastissimas solitudines intrantes, & ignota nemora, ac secretas sylvas adeuntes; ibi toto spatio vitæ suæ herbis, & aqua visitantes incogniti omnino vivebant, de quibus S. Hieronymus, Theodoretus, Palladius, ac alii Scriptores antiqui, quos recenset Giballinus. d. *Disquis.* 3. cap. 4. §. 1. & 2. Circa istos dico tria: Unum, quod eorum plurimi secum sacram Eucharistiam deferabant, & devotè conservabant. Alterum, quod appropinquante eorum obitu, mittebantur à Deo alii Sancti homines, Eucharistiam secum habentes; quam morti proximis ministrabant. Tertium, quod Angeli plerumque hoc Sacrum Ministerium explebant.

Circa primum dictum; credibile est, quod in primitiva Ecclesia illi, qui ad declinandas persecutiones, vel amore solitudinis ad desertam transibant, portarent secum divinisimum Eucharistiæ Sacramentum; ut dixi supra decis. 19. num. 5. & decis. 29. num. 4. & testatur Card. Baron. in *Notis ad Martyrol. Roman.* 15. Augusti Verbo Sacramenta portantem, sic scribens: *Non est quod mireris, cum audis Acolythum Christi Corporis Sacramenta portantem: olim etenim ingruentibus in Christianos persecutoribus, laicis etiam Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.*

domum ferre Eucharistiam, certis diebus sumendam quod non esset liberum, cum vellent ad Ecclesiam convenire, ac Synaxim celebrare) permissum erat. Id habet ex Tertullian. lib. 1. ad Uxorem. Cypriano lib. 1. de lapsis. Clem. Alex. lib. 1. Stromat. atque aliis. Quod autem magis mireris illud est; quod reddita pace Ecclesia, sub Christianis, atque orthodoxis Imperatoribus idem usus diuturnus aliquandiu permansit. Habes de his complura exempla, ut ex Gregor. Nazianz. oratione in Laudem Gorgonie. Hieronym. Apolog. pro libris adversus Jovinianum ad Pammachium, cum ait, quod in Ecclesia non licet, nec domi licet. Ambrosi. in oratione in funere fratris Satyri: & ante hos S. Basilus eadem scribit ad Cæsaream Patriciam de perceptione Sacramentorum his verbis: *Tempore persecutionis cogi quempiam, absente Sacerdote aut ministro Communionem sua manu sumere minime absurdum esse, supervacuum est ostendere: cum ejus rei etiam longa consuetudo rebus ipsis fidem faciat. Nam omnes, qui per solitudines, (notentur hæc verba S. Basilii) Monasticam vitam agunt, ubi non adest Sacerdos, cum domi Communionem habeant, per se ipsos accipiant. Et prosequitur Card. Baronius ostendere hunc usum durasse in Ecclesia Occidentali utque ad tempus S. Hormisdæ Papæ, qui obiit anno 523. In Orientali autem diutius viguisse. Igitur cum per ea sæcula mos esset conservare Eucharistiam non in tenuioribus particulis, ut fit modo, sed in panibus integris, & grandibus, prout probavimus supra decis. 14. n. 8. & decis. 56. num. 1. deducitur ex hoc, Anachoretas ituros ad desertam prius panem consecratum secum assumere, tenere, & de eo juxta suam devotionem comedere solitos fuisse per longum tempus; quod admittit Macer. in *Hierolex. Verb. Viaticum* col. 4.*

Circa secundum dictum; quod tempore mortis Sanctorum Eremitarum, & inclusorum in desertis, pii, religiosique homines, eos Spiritu sancto movente, ac dirigente, accederent ad eosdem visitandos, & juvandos, illisque sacram Eucharistiam portarent, probari potest exemplo S. Pauli Primi Eremitæ, qui cum in Eremitæ spelunca vixisset usque ad centesimum, & decimum tertium annum, eo tempore ab Antonio nonagenario Dei admonitu inivit, ut haberetur in *Brev. Rom. lect. 4.* Necnon Sancti Felicis Presbyteri Nolani; qui è carcere ab Angelo nocte adductus, querere jussus est Maximianum Nola Episcopum, qui cum senio confectus desperaret, se ferre posse supplicia persequentium, se abdidit in sylvam; ut legitur in eod. *Brev. Rom. 14. Januar.* Quod autem S. Antonius Abbas portaverit sacram Eucharistiam Divo Eremitæ Paulo, & S. Felix Maximiano Episcopo; persuasum esse debet ex motivo, propter quod cælius movebantur ad eos morituros juvandum; opus enim erat eis Sacro Viatico, quod ipsi secum habere solebant illis temporibus. Uterius frequenter legitur, quod in prædictis visitationibus habebantur Gratiarum actiones, ut in *Vitis SS. & in lect. 5. Breviarii de S. Paulo primo Erem.* At appellatione Gratiarum actionis venit Eucharistia, ut dictum est supra decis. 1. num. 5. & ex Epist. S. Ignatii Martyris ad Ephesios probat Ciampinus de *Azmo* cap. 7. num. 6. Vers. *Hic ritus.* Et hoc tangit infra in sua Epistola Illustrissimus Sarnellius Episcopus Vigiliarum. His addendum exemplum S. Mariæ Egyptiæ, de qua supra num. 30. ad quam divino instinctu cum pervenisset S. Zosimus Abbas, sic ab eadem fuit exoratus: *Obsecro te, ut in die Dominica Cenæ ad Jordanem redeas,*

Z

& Cor-

& Corpus Dominicum tecum seras. Ego ibidem tibi occurram, & de manu tua Corpus Sacrum suscipiam; nam à die, qua huc veni, Communionem Domini non accepi. Illam igitur anno sequenti Abbas Zoly-mus communicavit, ut prosequitur narrando Jacob. Vorag. Archiepisc. Januen. in ejus Vita. Et Jo. Bonifacius Bagatta de Admirandis orbis Christiani
 41 tom. 1. lib. 2. cap. 4. §. 3. num. 84. ubi illud portentum subdit de eadem Sancta Maria Aegyptiaca, dum idem Abbas Zosimus pervenisset cum Eucharistia usque ad Jordanem; & quomodo transiret ad oppositam ripam, ubi à Sancta expectabatur, ignoraret: Ecce Sancta Fanitens, inquit, signo Crucis rapidum flumen super aquas transiit; sumptaque Sacra Eucharistia, iterum super aquas ad Eremum est regressa. De S.
 42 Maria Magdalena pariter legitur, quod triginta annis steterit in Deserto, sed tempore ejus mortis accessit ad eam Sanctus Episcopus Maximinus, & ab eo Viaticum Corporis, & Sanguinis Domini recepit. Vorag. Ribadeneira, & Vigliegas in ejus Vita 22. Julii. Conforme est aliud etiam exemplum Sanctae Theotistes, de qua supra decis. 43. num. 3.
 43 cujus vitam ex Simeone Metaphraste (qui floruit paulò antè annos Domini 859.) transcribit præfatus Gononius in Vitis Eremitarum Orientis pag. 72. in qua refertur, post annos triginta septem, in Insula Paroah eadem Sancta Anachoreta omnino incognita transactos, nobilem quandam Venatorem Cretensem, Dei impulsu ad eam pervenisse; quæ
 44 narravit, quomodo, & quando dictam Anachoretissim suscepit; deinde illum ita rogavit: Peto autem, ut una in re mihi gratificeris propter Dominum. Quando anno sequenti navigaturus es in hanc Insulam venandi causa, ut in Vase mundo mihi accipias unum ex interemeratis donis Corporis Domini Nostri IESU CHRISTI: ex quo enim hanc habitaculi solitudinem, tali dono nequaquam sum dignata. Id quod peregit bonus ille Venator sequenti anno; subdit enim auctor Vitæ de ipso: Ego autem eduxi de sinu meo Pyxidem cum Carne Domini. Cum illa autem in terram cecidisset, divinum donum accepi, & lamentationibus, ac lacrymis terram rigans dixit: Nunc dimittis ancillam tuam Domine. Quoniam viderunt oculi mei Salutare tuum. Quoniam remissionem peccatorum in manibus accepi. Nunc abibo, quò tua me jubet potentia. Et non multos post dies expiravit. Eandem vitam Italico Idiomate, & eleganti methodo scribit R. P. Carolus Gregorius Rosignelus Societ. Iesu in libello la Pietà osssequiosa, in festo SS. Sacramenti. Irrefragabile est etiam exemplum S. Ambrosii Archiepiscopi, & Ecclesiæ Doctoris, de quo egrotante ita testatur Brev. Roman. 7. Decembr. lect. 6. Ad quem egrotum Honoratus Vercellensis Episcopus, Dei voce ter admonitus accurrit; eique Sanctum Domini Corpus præbuit: quo ille sumpto, conformatis in Crucis similitudinem manibus, orans animam Deo reddidit.

Non absimile est exemplum S. Mare Abbatis ad quem nonagenarium, & per annos XXXVII. inclusum, ut scribit in suis Ephemer. Hieron. à Basilica Petri die 25. Januar. num. 3. cum pervenisset Theodoretus Episcopus Cyri, litavit super manibus Diaconorum, & S. Seni Abbati Sacram Eucharistiam dedit. Alia passim exempla reperiuntur in vitis SS. Eremitarum, de quibus Surius, Lippomanus, & alii.

Circa tertium dictum; quod plerumque San-

cti Angeli ministraverint Sacram Eucharistiam Anachoretis, aliisque Viris Eremitis inclusis pro Dei amore in desertis, ac sylvis, incognitis hominibus, mihi artidet ex sequentibus. Primò ex Vita S. Onuphrii Confessoris; de quo ita ait Mar-45 tyrol. Roman. die 21. Junii: In Aegypto Sancti Onuphrii Anachorete, qui in vasta Eremo sexaginta annis vitam religiose peregit; & magnis virtutibus, ac meritis clarus migravit in Cælum, ejus insignia gesta Paphnutius Abbas conscripsit. Modò idem Abbas Paphnutius testatur, quod singulis Dominicis diebus Christi Corpore, & Sanguine Onuphrius cum sociis ab Angelis mirabiliter reficiebatur, ut referunt concorditer P. Alexius Segalla; ac Ribadeneira in Vita ejusdem S. Onuphrii, necnon Joan. Bonifacius Bagatta d. tom. 2. lib. 3. cap. 3. §. 4. num. 1. Secundo, quia Sacram Eucharistiam non semel ministratam per Sanctos Angelos, Sancto Marco Monacho in Aegypto scribit Bollandus tom. 1. Mense Martio, & ex eo Hieronym. à Basilica Petri eodem Mense Martio pag. 82. ac etiam P. Bagatta d. §. 4. num. 2. his verbis: Tanta erat S. Marco Monacho in Aegypto cordis mundities, ut Presbyter sancte juraret, se nunquam Marco Monacho præbuisse Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum; sed cum ad eum accederet, ab Angelo ei fuisse præcedum. Tertiò, quia scriptum legimus in Chronicis Sancti Francisci part. 2. lib. 2. cap. 2. num. 6. quod Sancto Bonaventuræ ex nimio timore abstinenti à Sacra Communione, eam Angelus præbuerit. Quartò, ob testimonium de consimili administratione Sacræ Eucharistiae per sanctos Angelos factæ Majoris Episcopo Dolensi, de quo Petrus de Natalib. in Catalogo Sanctorum, lib. 9. cap. 103. & P. Bagatta d. §. 4. num. 7. ita testantur: Majoris Episcopus Dolensis, dum relicta Dolensi Ecclesia solitarius degeret, de sui obitus imminente die fuit ab Angelo eductus: post dies autem paucos ipsemet Angelus tradidit ei (tamquam mortuò) Viaticum Corporis Domini. Quintò: Quia idem privilegium concessum fuit Sancto Ludano; siquidem, ut habet Bollandus in actis Sanctorum Februarii tom. 2. Cum Sanctus Ludanus Scotorum Ducis Filius, contempto sæculo ad sancta loca peregrinaretur, tandem ad quandam ulam, seu arborem pervenit in Diocesi Argentinenfium, in banno Villæ Northus, secus fluvium, qui de superioribus partibus currens nominatur Ylfa; à quo nuncupatur tota Alsatia. Sub cujus arboris umbra extra villam quiescere desiderabat; ibique quiescens, divinitus sibi revelatum est, instare ultimum suum diem. Evigilans autem rogavit Dominum, ut prius non discederet, quàm Corpus Christi sumeret. Tunc veniens Angelus, ipsum communicavit; quo facto dixit: In manus tuas Domine commendo spiritum meum, & expiravit. Idem legitur apud Hieronym. à Basilica Petri d. Mense Februar. tom. 2. & Bagattam dicto §. 4. num. 8. Sextò, quia Divina clementia voluit Angelorum ministerio dari sacrum Viaticum Sancto Raymundo Nonnato, de quo ita Breviatium Romanum 31. Augusti lect. 6. Roman. sero pergens, statim ac Cardonam pervenit, extremo morbo confectus, Ecclesiasticis Sacramentis muniti summis precibus postulavit. Cumque morbus ingravesceret, & Sacerdos diutius tardaret, Angelorum ministerio, sub specie Religiosorum sui Ordinis apparentium, salutari Viatico refectus fuit. Septimò, nam & Ven. Sotori Dominica à Paradiso Fun-

Fundatrici Monialium Sanctæ Crucis Florentiæ Sacram Synaxim administrandam Sancti Angeli portaverunt, teste *F. Ignatio à Nente in ejus Vita lib. 2. cap. 48.* Octavo aditipulatur *Bernardus Marci*, apud Raynaldum de Beata Dorothea, quas in Prussia Anno 1399. ad Cœlos evolavit; cum enim esset morti proxima, & non esset qui eam Sacro Viatico reficeret, sanctis Angelis inservientibus, ipsemet Salvator noster *JESUS CHRISTUS*, cum Sanctissima Matre sua apparuit, & eam ipsemet proprio Corpore sub speciebus panis communicavit. Nono: Quia Beata Veronicæ datam fuisse Sanctam Communionem à Sanctis Angelis legitur in *Prato Florid. 2. part. lib. 5. cap. 31.* & apud Hieronymum à Basilica Petri die 13. Januarii. Decimo: Idem privilegium Beato Stanislao Koskæ eunti Dilingam, fuisse concessum scribit Pater Daniel Bartol. in *ejus Vita lib. 1. cap. 8.* Undecimo: Sacra Communionem resectas pariter à SS. Angelis B. Agnetem de Monre Politiano die 20. Aprilis. Ven. Matrem Passivam Senensem die 11. Maji. Ven. Metildem Monialem Benedictinam à Bavaria die 6. Julii. Ven. Beatricem Ordinis Minimorum Sancti Francisci de Paula die 27. Augusti. Aliam devotam Anonymam die 26. Septembris, vulgari sermone, sed non vulgari stylo, scribit *P. Franc. Marchesius Congreg. Orator. Romæ in Diario Sanctissimi Sacramenti.* Tandem etiam Sorori Pudentianæ Zanoniæ Virgini Bononiensi, ex Tertiæ Ordine Sancti Francisci hujusmodi gratia fuit celsitus concessa, ut pluries à Sanctis Angelis Sacra Eucharistia ei præberetur, ut in ejus Vita narrat *Joannes Andreas Rota Canonicus Bononiensis ac Monialium ibidem Vicarius cap. 11. & cap. 18.* Igitur sicut sæpè Divina clementia voluit famulis, ac famulabus suis dilectis per manus sanctorum Angelorum Venerabile Sacramentum porrigere; cur detrectabimus credere, eadem gratia dignatos fuisse sanctos illos Eremitas, qui in Anachoreti excessum penitentiam, ac cœlestium contemplationem, puram mentem, diu erant prosequuti?

Sed non est omittendum, Anachoretas inclusos omnino incognitos cuicunque alteri homini

post quintum sæculum à mundi Redemptione vix reperiri; quandoquidem sequentibus annis ferè omnes in sylvis, cavernisque permanentes aliquem habebant fidelem amicum, à quo necessaria pro sustentatione corporis recipiebant, & per consequens etiam spiritualia sibi dabantur. Testis sit auctor Vitæ Matris Sancti Hervæi Eremitæ Britanni, de qua supra num. 30. ex *Gonono in Vitis PP. Occiden. pag. 115.* ad quam in abscondita sylva reclusam ductus fuit ipse Hervæus filius à *Ulpredo viro optimo*, qui locum, in quo Mater ejus morabatur, sciebat. Et ibidem post mortem Matris Anachoretam faciente eodem S. Hervæo, tempore sui obitus habuit nuncium, qui & Episcopum, & ejus conjunctos monitos faceret; unde subdit Auctor prædictus, quod fuit *Visitatus à parentibus, & Episcopo*, qui ei sacrosanctum Eucharistia tradidit Sacramentum; deinde migravit ad Dominum Anno 580. Et ex his resoluta sit prima pars Quæsti de Communione Eremitarum, & Inclutorum in desertis.

Cæterum, quia jampridem Quæsitum hoc proposui *R. P. D. Hieronymo à Basilica Petri*, olim hic Paravii Aulico Nobili Eminentiss. ac Reverendiss. Domini mei Cardinalis Barbadici, nunc autem Sacerdoti Congregationis Oratorii Neapolitani, Viro pietate, lectione ac intelligentia Historiæ Sacræ conspicuo; meique amicissimo; à quo fuit communicatum Illustrissimo, ac Reverendissimo Domino Pompeo Sarnellio Episcopo Vigiliarum, cujus eximie bonitatis, & eruditionis radii coruscant in *Speculo Cleri secularis Opere tripartito*, per eundem Prælatum in lucem edito Neapoli Anno 1678. Et in ejus Epistolis Ecclesiasticis typis impressis, pariter Neapoli Anno 1686. à quo quidem Illustrissimo, ac Reverendissimo Episcopo Sarnellio data fuit pro responso sequens Epistola; placuit mihi eam hic inferere in obsequium Auctoris Literatissimi; ejusque egregiæ doctrinæ, qua magis, magisque elucidatur Quæsitum ipsum de Anachoretarum Communionem.

Tenor Epistolæ responsivæ ad prædictum *R. P. D. Hieronymum à Basilica Petri* talis est:

MOLTO REVERENDO PADRE,

Signor mio,

PADRONE OSSERVANDISSIMO.

O Padre Bascapè, mio Signore, da quando in quà le Nottole sono divenute Ucelli di luce? Da quando in quà le Aquile dimandano lumi à Pipistrelli? Che mi creda qualche cosa Monsignore Chericato, che non mi conosce, vada bene; mà ella, che mi conosce: Or viaio vò credere, che trattandosi de Romiti, debba sentirsi il parere de gl'humili, Ubbidisco. E adunque il dubbio. Come tanti Romiti Santi siano stati 40, 50, 64, e più Anni nelle Spelonche senza i Sacramenti della Confessione, e Communionione; mentre l'uso di questi è de Jure Divino; per quanto il commune de Theologi asserisce; e San Marco Romito, siccome scrivono più Autori, che visse 130. Anni, e di essi ne passò 95. in una Spelonca, senza havere nè visto, nè parlato con persona alcuna, solo hebbe nella morte un'altro Romito non Sacerdote; accioche intendesse, e divulgasse la di lui santa Vita, e gli assistesse alla morte.

Per ripigliare la cosa, come si suole dire, ab ovo: concedo in prima essere verissimo, che la Confessione, e Communionione sia de Jure Divino; ma standosi in questo Jus Divino, in quanto alla Confessione, esso obbliga sol quelli, che hanno coscienza di peccato mortale; e quest'obbligo preme almeno nell'articolo, d' nel probabile pericolo della morte. Di nuovo l'obbligo di confessarsi è di due maniere, *vel in Re, vel in Voto*. In Re, essendovi l'opportunità del Sacerdote; in Voto, non essendovi questa opportunità, cioè à dire facendo atto di contrizione, col desiderio di confessarsi sacramentalmente, se potesse. Mà chi è, che dirà, che quei Romiti, i quali si ritiravano ne i Deserti, dove sapevano non poter havere commodità di Confessore, non si confessassero prima, e ben lavassero la coscienza loro; come habbiamo, che fece Santa Maria Egiziaca nella Chiesa di San Giovanni, dove si Confessò, e Comunicò prima di andare al Deserto: Mà mi si opporrà. E se stando ivi havessero di nuovo mortalmente peccato? Rispondo essere piene le vite de Padri de gl'empj, che i più rimoti Solitarii, occorrendo, che più rimoti Solitarii, occorrendo, che soccombessero alle tentationi, lasciavano il Deserto, ed andavano a' Conventi per confessarsi. E quando mai non havessero avuto Sacerdote; bastava come, hò detto, la Contrizione col Voto della sacramentale Confessione, e quella tanta penitenza ammirabile, anzi che imitabile, che vi aggiungevano. Hò detto, stando nel Jus Divino; perciocche il Precetto della Chiesa di Confessarsi almeno una volta all'Anno, è da Innocenzo Terzo in quà dell'Anno 1215. Ma posto, che nel tempo di quei Romiti fosse stato altro precetto; pure i precetti della Chiesa obligano quei, che ponno; e non quei, che sono impotenti, come

erano quei Romiti da divina ispirazione, anzi da aperte rivelazioni indotti à quel genere di vita solitaria.

Altrettanto dico della Communionione, essendo ella de Jure Divino necessaria di necessità di mezzo, *vel in Re, vel in Voto*. In Re, se ve n'è l'opportunità; ed in Voto, se non si può altrimenti. La dottrina di S. Thomaso è chiarissima nella p. 3. q. 80. art. 11. in Corp. dove così dice: *Duplex est modus percipiendi hoc Sacramentum, scilicet Spiritualis, & Sacramentalis. Manifestum est autem quod omnes tenentur saltem spiritualiter manducare; quia hoc est Christus incorporari. Spiritualis autem manducatio includit votum, seu desiderium percipiendi hoc Sacramentum; & ideo sine voto percipiendi hoc Sacramentum, non potest homini esse salus. Frustra autem esset votum, nisi impleteretur, quando opportunitas adesset.* Ecco adunque come quei Santi Romiti si Comunicavano spiritualmente, e senza dubbio si farebbero Comunicati anche sacramentalmente, quando ne havessero havuto l'opportunità: Siccome detestabili erano quelli, che havendone l'opportunità; ciò non ostante più, e più Anni, se ne stavano senza Comunicarsi; onde Innocenzo III. nel cap. *Omnis utriusque sexus. De Penit. & Remiss.* notissimo, ordinò, che tutti i Fedeli giunti à gl'anni della discrezione fossero tenuti di Comunicarsi sacramentalmente almeno una volta all'Anno. Quanta fame ne havessero quei Santi Romiti appare dalla vita di Santa Maria Egiziaca, che per 47. Anni essendosi Comunicata spiritualmente, si raccomandò all'Abbate Zosimo, che la Comunicasse sacramentalmente prima di morire, siccome ottenne.

Ed io voglio credere, che tutti quei Santi Romiti, che vissero assai lungi da' Monasterii, solitari, ed ignoti, mà per Divina rivelazione scoperti ad altri Monaci, questi ancorche non Sacerdoti, mà Laici Religiosi portassero loro la Santissima Eucharistia; il che s'intenda per quelle parole di benedizioni, e di azzioni di grazie, che facevano insieme.

Che Religiosi non Sacerdoti potessero allora portare loro la Santissima Eucharistia, è cosa notissima nelle Storie Ecclesiastiche; perciocche essendosi introdotto nel tempo delle persecuzioni, che non potendosi i Cristiani riunare spesso insieme, su lor conceduto; che, perche fossero sempre disposti, e prestì al martirio, quando intervenissero alla Messa, non pure Comunicassero; mà eziandio portassero a casa delle Particole, che conservare con molta riverenza prendevano digiuni ogni mattina per tempo. Di questo uso fa menzione S. Basilio, scrivendo ad Caesariam Patritiam; mentre dice, che gli stessi Laici d'Alexandria, e d'Egitto, per la maggiore parte conservavano la Communionione nelle proprie case; ed oltre S. Basilio moltissimi

de

de gl'antichi Padri fanno di ciò chiara testimonianza: ed a' di nostri, rapporta il Padre Segneri nel Christiano Istruito, fu ciò concesso dal Romano Pontefice alla Reina Maria Stuarda, desiderosa di potere colla Santissima Eucharistia stare più munita alla morte, che poi sostenne con tanta gloria della vera Religione Cristiana, e scorno della contraria.

Notissimo per gli tempi andati è il fatto di Serapione presso il Cardinale Baronio. Anno 255. num. 33. il quale non potendo essere sciolto da' legami del corpo senza la Santissima Comunione, mandò un Fanciullo suo Nipote dal Prete, che quegli venisse a comunicarlo; ma trovandosi il Prete ancora malato; questi mandò la Particella per quel garzoncello medesimo; ordinandogli ciò, che aveva a fare; ed il garzoncello comunicò il Vecchio moribondo, che ricevuta la Santissima Comunione rese l'Anima a Dio.

Che poi i Monaci commoranti nel Deserto, dove non vi havea Sacerdote, tenendovi la Comunione, la pigliavano per sè, lo riferisce San Basilio nella Pistola sopracitata; e quest'uso dice il Cardinale Baronio (Anno 57.) durò nella Chiesa Occidentale fino ad Orsinda Papa il meno, quando fu tolta via dal Concilio Cefaragustano in Ispagna. Ma nella Chiesa Orientale continuò dopo i predetti tempi; siccome fan manifesto molti Esempi del Prato Spirituale; nel quale parimente si hà, che la Santissima Eucharistia conservavasi da un anno all'altro; cosa tanto praticata da' Greci; che fu proibita da Papa Clemente VIII. nella Costituzione, che comincia: *Sanctissimus &c.* la 34.

Sicche havendo i Monaci, benchè all' hora Laici, la SS. Eucharistia, e potendola essi portare, anzi portandola seco ne' viaggi (come S. Ambrosio contra di Satiro suo fratello; e S. Gregorio di Massimiano Vescovo di Seragula, e che tale usanza in qualche luogo durasse fino a' giorni di Alessandro Terzo, lo fan palese gl'atti di S. Lorenzo Vescovo Dubblinense) non resta da dubitare, che mandati essi da Dio a visitare Monaci Solitari, non portassero seco la SS. Comunione; sapendo essere mandati, quando coloro erano vicini alla morte; come fu mandato Sant' Antonio Abbate a San Paolo primo Romita; il Monaco a San Marco Romita rapportato, ed altri molti, come nelle Vite de SS. Padri.

Mi si replicherà, che ciò non si trovi scritto. Adunque nè meno Sant' Antonio Abbate, nè tanti altri, che morirono o fra Monaci, o nelle Città, nè si confessarono, nè si comunicarono, perchè nelle Vite loro non è scritto? Questa sarebbe una conseguenza molto assurda; sapendosi, che chi scrisse le vite loro, badò a narrarne gl'esempi, e documenti, non tutte le minuzie, che si debbono supporre. E chi legge la vita della gran Peccatrice, e poi massima Penitente S. Maria Egiziaca, crederà, che se ne andasse al deserto, senza nè men confessarsi, prima di ritirarsi alla Penitenza? E pur è vero, che ciò non sarebbe scritto, se nel fine del racconto della sua vita, coll'occasione di dimandare la Comunione, non haveffe detto, essere

passati 47. anni, che non si era comunicata sacramentalmente, da che si comunicò prima di entrare nel deserto nella Chiesa di S. Gio: Battista, presso il Giordano. Diremo dunque, che si comunicò senza confessarsi, perchè non è scritto? Sarebbero queste inezzie. Sicche io tengo per indubitato, che quei Santi Romiti, che furono visitati nel fine della loro Vita, riceversero tutti il Santissimo Viatico; e quei che non furono visitati, si comunicassero Spiritualmente.

Mà come sono io sciocco, portando nottole in Atene? P. Balsapè mio Signore, io hò risposto per ubbidire; benchè io stia qui senza libri; sem i fossi trovato in Benevento presso la Biblioteca del mio Signore Cardinale Arcivescovo Orsini, havei potuto dir qualche cosa più a proposito. Supplica hora la vastissima erudizione di V. S. che ella non può nascondere, mentre i suoi libri dati alle Stampe la palesano. E raccomandandomi alle sue Sante Orazioni, a V. S. bacio divotamente la mano.

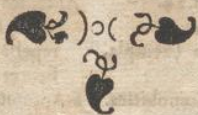
Di V. S. mio Signore 20. Giugno 1693.

Divotiss. servitore obligatiss.

Pompeo Vescovo di Biseglia.

Restat pro complemento totius Quæstii, ut uno verbo resolvatur ejus pars ultima; videlicet, quomodo iudicandum Anachoretæ adimpleant Præceptum de audienda Missa festis diebus? Circa quod sciendum est hoc præceptum emanasse à Sanctis Apostolis, & semper fuisse in Ecclesia custoditum, ut habetur in cap. Omnes fideles 62. & in cap. Missas 64. De Consecr. dist. 1. de quorum Canonum intelligentia videndus Azorius tom. 1. lib. 7. cap. 1. quas. 1. ubi refert opinionem aliquorum opinantium, præceptum de audienda Missa diebus festis obligasse tantummodò sæculares, ut in d. cap. Missas. Sed Anachoretæ, & Eremitæ non erant sæculares; eò, quod sunt personæ Ecclesiasticæ. Carolus de Grassis de effect. Cleric. effect. 1. num. 106. Riciullus Lucubrat. Ecclesiastic. lib. 3. cap. 3. num. 1. ubi text. & DD. Ergo iudicandum non afficiebatur dicto præcepto. Porro hæc ratio non stringit, quia cap. Omnes fideles, comprehendit tam sæculares, quam Ecclesiasticos, circa obligationem audiendi Missam festis diebus; idcirco, subdit ibidem Azorius: Veteres illi Monachi Anachoretæ, cum divini obsequii causa in solitudinem sese conferrent, putabant, se huiusmodi more, & consuetudine minime teneri; cum procul ab hominum frequentia remoti, à sacris adibus abessent. Dicendum est igitur, quod bona fides excusabat prædictos illos Eremitas ab hac obligatione audiendi Missam: ut notat etiam Gobat. in Theolog. Experim. tract. 5. n. 519. Mastrius in Theolog. Morali disp. 12. num. 38. in fine: & Diana Coordinatus tom. 2. tract. 3. resol. 6. & 7. ubi agit de distantia ab Ecclesia, ut distans non teneatur audire Missam; quarum resolutio prima habetur part. 10. tract. 11. resol. 8. Altera verò d. part. 10. tract. 15. resol. 35.

Et ex his finis impositus sit præsentis tractatus de Venerabili Eucharistiæ Sacramento, & Decisionibus Casuum anni 1689. In quibus quæcunque dixi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Magisterio, & correctioni subiecta semper esse volo, ac profiteor.

INDEX RERUM NOTABILIVM,

Quæ in his Decisionibus continentur ;
Serie Alphabetica digestus.

A.

Abbatissa, vel alia Monialis potest elevare Eucharistiam de terra, & porrigere Confessario secundum aliquos, Decis. 44. n. 2. At verius debet Confessarius ingredi claustrum, & eam elevare ibid. n. 5.

Ablutio non est danda cum Calice Laicis communicantibus. Decis. 45. num. 6.

Abstinerè à lucro cuiusvis rei temporalis tempore Pestis est præcipuum remedium Parochorum ad servandam sanitatem. Decis. 61. num. 36.

Abusus celebrandi, vel communicandi absque jejunio ab Ecclesia semper repressus. Decis. 3. n. 5.

Accidentia in Eucharistia alia sunt sensibilia in se, alia in effectibus. Decis. 31. num. 1.

Accidentia stant in Eucharistia sine subiecto substantiali miraculose. Decis. 31. num. 1. & 2.

Accidentia neque aëri, neque Corpori, aut Sanguini Christi inexistunt in Eucharistia, ibid. num. 3.

Accidentia an in Eucharistia habeant subiectum accidentale. ibid. num. 4.

Accidentia in Eucharistia sustentantur à quantitate, d. Decis. 31. num. 5.

Accidentia Sanguinis Domini consecrati mutari possunt vel substantialiter, vel accidentaliter tantum. Decis. 32. num. 11.

Admonens, vel exhortans an videatur velle obligare. Decis. 49. num. 13. & num. 23.

Afri libidinosi. Decis. 28. num. 23.

Agapes erant Convivia inter Christianos. Decis. 9. num. 22.

Agens Physicum debilitatur in agendo, & repatitur à contrario. Decis. 12. num. 19.

Allusio nominis quid sit? Decis. 1. num. 3.

Alcis ungula sanat Epilepticos. Decis. 50. num. 8.

Aloysius Carnoli Sacerdos Soc. Jesu laudatus. Decis. 27. num. 4.

S. Ambrosius in morte visitatus, & communicatus ab Honorato Vercellensi Episcopo. Decis. 62. num. 44.

Amor præferendus timori erga SS. Eucharistiam. Decis. 5. num. 2.

Anacephalosis, quid sit. Decis. 50. num. 24.

Anachoretæ unde dicti. Decis. 62. num. 21.

Anachoretarum, seu Inclusorum plura exempla. Decis. 62. num. 21.

Anachoretica vita an sit perfectior Cœnobitica. Decis. 62. num. 24.

Anachoretæ qui erant in lauris, singulis Dominicis diebus conveniebant ad Ecclesiam Monasterii, & communicabantur. Decis. 62. num. 34.

Anachoretæ, & Inclusi quomodo adimplebant præceptum de audienda Missa. Decis. 62. num. 51.

Anachoretæ, & Eremitæ sunt personæ Ecclesiasticæ. Decis. 62. num. 51.

Angelicam Salutationem recitantes in mane, meridie, & Vespere consequuntur Indulgentiam. Decis. 60. num. 34.

Angeli, ac Beati an videant Christum in Eucharistia non solum lumine supernaturali, sed etiam solo naturali? Decis. 26. num. 2. & 3.

Angeli, Animæve Sacerdotum defunctorum non possunt consecrare Eucharistiam. Decis. 36. n. 3.

Angeli pluries dispensarunt sacram Eucharistiam, ibid. num. 4. & Decis. 62. num. 45.

Anginosi affectibus laborantes caute sunt communicandi. Decis. 55. num. 6.

Anima Guilelmi à Cornu defuncti, quæ apparebat, cognoscit sacram Eucharistiam occultè delatam à Priore PP. Prædicatorum. Decis. 26. num. 6.

Animæ defunctorum an obfideant corpora viventium. Decis. 50. num. 19.

Animæ Purgatorii, ac etiam Beatæ aliquando apparent viventibus; sed non obfident eorum corpora. Decis. 50. num. 23.

Animæ Purgatorii liberantur à pœnis vel per propriam satisfactionem; vel per aliorum suffragia. Decis. 58. num. 4.

Animæ Purgatorii juvantur à viatoribus per satisfactionem: & à Beatis in Cœlo per impetrationem. Decis. 58. num. 10.

Animæ Purgatorii an juvantur per suffragia facta ab illis viatoribus, qui sunt in peccato mortali. Decis. 58. num. 11.

Animæ Purgatorii juvantur Communionem pro eis devotè facta ob decem rationes. Decis. 58. n. 14.

Antiphona, Communio, cur in Missa Sabbathi Sancti non dicatur. Decis. 15. num. 2. & eadem est signum lætitiæ. ibid. num. 16.

Antonius Maria Cortivus de Sanctis Nobilis Patavinus Fundator Congregationis Oratorii Paduæ repellebat à Communionem confratres non habentes collare lineum nitidum. Decis. 52. n. 8.

S. Antonius Abbas portavit SS. Eucharistiam S. Paulo primo Eremitæ. Decis. 62. num. 40.

Appa-

Index Rerum Notabilium.

Apparitiones Christi in Eucharistia fieri possunt quinque diversis modis. Decif. 27. num. 5.
 Appellatio datur à denegata executione Brevis pro Oratorio privato. Decif. 8. num. 38.
 Approbatus ad celebrandum in Diœcesi, potest celebrare etiam in Oratorio privato. Decif. 8. n. 43.
 Aqua purissima est miscenda in Calice ob plurima Myſteria. Decif. 12. num. 11.
 Aqua mixta cum vino in Calice an transubſtantietur in Sanguinem Christi? ibid. num. 13. ubi an prius convertatur in Vinum? num. 14. & seq.
 Aqua modica si miscetur Sanguini consecrato, nihil ei officit, & ipsa convertitur in Vinum. Decif. 32. num. 5, secus si in magna quantitate. ibid. num. 6.
 Aqua mixta Vino tria bona facit. Decif. 59. num. 12.
 Arbor arida ex contactu Sacrae Eucharistiae statim floruit. Decif. 46. num. 8.
 Archipresbyteri Ecclesiae Cathedralis officium est administrare Sacramenta. Decif. 48. num. 9.
 Archipresbyter, & alii Curati Ecclesiae Cathedralis non possunt dare Viaticum alienis Parochianis, neque Extremam unctionem; neque assistere Matrimonii. Decif. 48. num. 16.
 Archipresbyter Ecclesiae Cathedralis Patavinæ exoneratus cura Animarum non potest administrare Sacramenta in vitiis Parochiis. Decif. 48. n. 25.
 Argumentum valet ab antiquis Picturis. Decif. 44. num. 4.
 Argumenta probantia veritatem SS. Eucharistiae. Decif. 6. num. 6.
 Aures mulierum etiam olim forabantur. Decif. 30. num. 6.
 Azymo in pane Ecclesiam Orientalem per decem prima secula Eucharistiam consecrasset probatur. Decif. 11. num. 7.
 Azymo pane semper usa est Ecclesia Latina in consecratione Eucharistiae. ibid. num. 8.
 Azymorum comestio durabat à Vespere diei 14. Martii per septem dies sequentes. Decif. 11. num. 13.

B.

Beati in Caelo edent, & bibent. Decif. 12. n. 6.
 Beatitudo accidentaliter Beatorum est, videre Christum in Eucharistia. Decif. 26. n. 5.
 Benedictiones, quae sunt in Missali, fieri possunt à quocunque Sacerdote. Secus autem quae sunt in Rituali. Decif. 2. num. 45.
 Benedictio Hostiae ante Consecrationem, an sit de essentia. Decif. 16. num. 6.
 Benedictio accipitur pro Consecratione. ibid. n. 14.
 S. Birgitta revelatio de malis Sacerdotibus. Decif. 4. num. 4.
 S. Bonaventura ab Angelo communicatus. Decif. 5. num. 8.
 Bonifacius Papa VIII. indixit legem generalem Monialibus Clausurae perpetuae. Decif. 18. n. 7.
 Botrus Uvae delatus in veste ab Exploratoribus fuit Symbolum Eucharistiae. Decif. 44. num. 11.
 Breve secundum valet nondum expirato primo pro Oratoris privatis, seu Indulgentiis, si executio differatur post expirationem primi. Decif. 8. num. 42.
 Bulla Cruciatæ fruens potest habere Oratorium privatum in propria domo: non autem audire Missam, & satisfacere Praecepto in alienis Oratoris privatis. Decif. 8. num. 53.

C.

Cadavera defunctorum quare vestiuntur saepe habitu religioso. Decif. 62. num. 15.
 Cadaver unde dicatur. Decif. 1. num. 4.
 Calices olim lignei, deinde vitrei, marmorei, ærei, ex aurichalco, & stanno. Decif. 14. num. 3.
 Calices plures adhibiti in ultima Cœna à Christo Domino. ibid. num. 5.
 Calices plures adhibent Judæi in Cœna Paschali. Decif. 17. num. 4.
 Calicis nomen cur in consecratione adhibitum. ibid. num. 8.
 Canones de abstinendo à copula pro Communionis conjugum sunt de consilio. Decif. 53. n. 16.
 Canonici olim concelebrabant simul cum Episcopo. Decif. 16. num. 20.
 Canonici in Germania non sunt adstricti perpetuae Clausurae. Decif. 18. num. 13.
 Canonici Veronenses exempti ab illo Episcopo non possunt exponere Eucharistiam absque ejus licentia. Decif. 60. num. 10.
 Canonici tempore Pestis, an possint deferere resistentiam. Decif. 61. num. 25. cap. *Is qui*. & cap. *Christiano. dist. 34.* declaratur. Decif. 28. num. 19.
 Cap. *Dedit. 1. q. 1.* & *Cap. Baptismus. De Cons. d. 4.* declarantur. Decif. 41. num. 6.
 Capellae existentes in Palatiis Civitatum, ubi Magistratus conveniunt, censentur Oratoria privata. Decif. 8. num. 13.
 Capellae Palatorum, ubi resident publici Rectores in Serenissimo Dominio Veneto aptae sunt ad celebrationem Missae ex Indulto Pontificio generaliter concessio. Decif. 8. num. 14.
 Cardinales circa celebrationem Missae potiuntur iisdem Privilegiis, sicut Episcopi. Decif. 8. num. 17.
 Cardinales olim consecrabant eandem Hostiam simul cum Papa. Decif. 16. num. 19.
 Cardinalis Carolus Barberinus commendatur. Decif. 45. num. 3.
 Cardinalis F. Vincentius Ursinus laudatus. Decif. 49. num. 11.
 S. Caroli exemplaris sollicitudo tempore Pestis. Decif. 61. num. 23. & num. 47.
 Cassinenses debent Eucharistiam sumere omni die Dominico. Decif. 49. num. 2.
 Casus septem, à quibus Regulares non possunt absolvi poenitentes. Decif. 18. n. 30.
 Catenae ceciderunt de manu dignae communicantis. Decif. 146. num. 9.
 S. Catharina Senensis quotidie communicabat. Decif. 5. num. 7.
 Cathedralis Ecclesia est Parochia totius Civitatis, & Diœcesis. Decif. 48. num. 5. unde dicta. num. 6. antiquitas sola in tota Diœcesi. num. 26. & seq.
 Cathedralis Ecclesia Patavina olim erat in Ecclesia Sanctae Sophiae. d. Decif. 48. num. 21. in ea sola baptizantur pueri per octavam Paschae. num. 23.
 Causae plures totales non possunt concurrere ad eundem numero effectum. Decif. 16. num. 7.
 Causae tres, quibus Moniales possunt exire de Clausura. Decif. 18. num. 9.
 Causae publicae quae sunt pro exponenda Sacra Eucharistia. Decif. 60. num. 11.
 Celebrans ex universali consuetudine, & extacta licentia Episcoporum, & Parochorum, potest communicare adstantes suae Missae. Decif. 8. num. 55.

Cele.

Index Rerum Notabilium.

- Celebrans pluries in die peccat mortaliter, & est puniendus ab Episcopo pœna arbitraria, sed gravi. Decif. 13. num. 6.
- Cæremoniæ Magistri obligatio, dum ordinantur novi Sacerdotes. Decif. 16. num. 62.
- Christiani antiquitus communicabantur in nocte Sabbati Sancti ad Missam. Decif. 15. num. 15.
- Christiani in primitiva Ecclesia communicabant quotidie. Decif. 5. num. 4.
- Christus Dominus consecravit Eucharistiam in pane Azymo. Decif. 11. num. 15.
- Christus Dominus quahora resurrexit. Decif. 15. num. 16.
- Christus an sola benedictione consecraverit Eucharistiam? Decif. 16. num. 6.
- Christus consecravit Eucharistiam, proferendo Verba formæ. Decif. 16. num. 13.
- Christus an consecraverit, quando fuit in Castello Emmaus. ibid. num. 15.
- Christus dicto, & facto voluit instruere Ecclesiam circa Eucharistiam. ibid. num. 16.
- Christus communicavit seipsum; deinde Apostolos. Decif. 33. num. 4.
- Christus posset dare Angelis auctoritatem conficiendi Sacramenta. Decif. 36. num. 8.
- Ciboria apud antiquos quid essent. Decif. 60. num. 8.
- Ciborium pro conservanda SS. Eucharistia super quo Altari collocandum. Decif. 34.
- Cibus corporalis differendus post sumptam Eucharistiam per dimidium horæ. Decif. 25. num. 1.
- olim differebatur per sex horas. ibid. num. 5.
- Clausula Brevis Apostolici pro Oratorio privato declarantur. Decif. 8. num. 25.
- Concubina prius ejicienda, deinde impertienda absolutio. Decif. 28. num. 28.
- Concubinatus permissus de Jure Pandectarum. Decif. 28. num. 3. An sit contra charitatem Dei, vel proximi? num. 4. & 26.
- Concubinatus semper damnatus à Jure Canonico. Decif. 28. num. 8. Imò etiam à Jure Civili. num. 9.
- Concubinarius, non ejecta concubina, non est absolvendus. Decif. 28. num. 5. Immo excommunicandus. num. 10. Etiam si dicat, non amplius tangere concubinam. num. 16.
- Conductor domus, eam deferens tempore Pestis, an teneatur solvere afflictum? Decif. 61. num. 19.
- Confessarius Monialium debet ingredi clausuram pro elevanda Sacra Hostia, quæ in terram cecidit. Decif. 44. num. 5.
- Confessarius Monialium potest quodcumque ingredi clausuram pro administratione Sacramentorum. Decif. 18. num. 36. Et pro assistendo moribunda. num. 37.
- S. Congregatio Concilii anno 1615. jussu Pauli Papæ V. prohibuit celebrare in Oratoriis privatis de licentia Episcoporum. Decif. 8. num. 23. Ejus Decreta ligant in utroque foro. Decif. 48. num. 31.
- S. Congregationis Rituum Decreta habent vim Legis. Decif. 13. num. 16. Sed sunt exhibenda in authentica forma. num. 19.
- S. Congregationis Decreta, quod nocte Natalis Domini totæ tres Missæ non sint celebrandæ. Decif. 13. num. 20.
- Congregationis Decreta plura circa Confessarios Monialium. Decif. 18. num. 38.
- Congregatio Parochorum Paduæ quando instituta? & à quo ditata? Decif. 48. num. 24.
- Constantiæ Concilium anno 1415. confirmavit consuetudinem communicandi Laicos sub sola specie panis, & prohibuit Communionem sub specie Vini. Decif. 14. num. 15.
- Consuetudo interpretativa Litterarum Papæ, & Decretorum S. Cong. valet, & est attendenda. Decif. 8. num. 8.
- Consuetudo negativa non probatur ex contraria affirmativa. Decif. 9. num. 24.
- Consuetudo universalis habet vim legis. Decif. 15. num. 8.
- Consuetudo est in pluribus Ecclesiis communicandi fideles Sabbato Sancto. ibid. num. 18.
- Consuetudo particularis præfertur generali. Decif. 15. num. 19.
- Consuetudo negativa in facultativis non præjudicat. ibid. num. 20.
- Consuetudo an valeat recipiendi Communionem Paschalem in Cathedrali? Decif. 48. num. 11. & 31.
- Contagium quid sit? & quot modis contrahatur? Decif. 61. num. 6.
- Contritio sola sufficit ad communicandum in tribus casibus. Decif. 1. num. 7.
- Controversia de Azymo, & fermentato inter Ecclesiam Latinam, & Græcam, cur, quomodo, & quando orta fuerit? Decif. 11. num. 6.
- Convertæ Moniales an possint exire de clausura ad eleemosynandum. Decif. 18. num. 19.
- Converti in Religionibus quare sic vocentur? Decif. 62. num. 13.
- Convertitæ possunt profiteri ante annum 16. & non completo anno Novitiatus, sed non expedit. Decif. 62. num. 19. & 20.
- Copulam si Uxorati præcedenti nocte exercuerint, an sint communicandi? Decif. 53. num. 1.
- Copula inter conjuges voluptatis causa est culpa Venialis. Decif. 35. num. 13.
- Cor hominis requiritur à Diabolo. Decif. 5. num. 14.
- Corpus, & Sanguis Christi continetur sub utraque specie, aut vi Verborum, aut per concomitantiam. Decif. 22. num. 2.
- Clausura Monialium alia materialis, alia formalis; est antiquissima, & de Jure Ecclesiastico. Decif. 18. num. 1. 2. 3. & 4.
- Clausura Monialium ingressus, & egressus quibus pœnis prohibitus? Decif. 18. num. 8. & seqq.
- Clausura causæ quæ: tam pro egressu Monialium, quam pro ingressu Virorum. ibid. num. 17. 28.
- Clerus Patavinus emicat Viris doctissimis. Decif. 16. num. 3.
- Communionis vocis in primitiva Ecclesia multiplex significatio. Decif. 9. num. 1.
- Communio Papalis quænam sit? Quæ Episcopalis? Quæ Sacerdotalis? Quæ aliorum Clericorum, & Laicorum? Decif. 9. num. 2. & seqq.
- Communio sub utraque specie antiquitus dabatur omnibus fidelibus in Missa. Sed extra Missam sub specie panis tantum. Decif. 9. num. 11. & Decif. 14. num. 1.
- Communio etiam sub speciebus Vini dabatur Patavii viris, & mulieribus anno 1300. Decif. 9. num. 4. & Decif. 14. num. 2.
- Communio dabatur viris in manu; mulieribus autem in sudario. Decif. 9. num. 12.

Com-

Index Rerum Notabilium.

Communione laica triplex interpretatio. *ibid.* num. 13.
 Communio Puerorum quæ? Decif. 9. num. 15.
 Communio Peregrinorum, Infirmorum, Mortuorum, ac Catechumenorum quænam esset? Decif. 9. num. 15. & seqq.
 Communio quotidiana in primitiva Ecclesia non erat de Præcepto. Decif. 10. num. 2.
 Communio ter in anno facta est de Præcepto à S. Fabiano Papa. Decif. 10. num. 3.
 Communio annua imperata est anno 1215. in Concilio Lateranen. *ibid.* num. 4.
 Communione frequentia omni tempore apud aliquos fideles conservata, & instaurata à Religiosis Viris. Decif. 10. num. 5.
 Communio quotidiana expedita ob plures rationes à Joanne Sanctio. Decif. 10. num. 8.
 Communione frequentia qualiter Laicis concedenda. *ibid.* num. 10.
 Communio olim dabatur cum pane intincto in Sanguine Domini; quam etiam hodie dant Græci. Decif. 14. num. 8. 9. 10.
 Communio sub utraque specie cœpit in desuetudinem ire ob frequentes effusiones cum irreverentia Sanguinis Domini. Decif. 14. num. 12.
 Communio sub specie Vini consecrati prohibita Laicis ob tres causas. *ibid.* num. 17.
 Communio quando sit sumenda ex Præcepto Divino, & quando ex Ecclesiastico? Decif. 14. num. 19.
 Communio in primitiva Ecclesia dabatur sanis in Missa. Extra Missam infirmis. Decif. 19. num. 6.
 Communio in Missa danda est populo statim post Communionem Sacerdotis. Decif. 20. num. 2. In quibus casibus finita Missa? *ibid.* num. 5.
 Communio facta in Cathedrali sine licentia sui Parochi, an satisfaciat Præcepto? Decif. 48.
 Communio menstrua imposita est Monachis à Clemente V. Decif. 49. num. 7. Et ind. & Monialibus à Concilio Tridentino. num. 10.
 Communio menstrua cur de Præcepto apud Religiosos? Decif. 49. num. 24.
 Communione menstrua penitentiam non adimplens, peccat. Decif. 43. num. 32.
 Concessum dicitur quidquid expressè non est prohibitum. Decif. 15. num. 9.
 Concubinae an olim permixtae? Decif. 28. num. 1.
 Concubinae in testamento veteri quomodo permixtae? *ibid.* num. 2.
 Concubinae è domo ejiciendæ. Decif. 28. num. 12.
 Concubina olim erat vera uxor, sed ducta absque Solemnitatibus juris. *ibid.* num. 20.
 Crapula quasi cruda Epula. Decif. 59. num. 2.
 Crucis signo an Christus benedixerit panem, & vinum consecrandum in ultima cœna? Decif. 17. num. 3.
 Cui non licet quod est minus, neque quod plus est licere potest. Decif. 44. num. 8.
 Culpa ubi est, ibi poena esse debet. Decif. 38. num. 17.

D.

Declarationes Congregationis Cassinensis ad Regulam S. Benedicti habent vim legis. Decif. 49. num. 3.
 Decretum S. Congreg. Concilii diei 12. Febr. 1679. circa quotidianam Laicorum Communionem. Decif. 10. num. 11.
Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

Decretorum S. Congr. Cardinalium vis. Decif. 60. num. 17.
 Deglutire Hostiam qui non potest, non est communicandus. Decif. 52. num. 5. & Decif. 55. n. 8.
 Deipara increpuit cognatam S. Catharinae Filia S. Birgittæ ob vestes vanas. Decif. 52. num. 4.
 Delirium, Dementia, & Phrenesis quando impediunt receptionem S. Eucharistiae? Decif. 55. n. 2.
 Desitio substantiae panis, & vini sit in Transubstantiatione Eucharistica. Decif. 21. num. 4.
 Desitio substantiae panis, & positio Corporis Christi in Eucharistia habent connexionem. Decif. 21. num. 6.
 Detrusio in Monasteriis olim fiebat ad agendam penitentiam ob gravia delicta, præcipue Carnis. Decif. 62. num. 2. & 3.
 Devotio S. Clarae erga SS. Eucharistiam. Decif. 44. num. 15.
 Devotio est actus Religionis. Decif. 15. n. 22.
 Devotio requiritur in communicante. Decif. 51. num. 10.
 Diabolus non cognovit Mysterium Incarnationis Domini. Potest videre Christum in Eucharistia, nisi impediatur à Deo. Obmutescit, & fugit ad ejus præsentiam. Decif. 26. num. 7. 8. & 9.
 Diabolus vexat homines spiritualiter, & corporaliter. Decif. 50. num. 2.
 Diabolus quomodo possit stare in corpore hominis viventis, non autem in anima? *ibid.* num. 26.
 Diabolus ob quas causas permittatur obsidere homines? Decif. 50. num. 31.
 Diabolus an expelli possit ex homine remediis naturalibus? *ibid.* num. 33.
 Diaconi impudici exemplum ex S. Gregorio Turonensi. Decif. 4. num. 5.
 Diaconi in Missis Solemnibus dispensabant Sanguinem Domini fidelibus communicantibus. Decif. 14. num. 6.
 Diacono præsentem an Sacerdos possit seipsum extra Missam communicare? Decif. 29. num. 7.
 Dicitur Quandoque significat aliquando. Decif. 20. num. 4.
 Dicitur unus est dictum nullius. Decif. 61. num. 17. in fin.
 Diœcesis in Patavina Confessarii habent expressam prohibitionem absolvendi Concubinarios. Decif. 28. num. 17.
 Dierum Legalium, naturalium, & artificialium discrimen. Decif. 11. num. 14.
 Dies festus Paschæ Judæorum erat decimus quintus mensis Martii. *ibid.* num. 16.
 Dies Mortis Christi fuit dies 15. Martii, festiva Paschæ. Decif. 11. num. 15.
 Differentiæ undecim inter SS. Eucharistiam, & alia Sacramenta. Decif. 7. num. 1.
 Digni Sacerdotum tangentes panem, illum dulcem reddunt. Decif. 47. num. 6.
 Dimissæ in Italia non habent legem Clausuræ. Decif. 18. num. 14.
 Discretionem opus est in omni negotio. Decif. 49. n. 35.
 Discrimen esse debet inter vitam Religiosorum, & vitam Laicorum. Decif. 49. num. 27.
 Divortium mulier facere potest, si Vir sit Ebriosus. Decif. 59. num. 14.
 Divortium an Uxor possit petere ob morbum gallicum mariti? Decif. 61. num. 20.
 Doctor, qui dicebat, esse licitam Concubinam secundum Canones, fuit à S. Inquisitione punitus. Decif. 28. num. 21.

Index Rerum Notabilium.

Doctorem multitudo non excusat à mortali, si opinio eorum non sit tuta. Decif. 30. num. 34.
Doctores tenentes, posse Laicum communicari cum parte Hostia Sacerdotis. Decif. 33. num. 5.
Doctores, qui dicunt posse quemlibet recipere Communionem Paschalem in Cathedrali. Decif. 48. num. 10. Qui verò secus docent. num. 18.
Doctoribus antiquis adhærendum potius, quàm modernis. Decif. 49. num. 26.
Dominicani Sacerdotes cur se communicent sinistra manu? Decif. 9. num. 8.
Dominicus Macer laudatus. Decif. 11. num. 23.
Dotes Corporis gloriosi quatuor, & earum prælium in hac vita ex Eucharistia. Decif. 47. n. 13.
Dotis Impassibilitatis, Agilitatis, Subtilitatis, & Claritatis exempla in devotè communicantibus. ibid. num. 14. & seqq.
Dotes easdem mysticè habet etiam Vita Spirituallis. Decif. 47. num. 18.
S. Drego Eremita natus in hoc mundo absque Patre, & absque Matre. Decif. 62. num. 28.
Dulcedo sentitur in sumptione Eucharistia. Decif. 47. num. 4. Exempla num. 5.

E.

E Bionitæ hæretici volebant imitari sacrificium Judæorum de Agno, Pane Azymo, & Lactu-
cis agrestibus. Decif. 11. num. 24.
Ebrius, & Ebriosus in quo differant? Decif. 59.
num. 3.
Ebrietas quid sit; quando sit culpa mortalis? Quibus cautionibus evitanda. Decif. 59. num. 5. 6. 8. & 1.
Ebrus factus in die Paschæ post Communionem, quot peccata commiserit. ibid. num. 16.
Ecclesiastici an teneantur communicare in Missa feria Quintæ Cœnæ Domini. Decif. 30. num. 35. & 36.
Ecclesiæ plures Urbis, & Diœcesis Patavinæ, præter januam publicam, aliam habent introeuntem in domum privatam. Decif. 8. num. 10.
Edictum Eminent. Card. Episcopi Patavini contra Concubinos. Decif. 28. num. 18.
Ego Volo celebrare Missam &c. est Oratio dicenda ante Missam pro Virtuali intentione, & pro Indulgentia 50. dierum. Decif. 42. num. 2.
Ejicere significat longè expellere. Decif. 28. num. 13.
Elemosyna est magis satisfactoria, quàm jejuni-
um. Decif. 58. num. 15.
Endemii, & Epidemii morbi quinam sint? Decif. 61. num. 5.
Energumini unde dicti? Decif. 50. num. 1.
Energumenes dari non est dubium. ibid. num. 15.
imò est de fide. num. 20. & 27.
Energumini verè possidentur à Dæmone, d. Decif. 50. num. 27. & quibus signis cognoscantur? num. 29.
Energuma negatur ab Atheis, & nasutis Philosophis. Decif. 50. num. 16.
Enim Dictio non est de essentia in consecratione. Decif. 16. num. 10.
Epidemia non est morbus malignus, nec pestilentialis, licet in jure pro Peste tumatur. Decif. 61. num. 4.
Epilepsia quid sit; & qui Epileptici? Decif. 50. num. 6.
Epilepsia post annum 25. incurabilis, ibid. num. 7.

Epilepsia an curetur ungue Aleis vel haustu Sanguinis hominis decollati? ibid. num. 8. & 9.
Epilepticus morbus venit ex nimia Venere. Decif. 53. num. 20.
Episcopi fere omnes jubent Monialibus, ut communicent semel saltem in Mense. Decif. 49. n. 11.
Episcopi habent jurisdictionem in Regularibus circa Clausuram Monialium. Decif. 18. num. 12.
Episcopus ob gravem causam potest concedere, ut celebretur Missa extra Ecclesiam. Decif. 8. n. 12.
Episcopis septem Privilegia sunt in Jure concessa. Decif. 8. num. 18.
Episcopus potest ubique celebrare cum Altare portatili; sed non Romæ. Decif. 8. num. 19.
Episcopus potest dare Sacramenta omnibus de sua Civitate, & Diœcesi. Decif. 48. num. 7. etiam invitatis Parochis, num. 26.
Episcopi tempore pestis tenentur residere, & saluti suarum ovium consulere. Decif. 61. num. 21.
Episcopi tempore Pestis tenentur ministrare Sacramenta, si alii Sacerdotes defint. ibid. num. 22.
Episcopi aliquando eligeant sibi Monasteria amore Pœnitentiæ. Decif. 62. num. 12.
Epistola Pompei Sarnelli Episcopi Vigiliarum de Communione Anachoretarum. Decif. 62. n. 50.
Eremitæ sunt personæ Ecclesiasticæ. Decif. 2. n. 82.
Eremitæ quinam propriè dicantur? Decif. 62. num. 27.
Eremiticæ antiqui ob bonam fidem excusabantur ab obligatione audiendi Missam. Decif. 62. n. 52.
Errores hæreticales sexdecim circa SS. Eucharistiam. Decif. 6. num. 4.
Error nominis, vel cognominis in Breve Apostolico non vitiat gratiam. Decif. 8. num. 28.
Error in Breve Oratorii privati circa Diœcesim non reddit ipsam invalidum. Decif. 8. num. 29.
Essentia Sacramenti Eucharistia in quo consistat? Decif. 6. num. 1.
Etymologia quid significet? Decif. 1. num. 1.
Etymologia facit argumentum negativum. Decif. 1. num. 2.
Etymologia Eucharistia unde sit? Decif. 1. num. 5.
Eucharistia servata in Templis etiam in primitiva Ecclesia. Decif. 60. num. 1.
Eucharistia continet sacrificia veteris Testamenti. Decif. 1. num. 6.
Eucharistia consideratur, vel ut Sacramentum, vel ut Sacrificium. Decif. 2. num. 1.
Eucharistia, ut Sacrificium pluribus nominibus nuncupatur. Decif. 2. num. 2.
Eucharistia, ut Sacramentum, quot, & quibus nominibus explicetur? Decif. 2. num. 3.
Eucharistia data à Christo Apostolis non jejunis. Decif. 3. num. 1.
Eucharistia absque jejuniis sumi potest in novem casibus. Decif. 3. num. 6.
Eucharistiam ministrare in mortali, an sit mortale? Decif. 4. num. 1. & 2.
Eucharistia Sacramenti definitio. Decif. 6. num. 1.
Eucharistia quoad sumptionem est de Præcepto divino: Quoad tempus sumptionis est de Præcepto Ecclesiastico. Decif. 19. num. 4.
Eucharistia servatur in Ecclesiis Parochialibus tum pro adoratione, tum pro delatione ad infirmos. Decif. 60. num. 2.
Eucharistia olim dabatur fidelibus, domi detinenda. Decif. 19. num. 5. & Decif. 29. num. 4.

Eucha-

Index Rerum Notabilium.

Eucharistia toties ministranda petentibus, quoties illam rationabiliter, & devotè petunt. Decis. 23. num. 2.
 Eucharistiam sumere in his in eodem die non licet, ibid. num. 5.
 Eucharistia danda est per Viaticum moribundo, licet sanus eodem die eam sumperit. ibid. num. 6. & 7.
 Eucharistia olim sumenda erat ter in anno de Præcepto. Nunc semel, in Paschate. Decis. 24. num. 5.
 Eucharistia an possit deferri à Diacono, vel etiam à Laico. Decis. 29. num. 8. & Decis. 139. num. 3. & Decis. 43. num. 3.
 Eucharistia olim servabatur in columbis aureis, & argenteis. Decis. 34. num. 2.
 Eucharistia consecrari non potest ab Angelo, neque ab Anima Sacerdotis defuncti. Decis. 36. num. 3.
 Eucharistia, ut licitè consecratur, undecim sunt necessaria: & Quæ? Decis. 37. num. 5.
 Eucharistia an possit ministrari à simplici Clerico in casu necessitatis? Decis. 43. num. 1.
 Eucharistia delet peccata venialia. Decis. 46. n. 13.
 Eucharistia producit quatuor mirabiles effectus in corpore illorum, qui eam devotè sumunt. Decis. 47. num. 1.
 Eucharistia refrenat motus concupiscentiæ, & iræ. ibid. num. 2.
 Eucharistia sola nutritorum exempla. ibid. num. 8.
 Eucharistiam miles adorans genuflectit in lato, & non inquinatur. d. Decis. 47. num. 3.
 Eucharistia recipienda est ex præcepto à proprio Parrocho in Paschate. Decis. 48. num. 3.
 Eucharistia licita receptio requirit quatuor dispositiones in anima. Decis. 51. num. 2. & quatuor in corpore. Decis. 52.
 Eucharistia antiquitus dabatur in frustulis panis, qui masticabatur à fuscipientibus. Decis. 56. num. 2.
 Eucharistia non est diù retinenda in ore, sed citò deglutienda. Et cur? Decis. 56. num. 6.
 Eucharistia devotè suscepta remittit poenas debitas pro peccatis non ex opere operato, sed ex opere operantis. Decis. 57. num. 5.
 Eucharistia communio imponi potest pro poenitentia Sacramentali. Decis. 57. num. 9.
 Eucharistia servari non debet in Ecclesiis non Parochialibus, & non Regularibus, nisi de licentia Ordinarii. Decis. 60. num. 4. & 5.
 Eucharistia expositio fieri non potest sine licentia Ordinarii; nisi dum visitantur Regulares, & in Collegiatis infra octavam Corporis Christi. Decis. 60. num. 9. 19. & 20.
 Eucharistia, & extrema Unctio tempore pestis manibus est ministranda. Decis. 61. num. 28.
 S. Eudoxia Martyris exemplum de Eucharistia. Decis. 4. num. 6.
 Eulogia quid essent? Decis. 9. num. 20.
 Eulogiarum loco sunt benedictiones comestibilium, de quibus in Rituali Romano. Decis. 9. num. 21.
 Exceptio in uno casu firmat regulam in contrario. Decis. 15. num. 5.
 Excommunicatio ipso facto incurritur, ingrediendo Clausuram Monialium sine licentia ex Conc. Trident. Decis. 18. num. 8.
 Excommunicatio lata sententiæ reservata Papæ contra Moniales à Clausura exeuntes. Decis. 18. num. 10.

Doct. Clericali Tom. I. Lib. II.

Excommunicatio non fertur, ubi non est peccatum mortale. Decis. 30. num. 28.
 Exempla plurimorum, quibus cælitus fuit delata Communio. Decis. 5. num. 21.
 Exempla eorum, qui vivebant sola Eucharistia absque alio cibo. Decis. 7. num. 2.
 Exempla eorum, qui oculo corporeo viderunt Christum in Eucharistia. Decis. 27. num. 3.
 Exempla propositæ Hostiæ non consecratæ pro consecrata. Decis. 50. num. 35.
 Exemplum punitionis Divinæ ob præiudicium factum Lampadibus colluculentibus ad Altare S. Petri Romæ. Decis. 38. num. 20.
 Exempla de Communionem suffragante animabus Purgatorii. Decis. 58. num. 17.
 Exempla plurimorum, quibus Sancti Angeli præbuerunt Sacram Communionem. Dec. 62. n. 46.
 Exorcismus quid sit? Decis. 50. num. 32.
 Extrema Unctio quando sit necessariò danda peste infectis? Decis. 31. num. 35.

F.

Familiares Regularium sunt servitores degentes in eorum claustris die, ac nocte. Decis. 24. num. 4.
 Familia nomine quæ personæ veniant pro celebranda Missa in earum præsentia, in Oratorio privato? Decis. 8. num. 47.
 Famuli necessarii qui sint, ut possint audire Missam in Oratorio privato domus, die festivo? Decis. 8. num. 50.
 Favores sunt ampliandi. Decis. 15. num. 21.
 Feria Quinta Ccenæ Domini licet celebrare privatam Missam, ubi talis est consuetudo. Decis. 30. num. 37.
 Feria Sexta Parasceves nullus Laicus sanus est communicandus. Decis. 15. num. 12.
 Fermentum nominatum in Epistolis Pontificum Melchiadis, Siricii, & Innocentii primi erat Panis benedictus, seu Eulogia, non autem Eucharistia. Decis. 11. num. 25.
 Festivo die peccans an duo peccata committat? Decis. 59. num. 17.
 Fideles olim communicabantur in Missa statim post Communionem Sacerdotis. Decis. 20. num. 1.
 Fideles olim tenebantur audire Missam in propria Parochia, & ibi recipere Sacramenta. Decis. 24. num. 1. & Decis. 48. num. 1.
 Fides habitualis non sufficit, sed requiritur actualis ad Communionem. Decis. 51. num. 3.
 Flatus solet impedire Communionem. Decis. 55. num. 12.
 Femellæ citius pubescunt, & citius sapiunt, quam pueri. Decis. 40. num. 3.
 Femellæ sunt propensiores ad devotionem; ideo citius communicanda, quam pueri. ibid. num. 4.
 Femella, quæ vivebat sine cibo ope Dæmonis. Decis. 47. num. 11.
 Forma Consecrationis an possit à pluribus simul proferri? Decis. 9. num. 6.
 Forma Consecrationis Corporis Christi quæ sit? Decis. 16. num. 1.
 Forma Consecrationis Sanguinis Domini quæ? Decis. 17. num. 5. & an omnia illa Verba sint de essentia? num. 6.
 Fornicatio est peccatum mortale. Decis. 28. num. 6.
 Fulminis exempla pro demonstranda existentia accidentium in Eucharistia sine subiecto. Dec. 31. num. 7.

A a 2

Ful-

Index Rerum Notabilium.

Fulmen destruit Vinum, & non dolium. Nummos, non autem sacculum: Gladium, & non vaginam. Ovum absque putamine. ibid. num. 8.

G.

Gallicus morbus quomodo contractus ab innocente Religioso? Decis. 61. num. 10.
Gentiles venerabantur usum Lampadarum. Decis. 38. num. 6.
Gentiles facturi Sacra abstinabant ab uxoribus. Decis. 53. num. 5.
Gratia prima an detur in Eucharistia. Dec. 46. n. 5.
Gratia secunda, idest ejus augmentum recipitur à dignè communicantibus. ibid. num. 1.
Gratia, quæ datur in Eucharistia quos effectus pariat? Decis. 46. num. 2.
Gratiam primam non dari in Eucharistia, qui docuerint? ibid. num. 10. Et contrarium qui doceant? num. 11.
Gratiam primam recipit communicans in mortali peccato cum sola attritione, credens non habere mortale peccatum. Decis. 46. num. 7.
Gratiam quo tempore Eucharistia producat in suscipiente? Decis. 56. num. 1. ubi diversæ opiniones: scilicet, quod gratia producatur, dum Eucharistia transit per guttur ad stomachum. n. 3. vel toto tempore, quo durat in stomacho. n. 4. vel statim ac intrat in stomachum. num. 5.
Græcis miscent aquam in Calice; prius frigidam, dein calidam. Decis. 12. num. 12.

H.

Hebraei vigilabant in nocte ante diem Paschæ. Decis. 15. num. 13.
Hebraei faciunt festum candelarum per dies octo. Decis. 38. num. 3.
Hebraeis mulieribus tria præcepta data per Rabbinos. ibid. num. 4.
Hebraeam Spontam comitabantur alia Virgines cum Lampadibus, honestatis causa. ibid. num. 5.
B. Helenæ Enselminæ orrus, Virtutes, & Beatitatis Decretum. Decis. 47. num. 9.
Hæreticum est asserere, copulam carnalem esse licitam extra matrimonium. Decis. 28. num. 7.
Hieronymus à Basilica Petri laudatus. Decis. 5. n. 10. & Decis. 62. num. 48.
Hispani difficulter proferunt T. post S. Decis. 16. num. 11.
Homines quot diebus vivere possint sine cibo. Decis. 47. num. 10.
Honorius Papa III. præcepit imaginem Crucifixi insigniri in Hostiis consecrandis. Decis. 11. n. 27.
Horæ diei apud Hebræos erant duodecim; & dividebantur in quatuor partes. Decis. 25. num. 3.
Hortamur, Verbum in re gravi habet vim Præcepti. Decis. 30. num. 33.
Hortulanus, & Castaldus non satisfaciunt præcepto, audiendo Missam in Oratorio privato sui domini. Decis. 8. num. 51.
Hospites nobiles qui sint, ut audire possint Missam in Oratorio privato? Decis. 8. num. 48.
Hospitum nobilium famuli satisfaciunt præcepto, audientes Missam in Oratorio privato domus, die festivo.
Hostia Consecrata non est diù retinenda in ore, sed citò deglutienda. Et cur? Decis. 56. num. 6.
Hostia Consecrata si miraculosè fiat caro Christi visibilis, non est sumenda à Sacerdote, sed servanda in Sacrario. Decis. 27. num. 6.

Hostiam non consecratam porrigere pro Consecrata, an aliquando liceat? Decis. 50. num. 34.
Humiditas est necessaria in nutrimento. Decis. 54. num. 18.
Humidum quod non est, non potest esse potus. Decis. 54. num. 17.
Hussitæ hæretici dicebant, Communionem sub utraque specie esse necessariam ad salutem. Decis. 14. num. 13.

I.

IAnna lateralis Oratorii publici, si nocet reverentia debet loco sacro, est muro claudenda. Decis. 8. num. 9.
Jejunium naturale ab Ecclesia semper requisitum in recipienda Eucharistia. Decis. 3. num. 2. & Decis. 19. num. 7.
Jejunium naturale cur non attendatur in communicandis per Viaticum? Decis. 19. num. 8.
Jejunium naturale necessarium in communicante, exceptis novem casibus. Decis. 3. & Decis. 52. num. 1.
Jejunium naturale in quo differat ab Ecclesiastico? Decis. 54. num. 5. & quomodo frangatur. n. 6.
Jejunium naturale requiritur ante Communionem ob tres causas. Decis. 54. num. 7.
Igne materiali torqueri animas Purgatorii est de fide. Decis. 58. num. 3.
Imperatorum, & Regum Communio sub utraque specie. Decis. 9. num. 14.
Inclusio unius est exclusio alterius. Decis. 15. n. 6.
Inclusorum antiquitas tria genera. Decis. 62. n. 1.
Inclusio, seu detrusio in Monasteriis fiebat ob gravia delicta ad agendam poenitentiam. Decis. 62. num. 2. præcipue ob delicta carnis. num. 3.
Inclusorum extra Monasteria ordines duo. Dec. 62. num. 25.
Inclusorum vita asperissima. ibid. num. 26.
Inclusorum Mulierum exempla. Decis. 62. num. 28.
Inclusi, Anachoretæ, & solitarii quomodo recipiebant sacram Eucharistiam? Decis. 22. num. 33.
Inclusi non religiosi vivebant sub obedientia alicujus Superioris, à quo recipiebant Sacramenta præcipue tempore mortis. Decis. 62. num. 35.
Inclusi, & Anachoretæ, quomodo adimplebant præceptum de audienda Missa? Decis. 62. num. 51.
Indulgentiæ concessæ Archiconfraternitati SS. Corporis Christi in Ecclesia Sanctæ Mariæ supra Minervam de Urbe, sunt communes omnibus consimilibus confraternitatibus ubique erectis de licentia Ordinarii. Decis. 60. num. 28.
Indulgentiæ concessæ per Paulum Papam V. Confraternitatibus SS. Sacramenti. Decis. 60. num. 29.
Indulgentiæ ab aliis Summis Pontificibus concessæ iisdem Confratribus SS. Sacramenti. ibid. num. 30.
Indulgentiæ concessæ Confratribus SS. Sacramenti, illud associantibus in Processione, vel dum deferuntur ad infirmos, An lucentur ab existentibus in peccato mortali? quando? & quomodo? Decis. 60. num. 33.
Indulgentia reviviscit, ablato obice peccati. ibid. num. 35.
Indulgentiæ plurium annorum, quæ asseruntur concessæ celebrantibus Missam. Decis. 42. num. 4.
Industria decem exercendæ per Parochos tempore pestis. Decis. 61. num. 34.

Inedia

Index Rerum Notabilium.

Inedia qui suam vitam abbreviat, peccat mortaliter. Decif. 49. num. 30.
 Infirmitas impotens deglutire particulam, non est communicandus sub speciebus Vini. Decif. 14. num. 16.
 Infirmitas non valenti deglutire particulam, potest ei illa dari simul cum pauca aqua, aut pauco vino. ibid. num. 18.
 Infirmitas nolens recipere medicinam peccat mortaliter. Decif. 49. num. 29.
 Infirmitas nulla Corporalis impedit Communionem. Decif. 52. num. 7.
 Innocentius XI. declaravit, non satisfacere præcepto Communionis Paschalis recipientem illam extra Parochiam, etsi in Basilicis Romæ. Decif. 48. num. 32.
 Innocentius XII. creatus Papa die 12. Julii 1691. vocabatur Antonius Cardinalis Pignatellus Neapolitanus. Decif. 8. num. 26.
 Intellectus hominis viatoris non potest videre Christum in Eucharistia. Decif. 26. num. 1.
 Intentio Ministri non potest suspendere vim verborum formæ in Eucharistia. Decif. 16. num. 22.
 Intentio consecrandi, & faciendi quod facit Ecclesia, est necessaria in Sacerdote ad conficiendam Eucharistiam. Decif. 41. num. 1.
 Intentio est triplex, Actualis, Virtualis, Habitualis; & hæc ultima non sufficit in faciendis Sacramentis. Decif. 41. num. 2. 4. & 5. sed utique Virtualis.
 Intentionis Virtualis in consecrante tria sunt signa. Decif. 42. num. 1.
 Joannes Baptista Polachus Congregationis Oratorii Paduæ laudatus. Decif. 35. num. 2.
 Joannes Bonifacius Bagatta Theatinus laudatur. Decif. 5. num. 12.
 Joannes Hus Bohemus hæresiarcha anno 1407. à Concilio Constantiæ condemnatus, & igne combustus. Decif. 14. num. 14.
 S. Joannes Evangelista visus in Cœlis celebrare Missam. Decif. 36. num. 6.
 Joannes Maria Monfrubeus Sacerdos Congregationis Oratorii Paduæ laudatus. Decif. 61. num. 37.
 Irreverentia irrogatur Eucharistia, si tangatur manibus immundis. Decif. 53. num. 6.
 Jubilæum non recipiens ex prigitia peccat. Decif. 49. num. 31.
 Judas Iscariotes primus hæreticus contra Eucharistiam. Decif. 6. num. 5.
 Judæi die 14. mensis Martii ad Vesperas comedebant azyma, ablato penitus fermento. Decif. 11. num. 11.
 Judæorum Principes anno, quo occiderunt Christum, distulerunt Pascha ad diem 16. Martii ob traditionem Rabbiorum contra præceptum legis. ibid. num. 18.
 Judæorum mores dum comedunt Agnum Paschalem. Decif. 17. num. 1. & 2.
 Judicium idem de similibus, & connexis. Decif. 49. num. 21.
 Julius Maurocenus primum Judæus, & Rabbini scripsit anno 1683. librum contra Hebræos. Decif. 11. num. 20.
 Jura Parochialia quænam sint? Decif. 8. num. 44.
 L.

Lætare proprios filios est præceptum naturale in Matribus. Decif. 53. num. 18.
 Laici jejuni possunt communicationem etiam post meridiem. Decif. 9. num. 23.

Laicus communicans in Paschate in Ecclesia Regularium, non satisfacit Præcepto, & peccat mortaliter. Decif. 24. num. 12.
 Laici infesti sunt Clericis. ibid. num. 15.
 Laici post receptam sacram Eucharistiam quid debeant facere? Decif. 25. num. 9.
 Laicus non potest consumere utrasque species in Missa Consecratas, si Sacerdos moriatur post Consecrationem, neque reperiatur alius Sacerdos secundum opinionem Soti: secus secundum Suarez. Decif. 139. num. 1. & 2.
 Laicus non potest sumere species Sanguinis Consecratas ob suam solam utilitatem. ibid. num. 3. secus ob impediendam irreverentiam Sacramenti. ibid.
 Laici in primitiva Ecclesia tangebant Eucharistiam. Decif. 44. num. 3.
 Laicis, ac mulieribus nunc prohibitum est tangere Corpus Christi. ibid. num. 6.
 Laici peste infecti, si conversentur cum sanis infestis, peccant mortaliter. Decif. 61. num. 31.
 Lampadarum Ecclesiæ varia nomina. Decif. 38. num. 1.
 Lampades in magna veneratione semper fuere. ibid. num. 2.
 Lampades sola aqua plenæ ardentes. d. Decif. 38. num. 12.
 Lampades, ac cerei accensi adhibiti pro Divino cultu ab initio Ecclesiæ. ibid. num. 10.
 Lampadarum oleum miraculosum. ibid. num. 11.
 Lampadarum Ecclesiæ qui oleum usurpant, mortaliter peccant ex sacrilegio, & incurrunt minorem excommunicationem. Decif. 38. num. 21.
 Lauræ ac Lauritæ, qui essent? Decif. 62. num. 22.
 Legatum olei pro lucernis Ecclesiæ, vel Defunctorum dicitur pium. Decif. 38. num. 7.
 Legio una demonum quot demones contineat? Decif. 50. num. 28.
 Legum Papalium, & Decretorum S. Cong. publicatio sufficit facta Romæ. Decif. 13. num. 17.
 Legum Papalium validitati non derogat inobservantia, nisi sit cum scientia, & tolerantia ipsius Papæ. ibid. num. 18.
 Leonardus Lessius Soc. Jesu semper consecrabat cum intentione actuali. Decif. 41. num. 3.
 Lex Ecclesiastica obligat sub mortali. Decif. 50. num. 30.
 Lex quod non dicit, neque nos dicere debemus. Decif. 33. num. 3.
 Lex ubi non distinguit, neque nos distinguere debemus. Decif. 48. num. 19.
 Licentia alloquendi Moniales danda est ab Episcopo. Decif. 18. num. 33.
 Licentia tacita Episcopi præservat ejus Jura Episcopalia. Decif. 60. num. 18.
 Lienteria laborans communicandus? Decif. 55. num. 13.
 Lucernæ inextinguibiles ponebantur ab antiquis in Sepulchris. Decif. 38. num. 8.
 Lucernarum ardentium repertarum in monumentis exempla. ibid. num. 9.
 Lunatici qui sint? & quare diabolus eos obsideat. Decif. 50. num. 4. & 5.
 Lutherana hæresis dicit impanationem in Eucharistia. Decif. 21. num. 5.
 Lutheri hæresis, quod omnis Christianus possit consecrare Eucharistiam. Decif. 36. num. 2.
 Lycantropi sunt homines melancholia affecti. Decif. 50. num. 3.

Index Rerum Notabilium.

M Agia quid sit? & quotuplex? Decif. 50. num. 11.
 Mahometus erat Epilepticus, & obfessus à diabolo. Decif. 50. num. 10.
 Manutentio datur circa dies, & vias faciendi Processiones. Decif. 60. num. 24.
 S. Maria Ægyptiaca communicata in deserto à Zofymo Abbate. Decif. 62. num. 41.
 S. Maria Magdalena à quo sacrum Viaticum accepit? Decif. 62. num. 42.
 Maritus debet abstinere se ab uxore tribus, vel quatuor diebus ante Communionem. Decif. 53. n. 2.
 Maritati si statim post copulam sumant Eucharistiam, peccant venialiter. ibid. num. 7. monendi, ut communicaturi abstineant à copula num. 10. Qui reddidit, & non petiit, potest communicare. num. 11. Et quando etiam qui petiit? num. 12.
 Maritati in primitiva Ecclesia abstinebant à copula in quatuor casibus. Decif. 55. num. 17.
 Maritus tenetur alere uxorem, ac filios sub pœna peccati mortalis. Decif. 59. num. 18.
 Martyres an sint, morientes in servitio peste infectorum. Decif. 61. num. 32.
 Masculinum comprehendit sub se fœmininum. Decif. 49. num. 15.
 Materia Eucharistiæ cur non aurum, margaritæ, vel lapides pretiosi? Decif. 5. num. 7.
 Materia Eucharistiæ quænam sit in consecratione Corporis Christi? Decif. 11. num. 1.
 Materiam dubiam consecrare non licet; & opinio contraria est damnata ab Innoc. XI. anno 1679. ibid. num. 4.
 Materia Sanguinis Christi consecrandi quænam sit? Decif. 12. num. 1. 2. 4. & 5.
 Mathildæ Ducissæ monita duo data à Gregorio Papa VII. Decif. 5. num. 6.
 Matrimonium contrahi non potest coram Archipresbytero Ecclesiæ Cathedralis ab his, qui stant sub aliena Parochia. Decif. 48. num. 15.
 Matronæ Romanæ vefcentes carnibus Cervinis sanæ vivebant. Decif. 5. num. 5.
 Medici non possunt suadere alicui ebrietatem. Decif. 59. num. 9.
 Melancholici sunt incontinentes. Decif. 49. n. 33.
 Metonymia figura accipit continens pro contento. Decif. 17. num. 7.
 Michael Cerularius Patriarcha Constantinopolitanus anno 1053. cepit consecrare Eucharistiam in pane fermentato. Decif. 11. num. 9.
 Michaelis Cerularii error, quod Christus consecraverit in fermentato. ibid. num. 10.
 Miles, qui vixit septem dies solo Tabacco. Dec. 54. num. 10.
 Minister consecrationis Eucharistiæ quis sit? Decif. 36. num. 1.
 Miracula ex oleo Lampadarum Ecclesiæ. Decif. 38. num. 11.
 Miraculum trabis in aëra stantis in Ecclesia S. Mariz Vallicellæ tempore Sancti Philippi Nerii. Decif. 31. num. 9.
 Missam audiens die festo in Oratorio Episcopi, etiam eo absente satisfacit præcepto. Decif. 8. n. 20.
 Missam tenetur audire in Oratorio privato Privilegiatus, etsi habeat impedimentum, propter quod non possit ire ad Ecclesiam. Decif. 8. num. 52.
 Missam audiens die festo, ignorans esse diem festum, an satisfaciat Præcepto? Decif. 23. num. 4.

Missæ non est celebranda absque lumine, neque ob Communionem dandam per Viaticum. Decif. 38. num. 16.
 Missæ antiquitatis nocturnæ, & vespertinæ. Decif. 3. num. 3. & 4.
 Missæ de mane, & de sero celebrabantur in primitiva Ecclesia. Decif. 13. num. 1.
 Missæ Vespertinæ quibus diebus dicebantur? ibid. num. 2.
 Missæ tres ab eodem celebrabantur in diebus Nativitatis Domini, S. Joannis Baptistæ, & festo S. Laurentii. Decif. 13. num. 4.
 Missa unica in die est hodie celebranda à Sacerdote. ibid. num. 5.
 Missa una, & non tres, est audienda de Præcepto in Natali Domini. Decif. 13. num. 13.
 Missæ tres in nocte Natalis Domini an possint continuatè dici? ibid. num. 14. 15. & 21.
 Mixtio liquorum duplex; Propria, & Impropria. Decif. 32. num. 1.
 Monachi nigri quinam sint? Decif. 49. num. 8. eorum appellatione, an veniant albi? num. 9.
 Monachi, & Regulares olim non ordinabantur Sacerdotes & erant subiecti Episcopo, ac etiam Parocho. Decif. 24. num. 2. Deinde facti Sacerdotes non administrabant Sacramenta Laicis. ibid. num. 3.
 Monachis injunctum, ut se communicent semel in Mense. Decif. 24. num. 8.
 Monasteria Monialium etiam in principio Ecclesiæ. Decif. 18. num. 5. Et eorum utilitas, ac necessitas. num. 26.
 Moniales ex nimio timore, vel humilitate abstinentes à frequentia Eucharistiæ, quibus rationibus suadenda? Decif. 5. num. 1.
 Moniales omnes professæ tenentur stare in Clausura perpetua. Decif. 18. num. 15.
 Moniales etiam cum legitima causa non possunt exire de Clausura absque licentia Sacre Congregationis. ibid. num. 18.
 Moniales violantes Clausuram quas pœnas incurrant? Et à quo possint absolvi. Decif. 18. num. 21. & 22.
 Moniales non possunt tangere Calices, Corporalia, Pallasve Sacras. Decif. 44. num. 7.
 Monialis communicanda potest particulam Sacramentum lapsum in terram lingua excipere, & sic communicare. Decif. 44. num. 17.
 Monialis est comprehensa in Clem. Ne in agro. 6. Sanè. De statu Monachorum. circa præceptum Communionis mensuræ. Decif. 49. num. 9.
 Monialis non recipiens Communionem nisi semel in anno non est immunis à peccato mortali. Decif. 49. num. 14.
 Moniales gaudent privilegiis concessis Religiosis suorum Ordinum, etsi non sint subiecti Regularibus. Decif. 49. num. 16.
 Moniales tenentur de præcepto sumere Eucharistiam semel saltem in Mense. Decif. 49. num. 17.
 Moniales subiciuntur statutis Regularium in iis, in quibus sexus non repugnat. Decif. 49. n. 20.
 Monialis omittens communicare in Mense ob aliquod improvisum impedimentum animæ an peccet mortaliter? ibid. num. 34.
 S. Monica Communionem offerebat pro Animabus Purgatorii. Decif. 58. num. 18.
 Monitio Concilii Tridenti, quod Moniales semel in mense communicent, facit præceptum. Decif. 49. num. 23.

Mor-

Index Rerum Notabilium.

Morborum genera quatuor, in quibus infirmi non sunt communicandi. Decif. 55. num. 1.
 Morborum contagiosorum species undecim. Decif. 61. num. 8.
 Moscovitæ, & Russi Communionem recipiunt ex pane Sacro intincto in Sanguine Christi. Decif. 14. num. 11.
 Mulierum confortium semper periculosum. Decif. 13. num. 22.
 Mulieres maritalitatem ad effugiendum vitæ periculum possunt ingredi Monasteria Monialium. Decif. 44. num. 10.
 Mulieres in primitiva Ecclesia recipiebant Eucharistiam in nitido liateolo. Decif. 44. num. 14.
 Mulier Patavina melancholica loquebatur Latino sermone. Decif. 50. num. 18.
 Mulierum inclusarum exempla. Decif. 62. num. 28.

N.

Necessitas ingrediendi Clausuram Monialium non est strictissima, sed moraliter intelligenda. Decif. 44. num. 9. & 13.
 Nicolaus de Lyra, seu Lyranus fuit primum Judæus, & Rabbini, postea Christianus, & Religiosus Ordin. S. Francisci. Decif. 11. num. 19.
 Nobiles Veneti habentes Breve Oratorii privati, eo uti possunt etiam extra Venetias. Decif. 8. n. 32.
 Nobilitas ex privilegio, vel ex Matre tantum, sufficit pro Breve Oratorii privati. Decif. 8. num. 33.
 Noë ante diluvium nescivit, quid esset Vinum? Decif. 12. num. 7.
 Novitates præsumuntur malæ, & causant discordias. Decif. 30. num. 26.
 Novitiæ, vel puellæ egredientes de Clausura, non incurrunt excommunicationem Papalem, sed poenæ infliguntur ab Episcopo. Decif. 18. num. 25.
 Novitiæ Monialis fictio, ut crederetur energumena. Decif. 50. num. 30.
 Nox apud Hebræos dividebatur in quatuor Vigiliæ. Decif. 25. num. 2.
 Nutrimentum debet habere humiditatem, & esse de genere dulcium. Decif. 54. num. 18.
 Nutrita quædam animalia ex sola pituita. ibid. num. 21.

O.

Occasionem proximam peccandi qui non fugit, non est capax Sacramentorum. Decif. 28. num. 14.
 Octavius Ferrarius Lector Publicus Paduæ laudatus. Decif. 30. num. 5.
 Oculus corporeus naturaliter non potest videre Christum in Eucharistia. Sed an supernaturaliter? Decif. 27. num. 1. & 2.
 Officium Divinum olim quibus horis recitaretur? Decif. 25. num. 4.
 Oleum emere pro Lampade Ecclesiæ de jure spectat ad Parochum; nisi consuetudo sit in contrarium. Decif. 38. num. 13.
 Oleum pro Lampade Ecclesiæ emendum est à Parcho vel pro medietate, vel pro tertia parte ad arbitrium Episcopi, ibid. num. 14.
 Opere operantis, & opere operato, quid intelligendum his terminis? Decif. 57. num. 4.
 Opinio illa amplectenda, ex qua majora bona proveniunt. Decif. 53. num. 9.
 Opiniones tres circa essentiam Sacramenti Eucharistiæ. Decif. 6. num. 3.

Opinio damnata, quod liceat tenere concubinam, etiam cessante copula. Decif. 28. num. 27.
 Oratoria alia sunt publica, alia privata. Decif. 8. n. 1.
 Oratoria sunt publica, si Ostium in via publica habeant. Decif. 8. num. 2.
 Oratoria publica gaudent Ecclesiastica Immunitate, secus privata. Decif. 8. num. 3.
 Oratoria privata non dicuntur capacia pollutionis. Decif. 8. num. 4.
 Oratoria publica an possint habere januam, per quam habeatur ingressus in domum privatam? Decif. 8. num. 5. 6. & 7.
 Oratoriis publicis potest Episcopus leges præscribere circa tempus celebrandi. Decif. 8. num. 11.
 Oratoria privata sunt in quadruplici differentia. Decif. 8. num. 15.
 Oratoria privata Cardinalium admittunt celebrationem quorumcunque Sacerdotum. Decif. 8. num. 16.
 Oratoria privata sunt prohibita à Concilio Tridentino. Decif. 8. num. 23.
 Oratorium privatum vigore Brevis Papæ est semper approbandum ab Ordinario. Decif. 8. n. 34.
 Oratorium privatum quot muris claudi debeat? Et quomodo liberum esse debeat à domesticis usibus? Decif. 8. num. 35.
 Oratorium privatum potest visitari quodcumque prohibito Ordinarii. Decif. 8. num. 36.
 Oratorium privatum si Ordinarius approbet non habens requisita expressa in Brevis Pontificio, peccat mortaliter. Decif. 8. num. 37.
 Oratorii privati licentia non expirat per mortem Papæ, vel Episcopi. Decif. 8. num. 39.

Oratorium privatum habentes peccant, si plures Missas in die celebrare faciant. Et quid de celebrantibus, an peccent? Decif. 8. num. 40.
 Oratoria duo privata possunt esse in eadem domo, in qua stent duæ familiæ nobiles. Decif. 8. num. 41.
 Oratoriis in privatis, in quibus diebus non sit celebrandum? Decif. 8. num. 46.
 Oratorium privatum habens potest in eo, dum Missa celebratur, recipere Sacram Communionem ex devotione à celebrante. Decif. 8. num. 54.
 Ordinarius peccat mortaliter approbando Oratorium privatum carens qualitatibus expressis in Indulto Pontificio. Decif. 8. num. 37.
 Ordo Sacerdotalis necessarius in Ministro Consecrationis Eucharistiæ. Decif. 37. num. 1.
 Oza qua de causa percussus à Domino? Decif. 4. num. 3. & Decif. 53. num. 4.

P.

Pacisci an liceat, ut præmoriens appareat superstiti? Decif. 50. num. 25.
 Paduæ ab anno 1666. citra sublatus fuit abusus deferendi Sacram Eucharistiæ in Processione diebus Jovis, & Veneris hebdomadæ Sanctæ. Decif. 60. num. 25.
 Pagani tangentes Eucharistiam ab ea combusti. Decif. 4. num. 7.
 Panis azymus apud Latinos, & panis fermentatus apud Græcos est materia Eucharistiæ. Decif. 11. num. 5.
 Panis, & Vinum transubstantiantur in Eucharistia Syncategorematicè. Decif. 21. num. 8.
 Panis non potest transubstantiari in Divinas Personas. Decif. 22. num. 6.

Panes

Index Rerum Notabilium.

- Panes magni, ac integri olim consecrabantur, & adhibebantur pro conficienda Eucharistia. Decif. 62. num. 38.
- Papa sumit Sanguinem Domini cum fistula aurea. Decif. 9. num. 3.
- Parænetica Epistola ad Parochos pro instruendis pueris noviter communicandis. Decif. 35.
- Parochus non jejunus præ communicando infirmo an celebrare possit. num. 7. & 8.
- Parochus, qui non servat Eucharistiam pro Communionem infirmorum, qua pœna sit puniendus ab Episcopo. Decif. 3. num. 9. 10. & 11.
- Parochi Patavini Doctores portant stolam, dictam *Capuccio* cum pellibus Peregrinorum Murium in limbo. Decif. 30. num. 9. & sunt de gremio Ecclesie Cathedralis. num. 10. Et cur non præcedant Capellani ejusdem? num. 11.
- Parochus in funeribus habet præcedentiam super Capitulo Collegiate Ecclesie. Decif. 30. num. 24. Et in funeribus ingreditur cum Stola Ecclesie Regularium. num. 25.
- Parochus negligens circa Lampadem, ut stet accensa coram SS. Eucharistia, peccat, & est punibilis. Decif. 38. num. 15.
- Parochi attenti esse debent in promovendis pueris, & puellis capacibus ad SS. Eucharistiam suscipiendam. Decif. 40. num. 1. alias mortaliter peccant. num. 8.
- Parochi Patavini annuatim reddunt rationem de pueris, & puellis noviter communicatis, dando eorum nomina, & ætatem Episcoporum. Decif. 40. num. 10.
- Parochus debet ipse sumere Hostiam delatam in Processione, non autem Laicis communicantibus dare. Decif. 45. num. 1.
- Parochus punitus, quia dabat Laicis purificationem in Calice. Decif. 45. num. 7.
- Parochi Patavini habent Stallum, & locum in Ecclesia Cathedrali, & jus intonandi Litanias, deferendi Imaginem Deiparæ, ac SS. Reliquias in Publicis Precationibus, in signum, quod sunt de gremio Cathedralis. Decif. 48. num. 24.
- Parochi peccant non instruendo rusticos, & idiotas de veritate Eucharistie. Decif. 51. num. 5.
- Parochi debent docere plebem, ut sciat elicere actus contritionis. Decif. 60. num. 36.
- Parochi debent enunciare Indulgentias populo, dum deferunt SS. Eucharistiam infirmis. ibid. num. 37.
- Parochi tempore pestis non scribant Testamenta absque testibus; neque translationes Pensionum. Decif. 61. num. 18.
- Parochi tenentur residere in sua Parochia tempore pestis, aliàs privari possunt beneficio. Decif. 61. num. 26.
- Parochi quæ Sacramenta teneantur ministrare tempore pestis? Decif. 61. num. 27.
- Parochi quas industrias servare debent tempore pestis pro eorum incolumitate? Decif. 61. n. 34.
- Particulæ consecrandæ olim appellabantur Oblatæ, hodie Hostiæ; & Cur? Decif. 11. num. 26.
- Particula consecrata si cadat intra Clausuram Monialium, quid agendum? Decif. 44.
- Parvitas materiæ an detur circa ingressum, vel egressum Clausuræ? Decif. 18. num. 20.
- Pasqualigi verba circa Sacerdotes noviter ordinatos, consecrantes simul cum Episcopo. Decif. 16. num. 24.
- Pater, & Spiritus sanctus quomodo sint in Eucharistia. Decif. 22. num. 4.
- Patriarchæ antiqui quomodo excusentur ab ebrietate. Decif. 59. num. 10.
- Peccatores, etsi illicitè, verè tamen sumunt Sacramentum Eucharistie. Decif. 51. num. 1.
- Peccatum mortale est confitendum ante Communionem. Decif. 51. num. 6.
- Pentecoste quare sic dicatur. Decif. 11. num. 22.
- Periculum est præventionis in consecrando inter Episcopos, & noviter ordinatos. Decif. 16. num. 21.
- Peritis in arte standum est. Decif. 11. num. 21.
- Pestis quid, & quotuplex sit. Decif. 61. num. 1. 2. & 3.
- Pestis an detur sine contagio? Et unde proveniat? Decif. 61. num. 11. & 12.
- Pestis est flagellum Divinæ Justitiæ. Et quæ sint remedia contra pestem. Decif. 61. num. 13. 14. & seqq.
- Pestis tempore, quæ sint industriæ à Parochis exercendæ? Decif. 61. num. 34.
- Pestis tempore, quæ sint Privilegia à Jure omnibus concessa? Decif. 61. num. 17.
- Pestis tempore, quæ Sacramenta sint à Parochis ministranda? Decif. 61. num. 27.
- Pestis tempore an Processiones generales sint licitæ. Decif. 61. num. 38. & seqq.
- S. Petrus Apostolus anno 610. consecrat Ecclesiam Londiniam Angliæ. Decif. 36. num. 7.
- S. Petrus Cælestinus divinitus monitus, ut quotidie celebret. Decif. 5. num. 9.
- Petrus Aponus Patavinus laudatus, accusatus de hæresi, & absolutus. Decif. 50. num. 17.
- Phase erat comestio agni cum Azymo pane, & Lactucis agrestibus die 14. Martii ad Vesperas. Decif. 11. num. 12.
- Philippus de Angelis Prior S. Leonardi Paduæ laudatus. Decif. 42. num. 3.
- Phræneticis, & amentibus quando possit dari Eucharistia? Decif. 51. num. 4.
- Pisces non sentiunt pestem, & cur? Decif. 61. num. 7.
- Pituita nutrit. Decif. 54. num. 20.
- Platonis error de notionibus congenitis in homine. Decif. 50. num. 21.
- Plebs idiota non est communicanda cum parte Hostiæ grandis. Et cur? Decif. 45. num. 5.
- Pœnæ contra ebriosos. Decif. 59. num. 13.
- Pœna voluntaria tripliciter. Decif. 58. num. 5.
- Pœnalitates sentiuntur etiam in Communionem, præcipuè in Religiosis domibus. Decif. 57. num. 8.
- Pœna debita pro peccatis remittitur tota in tribus casibus. Decif. 57. num. 2.
- Pœna omnis in Jure est Judicii arbitraria. Decif. 58. num. 18. & Decif. 62. num. 5.
- Pœna ex Synodo Patavina contra Parochum negligentem circa Lampadem accensam. Decif. 58. num. 19.
- Pœna damni, & pœna sensus in Purgatorio. Decif. 58. num. 2.
- Pœnitens si inculpabiliter obliviscatur aliquod peccatum, illud ei remittitur in absolutione à confessoris. Decif. 46. num. 6.
- Pœnitentes publici absoluebantur à solo Episcopo. Decif. 48. num. 8. & 27.
- Pœnitentiæ Sacramentum de consuetudine recipi potest ab omni Sacerdote approbato per Ordinarium. Decif. 48. num. 28.

Pœni-

Index Rerum Notabilium.

- P**oenitentia publica, quam olim esset? Decis. 62. num. 6.
- Poenitentium publicè olim erant quinque gradus. Et qui? Decis. 62. num. 7.
- Poenitentes publici erant etiam excommunicati. Decis. 62. num. 8.
- Poenitentes publici fiebant irregulares, incapaces Ordinum, & Beneficiorum. Decis. 62. num. 9.
- Poenitentium publicè exempla. ibid. num. 10.
- Poenitentium spontè in Monasteriis duogenera. Decis. 62. num. 11.
- Polygamia permisa in veteri Testamento ex divina dispensatione. Decis. 28. num. 22.
- Polygamia inter gentiles an esset peccatum? ibid. num. 24.
- Polyliturgici dies qui essent, in quibus ab uno pluries litabatur? Decis. 13. num. 3.
- Pompejus Sarnellius Episcopus Vigiliarum laudatus. Decis. 38. num. 7. & Decis. 62. num. 49.
- Pontifices Romani ceperunt sibi mutare nomen anno 844. Decis. 8. num. 27.
- Potestas Jurisdictionis in Sacerdote impeditur, si ordinetur ab Episcopo schismatico, vel hæretico. Decis. 37. num. 2. Non etiam Potestas characteris. ibid. num. 3.
- Præcepto non satisfacit, agens quod est in præcepto ante tempus præcepti. Decis. 23. num. 3.
- Præcepta Divina sunt Ecclesiasticis præferenda. Decis. 44. num. 12.
- Præcepto Communionis Paschalis an satisfaciat communicans in Cathedrali? Decis. 48. num. 4. & 12.
- Presbyteri in sua ordinatione concelebrant, & consecrant cum Episcopo. Decis. 16. num. 2. & 17.
- Presbyteri plures simul consecrando dicuntur causæ partiales. Decis. 16. num. 17. debent proferre Verba simul cum Episcopo. ibid. num. 23. Nec distare multum ab Altari. ibid. num. 26.
- Primicerius S. Marci Venetiarum cantat Missam in nocte Nativitatis Domini; sed adhuc jejunos. Decis. 3. num. 4.
- Privilegium Oratorii privati est personale; & illud habens eo utitur ubique. Decis. 8. num. 31.
- Privilegia, quæ derogant Juri communi, debent stricte interpretari. Decis. 24. num. 11.
- Privilegia decem in Jure omnibus concessa tempore pestis. Decis. 61. num. 17.
- Processio in die Solemnitatis Corporis Christi à quo faciendæ? Decis. 60. num. 21.
- Processio cum Eucharistia fieri potest infra octavam festivitatis Corporis Christi ab omnibus Ecclesiis, sed juxta consuetudinem. Decis. 60. num. 23.
- Processio cum Eucharistia feria 5. & 6. majoris hebdomadæ non vadit extra Ecclesiam. Decis. 60. num. 26.
- Processio cum Eucharistia fit semel in mense, ubi sunt ejusdem Confraternitates institutæ. Decis. 60. num. 27.
- Processiones an sint licitæ tempore pestis? Decis. 61. num. 38. & seqq.
- Processio Regularis ex Concilio Tridentino fieri non potest ante annum 16. completum. Decis. 62. num. 18.
- Provincialia Concilia non obligant extra Provinciam; neque Diocesana extra Diocesim. Decis. 44. num. 2. Sed deserviunt ubique pro directione. ibid. num. 4. & Decis. 54. num. 13.
- Provincialia Concilia Limentis, & Mexicanum pro-
- Doa. Clericali Tom. I. Lib. II.
- hibent sumptionem Tabacchi ante Communionem. Decis. 54. num. 12.
- Publicus peccator, etsi confessus, nisi tollat Scandalum, non est communicandus. Decis. 28. n. 15.
- Pueros in Clausuram recipientes Moniales sunt excommunicatæ. Decis. 18. num. 32.
- Pueris, ac etiam infantibus olim dabatur SS. Eucharistia. Decis. 49. num. 2.
- Pueris, ac puellis moribundis citius, quam Sanis est danda Communion. Decis. 40. num. 5. idest septennis, vel octennis. ibid. num. 9.
- Pueri, & puellæ admittendi ad Communionem tria debent exhibere, aetatem, intelligentiam, & devotionem. Decis. 40. num. 7.
- Puer nutritus per dies 14. solis enematis, idest, clysteriis. Decis. 55. num. 7.
- Pueri oblati Religioni per parentes. Decis. 62. num. 16. quando poterant ab ea discedere? num. 17.
- Pythones qui dicantur, ac Pythonissæ? Decis. 50. num. 13. & 14.

Q.

Quantitas accidens stat in Eucharistia sine aliquo subiecto. Et quomodo. Decis. 31. num. 6.

Qui in Natali Domini vult unam tantum Missam dicere, dicat tertiam. Decis. 13. num. 12.

Quotidie omnes Christiani communicabant in primitiva Ecclesia, & hoc usque ad initium quinti sæculi. Decis. 10. num. 1.

R.

Ratio est præferenda auctoritati Doctorum. Decis. 49. num. 25.

Rationes, ob quas Monialis non communicans semel saltem in mense, peccat mortaliter. Decis. 49. num. 27.

Regula Sancti Benedicti confirmata fuit à S. Gregorio Papa Anno 595. Decis. 49. num. 1.

Regula S. Benedicti pro Monialibus habet præceptum de Communionem facienda singulis diebus Dominicis. ibid. num. 4.

Regula S. Francisci præcipit, Eucharistiam sumi omnibus Dominicis diebus; ac festis Deiparæ, Apostolorum, aliorumque Sanctorum Ordinis. ibid. num. 5.

Regula Tertii Ordinis S. Francisci quam frequentiam Sacramentorum requirat. Decis. 49. num. 6.

Regulæ transgressio quando sit peccatum mortale. ibid. num. 19.

Regulæ observandæ pro communicandis infirmis delirantibus, vel phræneticis. Decis. 55. num. 3.

Regulares olim poterant ubique celebrare in Altari portatili. Decis. 8. num. 21.

Regularium privilegia circa Oratoria privata per Concil. Trident. supposita sunt arbitrio, & licentia Episcopi. Decis. 8. num. 22.

Regularis bis celebrans in die potest puniri ab Episcopo. Decis. 13. num. 9.

Regulares ut coerceantur per Episcopum à Colloquio Monialium, quinque Jura emabarunt. Et quæ. Decis. 18. num. 34.

Regulares non possunt celebrare Missam in Ecclesiis Monialium absque licentia Episcopi. ibid. n. 35.

Regulares non possunt esse Confessarii ordinarii Monialium. Decis. 18. num. 40.

Regulares in Paschate non possunt administrare Eucharistiam Laicis. Decis. 24. num. 9. aliis incidunt in excommunicationem Papalem, & ab Episcopo possunt suspendi. ibid. num. 10. & peccant mortaliter. ibid. num. 11.

Index Rerum Notabilium.

- Regulares absolventes à Casibus Episcopo reservatis quantas pœnas incurrant.** Decis. 28. sub num. 18.
- Regulares permittentes, exteros Sacerdotes celebrare in eorum Ecclesiis sine licentia Ordinarii, possunt ab eo puniri.** Decis. 37. num. 7. & Decis. 60. num. 13.
- Regularibus permissum est dare Eucharistiam fidelibus præterquam per Viaticum, & in Paschate.** Decis. 48. num. 2.
- Regulares peccant mortaliter non communicantes semel saltem in mense.** Decis. 49. num. 18.
- Regulares, quo jure servant Eucharistiam in eorum Ecclesiis?** Decis. 60. num. 3.
- Regulares non possunt exponere Eucharistiam pro Oratione 40. horarum sine Episcopi licentia.** Decis. 60. num. 12. nisi dum visitantur ab eorum Superioribus, num. 19.
- Regulares sunt ministri Episcopi in vinea Domini; & pendent ab eo in cultura animarum.** Decis. 60. num. 14.
- Regularibus cur olim prohibitum Missas Solemnnes celebrare?** ibid. num. 16.
- Regulares omnes accedere debent ad Processionem in die Solemnitatis Corporis Christi.** Decis. 60. num. 22.
- Regularis Prælati obligatio tempore pestis.** Decis. 61. num. 24.
- Regulares Sacerdotes obligati sunt tempore pestis ministrare Sacramenta.** Decis. 61. num. 30.
- Remedia plurima contra pestem spectantia ad Magistratus.** Decis. 61. num. 14.
- Remedia contra pestem pertinentia ad personas privatas.** ibid. num. 15.
- Remedia contra pestem attinentia ad Parochos.** Decis. 61. num. 34.
- Remissio pœnæ est incompatibilis cum culpa mortali.** Decis. 60. num. 32.
- Resurrectio gloriosa nostrorum corporum erit effectus Eucharistiae.** Decis. 47. num. 12.
- Ritus in dando habitu Pœnitentiæ.** Decis. 62. num. 14.
- Romanæ Matronæ non poterant bibere Vinum, sed loram tantum.** Decis. 12. num. 3.
- Rubrica Missalis Romani habet vim legis.** Decis. 19. num. 9.
- Rubricæ directivæ an obligent sub præcepto?** ibid. num. 13.
- Rubricæ Ritualis habent vim legis.** Decis. 30. num. 29.
- S.**
- Sabbato Sancto an possit dari Communio Laicis non infirmis?** Decis. 15. num. 1. & 3.
- Sabbati Sancti Missa olim dicebatur à solo Episcopo, & de nocte.** ibid. num. 7.
- Sabbato Sancto an possint Sacerdotes Missam privatim celebrare?** Decis. 15. num. 10.
- Sabbato Sancto an Missa olim cantaretur in principio noctis, vel in media nocte?** Decis. 15. num. 14.
- Sacerdos, qui celebravit ex avaritia bis in die Patavii, fuit condemnatus ad triremes per biennium anno 1660.** Decis. 13. num. 7.
- Sacerdos condemnatus ad Polytationem, efficitur infamis, & irregularis.** ibid. num. 8.
- Sacerdotes celebrantes bis in die sunt suspecti de hæresi, & possunt puniri ab Inquisitoribus.** Decis. 13. num. 10.
- Sacerdos consecrando loquitur in persona Christi.** Decis. 16. num. 2.
- Sacerdotes noviter ordinati, dum Communicantur, non dicunt Confiteor, Et cur?** Decis. 16. num. 18.
- Sacerdos extra Missam an possit Communicare seipsum?** Decis. 29. num. 5. & 6.
- Sacerdos debet sumere totum Sacramentum, ab eo oblatum.** Decis. 33. num. 1.
- Sacerdos celebrans potest cum parte suæ Hostiæ alium communicare.** ibid. num. 2.
- Sacerdos peregrinus licet non celebrat, nisi obtenta licentia ab Ordinario loci.** Decis. 37. num. 6.
- Sacerdos simplex præsentem Parochum non potest absolvere monbendum.** Decis. 44. num. 16.
- Sacerdotes, & alii frequenter Communicantes cur parum proficiant?** Decis. 47. num. 7.
- Sacerdos ebrius potest suspendi à Divinis.** Decis. 59. num. 15.
- Sacerdotes simplices an compelli possint tempore pestis, ut Sacramenta ministrent?** Decis. 61. num. 29.
- Sacerdotes Regulares obligati sunt tempore pestis ministrare Sacramenta.** ibid. num. 30.
- Sacrilegium dicitur quasi Sacri Lædium.** Decis. 38. num. 22.
- Sacrilegium est recipere Eucharistiam in peccato mortali.** Decis. 51. num. 8.
- Saga quæ sunt?** Decis. 50. num. 12.
- Saliva deglutita non frangit jejunium naturale.** Decis. 54. num. 22.
- Sanguis hominis decollati haustus an sanet Epilepticos?** Decis. 50. num. 9.
- Satisfactio quid sit?** Decis. 57. num. 1. Et quot modis fieri possit, ibid. num. 3.
- Satisfactio requirit opera pœnalia.** Decis. 57. num. 6.
- Satisfieri potest pro peccatis etiam per actus virtutis non pœnales.** ibid. num. 7.
- Satisfacere potest unus fidelis pro alio etiam in hac vita.** Decis. 58. num. 8.
- Satisfactoria est elemosyna magis, quam jejunium.** Decis. 58. num. 15.
- Schirantia quid sit? & unde dicta?** Decis. 55. num. 5.
- Scrophulæ sanantur per contactum Regis Franciæ.** Decis. 61. num. 9.
- Sensitui debent instrui, excitari ad devotionem Eucharistiæ, & deinde Communicari.** Decis. 55. num. 4.
- Sobrius unde dictus? & unde ebrius?** Decis. 59. num. 1.
- Solitarii quinam essent? & eorundem exempla.** Decis. 62. num. 29. & 30.
- Solitaria vitæ, & Anachoretis motiva.** ibid. num. 31.
- Solitarii quando relinquebant solitudinem?** Decis. 62. num. 32.
- Solitarii quomodo recipiebant Sacram Eucharistiæ?** Decis. 62. num. 33. & 36.
- Solitarii, & Anachoretæ in primis sæculis Ecclesiæ portabant secum Eucharistiæ Sacramentum.** Decis. 62. num. 37.
- Solitarii tempore mortis visitati à Sanctis Viris.** ibid. num. 39.
- Soli.

Index Rerum Notabilium.

Solitarii cuicumque incogniti vix reperiuntur post quintum seculum. Decif. 62. num. 47.
 Species Sacramentales dum durant in stomacho, augetur gratia. Decif. 25. num. 7.
 Species Sacramentales quanto tempore durent in stomacho? ibid. num. 8.
 Species Eucharistiæ quando perdant consecrationem? Decif. 32. num. 2.
 Species Sacramentales Eucharistiæ antiquitus erant panes magni, ac integri. Decif. 62. num. 38.
 Spirituales Confratres solent Communionem recipere in Missa post Communicatum Celebrantem. Decif. 20. num. 3.
 Sputum interdicendum post sumptam Eucharistiam. Decif. 25. num. 6.
 Stola apud Hebræos erat Vestis virilis, tegens totum corpus, à collo usque ad talos. Decif. 30. num. 1. etiam apud Medos. ibid. num. 2.
 Stolis lineis utebantur Sacerdotes Hebræi; Laneis alii Levitæ. Decif. 30. num. 3.
 Stola apud Romanos erat Vestis muliebris. ibid. num. 4.
 Stola apud Venetos quid sit? ibid. num. 7. Et quid apud Ecclesiasticos? num. 12. & 15.
 Stola secundum Theologos significat Divinam gratiam. Decif. 30. num. 21. Secundum Canonistas dignitatem Sacerdotalem. num. 22. At in Parocho est signum Jurisdictionis. num. 23.
 Stolam pendentem à collo an debeat habere Sacerdos Communicans extra Missam. Decif. 30. num. 27. & seqq.
 Strena dicitur quasi sine Trena, idest, sine murmuratione. Decif. 58. num. 1.
 Suffragium plures habet significationes. Decif. 58. num. 6.
 Suffragia pro animabus Purgatorii quæ sint? Decif. 58. num. 7.
 Suffragia vivorum prodesse defunctis est de fide, ibid. num. 9.
 Suffragia facta à peccatore an profint defunctis? sex casus distinguendi. Decif. 58. num. 13.
 Suppositio in re prohibita non sufficit; sed opus est certitudine. Decif. 24. num. 14.
 Synodales Constitutiones solent prohibere expositionem Eucharistiæ absque licentia Episcopi. Decif. 60. num. 15.

T.

Tabacchus cur sic dictus? Decif. 54. num. 2. est temperamenti calidi, & sicc. num. 3. quibus modis sumatur? num. 4. An frangat jejunium naturale, & impediat Communionem. num. 15. & seqq.
 Tabacchi sumptio prohibita Sacerdotibus ab Urbano VIII. Innocentio X. & XI. Decif. 54. num. 14.
 Tabacchus an nutriat? ibid. num. 9.
 Tabernaculum pro Eucharistia olim cujus esset materiz, ac formæ? Decif. 60. num. 6.
 Tabernaculum quomodo ornandum pro Sacra Eucharistia? ibid. num. 7.
 Tempus Paschale pro adimplendo præcepto annuæ Communionis, quando incipiat? & quantum duret? Decif. 24. num. 6.
 Tempus Paschale à Parocho protogari potest, ut adimpleatur Præceptum Communionis. ibid. num. 7.

Temulentia undè dicta? Decif. 59. num. 4.
 Tepidorum in vita Spirituali, quæ sint mala? Decif. 5. num. 13.
 Tepidorum Religiosorum punitiones, ac terrores. Decif. 5. num. 15.
 Tepidis Religiosis, quæ auxilia danda? Decif. 5. num. 16.
 Ter celebrat quisque Sacerdos in Natali Domini ob multa mysteria. Decif. 13. num. 11.
 Theodoretæ Mater reprehensa ob vestium vanitatem. Decif. 52. num. 3.
 Theodorus Papa an injecerit Sanguinem Domini in atramentum pro scribenda sententia excommunicationis contra Pyrrhum Patriarcham hæreticum? Decif. 32. num. 3.
 S. Theotistes solitaria in Insula Paro quomodo Communionem refecta? Decif. 62. num. 43.
 S. Thomas 3. par. qu. 64. art. 8. utitur Verbo Habituali, pro Virtuali Intentione. Decif. 41. num. 7.
 S. Thomæ doctrinam de desitione Eucharistiæ ob mixtionem alterius liquoris plures Theologi non sequuntur. Decif. 32. num. 4.
 S. Thomas Apostolus post mortem miraculosè singulis annis Indos communicabat. Decif. 36. num. 5.
 S. Thomas circa Communionem pro Animabus Purgatorii declarat. Decif. 58. num. 16.
 Translationes Pensionum Ecclesiasticarum apud nos non sunt usu receptæ. Decif. 61. num. 19. in fine.
 Transubstantiatio in Eucharistia quid sit? Decif. 21. num. 1. Ejus requisita quatuor. ibid. num. 2.
 Transubstantiatio differt à productione, seu creatione; & à desitione, seu annihilatione. Decif. 21. num. 3.
 Transubstantiatio requirit aliquid commune inter terminum à Quo; & terminum ad Quem. ibid. num. 7.
 Trinitatis Personæ sunt omnes in qualibet re creata per Essentiam, Præsentiam, & Potentiam. Decif. 22. num. 1.
 Triremium pœna hodie est loco detractionis in Monasteriis. Decif. 62. num. 4.
 Turcæ non solum abstinent à liquoribus in die jejuniis, sed etiam ab odoribus. Decif. 54. in fine.

V.

Velut, idest Quasi, est dictio indicans similitudinem. Decif. 61. num. 33.
 Venam secare peste laborantibus an liceat? Quæstio anceps. Decif. 61. num. 16.
 Veneris usus immoderatus perniciosissimus. Decif. 53. num. 19. Et quot malagignat. ibid. num. 21.
 Veneti Nobiles habentes Breve Oratorii privati eo uti possunt etiam extra Venetias. Decif. 8. n. 32.
 Veneti Senatores decorati titulo Equestri porrant Stolum limbo aureo ornatam. Decif. 30. num. 8.
 Venialia peccata an remittantur per Eucharistiam ex opere operato, vel ex opere operantis? Utraque opinio refertur. Decif. 46. num. 13.
 Venialia peccata habens, & Eucharistiam sumens, an peccet venialiter? Decif. 51. num. 9.
 Verbum Divinum est in Eucharistia per immediatam concomitantiam ob unionem hypostaticam cum Christi humanitate. An Pater, & Spiritus sanctus

Index Rerum Notabilium.

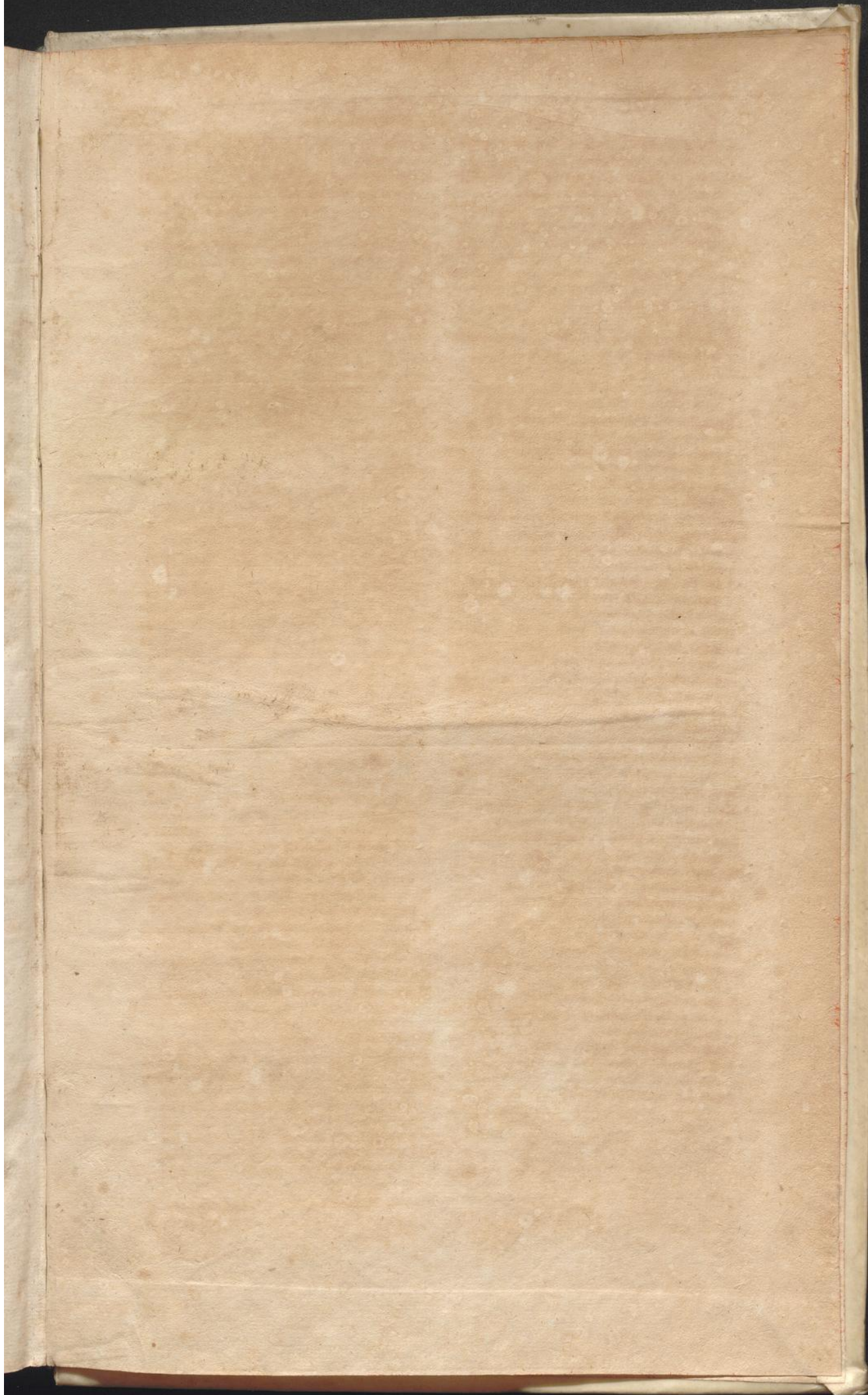
- sanctus per concomitantiam mediatam. Decis. 22. num. 5.
- Verbum *Debet* importat necessitatem; & inducit præceptum. Decis. 53. num. 3.
- Verba sunt intelligenda non secundum sonum, sed secundum mentem proferentis. Decis. 41. num. 9.
- Verba Consecrationis sunt proferenda super materia præsentem. Decis. 37. num. 4.
- Verba, *Qui pridie, quam pateretur &c.* an sint de essentia Consecrationis? Decis. 16. num. 4. sunt tantum de præcepto. ibid. num. 9.
- Verba recitativa non consecrant. Decis. 16. num. 12.
- Verborum Consecrationis Calicis significatio? Decis. 17. num. 9.
- Verbum Divinum est in Eucharistia per immediatam concomitantiam ob unionem hypostaticam cum Christi Humanitate; Pater, & Spiritus sanctus per concomitantiam mediatam. Decis. 22. num. 5.
- Verbis hortatoriis utuntur Sacri Canones etiam in materia de Præcepto. Decis. 49. num. 22.
- Veritatum 24. libellus traductus ab Auctore in commodum Seminarii Patavini. Decis. 47. num. 19.
- Veronenses Canonici exempti ab eo Episcopo non possunt exponere Eucharistiam sine ejus licentia. Decis. 60. num. 10.
- Vestimentorum modestia necessaria in accedente ad Eucharistiam. Decis. 52. num. 2.
- Vestium ob vanitatem reprehensa Mater Theodoretii. ibid. num. 3.
- Viaticum quot habeat significationes? Decis. 19. num. 1.
- Viaticum per Antonomasiam significat SS. Eucharistiam. ibid. num. 2.
- Viaticum in articulo mortis an sit sumendum ex præcepto Divino. Decis. 19. num. 3.
- Viaticum an pluries dari possit infirmo non jejuno. Decis. 19. num. 10. An etiam quotidie. num. 11.
- Viaticum præbens Sacerdos debet dicere illa verba: *Accipe Viaticum &c.* Decis. 19. num. 12.
- Viaticum est dandum existenti in periculo mortis, etsi pridie Sanus communicaverit. Decis. 23. num. 2.
- Immo licet eodem die. num. 3.
- Vicarius Episcopi non debet esse Confessarius Monialium. Decis. 18. num. 39.
- Vinum, quod futurum esset materia Sanguinis Christi, antiquitus figuratum. Decis. 12. num. 8.
- Vinum miraculosum est materia apta Consecrationis. ibid. num. 10.
- Vinum habet magnam activitatem ob abundantiam spirituum ignitorum, quibus constat. Decis. 12. num. 18.
- Vinum additum in minori quantitate Sanguini Consecrato, destruit partem aliquam Sacramenti secundum Thomistas, nullam verò secundum Scotistas. Decis. 32. num. 7. Et quid si in majori, vel æquali quantitate. ibid. num. 8. Vel potentioris qualitat. num. 9.
- Vinum addebatur Sanguini Consecrato, dum antiquitus Laici communicabantur sub utraque specie. Decis. 32. num. 12.
- Virga, seu Fistula fideles sorbeant de Calice Sanguinem Domini. Decis. 14. num. 7.
- Virgilius Spada Presbyter Congregationis Oratorii Romæ laudatus. Decis. 14. num. 4.
- Vita Spiritualis habet quatuor Dotes mysticas ad instar vitæ gloriosæ. Decis. 47. num. 18.
- Unio communicantis cum Corpore Christi est effectus Eucharistiæ. Decis. 46. num. 3.
- Unio prædicta moralis est, non physica. ibid. num. 4.
- Volulus ob sui favitiam appellatur Miserere mei. Decis. 55. num. 11.
- Vomitum si accidat post Communionem, quid agendum? Decis. 52. num. 6.
- Vomitum ubi est periculum, à Communionem est abstinendum. Decis. 55. num. 9.
- Vomitum in quibus morbis solitus sit evenire. Decis. 55. num. 10.
- Ursula Benineasa exhibita Hostia non Consecrata, ex consilio prudentum Virorum, ac S. Philippi Neri. Decis. 50. num. 36.

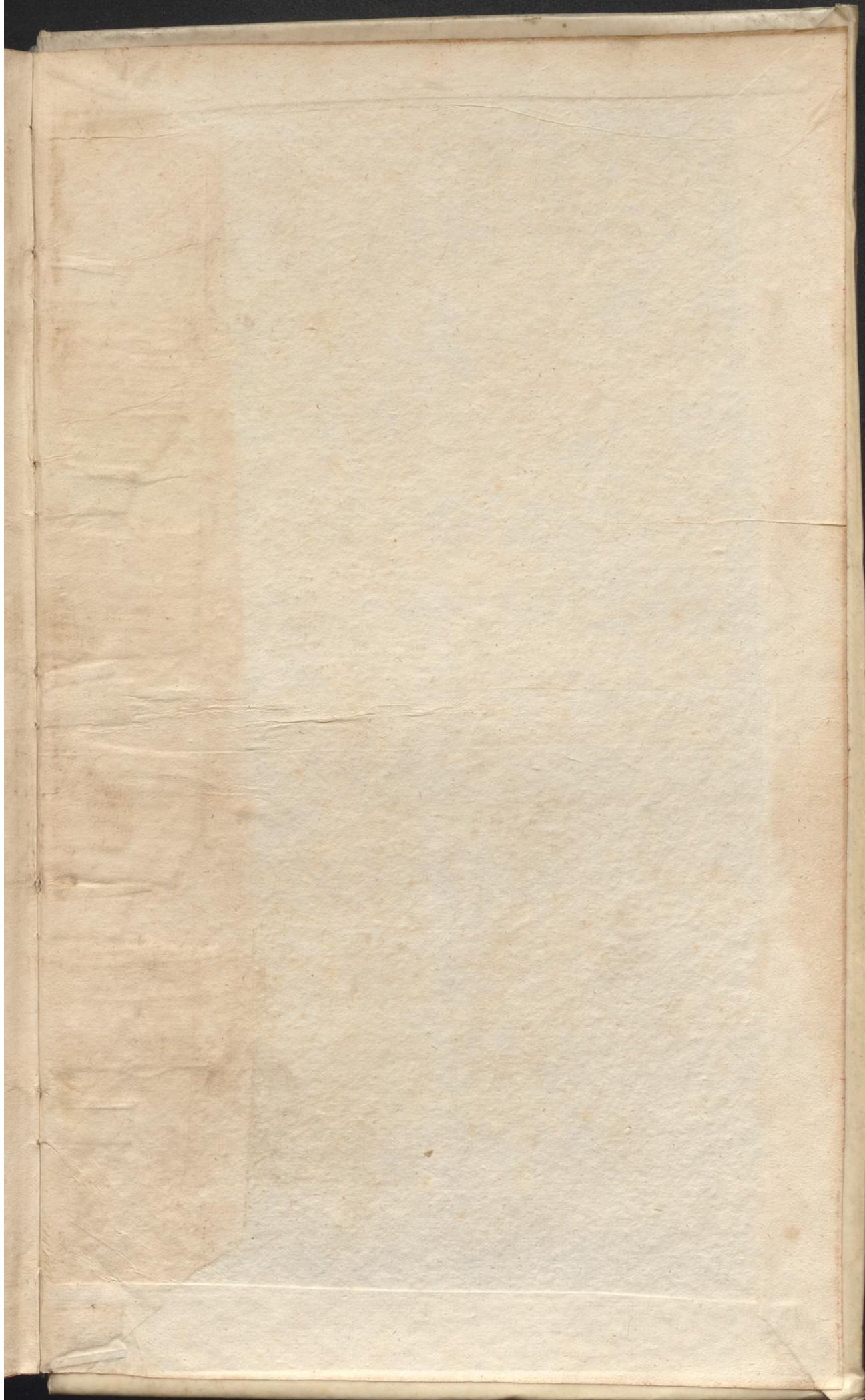
Z.

Z Accbias Medicus Romanus quid sentiat de Tabacco circa fractionem jejunii? Decis. 54. num. 23.

F I N I S.

CLERICATI

Th. I.

551

G. I.

Th
914 a